karl may

PRIN VĂGĂUNILE BALCANILOR

EDITURA PALLAS

Consilier literar
NICULAE GHERAN

KARL MAY
IN DEN SCHLUCHTEN DES BALKAN
„Karl May's — Gesammelte Reiseromane”, Band 4
Freiburg, 1892

Traducerea în limba română de Georgeta Costescu.

KARL MAY

Opere – 36

PRIN VĂGĂUNILE BALCANILOR

Roman

EDITURA PALLAS
Bucureşti, 1998

Coperta de
SERGIU GEORGESCU

Tehnoredactare de
CRISTINA STANCIU

Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

I.S.B.N. 973-98587-1-6

CUPRINS

1. Începe urmărirea

Nu trecuse prea mult timp de când eu, Halef, Omar şi Osco părăsisem călare Adrianopolul, întovărăşiţi fiind de cei trei poliţai, când, deodată, auzirăm în spatele nostru tropot de cal. Întoarserăm capetele şi zărirăm un călăreţ care se străduia din răsputeri să ne ajungă din urmă. Numaidecât, ne înfrânarăm caii, pentru a-i îngădui să se apropie şi îl recunoscurăm curând pe Malhem, portarul lui Hulam. Călărea pe un cal încărcat din greu cu câteva baloturi, de pe care descălecă imediat ce ajunse în dreptul nostru.

— *Sallam!* ne salută, scurt.

I-am răspuns la salut şi la privirea noastră întrebătoare, el îmi dădu următoarea explicaţie:

— Iertare, effendi, că v-am oprit din drum! Ştiu că sunteţi foarte grăbiţi. Dar stăpânul meu mi-a poruncit să vin după dumneavoastră.

— De ce? l-am întrebat.

— Ca să vă aduc acest cal.

— Da' cu ce l-ai încărcat?

— De-ale gurii şi alte lucruri de care, poate, veţi avea nevoie.

— Dar avem provizii pentru mai multe zile!

— N-are importanţă! Stăpânul meu gândeşte că oamenii pe care îi urmăriţi s-ar putea abate de la drumul drept. Dacă veţi ajunge în munţi, acolo nu veţi găsi hrană decât pentru cai, nu şi pentru voi.

— Stăpânul tău este un om foarte bun. Dar acest cal încărcat din greu nu va face altceva decât să ne încetinească, mersul.

— Eu vi l-am adus; eu trebuie să ascult poruncile stăpânului meu. Mergeţi sănătoşi! Allah să vă ajute să

călătoriţi cu bine!

Acestea fiind zise, Malhem aruncă frâul peste gâtul calului, se răsuci şi o luă la fugă înapoi spre Adrianopol.

Îndată, Halef îşi întoarse calul cu faţa spre oraş şi întrebă:

— Să mă duc după el, sidi?

— De ce?

— Să-l prind şi să-l aduc aici, ca să-ţi facă pe voie.

— Lasă-l să plece! Nu putem să pierdem timpul.

— Oare ce-o fi împachetat în păturile şi în rogojinile alea?

— Nu ne interesează acum. O să vedem mai târziu, când se lasă seara. Ia calul de frâu. Să pornim la drum!

Ne-am reluat drumul întrerupt. Eu călăream în faţă iar ceilalţi mă urmau. Mergeam aşa, pentru că trebuia să mă uit după urme, deşi nu prea erau speranţe să găsim vreuna.

Drumul era destul de animat, deşi nu putea fi numit ca fiind o cale prea bătătorită. Micuţul hagiu avusese dreptate atunci când spusese că aici nu era la fel de uşor ca în Sahara să descoperi urme. De aceea, nici nu priveam cu atenţie drumul, ci marginea sa din stânga. Cealaltă margine a drumului o forma malul Ardei. Atâta timp cât nu găseam aici urme care să-mi confirme că cei trei călăreţi pe care îi urmăream s-ar fi abătut din drum, puteam să fiu aproape sigur că cei căutaţi se aflau înaintea noastră. Ne-am întâlnit pe drum cu mai mulţi călăreţi, căruţe greoaie şi pedeştri, dar nu am adresat nici o întrebare nimănui. Întrucât fugarii trecuseră călare pe aici cu o seară înainte, nici unul din cei întâlniţi de noi în cale nu putea să-l fi văzut. Nu m-am oprit nici la micul grup de colibe pe lângă care am trecut, căci, de aici, drumul nu se bifurca în nici o altă direcţie pe care ar fi putut s-o apuce Barud el Amasat. Dar, când am ajuns într-o mică localitate, numită Ortakoj, de unde porneau mai multe cărări, ne-am oprit şi ne-am adresat primului om pe care l-am întâlnit:

— *Sallam!* Se află oare, în acest loc, Allah să-l

binecuvânteze, vreun paznic de noapte?

Cel întrebat purta la brâu o sabie uriaşă, ţinea în mâna dreaptă un ciomag înspăimântător, în jurul fesului îşi înfăşurase o basma groasă, care părea ţeapănă de murdară ce era şi umbla desculţ. M-a examinat cu atenţie câteva clipe şi tocmai se pregătea să facă acelaşi lucru şi cu ceilalţi.

— Ei? l-am întrebat, nerăbdător.

— Uşurel, uşurel! m-a admonestat zdrenţărosul.

Se rezemă de ciomag şi începu să examineze cu atenţie statura micuţului hagiu. Halef, însă, ajunsese la capătul răbdării şi îşi trase afară biciuşca.

— Ştii, oare, cum se numeşte lucrul acesta?

Cel întrebat se umflă în pene şi puse mâna pe sabie.

— Dar tu, ştii cum se numeşte asta, mititelule?

Mititel! Nici un alt cuvânt nu l-ar fi jignit mai mult pe Halef. Ridică mâna ca să lovească; rapid, însă, mi-am împins calul între el şi cel ameninţat şi l-am avertizat:

— Nu fi nechibzuit, Halef! Omul ăsta n-o să-mi mai răspundă la nici o întrebare.

Am scos din pungă o monedă micuţă, i-am arătat-o celui ce purta sabia şi am repetat:

— Deci, se află pe-aici vreun paznic de noapte?

— Îmi dai bănuţul? m-a întrebat el.

— Da.

— Atunci, dă-mi-l! răspunse omul, scurt şi întinse mâna.

— Mai întâi răspunde!

— Da, există un paznic de noapte. Dar acum, dă-mi bănuţul!

Erau doar câteva parale de aramă.

— Ia-l! i-am spus. Unde locuieşte paznicul de noapte?

Băgă bănuţul în buzunar, dădu din cap şi întrebă rânjind:

— Mă plăteşti şi pentru întrebarea asta?

— Ţi-am plătit destul!

— Pentru prima, dar nu şi pentru a doua.

— Bine, poftim, ai aici încă doi bănuţi de cinci parale! Deci, unde locuieşte paznicul?

— Acolo, în ultima casă, îmi explică omul, arătând spre o clădire care nu merita nici măcar să fie numită colibă, ci mai degrabă grajd.

Ne-am îndreptat spre acea direcţie. Când am ajuns la dărăpănata locuinţă, am descălecat, ca să pot trece prin gaura care ţinea loc de intrare şi ieşire. Chiar în acea clipă, în dreptul deschizăturii aceleia apăru o femeie care fusese atrasă afară de tropotul cailor noştri.

— Vai de mine! Închide ochii! strigă ea şi se trase grăbită înapoi.

Nu avea faţa acoperită de văl. De aceea se speriase atât de tare. Era desculţă şi îmbrăcată cu un veşmânt vechi, zdrenţuit, iar părul parcă îl avea din pâslă. După cum arăta, se părea că, de luni de zile, apa nu-i atinsese faţa. Eram gata-gata să cred că femeia nu se va mai lăsa văzută, dar, după ce am strigat, nerăbdător, de câteva ori, ea îşi făcu, totuşi, apariţia. Acum, îşi ţinea în dreptul feţei fundul unui coş spart. Ne putea privi printre crăpăturile împletiturii, fără, însă, ca noi să ne putem încânta ochii cu frumuseţea ei.

— Ce vreţi? ne întrebă ea, timidă.

— Aici locuieşte paznicul de noapte? a trebuit să întreb din nou.

— Da...

— Tu eşti nevasta lui?

— Eu sunt singura lui nevastă, replică mândră femeia.

Acorda multă valoare sublinierii faptului că era singura stăpână a inimii bărbatului care era paşa al ei nocturn.

— Este acasă?

— Nu.

— Unde se află stăpânul tău?

— A plecat.

— Unde?

— Pe cărările slujbei lui.

— Dar încă nu este noapte!

— Stăpânul meu nu veghează numai nopţile, ci şi ziua asupra supuşilor padişahului. Nu este doar paznic de noapte, ci şi servitorul lui kiaja (primar), ale cărui porunci trebuie să le urmeze.

Deodată mi-a venit în minte omul cu care tocmai vorbisem puţin mai înainte. M-am întors şi într-adevăr, el se îndrepta încet şi mândru către noi. Asta era chiar prea de tot. Cu o figură cât se poate de sumbră, am făcut câţiva paşi spre el.

— Chiar tu eşti paznicul de noapte? l-am întrebat pe cel ce purta sabia.

— Da, răspunse el, arogant.

Hagi Halef Omar observă că nu mai eram în toane bune şi îşi mână calul spre paznicul nopţilor şi al zilelor, ca să poată fi cu ochii pe mine. Ştiam ce vrea şi i-am făcut, aprobator, cu ochiul:

— De ce nu mi-ai spus asta de la început, atunci când am vorbit cu tine? l-am întrebat, cu severitate.

— N-am avut trebuinţă. Mai ai bani?

— Suficienţi pentru tine. Fii atent, am să-ţi plătesc anticipat pentru toate întrebările pe care ţi le voi mai pune de acum înainte.

Am mai făcut un semn cu ochiul şi biciul lui Halef pocni deodată pe spinarea paznicului supuşilor padişahului. Vru să sară înapoi, dar micul hagiu îşi strânsese atât de bine calul între coapse, încât îl înghesui pe paznic spre perete şi îl tot pocni cu biciul. Celui pedepsit nici măcar nu-i trecu prin cap să se folosească de sabie sau de ciomag. Ţipa pe toate tonurile posibile şi „singura” sa nevastă făcea la fel, uitând, cu ocazia aceasta, să-şi mai ţină în dreptul feţei fundul de coş. Aruncă cât colo acest păzitor al demnităţii sale feminine, se repezi la calul hagiului, apucându-l de coadă şi trăgând din

toate puterile, în vreme ce striga:

— Vai ţie, vai ţie! Cum poţi să-l insulţi pe servitorul şi favoritul padişahului? Înapoi, înapoi! Ajutor, ajutor!

La aceste strigăte ascuţite, începură să iasă pe uşile căsuţelor şi ale colibelor bărbaţi, femei şi copii, care se îndreptau grăbiţi spre noi, pentru a se interesa care era pricina pentru care se răcnea în aşa hal.

I-am făcut semn lui Halef să înceteze şi mă ascultă. Cred că paznicul de noapte primise vreo douăsprezece lovituri puternice. Dădu drumul jos ciomagului din mâna dreaptă, apucă sabia de la brâu iar, cu mâna stângă, începu să se frece pe spate.

— Cum ai îndrăznit? Vrei să te scurtez de cap? Am să asmut asupra ta întreaga obşte şi am să-i las să te facă praf!

Halef începu să râdă. Vru să răspundă ceva, dar nu ajunse s-o facă, întrucât un bărbat se repezi printre cei prezenţi şi mi se adresă răstit:

— Ce se petrece aici? Cine sunteţi?

Deşi ştiam că îl am în faţa mea pe înaltul domn primar, totuşi mă interesai:

— Dar cine eşti tu?

— Sunt primarul acestui sat. Cine vă dă dreptul să ridicaţi mâna împotriva poliţaiului meu?

— Purtarea sa ne-a dat dreptul.

— Cum adică?

— I-am cerut nişte informaţii şi a refuzat să mi le dea. Mi-a pretins ca pentru fiecare răspuns să îl plătesc.

— Poate să-şi vândă răspunsul cât de scump vrea.

— Iar eu pot să-l plătesc aşa cum am chef. Acum şi-a primit plata şi va trebui să-mi răspundă.

— Nici un cuvânt! strigă paznicul.

— N-o să-ţi spună nici un cuvânt, confirmă primarul. Aţi ridicat mâna împotriva servitorului meu. Urmaţi-mă imediat! Am să cercetez această problemă şi o să vă pedepsesc!

Atunci, micul hagiu îmi arătă biciul şi mă întrebă:

— Effendi, să-l fac pe acest primar din Ortakoj să simtă cum usturǎ pielea cea frumoasă a hipopotamului?

— Încă nu, poate mai târziu, i-am răspuns.

— Ce, fiu de căţea, vrei să porunceşti să fiu biciuit eu? strigă primarul.

— Poate că da, i-am răspuns, liniştit. Tu eşti primarul acestui sat. Dar, ştii tu cine sunt eu?

Primarul amuţi. Se pare că întrebarea mea îl pusese în încurcătură. Am continuat:

— Ai spus că omul acesta este poliţaiul tău?

— Da, este.

— Nu, nu este. Este un locuitor al acestui sat, pe care l-ai făcut servitorul tău, dar poliţai nu este. Priveşte la aceşti trei călăreţi care poartă uniforma sultanului! Tu ai un paznic de noapte, eu, însă, am cu mine trei poliţai adevăraţi. Înţelegi, acum, că sunt un cu totul altfel de om decât tine?

Pentru a da mai multă greutate cuvintelor mele, Halef începu să gesticuleze în faţa primarului, aşa încât acesta se dădu speriat înapoi. Şi cei care se aflau în spatele lui se traseră înapoi. Am observat că începuseră să se uite la mine ca la un înalt domn.

— Ei, răspunde! i-am poruncit.

— Stăpâne, spune mai întâi cine eşti! mă rugă primarul, cu o voce joasă.

Atunci, Halef se răsti la el:

— Vierme! Cum poţi să pretinzi ca un asemenea domn să-ţi spună ţie cine este? Dar am să mă îndur de tine şi am să-ţi comunic că te afli în faţa înaltului şi nobilului Kara Ben Nemsi bei, Allah să-i dăruiască încă multe mii de veri, fără a mai pune la socoteală iernile. Sper că ai auzit de el!

— Nu, niciodată! afirmă, cu timiditate, omul, lucru care era adevărat.

— Cum? Niciodată? tună spre el micuţul. Ar trebui cumva,

oare, să-ţi storc niţel creierul, ca să-ţi vină gândul cel bun? Ia gândeşte-te!

— Da, am auzit de el, recunoscu primarul, înfricoşat peste măsură.

— Oare numai o dată?

— Nu, de multe, multe ori!

— Ăsta-i norocul tău, primarule. Te-aş fi luat prins şi te-aş fi dus direct la Stambul, pentru a porunci să fii înecat în Bosfor! Acum, însă, ascultă ce vrea să-ţi spună acest înalt effendi!

Spunând acestea, micuţul îşi retrase calul din faţa celui ameninţat. Ochii lui păreau că aruncă fulgere de mânie, dar buzele îi tremurau perfid. Bravul hagiu trebuia să-şi dea toată silinţa să nu izbucnească într-un hohot de râs.

Toţi ochii erau acum îndreptaţi spre gura mea. L-am liniştit pe primar:

— N-am venit să vă fac vreun rău. Dar sunt obişnuit să mi se răspundă imediat la întrebări. Omul acesta a refuzat să-mi dea informaţii de bunăvoie; a vrut să stoarcă bani de la mine! De aceea am poruncit să fie biciuit. Depinde de el dacă nu mai vrea s-o încaseze în continuare!

În timp se mă întorceam spre paznicul de noapte, primarul îi făcu semn grăbit servitorului aflat în slujba sa şi îi şopti:

— În numele lui Allah, răspunde repede!

Paznicul nocturn al supuşilor padişahului luase o poziţie atât de încordată, de parcă ar fi văzut în mine pe însuşi conducătorul credincioşilor.

— Effendi, întreabă-mă!

— Ai făcut de strajă noaptea trecută?

— Da.

— Cât timp?

— De seara până dimineaţa.

— N-a trecut nici un străin călare prin Ortakoj?

— Nu.

Înainte, însă, ca paznicul să-mi fi dat acest răspuns, a aruncat o privire întrebătoare spre primar. N-am putut observa figura acestuia, dar am văzut suficient pentru ca să nu dau crezare acestui răspuns. De aceea i-am spus, aspru:

— Minţi!

— Dar, domnule, spun adevărul!

În acelaşi moment, m-am răsucit rapid spre primar şi am văzut că îşi dusese, preventiv, mâna la gură. Mai întâi îi şoptise paznicului să răspundă rapid, iar acum îi sugera să tacă. Era bătător la ochi. L-am întrebat pe paznic:

— Nici n-ai vorbit cu vreun străin?

— Nu.

— Bun! Primarule, unde este locuinţa ta?

— Casa aceea, din partea cealaltă, răspunse cel întrebat.

— Tu şi paznicul mă veţi însoţi până acolo, doar voi doi. Trebuie să vorbesc cu voi.

Fără să mă uit dacă vin după mine, m-am îndreptat spre casa indicată şi am intrat. Era construită în stil bulgăresc şi se compunea dintr-o singură odaie care, însă, era despărţită, prin leasă din nuiele de salcie, în mai multe încăperi. În încăperea din faţă, am găsit un scăunel cu trei picioare, pe care m-am aşezat.

Cei doi n-au îndrăznit să mi se împotrivească. Mă urmaseră, aproape imediat. Prin gaura din perete, care ţinea loc de fereastră, am observat că locuitorii satului se aflau încă afară, dar se ţineau la distanţă de însoţitorii mei.

Era vizibil că primarul şi subalternul aveau o stare de spirit neplăcută. Amândurora le era frică şi trebuia să profit de acest lucru.

— Paznicule, îţi menţii încă răspunsul pe care mi l-ai dat la întrebarea pusă de mine mai înainte?

— Da.

— Chiar dacă m-ai minţit?

— N-am minţit!

— Ba ai minţit şi asta doar pentru că aşa a vrut primarul.

Primarul tresări speriat.

— Effendi!

— Ce? Ce vrei să spui?

— Dar nu i-am spus nici un cuvânt acestui om! afirmă primarul.

— Dar semn i-ai făcut!

— Nu.

— Iar eu vă spun că minţiţi amândoi. Cunoaşteţi proverbul despre evreul care s-a înecat, pentru că s-a culcat în fântână?

— Da.

— La fel o să păţiţi şi voi, ca acel evreu. Vă aflaţi într-un mare pericol care, ca şi apa din fântână, va veni peste voi şi vă va sufoca. Dar eu nu vă doresc răul şi vreau să vă avertizez. Stau de vorbă aici cu voi, pentru ca subalternii şi prietenii voştri să nu afle că nu aţi spus adevărul. Vedeţi că sunt îngăduitor şi prietenos cu voi. De aceea, aştept să aud adevărul de la voi!

— Dar l-am spus deja afirmă, cu ardoare, primarul.

— Deci, noaptea trecută n-a trecut nici un străin călare prin Ortakoj?

— Nu...

— Bine, fie cum vreţi. Eu am avut intenţii bune cu voi, dar voi sunteţi aceia care vă doriţi răul. Pentru că mă minţiţi, voi porunci să fiţi duşi la Adrianopol, chiar la guvernator. De aceea i-am adus cu mine pe cei trei poliţai. Acolo, o să fiţi imediat judecaţi. Luaţi-vă adio de la ai voştri!

Am observat că amândoi s-au speriat foarte tare.

— Effendi, glumeşti! se bâlbâi primarul.

— Ce-ţi trece prin cap? am replicat, ridicându-mă de pe scăunel. Nu mai am ce discuta cu voi, iar acum am să chem poliţaii.

Mă îndreptai spre uşă. Atunci, primarul mi se aşeză rapid în cale şi mă întrebă:

— Effendi, e adevărat că ai vrut să ne salvezi?

— Bineînţeles.

— Mai vrei şi acum?

— Hm! Nu ştiu. M-aţi minţit!

— Dar dacă mărturisim acum?

— S-ar putea să vă iert.

— Ai să fii îngăduitor şi n-ai să ne iei prizonieri?

— Voi n-aveţi dreptul să puneţi întrebări, voi trebuie să răspundeţi. M-aţi înţeles? O să aflaţi ce voi hotărî, după aceea. Nu sunt, însă, un om crud.

Se uitară unul la altul. Paznicul de noapte ridică puţin mâna, ca o rugăminte mută.

— Şi n-o să afle nimeni de aici ceea ce-ţi vom povesti, effendi? întrebă primarul.

— În nici un caz.

— Atunci, bine, ai să afli adevărul. Nu ieşi afară! Rămâi aici şi spune-ne ce vrei să ştii. O să-ţi răspundem cinstit.

Mi-am reluat locul pe scăunel şi m-am adresat paznicului de noapte:

— Deci, astă-noapte au trecut nişte străini prin sat?

— Da.

— Cine?

— După miezul nopţii, un car cu boi. Mai târziu, încă trei călăreţi.

— Pe ce fel de cai?

— Pe doi cai bălani şi unul murg.

— Au vorbit cu tine?

— Da. Stăteam în mijlocul drumului şi mi s-au adresat.

— Toţi trei?

— Nu, numai unul...

— Ce ţi-a spus?

— M-a rugat, dacă voi fi cumva întrebat, să nu spun că i-am văzut. Mi-a dat un bacşiş.

— Cât?

— Doi piaştri.

— A, dar asta e o sumă mare! am râs eu. Şi pentru aceşti doi piaştri ai păcătuit, încălcând porunca profetului şi minţindu-mă?

— Effendi, nu doar din cauza piaştrilor.

— Ce-a mai fost?

— M-au întrebat cum îl cheamă pe primarul nostru şi când le-am spus, mi-au cerut să-l duc la el.

— Îl cunoşteai pe vreunul dintre ei?

— Nu.

— Dar se pare că ei îl cunoşteau pe primar, de vreme ce şi-au exprimat dorinţa să stea de vorbă cu el. I-ai condus la el?

— Da.

Ca urmare, m-am adresat primarului, care părea a fi mult mai îngrijorat decât subalternul său. Privirea lui nesigură lăsa să se ghicească faptul că nu avea cugetul curat.

— Tot mai susţii că nu a trecut nimeni prin sat? l-am întrebat.

— Effendi, mi-a fost frică, mărturisi primarul.

— Cine se teme, înseamnă că a făcut ceva rău! Singur te dai de gol, afirmând aceasta.

— Dar, stăpâne, nu mă simt vinovat cu nimic!

— Atunci, de unde teama? Arăt eu ca un om de care trebuie să-ţi fie frică?

— O, nu-de tine mă tem, effendi.

— Atunci, de cine?

— De Manach el Barşa.

— Aha, îl cunoşti?

— Da.

— Unde l-ai cunoscut?

— La Mastanly şi Ismilan.

— Cum s-a făcut de te-ai întâlnit cu el acolo?

— Este perceptor pentru capitaţie în Üskub şi venise la

Seres să se pună de acord cu locuitorii. De acolo, vizitase cel mai renumit târg anual de la Melnik.

— Când a fost asta?

— Acum doi ani. Atunci a avut Manach el Barşa treabă la Ismilan şi Mastanly şi l-am întâlnit în ambele localităţi.

— Ai stat de vorbă cu el?

— Nu. Dar, la scurt timp, am aflat că Manach încasase impozite mai mari decât trebuia şi că, de aceea, fugise. S-a dus în munţi.

„A se duce în munţi” înseamnă, aşa cum am văzut, a se duce printre tâlhari. De aceea, i-am spus cu asprime:

— Aşadar, de îndată ce a venit la tine aveai datoria să-l arestezi!

— O, effendi, n-am îndrăznit să fac aşa ceva!

— De ce?

— Asta ar fi însemnat moartea mea. Locuiesc atâţia oameni în munţi. Se ascund prin toate văgăunile şi au aliaţi cu sutele. Se cunosc cu toţii şi ţin unii cu alţii. Dacă l-aş fi arestat, ar fi venit prietenii lui şi m-ar fi omorât!

— Eşti un laş şi te temi să-ţi faci datoria. N-ar fi trebuit nici o clipă să te afli în acest post de conducător.

— O, stăpâne, te înşeli. Nu-mi pasă de mine. Dar oamenii aceştia ar fi făcut praf întregul nostru sătuc.

În clipa aceea, se deschise uşa şi apăru capul micului hagiu.

— Sidi, spuse el, trebuie să vorbesc cu tine.

Spuse aceste cuvinte în dialectul vest-saharian al patriei sale, pentru a nu fi înţeles de primar şi de paznic.

— Ce este? l-am întrebat.

— Vino, grăbeşte-te! se repezi micuţul, fără alte explicaţii.

M-am dus spre el. Avea să-mi spună ceva important.

— Vorbeşte! am şoptit.

— Sidi, spuse el încet, aşa încât cei doi să nu-l poată înţelege, unul dintre locuitori mi-a făcut un semn pe furiş şi a

dispărut în spatele casei. L-am urmat, pe neobservate, ca să nu atrag atenţia şi mi-a spus că vrea să ne comunice ceva, dacă îi dăm zece piaştri.

— Unde se află acum?

— Este încă în spatele casei.

— Nu ţi-a mai spus nimic altceva?

— Nici un cuvânt, sidi.

— Am să mă duc la el. Rămâi tu aici, ca să nu se poată înţelege ăştia doi împotriva noastră.

Zece piaştri, aproape două mărci, nu era o sumă prea mare pentru o informaţie valoroasă. Nu m-am dus prin faţă, pe uliţă, ci am părăsit încăperea prin ieşirea îngustă din spate. Acolo, am văzut o îngrăditură în formă de pătrat, unde se aflau mai mulţi cai. În apropiere, se afla un bărbat care părea că mă aşteaptă pe mine. Când mă văzu, veni repede spre mine şi mă întrebă în şoaptă:

— O să mă plăteşti, effendi?

— Da.

— Atunci, dă banii acum!

— Poftim!

I-am întins mica sumă de bani. O luă şi apoi îmi şopti la ureche:

— Cei trei călăreţi au fost aici!

— Ştiu.

— Primarul le-a schimbat un cal, unul bălan. Voiau să aibă trei cai bălani şi l-au lăsat aici pe cel murg. Uite, îl vezi, este acolo în colţ.

M-am uitat în direcţia indicată. Culoarea calului corespundea cu ceea ce mi se spusese.

— Asta-i tot ce-ai vrut să-mi spui? l-am întrebat.

— Nu, ştiu mai multe. La scurt timp după prânz, a venit unul care s-a interesat de dumneavoastră.

— La cine?

— La mine. De-aia ştiu. Stăteam pe uliţă, când a venit şi a

întrebat de trei călăreţi, din care doi călăreau pe cai albi. Eu nu ştiam nimic şi l-am îndrumat spre paznic, iar acesta l-a dus la primar.

— Străinul a rămas mult aici?

— Nu. Părea că este foarte grăbit.

— Poţi să-l descrii?

— Da. Călărea un bătrân cal şarg, năduşit tot. Pe cap avea un fes roşu şi pentru că se înfăşurase într-un fel de manta cenuşie, am putut să-i văd şi condurii roşii.

— Străinul avea barbă?

— Afară de o mustăcioară, era complet ras.

— Încotro s-a îndreptat?

— Spre Mastanly. Dar n-ai auzit încă lucrul cel mai important. Primarul are o soră la Ismilan al cărei bărbat este fratele lui Schuta.

Acesta era, într-adevăr, un lucru atât de important, încât, de mirare, m-am tras un pas înapoi.

În Peninsula Balcanică n-a putut fi niciodată stăvilită tâlhăria. Eu însumi, încă din Damasc, am avut de-a face cu diverse experienţe de acest fel. La început, am crezut că Stambulul este reşedinţa acestor răufăcători, iar pe Usta Davud Arafim sau pe Abrahim Mamur i-am considerat drept căpeteniile cele mai mari. Apoi, însă, am învăţat să gândesc altfel. În ultima vreme, ziarele relatau neîntrerupt despre răzmeriţe, atacuri neaşteptate, crime cu incendieri şi alte evenimente care se explicau prin instabilitatea condiţiilor din ţările balcanice turceşti. Acum, se vorbea despre un schipetar (albanez) care adunase în jurul său, sus, în munţii Schar Dagh, între regiunea Prisren şi Kalkandelen, toţi nemulţumiţii şi rătăcea până dincolo de munţii Kurbetschka şi până jos, în văile Babunei. Se povestea că fusese văzut chiar şi în văgăunile din Perin Dagh şi că ar avea partizani în pustietatea munţilor Despoto.

Numele său real nu-l ştia nimeni. Fusese numit El Assfar,

Ssary, Schut, în funcţie de limba pe care o vorbea cel ce-i pomenea numele. Aceste trei cuvinte însemnau „cel Galben”. Probabil că rămăsese cu această culoare a feţei în urma unei gălbinări. *Schuta* este femininul din limba sârbă de la *Schut* şi înseamnă „cea galbenă”. Am ajuns la concluzia că acest Schut era căpetenia tuturor bandelor de tâlhari care rătăceau de pe coasta muntenegreană şi până la Bosfor. Iar nevasta acestei căpetenii a banditşilor, Schuta, era, deci, ruda primarului din Ortakoj. Acest lucru mi-a dat de gândit, dar nici nu-mi trecea prin cap să-i dau de înţeles omului meu de încredere la ce concluzii ajunsesem.

— Mai ai ceva de spus? l-am întrebat, calm.

— Nu. Nu eşti mulţumit?

— O, ba da. Dar cum se face că-ţi trădezi superiorul, spunându-mi mie toate acestea?

— Nu este un om bun, effendi. Nimeni nu-l iubeşte şi toată lumea suferă din pricina nedreptăţilor pe care le face.

— Mai ştie cineva că stai de vorbă cu mine?

— Nu. Şi chiar te rog să nu spui nimănui.

— Am să tac.

După ce i-am dat această asigurare, am vrut să plec, dar mi-am adus deodată aminte că uitasem ceva foarte important.

— Eşti cunoscut în Ismilan? l-am întrebat.

— Da.

— Atunci înseamnă că îl cunoşti pe cumnatul primarului, despre care ai afirmat că sora lui ar fi nevasta lui Schut?

— Da, îl cunosc.

— Cu ce se ocupă?

— Este armurier şi are o cafenea, unde îşi expune armele pentru a le vinde.

— Unde locuieşte?

— Pe uliţa care duce spre satul Tschatak.

— Îţi mulţumesc. Dar, acum, ţine-ţi şi tu gura, aşa cum am

să fac şi eu.

M-am reîntors în casă. Nu mi-am dat seama după figura primarului şi cea a paznicului dacă această întrerupere a conversaţiei noastre îi făcuse sau nu să devină bănuitori. Îndată ce am intrat, Halef s-a retras.

— Ei şi acum, am continuat eu discuţia întreruptă, aş dori să ştiu ce a vrut de la tine acest fost perceptor din Üskub.

— S-a interesat de drum, răspunse primarul.

— Care drum?

— Cel spre Sofala.

Sofala se afla în sud, dar eu eram convins că fugarii se îndreptau spre vest. Deci, acest brav primar vroia să mă facă să le pierd urma. Nu l-am lăsat să-şi dea seama că nu am dat crezare cuvintelor sale şi l-am întrebat:

— Nu-i aşa că Manach el Barşa venea din Adrianopol?

— Da, aşa este.

— Deci, de acolo a pornit-o prin Samanka şi Tschingerly spre vest, dar aici, deodată, a cotit-o spre sud. Dacă vroia să plece din Adrianopol spre Sofala, ar fi putut s-o scurteze spre sud, prin Tatar, Ada, Schahandscha, Demotika şi Mandra. De ce a mai făcut acest ocol de 16 ore de călărit?

— Nu l-am întrebat.

— Iar eu nu pricep.

— Manach el Barşa nu vrea să fie văzut. Vor să-l prindă. Poate a vrut să-l înşele pe poliţai. Şi tu îl cauţi, effendi? Vrei să-l prinzi?

— Da.

— Atunci trebuie să mergi în direcţia în care ţi-am spus.

— Este foarte bine că mi-ai spus acest lucru. În această direcţie spre sud nu locuieşte cumva vreo rudă sau cunoştinţă de-a ta, la care aş putea apela, în caz de nevoie?

— Nu.

— Dar ai şi tu rude, nu?

— Nu.

Asta era o minciună. Iar paznicul, care cunoştea relaţiile superiorului său, nu a schiţat nici un gest ca să-mi arate că nu acesta era adevărul. Aceşti doi bărbaţi mă considerau un mare domn; şi totuşi, mă înşelau. Eu, care eram doar un străin şi nu mă puteam baza decât pe mine, însumi, nu aveam nici cea mai mică putere împotriva lor. Puteam folosi doar viclenia şi în cazul de faţă, ea consta în aceea că trebuia să mă prefac că am dat crezare cuvintelor primarului.

Mi-am scos din pungă un carneţel de notiţe, l-am răsfoit, ca şi cum aş fi căutat ceva, apoi am făcut o figură de parcă aş fi găsit ceea ce căutam şi am spus:

— Da, aşa este: primarul din Ortakoj, un slujbaş nemilos, brutal şi nedrept. La aceasta se mai adaugă faptul că ai lăsat fugarii să scape, în loc să-l arestezi. Vei fi...

— Nemilos? Brutal, nedrept? mă întrerupse. Effendi, dar este imposibil să se vorbească aşa despre mine!

— Dar despre cine altcineva? Astăzi n-am timp să mă mai ocup de tine, dar poţi fi liniştit: fiecare nedreptate îşi primeşte răsplata. Ai auzit ce a spus Profetul despre ochii lui Dumnezeu?

— Da, effendi, răspunse primarul, mai mult şoptind.

— Sunt mai tăioşi decât cuţitul care îţi pătrunde în inimă, pentru a te ucide. Ei pătrund mai adânc; pătrund în suflet, iar în faţa lor nu rezistă nici o tăgadă. Gândeşte-te mereu la aceşti ochi ai Atotştiutorului, altfel are să-ţi meargă mai rău decât unui păgân, în ciuda rugăciunilor pe care eşti obişnuit să le respecţi cu stricteţe! Plec. Allah să-ţi îndrume sentimentele şi gândurile! *Allah jisellimak* — Allah să te aibă în paza lui!

Făcu o plecăciune adâncă şi respectuoasă şi răspunse:

— Fiţi binecuvântat!

Paznicul se înclină atât de adânc, încât aproape ajunsese, cu faţa la pământ şi spuse în limba turcă:

— *Akibetinis chajr ola sultanum* — Să vă bucuraţi de un

sfârşit fericit, stăpâne!

Paznicul folosise pluralul în loc de singular, un semn de respect deosebit; şi totuşi, în timp ce închideam uşa, l-am auzit pe primar, care tocmai îmi urase să fiu binecuvântat, mormăind, plin de mânie: „Du-te dracului!”

Se pare că avertismentul meu blajin, nu-i fusese de nici un folos.

Am încălecat pe cal şi am ieşit din sat, dar nu spre vest, ci ne-am îndreptat spre Demotika.

Abia după ce n-am mai putut fi observaţi, ne-am abătut din nou din drum, luând-o spre Geren, un sat aflat la o distanţă de aproape două ore.

Abia acum am observat că nu mai erau alături de noi decât doi poliţai.

— Unde este subalternul, tău? l-am întrebat pe caporalul poliţailor.

— S-a întors la Adrianopol.

Omul răspunse atât de liniştit, ca şi cum era vorba despre ceva de la sine înţeles.

— De ce?

— Avea rău de mare. N-a mai putut să suporte.

— Dar, cum s-a îmbolnăvit de rău de mare?

— Din cauza calului, său, care a alergat, răspunse caporalul, serios.

— Dar ai afirmat că voi călăriţi foarte bine!

— Da. Dar trebuie să laşi calul să stea pe loc. Atunci când aleargă, se clatină, se leagănă şi se balansează foarte rău. Aşa ceva suportă doar stomacul unui cazac. Măruntaiele mele s-au mistuit; au dispărut. Au alunecat până între-acelea ale calului. Nu le mai simt, simt doar şalvarii care s-au lipit strâns de mine, rănindu-mi bunătate de piele. Dacă ar trebui să-l pedepsesc pe dracul, l-aş osândi să călărească împreună cu voi spre Melnik. Ar ajunge acolo fără piele şi cu oasele frânte şi cred că ar prefera să ardă în focul iadului, decât să se mai

urce pe cal.

Jelania lui ne-a făcut să râdem, totuşi omul mi-a trezit mila. Avea o figură jalnică. În unele locuri, cât stătuse pe cal, pielea i se jupuise. Nici camaradului său nu îi era mai bine, căci şi el mormăia în barbă:

— *Wallahi*, *öjle din!* — Pe Allah, aşa este!

Mai mult decât acest oftat adânc nu lăsă să-l scape, dar se vedea pe figura lui că fusese supus aceloraşi suferinţe corporale ca şi superiorul său.

— Cine i-a dat permisiunea tovarăşului vostru să facă, drumul întors? l-am întrebat pe şeful celor trei eroi.

— Eu, răspunse el, vizibil mirat că putusem să pun o asemenea întrebare.

— Cred, însă, că eu eram acela căruia ar fi trebuit să-i ceară voie!

— Tu? Effendi, cine este caporalul: tu sau eu?

— Bineînţeles că tu eşti; dar ştii foarte bine ale cui porunci trebuie să le asculţi acum!

— Poruncile cadiului. Acesta, însă, nu mi-a poruncit să călăresc până-mi dau sufletul afară din mine. Am să cânt şi am să-l preamăresc pe Allah din toată inima, când mă voi afla din nou în cazarma mea din Adrianopol!

Atunci, se amestecă în vorbă şi micuţul hagiu:

— Ţopârlanule, cum poţi fi atât de lipsit de respect faţă de effendi! Cum îndrăzneşti să-i vorbeşti aşa? Este stăpânul tău atâta timp cât are chef. Dacă-ţi porunceşte să călăreşti, trebuie să călăreşti chiar şi pană când, în loc de piele, ţi se va lipi de corp uniforma. Cine te-a pus să ai aşa o gură mare şi să susţii că ştiţi să călăriţi foarte bine!

— Ce zice omuleţul ăsta? replică, furios, subofiţerul. Cum mi-a spus? Mi-a zis ţopârlan? Dar eu sunt caporal al Stăpânului tuturor credincioşilor. Când o să mă întorc, am să mă plâng cadiului!

Halef vru să răspundă, dar Osco i-o luă înainte. Luă de

frâu calul caporalului şi râzând, îi spuse în limba sa maternă (sârbă):

— Veniţi, Excelenţa Voastră! Ţineţi-vă bine în şa, domnia voastră! Acum începe cursa de alergare!

În clipa următoare ţâşni înainte cu caporalul, în galop. În acelaşi timp, Omar apucă frâul calului celuilalt poliţai şi porni în urmărirea lor.

— La dracu'! Trăsnite-ar! Nemernicule! Mizerabilule! Ticăloşiile! Creatura dracului! Tartorule! Răutatea pământului!

Acestea, precum şi multe altele, i-am auzit strigând pe cei doi slujbaşi ai siguranţei, în vreme ce se apucaseră strâns cu mâinile de şei sau de coamele cailor. I-am urmat rapid, căci cei doi bieţi oameni îmi făceau milă. Dar, când i-am ajuns din urmă, aproape nu mai puteau respira.

Acum, cei doi slujitori ai padişahului începură să ocărască din toate puterile şi în toate limbile, arabă, turcă, persană, română şi sârbă. Locuitorul din Orientul Apropiat, mai cu seamă soldatul, are, în acest domeniu al ocărilor, cunoştinţe vaste. Mi-am dat multă osteneală, până am reuşit să le potolesc furia şi am pierdut ceva timp, până am putut pleca liniştiţi mai departe.

Acum aveam timp să facem schimb de impresii cu privire la evenimentele din Ortakoj. Şi lui Halef şi mie ne-a bătut la ochi faptul că, în după-amiaza zilei de astăzi, un călăreţ se interesase de cei trei fugari.

— Precis îi cunoaşte, spuse hagiul. Precis ştie de fuga lor. De ce, însă, n-a plecat odată cu ei, sidi?

— Pentru că, pur şi simplu, nu asta era intenţia lui, să plece împreună cu ei.

— Atunci, de ce îi urmăreşte pe fugari?

— Presupun că vrea să strângă informaţii, ceea ce s-a întâmplat chiar astăzi.

— Şi ce-o să zică Barud el Amasat despre aceasta?

— O să se îngrozească şi o să-l apuce furia, presupunând că acest călăreţ va reuşi să-l ajungă din urmă şi să le dea de ştire.

— De ce să nu reuşească? A călărit atât de repede, încât calul lui era năduşit tot!

— Calul cel şarg este bătrân, aşa cum ai auzit. Şi tocmai pentru că l-a năduşit în halul ăsta, n-o să reziste prea mult. Şi în afară de asta, nu am de gând să-l las pe omul acesta să-şi atingă scopul.

— De ce nu?

— Fugarii vor afla de la el că eu sunt liber şi că sunt urmăriţi. Asta, însă, în nici un caz nu e convenabil pentru noi. Cu cât se vor simţi mai în siguranţă, cu atât mai puţine griji îşi vor face şi cu atât mai uşor ne va fi să-l prindem. De aceea, vreau să dăm cât mai curând de urma călăreţului, pentru a-i zădărnici planurile.

— Dar are un avans prea mare.

— Oare crezi cumva că Rih nu mai poate să alerge?

— Murgul, sidi? O, Rih înseamnă „vânt” şi el zboară ca vântul. De mult n-a mai avut ocazia sa arate ce tendoane de oţel are. Ce s-ar mai bucura să se poată lua la întrecere, cu furtuna. Dar noi ceilalţi nu îndrăznim să ţinem pasul cu el.

— Nici nu este necesar. Am să pornesc singur.

— Singur, sidi? Şi noi ce facem?

— Voi veniţi după mine, cât puteţi de repede.

— Încotro?

— Rămâneţi pe drumul spre Mastanly. Şi eu mă îndrept tot într-acolo, dar voi merge direct, fără ocol. Pentru că nu ştiu unde îl voi întâlni pe călăreţ, nu pot nici să vă indic exact unde vă voi aştepta.

— Ştii, deci, dacă şi călăreţul de pe calul şarg a pornit în aceeaşi direcţie?

— Mai mult ca sigur că n-a ales acel drum — căci este mult prea greu pentru mârţoaga lui bătrână.

— Şi dacă îl depăşeşti, ce faci?

— Am să-l aştept.

— Deci vrei să afli dacă se află înaintea, sau în urma ta?

— Sper să aflu.

— Dar nu cunoşti ţinutul ăsta. Te-ai putea rătăci uşor, sau ţi s-ar putea întâmpla o nenorocire. Ia-mă cu tine, sidi!

— Nu-ţi face griji, dragul meu Halef. Am un cal bun şi sunt bine înarmat. În nici un caz nu te pot lua cu mine, pentru că trebuie să rămâi conducătorul celorlalţi.

Acest lucru l-a făcut să se simtă flatat. A fost de acord cu planul meu; apoi le-am transmis instrucţiunile mele lui, lui Osco şi lui Omar. Întrucât trebuiau discutate şi analizate toate posibilităţile, o vreme i-am scăpat din vedere pe cei doi poliţai.

Când m-am întors apoi spre aceştia, l-am văzut doar pe caporalul maestru în echităţi, nu însă şi pe camaradul său.

— Unde este tovarăşul tău de drum? l-am întrebat, mirat.

Caporalul se răsuci şi strigă, consternat:

— Effendi! Dar călărea în urma mea!

Consternarea lui nu era deloc simulată. Am citit pe figura lui că fusese sigur de faptul că tovarăşul lui de drum venea călare în urma lui.

— Şi atunci, unde e? am continuat.

— Dispărut, evaporat, pierdut, nimicit, şters de pe faţa pământului, mistuit! se bâlbâi poliţaiul, uluit peste măsură.

— Dar tu chiar n-ai observat că a rămas în urmă?

— Cum să fi observat aşa ceva? Ce, tu ai observat? Chiar acum plec înapoi să-l caut!

Tocmai se pregătea să pună în aplicare cele afirmate, în felul acesta, ar fi putut să se evaporeze foarte uşor şi el.

— Stai! i-am poruncit, tocmai de aceea. Rămâi pe loc! N-avem timp să-l căutăm sau să aşteptăm până-l găseşti tu!

— Dar trebuia să vină şi el cu noi.

— Asta o vei lămuri mai târziu cu el, când te vei întoarce

la Adrianopol. Acum, vii cu noi! Hagi Halef Omar şi voi ceilalţi, să fiţi cu ochii pe acest caporal, cât voi fi eu plecat, să-şi facă datoria!

Apoi mi-am îndemnat calul la drum şi în scurt timp, nu i-am mai văzut în urma mea pe tovarăşii mei de drum.

În regiunea aceea, satele sunt înjghebate după moda bulgărească. Un sat bulgăresc sau *selo* se află, deseori, la distanţă de drumul principal, sau de ceea ce este denumit aşa şi prin urmare, rămâne ascuns privirilor majorităţii călătorilor. De obicei, satul se întinde pe lungimea unei suprafeţe de pământ acoperite cu iarbă, la marginea unei gârle, care are rolul unui şanţ natural de apărare.

Fiecare dintre aceste sate, care sunt aşezate destul de aproape unul de altul, numără doar puţine gospodării, despărţite între ele de fâneţe. Şase până la zece colibe formează o gospodărie. Aceste colibe sunt fie săpate în pământ, având un acoperiş de paie, în formă conică, fie sunt construite din lojniţă de salcie. În acest caz, seamănă cu nişte coşuri uriaşe. Fiecare om şi fiecare animal are locuinţa sa separată în aceste gospodării. Există colibe pentru oameni, pentru cai, vite, porci, oi şi găini. Animalele ies din colibele lor şi se plimbă libere în jurul gospodăriilor.

Nu există străzi construite ca în Europa Occidentală. Chiar cuvântul stradă înseamnă prea mult aici. Dacă vrei să mergi dintr-un sat în altul, zadarnic vei căuta legătura dintre ele pe care obişnuim s-o numim cu cuvântul potecă sau drum. Cel străin de locurile acestea trebuie, dacă vrea să se abată de la urma lăsată de tărăboanţa trasă de boi, care ţine loc de stradă aici, să posede instinctul păsării călătoare şi nici aşa nu-i va fi prea bine, căci pasărea zboară nestingherită prin aer, în orice direcţie vrea, pe când omului îi stau în cale, pe pământ, sute de obstacole.

Mi-am asumat, deci, un adevărat risc, atunci când m-am abătut de la drumul ce ducea spre Adatschali. Ştiam doar că

Mastanly se afla în direcţia vest şi mă puteam aştepta să întâlnesc pârâuri fără poduri de trecere, văi anevoioase şi porţiuni de drum împădurite.

Mergând printre câmpii izolate şi grădini de trandafiri şi peste păşuni arse de soare, am trecut prin mai multe sate, până ce, în sfârşit, am simţit nevoia să mă opresc şi să pun unele întrebări, pentru a mă orienta mai departe.

În spatele unui gard din nuiele de salcie, am zărit un bătrân care culegea petale de trandafiri. Mi-am îndreptat calul spre acel gard şi am salutat. Nu mă observase venind şi s-a speriat când mi-a auzit vocea. Mi-am dat seama că bătrânul stătea pe gânduri, neştiind ce ar trebui să facă: să se apropie sau să se pitească în spatele tufelor de trandafiri. Aşa că m-am grăbit să-i adresez câteva cuvinte care să-i trezească încrederea. Lucrul acesta a avut efect, căci s-a apropiat, venind încet la gard.

— Ce doreşti? întrebă moşneagul.

Mă cerceta cu o privire neîncrezătoare.

— Sunt un cerşetor, i-am răspuns. N-ai vrea să-mi dăruieşti un trandafir? Grădina ta e plină de aceste minunate flori.

Atunci îmi zâmbi prietenos.

— Dar ce, un cerşetor călăreşte pe un asemenea cal? Nu te-am mai văzut până acum. Eşti străin de locurile acestea?

— Da.

— Şi îţi sunt dragi trandafirii?

— Foarte dragi.

— Oamenii răi nu iubesc florile. Am să-ţi dau cei mai frumoşi trandafiri ai mei, doar pe jumătate înfloriţi, căci atunci parfumul lor este cel mai dulce şi mai fermecător; de parcă ar veni direct de la tronul lui Allah.

Alegând îndelung, omul tăie doi trandafiri şi mi-i întinse peste gard.

— Poftim, străine! spuse. Există doar un singur parfum

care întrece mireasma acestor flori.

— Şi care este acela?

— Aroma tutunului Dschebeli.

— Cunoşti această aromă?

— Nu, dar am auzit vorbindu-se despre ea ca despre cel mai grozav parfum. Allah nu ne-a permis să-l cunoaştem. Noi fumăm, prin locurile acestea, doar tutun din foi de porumb.

— Doamne fereşte. Groaznic.

— Da, suntem foarte săraci, oftă bătrânul. Nu sunt decât un bătrân paznic de trandafiri şi trebuie să fumez tutun din cel prost.

— Şi totuşi, uleiul vostru de trandafiri este atât de scump!

— Fii liniştit! N-am fi atât de săraci, dar Înalta Poartă! Înalta Poartă! Stă tot timpul deschisă pentru ceea ce trebuie să treacă prin ea. Paşa şi miniştrii pot fuma Dschebeli. Dacă aş putea să-l miros şi eu o dată, măcar să-l miros.

— Ai pipă din care să fumezi?

— Allah! Am un ciubuc!

— Ei, atunci, vino încoace!

Am scos punga de piele şi am deschis-o. Bătrânul fusese atât de prietenos cu mine; trebuia să-i fac o bucurie. Îşi ţinea ochii îndreptaţi ţintă spre punga mea.

— O pungă pentru tutun! spuse. Nu-i aşa că e tutun înăuntru?

— Da. Mi-ai dăruit doi dintre cei mai scumpi trandafiri ai tăi; am să-ţi dau şi eu tutun de la mine.

— O, effendi, cât de mărinimos eşti!

Aveam la mine câteva plicuri pentru scrisori. Am umplut unul cu tutun şi l-am dat bătrânului. Îl duse la nas, îl mirosi cu nesaţ şi ridică din sprâncene.

— Asta-i tutun din cel bun! spuse, recunoscător.

— Este Dschebeli din cel adevărat, am zâmbit.

— Dschebeli! izbucni el. Effendi, chiar spui adevărul?

— Da. Nu te amăgesc.

— Înseamnă că nu eşti un effendi, ci un paşă sau chiar un ministru. Nu-i aşa?

— Nu prietene. Dschebeli nu se fumează doar la Înalta Poartă. Am fost acolo unde se cultivă acest tutun.

— Fericitule. Dar tot eşti un înalt domn!

— Nu. Sunt un biet scriitor, dar Înalta Poartă mi-a dat şi mie puţin Dschebeli.

— Şi din acel puţin, tu îmi dăruieşti şi mie? Allah să te binecuvânteze. Din ce tară eşti?

— Din Germania.

— N-am mai întâlnit până acum nici un german. Oamenii de la voi sunt toţi la fel de buni ca tine?

— Sper că sunt la fel ca tine şi ca mine.

— Şi ce faci aici în *Osmanly memleketi?* Încotro te îndrepţi?

— Spre Mastanly.

— Înseamnă că te-ai abătut din drum. Trebuia să urmezi drumul de la Ortakoj pe lângă Arda, pentru ca apoi să coteşti spre Geren şi mai departe spre Derekoj.

— M-am abătut special pe acest drum. Vreau să merg pe drumul care duce drept spre Mastanly.

— Dar asta-i foarte greu pentru un străin.

— N-ai putea sa mă îndrumi tu?

— Am să încerc. Uite, priveşte spre sud-vest! Acolo unde cade acum soarele pe înălţimi, acolo sunt munţii din Mastanly. Acum cunoşti direcţia. Ai să treci prin mai multe sate şi prin Koschikawak. Acolo trebuie să treci peste râul Burgas şi apoi, spre vest, se află Mastanly. Mai clar nu am cum să-ţi explic. Mâine seară ai să ajungi acolo.

Era de-a dreptul caraghios. Am zâmbit.

— Nu eşti călăreţ, nu-i aşa?

— Nu.

— Ei, bine, în orice caz, astăzi vreau să ajung la Koschikawak.

— Imposibil! Doar nu-eşti vrăjitor!

— Nu. Dar calul meu aleargă iute ca vântul.

— Am auzit că există asemenea cai. Vrei să rămâi în noaptea asta la Koschikawak?

— Probabil.

— Mă bucur. Să nu tragi la vreun han, căci, la intrarea în localitate, locuieşte fratele meu, Schimin, care este fierar şi care te va primi cu multă bucurie.

Poate că această propunere îmi putea fi de folos. De aceea, am răspuns:

— Îţi mulţumesc! Cel puţin, am să trec să-i transmit fratelui tău salutări de la tine.

— Nu, nu aşa. Trebuie să rămâi la el. Mi-ai dăruit din — o, Allah! Ce aromă! Parcă ar fi din Kaaba sfântului oraş Mecca!

În timp ce vorbeam, paznicul trandafirilor scosese o pipă şi o îndesase cu tutun. Acum trăsese primul fum şi căzu cu totul în extaz.

— Îţi place? l-am întrebat.

— Dacă-mi place? Dacă-mi place? Pătrunde prin nas ca lumina soarelui prin roua zorilor. Aşa pluteşte doar sufletul celor drepţi în cel de-al şaptelea cer. Aşteaptă puţin, effendi, vreau să-ţi aduc ceva!

Paznicul o luă la fugă, atât cât îi permiteau picioarele lui bătrâne şi curând, îşi făcu din nou apariţia.

— Effendi, ghici ce am aici în mână! spuse, înainte chiar de a ajunge la gard.

— Dar nu văd nimic.

— O, este un lucru mic, dar aproape la fel de valoros ca şi tutunul tău.

— Arată-mi!

— Iată, ce-i asta?

Îndreptă spre mine o sticluţă mititică, bine astupată.

— Ce-i în sticluţa asta? Hai, răspunde, effendi!

— Să fie oare apă de trandafiri?

Nu mă puteam gândi la ceva mai mult din partea lui, un biet paznic. El, însă, îmi răspunse necăjit:

— Apă de trandafiri? Chiar vrei să mă jigneşti, effendi? Ulei de trandafiri este, ulei de trandafiri adevărat, aşa cum n-ai mai văzut până acum în viaţa ta!

— De la cine este?

— De la cine? De la mine!

— Dar tu nu eşti decât paznicul acestei grădini!

— Da, aşa este, sunt doar paznicul; ai dreptate. Dar stăpânul meu mi-a permis să-mi plantez şi eu flori într-un colţ al acestei grădini. Am căutat cele mai bune soiuri şi economisesc de mult. Am reuşit să adun două astfel de sticluţe. Una am vrut s-o vând astăzi; dar mi-a fost luată prin înşelăciune. Cealaltă este a ta. Ţi-o dăruiesc.

— Ce-ai spus? am zis şi am rămas cu gura căscată.

— E-a ta! spuse zâmbind bătrânul cultivator de trandafiri.

— Cum te cheamă?

— Jafis.

— Ei bine, Jafis, eşti nebun!

— De ce mă jigneşti, effendi?

— Pentru că vrei să dăruieşti acest ulei.

— Ulei? Ulei!? Oh, nu rosti acest cuvânt. Esenţă este, nu un ulei obişnuit. În sticluţa aceasta trăiesc sufletele a zece mii de trandafiri. Mă refuzi, effendi?

— Dar nu pot s-o primesc.

— De ce nu? întrebă Jafis.

— Eşti sărac. Nu vreau să te jefuiesc.

— Cum ai putea să mă jefuieşti, când eu sunt acela care ţi-o dăruiesc? Tutunul tău Dschebeli este la fel de preţios ca şi această esenţă.

Ca să se obţină doar o uncie[1] dintr-un astfel de ulei, este nevoie de trei sute de kilograme din cele mai bune petale de trandafiri. Ştiam lucrul acesta. De aceea, am continuat să mă

---

[1] Măsură de 33 de grame. (n. trad.)

opun.

— Şi totuşi, nu pot să primesc acest dar.

— Vrei să mă mâhneşti, effendi?

— Nu.

— Sau să mă jigneşti?

— Nici asta, Jafis.

— Ei bine, să ştii că dacă nu-l primeşti, am să vărs chiar acum uleiul pe jos!

Mi-am dat seama că bătrânul vorbea serios.

— Stai! l-am rugat. Ai preparat uleiul ca să-l vinzi?

— Da.

— Ei bine, atunci, îl cumpăr.

Grădinarul îmi zâmbi cu superioritate şi întrebă:

— Cât oferi pe el?

Am scos din pungă atât cât mă ţineau puterile să ofer şi i-am întins banii.

— Atât pot să-ţi dau.

Jafis l-a luat, i-a numărat şi apoi a spus, zâmbind şi dând din cap:

— Effendi, bunătatea ţi-e mai mare decât punga!

— Tocmai de aceea, te rog să-ţi păstrezi uleiul. Eşti prea sărac să mi-l dăruieşti iar cu nu sunt destul de bogat ca să-l cumpăr.

Zâmbi.

— Sunt suficient de bogat ca să-l dăruiesc, căci am tutunul de la tine, iar tu eşti destul de sărac să poţi accepta uleiul de la mine. Poftim banii înapoi!

Darul acesta era mult prea preţios, pentru a-l putea accepta. Mă gândeam, totuşi, că suma destul de mică pe care i-o oferisem nu era chiar lipsită de valoare pentru el. De asemenea, mi-am dat seama că nu va primi înapoi sticluţa. De aceea, am refuzat să primesc banii.

— Amândoi vrem să ne facem câte un dar, fără însă a fi bogaţi, nici unul, nici celălalt. De aceea, ar fi mai bine să

păstrăm fiecare ceea ce am primit de la celălalt. Când voi ajunge în patria mea, am să le povestesc frumoaselor femei de acolo, care se vor bucura de mirosul plăcut al uleiului tău, despre cultivatorul de trandafiri, Jafis, care mi-a arătat atâta prietenie.

Cuvintele mele părură să-l bucure pe bătrân. Privirea îi strălucea. Îmi făcu, mulţumit, un semn cu ochiul şi întrebă:

— Femeile din patria ta sunt bune prietene cu mirosurile plăcute, effendi?

— Da, ele iubesc florile, care sunt surorile lor.

— Şi mai ai mult de călătorit, până ai să ajungi la ele?

— Săptămâni de-a rândul, poate. Şi apoi, după ce voi descăleca de pe cal, va trebui să merg zile în şir cu vaporul şi apoi eu trenul.

— E foarte departe. O să ajungi cumva şi prin ţinuturi periculoase, cu oameni răi?

— S-ar putea. Trebuie să trec prin ţinutul bărbaţilor care s-au retras în munţi.

Jafis privi gânditor în jos, apoi mă măsură atent, din cap până-n picioare şi în sfârşit, spuse:

— Effendi, chipul omului este precum suprafaţa apelor. Unele ape sunt curate, strălucitoare şi limpezi, iar cel ce se scaldă are încredere în oglinda lor scânteietoare. Altele însă, sunt întunecate, murdare şi nămoloase; cine le priveşte, simte pericolul şi se grăbeşte să se îndepărteze de ele. Primele seamănă cu chipul omului bun, iar celelalte cu cel al nelegiuitului. Sufletul ţi-e prietenos şi limpede, ochiul îţi este clar, iar inima ta nu mă face să mă tem de pericol sau trădare. Aş vrea să-ţi spun ceva ce n-am mai spus, până acum, nici măcar vreunui cunoscut. Iar tu eşti un străin.

Cuvintele lui m-au bucurat, deşi nici nu-mi trecea prin cap ce anume voia să-mi spună.

— Cuvintele-ţi sunt calde şi radioase, ca razele care se oglindesc în apă, i-am zis. Spune mai departe!

— Încotro vrei s-o apuci când vei pleca din Mastanly?

— Spre Melnik, mai întâi. Acolo voi hotărî ce drum voi alege. Poate va trebui să merg spre Üskub şi de acolo în munţii Kustendil.

— Bagă bine de seamă! exclamă involuntar Jafis.

— Crezi că drumul acesta este periculos?

— Foarte periculos. Dacă ajungi în Kustendil şi vrei să mergi spre mare, va trebui să treci prin Schar Dagh spre Perserin[1] şi acolo s-au ascuns fugarii. Sunt săraci. N-au decât armele lor; sunt nevoiţi să trăiască din jafuri. Îţi vor lua tot ce ai, poate chiar şi viaţa.

— Voi şti să mă apăr.

Jafis replică liniştit:

— Sângele tânăr e de zece mii de ori mai curajos! Iar tu eşti încă tânăr. Ai, într-adevăr, multe arme la tine, dar la ce-ţi folosesc împotriva a zece sau douăzeci ori chiar cincizeci de duşmani?

— Calul meu este foarte iute!

— Nu mă pricep, dar văd că armăsarul tău este foarte frumos. Dar şi bărbaţii care trăiesc în munţi au animale iuţi. Or să te prindă cu uşurinţă.

— Armăsarul meu e pur sânge. Îl cheamă Vânt şi aleargă ca vântul.

— Atunci te vor lovi gloanţele lor, căci un glonţ zboară mai repede decât cel mai sprinten cal. Bandiţii se pricep la cai. Îşi vor da imediat seama că armăsarul tău este superior cailor lor, aşa că nu te vor ataca direct, ci vor trage pe la spate. Cum ai să te păzeşti de ei?

— Fiind prudent.

— Nici prudenţa nu te va salva, căci ce spune proverbul? Prudenţa este condiţia crimei. Tu eşti un om cinstit; ei vor fi de zece ori mai prudenţi decât tine. Dă-mi voie să te avertizez!

---

[1] Prisren, în dialect nordalbanez. (n. ed.)

— Acest avertisment are cumva legătură cu ceea ce vrei să-mi spui?

— Da, effendi.

— Sunt dornic să aflu ce vrei să-mi spui.

— Ei bine, am să-ţi destăinui, confidenţial, că există un act de imunitate, pe care îl deţin prietenii, cunoscuţii şi aliaţii celor din alianţa secretă.

— De unde ştii asta, Jafis?

— Toată lumea de aici ştie. Dar numai puţini ştiu cum îl pot obţine.

— Şi tu ştii cum se poate obţine acest document?

— Nu. Eu stau aici în grădina mea şi nu mă amestec cu lumea. Dar Schimin, fratele meu, este unul dintre iniţiaţi. Îţi spun asta, pentru că am încredere în tine şi pentru că vei părăsi curând această ţară.

— Ar fi bine, dacă şi Schimin ar avea aceeaşi încredere în mine!

— Va avea, dacă vii din partea mea.

— N-ai putea să-mi dai câteva rânduri scrise pentru el?

— Nu ştiu să scriu. Dar arată-i lui Schimin uleiul de trandafiri. Cunoaşte sticluţele şi ştie că nu l-aş vinde sau dărui unui om nevrednic. Şi apoi, când i-l vei arăta, să-i spui că te trimite fratele lui vitreg. Nimeni nu ştie că nu suntem născuţi de aceeaşi mamă. Dacă vreau să-i trimit lui Schimin un mesaj, e suficient să-i spui asta şi va avea încredere în tine.

— Îţi mulţumesc. Crezi, deci, că îmi va spune el mai multe despre acest document?

— Sper. În acest ţinut…

Cultivatorul de trandafiri se opri brusc. De departe, din spatele grădinii, se auzi un fluierat, care se repetă.

— Mă cheamă stăpânul, continuă el. Trebuie să merg la el. Ai reţinut tot ce ţi-am spus?

— Tot.

— Ei, vezi să nu uiţi pe drum. Allah fie cu tine şi să te ajute

să le duci frumoaselor femei din patria ta parfumurile din grădina mea!

Înainte să mai pot răspunde ceva, Jafis se şi îndepărtă de gard şi în clipa următoare nu se mai auzi zgomotul paşilor lui.

Oare puteam considera întâlnirea cu supraveghetorul grădinii un noroc? În nici un caz ghinion nu era. Oare ceea ce-mi spusese despre acel document era adevărat? Nu părea să fie un mincinos. În orice caz, era bine să-l caut pe fratele lui, a cărui fierărie se afla, probabil, pe drumul pe care trebuie să-l fi ales însoţitorii mei, dar şi călăreţii pe urmele cărora mergeam.

Am plecat mai departe. În timp ce vorbisem cu grădinarul, calul se mai odihnise şi acum putea lungi pasul. Dacă voiam să urmez linia dreaptă, trebuia să traversez nişte înălţimi care nu erau deloc uşor de trecut. De aceea, m-am hotărât să-l las să meargă cum îi convenea lui.

2. Schimin, fierarul

Venind de pe platoul Tokatschyk, fluviul Burgas încearcă să-l întreacă în direcţia nordică pe Arda, ale cărui ape le împinge spre Ada. Pe malul acestui mic fluviu se află Koschikawak. Unghiul teşit pe care îl formează cu Arda împrejmuieşte o câmpie care urcă spre sud şi apoi se revarsă pe platoul Taschlik. Această înălţime voiam s-o evit. Am reuşit, în ciuda faptului că nu cunoşteam regiunea, nu găsisem propriu-zis un drum şi fusesem nevoit să, trec peste mai multe râuleţe care se revărsau în Arda, venind din stânga.

Soarele înainta tot mai mult spre apus, apoi dispăru în spatele munţilor îndepărtaţi. Mă puteam baza pe un amurg scurt şi am lăsat murgul să galopeze, până când am ajuns din nou la o apă destul de lată, unde am observat că, în aval, ceva mai departe, se afla un pod care o traversa. Am trecut podul călare şi am dat de o stradă. Dincolo de pod, am văzut, pentru prima dată în Turcia, un indicator de drum. Se compunea dintr-o bucată de stâncă ce se ridica din pământ şi pe care erau scrise cu var două cuvinte. Dacă n-aş fi ghicit scopul pentru care această piatră era aşezată aici, aş fi înţeles din primele două cuvinte „Kulagus”, căci acest cuvânt înseamnă de fapt indicator de drum. Celălalt cuvânt era însă „Derekoj”. Nu ştiam, însă, dacă acesta era numele unui sat. Dar în ce direcţie se afla? Indicatorul era acolo, cuvântul era scris pe el, dar, din păcate, piatra era turtită deasupra şi pe această parte turtită orizontal erau scrise ambele cuvinte.

Drept înainte ducea ceea ce numisem stradă, iar în dreapta, de-a lungul apei, era tot un fel de stradă. Care, însă, din aceste două „străzi” duceau spre Derekoj? De ce folos îmi era acest prim indicator de drum?

M-am gândit că acest curs de apă lângă care mă aflam nu putea fi Burgas şi că m-aş duce prea mult spre nord, dacă l-aş urma. De aceea, m-am hotărât s-o iau înainte.

Între timp, se întunecase complet. Nu mai vedeam dacă murgul meu păşea cu potcoavele pe aşa-numita „stradă”, dar ştiam că mă pot baza pe el. Mergeam aşa la trap, de mai bine de o jumătate de oră, când, deodată, calul începu să sforăie uşor şi să dea din cap în sus şi în jos. Mi-am încordat privirea şi am observat în dreapta mea un obiect lat, întunecat, din care se îndrepta spre cerul întunecat o ridicătură. Era o casă cu un horn înalt. Să fi fost aceasta fierăria pe care o căutam? Însemna că mă aflam în apropiere de Koschikawak. M-am apropiat, călare, de casă.

— *Bang bak* — hei! am strigat eu.

N-a răspuns nimeni.

— *Sawul*, *wardo* — atenţie, ei!

Totul rămase la fel de liniştit şi n-am văzut nici o lumină aprinzându-se. Oare să fi fast o casă nelocuită, poate o ruină?

Am coborât de pe cal şi l-am condus până lângă peretele casei. Rih a început din nou să sforăie. Asta mi-a dat de bănuit. Deşi fusese armăsarul unui arab, eu îi făcusem, totuşi şi o educaţie în stil indian. Dacă sforăia în felul acesta, adică dacă aspira cercetător aerul prin nările larg deschise şi cu capul întins înainte şi apoi expira uşor şi cu mici pauze, atunci precis „ceva era putred în Danemarca”. Am scos un revolver şi am pornit să verific casa pe dinafară. Avea un singur etaj şi era lungă. Uşa era încuiată. Am bătut, zadarnic, de mai multe ori. În stânga uşii se aflau trei ferestre cu obloane, o raritate în această regiune; şi acestea erau încuiate. În partea dreaptă se afla o a doua uşă mai lată, care era prevăzută cu un lacăt. Lângă ea se aflau diverse unelte agricole şi alte obiecte care îmi dădură certitudinea că această casă era o fierărie.

Am mers mai departe şi am dat colţul. Am găsit o grămadă de lemne, care era pregătită pentru a se aprinde

focul. În spatele casei se afla un mic patrulater îngrădit cu araci, care erau bătuţi în pământ, aşa cum se îngrădeşte deseori în satele germane o curte pentru păsări sau pentru porci. Patrulaterul părea să fie gol, căci nu se putea observa nimic acolo. şi totuşi, exact aici, armăsarul meu sforăi mai înfricoşat decât înainte. Părea că se teme să se apropie de această îngrăditură.

Acest lucru m-a determinat să fiu de două ori mai prudent. Casa era încuiată, deci locuită. Oare se lasă o astfel de casă, într-un astfel de ţinut, nepăzită? Era foarte posibil ca aici să se fi întâmplat ceva neobişnuit şi m-am hotărât să cercetez mai departe, măcar doar pentru că voiam să vorbesc cu Schimin în legătură cu actul de imunitate. Întrucât calul mai mult mă împiedica şi ar fi putut fi ameninţat de vreun pericol neprevăzut trebuia mai întâi să pun la adăpost nepreţuitul animal. Pentru ca să-l priponesc, n-aveam nevoie nici de un par, nici de lasou, nici de funie, nici de curele, era suficient să-i trag frâul peste picioarele din faţă şi astfel nu se putea îndepărta prea mult, chiar dacă ar fi vrut s-o facă, împotriva deprinderii sale. Iar dacă Rih ar fi fost cumva ameninţat în absenţa mea, eram convins că se putea apăra foarte bine eu picioarele din spate.

Doar acum am intrat în îngrăditura aceea şi am scos un chibrit din, acelea din care îmi cumpărasem o mică provizie în Adrianopol. L-am aprins şi am luminat în jur. Se afla acolo un animal foarte mare şi foarte păros, ca un urs. Flăcăruia chibritului se stinse. Era din nou întuneric. Ce fel de animal era acesta? Era viu sau mort? Mi-am pus revolverul la cingătoare, am scos carabina şi am atins cu ea animalul. Nu s-a mişcat. Am împins cu mai multă putere şi totuşi a rămas nemişcat. Asta nu era somn, ci moarte. Acest lucru mi-a dat de bănuit şi m-am urcat pe unul dintre parii mai înalţi. M-am aplecat cu prudenţă şi am pipăit animalul. Era rece şi ţeapăn, deci mort. Blana era lipicioasă în mai multe locuri. Oare era

sânge? Am palpat corpul. Nu era urs, căci am pus mâna pe o coadă lungă şi stufoasă. Ce-i drept, se spune că pe înălţimile Despoto Dagh, Schar Dagh, Kara Dagh şi Perin Dagh s-ar mai afla urşi singuratici. Nu vreau să tăgăduiesc acest lucru; dar cum să se fi rătăcit un astfel de urs tocmai aici, ca să moară în interiorul acestei îngrădituri? Iar dacă ursul ar fi fost răpus în împrejurimi, precis n-ar fi fost aruncat aici înainte de a i se fi luat blana, nemaivorbind de carnea care putea fi folosită.

Pentru a vedea cu ce fel de animal aveam de-a face, am încercat să-i pipăi urechile. M-am îngrozit. Capul animalului era sfărâmat de parcă fusese zdrobit cu un obiect greu. Am aprins din nou un chibrit şi am observat acum că animalul era un câine uriaş, aşa cum nu mai văzusem până acum.

Cine îl omorâse şi oare de ce? Cu siguranţă nu făcuse acest lucru stăpânul câinelui. Iar un străin care procedează astfel nu poate avea decât un scop rău intenţionat.

Aici se făptuise o spargere! Ce-i drept, mă bătea gândul că asta nu-i treaba mea, dar fierăria era proprietatea fratelui grădinarului care cultiva trandafiri şi am simţit că era de datoria mea să fac cercetări.

Aveam dreptate să mă gândesc la un eventual pericol. Făptaşii puteau fi încă în casă. Probabil că acum stăteau nemişcaţi, pentru că auziseră tropotul calului meu şi-mi observaseră sosirea. Să-l fi aşteptat pe tovarăşii mei? Dar oare ce se putea întâmpla până atunci în interiorul casei? Nu, trebuia să acţionez.

Nu verificasem încă partea de vest a casei. M-am strecurat uşor în partea aceea şi am observat acolo două obloane. Unul era încuiat pe dinăuntru, dar pe celălalt l-am putut deschide. Am stat să chibzuiesc: dacă mă urc pe fereastră, s-ar putea ca, în aceeaşi clipă, să primesc un glonţ în cap. Dar faptul că din cinci obloane — trei se aflau în partea din faţă — doar acesta nu era încuiat mă făcu să bănuiesc că nu se afla nimeni înăuntru. Pentru a amâna pe

cât posibil să fie descoperiţi, încuiaseră toate celelalte obloane şi apoi fugiseră pe această fereastră. Oblonul acesteia fusese bine împins, dar nu fusese încuiat pe dinăuntru.

Am deschis uşor oblonul, atât cât să-mi fac loc pentru a întinde mâna înăuntru. Doar rar există în acest ţinut geamuri la ferestre şi prin urmare, am găsit exact ceea ce aşteptam ca să găsesc, o deschizătură care nu era acoperită nici de geam, nici de altceva. Am tras cu urechea. Mi s-a părut că am auzit venind din interior un fel de zgomot înfundat. Se afla, totuşi, cineva în casă? Să strig? Nu.

M-am întors în partea cealaltă a casei şi am adus un braţ din crăcile pe care le văzusem acolo. Am făcut o legăturică groasă, i-am dat foc şi am aruncat-o înăuntru, prin fereastră. Dându-mă precaut într-o parte, am privit înăuntru.

Clădirea nu era înaltă, iar deschizătura ferestrei era destul de joasă. La lumina focului, am observat încăpere mare, pătrată, a cărei podea era construită din pământ galben bine bătătorit iar în jur se vedeau obiectele care se găsesc de obicei într-o locuinţă din Turcia europeană. Nu era, însă, nici o urmă de fiinţă omenească.

Am mai aruncat nişte crăci pe foc, mi-am luat fesul de pe cap, l-am îndesat pe ţeava carabinei şi l-am ridicat uşor în dreptul deschizăturii. Dinăuntru părea ca şi cum aş fi vrut să intru. Acest şiretlic ar fit trebuit să-l determine pe cel ce eventual era ascuns înăuntru să se apere. Dar, nimic nu se mişcă.

Atunci, am tras înapoi carabina, am sprijinit-o de perete şi mi-am pus fesul pe cap; am făcut un salt şi am intrat în interior cu partea de sus a corpului. Eram gata pregătit să mă retrag urgent, dar o singură privire mi-a fost de ajuns să mă conving că nu se afla nimeni în cameră. Atunci, am sărit înăuntru, m-am aplecat în afară să-mi iau arma şi apoi am privit în jur.

În acel moment, zgomotul acela înfundat pe care-l auzisem mai înainte s-a repetat. A fost pentru mine şi mai neliniştitor decât focul care, fiind pe punctul de a se stinge, împrăştiase un fum iute, înţepător. M-am bucurat când am găsit într-un colţ o grămăjoară de surcele lungi, care erau folosite aici ca material pentru iluminat. Am aprins o făclie şi am înfipt-o într-o gaură din perete, care servea acestui scop, aşa cum mi-am dat seama după urmele înnegrite de fum din jurul ei. Apoi am închis oblonul şi l-am legat cu ajutorul şnurului pe care l-am găsit acolo, ca să mă asigur că nu venea nici un pericol de afară.

Am aprins o altă făclie şi am început să cercetez încăperea. Pereţii erau construiţi tot din pământ galben, bine bătătorit. Ei înconjurau odaia din trei părţi, în vreme ce cel de-al patrulea era construit dintr-o împletitură de vreascuri care se înălţa de la podea până în tavan şi în care se afla o deschizătură. Trecând prin această aşa-zisă uşă m-am trezit într-o micuţă despărţi tură, pe a cărei podea am descoperit un chepeng făcut din leasă din nuiele de salcie. Oare se afla aici vreo pivniţă? Într-o astfel de casă, acesta era un lucru rar. Şi acum, am auzit din nou zgomotul. Era ca un foşnet şi se auzea de dedesubtul chepengului.

Mi-am luat mai multe făclii şi apoi am ridicat chepengul. Leasă din nuiele de salcie putea duce greutatea unui om, fără să se rupă, pentru că avea proptelele bine întărite. Am luminat înăuntru. Făclia dădea o lumină atât de slabă, încât doar cu greu am putut observa că pivniţa era mai adâncă decât înălţimea unui om. N-am văzut nici un fel de scară. Dar, îndată ce lumina a pătruns înăuntru, s-a auzit clar un oftat.

— Cine-i acolo, jos? am întrebat tare.

Răspunsul a fost un al doilea oftat. Părea să fie ceva grav. N-am mai stat să caut o scară. Am luat într-o mână făclia aprinsă şi în alta celelalte făclii şi am sărit.

Jos, am călcat cu picioarele pe un obiect şi m-am prăbuşit.

Lumina s-a stins. Dar, în câteva secunde, am aprins din nou făclia şi am luminat în jur. Mă aflam într-o groapă pătrată asemănătoare cu o pivniţă şi am descoperit că obiectul peste care sărisem era o scară. Ceva mai încolo se aflau nişte cărbuni de lemn şi tot felul de boarfe. Atât cărbunii cât şi boarfele se mişcau.

Am găsit o gaură în care am înfipt făclia şi apoi am început să dau la o parte cărbunii şi boarfele. Mâinile mele au dat peste un corp omenesc, pe care l-am ridicat. Era un bărbat, legat fedeleş, din cap până în picioare, iar capul îi fusese înfăşurat într-o basma.

Am desfăcut rapid nodurile basmalei, dând la iveală o faţă de culoare albăstrui închis. Nu mi-am putut da seama din cauza iluminaţiei slabe dacă această culoare era o urmare a funinginei şi cărbunilor sau un semn al asfixierii. Omul respiră adânc, gâfâind, se holbă la mine cu nişte ochi injectaţi de sânge şi apoi gemu din greu:

— Ha, ajutor! îndurare, îndurare!

— Fii liniştit, îţi sunt prieten! am răspuns. Am venit să te salvez!

— Salveaz-o mai întâi pe nevasta mea! scânci el.

Sărmanul de el, se gândise în primul rând la nevasta lui.

— Unde este?

— Acolo!

Pentru că avea mâinile legate, n-a putut face nici o mişcare, dar privirea sa înspăimântată era îndreptată spre o a doua grămadă de cărbuni, acoperită şi aceasta cu boarfe.

Le-am dat deoparte şi am scos-o şi pe femeie, care era şi ea legată fedeleş, ca şi bărbatul ei. Când i-am dat deoparte basmaua de pe faţă, am observat că era plină de spumă la gură. Fusese pe punctul de a se asfixia.

— Ajutor, ajutor! se auzi ca un gâlgâit.

Corpul ei făcea mişcări spasmodice. Am tăiat frânghiile cu cuţitul. Femeia-începu să dea din mâini ca un om care era

gata-gata să se înece, tropăi din picioare şi luă o gură de aer. Aceste mişcări o ajutau să respire. Un strigăt răguşit îi ieşi din piept şi apoi. Îşi trase adânc răsuflarea. Am tăiat apoi şi frânghia cu care era legat bărbatul. El nu suferise atât de mult ca ea şi se ridică îndată în picioare. În vreme ce aprindeam o nouă făclie, el gemu din greu:

— O, Dumnezeule! Era gata-gata să murim! Îţi mulţumesc, îţi mulţumesc!

Apoi îngenunche lângă nevasta lui, care plângea cu suspine, de-ţi era mai mare mila.

— Fii liniştită, nu mai plânge! o rugă. Suntem liberi!

O luă în braţe şi îi sărută lacrimile de pe obraz. Ea îi încolăci gâtul cu mâinile şi continuă să plângă cu suspine. Fără să-mi dea vreo atenţie, vorbea cu ea, liniştind-o, până ce plânsul ei se mai linişti şi în cele din urmă, încetă. Apoi omul mi se adresă din nou. Între timp, eu aprinsesem o nouă făclie, pentru a face lumină.

— Effendi, spuse, eşti salvatorul nostru, eliberatorul nostru. Trebuie să-ţi mulţumim! Cine eşti şi cum se face de ne-ai găsit?

— Sunt cam multe întrebări, am replicat. Vă voi răspunde sus. Nevasta ta poate să meargă?

— Da o să poată.

— Atunci, hai să urcăm, n-aş vrea să stau prea mult aici, jos.

— Sus sunt şi tovarăşii tăi de drum?

— Nu. Dar aştept un călăreţ pe care n-aş vrea să-l scap.

— Atunci, să urcăm şi vom sta de vorbă sus.

Sprijinii scara şi am urcat, femeia, vizibil, cu greutate, în încăperea cea mare văzusem un culcuş şi am rugat-o să se aşeze, să se odihnească. Femeia era atât de slăbită, încât se întinse imediat, în tăcere.

— Fii binevenit! îmi spuse bărbatul. Allah ni te-a trimis. Aş putea şti cine eşti?

— Acum nu prea am timp de multă vorbărie. Mai bine spune-mi tu cum te cheamă?

— Mi se spune Schimin.

— Înseamnă că eşti fratele lui Jafis, grădinarul?

— Da.

— Atunci e bine. Pe tine te căutam. Aprinde repede focul în fierărie!

Se uită mirat la mine şi întrebă:

— Ai o treabă urgentă pentru mine?

— Nu. Dar focul din cuptorul tău trebuie să lumineze peste stradă.

— De ce, effendi?

— Pentru ca acel călăreţ despre care ţi-am vorbit să nu treacă fără să-l vedem.

— Dar cine este acesta?

— După aceea, după aceea! Grăbeşte-te!

Din micul coridor în care se găsea chepengul de la pivniţă, pe care l-am închis din nou, uşa de la casă ducea afară. Uşa nu avea decât un simplu zăvor din lemn. L-am tras şi am ieşit afară. Schimin scoase o cheie din pungă şi deschise lacătul de la uşa fierăriei. În scurt timp, în cuptor ardea un foc care îşi răspândea până departe, în noapte, strălucirea.

În vreme ce fierarul era ocupat cu cuptorul, m-am dus în spatele casei, să mă uit după calul meu. Se afla încă aproape de casă şi m-am întors liniştit.

— Uite, focul arde, spuse Schimin. Ce mai porunceşti?

— Vino din dreptul luminii! O să ne aşezăm aici, lângă uşă, unde este întuneric.

Atunci când iscodisem prin jur, observasem un butuc de lemn care se afla în apropierea uşii şi care servea drept loc pentru şezut. L-am tras pe om în acea direcţie, ne-am aşezat unul lângă altul şi eu am deschis discuţia.

— Întâi să vorbim despre ceea ce este mai important! Va trece pe aici — poate, foarte curând — un călăreţ cu care

vreau să vorbesc, dar fără ca el să bănuiască mai dinainte că mă aflu aici. Probabil că se va opri aici, ca să-ţi pună unele întrebări. Te rog să faci în aşa fel încât să-l determini să coboare de pe cal şi să intre în casă cu tine.

— Tu eşti salvatorul meu. Am să fac ceea ce-mi ceri, fără să întreb de ce-mi ceri s-o fac. Dar nu ştii cumva despre ce anume se va interesa?

— Ba da. O să te întrebe dacă n-au trecut cumva pe aici trei călăreţi.

— Trei călăreţi? întrebă iute Schimin. Când?

— Probabil astăzi înainte de amiază.

— Ce fel de călăreţi?

— Se interesează de doi, călare pe cai albi şi unul călare pe un cal închis la culoare. Ei, însă, au schimbat pe drum calul cel închis la culoare şi acum au toţi trei câte unul bălan.

— Deci, cei trei călătoresc pe cai bălani?

— Da.

— Nu cumva e vorba de acel Manach el Barşa din Üskub?

Zicând acestea, Schimin se ridică deodată, agitat, de la locul lui. În clipa următoare mă ridicai şi eu în picioare, atât de tare mă uimise întrebarea lui.

— Îl cunoşti? l-am întrebat.

— Îl cunosc de mult, de mult timp! Şi chiar astăzi a fost la mine!

— A, Manach el Barşa a fost la tine?

— Da. El şi însoţitorii săi au fost aceia care m-au luat prin surprindere, m-au legat şi m-au aruncat în pivniţă, unde aş fi murit asfixiat, împreună cu nevasta mea, dacă n-ai fi venit tu!

— Deci ei au fost! Aşa vasăzică. Ei, vreau să-ţi spun că cel pe care-l aştept este aliatul lor.

— Îl ucid! scrâşni din dinţi fierarul.

— Vreau să-l prind pe acest călăreţ.

— Aga, effendi — cum să-ţi spun? Încă nu mi-ai spus cine eşti.

— Spune-mi effendi!

— Effendi, am să te ajut, daca vrei să pui mâna pe el.

— Bine! Ce-i drept, nu ştiu sigur dacă o să-l mai vedem pe aici; s-ar putea să fi trecut deja. Probabil că nici tu n-ai luat seama la el — a, de cât timp stăteaţi în pivniţă?

— Ne-au aruncat acolo la scurt timp după-amiază.

— Înseamnă că oricum n-ai fi putut să-l vezi, chiar dacă ar fi trecut pe aici şi...

— Vrei să mă interesez? spuse el, repede.

— Unde? La cine?

— Mă duc repede până la Koschikawak şi îl întreb pe bătrânul negustor de fructe, care stă cu coşul pe uliţă până la căderea nopţii.

— Cât durează până vii înapoi?

— Doar zece minute. Satul se află aici, în apropiere.

— Dar te rog să nu spui nimănui ce ţi s-a întâmplat astăzi.

— N-am să spun nimănui, dacă aşa vrei tu.

— Bine. Grăbeşte-te!

I l-am descris pe călăreţ în câteva cuvinte, aşa cum îmi fusese descris şi mie şi apoi, Schimin se grăbi să plece. Nu trecuseră încă cele zece minute, când se şi întoarse.

— Încă n-a trecut pe-aici, îmi spuse fierarul. Mai întâi intră în fierărie să mai aţâţe focul, apoi se aşeză lângă mine.

— Acum, povesteşte-mi pe îndelete ce ţi s-a întâmplat astăzi.

— Pe legea mea, nimic bun! răspunse. Mă aflam în fierărie şi lucram, când au apărut cei trei călăreţi şi s-au oprit la mine. Unul dintre ei, pe care nu-l cunoşteam mi-a spus că armăsarul lui îşi pierduse o potcoavă. Eu nu sunt doar fierar ci şi potcovar, effendi şi tocmai mă pregăteam să-i pun calului o potcoavă nouă. La început, nu m-am uitat decât la cel ce mi se adresase. Dar, după ce mi-am terminat treaba, mi-am aruncat o privire şi asupra celorlalţi doi şi l-am recunoscut pe perceptorul Manach el Barşa din Üskub.

— Te cunoştea şi el pe tine?

— Da, effendi.

— Unde v-aţi cunoscut?

— În urmă cu patru ani, la Raslug. Trebuie să-ţi spun că eu cunosc toate bolile cailor, precum şi leacurile pentru ele. Pe vremea aceea, în Raslug şi în împrejurimi izbucnise o molimă printre cai şi aceştia mureau pe capete şi pentru că nimeni nu-i putea ajuta, am fost chemat eu. M-a găzduit un bogat neguţător de cai, care avea peste o sută de animale. La acesta veni Manach el Barşa să cumpere un cal. I-au fost înfăţişaţi mai mulţi. Unul dintre ei contractase o răceală; îi curgeau balele. Perceptorul susţinea că aceasta nu era o simplă răceală, ci răpciugă şi că va face reclamaţie la poliţia sanitară. Manach el Barşa ar fi stors cu plăcere de la negustor un cal drept mită pentru tăcerea lui. Am fost chemat eu, în calitate de expert şi am spus ce fel de boală era. Perceptorul s-a luat la ceartă cu mine şi chiar m-a şi lovit cu biciul. În schimb, eu i-am tras o palmă zdravănă, cum nu mai primise în viaţa lui, căci se ştie că mâna unui fierar este deosebit de puternică. Manach el Barşa a plecat furios şi m-a denunţat. El era perceptor iar eu un biet fierar. Am primit douăzeci de lovituri de baston la tălpile picioarelor şi a trebuit să plătesc şi o amendă de cincizeci de piaştri. Am zăcut bolnav mai multe săptămâni, până am putut să mă întorc din nou acasă. Îţi dai seama că nu am nici un motiv să-l iubesc.

— E de la sine înţeles!

— Astăzi am pus potcoave la cal. Manach el Barşa mă urmărea cu o privire întunecată şi apoi, după ce am terminat treaba, m-a întrebat dacă îmi mai aminteam de el. I-am răspuns că da, căci nu mi-a trecut prin cap că acest lucru îmi va dăuna. Le-a spus celorlalţi câteva cuvinte şi apoi au intrat în casă. Eram singur, căci nevasta mea era pe câmp, să adune spanac pentru masa de amiază. Ce căutau cei trei în casă? Am închis fierăria, deşi focul încă mai ardea şi i-am

urmat înăuntru. Nici n-am intrat bine şi ticăloşii mi-au sărit în spate. A fost o luptă înverşunată, effendi. Un fierar are muşchi şi tendoane zdravene. Dar m-au biruit şi m-au legat cu frânghiile pe care le aveam în casă. Urlam de furie ca un taur. Atunci mi-au înfăşurat capul într-o basma şi m-au dus în pivniţă. Tocmai când coborau cu mine, a venit şi nevasta mea. Au legat-o şi pe ea, la fel ca pe mine. Ne-au acoperit cu cărbuni şi ca să nu se audă nici un zgomot, au aruncat şi nişte boarfe peste noi. Nu mă gândisem la Ajy al meu, care se afla. În spatele casei, altfel l-aş fi dezlegat, înainte să intru în casă.

— Cine-i Ajy?

— Câinele meu. Îl cheamă aşa, pentru că e mare cât un urs. L-am auzit lătrând, pe când mă luptam cu ticăloşii aceia, dar nu avea cum să vină, pentru că era legat. Dacă ar fi fost alături de mine, i-ar fi făcut praf pe cei trei.

— Nu te-ai dus încă să-l vezi?

— Nu. Ştii doar că încă n-am ajuns în spatele casei.

— Îmi pare rău că trebuie să te mâhnesc.

— Să mă mâhneşti? S-a întâmplat ceva cu câinele meu?

— Da. E mort.

Fierarul sări în sus.

— Mort? scânci el. Dar Ajy era sănătos şi vesel! L-au ucis cumva cei trei?

— I-au zdrobit ţeasta.

Schimin rămase câteva clipe mut şi nemişcat, apoi, şuieră printre buze:

— Fie de-o mie de ori blestemaţi, mişeii!

Urlând, se repezi în fierărie, ieşi de acolo cu jăratic şi se grăbi spre partea din spatele casei. I se auzea de acolo glasul furios. N-am vrut să-i ascult înjurăturile; de aceea am rămas pe loc, până s-a întors. Schimin era atât de furios, încât a trebuit să mai ascult încă mult timp acele expresii tari în care limbile orientale sunt atât de bogate.

În vreme ce el dăduse frâu liber tuturor acelor expresii

brutale, eu stăteam cu ochii şi urechile îndreptate spre acea parte din care trebuia să sosească cel aşteptat, dar nu se auzea şi nu se vedea nimic. Fie că îl lăsasem mult în urmă, datorită vitezei lui Rih al meu, fie că fusese reţinut pe undeva din cine ştie ce motive.

Încet, încet, furiosul Schimin se linişti. Vroia să audă acum şi el ceva de la mine şi începu discuţia cu următoarea întrebare:

— Acum ai timp să-mi spui numele tău, effendi?

— Mi se spune Kara Ben Nemsi.

— Eşti neamţ?

— Da.

— Austriac sau prusac?

— Nu.

— Atunci din Bavaria?

— Nici. Sunt saxon.

— N-am văzut niciodată până acum un saxon. Dar chiar ieri a fost aici un om din oraşul Triest, din Austria, cu care am stat de vorbă.

— Un austriac? Mă miră. Ce fel de om era?

— Un negustor. Vroia să cumpere tutun şi mătase. I se rupsese un pinten, pe care i l-am reparat.

— Vorbea turceşte?

— Numai atât cât să înţeleg ce voia de la mine.

— Şi totuşi, ai spus că ai stat mult de vorbă cu el.

— Ne-am înţeles mai mult prin semne.

— Ţi-a spus cum îl cheamă?

— Numele lui este Madi Arnaud. A fost un mare cântăreţ, căci mi-a cântat multe cântece care mi-au desfătat inima.

— De unde venea?

— De la Ishirmen, unde făcuse cumpărături.

— Şi încotro se îndreaptă?

— Spre marele târg anual din Melnik. Acolo se află armurieri renumiţi. Vrea să cumpere câte ceva şi de la ei.

— Poate am să-i întâlnesc pe drum.

— Şi tu vrei să mergi la Melnik, effendi?

— Da.

— Eşti şi tu, cumva, negustor?

— Nu. Merg la Melnik pentru că mă gândesc că aş putea să-i întâlnesc acolo pe cei trei nemernici, care ţi-au pricinuit astăzi atâta rău.

— Ce vrei să faci când ai să-i găseşti?

— Pun mâna pe ei şi îi predau poliţiei, să-şi primească pedeapsa.

— Slavă lui Allah! Vroiam să-i denunţ mâine dimineaţă.

— Asta poţi s-o faci, oricum. Dar, chiar înainte să ai vreun rezultat, cei trei ticăloşi se vor afla deja în mâinile mele. Apoi, am să prezint în faţa judecătorului şi nemernicia pe care au comis-o astăzi.

— Faci foarte bine, effendi. Se pare că-i cunoşti pe cei trei criminali. Nu trebuie să scape de pedeapsa pe care o merită. Spune-mi, cine sunt ceilalţi doi care îl însoţeau pe perceptor?

— Este o istorie mai lungă, pe care am să ţi-o povestesc pe scurt.

I-am relatat lui Schimin doar atât cât era necesar. M-a ascultat cu atenţie şi apoi a spus:

— Dacă aş fi ştiut! I-aş fi încuiat în pivniţă şi l-aş fi lăsat pe câinele meu să-i păzească, până veneai tu.

— Nu cumva le-a scăpat vreun cuvânt din care să-ţi dai seama încotro au de gând să se îndrepte?

— Nici măcar un cuvinţel. Doar atunci când m-au legat, l-am auzit pe acela pe care îl numeşti Barud el Amasat că vor să mă facă inofensiv pentru ca, atunci când probabil vor sosi urmăritorii lor, să nu-i pot trăda.

— Aşa m-am gândit şi eu. Manach el Barşa a ridicat mâna asupra voastră nu numai ca să se răzbune, ci şi din precauţie. Nu vroiau să vă omoare, ci doar să vă facă să dispăreţi un timp, pentru că l-ai recunoscut pe perceptor.

— Şi totuşi, era gata-gata să ne asfixiem amândoi!

— Slavă Domnului că nu s-a întâmplat aşa ceva. Călăreţul, pe care îl aştept, s-a grăbit să-i ajungă din urmă sau a fost trimis după ei, ca să le spună că sunt din nou liber şi că, în orice caz, sunt urmăriţi. Astfel ar fi avertizaţi şi vreau să împiedic acest lucru.

— Am să te ajut, effendi. Ce facem cu el?

— Îl închidem în pivniţă şi apoi îl predăm poliţaiului.

— Cum ai să-i bagi în pivniţă?

— Oare nu suntem doi împotriva unuia?

— N-am vrut să spun că mi-ar fi teamă de el, mormăi fierarul, cu sânge rece. Vroiam să ştiu doar dacă o să folosim viclenia sau forţa.

— Fără forţă n-o să putem face nimic.

— Asta îmi place. N-am de gând să mă port drăgăstos cu el. Dar, acum îmi aduc aminte că m-ai întrebat dacă nu sunt cumva fratele lui Jafis. Îl cunoşti?

— Am trecut astăzi călare pe lângă grădina lui, am stat de vorbă şi am primit de la el o sticluţă de ulei de trandafiri pentru nişte tutun Dschebeli.

— Allah! Fratele meu are acum cel mai grozav tutun din lume?

— Nu prea mult! am replicat.

— Îl are de la tine?

— Da.

— Ai avut tu tutun din ăsta?

— Bineînţeles. Altfel Jafis nu ar fi avut cum să-l primească de la mine.

Schimin tăcu o clipă. Ştiam exact ce întrebare îi ardea buzele. În sfârşit, izbucni:

— I l-ai dat lui pe tot?

— Nu chiar pe tot.

Şi, ca să-l ajut, am continuat repede:

— Şi tu fumezi?

— O, cu foarte mare plăcere!

— Tutun Dschebeli?

— Nici măcar n-am mirosit vreodată acest tutun, cu atât mai puţin să-l fumez.

— Atunci, du-te înăuntru şi adu-ţi un ciubuc. Nici n-am terminat bine de spus aceste cuvinte că Schimin a şi dispărut pe uşă şi la fel de repede s-a întors cu o pipă.

— Cum îi mai este nevestei tale? l-am întrebat.

Cu aceşti simpli meşteşugari se putea face o excepţie şi puteai întreba despre nevastă, ceea ce, altfel, era interzis în ţările orientale. Ei merg deseori la câmp cu nevestele şi fiicele neacoperite de văluri.

— Nu ştiu. A adormit.

Vasăzică, tutunul îl interesa mai mult decât nevasta, faţă de care arătase o dragoste atât de mare atunci când i-am găsit în pivniţă.

— Dă-mi ciubucul! Am să ţi-l umplu cu tutun.

În timp ce scotea încet pe nas fumul delicios, Schimin spuse extaziat:

— Effendi, acestea sunt aromele paradisului! Nici măcar Profetul n-a fumat aşa ceva!

— Nu, pe vremea lui nu se găsea Dschebeli.

— Dacă s-ar fi găsit, Mohammed ar fi luat cu el seminţele, în viaţa de apoi, să le planteze pe câmpurile paradisului. Ce fac eu acum, dacă vine călăreţul? Fumez în continuare sau mă ridic?

— Ai să te ridici.

— Să renunţ la ciubucul ăsta delicios?

— Ai să-l poţi aprinde mai târziu şi am să-ţi mai dau puţin tutun.

— Effendi, sufletul tău este plin de bunătate, ca marea de picături de apă! Fratele meu nu te-a rugat să-mi transmiţi nimic?

— Ba da. Ţi-a dorit să-ţi meargă la fel de bine ca şi lui.

Trebuie să-ţi transmit această urare de la acela care este fratele tău vitreg.

Fierarul ciuli urechile.

— Ce aud? Acestea sunt cuvintele lui?

— Da.

— Deci, aţi vorbit despre lucruri foarte importante?

— Am vorbit despre aceia care au plecat în munţi.

— Paratele meu ţi-a făcut o promisiune?

— O promisiune pe care, după părerea lui, ai s-o îndeplineşti tu.

— Cât timp ai stat de vorbă cu el?

— Un sfert de oră.

— Înseamnă că s-a întâmplat o minune, effendi. Jafis este un timid care fuge de oameni. Nu-i face plăcere să stea de vorbă şi nici nu vorbeşte mult. Probabil că te-a îndrăgit foarte repede şi ţi-a acordat mare încredere.

— I-am spus că s-ar putea să fiu nevoit să merg până în munţii Schar Dagh.

— Ţi-a vorbit despre pericolul care te aşteaptă acolo?

— Fratele tău m-a avertizat şi m-a sfătuit să fiu prudent.

— Şi a amintit precis şi de actul de imunitate?

— Da, a vorbit despre asta.

— Şi ţi-a spus că eu pot să-ţi fac rost de un astfel de permis de liberă trecere?

— Da.

— S-a înşelat.

— A? Într-adevăr? Nu-ţi stă în putere să-mi asiguri o astfel de protecţie?

— Nu.

— Dar Jafis a afirmat că precis poţi!

— Fratele meu a crezut că mai e ca pe vremuri.

— Înseamnă că nu mai eşti iniţiat?

— Asta este o întrebare la care nu-i pot răspunde decât unui prieten adevărat. Dar tu ne-ai salvat viaţa, ai primit de la

fratele meu uleiul şi prietenia lui, aşa încât o să-ţi spun adevărul: da, am fost un iniţiat şi mai sunt încă.

— Atunci ştii precis că nu mai există acte de imunitate?

— Nu mai există; nici unui fugar nu i se mai eliberează un astfel de act.

— De ce?

— Pentru că nu-şi mai atinge scopul. Aceste acte nu mai oferă protecţia pe care ar trebui s-o ofere.

— Deci nu mai sunt luate în consideraţie?

— Nu-i vorba de asta. Nici un proscris nu va desconsidera permisul de liberă trecere pe care îl eliberează alt proscris. Dar cine vede actul?

— Nu trebuie să fie prezentat?

— Dacă este posibil, da. Dar mai sunt şi alte cazuri. Tu călăreşti prin pădure. Doi sau trei fugari te văd venind. Eşti mai bine înarmat decât ei, de aceea se hotărăsc să nu se angajeze într-o luptă deschisă cu tine. Te atacă prin surprindere. Nu ştiu că ai la tine permisul de literă trecere. Îl ai în buzunar — te bazezi pe influenţa lui şi eşti, totuşi, lovit de glonţul lor aducător de moarte, ei care şi-ar fi pus viaţa în joc pentru tine, dacă ar fi ştiut că eşti un protejat.

— Fără îndoială, asta este de la sine înţeles. Nu se poate ca proscrişii să nu aibă prieteni, iar aceştia, aşa se impune, trebuie să-i protejeze. Deci, eu presupun că în locul actelor există ceva mai bun.

— Presupunerea ta este corectă. Înţelegi că nu-ţi pot procura permisul de liberă trecere?

— Da. Nu poţi să-mi dai ceva ce nu mai există. Dar ai putea să-mi spui ce semne de recunoaştere se folosesc acum?

— Am să risc. Ştii să taci, effendi?

— La fel de bine ca oricare altul.

— Atunci să ştii că acum protectorii şi cei care sunt

protejaţi se recunosc după *koptscha*[1].

Aceste cuvinte mi-au trezit o bănuială.

— Această *koptscha* este din argint? l-am întrebat.

— Aşa este.

— Reprezintă un inel cu un *tschakan*[2]*?*

— Da. De unde ştii asta, effendi?

— Presupun, pentru că am văzut unele persoane purtând aceste *koptscha*, persoane despre care fie că ştiu, fie că presupun că sunt proscrişi, sau au legătură cu aceştia.

— Aş putea să aflu numele acestor persoane?

— Da, Manach el Barşa avea o asemenea *koptscha*, la fes. Le purtau şi câţiva bărbaţi care au fost de faţă când cadiul l-a judecat pe Baruch el Amasat, şi apoi, am întâlnit astăzi, când călăream prin oraş cu fostul derviş, un bărbat care m-a privit într-un mod ciudat; apoi, probabil, i-a informat pe aliaţii fugarilor şi i-a îndemnat să tragă două focuri de armă care ne erau destinate nouă, mie şi lui Ali Manach Ben Barud el Amasat. Şi el avea o *koptscha*.

— Am observat şi eu astăzi că fostul perceptor din Üskub purta şi el una.

— Poate, am replicat eu, poate nu te-ar mai fi maltratat, dacă ţi-ar fi trecut prin cap să le spui că tu eşti în posesia acestuia.

— Nu cred, mă contrazise fierarul şi tocmai de aceea nici măcar n-am încercat să-i spun. Perceptorul mă urăşte de moarte şi un om ca el nu ţine cont de nimic când e vorba de ura lui, în faţa lui nici un talisman nu m-ar fi ocrotit.

— Nu-l primeşte oricine?

— Nu, spuse Schimin.

— Ce condiţii sunt pentru a-l primi?

— Cine vrea să primească *koptscha* trebuie să fie, în

---

[1] Nasturi, agrafe, paftale, catarame.

[2] Securile de luptă gravate pe cozile din lemn, îmbrăcate în piele de peşte. Securile erau purtate pe partea dreaptă şi erau folosite pentru luptă şi pentru aruncare.

primul rând, un om care îşi poate ajuta prietenii. şi apoi, trebuie să fi dovedit că nu i-a osândit pe cei care au plecat în munţi.

— Nu trebuie să-l osândească toată lumea? Până acum, n-am întâlnit decât proscrişi. Ei au părăsit societatea care se află sub protecţia legii.

— Ai dreptate. Dar trebuie să faci o comparaţie între această lege şi societate. Legea este bună, dar nu serveşte societăţii. Allah ne-a dat legi înţelepte şi reguli binefăcătoare, dar ele sunt prost aplicate de reprezentanţii lui. N-ai auzit încă de plângerea prin care se spune că islamul îşi împiedică aderenţii să facă progrese în cultură?

— Foarte des, a trebuit să recunosc.

— Acest reproş adresat islamului nu este făcut mai ales de persoane din altă credinţă?

— S-ar putea.

— Ei bine, ei nu cunosc islamul, nu-l cunosc pe adevăratul turc. Islamul nu interzice progresul culturii; dar puterea, pe care o dă unora asupra altora, este nedreaptă. Şi turcul este bun. El a fost şi este încă de treabă, loial, iubitor de adevăr şi cinstit. Şi dacă ar fi altfel, cine l-a făcut să fie altfel?

Am fost foarte uimit să aud asemenea cuvinte din gura unui om simplu, a unui fierar dintr-un sat oarecare. De unde avea el aceste opinii? Erau rodul propriei sale judecăţi sau, poate, intrase în legătură cu oameni care îl instruiseră?

— Turcul a cucerit acest pământ, continuă Schimin. Este acesta un motiv pentru a-l izgoni de aici? Răspunde-mi, effendi.

— Spune mai departe!

— Nu şi-au cucerit în acelaşi fel împărăţiile şi englezii, germanii, ruşii, francezii? Oare, nu cu puţin timp în urmă, Prusia era la fel de micuţă ca o nisiparniţă, iar acum a devenit atât de mare încât cuprinde milioane de oameni? Cum a devenit atât de mare? Cu ajutorul prafului de puşcă, al

baionetei şi al săbiei, dar şi cu ajutorul penei diplomaţilor. Nici unii n-au avut înainte pământurile pe care le stăpânesc acum. Ce-ar zice americanul, dacă turcul ar veni la el şi i-ar spune: trebuie să pleci, pentru că acest pământ a aparţinut poporului pieilor roşii. I-ar râde în nas turcului.

Schimin făcu o mică pauză, apoi continuă cu şi mai multă însufleţire:

— Priveşte în jurul tău! Numără proscrişii care comit crime. Adună defăimătorii, escrocii şi alţii care încalcă legea, dar sunt prea vicleni pentru a putea fi prinşi. Du-te în casele întunecoase, în care domneşte viciul — cine sunt ei, de unde vin ei? De ce au ajuns aşa? Oare hoţia practicată de ruşi şi de englezi nu bântuie întreaga Asie? Nu sunt oare necontenit zdrobite şi măcelărite seminţiile care ajung, între aceşti coloşi? Asta fac creştinii; turcul este mulţumit, dacă este lăsat în pace.

Schimin era atât de preocupat de discursul lui, încât uită până şi de pipa care se stinsese. Am aprins un chibrit şi i l-am întins.

— Trage! l-am făcut atent.

Îşi aprinse ciubucul şi apoi spuse:

— Vezi, am uitat până şi de Dschebeli! Ei, am sau n-am dreptate?

— Aş putea să te contrazic în unele privinţe.

— Atunci, fă-o!

— N-avem timp acum.

— Aşa sunteţi voi creştinii. Ne osândiţi, fără să ne spuneţi de ce şi tot aşa ne atacaţi, fără să întrebaţi. Cine are cele mai bune funcţii din ţară? Cine are influenţă? Cine se îmbogăţeşte pe spinarea săracilor? Grecul, englezul şi rusul. Cine se hrăneşte cu carnea noastră? Cine ne suge vlaga din noi, cine ne macină oasele? Cine aţâţă la nesupunere, cine ne face să fim nemulţumiţi, neîncrezători, descurajaţi? Cândva am fost sănătoşi. Cine ne-a slăbit, cine ne-a îmbolnăvit?

— Schimin, îţi dau dreptate în unele privinţe, dar nu arunca şi copilul odată cu apa din copaie. Cine ţi-a format aceste opinii?

— Am văzut şi am auzit cu ochii şi urechile mele. Am făcut aşa cum se face în ţările voastre, unde meşteşugarul pleacă în lume, ca să înveţe mai mult decât poate învăţa acasă de la învăţătorii săi. Am muncit la Viena, la Budapesta şi Belgrad. Acolo am auzit şi am văzut destule, aşa încât am învăţat să gândesc liber şi independent. Poţi să mă combaţi?

— Nu trebuie să confunzi religia cu politica. Cauţi pricina bolii voastre în afara corpului statului în care, de fapt, germenele patogen se afla de la început.

— Poţi să-mi dovedeşti aceasta, effendi?

— Da.

— Atunci, fă-o! Dar, stai!

Din depărtare se auzea tropotul unui cal.

— Auzi? întrebă fierarul.

— Da.

— Poate este cel pe care îl aşteptăm!

— Foarte posibil.

— Îmi pare rău. Erai dator să-mi dai un răspuns.

— Am să-ţi prezint argumentele mele, după ce terminăm cu omul acela.

— Acum ce facem?

— În primul rând, omul nu trebuie să mă vadă, căci, probabil, mă cunoaşte. Trebuie să încerci să-l atragi în interiorul casei.

— Asta va fi uşor de făcut, numai să nu treacă fără să mai oprească.

— Nu trebuie să facă asta în nici un caz. Este suficient de întuneric. Mă duc în mijlocul străzii. Dacă vrea să treacă fără să se oprească, am să pun mâna pe calul lui. Dacă, însă, descălecă, am să vin imediat după el în casă.

— Şi dacă nu e el acela care vine?

— Atunci, nu-i facem nimic

Tropotul calului se apropia. Se auzea clar că e vorba doar de un singur animal. M-am repezit în mijlocul drumului şi m-am ghemuit la pământ.

Călăreţul tocmai ajungea şi el în dreptul casei. S-a oprit exact în dreptul luminii care venea de la focul din cuptorul fierarului. N-am putut să-i văd bine faţa.

— Atenţie! strigă el tare.

Şi, pentru că nu se arătă nimeni imediat, strigă din nou. Abia acum apăru fierarul la uşă.

— Cine-i acolo? întrebă Schimin.

— Sunt străin. Cine locuieşte aici?

— Eu, răspunse Schimin, nu prea ingenios.

— Cine eşti tu?

— Sunt proprietarul acestei case.

— Asta puteam să-mi închipui şi eu, prostănacule. Vreau să ştiu cum te cheamă.

— Mă cheamă Schimin.

— Cu ce te ocupi?

— Sunt fierar. Ce, n-ai ochi să vezi focul a cărui flacără te luminează?

— Nu văd nimic altceva decât faptul că eşti un prostănac şi un mojic. Ieşi afară! Trebuie să te întreb ceva.

— Da ce, sunt cumva sclavul sau servitorul tău, să vin la tine? Cine vrea să-mi vorbească, să vină aici, la mine.

— Dar sunt călare.

— Atunci, descălecă şi vino înăuntru!

— Nu-i nevoie!

— Ba da! Am guturai. Ce vrei să mă îmbolnăvesc din cauza ta şi apoi să zac la pat în loc să muncesc? continuă Schimin să mintă şi apoi intră în casă îşi închise uşa. Călăreţul trase o înjurătură şi apoi îşi apropie calul de casă.

Până acum nu-mi dădusem seama dacă era cel aşteptat. Dar când îşi trase calul mai aproape de fierărie, pentru a

descăleca, am văzut clar că animalul era un cal şarg. Bărbatul purta un fes roşu, o manta gri şi avea o mustaţă mică. Când descălecă, am văzut, că purta papuci turceşti roşii. Deci, el era!

Îşi legă calul de uşa fierăriei şi apoi intră în casă.

M-am furişat după el. Fierarul se afla în odaia cea mare a casei. Întrucât străinul îl urmase acolo, puteam să intru şi — ascuns în spatele peretelui construit din răchită, puteam să supraveghez şi să aud tot ce se vorbea. Străinul stătea cu spatele la mine, fierarul era în faţa lui, cu făclia de brad în mână. Femeia părea să-şi fi revenit oarecum; deschisese ochii, îşi sprijinea capul cu mâna şi asculta discuţia celor doi.

Fierarul primea reproşuri de la celălalt despre felul neprietenos în care se purtase. Acest lucru îl îndârji. De supărare, comise o imprudenţă.

— Sunt prietenos doar cu oamenii cinstiţi, bombăni el.

— Vrei, cumva, să spui că eu sunt necinstit?

— Da, asta vreau să spun.

— Eşti cel mai mare bădăran ţâre poate exista! De unde ştii dacă sunt sau nu un om cinstit? Mă cunoşti cumva?

— Da, te cunosc, spuse Schimin

— Unde m-ai văzut?

— Încă nu te-am văzut până acum, dar am auzit de tine.

— Unde şi de la cine?

— Aici, de la un effendi care ştie precis că eşti un ticălos.

— Când ai auzit?

— Azi, cu puţin timp înainte.

— Minţi! sări ca ars străinul.

— Spun adevărul. Pot să-ţi dovedesc. Ştiu exact ce vrei să afli de la mine.

— Imposibil!

— Ştiu precis. Vrei să te interesezi de Manach el Barşa şi Barud el Amasat.

Celălalt se sperie vizibil.

— De la cine ştii asta?

— Chiar de la acel effendi, i-o trânti fierarul.

— Cine e acel effendi?

— Asta n-ai voie să ştii.

— Unde se află?

— Asta n-am voie să-ţi spun.

— Chiar aşa? Ce-ai să faci, dacă te silesc?

— Nu mă tem, îl sfida Schimin.

— Nici de ăsta?

Străinul scoase un pumnal şi îl îndreptă spre fierar.

— Nu, nici de pumnal, stărui Schimin. Nu sunt singur. Intrasem prin deschizătura care ţinea loc de uşă.

Spunând aceste din urmă cuvinte, arătă spre mine. Străinul, se răsuci, mă văzu şi strigă:

— Ăsta-i diavolul!

Părea să se fi speriat foarte tare, dar şi eu eram mirat, căci îl recunoscusem în el pe bărbatul care mă examinase curios, când ieşisem pe străzile din Adrianopol împreună cu „dansatorii”. Strigase cuvintele în limba română. Era cumva român? În momentele de uimire, cel consternat foloseşte de obicei limba maternă.

Trebuia acum să încerc să îndrept ceea ce stricase fierarul. Schimin n-ar fi trebuit să se dea de gol cu ceea ce ştia despre străin. Trebuia să fi aşteptat întrebările acestuia; doar după aceea trebuia să-şi spună părerea.

— Chiar aşa e, i-am răspuns eu, tot în limba română. Tu eşti al dracului!

Omul din Adrianopol îşi veni în fire şi băgă la loc pumnalul cu care îl ameninţase pe fierar.

— Ce vrei? mârâi el. Nu te cunosc!

— Nici nu-i nevoie. Principalul este că te cunosc eu.

Făcu o figură mirată, dădu din cap şi spuse pe tonul cel mai sincer:

— Nu te cunosc! Dumnezeu mi-e martor!

— Nu huli! Dumnezeu e martor că m-ai văzut!

— Unde?

— La Adrianopol.

— Când?

— Ei! Vorbeşti turca?

— Da.

— Atunci, nu mai vorbi în româneşte. Acest brav fierar trebuie să ştie şi el ce vorbim. Recunoşti că ai fost prezent, atunci când Barud el Amasat a fost osândit, în Adrianopol, pentru că a încălcat legea?

— N-am fost acolo şi nu ştiu nimic.

De fapt nu-l văzusem printre cei prezenţi. De aceea trebuia să primesc confirmarea de la el fără să pot riposta. L-am întrebat mai departe:

— Dar îl cunoşti pe Barud el Amasat?

— Nu.

— Nici pe fiul lui, Ali Manach?

— Nici.

— Atunci de ce te-ai speriat aşa de tare când ai văzut că era prizonierul meu.

— Nu v-am văzut nici pe tine, nici pe el.

— Aşa deci! Nu-l cunoşti nici pe hagiul Doxati, din Adrianopol?

— Nu, continuă omul să tăgăduiască, îndrăzneţ.

— Şi n-ai plecat tu imediat în grabă, după ce ne-ai văzut, pe mine şi pe Ali Manach, să-i avertizezi pe aliaţii tăi şi ai lui?

— Nu pricep cum poţi să-mi pui asemenea întrebări, îţi repet că nu ştiu absolut nimic despre toate acestea!

— Iar eu susţin că ştii despre evadarea captivilor, că eşti vinovat de moartea lui Ali Manach, dar nu ştiai că celălalt glonţ, în loc să mă nimerească pe mine, l-a nimerit pe poliţai şi că acum te afli pe drum pentru a-i avertiza pe Manach el Barşa şi pe Barud el Amasat. Astea sunt faptele reale.

— Şi totuşi, te înşeli. Mă confunzi. Unde s-au întâmplat

toate acestea despre care ai povestit? După câte am înţeles din cuvintele tale, la Adrianopol?

— Într-adevăr.

— De puţin timp, nu? Ei, vezi, eu n-am mai fost la Adrianopol de mai bine de un an de zile.

— Eşti un mare mincinos! Unde ai fost în ultimele zile?

— La Mandra.

— Şi astăzi, de unde veneai?

— De la Boldschibak, unde am fost de ieri de dimineaţă.

— Ai fost în Mandra, pe Mariţa? Hm, da, pe Mariţa ai fost, dar la o distanţă considerabilă, mai sus de Mandra şi anume la Adrianopol.

— Vrei să jur că te înşeli?

— Ar fi un jurământ fals. Nu cumva Ortakoj se află pe drumul de la Mandra peste Boldschibak încoace?

— Ortakoj? Nu cunosc.

— N-ai fost acolo?

— Nu.

— N-ai întrebat pe nimeni de acolo despre trei oameni care călăreau pe doi cai bălani şi unul închis la culoare?

— Nu.

— Nu te-a îndrumat nimeni către paznicul de noapte care te-a dus apoi la primar?

— Nu, tăgădui, încăpăţânat, mesagerul.

— Grozav! Noi toţi ne înşelăm, numai tu nu te înşeli. N-ai vrea să-mi spui cu ce te ocupi?

— Sunt agent pentru toate celea.

— Şi cum te cheamă?

— Pimosa.

— Un nume cam ciudat. Nu l-am auzit până acum, în nici o limbă. Nu cumva l-ai născocit tu?

Îşi încruntă ameninţător sprâncenele.

— Domnule, întrebă, cine îţi dă dreptul să-mi vorbeşti în felul acesta?

— Mi-am luat singur acest drept!

Iar fierarul adăugă:

— El este acel effendi despre care ţi-am vorbit mai înainte.

— Mi-am dat seama, răspunse aşa zisul agent. Dar poate să fie şi cel mai mare effendi din lume, nu-i permit să se poarte nepoliticos cu mine! Ştiu eu foarte bine cum să-i fac să fie politicoşi pe oamenii de teapa lui.

— Ei, cum anume? am zâmbit.

— Uite aşa!

A dus mâna la cingătoare, unde avea armele şi a scos pistolul.

— Bun, aceasta este o limbă pentru a cărei claritate am toată consideraţia. Am să fiu, deci, mai politicos. Nu vrei să ai amabilitatea să-mi spui unde te-ai născut?

— Sunt sârb şi m-am născut în Lopatiza, pe Ibar.

— Să zicem că te cred, deşi părerea mea e că eşti român. Unde mergi?

— La Ismilan, răspunse aşa-zisul agent Pimosa.

— Minunat! Eşti aşa un om deştept şi faci un asemenea ocol? De ce ai venit la Koschikawak, când intenţia ta era să călătoreşti din Mandra, peste Boldschibak, spre Ismilan? Drumul te-ar fi dus mult prea departe spre sud.

— Am avut treabă prin locurile prin care am trecut. Dar, acum, îţi interzic să-mi mai pui şi alte întrebări. Eşti cumva vreun slujbaş al poliţiei, de mă interoghezi ca pe un răufăcător?

— Bine, am să-ţi fac pe voie. Mai spune-mi doar de ce ai oprit aici şi ai coborât de pe cal?

— Da' ce, eu am vrut să descalec? Fierarul ăsta m-a obligat s-o fac, pentru că nu voia să iasă afară, să-mi răspundă la întrebare.

— Şi i-ai pus întrebarea?

— Nu.

— Atunci pune-i-o, ca să afli ceea ce vroiai să afli!

Pimosa rămase perplex, dar îşi veni repede în fire şi pară lovitura:

— Acum nu mai am chef. Când eşti tratat în felul acesta, îţi vine să laşi totul baltă şi să pleci.

Făcu un gest a lehamite şi se pregăti să plece.

— Asta numeşti tu cumva a fi un act de politeţe? am zâmbit.

— Cui pe cui se scoate!

Asta era o nouă expresie românească. Mi se păru, totuşi, că nu era sârb.

— Se pare că îţi place să foloseşti proverbele, am remarcat, aşezându-mă în drumul lui. Mi-am propus să fiu politicos cu tine şi deci, te rog să mai rămâi puţin.

— Ce să fac aici? N-am timp, trebuie să plec.

— Trebuie să-i aştepţi şi pe ceilalţi oaspeţi care vor sosi. Vor să te întâlnească aici.

— Cine sunt oamenii aceştia?

— Poliţai din Adrianopol.

— Du-te dracului!

— Nici nu-mi trece prin cap. Rămân cu tine. Este loc acolo. Ai bunătatea şi aşează-te!

— Eşti nebun? Du-te din calea mea!

Pimosa vru să treacă pe lângă mine. L-am apucat, însă, de braţ şi l-am ţinut strâns, fără să-i fac vreun rău.

— Chiar că trebuie să te rog să rămâi cu noi, i-am spus. Poliţaii despre care ţi-am spus ar dori să stea de vorbă cu tine.

Ochii îi fulgerară de mânie.

— I-aţi mâna de pe mine, porunci el.

— Aida, de! O să avem grijă să nu-l mai ajungi din urmă pe Manach el Barşa!

Acum, eu mă aflam în faţa lui Pimosa iar fierarul, care între timp introdusese într-un lăcaş anume torţa aprinsă, se

afla în spatele lui. Străinul nu băgă de seamă, înţelese doar că a fost recunoscut. Îşi dădu seama şi de faptul că trebuia neapărat să-şi continue drumul şi eram convins că va încerca să facă acest lucru folosind forţa. Deşi aveam o figură indiferentă, nu-i pierdeam din ochi amândouă mâinile.

— Nu-l cunosc pe omul acesta! strigă furios. Vreau să plec, trebuie să plec. Fă-mi loc!

Încercă să treacă pe lângă mine, dar i-am luat-o înainte. M-am aşezat între el şi uşă.

— Bată-te Dumnezeu!

Zicând acestea, făcu un pas înapoi. Pumnalul îi luci în mână; dădu să-l înfigă în mine, dar fierarul îi prinse braţul şi i-l răsuci la spate.

— Câine! răcni Pimosa, întorcându-se spre Schimin. În felul acesta, se aşezase cu spatele la mine. Mi-am aruncat ambele braţe în jurul lui şi i-am lipit atât de strâns coatele de corp, încât n-a mai fost în stare să se mişte.

— O frânghie, o curea sau un şnur, i-am strigat fierarului.

— Asta n-o să vă reuşească! scrâşni din dinţi aşa-zisul sârb.

Îşi încorda toate puterile, încercând să scape. Zadarnic. Lovi cu picioarele înapoi dar asta nu dură mult, întrucât fierarul se grăbi să-mi îndeplinească porunca şi aduse rapid ceea ce-i cerusem. După câteva clipe, omul zăcea, legat fedeleş, la podea.

— Aşa! spuse mulţumit Schimin. Acelaşi lucru vor păţi şi complicii lui care ne-au legat pe mine şi pe nevasta mea.

— N-am nici un fel de complici, gâfâi din greu prizonierul.

— Asta o ştim noi mai bine!

— Vă cer să mă lăsaţi imediat liber!

— N-avem nici o grabă! râse Schimin.

— Mă confundaţi! Eu sunt un om cinstit!

— Dovedeşte-o!

— Interesaţi-vă!

— Unde putem s-o facem?

— Mergeţi la Dschnibaschlü

— A, n-ar fi prea departe. La cine?

— La boiangiul Boschak.

— Îl cunosc, spuse Schimin.

— Şi el mă cunoaşte pe mine. El o să vă spună că nu sunt acela drept care mă luaţi.

Fierarul se uită întrebător la mine.

— Să nu ne grăbim, l-am prevenit. Mai întâi să vedem ce are prin buzunare şi în cingătoare.

Am căutat, în vreme ce prizonierul bombănea furios. Am găsit o sumă considerabilă de bani şi mai multe mărunţişuri fără importanţă şi apoi am pus totul înapoi. Fierarul, care avea un suflet blând, întrebă:

— Oare nu cumva te-ai înşelat, effendi?

— Nu, ştiu sigur că nu. Chiar dacă nu găsim nimic, o să-l ţinem legat. Să-l cercetăm şi calul.

Femeia stătuse, până acum liniştită. Când văzu că vroiam să ieşim afară, întrebă:

— Să-l păzesc?

— Da, propuse bărbatul ei.

Atunci se ridică din culcuş, aprinse o nouă torţă şi spuse:

— Mergeţi liniştiţi. Dacă încearcă să se mişte, îl ard. Nu vreau să fiu iarăşi închisă acolo jos, în pivniţă!

— Ce nevastă vitează am! zâmbi pe sub mustaţă fierarul.

Calul se afla încă legat de poarta fierăriei. În coburi se aflau ceva merinde, altceva n-am găsit nimic.

— Ce-ai să faci acum? se interesă Schimin.

— Mai întâi să ducem calul acolo unde se află şi al meu.

— Şi apoi?

— Apoi îl ducem pe prizonier în pivniţa în care aţi fost închişi tu şi nevasta ta.

— Şi mai departe?

— Apoi aşteptăm, până vin oamenii mei.

— Ce-o să se întâmple cu prizonierul?

— Îl trimit înapoi la Adrianopol.

După ce am pus calul la adăpost, află şi nevasta fierarului ce-o să facem cu agentul şi păru foarte mulţumită de acest lucru. În ciuda rezistenţei pe care o opuse acesta, care, de fapt, consta doar în ameninţări şi înjurături, l-am dus în pivniţă. Apoi, deşi era destul de târziu, buna femeie se apucă să pregătească o cină simplă.

Noi, cei doi bărbaţi, ne aşezarăm în acest timp, din nou, în faţa uşii, iar fierarul îşi fumă cel de-al doilea ciubuc.

— Ce aventură ciudată! spuse el. N-am fost niciodată, pană acum, închis în propria mea pivniţă şi nici n-am avut vreun prizonier acolo. A fost voinţa lui Allah!

Ne petrecurăm timpul stând de vorbă. Trecu şi masa şi eu tot îi mai aşteptam zadarnic pe Halef şi ceilalţi. Femeia se duse să se culce, iar noi doi rămăsesem tot în faţa uşii; veni miezul nopţii, mai trecu o oră, dar noi tot zadarnic aşteptam.

— Probabil c-au găsit vreun han pe drum, încercă Schimin să explice întârzierea celor pe care-i aşteptam.

— Nu, au ordin să călătorească până la Mastanly. Precis au fost reţinuţi de vreun eveniment neprevăzut. De înnoptat, însă, nu vor înnopta pe drum.

— Sau poate oamenii tăi au rătăcit drumul?

— Nu-i cred capabili de aşa ceva, îndeosebi pe hagiul meu, Halef Omar.

— Ei, atunci trebuie să mai aşteptăm. În orice caz, n-o să ne fie la fel de greu ca celui de jos, din pivniţă. Oare cum şi-o petrece timpul?

— Exact la fel cum ţi l-ai petrecut tu, când ai stat acolo legat.

— Deci, tu nu crezi că e sârb?

— Nu, minte.

— Şi nici că-l cheamă Pimosa?

— Şi de asta mă îndoiesc.

— S-ar putea, totuşi, să te înşeli.

— Aida, de! A scos pumnalul şi l-ar fi împlântat cu siguranţă în mine. De ce n-a vrut să fie dus la primar? Aşa ar fi făcut cel care avea cugetul curat. După câte am auzit, îl cunoşti pe boiangiul despre care vorbea? Ce fel de om este?

— Un trântor grăsan.

Era un răspuns original. Boiangiul se numea Boschak şi *boschak* înseamnă trândav, leneş. Porecla se potrivea cât se poate de bine. M-am interesat mai departe:

— Este om cu stare?

— Nu, tocmai pentru că e trândav. De fapt, nu este doar boiangiu, este şi brutar.

— Şi ca brutar e mai harnic?

— Nu. Casa lui e aproape o ruină, pentru că este prea leneş ca să repare ceva. Nevasta lui a zidit cuptorul de pâine, ea a făcut copaia pentru aluat şi tot ea se ocupă şi de produsele de brutărie pentru clienţi.

— Deci, ea însăşi coace produsele?

— Da.

— Şi tot ea vopseşte?

— Tot.

— Dar bărbatul ce face?

— Mănâncă, bea, fumează şi o ţine tot într-un chef.

— Atunci nu-i de mirare că e sărac. Nu-i aşa că locuieşte la Dschnibaschlü.

— Da, effendi.

— Asta este un sat?

— Un sat destul de mare.

— Cât de departe de aici?

— Două ore de mers călare. După ce treci prin Koschikawak o iei pe podul de peste râu. De acolo, drumul duce în direcţia sud spre Dschnibaschlü.

— Oare acest brutar şi boiangiu are o faimă proastă?

— Hm! Nu ştiu!

— Vorbeşte mai clar.

— În urmă cu vreo câţiva ani, i-au fost tăiate urechile.

— De ce?

— Nu ştii de ce se dă această pedeapsă?

— Boschak a făcut oare produsele de brutărie prea mici?

— O, nu, ci prea mari. Unui brutar care face produse prea mici i se bat urechile în cuie de obloane, dar de tăiat nu i se taie.

— Dar dacă este atât de sărac, mă miră că face produsele atât de mari.

— O şi totuşi n-a pus prea multă făină. Produsele sale merg peste graniţă. Atunci s-a descoperit că sunt prea grele. S-au rupt pâinile şi s-a văzut că erau ascunse în ele lucruri de contrabandă.

— Deci aşa! Boschak este contrabandist?

— După cum se vede. Cel puţin, a fost.

— Hm! Aş vrea să stau de vorbă cu el.

— De ce? Credeam că ai să pleci imediat ce vor sosi tovarăşii tăi de drum.

— Ce-i drept, aşa voiam să fac. Dar prizonierul nostru l-a luat ca martor pe brutar, S-ar putea să aflu de la acest om ceva din care să trag un folos.

— Atunci trebuie să aştepţi până mâine dimineaţă.

— Fără îndoială. Ai mei ar putea între timp să treacă pe aici. Cred că au să ajungă cât de curând.

— Dar de ce-i aştepţi aici, afară. Ai putea să mergi în casă şi să tragi un pui de somn!

— Da, dar atunci ei ar trece pe aici fără să se oprească, pentru că nu ştiu că sunt aici.

— Stau eu de veghe, effendi.

— Nu pot să-ţi pretind aşa ceva.

— De ce nu? Nu ne-ai scos tu din pivniţă? Fără tine am fi murit fie de foame, fie asfixiaţi. Iar eu nu pot să veghez câteva ore pentru tine? Tu, mâine, trebuie să pleci călare,

deci nu vei putea dormi. Eu, însă, mă voi putea odihni.

Schimin avea dreptate, aşa încât i-am făcut pe voie. Nevasta lui mi-a pregătit un culcuş şi după ce el mi-a promis că nu va lăsa focul din cuptor să se stingă, m-am dus la culcare.

3. Ali, librarul

Când m-am trezit, era încă întuneric în jurul meu. Totuşi, am simţit că dormisem suficient. Am dezlegat misterul, atunci când m-am ridicat din culcuş şi am observat că obloanele erau închise la ferestre.

Am deschis unul şi am văzut că soarele era deja sus pe cer. După ora vest-europeană trebuie să fi fost între opt şi nouă.

Afară se auzeau lovituri de ciocan pe nicovală. Am ieşit din casă. Fierarul lucra iar nevasta lui trăgea foalele.

— Bună dimineaţa! îmi strigă el, râzând. Ai dormit foarte bine, effendi.

— Din păcate. Dar şi tu!

— Eu? Cum adică?

— Nu-i văd pe tovarăşii mei de drum.

— Nici eu nu i-am văzut.

— Înseamnă că au trecut, în timpul nopţii, pe lângă casa ta.

— O, crezi că am adormit?

— Aşa presupun.

— N-am închis un ochi. Întreab-o pe nevasta mea! În timp ce tu dormeai, a venit şi ea afară la mine. Am stat unul lângă altul şi i-am aşteptat zadarnic pe tovarăşii tăi.

— Şi focul a ars continuu?

— Până acum, effendi, îţi spun adevărul.

— Asta mă îngrijorează. Am să plec înaintea lor.

— Credeam că vrei să mergi la Dschnibaschlü.

— Vroiam! Dar…

— Nu-ţi face griji, effendi! Vor veni. Probabil că prietenii tăi au fost suficient de isteţi să nu se aventureze noaptea într-un ţinut necunoscut.

— Nu, nu din cauza asta întârzie să sosească. Fie i-a împiedicat ceva neprevăzut, fie au greşit drumul.

— Ei, în orice caz, ar fi bine ca tu să pleci spre Dschnibaschlü. Prietenii tăi vor învinge acea piedică şi vor veni. Iar dacă se află pe un drum greşit, îl vor găsi pe cel bun. Pe lângă ce localităţi trebuie să treacă?

— I-am îndrumat să călărească de la Derekoj spre Mastanly.

— Atunci, în orice caz, prietenii tăi vor trece pe aici. Dacă trebuie să meargă cineva în întâmpinarea lor, voi merge eu, cu plăcere. Am să iau calul prizonierului nostru.

— Aşa mai merge! Dar... ar vorbit cu el?

— Am fost să-l văd.

— Ce spunea?

— Înjura îngrozitor. Vrea să fie imediat eliberat şi când i-am spus că eu nu-i pot reda libertatea, mi-a cerut să-ţi spun că vrea să stea de vorbă cu tine.

— Am să-i fac pe voie. Vino!

Tocmai eram pe punctul de a sălta chepengul de la pivniţă, când se apropie nevasta fierarului.

— Am găsit! şopti ea.

— Ce? am întrebat-o, luând mâna de pe chepeng.

— Figura lui, cicatricea.

— Vrei să spui figura şi cicatricea prizonierului?

— Da, effendi. Le uitasem pe amândouă.

— Asta înseamnă că l-ai mai văzut?

— Da. Dar nu reuşeam să-mi aduc aminte unde şi când. Toată noaptea am stat şi m-am gândit. Mi-am frământat mintea, fără să-mi pot aduce aminte. Dar acum, deodată, mi-am amintit.

— Să mergem în odaia cealaltă. Ne-ar putea auzi.

M-au urmat amândoi în odaia de toate zilele şi acolo, fierarul se adresă, uimit, nevestei lui:

— L-ai mai văzut? Zici că nu ţi-ai amintit amănunte şi că ai

stat toată noaptea lângă mine şi ţi-ai frământat mintea? De ce nu mi-ai spus nimic până acum?

— Nu vroiam să mă zăpăcesc. Dacă aş fi vorbit despre asta nu mi-aş mai fi amintit nimic.

— S-ar putea să ai dreptate, am zis. Bine că măcar ţi-ai adus aminte acum. Deci, unde l-ai văzut?

— În Topoklu.

— Când?

— Primăvara trecută, la prietena mea.

— Atunci când ai fost în vizită la Topoklu? întrebă, mirat, bărbatul.

— Da, atunci.

— Ce căuta la prietena ta?

— A cumpărat praf de puşcă şi capse şi adresându-mi-se, continuă:

— Trebuie să ştii că bărbatul prietenei mele are o prăvălioară de mărunţişuri. M-a invitat, pentru că era bolnavă şi nu avea cine s-o îngrijească. Eram acolo, când a venit cineva şi a cerut muniţie. A vrut s-o şi încerce. Atunci, negustorul l-a rugat să nu facă asta, pentru că soţia lui era bolnavă şi nu suporta împuşcăturile. Totuşi bărbatul şi-a încărcat pistolul şi a tras în capul de cal atârnat la uşa casei de vizavi.

Bulgarului îi place să aşeze deasupra uşii sau la coama acoperişului, deci pe frontonul casei, capete de cai sau capete de alte animale mari, cum ar fi vite, catâri şi măgari.

— Când a auzit împuşcătura, prietena mea a tras un ţipăt. Străinul a râs şi a mai tras de câteva ori şi când negustorul i-a interzis să mai tragă, străinul l-a ameninţat că îl va împuşca chiar pe el. În sfârşit, a plătit şi a plecat. Mai înainte, însă, a spus că, de fapt, n-ar trebui să plătească pentru că face parte dintre conjuraţi.

— Ce fel de oameni sunt aceia? am întrebat.

— Nu ştii? zise fierarul.

— N-am auzit până acum de ei.

— Un conjurat este un bărbat care nu se supune padişahului şi vrea să aibă o împărăţie bulgară cu un rege independent.

— Oare îndrăzneşte cineva să se declare public ca fiind conjurat?

— De ce nu? Padişahul se află la Stambul şi cu cât te îndepărtezi de acel oraş, cu atât mai mică este puterea lui. Şi dacă un astfel de om consideră că este în pericol, atunci pleacă în munţi.

— Povesteşte mai departe, îi porunci Schimin nevestei sale.

— M-am uitat printr-o crăpătură din perete, spuse ea, pentru a-l vedea pe omul acela. Purta pe obrazul drept un plasture mare pentru răni. Când l-am întrebat apoi pe negustor cine era omul acela, el ne-a spus că făcea parte din alianţa nemulţumiţilor şi locuia în satul Palatza. Îl chema Mosklan şi era, de fapt, geambaş, dar renunţase la această ocupaţie, pentru a-şi putea dedica tot timpul acestei asociaţii secrete. Dar negustorul ne-a rugat să nu spunem nimic nimănui. Ne-a mai spus că geambaşul acesta stătea foarte rar pe acasă, mai mult era pe drumuri.

— Şi crezi că l-ai recunoscut pe omul acela în prizonierul nostru?

— Da. Nu mai poartă plasturele; acest lucru m-a zăpăcit. Până ce am văzut cicatricea pe care o are pe obrazul drept. Acum ştiu sigur că este Mosklan.

— Dar el a spus că îl cheamă Pimosa şi că este sârb şi agent din Lopatiza de pe Ibar.

— Minte.

— Nici eu nu l-am crezut. Vorbeşte româneşte, aşa cum se vorbeşte în ţinutul Slatina.

— Slatina? Da, da! confirmă femeia, cu ardoare. Se pare că negustorul de mărunţişuri îl cunoştea mai bine decât a

lăsat să se vadă. Era furios pe el, l-a numit valah, ghiaur, eretic din Slatina.

— Din asta se înţelege foarte clar că îl cunoştea bine şi ştia că este din Slatina.

— Şi acum îmi mai amintesc şi faptul că, în furia lui, l-a ocărât, numindu-l curier pedestru al răzvrătiţilor şi curier călare al revoluţionarilor.

— Acest lucru este foarte important. Poate la brutarul cel gras din Dschnibaschlü, voi afla ceva mai mult.

— Chiar vrei să mergi la el, effendi?

— Da, acum vreau neapărat să merg.

— Şi ai să-i spui şi prizonierului?

— Bineînţeles. Chiar el m-a invitat.

— Ai să-i spui şi că ai aflat cine este de fapt?

— Nu. Asta ar fi o imprudenţă de care nu vreau să mă fac vinovat. Mai aveţi ceva de spus?

— Nu, zise femeia. Am spus tot ce ştiu. Dar, te rog să-mi dai voie să te întreb despre ceva care mă îngrijorează!

— Întreabă liniştită! S-ar putea ca neliniştea ta să fie nemotivată.

— O, nu! Dacă acest om face parte dintre cei nemulţumiţi, atunci suntem în pericol. L-am făcut prizonier şi se va răzbuna sau va fi răzbunat de aliaţii săi.

— Trebuie să ţinem seama şi de acest lucru, dar poate îi dăm o altă întorsătură acestei chestiuni, ca să nu mai trebuie să vă temeţi. Aliaţii lui v-au maltratat, aţi avut, deci, toate motivele să vă purtaţi astfel eu el. Înainte de toate, trebuie să vorbesc încă o dată eu el, acum.

Am aprins o torţă, am ridicat chepengul, am pus scara şi am coborât. Prizonierul zăcea pe o grămadă de cărbuni şi m-a întâmpinat cu cuvinte de ocară.

— Crezi că în felul acesta ai să-ţi îmbunătăţeşti situaţia? l-am întrebat.

— Dă-mi drumul! mârâi el. Lasă-mă liber! N-ai nici un

drept să mă ţii aici legat.

— Până acum sunt convins că am acest drept!

— Boiangiul Boschak nu te-a convins să-ţi schimbi părerea?

— N-am fost încă la el.

— De ce n-ai fost? De ce şovăi să te duci? Probabil că e deja trecut de amiază. Ai avut suficient timp să mergi până la Dschnibaschlü.

— Te înşeli. Nu este încă atât de târziu pe cât crezi. Dar am să pornesc îndată la drum. Deci, susţii că te cunoaşte?

— Da. Întreabă de agentul Pimosa.

— Ştie Boschak că n-ai fost acum la Adrianopol?

— Da. Are să-ţi confirme, dacă îl întrebi, că în ultimele zile am fost la Mandra şi Boldschibak.

— Cum de ştie el asta?

Conjuratul şovăi să-mi răspundă, dar, după o pauză, spuse:

— Asta o să-ţi spună el.

— Aş vrea să aflu acum de la, tine.

— De ce?

— Ar fi cel mai bun mijloc să-mi învingi neîncrederea.

— Nu înţeleg!

— Trebuie neapărat să-ţi dau o explicaţie? Taci, pentru că ţi-e teamă că spusele lui le vor contrazice pe ale tale. Deci, spune-mi dacă a fost şi el cumva cu tine în cele două aşezări?

— Nu-ţi spun nimic. Du-te şi întreabă-l pe el!

— Se pare că nu vrei să-ţi îmbunătăţeşti situaţia. De ce să mă mai duc la Boschak? N-am nici un motiv.

— Dar, îţi cer eu să te duci, ca să te convingi că sunt nevinovat.

— Dacă ai fi fost nevinovat, mi-ai fi dat tu lămuririle pe care ţi le-am cerut.

— Trebuie să-i spui boiangiului că mă aflu aici.

— De ce, ca să vină să te scoată din pivniţă? Ce, crezi că

eu sunt prost şi tu deştept? Dar, ca să nu mai existe dubii, am să mă duc până la Boschak. Poate aflu de la el exact altceva decât ceea ce vrei să-mi spună. Ţi-e foame?

— Nu.

— Poate ţi-e sete?

— Nu. Mai bine mă usuc de sete decât să iau măcar o picătură de apă de la nişte oameni ca voi.

— Cum doreşti!

M-am pregătit să urc scara, când mi se adresă aspru:

— Cer să mă dezlegaţi!

— De la nişte oameni pe care nu-i consideri demni să-ţi ofere o picătură de apă, nu poţi cere nimic!

— Dar îmi fac rău legăturile!

— Nu face nimic. Şi setea îţi face rău şi totuşi eşti hotărât s-o înduri, doar pentru că nu vrei să primeşti nimic de la noi. De altfel, ştiu că legăturile nu-ţi produc nici o durere. Ai răbdare, până mă întorc!

Mosklan prefera să păstreze tăcerea, între timp, fierarul îmi pregătise calul. Aduse în acelaşi timp şi calul prizonierului.

— Vrei într-adevăr să mergi în întâmpinarea prietenilor mei? l-am întrebat.

— Vreau, effendi, dacă îmi permiţi!

— Eşti sigur că nu este nevoie aici de prezenţa ta?

— E aici nevasta mea. Ea îl va supraveghea pe prizonier.

— Cine ştie ce s-o întâmpla în lipsa noastră.

— Ce-ar putea să se-ntâmple? Eu cred că este absolut necesar ca oamenii tăi să afle unde eşti şi că îi aştepţi. Nu merg decât până la Derekoj; dacă nu-i găsim acolo, mă întorc.

— S-ar putea să treceţi unii pe lângă alţii, fără să vă vedeţi!

— Va avea grijă nevasta mea ca ei să nu treacă pe aici fără să facă popas.

— Bine, fie cum zici tu. Trebuie să aibă mare grijă ca

nimeni să nu afle nimic despre bărbatul din pivniţă.

Femeia stătuse lângă noi şi auzise tot.

— Effendi, du-te liniştit la Dschnibaschlü, spuse ea. Totul se va petrece ca şi cum ai fi fost tu însuţi prezent aici.

După ce am primit această asigurare, am încălecat pe cal, mi-am luat rămas-bun şi am plecat. Satul Koschikawak nu se afla departe de fierărie. Nu era mare şi l-am străbătut repede. Apoi am trecut podul şi am luat-o la stânga, spre sud-vest, nu aşa cum spusese fierarul, spre sud. Am străbătut câteva lanuri de porumb, apoi o păşune şi am ajuns pe un teren viran. Nu exista un drum anume. Fiecare mergea, pe jos sau călare, pe unde îi convenea. De aceea, nu m-am mirat când am văzut apărând în dreapta mea, la o distanţă considerabilă, un călăreţ care părea să urmeze aceeaşi direcţie ca şi mine. M-a observat şi el şi s-a îndreptat spre mine.

Când a ajuns mai aproape, m-a privit cu atenţie şi a părut că şovăie. Apoi, a luat rapid o hotărâre şi s-a apropiat, în trap, de mine.

— *Ssabâhak bilchejr* — Bună dimineaţa! m-a salutat, spre mirarea mea, într-o frumoasă limbă arabă.

— *Allah jussabbihhak bilchejr* — în numele lui Allah, bună dimineaţa! i-am răspuns eu prietenos.

Mi-a făcut o impresie bună. Nu făcea parte din tagma celor bogaţi. Calul său nu era unul din aceia care valorează două sute cincizeci de mărci, iar el era îmbrăcat destul de sărăcăcios. Dar hainele lui erau foarte curate, lucru neobişnuit prin aceste ţinuturi, iar calul, deşi nu părea prea bine hrănit, era totuşi bine întreţinut: se vedea că ţesala înlocuise ovăzul. Acest lucru făcea o impresie bună asupra unui cunoscător într-ale cailor. Tânărul părea bine crescut iar figura lui, împodobită de o mustaţă, avea o expresie de om cinstit, aşa încât nu-mi displăcu faptul că îmi întrerupsese şirul gândurilor.

— Vorbeşti araba, continuă el, făcând în acelaşi timp un

semn de mulţumire din cap, prin care să-mi arate că se bucura de întâlnirea noastră.

— Da şi o fac cu multă plăcere.

— Vrei să ai bunătatea să-mi spui de unde vii?

— De la Koschikawak.

— Mulţumesc!

— Vrei, poate, să mă însoţeşti?

— Îţi rămân îndatorat pentru această permisiune!

Era de o politeţe cuceritoare. L-am întrebat cum de i-a trecut prin cap să mi se adreseze în limba arabă. Cu ochii strălucind, a făcut un semn spre calul meu.

— Aşa un *nedschi* nu-l poate călări decât un arab. Este un adevărat armăsar al deşertului. Pe Allah! Nări roşii! Mama a fost o iapă *koheli?*

— Ai ochiul format. Pedigreul lui demonstrează că ai dreptate.

— Un om fericit şi bogat! Copitele şi chişiţele arată că acest cal nu s-a născut în deşertul nisipos, ci în pustiul de piatră.

— Aşa este. Ţinutul acesta este patria ta?

— Da.

— Cum se face că eşti atât de perspicace în ce priveşte caii arabi?

— Sunt hagiu. După ce mi-am făcut rugăciunile la Mecca, am plecat la Taif, unde am intrat în cavaleria marelui şerif al Meccăi.

Cunoşteam din auzite această trupă de cavalerie de soi. Marele şerif avea un grajd princiar, într-adevăr strălucitor. Nu era, deci, de mirare că tânărul acesta avea ochiul format.

Era ceva original să văd călărind lângă mine un fost cavalerist al marelui şerif de la Mecca.

— De ce n-ai rămas acolo? l-am întrebat.

Tânărul se înroşi, privi în lături şi pronunţă doar un singur cuvânt:

— Dragostea!

— O, ce dureros!

— Da, da, aşa este!

Eu mă văitasem mai mult în glumă, dar el făcu o figură aşa de serioasă şi privi înainte atât de gânditor încât mi-am dat imediat seama cum stăteau lucrurile. Dar, în nici un caz, nu mi-a trecut prin cap să-l deranjez cu întrebări despre această problemă. Am schimbat imediat subiectul şi i-am spus:

— În ceea ce priveşte calul, ai judecat corect, dar te înşeli referitor la călăreţ.

— Cum? Dar ce, nu eşti beduin?

— Stau eu, oare, pe cal aşa ca un beduin?

— Ce-i drept, nu. Mi-a bătut numaidecât la ochi acest lucru.

— Şi te-ai mirat?

— Da.

— Eşti sincer.

— N-ar trebui să fiu?

— În numele lui Allah! Vorbeşte deschis!

— N-am putut să înţeleg cum posesorul unui astfel de cal călăreşte atât de prost.

— Ei, cam aşa merg lucrurile în lume!

Mi-a aruncat o privire îngrijorată.

— Te-ai supărat cumva pe mine?

— O, nu! Ceea ce mi-ai spus tu mi-au mai spus-o şi alţii, fără să mă supăr pe ei.

— De ce nu-ţi dai osteneala să înveţi să călăreşti?

— O, dar mi-am dat multă osteneală!

— Pesemne că da! zâmbi el, neîncrezător.

— Te îndoieşti de asta? spusei.

— Da.

— Ei, vreau să-ţi spun că luni de zile n-am coborât din şa, decât ca să dorm.

— Mare e Dumnezeu! El a creat oamenii şi i-a înzestrat pe fiecare cu un talent, dar şi cu un cusur. Am cunoscut pe cineva căruia îi era imposibil să fluiere. Se străduia din răsputeri, dar nu ieşea nici un sunet. Alţii fluierau încă din leagăn. Aşa şi tu cu călăritul. În schimb, Allah te-a înzestrat cu un alt talent.

— Aşa este, i-am răspuns prietenos.

— Aş putea să te întreb care?

— Da, desigur: băutul.

— Băutul? întrebă, consternat, însoţitorul meu.

— Da. Eu beau încă de când eram în leagăn.

— Ce glumeţ eşti!

— Da' ce, nu mă crezi?

— O, ba da, aceasta îndemânare am deprins-o toţi, destul de devreme, dar ăsta nu-i un motiv să te mândreşti cu ea. Călăritul e ceva mai greu.

— Am observat şi eu!

Expresia cu care mă privi fu una de milă. Apoi spuse:

— Şira spinării ţi-e sănătoasă?

— Da.

— Şi pieptul?

— Foarte.

— Atunci, de ce îţi încovoi aşa spatele şi-ţi împingi înăuntru pieptul?

— I-am văzut pe foarte mulţi alţii făcând acelaşi lucru.

— De aceea sunt călăreţi proşti.

— Ba, chiar foarte buni. Un călăreţ care îşi iubeşte calul, îl cruţă şi încearcă, pe cât poate, să-l uşureze de povară. Cum să faci asta, atât turcul cât şi arabul au ideile lor.

— Nu mai înţeleg nimic. Nu eşti arab? se interesă însoţitorul meu.

— Nu.

— Atunci ce eşti?

— Neamţ.

— Am întâlnit la Stambul oameni din Ţara Nemţească. Vindeau pânză de in şi de sac şi lame de cuţit. Beau bere şi cântau. Dar pe nici unul nu l-am văzut călare, în Ţara Nemţească sunt mulţi soldaţi?

— Mai mulţi decât în *Osmanly memleketi*[1].

— Dar, probabil, că la cavalerie staţi mai prost.

— Călăresc ca şi mine.

— Jalnic, jalnic!

O spunea cu multă sinceritate. Nici nu mi-a trecut prin cap să mă supăr pe el pentru această glumă. Se pare, însă, că el a considerat că a mers prea departe. De aceea, m-a întrebat:

— Eşti străin de aceste locuri. Pot să te întreb unde vrei să mergi? Poate, ţi-aş putea fi de folos.

Nu era cazul să-i spun chiar tot, aşa că i-am dat un răspuns evaziv:

— În primul rând la Dschnibaschlü.

— Înseamnă că o să mai călărim împreună încă un sfert de oră, apoi eu mă îndrept spre Kabatseh.

— Acolo locuieşti?

— Da. Nu ghiceşti cine sunt?

— Nu. Mă mir, însă, că ai intrat atât de tânăr în serviciul marelui şerif şi că ai şi renunţat deja la el.

— Ştii deja de ce am făcut asta. Înainte am fost ceasornicar, iar acum sunt librar.

— Ai o prăvălie?

— Nu. Mărfurile mele sunt aici, în geantă. Le am de vânzare.

Trase afară un sul. Acesta conţinea *Fâtiha* — primul capitol din *Coran*, transcris cu băţ de trestie despicat, în scrierea *Nes'chi*, cu o soluţie de cauciuc dizolvat şi apoi ornamentat cu aur. Era, deci, un librar voiajor şi avea, aşa cum am observat, o mare provizie de astfel de suluri.

— A fost scris la Mecca? l-am întrebat.

---

[1] Ţara Otomană.

— Da, spuse tânărul.

— De către paznicii *Kaabei*[1]*?*

Tovarăşul meu de drum mă privi şmechereşte şi dădu din cap.

— Am înţeles! zâmbii.

— Cumpărătorii tăi cred asta.

— Da. Tu eşti neamţ, deci creştin. Ţie pot să-ţi spun că eu însumi am scris pe acest sul, ce-i drept, la Mecca. Am adus cu mine o provizie mare şi afacerea îmi merge bine.

— Cât costă un sul?

— În funcţie de posibilităţile clientului. Săracul dă un piastru, uneori i-l dau şi de pomană, în vreme ce de la cei bogaţi am primit chiar şi zece sau mai mulţi piaştri. Din acest câştig trăiesc împreună cu bătrânul meu tată, care este olog şi îmi cumpăr materiale pentru ceas.

— Mai lucrezi, deci, încă în vechea ta meserie?

— Da. Lucrez la un ceas pe care vreau să-l ofer spre vânzare padişahului. Nu va exista în întreaga ţară un altul ca el. Dacă îl cumpără, sunt un om făcut.

— Deci, este o operă de artă?

— Da, zâmbi, mândru, ceasornicarul.

— Ai să reuşeşti?

— Mai mult ca sigur. La început îmi făceam griji, dar acum sunt convins că am să reuşesc. Şi apoi — apoi am să stau de vorbă cu Boschak acela!

Ultimele cuvinte le rostise pe un ton aproape ameninţător. Numele mă miră. Boschak! Aşa se numea şi boiangiul şi brutarul spre care mă îndreptam eu.

— Boschak? Cine-i ăsta? m-am prefăcut eu a fi neştiutor.

— Tatăl iubitei mele.

— De ce nu vorbeşti mai repede cu el?

— Mă dă afară din casă, dacă mă duc acum la el. Pentru

---

[1] Habitaclul din granit al Pietrei Negre de la Mecca. Centru de cult şi pelerinaj pentru lumea musulmană. (n. ed.)

el, sunt prea sărac.

— Asta înseamnă că Boschak este bogat?

— Nu. Dar ea e cea mai frumoasă fată din Rumelia[1].

Am făcut o mişcare cu braţul către soare şi am spus:

— Azi e foarte cald!

— Aici este foarte cald! a repetat el, făcând un semn ameninţător cu pumnul în direcţia spre care presupuneam că se află satul Dschnibaschlü. Am fost la tatăl ei, dar mi-a arătat uşa!

— Şi cea mai frumoasă din Rumelia, ţi-a arătat uşa?

— Nu. Ne întâlnim serile şi stăm de vorbă.

— În secret?

— Da, altfel nu se poate.

— Ce este tatăl ei?

— Brutar şi boiangiu. Pe ea o cheamă Ikbala[2].

— Ce nume frumos! Îţi doresc să-ţi poarte într-adevăr noroc.

— Aşa va fi, căci este dorinţa lui Allah şi a mea. Mama ei este aliata noastră.

— Slavă Domnului.

— Da, ea veghează asupra noastră, când suntem împreună, în vreme ce brutarul doarme. Allah să-i dăruiască o viaţă lungă şi nepoţi berechet! Bătrânul, însă, ar prefera să mestece usturoi şi să bea cerneală decât să se hotărască să-mi fie socru!

— Atunci ai putea să-l foloseşti în loc de butoiaş cu cerneală, dacă ţi se termină provizia de suluri şi vei fi silit să scrii altele. Şi unde locuieşte acest furios tată al acestei atât de nepreţuite fiice?

— În Dschnibaschlü.

— Asta ştiu. Dar în care casă?

---

[1] Până în 1864, a fost numele unei locotenenţe turceşti (regiune), care cuprindea întreaga parte de sud-est a Peninsulei Balcanice. (n. t.)

[2] Cea care poartă noroc.

— Dacă ajungi în sat din această direcţie, atunci este cea de-a cincea casă pe partea dreaptă. În faţa uşii atârnă o prăjitură făcută din lemn, o mănuşă galbenă şi un călţun roşu, ca semn că Boschak este brutar şi boiangiu. Da' de ce mă întrebi de locuinţa lui?

— Aş vrea să-l cunosc pe acest tiran fioros, am spus eu, glumeţ.

— Este foarte uşor. Dă-i ceva să-ţi vopsească.

— Nu ştiu ce-aş putea să-i dau. şi apoi, nici n-am timp să aştept până se usucă vopseaua.

— Atunci cumpără nişte zaharicale de la el.

— Dar ce, Boschak este şi cofetar?

— Da. Coace de toate.

— Sper că nu coace şi călţuni şi mănuşi! Să nu încurce cumva cele două îndeletniciri. Stai! N-ai auzit nimic?

Mi-am înfrânat calul şi am ciulit urechile.

— Nu, răspunse însoţitorul meu.

— Mi s-a părut că aud un strigăt îndepărtat, am continuat.

S-a oprit şi el şi a ascultat cu atenţie. Sunetul ciudat s-a repetat.

— Sună ca vocea unui om închis între ziduri!

— Nu, replică el. Este orăcăitul unei broaşte.

— N-am auzit niciodată până acum o broască având un asemenea glas.

— Atunci este un broscoi. Am auzit deseori boii de baltă orăcăind în felul acesta. Sunetul vine de acolo, din stânga, din mărăcinişul acela, care este atât de scund încât putem vedea omul, dacă ar fi ascuns acolo. Este un animal, nimic altceva. Ei, de aici ne despărţim! De aici, drumul meu merge pe lângă Dschnibaschlü, spre Kabatsch.

— Înainte de a ne despărţi, n-ai putea să-mi spui numele tău?

— Mi se spune Ali, librarul.

— Îţi mulţumesc. Şi ce distanţă este de la Dschnibaschlü

la Kabatsch?

— Ajungi acolo în trei sferturi de oră. Vrei cumva să vii şi la Kabatsch?

— Poate.

— Atunci, te rog să treci şi pe la mine, să-ţi arăt ceasul la care lucrez. Poate, atunci, ai să-mi permiţi să-ţi pun o întrebare pe care acum mă abţin s-o pun.

— De ce nu mă întrebi?

— Oare, pot fi nepoliticos?

— Dar şi eu m-am interesat de relaţiile tale!

— Tu poţi să faci asta, pentru că nu eşti ca mine. Eşti un incognito; asta-i sigur!

Ali râse la mine atât de încrezător, încât am început şi eu să râd.

— Te înşeli!

— O, nu! Ce-i drept, nu ştii să călăreşti, dar nu-i nimic. Probabil eşti un mare învăţat sau, oricum, un effendi de la curtea împărătească, chiar dacă eşti creştin. Dacă ai fi fost musulman, mi-ai fi onorat cu salutul tău sulul cu *Fâtiha*. Ştiu că padişahul are şi creştini pe lângă el şi întrucât nu eşti călăreţ, înseamnă că armăsarul este împrumutat din grajdurile lui. Nu-i aşa?

— Nu.

— Bine. Am să tac.

— Dai dovadă de înţelepciune. Poţi să-mi descrii locuinţa ta?

— Foarte simplu. La mine este exact la fel ca şi pe aici. Dacă vii de la Dschnibaschlü la Kabatsch, casa în care locuiesc este a cincea pe partea dreaptă. Este doar o colibă mititică. Tatăl meu a fost un păstor sărac. Mama încă mai trăia, când am plecat în pelerinaj la Mecca. A murit şi la scurt timp, pe tata l-a lovit damblaua. Acum nu-şi mai poate mişca membrele şi nici nu poate vorbi, ci doar se bâlbâie. Se roagă fără încetare la Allah să-l mântuiască, să nu-mi mai fie o

povară. Eu, însă, mă rog la Cel Atotputernic să-l ţină în viaţă cât mai mult. Tată şi mamă nu ai decât o dată în viaţă. După ce mor, se duce şi o parte din tine cu ei şi nu mai există nici un suflet pe pământ care să fie atât de bun cu tine ca răposaţii. Odată, când eram mic, a venit în coliba noastră un bătrân şi ne-a rugat să-l găzduim. A primit un culcuş şi lapte şi pâine. Mai mult n-aveam nici noi. Făcusem ceva care o supărase pe mama. Atunci oaspetele a luat o hârtie şi un creion. Era creştin şi deşi nu înţelegea limba turcă, mi-a scris un vers din *Biblie*, care este Cartea sfântă a creştinilor şi mi-a spus că ar trebui să învăţ pe de rost aceste cuvinte, să le urmez întotdeauna şi să nu le mai uit niciodată. Am purtat la mine această hârtie ca pe o amuletă, până ce s-a făcut bucăţele. Hârtia s-a rupt şi s-a mistuit, dar cuvintele mi-au rămas în minte şi în inimă, până în ziua de azi şi acolo vor rămâne, până ce îngerul morţii mă va chema la marea despărţire.

Am fost adânc mişcat şi l-am întrebat pe tânărul al cărui ochi se umeziseră:

— Cum sună aceste cuvinte?

— Ele sună astfel: *Pederini istihsa eden we walidesine ita'at etmeji chor gören gösi dere karghalari öjedschek we kartal jawurileri je jedschikdir*.

Erau cuvintele din *Biblie*: *Cel care îşi batjocoreşte tatăl şi care nu-şi ascultă mama, aceluia corbii îi vor ciuguli ochii şi va fi mâncat de vulturi*.

Un nou exemplu al irezistibilei forţe a cuvintelor Domnului, care acţionează ca un „ciocan ce sfarmă stâncile”. Unde au dat vreodată la iveală *Coranul*, *Vedele* şi (să fiu iertat) aşa-numita revelaţie a mormonilor, (mă refer la cârpăceala lui Joe Smith, pe care el a numit-o „Cartea mormonilor”) un asemenea fragment de o atât de puternică şi nemijlocită înrâurire? Să citeşti *Cartea de Aur* care conţine învăţăturile lui Budha despre sine, ispăşire, datorie şi sfârşitul

lumii; să te adânceşti într-un studiu înverşunat în cărţile sfinte ale Indiei, în papirusurile Egiptului cu zeităţile sale Ptha, Ra şi Amon şi vei descoperi că nu există decât un singur cuvânt al Domnului care spune: *Cuvântul Tău este călăuza piciorului meu şi un jar în calea mea* şi a cărui putere pedepseşte, nimiceşte şi nici că poate fi redat mai cutremurător ca în formidabilul pasaj: *Şi el s-a transformat în piatră!*

I-am întins mâna ceasonicarului-librar şi l-am întrebat:

— Deci, îţi iubeşti tatăl?

— Effendi, de ce întrebi? Crezi că poate exista vreun fiu care să nu-şi iubească tatăl? Poate un copil să-şi uite părinţii, când lor le datorează totul?

— Ai dreptate. Întrebarea mea a fost de prisos! Poate am să vin să-l văd pe tatăl tău şi atunci, am să-i scriu şi eu un vers. şi dacă dorinţa mea tainică se va îndeplini, atunci îmi va fi posibil să vă fac o mare bucurie şi ţie şi lui. Rămâi acasă, să te găsesc atunci când voi veni! Dumnezeu să te ocrotească!

— Dumnezeu să te ocrotească şi pe tine, răspunse el, apăsându-şi mâna pe frunte.

Apoi, Ali plecă în trap. Am rămas uitându-mă după el, până ce a dispărut în spatele crângului din depărtare.

4. Un harem bulgăresc

N-am călărit prea departe, când am văzut deodată, zăcând la pământ, ceva ce n-aş fi crezut să văd vreodată prin aceste locuri şi anume o franzeluţă veritabilă; reală şi adevărată, o franzeluţă bine coaptă şi crocantă formată din opt bucăţi. Acest produs de brutărie a fost adus din Europa în Turcia, motiv pentru care a fost numit *frandschela* de la „franţuzoaica”.

Am descălecat şi am ridicat pâinişoara care răspândea o aromă proaspătă ce îmi aduse aminte de patria mea. Ce să fac cu ea? Fără să stau mult pe gânduri, am rupt un colţ şi i l-am întins armăsarului meu. Până acum, el nu văzuse aşa ceva, dar asta nu l-a deranjat. Indiferent că se numea *chass ekmek* sau *frandschela*, sau în germană *Semmel*, sau în engleză *roll*, fie în franceză *petit pain blanc*, fie în italiană *piccoli pani*, sau în poloneză *bulka* şi *pszenna* şi în sârbă *pletenitza*, sau în română *pâine albă*, sau în rusă *bulka*, la fel ca în Polonia Răsăriteană — armăsarul nu-şi făcea probleme de limbă sau altfel de probleme. El o adulmecă, înhaţă bucata şi apoi ronţăi întreaga pâinişoară pe care o ţineam în mână:

— Eu n-am nevoie, să-ţi fie de bine, dragul meu animal!

După ce armăsarul a înghiţit şi ultima bucăţică din această neobişnuită trufanda, şi-a frecat frumosul său cap plin de ataşament de umărul meu, apoi am încălecat şi nici n-am făcut douăzeci de paşi mai departe şi am dat peste o altă franzeluţă.

Oare ce era asta? Ce însemna? O astfel de mană fie cade din cer, fie creşte ca mojdreanul[1], fie se târăşte pe pământ ca mana pădurii (Sphaerothallia esculenta).

---

[1] Arbore care, prin scurgerea spontană din scoarţă, produce o materie zaharoasă numită manii sau mană *(Fraxinus ornus).*

Am descălecat a doua oară, am ridicat pâinişoara şi am băgat-o în cobur. Abia m-am aşezat pe şa, când, la o oarecare distanţă, am văzut altă franzeluţă. Să descalec din nou? Nu. Am dat zor calului. În goana mare, el s-a aplecat înainte şi eu am cules de pe jos franzeluţă. Am observat şi alte produse de brutărie, pe lângă care am trecut val-vârtej.

Trecuse oare pe aici vreun brutar american cu o căruţă spartă din care curgeau pâinişoare? Aceşti gentlemeni întreprinzători oferă cu multă plăcere cadouri, dar nu se prea rătăcesc ei atât de departe de patrie.

Mi-am înfrânat din nou calul şi am putut vedea acum că şi mai departe, drumul era „presărat”, din loc în loc, cu pâini. Ce ţinut binecuvântat era această Rumelie! Am lăsat să zacă pe jos ceea ce era căzut la pământ şi apoi, am încercat să-l ajung din urmă pe acest donator filantropic de produse nutritive. Am dat ocol călare unei mici insule de tufişuri, care se afla în mijlocul terenului viran şi m-am oprit; era acolo, el, binefăcătorul, care avea o înfăţişare absolut pământeană. Era una dintre acele fiinţe pe care arabii le numesc *barli*, turcii — *katyr*, occidentalii învăţaţi — *equus hinnus* iar nemţii needucaţi le zic, într-un mod lipsit total de respect, măgari.

Da, stătea acolo şi mânca. Şi ce mânca el? În nici un caz pâinişoarele pe care nobilul meu cal le apreciase atât, ci zaharicale, zaharicale scumpe, ca acelea care sunt ronţăite la desert de doamnele occidentale şi consumate toată ziua, între buze roşii şi dinţi negri, de frumoasele orientale. Se spune, se înţelege în mod calomnios, că acestor dulciuri li s-ar acorda o anume atenţie nu numai la desert şi în Occident.

Am descălecat pentru a treia oară. Măgarul m-a privit întâi pe mine, apoi s-a uitat la calul meu şi după aceea, s-a întors într-o parte, candid şi inconştient de vina sa, ca şi cum n-ar fi înţeles absolut deloc faptul că sustragerea şi întrebuinţarea ulterioară în folos propriu sunt pedepsite aspru de judecători. Sau poate că se bizuia cumva pe cunoscutele circumstanţe

atenuante? Pentru mine era totuna, căci necunoaşterea legilor nu te apără de pedeapsă. Am încercat, deci, ca să folosesc o expresie diplomatică, să devin ceva mai intim cu problema zaharicalelor.

Măgarul căra în spinare un obiect original, pe jumătate şa pentru bagaje, pe jumătate şa pentru femei. De ambele părţi fusese fixat câte un coş şi în timp ce el alergase, legăturile se slăbiseră şi o parte din conţinutul acestor coşuri se împrăştiase pe drum. Măgarului îi venise atunci ideea bizară să pătrundă în mijlocul tufişurilor şi să rămână acolo cu frâul atârnând de ele. Animalul era tot agăţat şi stătea acolo ca un criminal surprins asupra faptului. Eu reprezentam justiţia care face dreptate. Dar răufăcătorul mesteca zaharicale! Îşi imagina cumva că ar fi trebuit să plece nepedepsit, pentru că, după toate probabilităţile, nu acţionase cu intenţie rea? Această idee ingenioasă voiam să i-o scot din cap măgarului.

Coşurile erau căzute la pământ, foarte aproape de resturile fostului lor conţinut. I-am tras cu biciul peste conştiinţa adormită respectabilului sir *ass*[1], încât a sărit buimăcit într-o parte şi m-a fericit cu o privire întrebătoare şi o rotire a urechilor asemănătoare cu cea a morilor de vânt. Apoi l-am apucat de frâu şi l-am dus mai într-o parte, ca să-l leg acolo, în siguranţă.

Acum, cel puţin, produsele de brutărie care mai rămăseseră erau salvate. Ei şi apoi mi-a trecut deodată prin minte întrebarea dacă măgarul îşi părăsise căminul singur sau cu un însoţitor. Am simţit un imbold irezistibil de a înclina spre cea de-a doua posibilitate. Şi acum, o altă întrebare: persoana respectivă era un călăreţ sau un pedestru — desigur, puteam să spun şi călăreaţă sau pedestră, dacă era cumva vorba de o fiinţă de sex feminin. Nici şaua şi nici animalul nu prezentau nici un indiciu pe baza căruia să pot da un răspuns limpede la această întrebare. Un lucru, însă, era

[1] Măgar.

sigur: dacă măgarul fusese călărit, însemna că el îşi zvârlise jos călăreţul. Dar unde se afla acesta acum? Trebuia să merg călare înapoi şi să caut o urmă. Am făcut asta, fără să ezit. Mai înainte nu dădusem atenţie, dar acum am văzut clar urmele lăsate de măgar. Ele se abăteau, după o bucată de drum, spre dreapta, spre mărăcinişul de unde auzisem acel strigăt înfundat, atunci când mă aflam încă împreună cu librarul.

Acum l-am auzit din nou. Suna, aşa cum remarcasem mai înainte, ca strigătul unui om închis între ziduri. M-am apropiat în grabă şi am sărit în faţa hăţişului. Era format din vrejuri de mure şi zmeură şi părea să fie de nepătruns.

— Ajutor, ajutor! am auzit acum, destul de limpede.

— Cine-i acolo? am întrebat.

— *Tschileka!* a venit răspunsul.

Era o voce de femeie. Şi numele, care înseamnă „fragă”, mi-a confirmat că era vorba de o fiinţă de sex feminin.

— Imediat, imediat! am replicat.

Am alergat pe lângă marginea tufişurilor şi am găsit locul unde se produsese „pătrunderea”. Acolo, cel puţin, se făcuse puţin loc de trecere. Am pătruns, ajutându-mă cu cuţitul şi am ajuns la marginea unei adâncituri în formă de crater care, însă, nu era plină de ramuri de mărăciniş, aşa cum mă aşteptam, ci de covoare şi lucruri asemănătoare. Pe această parte pătrunsese măgarul şi apoi ieşise din nou. Jos însă, pe aşternutul moale, se afla o femeie atât de corpolentă cum nu mai văzusem vreodată în întreaga mea viaţă.

— Ajutor, ajutor! striga femeia, fără încetare.

Dar, abia mă zări şi îndată dădu un ţipăt şi îşi ascunse faţa după un colţ de covor.

— Ce s-a întâmplat aici? am întrebat.

— Doamne păzeşte! Pleacă! Voalul meu, voalul meu!

Strigase după ajutor şi totuşi, mă gonea, pentru că nu avea voalul care să-i acopere faţa. Uitându-mă mai atent, l-

am descoperit atârnând zdrenţuit de ramurile mărăcinişului.

— Poftim, ia batista mea! i-am strigat femeii.

— Întoarce-te cu spatele la mine!

I-am urmat porunca.

— Acum poţi să te uiţi! mi-a ordonat, după puţin timp.

Când m-am reîntors cu faţa spre ea, am văzut că-şi acoperise trăsăturile, cu batista, lucru inutil, de altfel, căci îi văzusem deja faţa cu obrajii roşii. Dacă „Fraga” ar fi fost bărbat şi ar fi apărut la un turnir, i-ar fi învins pe toţi ceilalţi concurenţi numai prin simpla sa apariţie în arenă. Întrucât, însă, era femeie, iar mie îmi place să fiu considerat „gentil”, renunţ la o descriere mai amănunţită a trăsăturilor ei.

Orientalul adaptează frumuseţea femeii sale după teorema: raza înmulţită cu raza, înmulţită cu π, multiplicată cu diametrul la pătrat este egală cu rădăcina cubică a gradului frumuseţii, exprimat în milimetri. Conform acestei teoreme, adâncitura înconjurată de mărăciniş conţinea o comoară de o valoare imensă.

Tschileka era îmbrăcată într-o manta albastră, cu mâneci scurte, care, însă, avusese de suferit de pe urma mărăcinişului. Aceste mâneci scurte lăsau să se vadă o pereche de mănuşi foarte lungi, de culoare roşu stacojiu, cu blana de vulpe, care erau, vizibil, de o calitate excelentă, căci nu făceau nici cea mai fină cutişoară pe mână şi pe braţ.

Femeia reuşise, nu ştiu cum, să facă o gaură în batistă. Prin ea, mă studie o vreme. Apoi, cu un oftat puternic, ca un bubuit de tunet, îmi spuse:

— Străinule, vrei să mă salvezi?

— Da, i-am răspuns politicos.

— Poţi să mă cari în spate?

M-am speriat foarte tare, dar am încercat să-mi vin în fire şi m-am interesat:

— Chiar trebuie să fac ăsta?

— Da.

— Nu poţi să mergi?

— Nu, a gemut grăsana.

— Eşti rănită?

— Da.

— Unde?

— Nu ştiu.

— Dar chiar nu simţi unde?

— Sunt peste tot, afirmă doamna Fragă.

— Ai încercat să te ridici în picioare?

— Nu.

— De ce?

— Nu pot.

— Încearcă liniştită! Am să te ajut.

Nu era decât o distanţă de un metru adâncime până la covoare. Am sărit jos şi am vrut să-i întind mâna.

Atunci, ea strigă tare:

— Nenorocire, nenorocire! Nu mă atinge! Nu sunt acoperită de voaluri!

— Unde nu eşti acoperită? am întrebat, mirat.

— Aici, pe braţe.

— Dar ai mănuşi!

— Mănuşi? Străinule, dar ce, eşti orb? Dar asta este, doar *Kysyl kok*, culoarea roşie a garantei!

Pe legea mea, această Fragă, care stătea aici jos, în mijlocul murelor şi a zmeurii, nu avea mănuşi. Braţele ei erau atât de roşii, din cauza garantei. Da, abia acum am priceput de ce această presupusă ţesătură nu făcea nici o cută!

Dar am mai înţeles şi altceva: doamna Fragă era brutăreasa. Avea mâinile roşii de la garantă, deci era şi vopsitoare. O aveam în faţa mea pe nevasta boiangiului Boschak, pe care vroiam să-l vizitez, pe buna femeie care îşi ocrotea fiica, atunci când aceasta stătea de vorbă cu peţitorul.

O bună Fragă! Acela a cărui dragoste ai luat-o sub aripa ta

maternă ocrotitoare te confundase cu o broască, în urmă cu mai puţin de un sfert de oră, cu un broscoi gras, iar vocea ta care implora ajutorul o luase drept strigătul unui bou de baltă. Oare dragostea nu are capacitatea de a presimţi? Nu este ea în stare să simtă că se află în apropierea ocrotitoarei?

— Dar cum să te ridic, dacă nu-mi dai voie să te ating? am întrebat.

— Prinde-mă din spate!

Am parcurs un semicerc astfel încât să ajung în spatele ei şi mi-am aşezat mâinile sub ea.

— Nu, nu! Mă gâdil! strigă ea atât de tare, încât, de sperietură, am făcut un salt înapoi.

— Atunci de unde să te prind? am întrebat, nedumerit.

— Nu ştiu.

— Atunci să încercăm altfel.

— Cum?

— Uite, acolo este o frânghie. Cei care au adus mărfurile astea aici au uitat-o acolo. Am să te trag în sus cu ajutorul frânghiei.

— Dar nu de gât! se sperie grăsana.

— Nu, de şolduri.

— Încearcă.

Am adus frânghia, am încolăcit-o în jurul trupului Frăguţei, m-am răsucit în aşa fel încât să stăm spate în spate, am tras frânghia pe umăr, îndoindu-mi spinarea şi am numărat:

— Unu, doi, trei, fii atentă!

La trei, m-am ridicat uşor. Frânghia s-a întins şi eu am început să trag. Nu mergea.

— Împinge, împinge, împinge! gâfâiam.

— Imposibil, imposibil; alunec, gâfâia femeia, mai tare ca mine.

Am apucat iarăşi de frânghie şi mi-am ţinut respiraţia. Ce femeie neîndemânatică! Ce-i drept, aşternutul de covor pe care căzuse această Fragă-mamut era foarte alunecos. Pe

deasupra, mai forma şi un plan înclinat. O asemenea greutate care nu era deloc mobilă nu este uşor de ridicat şi mărturisesc că, la vederea lujerilor ţepoşi, mi-a venit un gând criminal, pe care însă l-am izgonit imediat din minte.

— Cel puţin, n-ai observat acum dacă eşti rănită?

— Sunt rănită, m-a asigurat doamna Tschileka.

— Unde?

— Nu ştiu — peste tot. O, Allah! Ce-o să zică lumea când va afla că am stat aici singură cu tine?

— Nu-ţi face griji! N-o să afle nimic.

— N-o să spui nimic?

— Nu. De altfel, eu sunt străin de locurile acestea.

— Străin? Nu eşti din ţinutul acesta?

— Nu.

— Atunci, de unde eşti?

— Departe de aici, din Occident.

— Deci nu eşti musulman?

— Nu. Sunt creştin.

— Ei, atunci nu trebuie să port voal în faţa ta. Nu pot fi ofensată de ochii unui creştin care vede mii de femei. Dă-mi mâinile!

I le-am întins. Tschileka s-a agăţat de ele. Am tras şi — iat-o stând în picioare în faţa mea, e adevărat, suflând puţin cam greu, dar totuşi fericită că stătea în picioare.

— De când stai aici? m-am interesat.

— O, de mult, de mult timp.

— Da' cum ai ajuns aici?

— Măgarul s-a speriat. Ghimpii l-au înţepat în picioare.

— Călăreai pe el?

— Da.

Bietul măgar! Acum îmi părea rău că îl deranjasem de la ospăţ. Chiar avusese foarte mare nevoie de zahăr.

— Dar de ce-ai venit călare pe el tocmai la acest mărăciniş? m-am interesat mai departe.

— Vroiam... vroiam...

Tschileka se făcu şi mai roşie decât era şi tăcu. Am aruncat o privire în jur. Aici, jos, se afla un adevărat depozit.

— Ale cui sunt aceste lucruri? am întrebat.

— Eu... nu ştiu! se bâlbâi doamna Fragă.

— Şi totuşi, ştiai că se află aici?

— Nu.

— Sunt discret şi în plus, sunt şi străin. Nu trebuie să te temi de mine. Bine că nu te-am găsit mai devreme, când mai era cineva cu mine!

— N-ai fost singur?

— Nu, am fost împreună cu un tânăr din Kabatsch.

— Unde este el acum?

— A plecat acasă.

— Ştii cum îl cheamă?

— Da. Era hagiul Ali, librarul.

— El, ah, el! Nu, Ali nu trebuie să ştie ce ai văzut aici. Îl cunoşti bine?

— Astăzi l-am văzut prima oară, dar mi-a plăcui foarte mult.

— Şi cum de m-ai găsit?

— Am văzut pâinişoarele împrăştiate la pământ şi apoi, am descoperit măgarul! Rămăsese agăţat între tufe. L-am legat şi am pornit pe urmele lăsate de el. Aşa am ajuns aici.

— Măgarul ăsta e o făptură proastă. Acum trebuie sa adun pâinişoarele de jos şi nu mă pot apleca decât cu mare greutate. Nu vrei să mă ajuţi?

— Cu plăcere, i-am răspuns, politicos.

— Atunci, vino!

— Ai să poţi să urci?

— Nu. Dar ai să mă tragi sau ai să mă împingi tu.

— Dar parcă spuneai că te gâdili?

— Acum nu mă mai gâdil, pentru că tu eşti creştin.

Hm! Doamna aceasta avea nişte reacţii ciudate!

M-am urcat pe aşternutul de covoare, ca să pot privi mai bine şi m-am uitat de jur împrejur. Apoi, am întrebat:

— Acest loc ţine de Koschikawak sau deja de Dschnibaschlü?

— De Dschnibaschlü.

— Ce fel de om este primarul vostru?

— Nu sunt prietena lui, a răspuns, sincer, Tschileka.

Acum ştiam destul. O împrejurare nefericită făcuse să-mi pice un as în mână, pe care eram hotărât să-l folosesc în favoarea librarului.

— Vii cu mine? mă întrebă Fraga cea grasă. Atunci, hai!

Am urmat-o până sus, de pe covoare, până acolo unde începea mărăcinişul.

— O să mi se agate veşmântul! se plânse brutăreasa Fragă.

— Am să-ţi fac loc. Am să tai mărăcinişul cu cuţitul.

— Nu, nu, mă opri, îngrijorată, vopsitoarea. Nu ai voie să faci asta.

— De ce nu?

— Este interzis.

— Cine a interzis acest lucru?

— Chiar primarul cel rău.

M-am uitat la femeie cu o privire pătrunzătoare. Locul acesta era o ascunzătoare excelentă pentru negoţul ilegal al bărbatului ei. Hăţişul părea de nepătruns, dar trebuie să fi existat şi un loc de trecere. Dacă aş fi croit un drum mai larg, atunci groapa putea fi descoperită. Tocmai acest lucru vroia să-l împiedice Tschileka.

— Încotro mergeai cu pâinile? am întrebat-o.

— Spre Goldschik; de aici a luat-o la goană măgarul.

Fraga trebuia să fi ştiut că, probabil, cu o noapte înainte, marfa fusese adusă aici şi nerăbdătoare şi curioasă să vadă depozitul, se abătuse din drum. Pătrunsese prea adânc în hăţiş cu măgarul, iar animalul o luase la goană, din nefericire,

exact prin mijlocul mărăcinişului şi sărise peste groapă.

— De unde vii? întrebă Tschileka.

— De la Koschikawak.

— Şi unde mergi?

— La Dschnibaschlü şi la Kabatsch.

— Ce vrei să faci la Kabatsch?

— Vreau să-l vizitez pe hagiul Ali, librarul.

— Într-adevăr? Spune-mi, străinule, nu ai vrea să-mi faci un hatâr?

— Cu mare plăcere.

— Aş vrea să-ţi dau ceva pentru el.

— Bine.

— Dar nu am la mine acel lucru. Ar trebui să vii la mine acasă.

Asta îmi convenea de minune. Totuşi, am remarcat:

— Credeam că vrei să mergi la Goldschik!

— Acum nu mai vreau. Nu mă mai pot baza astăzi pe măgar. Dar trebuie să-ţi mărturisesc că ar fi bine ca bărbatul meu să nu afle că-ţi dau un mesaj pentru Ali.

— N-am să spun nimic. Cine este bărbatul tău?

— Îl cheamă Boschak şi este boiangiu şi brutar. N-am să-i spun că am fost aici, dar nici tu să nu spui nimănui.

Femeia aceasta făcea referire la discreţia mea ca la ceva de la sine înţeles. Apoi, continuă:

— Am să-i povestesc bărbatului meu doar că măgarul a luat-o la goană şi m-a azvârlit din şa. Tu l-ai prins şi m-ai găsit şi pe mine pe drum. Apoi, m-ai condus până acasă.

— Ce trebuie să-i duc librarului?

— Am să-ţi spun mai târziu. Acum, să plecăm. N-a fost deloc uşor s-o urc pe povârniş şi apoi să o scot din mărăciniş pe această originală Fragă. Dar, în cele din urmă, am reuşit.

— Acum, ai să închizi la loc drumul pe unde am venit, porunci Tschileka. Nimeni nu trebuie să ştie că se poate pătrunde prin acest hăţiş!

— Eşti o doamnă foarte precaută. Ai dreptate.

Spunând acestea, m-am apucat de anevoioasa sarcină pe care mi-o trasase, ocazie cu care m-au înţepat câţiva spini.

— Aşa e foarte bine! m-a lăudat, după ce am terminat treaba, spre mulţumirea ei. Eşti foarte priceput în astfel de lucruri. Îţi mulţumesc. Acum, ai să-mi permiţi să mă urc pe calul tău.

— Nu vrei, mai bine, să mergi pe jos?

— De ce?

— Calul meu n-a fost până acum încălecat de vreo femeie.

— O, dar nu-i fac nimic! m-a asigurat, grav, doamna.

— Te cred. Dar, uită-te la şa! Nu este făcută pentru mădularele delicate ale unei fiinţe de sex feminin. Este atât de îngustă încât nici măcar n-o să ai loc să stai pe ea.

— Atunci, dă-o jos! Am să mă urc direct pe spinarea animalului. Aşa o să am loc.

— Ar dura prea mult. Ar trebui să conduc calul şi nu am mai putea aduna pâinişoarele pe care le-a împrăştiat măgarul. Nu e departe locul unde l-am lăsat legat.

— L-ai legat? Asta-i bine. Atunci, daca tu zică că e mai bine, am să merg pe jos, deşi aceste mişcări îmi fac rău. Atunci când merg, deseori îmi pierd respiraţia şi trebuie să aştept destul de mult până îmi revin. Mersul pe jos îmi provoacă puternice bătăi de inimă şi apoi tuşesc şi strănut, de sunt gata-gata să mor.

Fără să-i răspund, am luat calul de frâu. Tschileka s-a rezemat de braţul meu şi am pornit. N-am făcut mai mult de treizeci de paşi, că ea a şi început să gâfâie din greu. S-a oprit şi a început să răsufle adânc.

— Vezi, a început! Trebuie să mă sprijin mai bine de tine. N-avem de ce să ne grăbim aşa!

Am pornit-apoi cu jumătate din viteza unui convoi funerar. Când am ajuns în locul unde se afla prima pâinişoară căzută la pământ, mi-a spus:

— Iată o *frandschela*. Ridic-o!

M-am executat. Puţin mai departe, a repetat:

— Iată încă o *frandschela*. Ridic-o!

M-am supus din nou.

În scurt timp, trebuia să car un braţ întreg de pâinişoare, să conduc calul şi s-o sprijin şi pe buna doamnă. După o altă porţiune de drum, s-a oprit, s-a desprins de braţul meu, şi-a lovit palmele una de alta şi a strigat:

— O, Allah! Ia uite aici o grămadă de prăjituri cu unt! Măgarul ăsta pesemne că are capul plin de gărgăuni, dacă a fost în stare să împrăştie pe jos aceste prăjituri preţioase. Adună-le!

— Cu plăcere! Dar spune-mi mai întâi ce să fac cu celelalte produse. Nu mai am loc unde să le pun.

— Bagă-le în caftan!

— Allah! Dar nu vezi ce culoare are?

— Este alb. Alb ca zăpada de pe munţi. Presupun că e nouţ.

— Într-adevăr. Caftanul este nou şi am plătit pe el două sute de piaştri.

— Asta-i foarte bine. Nici n-aş suporta ca aceste prăjiturele să fie puse într-un caftan murdar.

— Allah te-a înzestrat cu simţul curăţeniei. Trebuie să fii recunoscătoare toată viaţa pentru acest lucru, căci curăţenia este cea mai frumoasă podoabă a unei femei. Dar să ştii că şi eu mă bucur de acelaşi dar din partea lui Dumnezeu. M-ar durea sufletul şi mi s-ar umple inima de amărăciune, dacă ar trebui să-mi murdăresc caftanul meu cel nou şi frumos cu pete de unt.

— O, dar untul este bun. O pată de unt pe caftan nu e un păcat. Untul nu e untură de peşte şi nici grăsime de cal.

— Dar nimeni n-o să creadă că aceste pete au fost produse de untul tău!

— Domnule, eşti un bărbat nobil; ţi-e indiferent dacă

petele de pe caftan sunt luate drept pete de unt sau de untură de peşte. Dă-l jos şi întoarce-l pe dos, aşa poate nu se va observa nimic.

— Nu ştii că este interzis să te dezbraci în faţa unei femei?

— O, dar tu eşti prietenul meu, salvatorul meu şi porţi şi o jachetă şi o vestă pe sub caftan!

— Totuşi, nu vreau să încalc legile politeţii şi bunele moravuri. Permite-mi să pun aceste bucate în pătura pe care o am pe cal.

— Este curată?

— Da. O bat în fiecare zi.

— Trebuie să mă conving. Mai bate-o o dată!

Această discuţie îmi făcea o plăcere deosebită. Nu venisem aici, să-mi curăţ pătura. Era strânsă sub şa şi se vedeau clar urmele prafului care se aşezase pe ea în timp ce călărisem ieri. Am desfăcut-o de unde era pusă şi am întins-o.

— Scutura pătura! mi-a poruncit graţioasa Fragă.

M-am supus şi praful s-a ridicat într-un nor vizibil. Totuşi, femeia a spus:

— Da, e curată. Adună prăjiturelele şi bagă-le în pătură.

Am făcut un fel de sac din pătură şi am înghesuit acolo toate produsele de brutărie pe care le-am cules de pe jos. Şi astfel, am ajuns la tufişurile unde legasem măgarul. Când a văzut coşurile care zăceau la pământ, şi-a lovit palmele una de alta şi a strigat:

— O, Allah! O, Aischa! O, Fatima! Ce dezastru a făcut animalul ăsta! Coşurile zac pe jos şi cu ele şi cele mai bune şi fine produse ale mele! Dar nu, nu e totul aici. Lipsesc o mulţime. Unde sunt?

Tschileka îmi aruncă o privire întrebătoare.

— Effendi aceste produse sunt foarte dulci şi gustoase!

— Te cred.

— Îţi plac zaharicalele?

— Din când în când.

— Nu cumva ai mâncat tu ceea ce lipseşte de aici?

— Nu.

— Spune-mi adevărul! N-am să-ţi port pică, dacă mi le plăteşti!

— N-am mâncat nimic, graţioasă Tschileka.

— Atunci unde sunt? Unde sunt? Va trebui să-i dau socoteală bărbatului meu pentru fiecare bucăţică!

— Îţi spun că nu au fost mâncate de un om.

— Atunci cum?

— Au fost mâncate de un animal! am zâmbit.

— Mâncate de un animal? De cine?

— De măgarul tău!

— O, nenorocire, o, ce obrăznicie! Chiar crezi că un măgar poate să mănânce zaharicale?

— L-am surprins asupra faptului.

— Ai văzut cu ochii ăi?

— Cu proprii mei ochi, am asigurat-o cu tărie.

— Dar mie nu mi-a arătat niciodată că-i plac dulciurile! Făţarnicul! Ipocritul! Effendi, vrei să-mi faci un hatâr?

— Doar unul? Oare nu ţi-am dovedit că îţi fac cu drag pe plac?

— Da, ai făcut tot ce am dorit. Acum, mai fă ceva! Ia-ţi biciul şi trage-i animalului nişte lovituri peste cap, până-i cad urechile!

— Asta n-am s-o fac, m-am împotrivit.

— Nu? De ce nu?

— Ar însemna să chinuiesc animalul.

— Şi ce-ţi pasă? Ce, e măgarul tău?

— Nu, a trebuit să recunosc.

— Corect! Este al meu! Iar proprietatea mea pot s-o chinuiesc aşa cum vreau. Deci, pocneşte-l!

— Iertare, dar n-am să lac acest lucru. I-ai spus măgarului că nu are voie să mănânce aceste produse?

— Nu.

— Ei, ai făcut o mare greşeală. Animalul a crezut că are voie să mănânce zaharicalele, pentru că acestea erau proprietatea stăpânei lui. Când vei mai pleca data următoare, să nu uiţi să clarifici acest lucru.

— O să am grijă să fac asta chiar acum, a răspuns mânioasă brutăriţa şi sper că o să-mi înţeleagă cuvintele.

Îmi smulse biciul de la şa şi se apropie cu el de măgarul care îşi privea neîncrezător stăpâna, agitându-şi urechile.

— Ce-ai făcut? strigă ea. Ştii ce eşti? Un pungaş, un mare pungaş! Asta ţi-e pedeapsa!

Măgarul primi o lovitură puternică peste cap.

— Un lacom după delicatese!

Tschileka îi trase a doua lovitură.

— Un ticălos viclean!

Pocni o a treia lovitură.

Dar, se pare că măgarul nu primise o educaţie prea bună şi în plus, nici nu-şi respecta stăpâna. Se răsuci rapid şi începu să lovească spre ea cu picioarele din spate. Totul se petrecu atât de rapid, încât n-am mai avut timp s-o trag pe grăsană într-o parte.

Acum îi trecuse toată furia. Tremura de frică.

— Effendi, se bâlbâi ea, ce-a făcut? A zvârlit cu picioarele în mine!

— Da.

— Mişelul! Animal nerecunoscător! Nu ştii dacă m-a atins cumva?

— Nu cred. Simţi dureri?

— Fireşte că da. Parcă tot corpul mi-ar fi o rană!

— O, ce dureros. O astfel de rană se vindecă greu!

— Da. Şi totuşi mă simt de parcă nu m-ar fi atins copitele. Nu-i aşa?

— Şi eu cred că am văzut acelaşi lucru.

— Slavă lui Allah. Dacă măgarul m-ar fi lovit în piept, acum eram un leş. Sau chiar în faţă! Ar fi putut să-mi scoată

un dinte, poate chiar pe toţi. N-am să-l mai bat niciodată pe monstrul acesta!

— Foarte bine ai să faci. Eu te-am sfătuit să nu faci asta, dar n-ai vrut să mă asculţi.

— N-am vrut, pentru că măgarul este proprietatea mea. Cum îndrăzneşte să mă lovească? Dar, hai! N-avem timp de pierdut. Acum ai să pui tot ce-a mai rămas aici, în coşuri şi ai să-mi aranjezi şaua. Apoi pornim la drum.

M-am supus poruncii ei, foarte curios în sinea mea, cum am să reuşesc s-o urc ape şa pe această femeie grasă. Depusesem deja eforturi foarte mari s-o ajut să se ridice în picioare. După ce am pus toate produsele în coşuri, ea a aruncat o privire nedumerită în jur.

— Ce cauţi? am întrebat-o.

— O scară, o scăriţă.

— O scară? Ce să caute aici, pe câmp, o scară?

— Dar am nevoie de ea ca să urc pe măgar!

— O, vai! Asta-i într-adevăr o situaţie gravă! Am început să mă uit şi eu nedumerit de jur împrejur.

— Acolo, spuse Tschileka, văd acolo un buştean! Du-mă acolo!

Cu destule eforturi, am reuşit s-o urc pe femeia cea grasă pe buturugă şi de acolo, pe şa. Bietul măgar aproape că se prăbuşi sub greutatea ei, dar păru să-şi recapete puterile când observă că ne îndreptam pe drumul spre casă. Deja după puţin timp, am zărit de departe câteva case împrăştiate la distanţă una de alta.

— Acesta este Dschnibaschlü? am întrebat.

— Nu, este micul Dschnibaschlü. Dar noi acolo locuim, răspunse ea.

Am ajuns acolo şi am trecut pe lângă nişte clădiri sărăcăcioase, apoi am sosit în dreptul unei case ceva mai mari, unde însoţitoarea mea a cotit prin partea din spate. Se aflau acolo mai multe gropi în care fuseseră băgate butoaie.

Aceste butoaie erau pline cu diverse lichide colorate. Ne aflam, deci, la locuinţa boiangiului şi brutarului Boschak.

Amazoana scoase un ţipăt strident, pe care îl repetă de mai multe ori. Apoi se deschise o cămăruţă, care se afla în apropiere şi îşi făcu apariţia o figura de bărbat cu o faţă ca de pasăre. Omul era îmbrăcat doar într-un fel de chiloţi de baie. Dar nu acest lucru m-a uluit, ci culoarea pielii. Corpul său bătea în toate culorile, de la cel mai închis brun, la cel mai ţipător oranj. Iar omul avea aşa o privire candidă, de parcă această zugrăveală era ceva de la sine înţeles.

Coborâsem de pe cal şi aşteptam cu multă nerăbdare comanda.

— *Syghyrdschik*, scara mea! porunci brutăriţa.

Syghyrdschik, asta înseamnă graur, aşa îl chema pe acest om; era, probabil, o poreclă. Hm, există, de altfel şi grauri coloraţi, aşa cum ştiu toţi cei care se pricep la păsări. Cel strigat intră, grav, pe uşa din spate a casei şi aduse într-adevăr o scară cu mai multe trepte, pe care o aşeză lângă măgar. Călăreaţa descălecă.

— Ce face stăpânul meu? întrebă ea.

— Nu ştiu, veni răspunsul.

— Ei, probabil că face totuşi ceva!

— Nu!

— Prostănacule! Atunci unde este?

— Nu ştiu, răspunse, scurt, calfa.

— Este, totuşi, acasă?

— Nu.

— Deci, a plecat?

— Da.

— De ce n-ai spus aşa de la început? Du măgarul de aici!

Bărbatul vopsit în multiple culori dăduse răspunsurile atât de serios, de parcă era vorba de probleme deosebit de importante. Acum, apucă măgarul de frâu şi vru să plece.

— Mai întâi descarcă! strigă ea.

Ajutorul făcu stăpânei sale semn că a înţeles şi apoi se apucă să dea jos coşurile.

— Să mergem în casă, effendi! mă invită ea.

Mi-am legat calul de un par, care era înfipt în pământ şi am urmat-o. M-a izbit un miros puternic de unt şi de leşie de sodă. În partea stângă am observat un obiect pe care eram înclinat să-l iau drept cuptor, căci o vizuină de bursuc n-avea ce să caute aici în casă. În dreapta se afla intrarea în odaia de toate zilele.

Când am intrat, m-am trezit faţă în faţă cu portretul viu, dar întinerit, al Frăguţei mele. Nu era nici o îndoială că aceasta era fiica ei.

Fata, era îmbrăcată după obiceiul bulgar, totuşi purta haine uşoare de casă şi poseda acea frumuseţe a femeilor orientale, corpolenţa, aproape la fel ca şi mama ei. Stătea în faţa unor vase cu lapte şi tocmai se pregătea să ia caimacul cu cele două degete arătătoare şi să-l bage în gura sa larg deschisă.

— Ikbala, ce faci acolo? întrebă mama.

— Iau caimacul, răspunse cea întrebată.

— Ca să-l duci unde?

— În gură.

— Dar caimacul trebuie să-l pui pe un taler sau într-o oală de lut, nu în gură.

— Dar este atât de gustos!

Era, într-adevăr, un motiv bine întemeiat. La fel îl aprecie şi mama. O bătu drăgăstos pe obrajii plini şi spuse blajin:

— Lacoma mea cea mică!

Lacoma cea mică şi corpolentă îndreptă o privire mirată spre mine. De aceea, mama îi dădu explicaţia necesară:

— Acest effendi vrea să se odihnească aici la noi.

— De ce?

— Este ostenit.

— Atunci să se aşeze afară pe iarbă. Cum poţi să umbli

fără voal cu un străin şi să-l mai aduci şi aici, când ştii că nu port voalul?

— O, dar el este salvatorul meu!

— Ai fost în pericol?

— În pericol de moarte.

Acum, fiica îşi îndreptă ochii spre mine cu mai puţină asprime şi apoi se adresă din nou mamei:

— N-aveai cum să te întorci încă. Ţi s-a întâmplat ceva pe drum?

— Se-nţelege că mi s-a întâmplat ceva.

— Ce ţi s-a întâmplat? întrebă mirată Ikbala.

— O nenorocire. Nu m-am gândit că astăzi este una din cele cincizeci de zile nenorocoase ale anului, altfel aş fi rămas acasă. Abia plecasem de o jumătate de oră, când deodată s-a deschis pământul sub mine.

— O, Allah! strigă speriată fiica.

— S-a ridicat un fum albăstrui, continuă Tschileka.

— Vai de tine!

— ...şi din fumul acela a apărut un spirit, o stafie, care a întins spre mine o sută patruzeci şi patru de braţe...

— Allah să te ocrotească! Există multe stafii rele pe pământ!

— Într-adevăr, copilul meu. Măgarul s-a speriat la fel de rău ca şi mine şi a luat-o la goană cât de repede a putut. Deşi sunt o bună călăreaţa, am căzut totuşi de pe el.

— Ce nenorocire! Măgarul a dispărut?

— Nu. A apărut acest effendi călare, a prins măgarul şi mi l-a adus, apoi m-a ajutat să mă ridic de la pământ, pentru a mă conduce acasă. Unde este tatăl tău?

— A plecat în sat.

— Da' ce face acolo?

— Vrea să cumpere stafide şi migdale.

— Ţi-a spus când vine înapoi?

— A zis că n-o să întârzie mult.

— Te rog să-l serveşti pe acest effendi, până vin eu înapoi. Mă duc să-mi pun altă rochie.

Tschileka voi să iasă pe cealaltă uşă dar fiica sa o apucă de braţ.

— Spune-mi, mai întâi ce s-a întâmplat cu stafia.

— N-am timp, întreabă-l pe effendi, o să-ţi povestească el.

Zicând acestea, vicleana dispăru şi mă lăsă pe mine să duc până la capăt basmul ei cu stafii.

După primele cuvinte schimbate între mamă şi fiică, mă aşezasem pe o rogojină.

Tânăra Fragă se trezi deodată singură eu mine şi se vedea clar că se simţea în încurcătură. După o mică pauză, începu:

— Ţi-e foamei effendi?

— Nu, copila mea.

— Dar sete?

— Este foarte cald. Ai vrea să-mi dai o înghiţitură de apă, tu fiică a drăgălăşeniei?

Apucă unul dintre vasele cu lapte căruia îi luase caimacul cu arătătoarele ei delicate şi mi-l întinse.

— Poftim lapte de vacă! Este proaspăt şi o să-ţi placă. Sau poate îţi place mai mult laptele de capră?

— Şi de pe laptele de capră a fost luat caimacul?

— Da, eu însămi l-am luat.

— Atunci, dă-mi apă! Beau lapte numai atunci când are şi caimac.

Copila cea voinică ieşi afară şi îmi aduse un vas de lut plin cu apă care mirosea şi arăta de parcă fusese spălată în el o pungă veche de tutun sau un pudel murdar.

— De unde ai adus apa asta? am întrebat-o, neîncrezător.

— Am luat-o din copaie, veni răspunsul.

— Altă apă nu ai?

— Ba da, nu departe de casă este un pârâu.

— Nu poţi să-mi aduci apă de acolo?

— Aş putea, effendi, dar n-ai să vrei s-o bei.

— De ce nu?

— Sunt broaşte şi broscoi în ea, la fel de mari ca un arici gras.

— N-aveţi nici o fântână prin apropiere?

— Ba da, dar înăuntru sunt salamandre, lungi şi tari ca ţiparii.

— O, vai! Mai bine nu beau.

— Aş putea să-ţi dau un must bun, effendi.

— Este într-adevăr bun?

— Este la fel de dulce ca zahărul şi mierea.

— Atunci adu-mi din acela!

Ikbala plecă din nou. Când se reîntoarse, îmi aduse o jumătate de dovleac scobită, în care se afla un lichid care părea la fel de periculos ca şi apa. L-am mirosit şi am hotărât să fiu extrem de prudent.

— Din ce fructe este pregătit acest must? m-am interesat.

— Din dude, boabe de scoruş de munte şi lămâi. Este aromatizat cu ciuperci galbene şi îndulcit cu sirop. Te va desfăta şi te va întări ca o băutură din paradis.

Deci, dude, care aveau un gust scârbos, scoruş de munte, care constituia hrana botgrosilor şi a altor păsări şi lămâi acre! Aromatizat cu bureţi galbeni şi îndulcit cu zahăr. Gustul îţi dădea de gândit, iar efectele de bănuit. Urmarea inevitabilă nu putea fi decât o durere de burtă. Dar îmi era într-adevăr sete şi de aceea, am dus jumătatea de dovleac la gură, am închis ochii şi am tras câteva înghiţituri. Atunci, însă, fata mă trase de braţ.

— Stai, stai! strigă ca. Numai o înghiţitură, numai o înghiţitură.

— De ce? am întrebat-o.

În vreme ce puneam vasul jos, mi-am dat seama ce gust scârbos avea această băutură.

— Dureri de burtă, dureri groaznice de burtă, mărturisi Ikbala.

— Atunci, de ce m-ai îndemnat să beau?

— O, dar mustul este bun. Dar n-ai voie să iei decât o înghiţitură. Fii atent! Aşa!

Ikbala îmi luă dovleacul din mână şi sorbi lung şi cu nesaţ. În acelaşi timp, făcu o figură de parcă bea nectar ceresc. Dar, pentru că totuşi aveam un stomac excelent, tentativa de omor a frumoasei fiice a brutarului şi boiangiului rămase fără rezultat.

Când fata puse jos dovleacul, apăru un motan bătrân, care stătuse până atunci într-un colţ, îşi înmuie întâi cu precauţie mustăţile în must, scutură din cap, apoi începu să lingă, mai întâi încet şi neîncrezător, apoi cu o plăcere vizibilă.

— Bea, motănelule, spuse frumoasa *pomakin*[1] şi mângâie animalul.

— Stai, stai! strigai eu, atât de tare încât Ikbala sări speriată în picioare.

— Ce s-a întâmplat? De ce strigi aşa? mă întrebă.

— Nu-l mai lăsa pe favoritul tău să bea din acest must!

— De ce nu?

— O să-l apuce durerile de burtă, despre care m-ai avertizat!

— O, nu! Este obişnuit cu mustul.

— Ah, bea deseori must?

— Da.

— Din acest dovleac?

— Da. A băut de aici şi puţin mai înainte, bunul de el!

Vasăzică şi asta, pe deasupra! Mai întâi a băut „favoritul”, apoi eu, apoi fiica Frăguţei şi în plus, naturaleţea înduioşătoare cu care îmi spusese acestea! O, Ikbala, cât de departe eşti de manierele din Europa Occidentală!

Ar fi trebuit să mă înfurii, dar, în ciuda dorinţei de răzbunare, am adus în discuţie subiectul care îi era cel mai

[1] Bulgari de confesiune musulmană.

drag:

— Din când în când, bea şi hagiul Ali, librarul din acest must?

În vreme ce puneam, calm, această întrebare, Ikbala mă privi uimită:

— Îl cunoşti pe librar, effendi?

— Da, îl cunosc.

— Unde l-ai cunoscut?

— Pe drumul de la Koschikawak încoace şi anume, chiar azi, în urmă cu aproape două ore.

— Ţi-a vorbit Ali despre mine?

— Da. Trebuie să-ţi transmit salutări de la el.

— Deci, ţi-a spus că mă iubeşte?

— Asta mi-a mărturisit Ali şi mi-a spus că şi tu îl iubeşti.

— Da, este adevărat. Ne iubim din toată inima. Pentru mine s-a întors Ali din Arabia.

— Şi totuşi, n-are voie să stea de vorbă cu tine.

— Din păcate. Nu vrea tatăl meu.

— Dar mama ta este spiritul protector care pluteşte în jurul vostru.

— Ah, da! Dacă n-am fi avut-o pe ea, suferinţa inimilor noastre ar fi fost atât de mare, ca cel mai înalt minaret din împărăţia stăpânitorului tuturor credincioşilor.

— În curând, tatăl tău va fi mai binevoitor faţă de Ali, am zis.

— O, nu. Mosklan nu permite acest lucru.

— Cine-i Mosklan ăsta? m-am prefăcut eu neştiutor.

— Face comerţ cu cai şi face şi încă multe altele. Dar tu nu-l cunoşti. Voi fi silită să mă căsătoresc cu el.

— Omul acesta mai are şi alt nume? m-am interesat.

Ikbala a ezitat să-mi răspundă.

— Poţi să fii sinceră cu mine; nu-ţi vreau decât binele, i-am zis.

— Nu, Mosklan nu are nici un alt nume, răspunse ea.

— Asta o spui pentru că ţi-e frică de el şi de tatăl tău!

— O, nu! Nu ştiu nimic despre vreun alt nume.

— Ei, nu l-ai văzut niciodată pe bărbatul care se numeşte Pimosa şi este din Kopatitza?

Fata păru stingherită şi întrebă, eu respiraţia tăiată:

— Unde trebuia să-l fi văzut?

— Aici, la voi în casă.

— Nu. Te înşeli, effendi.

— Atunci înseamnă că m-am înşelat, dar asta nu-i bine pentru tine.

— Nu-i bine? De ce?

— Dacă ai fi ştiut cine este acest Pimosa şi cu ce se ocupă, l-aş fi putut îndupleca pe tatăl tău să te dea de nevastă hagiului Ali.

— Dar cum ar fi posibil aşa ceva?

— Ei, vreau să-ţi spun că am venit aici, ca sa te văd. Mi-am pus în gând ca, în cazul în care mi-ar fi plăcut de tine, să merg la Ali şi să-l aduc aici, la tatăl tău, ca viitor ginere.

— Asta este imposibil, spuse fata, cu părere de rău.

— Ba nu! Este chiar foarte uşor de rezolvat.

— Şi cum ai vrea să faci?

— Nu pot să-ţi spun acum, pentru că nu eşti sinceră. Aş fi vrut să-l silesc pe tatăl tău să-şi dea consimţământul chiar astăzi. Astăzi, înţelegi?

— Şi chiar crezi că tatăl meu şi l-ar fi dat?

— Da, precis. Dar tu nu ai încredere în mine şi asta înseamnă că sunt de prisos aici. Am să plec.

Am vrut să mă ridic de la locul meu, dar Ikbala se şi repezi la mine şi mă reţinu.

— Stai jos, effendi. Cine eşti tu de crezi că poţi avea o asemenea putere asupra tatălui meu?

— Sunt un effendi din Occident. Stau în umbra padişahului şi pot, dacă vreau, să-l silesc pe tatăl tău să fie de acord cu dragostea ta pentru Ali. Dar nu am timp, trebuie să plec!

— Mai rămâi, vreau să fiu sinceră cu tine.

— Procedezi cu înţelepciune. Este în folosul tău. Deci, spune-mi dacă îl cunoşti pe acel Pimosa.

— Da, îl cunosc. Iartă-mă că mai înainte ţi-am spus altceva.

— Te iert. Ştiu că a trebuit să minţi, din consideraţie pentru tatăl tău.

— Dar poţi să-mi promiţi că nu i se va întâmpla nimic tatălui meu?

— Da, îţi promit. Acum spune-mi, însă, cine e acel Pimosa!

— Nu-l cheamă Pimosa, îşi spune aşa numai din când în când. Este acel Mosklan cu care trebuie să mă mărit.

— Ştiam deja. Şi cu ce anume se mai ocupă în afară de comerţul cu cai?

— Este contrabandist şi este mesagerul lui Schut.

— L-a trimis deja Schut la tatăl tău?

— Da, effendi.

— În ce chestiune?

— Nu ştiu.

— Tatăl tău este contrabandist?

— Nu.

— Spune adevărul!

— Nu este contrabandist. Dar contrabandiştii vin la el şi atunci…

Ikbala se împotmoli din nou.

— Ei? Şi atunci?

— …şi atunci, tatăl meu are mereu multe mărfuri.

— Unde? Aici, în casă?

— Nu, afară, pe câmp.

— Unde anume?

— Asta n-am voie să-ţi spun. Mama şi cu mine a trebuit să jurăm că nu-l vom trăda.

— Nici nu-i nevoie, căci cunosc locul acela la fel de bine ca şi tine.

— Este imposibil, effendi. Eşti doar străin de locurile acestea!

— Şi totuşi, îl cunosc. Este groapa aceea din mijlocul hăţişului.

Ikbala îşi plesni mirată palmele una de alta şi strigă:

— O, Allah! Îl cunoşti, într-adevăr!

— Vezi! Chiar astăzi sunt multe mărfuri acolo.

— Le-ai văzut?

— Da. Sunt numai covoare, am zâmbit.

— Într-adevăr, într-adevăr, ştii! Cine ţi-a spus unde este acel loc?

— N-a fost un om! De unde sunt covoarele?

— Au venit cu vaporul pe mare. La Makri au fost debarcate şi de acolo, animalele noastre de povară le-au adus la Gümürdschina şi apoi, mai departe, la noi.

— Şi unde trebuie să ajungă?

— La Sofia şi de acolo, mai departe, nu ştiu unde.

— Participă şi Schut la această acţiune de contrabandă?

— Nu. Comandantul este un armurier din Ismilan.

— Aşa deci! Omul acesta are şi o cafenea?

— Da, răspunse frumoasa pomakin, făcând ochii mari.

— Locuieşte pe uliţa care duce spre satul Tschatak?

— Îl cunoşti şi pe el, effendi?

— Am auzit de el. Ţi-e cunoscut numele lui?

— Îl cheamă Deselim.

— A fost din când în când pe la voi? m-am interesat mai departe.

— Deseori! O să vină şi astăzi sau mâine.

— Probabil din cauza covoarelor care se află acolo pe câmp?

— Da. Trebuie să fie expediate.

— Deselim aduce şi oameni cu el?

— Câţiva; ceilalţi locuiesc aici, în apropiere.

— În Dschnibaschlü?

— Aici şi în împrejurimi.

— Cine îi adună?

— Tatăl meu.

— Doar el singur?

— Nu, ci îl trimite şi pe ajutorul nostru, care se bucură de încrederea tuturor.

— Asta-i omul care a ajutat-o pe mama ta să se dea jos de pe măgar?

— Da. Are toate culorile pe faţă. Este un om foarte viclean şi îndrăzneţ.

— Dar, taci! Vine cineva!

De afară se auzi un gâfâit şi un geamăt.

— Este tata, şopti Ikbala. Să nu-şi dea seama că am stat de vorbă cu tine!

În clipa următoare, ea dispăruse deja în odaia alăturată, unde se dusese şi mama ei.

5. Printre contrabandişti

Mă aflam, deci, singur în cameră, făcând abstracţie de motan, care se dusese din nou în colţul său. Nu-mi era pe plac acest lucru, dar nu mai aveam ce face. Am auzit nişte paşi grei, târşâiţi, gâfâielile se repetară şi apoi intră stăpânul casei.

Aproape că m-am speriat când l-am văzut. Era la fel de gras pe cât era de înalt şi abia pătrunse prin deschizătura uşii. Era îmbrăcat după moda bulgărească. Pantalonii, tunica, haina cu mâneci scurte erau din stofă de lână, în vreme ce turcul poartă în timpul verii haine uşoare, cu multe falduri, din pânză de în sau din bumbac. Picioarele brutarului erau înfăşurate, după datina bulgărească, în panglici groase, care îi acopereau şi laba piciorului. Vechilor bulgari şi pomakinilor nu le plăcea altă încălţăminte.

Acest port îl pocea şi mai mult pe brutar. Haina scurtă, picioarele înfăşurate, cingătoarea lată de aproape jumătate de metru, pe care o purta în jurul pântecului, îl făceau să pară şi mai gras şi mai diform decât era. La aceasta se adăuga şi faptul că Boschak îşi răsese părul din cap. Doar sus, în mijlocul ţestei, îşi lăsase o şuviţă lungă de păr care atârna pe spate, împletită în două codiţe. Nu purta fes; în locul lui avea o căciulită împinsă pe ceafă. În mână avea un şervet înnodat în care se găseau câteva pacheţele.

Dacă aş fi fost întrebat ce culoare avusese îmbrăcămintea lui, mi-ar fi fost imposibil să spun. Iniţial fusese o culoare de bază. Dar peste aceasta se vedeau dungi de toate culorile posibile, aşa încât fondul nu mai putea fi recunoscut. Se observa doar că se folosise pur şi simplu de haine pentru a se şterge pe mâini, fie că fusese murdar de aluat, fie de culori de la vopsit.

Mâinile lui arătau de parcă ar fi pisat o cutie întreagă de culori, ar fi amestecat această pudră cu ulei şi apoi şi-ar fi folosit degetele în loc de pensule. Braţele nu i le puteam vedea; probabil că semănau cu acelea ale graţioasei sale Frăguţe, pe care le confundasem cu nişte mănuşi, din cauza culorii pe care o aveau.

Şi chiar şi faţa. Era unică în felul ei. În mod vizibil, Boschak avea două obiceiuri, sau chiar trei, care nu se potriveau cu ocupaţia lui: priza tutun pe nas, îi plăcea să se frece la ochi şi se scărpina, tot cu plăcere, în spatele urechilor, căci atât nasul cât şi porţiunea din jurul ochilor şi a urechilor păreau unse cu cerneală neagră, magiun de prune, sirop de zmeură, gălbenuş de ou şi zgură.

Atunci când o frumuseţe orientală îşi vopseşte genele cu khol[1], aceasta o face ca privirea să pară mai meditativă. Brutarul părea să fie de părere că înfăţişarea sa câştigă în frumuseţe prin acest strat de culori. Din acest motiv — sau poate de lene? — neglijase, de mult timp, să folosească apa pentru a se spăla pe faţă. Aşa ceva se întâmplă foarte rar în Occident şi atunci poliţia este silită să intervină, pentru că un asemenea caz provoacă indignarea publică!

Era într-adevăr caraghios cu câtă mirare mă privi Boschak, în vreme ce eu şedeam liniştit pe rogojină.

Fruntea i se încruntă, gura i se deschise larg şi urechile păreau că vor să se tragă înapoi.

— Ei, drăcia dracului!

Mai mult nu putu rosti grăsanul. Trebui să răsufle adânc, fie pentru că i se tăiase respiraţia, fie de surprins ce era; nu ştiu.

— Bună dimineaţa! l-am salutat eu, ridicându-mă încet.

— Ce vrei? Ce cauţi aici? izbucni grăsanul.

— Pe tine, i-am răspuns scurt.

— Pe mine? întrebă el, neîncrezător.

---

[1] Fard din combinaţii de antimoniu.

— Da, pe tine!

— Mă confunzi!

— E cam greu să te confunde cineva pe tine.

Boschak nu păru să sesizeze insulta exprimată de ultimele cuvinte. Întrebă, încă îndoindu-se:

— Deci, la cine ai venit?

— La un boiangiu care este şi brutar şi care se numeşte Boschak.

— Eu sunt, într-adevăr.

— Vezi că nu m-am înşelat?

— Dar ai spus că m-ai recunoscut imediat! M-ai mai văzut?

— Nu.

— Şi atunci, cum poţi să mă recunoşti?

— După demnitatea strălucitoare a rangului tău, care ţi se poate citi pe faţă.

Boiangiul nu sesiză nici sensul adevărat al acestor cuvinte, căci îşi schimonosi faţa strălucitor colorată, într-un zâmbet satisfăcut.

— Eşti foarte politicos şi ai dreptate. Poziţia mea este foarte importantă. Fără noi, oamenii ar muri de foame şi tot noi suntem aceia care facem hainele să fie frumoase. Deci, care ţi-e dorinţa?

— Aş vrea să discut o afacere cu tine.

— Eşti cumva negustor de făină?

— Nu.

— Atunci, poate, negustor de culori?

— Nici asta. Mă refer la altă afacere.

— Să discutăm, atunci, mai pe îndelete!

— După ce te faci comod. Scoate-ţi haina şi aşează-te lângă mine!

— Da, aşa am să fac. Aşteaptă puţin aici.

Boschak ieşi pe uşa pe care dispăruseră nevasta şi fiica lui. În orice caz, acolo se aflau două odăi, una după alta şi

după zgomotele înfundate ale celor trei voci pe care le-am auzit, mi-am dat seama că cei amintiţi se aflau în odaia cea mai îndepărtată. După ce grăsanul s-a întors, a rămas stând în picioare în faţa mea şi mi-a spus:

— Iartă-mă. Ai chef să mănânci ceva?

— Nu, am răspuns, gândindu-mă la urmele de aluat pe care le observasem pe pantalonii lui.

— Sau poate să bei.

— Îţi mulţumesc!

— Ei şi acum să vorbim despre afacerea noastră.

Este aproape de nedescris modul în care brutarul, după multe gemete şi suspine, a reuşit să se aşeze lângă mine, pe rogojină. După ce a reuşit, cu chiu cu vai, acest exerciţiu de gimnastică, şi-a încreţit faţa, luându-şi o figură poruncitoare şi a bătut tare din mâinile-i grăsane.

Îmi venea să-i râd în nas, văzându-l cum se străduieşte să-şi ia înfăţişarea de mare domn, obişnuit să dea porunci. Plesnitura din palme fusese auzită, căci îşi făcu apariţia în încăpere ajutorul de boiangiu, pe care Ikbala îl caracterizase drept viclean şi îndrăzneţ.

Se vedea că, între timp, fusese instruit cum să se comporte. Se înclină adânc, cu braţul îndoit peste piept şi se uită smerit la domnul şi stăpânul său, aşteptându-i răbdător ordinele.

— Adu ciubucul! porunci grăsanul, pe tonul unui paşă cu trei cozi de cal.

Sclavul se supuse. Aduse o lulea care arăta de parcă zăcuse timp îndelungat în nămolul unui eleşteu cu crapi. Servitorul se îndepărtă, stăpânul băgă mâna la cingătoare şi scoase o mână de tutun dintr-o pungă, pe care îl îndesă în lulea. Apoi mă întrebă:

— Eşti fumător de tutun?

— Da, am răspuns.

Mă temeam acum că Boschak va porunci să-mi fie adusă

şi mie o lulea asemănătoare şi că mi-o va umple din aceeaşi pungă, dar am fost dezamăgit, într-un mod plăcut, când m-a întrebat:

— Ai chibrituri?

— N-ai iască? m-am interesat.

De fapt, îmi adresase întrebarea luându-şi o figură şireată sau, mai degrabă, încercând să facă pe prostul. Chibriturile nu se găsesc peste tot, în acel ţinut. Cine are aşa ceva, acela este un om care îşi poate permite. Brutarul vroia, de fapt, să ştie dacă făceam parte dintre cei privilegiaţi. Tocmai de aceea ţi-am răspuns aşa.

— Ar trebui să mă ridic din nou, spuse. Îmi dau seama după cum arăţi că ai la tine chibrituri.

— Cum ţi-ai dat seama?

— După straie. Eşti bogat.

Dacă ar fi spus: „Eşti mai curat decât mine”, ar fi avut dreptate. Am băgat mâna la cingătoare, am scos o cutiuţă cu chibrituri impregnate cu ceară şi i-am dat-o. A privit-o mirat.

— Dar nu sunt din lemn?

— Nu. Nu-mi plac cele care sunt făcute din lemn.

— Asta-i ceară?

— Da. Ai ghicit.

— Şi înăuntru este un fitil?

— Bineînţeles.

— Minunat, extraordinar! O lumânare cu care să-ţi aprinzi tutunul. N-am mai văzut aşa ceva până acum. N-ai vrea să-mi dăruieşti tot pacheţelul?

Nu-ţi vine să crezi ce impresie poate face, deseori, un lucru atât de mărunt. M-am hotărât să profit de această ocazie.

— Aceste lumânărele au o mare valoare pentru mine, am replicat. Poate am să ţi le dăruiesc, dacă am să fiu mulţumit de discuţia noastră.

— Atunci, să începem. Mai înainte, însă, vreau să-mi

aprind luleaua.

După ce şi-a aprins-o, mi-am dat seama că boiangiul nu fuma un tutun de calitate proastă.

— Ei şi acum putem sta de vorbă, zise. Mai întâi, să-mi spui cine eşti.

— Sigur că trebuie să ştii cu cine stai de vorbă. Dar, poate că este, totuşi, mai bine să-ţi spun ceva mai târziu numele meu.

— De ce?

— Afacerea pe care vreau s-o discut cu tine nu este una obişnuită. Pentru aceasta este nevoie de viclenie şi discreţie şi încă nu ştiu dacă tu eşti înzestrat cu aceste două daruri.

— Aha, acum bănuiesc cu ce te ocupi!

— Ei, cu ce mă ocup?

— Faci comerţ cu diverse, zâmbi Boschak şi clipi şiret din ochi.

— Hm! Poate că nu te-ai înşelat în totalitate. Am o marfă de vânzare, care este foarte scumpă şi pe care, totuşi, vreau s-o vând foarte ieftin.

— Despre ce e vorba? se interesă grăsanul şi se aplecă spre mine.

— Covoare.

— A, covoare! Astea se vând întotdeauna lesne. Dar ce fel de covoare sunt?

— Covoare veritabile de Smirna.

— Allah! Câte?

— Cam o sută.

— Cum le vinzi?

— Cu toptanul. Vreau treizeci de piaştri pentru fiecare bucată.

Atunci Boschak scoase luleaua din gură, o aşeză jos lângă el şi îşi lovi palmele una de alta.

— Treizeci de piaştri? Chiar treizeci?

— Nimic mai mult.

— Covoare veritabile de Smirna?

— Precis.

— Pot fi văzute?

— Fireşte, cumpărătorul trebuie mai întâi să le vadă.

— Unde se află?

— Chiar crezi că am să-ţi spun, înainte de a mă asigura că cel ce le cumpără este un om pe care te poţi baza?

— Eşti foarte precaut. Spune-mi, cel puţin, dacă locul unde sunt e foarte departe de aici.

— Nu prea departe.

— Şi mai spune-mi cum se face că mi te-ai adresat tocmai mie?

— Eşti boiangiu, eşti, deci, cunoscător şi vei putea aprecia, după culoare, dacă marfa este intr-adevăr originală.

— Asta cam aşa e, spuse el, măgulit.

— De aceea am venit la tine! Nu m-am bazat pe faptul că ai să cumperi tu însuţi covoarele, ci m-am gândit că poate cunoşti pe cineva care vrea să încheie o afacere atât de profitabilă.

— Ai presupus foarte bine.

— Deci, cunoşti vreun cumpărător?

— Cunosc unul, accentua Boschak, făcându-mi un semn cu ochiul.

— Unul care poate plaţi cu bani peşin? Cine e?

— Un armurier.

— O, vai! Unui armurier îi va fi greu să cumpere aşa multe covoare.

— Aceluia la care mă refer nu-i va fi. Are şi o cafenea şi se pricepe să vândă marfa.

— Unde locuieşte?

— În Ismilan.

— E cam neplăcut; e departe până acolo.

— Nu face nimic. Vine astăzi sau mâine la mine.

— Până mâine nu pot să aştept.

— De ce nu?

— Păi, gândeşte-te şi tu!

— Cum adică?

— Dacă vând nişte mărfuri atât de scumpe la un preţ atât de mic, înseamnă că am motivele mele.

— Hm! Se-nţelege, recunoscu brutarul cel gras.

— Trebuie să le vând imediat, altfel aş putea foarte uşor să le pierd.

— Sunt pe urmele tale?

Zicând acestea, Boschak clipi semnificativ din ochi, iar cu mâinile mimă prinderea şi legarea cuiva.

— Nu, nu-i vorba de asta. N-are nimeni habar de planurile mele. Dar marfa se află într-un loc unde nu este în siguranţă.

— Atunci, ia-o de-acolo!

— Asta trebuie s-o facă acela ce o va cumpăra.

— Deci, cel la care ai adăpostit-o nu este om de încredere?

— N-am lăsat-o la cineva.

— Nu? Atunci unde?

— Pe câmp.

— Allah! Cum de ţi-a venit ideea asta?

— Nu mie mi-a venit, ci altora.

— Dar tu ai fost de acord?

— Nu. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap să ţin o marfă atât de valoroasă într-un mod atât de nechibzuit.

— Nu te înţeleg.

— Am încredere în tine să-ţi explic cum stau lucrurile. Mi-ai făcut impresia unui om care nu ar trăda.

— Nu, eu n-am trădat niciodată! afirmă Boschak, ducându-şi mâna la inimă.

— Bine. Te cred. Eşti convins, nu, că treizeci de piaştri înseamnă foarte puţin?

— Hm! Asta n-o pot spune acum, n-am văzut încă marfa.

— Îţi spun eu că preţul este foarte mic. Nimeni altcineva

nu vinde aşa ieftin.

— Înseamnă că tu le-ai cumpărat şi mai ieftin.

— Se-nţelege, am confirmat.

— Cât ai dat?

— Ascultă, asta nu-i o întrebare prea înţeleaptă. Nici un negustor n-o să-ţi spună cât câştigă în realitate. Dar, aşa cum am spus deja, cu tine vreau să fiu sincer.

— Ei, cât câştigi tu din asta?

— Treizeci de piaştri, doar treizeci de piaştri.

Boiangiul se uită perplex la mine.

— Din toată marfa?

— Da ce crezi? Doar n-oi fi atât de prost să mă mulţumesc cu o sumă atât de mică? Nu, pentru fiecare bucată.

— Dar asta nu-i posibil. Vinzi bucata cu treizeci de piaştri şi câştigi tot atât?

— Aşa e.

— Înseamnă că cineva ţi-a dăruit această marfă.

— Nu mi-a dăruit-o vreun om.

— Atunci, nu mai înţeleg nimic!

— Nu-ţi mai bate capul. Am să-ţi explic. Nici n-am cumpărat covoarele şi nici nu mi-au fost date în dar. Le-am găsit!

— Le-ai găsit? zvâcni el. Dar unde?

— Aici, chiar în apropiere.

Boschak se sperie îngrozitor. Tot înghiţea în sec. I-au trebuit mari eforturi ca să mă întrebe:

— Aici, în apropiere? Este posibil, effendi?

— Bineînţeles. Doar ţi-am spus că da.

— Aş putea să ştiu unde e locul acela?

— Cunoşti drumul spre Koschikawak?

— Fără-ndoială că-l cunosc.

— Duce pe lângă un crâng. După ce îl laşi în urmă şi o coteşti puţin la dreapta, ajungi la o adâncitură în pământ care pare să fie de netrecut, pentru că este înconjurată de un hăţiş

gros. Acolo se află covoarele.

Grăsanul încremenise. Nu mai făcea nici o mişcare, doar pieptul îi tresaltă violent. Părea că îşi pierde respiraţia, în cele din urmă, îi ieşi din gură un fel de horcăit:

— Effendi, dar asta-i o minune!

— Da, nici nu mi-ar fi trecut prin cap să găsesc pe câmp o asemenea comoară. Dar aici plouă foarte rar, iar acum suntem în anotimpul uscat. Deci, marfa nu are de suferit din pricina ploii.

— Dar din pricina oamenilor?

— Cum adică?

— Poate fi uşor descoperită.

— O, nu. Voi, aici, aveţi sufletul nevinovat ca şi copiii. Faceţi astăzi ceea ce-aţi făcut şi ieri şi mai înainte. Nu vreţi să mai ştiţi astăzi ce-aţi ştiut ieri. Se ştie că nu se poate pătrunde în acea adâncitură şi cu greu i-ar trece cuiva prin cap să verifice dacă lucrurile stau chiar aşa. Spinii înţeapă rău.

— Dar tu cum ai intrat acolo?

— Pe cal. Ştii că nu poţi să-ţi stăpâneşti întotdeauna animalul. Creatura a străbătut pur şi simplu drumul şi m-am trezit în mijlocul mărăcinişului.

— Fir-ar a dracului să fie! exclamă involuntar boiangiul.

— Ce-ai spus? l-am întrebat, făcând pe miratul. Te-ai înfuriat că am făcut această descoperire?

— Nu, o nu! Mă gândeam doar ce neplăcut trebuie să fie pentru acela căruia îi aparţin aceste lucruri.

— Ar fi trebuit să le ascundă mai bine.

— Dar, effendi, cum de ţi-a trecut prin minte să vinzi covoarele?

— Nu-i lucrul cel mai convenabil pe care l-aş putea face?

— Pentru tine, da. Dar, chiar îţi aparţin?

— Fireşte. Eu le-am găsit.

— Ăsta nu-i un motiv să le consideri proprietatea ta.

Trebuie să i le laşi posesorului lor.

— Atunci să se prezinte. Văd că se fereşte s-o facă.

— Posesorul va veni să le ia.

— El sau un altul. Ce uşor poate ajunge acolo unul care e puţin mai deştept decât mine! Nu, am să le vând.

Boschak îşi mai revenise din sperietură, dar acum se alarma din nou.

— Eu te sfătuiesc să nu faci asta, mă avertiză. Adevăratul proprietar va avea grijă să nu rămână fără marfă. Ai să fi considerat drept hoţ, iar mie nu mi se pare că ai fi aşa ceva.

— Nu? Hm! S-ar putea sa ai dreptate. Ai rostit acest cuvânt exact la momentul potrivit. În nici un caz, hoţ nu vreau să fiu.

— Ai să laşi, deci, covoarele acolo?

— Da.

— Îmi promiţi?

— De ce să-ţi promit ţie? Îţi aparţin cumva ţie?

— Nu; dar n-aş vrea să-ţi împovărezi sufletul cu o faptă rea.

— Eşti un om cumsecade. Îmi vrei binele!

— Da. Deci, promite-mi că n-ai să te atingi de covoare!

— Bine! Am să-ţi fac pe voie. Îţi făgăduiesc solemn!

Boiangiul respiră uşurat şi îşi luă din nou ciubucul.

— Allah fie lăudat! Am reuşit să te smulg de pe drumul păcatului. Mi s-a stins şi luleaua. Mai dă-mi te rog un chibrit din acela de-al tău!

— Poftim! Mă bucură că ai reuşit să mă menţii pe calea virtuţii. Ispita a fost mare. Trebuie să avem grijă să nu mai fie cumva şi altcineva ispitit.

— Şi ce vrei să faci?

— Am să aduc la cunoştinţă această descoperire.

— Allah! La cunoştinţa cui?

— A autorităţilor.

Brutarul puse din nou luleaua deoparte şi făcu o mişcare

de respingere cu mâinile.

— Dar nu este deloc necesar acest lucru!

— Ba da! Am să merg chiar acum la primar, pentru ca acesta să confişte covoarele.

— Ce-ţi trece prin cap? Dar proprietarul va veni să le ia.

— Lucrul acesta nu-mi poate schimba hotărârea. Este de datoria mea să anunţ.

— Ba nu e deloc! Treaba asta n-are de ce să te intereseze pe tine!

— Ba mă interesează chiar foarte mult. Cine descoperă un răufăcător, acela trebuie să anunţe.

— Dar de ce-ar fi vorba aici de un răufăcător?

— Un om cinstit nu-şi ascunde averea pe câmp; poţi să fii sigur de asta şi de fapt, cam bănuiesc cui îi sunt destinate covoarele.

— Cred că te înşeli!

— Ba nu, sunt chiar sigur.

— Şi cine ar fi omul acela?

— Acelaşi pe care mi l-ai propus tu drept cumpărător.

— Te referi la armurier?

— Fireşte.

— O, acela n-are precis de-a face cu treaba asta. Îl cunoşti cumva?

— Nu, încă nu l-am văzut.

— Şi atunci, cum poţi să-l bănuieşti de aşa ceva? Nici măcar nu ţi-am spus cum îl cheamă.

— Dar ştiu cum îl cheamă: Deselim.

— Deselim? Nu la el m-am gândit. Nu cunosc pe nimeni cu numele ăsta.

— Înseamnă că nu-l cunoşti nici pe unul care se numeşte Pimosa?

— Pimosa? O, pe acela îl cunosc.

— De unde este?

— Este sârb, din Lopatiza de pe Ibar. Unde l-ai cunoscut?

— Am să-ţi spun mai târziu. Te vizitează din când în când?

— Da.

— În ultima vreme, a mai fost pe la tine?

— Nu.

— Nu ştii cumva unde a fost?

— Nu.

— Hm! N-ai fost de curând la Mandra şi Boldschi-bak?

Acum trăsăturile lui luară o altă expresie decât mai înainte. Avea exact figura unei vulpi. Grăsanul ăsta era un om periculos. Îmi făcu semnificativ cu ochiul.

— Am să-ţi spun adevărul: am fost acolo şi a fost şi Pimosa, afirmă Boschak.

Privirea pe care mi-o aruncă fu aceea a unui învingător. I-am pus, calm, mâna pe umăr şi am izbucnit în râs.

— Boschak, te-ai păcălit, vulpoi bătrân!

— Cum adică? Ce vrei să spui?

— Ai, ghicit că am stat de vorbă cu Pimosa?

— M-am gândit la asta.

— Ei, n-ai fost destul de viclean. Nu trebuia să mărturiseşti.

— Dar spun adevărul.

— Fie! Ai mai bănuit că Pimosa mi-a spus că a fost la Mandra şi Boldschibak şi că tu poţi să depui mărturie pentru asta. Ei, ce-ai să te faci acum, când am să-ţi dovedesc că nu ai plecat de aici?

— Nu poţi să dovedeşti asta.

— Nu trebuie decât să întreb. Probabil că ai fost văzut şi se ştie că nu ai fost plecat. Dar n-am să fac asta; n-are rost să mă ostenesc. Am să merg în satul Palatza şi acolo am să aflu cine este în realitate acest Pimosa.

Grăsanul păru să pălească sub culoarea care-i acoperea faţa, încercă să riposteze cât se poate de încrezător:

— N-ai să afli nici acolo altceva decât ţi-am spus eu.

— Oh, negustorul de cai Mosklan are să-mi dea oricum

informaţii mai bune. Înţeleg că vizita mea la tine s-a încheiat. Acum am să merg la primar.

Spunând acestea, m-am ridicat. Grăsanul făcu acelaşi lucru şi încă atât de rapid, încât am fost convins că numai frica i-a permis să facă aşa o mişcare neobişnuită pentru el.

— Effendi, nu pleca înainte să ne punem de acord!

— Să ne punem de acord? Cu privire la ce?

— Cu privire la covoare.

— Şi cu privire la Schut, nu-i aşa?

— Pentru numele lui Dumnezeu! De ce vorbeşti de Schut?

— De ce te sperii când vorbesc despre el? De ce spui că trebuie să ne punem de acord cu privire la covoare? Îţi aparţin cumva ţie?

— Nu, nu!

— Sau poate ştii cumva cine le-a ascuns acolo?

— Nici asta nu ştiu.

— Atunci poţi fi liniştit. Eu, însă, trebuie să mă duc la primar şi să-i relatez despre descoperirea mea.

— Dar n-ai să câştigi nimic din asta!

— Trebuie să-ţi faci datoria, fără să te gândeşti la interesul personal.

Boschak se afla într-o mare încurcătură. Se postă în uşă, ca să nu mă lase să ies.

— Cine eşti tu, de fapt, de ai venit aici ca străin şi te interesezi de problemele noastre? mă înfruntă el.

— Ştii să citeşti? l-am întrebat.

— Da.

— Ei, atunci am să-ţi arăt ceva.

Mi-am scos documentele de călătorie şi am îndreptat astfel hârtia spre el, încât să nu poată vedea clar decât sigiliul, apoi l-am întrebat:

— Cunoşti asta?

— Da. Este pecetea sultanului.

— Ei, află că l-am arestat pe agentul Pimosa.

— Effendi? Eşti poliţai? se trase Boschak speriat înapoi.

— La această întrebare nu trebuie să-ţi răspund. Dar am să te arestez şi pe tine şi pe Deselim din Ismilan, de îndată ce va sosi aici.

— Să mă arestezi pe mine? De ce?

— Din cauza covoarelor şi din alte motive.

— Effendi, dar eu sunt om cinstit!

— Chiar îndrăzneşti să afirmi asta? Singur ţi-ai căutat pieirea. Şi va fi după voia ta. Vei fi cercetat; eşti pierdut şi totuşi, voiam să te salvez. Venisem la tine să-ţi arăt drumul spre salvare.

Boiangiul nu mai ştia ce să spună.

— Ar trebui să te priveşti în oglindă, am continuat. Vinovăţia şi frica nu pot arăta altfel decât arăţi tu. Urmează-mă, să mergem la primar!

Atunci îşi făcură apariţia nevasta şi fiica lui. Trăseseră cu urechea din odaia alăturată şi auziseră totul. Amândouă începură să se văicărească şi să încerce să mă convingă. Brutarul se comportă liniştit. Părea să cumpănească la modul în care ar putea proceda mai bine. Le-am ascultat un timp pe cele două care se jeluiau, apoi le-am liniştit:

— Nu vă faceţi griji! Eu am vrut să-l salvez, dar el singur m-a împiedicat s-o fac. Şi acum aş fi gata să renunţ la reclamaţie. Dar vedeţi şi voi că nu scoate nici un cuvânt să mă roage s-o fac.

Lucrul acesta îl făcu pe Boschak să vorbească:

— Effendi, spuse. Ce ştii despre mine?

— Totul! Nu e cazul să-ţi spun acum. Asta-i treaba judecătorului.

— Şi chiar ai putea să renunţi la reclamaţie?

— Da. Nu te consider un răufăcător. Cred doar că ai fost ademenit. De aceea aş vrea să mă port mai blând cu tine.

— Şi eu ce trebuie să fac pentru asta?

— Să te lepezi de cei ce te-au ademenit.

— Am s-o fac cu plăcere! făgădui solemn brutarul.

— Aşa spui acum. Dar după ce plec, n-ai să-ţi ţii promisiunea.

— Mi-o ţin. Pot să jur.

— Îţi cer să rupi prietenia cu negustorul de cai, Mosklan.

— Am să-i spun.

— Bun! Voiai să i-o dai de nevastă pe fiica ta?

— Da, effendi.

— Ikbala n-o să mai aibă logodnic. Caută altul pentru ea!

Boschak ciuli urechile. Se uită întrebător la cele două femei şi apoi la mine şi întrebă:

— Aţi stat de vorbă înainte să vin eu?

— Da, am răspuns, conform adevărului.

— Vrei cumva să spui că ar trebui să-l i-l dau de bărbat pe librarul Ali?

— Da!

— *Wallahi*[1]. Deci aţi vorbit despre el?

— Da, iar eu vorbisem deja mai înainte eu el. Este un ora bun. Nu este un răufăcător ca acel Mosklan. Ali o va face fericită pe fiica ta. Dar n-am timp de pierdut cu vorbăria. Deci, am să-ţi spun următoarele: am să ies pentru câteva minute, ca să poţi sta de vorbă cu nevasta şi cu fiica ta. După ce intru înapoi, dacă îmi spui că îl accepţi pe librar, mă duc îndată la el şi-l aduc aici. Dacă, însă, refuzi, mă duc la primar şi te iau şi pe tine.

Broboane de sudoare apăruseră pe fruntea boiangiului şi totuşi, mi se păru că era mult mai liniştit decât înainte. Nevasta şi copila se repeziră cu rugăminţi asupra lui, dar el le respinse şi mă întrebă:

— Vrei, deci, să-l aduci pe librar?

— Da.

— Te duci călare până la Kabatsch, la Ali?

— Fireşte, dacă vreau să-l aduc aici!

---

[1] Pe legea mea!

— Şi dacă îi dau consimţământul librarului, ai să păstrezi tăcerea în legătură cu toate celelalte?

— Am să fiu mut ca mormântul!

— Şi despre Schut şi despre negustorul de cai?

— Da.

— Nici despre covoare n-ai să spui nimic?

— Unei singure persoane am să-i spun.

— Cui?

— Librarului. După aceea, să facă el ce vrea.

— Ali o să-şi ţină gura, dacă i-o dau pe fiica mea. Când pleci la Kabatsch?

— De îndată ce te hotărăşti. N-am timp de pierdut. Deci, îţi dau un termen de câteva minute. Reflectează bine!

Am ieşit afară şi m-am dus la Rih. Întrucât, atunci când ieşisem din casă, le auzisem pe mamă şi pe fiică repezindu-se la grăsan cu rugăminţi, eram sigur că îmi reuşise treaba. După părerea mea, n-avea de ales şi mă bucuram nespus că, în scurt timp, îi voi duce această veste bună lui Ali.

M-am îndepărtat puţin de casă. Deodată, mi se păru că am auzit un strigăt. Când m-am răsucit, am văzut că ajutorul se îndrepta spre o fereastră; acolo stătu de vorbă cu brutarul.

Ce mă interesa pe mine? Probabil brutarul îi dăduse vreo indicaţie în legătură cu munca pe care o făcea. Câteva minute mai târziu, am auzit un tropot de cal. Nu mi-a trecut prin cap să intru la bănuială. Mai târziu aveam să recunosc cât de imprudent fusesem. Brutarul îşi trimisese ajutorul să-mi întindă o cursă, Fata spusese că omul era viclean. Chiar aşa era. Graurul plecase prin spatele casei, încât n-am reuşit să bag de seamă când a dispărut.

Am aşteptat aproape un sfert de oră, apoi am intrat din nou în casă. Acolo, femeia m-a rugat să-i mai dau un scurt răgaz bărbatului ei. Îi venea foarte greu să ia o hotărâre, pentru că nu ştia cum să scape de Mosklan fără să sufere vreo pagubă. I-am îndeplinit dorinţa şi am ieşit din nou afară.

Acolo am aşteptat, până am fost strigat. Brutarul îmi ieşi în întâmpinare.

— Effendi, ai dreptate; am să fac ce m-ai sfătuit. Vrei să-l aduci pe librar?

— Da, am să plec îndată.

— Şi apoi, nu vrei să-mi fii oaspete azi şi mâine?

— Îţi mulţumesc, dar este imposibil. Trebuie să plec.

— Încotro?

— Departe, în Occident, unde se află patria mea. Faptul că am spus asta a fost o mare greşeală de care aveam să-mi dau seama mai târziu.

— Atunci, intră în casă. Vreau să-ţi arăt ceva.

Se comporta cu blândeţe, iar cele doua femei străluceau de fericire. N-am putut sa refuz această rugăminte. Ikbala se îndepărtă câteva clipe şi apoi aduse un obiect care era înfăşurat în câlţi şi înconjurat cu şnururi.

— Ghiceşte ce este asta, effendi, spuse boiangiul.

— Da' cine poate să ghicească?

Boschak îndepărtă câlţii şi ieşi la iveală o sticlă.

— Este suc din boabe de struguri, îmi explică. Ai voie să bei?

— Da, am voie. Dar lasă-l în sticlă. Desfătaţi-vă voi cu el!

— Nouă ne este interzis. Vinul acesta este din Grecia. L-am primit cândva de la un negustor şi l-am păstrat până va veni cineva care are voie să-l bea.

L-am refuzat din nou; asta a părut să-l mâhnească. A stat o clipă pe gânduri şi apoi a spus:

— Dacă tu îl refuzi, nici eu nu vreau să-l mai păstrez. Tschileka, nu vrei să i-l dăm bietului Saban, care e bolnav?

Ea fu imediat de acord şi întreba dacă n-ar putea să-i ducă şi ceva produse de brutărie. Boschak îi dădu încuviinţarea şi apoi mi se adresă:

— Dar, effendi, dacă sărmanul acela va primi acest dar, trebuie să ne faci un hatâr!

— Cu plăcere, dacă pot. Cine este acel Saban?

— A fost lucrător de perii, dar acum este cerşetor, pentru că este bolnav şi nu mai poate să muncească. Trăieşte din bunăvoinţa celor pe care Allah i-a înzestrat cu avere.

— Da, Saban e cerşetor şi din când în când, primeşte câte ceva de la noi, repetă Ikbala. Locuieşte într-o colibă, în mijlocul pădurii, care se află pe drumul spre Kabatsch...

Deja această repetiţie era ciudată, cu atât mai mult tonul pe care fuseseră rostite aceste cuvinte. Ikbala se grăbise să intervină în discuţie; am observat că vrea să-mi atragă atenţia asupra ei. Stătea într-o parte, în spatele brutarului şi când m-am uitat spre ea, a ridicat degetul arătător, ca pentru a mă preveni, fără ca tatăl ei s-o vadă.

— Ce pădure este aceasta? am întrebat, candid.

— Sunt doar stejari şi fagi, răspunse brutarul. Doar din loc în loc se mai află câte un chiparos. Să-ţi descriu drumul?

— Chiar te rog.

— Călăreşti de aici spre sud-vest, după urma roţilor de căruţe, care te va duce până la câmpia cea înaltă. De acolo, aceste urme duc spre sud, spre Terzi Oren şi Irek. Dar ai să găseşti şi alte urme care te duc în dreapta, la un pârâu ce curge în jos de Kabatsch spre Soudlii. Nu departe de locul unde ai să dai de pârâu, se află un loc deschis, la marginea căreia este coliba lui Saban.

— Locuieşte singur acolo?

— Da.

Un cerşetor singur în pădure era ceva neobişnuit şi cam ciudat. Aşa, probabil, că se explica purtarea fetei. Oricum, trebuia să fiu prevăzător.

— Şi crezi că am să-l găsesc acolo? m-am interesat.

— Da. Saban nu se poate mişca, din câte am auzit. Probabil este bolnav. De aceea îi trimit acest dar. N-ai vrea să iei aceste lucruri şi să i le duci?

— Cu plăcere. Împachetează-le!

Se execută. Între timp, fata ieşise din casă, dar, mai înainte, îmi făcuse un semn pe ascuns. Am ieşit după ea şi am găsit-o în spatele casei.

— Vrei să-mi spui ceva? am întrebat-o.

— Da, effendi. Vreau să te previn, îmi şopti Ikbala.

— Cu privire la ce?

— Cu privire la cerşetor. Saban nu este un om bun. Păzeşte-te de el!

— Crezi că tatăl tău are vreo intenţie rea cu mine?

— Nu ştiu. Nu pot să-ţi spun decât că nu-l iubesc pe cerşetor pentru că este duşmanul librarului.

— Hm! Mama ta voia să-mi dea ceva pentru Ali, ceva de care tatăl tău nu trebuia să afle.

— Asta s-a rezolvat, effendi. N-a vrut să-ţi spună că era, de fapt, un mesaj. El trebuia...

Fata se opri, roşind şi plecă ochii în pământ.

— Ei, ce trebuia, gingaşă Ikbala?

— Ali trebuia, în seara aceasta... să vină la... la mama.

— La mama? Dar nu în casa voastră?

— Nu, effendi.

— Atunci, unde? am întrebat, ce-i drept, cam indiscret, dar foarte serios.

— Ali trebuia să aştepte afară, la apă.

— Aşa, aşa! Iubita ta mamă îi mai dă, din când în când, câte o mică întâlnire librarului?

— Da, răspunse Ikbala, atât de candid, încât n-am putut să mă abţin să nu râd.

— Iar tu eşti ocrotitoarea acestei frumoase întrevederi? am glumit eu.

— O, effendi, doar ştii foarte bine că Ali nu vine la mama, ci la mine!

— Da, sunt convins de asta şi pentru că am să-l aduc astăzi la voi, nu mai este nevoie ca mama ta să-mi transmită acel mesaj care îi era destinat, nu-i aşa?

— Aşa este, effendi. Planul tău este grozav; mi-a umplut inima de bucurie. Să dea Domnul să reuşească!

— Şi librarului i-o va umple de bucurie. Când am stat de vorbă cu el, te-a numit cea mai frumoasă din Rumelia, şi...

— E adevărat? îmi luă Ikbala, grăbită, vorba din gură.

— Da, aşa a spus.

— O, e un mare linguşitor şi exagerează.

— Nu, Ali n-a exagerat. Eşti mai dulce decât mustul pe care-l pregăteşti. Dar ai spus să dea Domnul să-mi reuşească planul. Mai ai îndoieli în privinţa asta? Tatăl tău şi-a dat consimţământul!

— Ţie ţi l-a dat. Dar mie mi se pare că nu e sincer. O, effendi, presimt un pericol! Protejează-l pe Ali al meu!

— Ce-ar putea să-l ameninţe?

— Nu ştiu. Dar tu şi Ali trebuie să aveţi mare grijă. Aş vărsa multe, multe lacrimi dacă i s-ar întâmpla ceva.

— Lui? Dar pentru mine n-ai vărsa lacrimi?

— Tu îmi eşti străin!

Ikbala rostise aceste cuvinte cu atâta sinceritate şi era aşa de caraghioasă, încât m-a apucat râsul.

— Ei, am replicat, dacă ai să plângi numai pentru el, atunci spune-i cel puţin mamei tale ca, în cazul în care ni se întâmplă o nenorocire, să verse ea pentru mine două-trei lacrimi. Acum, însă, du-te înăuntru, ca să nu-şi dea seama tatăl tău că am stat de vorbă în secret. Nici eu nu am încredere în el.

— Effendi, am să te ocrotesc de la depărtare!

Plecă. Cuvintele ei mi se părură fără nici un sens, dar mi-am dat seama mai târziu că i-a fost posibil să-si ţină promisiunea.

Mi-am dezlegat calul şi am aşteptat. În scurt timp, apăru brutarul şi îmi aduse darul pentru Saban.

— Unde sunt nevasta şi fiica ta? l-am întrebat, aşa într-o doară, observându-l însă pe ascuns. Nu trebuie să-mi iau

rămas-bun de la ele?

— Doar vii înapoi, effendi! răspunse.

Zicând acestea, i se putea citi pe faţă prefăcătoria, aşa încât l-am luat ameninţător de umăr.

— Crezi cumva că nu mi-am dat seama că îmi vorbeşti în bătaie de joc? i-am spus cinstit.

Imediat figura lui luă o expresie de sinceritate mirată. Mă privi întrebător.

— Nu te înţeleg? Doar nu crezi cumva că sunt un mincinos?

— Hm! În patria mea există un proverb care spune că nu trebuie să ai încredere în oamenii care au urechile spintecate.

— Te referi la mine? întrebă Boschak, ofensat.

— Văd că ai câte o tăietură la fiecare ureche.

— Asta nu-i un somn că te-aş înşela. Mai înainte, urechile mele au fost nevătămate. Sunt un credincios, cinstit al profetului şi jur pe barba lui Mohammed că o să ne revedem, dacă nu renunţi tu.

— Eu nu renunţ şi sper că această revedere se va produce în termeni prietenoşi. Dacă, însă, nu va fi aşa, are să ţi se întâmple ceva care n-o să-ţi convină deloc.

În timp ce purtam această discuţie „prietenoasă”, am legat pachetul la şa, am încălecat şi apoi am plecat.

6. În coliba cerşetorului

După câteva minute, am sosit în adevăratul sat Dschnibaschlü, l-am străbătut şi am ajuns apoi, din nou, între plantaţii de porumb şi alte câmpuri, care se terminau cu o păşune ce era mărginită de pădurea amintită mai înainte.

Urmele de roţi de la marile şi greoaiele căruţe cu boi erau vizibile. Le-am urmat în direcţia care mi-a fost indicată şi eram destul de aproape de pădure, când am zărit un călăreţ care venea din stânga, peste câmpie. Pentru că cu călăream mai încet decât el, m-a ajuns curând din urmă.

— Allah să-ţi dăruiască o călătorie bună! m-a salutat el.

— Îţi mulţumesc! i-am răspuns, prevăzător.

Mă privi cercetător şi am făcut şi eu acelaşi lucru, numai că nu atât de bătător la ochi ca el. Nu prea era nimic de capul acestui călăreţ. Calul îi era slab, straiele-i erau proaste iar figura lui nu făcea o impresie bună. Numai pistoalele şi cuţitul, pe care le avea la cingătoare, păreau să fie bune.

— De unde vii? mă întrebă.

— De la Dschnibaschlü, am răspuns, laconic.

— Şi încotro te duci?

— Spre Kabatsch.

— Şi eu. Cunoşti drumul?

— Sper să-l găsesc.

— Speri? Deci eşti străin de locurile astea?

— Da.

— Pot să-ţi fiu tovarăş de drum? Dacă-mi dai voie să merg cu tine, n-ai să te rătăceşti.

Nu prea-mi plăcea străinul, dar acesta nu era un motiv să-l ofensez. Poate era totuşi un om bun. Şi chiar dacă n-ar fi fost aşa, nu-mi era de nici un folos să-l refuz. În felul acesta n-aş fi reuşit decât să-i provoc mânia sau dorul de răzbunare. Şi

avea aerul că, dacă l-aş fi respins, ar fi încercat sa mă convingă de calităţile armelor sale. De aceea, i-am acceptat propunerea.

— Eşti foarte amabil, să rămânem împreună!

Zâmbi mulţumit şi îşi conduse calul în dreptul lui Rih.

O perioadă am mers în tăcere unul lângă altul. Privea curios la calul şi la armele mele. Mi se păru că examina din când în când, îngrijorat, împrejurimile. Oare să fi fost ceva pe-aici de care aveam a ne teme? Am considerat că era mai bine să nu pun nici o întrebare. Iar, mai târziu, am aflat motivul acestor priviri îngrijorate.

— De la Kabatsch mergi mai departe? se interesă el prietenos.

— Nu.

— Deci, mergi în vizită la cineva?

— Da.

— Aş putea să ştiu la cine? Eşti străin pe aici şi poate îţi arăt eu casa respectivului.

— Merg la hagiul Ali, librarul.

— O, îl cunosc. Trecem pe lângă casa lui. Am să te fac atent.

Discuţia s-a împotmolit din nou. N-aveam nici un chef de vorbă şi el părea să fie în aceeaşi dispoziţie. Aşa am lăsat în urmă o bună bucată de drum, fără să mai scoatem vreun cuvânt. Drumul urca tot mai sus, printre copacii din pădure. Am ajuns la înălţimea de care pomenise brutarul şi la locul unde urmele roţilor o luau spre sud. Dar se putea observa că oamenii o luaseră şi spre vest. Am urmat această direcţie şi curând se arăta şi pârâul despre care vorbise brutarul.

După scurt timp, am ajuns la un mic luminiş, la marginea căruia am zărit o colibă joasă, construită pe lungime. Fusese ridicată din piatră şi acoperita cu bucăţi de lemn în formă de şindrilă. Pe acoperiş era o deschizătură care avea scopul să lase fumul să iasă. Stejari falnici îşi întindeau ramurile peste

această construcţie simplă, care dădea impresia de tristă singurătate.

Ca în treacăt, însoţitorul meu arătă în direcţia casei:

— Acolo locuieşte un cerşetor!

Nu făcu nici un gest cum că ar vrea să se oprească. Aceasta făcu să-mi dispară bănuiala pe care o avusesem. Mi-am înfrânat calul şi am întrebat:

— Cum îl cheamă pe acest cerşetor?

— Saban.

— A fost cândva lucrător de perii?

— Da.

— Atunci trebuie să intru câteva clipe la el. Am să-i înmânez un dar.

— Du-te. S-ar putea să aibă nevoie de el. Eu o să merg încet mai departe, de-a lungul pârâului. Dacă vii după mine n-ai cum să nu mă găseşti.

Omul plecă într-adevăr mai departe. Dacă ar-fi descălecat şi el, asta m-ar fi determinat să fiu precaut, dar aşa, m-am simţit liniştit. Am mers călare până la coliba şi i-am dat ocol, ca să văd dacă nu cumva se află cineva prin apropiere. Fagii şi stejarii se aflau la mare distanţă unii de alţii, chiar dacă ramurile lor se împreunau, aşa încât am putut privi până departe în pădure. N-am văzut nici urmă de fiinţă omenească.

Aproape că mi-a fost ruşine că am fost bănuitor. Un biet cerşetor bolnav — ce rău putea să-mi facă? Nu exista nici o ascunzătoare, cel puţin nu în împrejurimile colibei; în această privinţă puteam să fiu sigur. Dacă aveam totuşi un motiv de teamă, aceasta nu putea veni decât din interiorul acestei construcţii sărăcăcioase şi acolo nu era greu să mă întâlnesc eu pericolul.

Am coborât în faţa celei mai mari deschizături, în care nu se afla nici o uşă, dar nu mi-am legat calul, pentru ca, în caz de nevoie, să şi încalec pe el şi să plec de acolo. Cu revolverul gata pregătit în mână, am intrat.

Coliba nu avea decât o încăpere, care era atât de scundă, încât aproape, că m-am lovit cu capul de tavan. Am văzut o piatră înnegrită, care servea drept vatră, mai multe capete de boi şi cai curăţate de carne, care ţineau loc de scăunele şi în colţul din stânga jos, pe un culcuş făcut din frunziş, o siluetă omenească nemişcată. Lângă ea, pe jos, se aflau o oală de lut, o sticlă spartă, un cuţit şi alte câteva mărunţişuri sărăcăcioase — asta era tot ce se afla în colibă. Oare de ce aveam a mă teme aici? Am băgat la loc în cingătoare revolverul, am scos pachetul şi m-am apropiat de culcuş. Omul încă nu se mişcase.

— Bună ziua! am salutat cu voce tare.

Atunci cel care se afla acolo se răsuci încet spre mine, mă privi de parcă l-aş fi sculat din somn şi întrebă:

— Ce porunciţi, stăpâne?

— Te cheamă Saban?

— La ordin, stăpâne!

— Îl cunoşti pe boiangiul Boschak?

Acum se ridică vesel în poziţie şezând.

— Da, stăpâne!

Omul părea într-adevăr bolnav. Era îmbrăcat în zdrenţe şi arăta ca un schelet. Ochii îi erau îndreptaţi lacom spre pachetul pe care îl ţineam în mână.

— Îţi trimite vin şi produse de brutărie.

Zicând acestea, am îngenuncheat plin de milă, lângă culcuş, ca să deschid pachetul.

Ochii cerşetorului erau arzători şi îndreptaţi spre mine. Asta era într-adevăr foame sau altceva, ceva periculos pentru mine? N-am mai avut timp să-mi duc până la capăt acest gând. În spatele meu s-a auzit un zgomot. Am întors capul. Doi, patru, cinci oameni pătrunseseră pe deschizătura ce ţinea loc de uşă. Cel care se afla mai în faţă ţinea în mână o flintă pe care o întorsese ca şi cum ar fi vrut să dea o lovitură cu ea. Sări asupra mea.

Am scos revolverul şi am vrut să mă ridic brusc, dar atunci se repeziră asupra mea braţele lungi şi uscăţive ale cerşetorului, care mă apucară de gât, ca şi tentaculele unui cefalopod şi mă traseră în jos. Ştiu doar că am îndreptat pistolul spre trădător şi am tras, de ochit n-am putut să ochesc. Apoi, am primit, pe la spate, o lovitură puternică în cap.

Murisem; nu mai aveam corp; eram doar spirit. Am zburat printr-un foc a cărui văpaie a vrut să mă mistuie, apoi printre talazurile asurzitoare, a căror răceală m-a îngheţat, prin straturi nesfârşite de nori şi ceaţă, sus deasupra pământului, cu o viteză înspăimântătoare. Apoi n-am simţit decât că zbor într-adevăr, chiar aşa cum luna se învârteşte în jurul pământului, fără proprie voinţă. Era un gol de nedescris în mine şi în jurul meu. Încet, încet, viteza se micşoră. Nu numai că am început să *simt*, dar şi să *gândesc*. Dar la ce mă gândeam? La tot felul de prostii şi lucruri fără valoare. De vorbit, însa, nu puteam vorbi, oricât mă străduiam sa scot un sunet.

Încet, încet, mi-am pus ordine în gânduri. Mi-am adus aminte cum mă cheamă, ce rang am, ce vârstă aveam când am murit. Dar unde şi cum îmi găsisem moartea asta nu-mi era clar. Cădeam din ce în ce mai jos. Nu mă mai roteam în jurul pământului, ci mă apropiam de el, ca un fulg care cade uşor dintr-un turn, suflat încolo şi încoace şi cu cat coboram, cu atât se îngrămădeau mai mult amintirile despre existenţa mea pământească. Îmi apăreau în faţa ochilor, ca tablourile, persane şi evenimente. Lucrurile începeau să fie din ce în ce mai clare. Mi-am amintit că, ultima oară, pornisem intr-o călătorie îndepărtată; fusesem la Stambul, la Adrianopol, voiam să merg spre patrie, iar pe drum fusesem ucis într-o colibă de piatră de pe o culme din Tokatschyk Dagh. Apoi, ucigaşii îmi legaseră leşul şi îl aruncaseră în culcuşul unde stătuse mai înainte cerşetorul, apoi se aşezaseră în jurul

vetrei şi aprinseseră un foc deasupra căruia se prăjea ceva.

Murisem şi trecusem prin asta în mod conştient. Auzisem chiar vocile criminalilor, da le mai auzeam încă, în vreme ce mă lăsam în jos pe pământ, mai clar, tot mai clar, cu cât mă apropiam mai mult şi minune! Am coborât prin acoperişul colibei, pe frunzişul culcuşului urât mirositor şi iată, acolo se aflau criminalii, l-am auzit vorbind, am simţit mirosul cărnii pe care o prăjeau pe jăratic. Am vrut să-l şi văd, dar nu puteam deschide ochii şi nici nu mă puteam mişca.

Eram într-adevăr doar spirit? Acolo sus unde fusese mai înainte ceafa, mă ardea şi mă durea înfiorător. Mă simţeam de parcă mai eram încă în posesia acelui cap, dar era de zece, de o sută, de o mie de ori mai mare ca înainte şi adăpostea marea de foc din interiorul pământului pe ale cărui insule vulcanice loveau cu ciocanul milioane de ciclopi.

Mai întâi am simţit doar acest cap, apoi am observat că mai posedam încă şi corpul, mâinile şi picioarele. Dar de mişcat nu puteam să mişc nici un mădular. Cu foarte mare claritate am auzit fiecare cuvânt care era rostit acolo, în jurul focului. Am auzit chiar şi tropotul mai multor cai. Afară descălecaseră doi călăreţi.

— Vine grăsanul, a spus unul.

Nu era oare vocea omului care mă însoţise până aici? Cum de se afla aici? Doar plecase mai departe.

— Şi încă unul! adăugă o altă voce.

— Cine e?

— Armurierul Deselim din Ismilan.

Am auzit cum cei dinăuntru s-au grăbit să iasă din colibă ca să-i întâmpine cu strigăte de bucurie pe cel doi:

— L-aţi prins pe nătărăul ăla? întrebă o voce unsuroasă.

Cunoşteam această voce: aparţinea grăsanului boiangiu-brutar din Dschnibaschlü. Nu cumva pe mine mă numise nătărău? M-a cuprins furia. Dacă aş putea să pun puţin mâna pe el — ah, deodată am reuşit să-mi strâng pumnul! De ce e

în stare furia!

— Da. l-am tras pe sfoară.

Aceste cuvinte le rostise cerşetorul. Deci glonţul meu nu-l nimerise.

— Unde e căpuşa?

Asta chiar că era tare! Când neamţul vrea să descrie cât mai lămurit un prost, atunci îl numeşte nătărău. Turcul se foloseşte adesea de cuvântul *kojundschi*, care înseamnă, aproximativ, păstor de oi. Pe mine, însă, vorbitorul m-a considerat atât de prostănac, încât cuvântul *kojundschi* i s-a părut o onoare pe care n-o meritam, de aceea m-a numit *kene*, ceea ce înseamnă căpuşă.

Mă furnicau mâinile şi am făcut o descoperire: puteam acum să strâng amândoi pumnii. Mă simţeam de parcă nu murisem încă. Cel puţin dorinţa pe care o nutream acum eră foarte pământeană. Ea se referea la activitatea, în nici un caz supranaturală, pe care turcul o exprimă prin trei cuvinte care au acelaşi sens: *döjmek*, *wurmak* şi *dojak jedimek*, dar pe care neamţul o exprimă prin cuvântul amabil „a snopi pe cineva în bătaie”. Capul nu mă mai durea acum atât de tare. Se părea că şi dimensiunea lui se micşorase.

— Este în colibă, răspunse cerşetorul.

— E legat? întrebă omul care mă numise căpuşă şi a cărui voce n-o cunoşteam.

— Da, dar nu e necesar.

— De ce nu?

— Pentru că e mort.

Vocile se transformară într-un murmur. Abia după un timp am auzit din nou, clar, porunca!

— Arată-mi-l!

Răufăcătorii intrară în colibă şi cerşetorul spuse:

— Aici zace.

O mână mi se aşeză pe faţă şi rămase acolo un timp, cercetându-mă. Mirosea a smoală de cizmărie şi lapte acru.

Nu-mi pierdusem simţul mirosului. Deci nu eram mort. Apoi posesorul mâinii spuse:

— Rece ca un mort!

— Ia-i pulsul, l-am auzit spunând pe brutarul cel gras. Mâna care mirosea a smoală şi lapte alunecă de pe fată în jos şi mă apucă de încheietură. Arătătorul se aşeza, cercetător pe partea de sus a încheieturii, acolo unde abia dacă se simte pulsul. După o pauză, în care toată lumea aştepta încordată, omul spuse:

— N-are puls.

— Ascultă-i inima!

În următoarea clipă am simţit mâna pe inimă. Părea că nu era necesar să fie deschis vreun nasture. Jacheta şi vesta erau deja deschise? Sau oamenii aceştia buni mi scăpaseră deja de aceste obiecte de îmbrăcăminte? Aş fi dorit să mă pot convinge, dar nu puteam să deschid ochii şi chiar dacă aş fi putut, nici nu mi-ar fi trecut acum prin cap să dau vreun semn de viaţă. Mâna stătu doar o clipă pe inimă, apoi alunecă spre stomac şi rămase acolo. După aceea, oracolul spuse:

— Inima lui nu bate.

— Prin urmare, e mort, se auzi în jurul cercului.

— Cine l-a omorât? întrebă omul a cărui voce n-o cunoşteam.

— Eu, răsună scurt.

— Cum?

— L-am pocnit în cap.

Omul spuse asta cu o satisfacţie care m-a făcut să am convingerea liniştitoare că sângele meu se afla în mişcare. L-am simţit urcând până la tâmple. Cel al cărui sânge circulă prin vene, acela nu poate fi mort. Înseamnă că trăiam. Zăceam într-adevăr pe mormanul de frunziş şi fusesem doar inconştient.

Brutarul cel gras părea să fie totuşi îngrijorat. Nu voia să lase nimic necercetat, pentru a se convinge că într-adevăr

murisem; de aceea întrebă:

— Respiră?

— Am să ascult!

Am simţit că cineva se apleacă peste mine. Apoi, un nas se frecă de nasul meu. Mi-a duhnit a usturoi, tutun şi ouă stricate; apoi respectivul spuse:

— Nu respiră.

— Să ne-ndepărtăm!

Această poruncă mă eliberă în sfârşit de teama că s-ar putea simţi vreun semn de viaţă în mine. Dar, oare, n-ar fi fost mai bine dacă haimanalele şi-ar fi dat seama că nu sunt mort? Nu eram stăpân pe membrele mele şi de aceea eram în pericol de a fi îngropat de viu.

Mă cuprinse teama. Am simţit întâi că îngheţ şi apoi că mă ia eu călduri. Am început să transpir. Oamenii se aşezaseră în jurul focului şi tăceau. Poate erau ocupaţi cu carnea, al cărei miros ajungea până la mine.

Situaţia mea era fără speranţă. Lovitura dată cu patul puştii mă nimerise în ceafă. Asta avusese un efect paralizant. Nu sunt doctor şi nu ştiu să apreciez consecinţele unei astfel de lovituri puternice. Auzeam şi simţeam mirosul, probabil că şi vedeam şi aveam şi simţul gustului, dar nervii motorii nu funcţionau, îşi vor relua oare activitatea şi încă atât de rapid cât era necesar în starea mea? Şi chiar dacă lucrurile ar fi stat aşa, având în vedere structura robustă a corpului meu, aveam totuşi o slabă nădejde să scap de această soartă. Da, dacă tovarăşii mei de drum s-ar fi aflat pe aici, prin apropiere! Dacă măcar bravul meu Halef ar fi avut vreo presimţire despre pericolul de moarte în care mă aflam! Am fost cuprins de un sentiment; e care nu puteam să-l definesc: nu ştiam dacă să-l numesc: furie sau deznădejde. Poate că prima variantă era corectă, căci am ştiut mereu că Dumnezeu, chiar şi în ceasul al doisprezecelea, te mai poate încă ajută.

Am strâns pumnii şi am împins afară aerul din plămâni, ca

şi cum aş fi vrut să mă sufoc de bunăvoie. Mi-am încordat toate fibrele şi deodată, mi-a trecut aşa ceva ca un impuls prin tot corpul: puteam să-mi mişc braţele, picioarele, grumazul şi — slavă Domnului — chiar şi pleoapele. Ce-i drept, m-am ferit, cât am putut, să nu se observe nimic; dar, unul după altul, mi-am verificat toate părţile corpului. N-a fost uşor; capul parcă mi-era zdrobit. A trebuit să-mi încordez puterile pentru a putea gândi logic, iar mădularele le simţeam de parcă erau de plumb. Speram, totuşi, în condiţiile date, să mă pot ridica şi să mă pot apăra într-o oarecare măsură. Poate paralizia ceda ceva mai repede decât dădea acum impresia. şi apoi, aveam mare încredere în influenţa pe care o voinţă puternică o poate exercita, într-un anumit moment, asupra unui corp ce nu mai răspunde la comenzi. Cel puţin, eram sigur că n-o să mă las să fiu îngropat de viu.

De aceea, am rămas întins cât eram de lung şi am tras cu coada ochiului spre focul care ardea pe piatră. Se aflau acolo opt bărbaţi care desfăceau cu cuţitele carnea de pe oasele unei oi şi o mestecau între dinţi, băgând în gură bucăţi mari. Printre ei se aflau şi brutarul cel gras, serviabilul cerşetor şi respectabilul domn X, care se oferise să mă conducă până la Kabatsch.

În acest sens, deci, se exprimase brutarul, atunci când jurase că ne vom revedea! Desigur, nu-i trecuse prin cap că voi fi ucis. Aşteaptă tu, colos de cărnuri, sper c-am să-ţi pot dovedi „în mod convingător” că mai trăiesc încă.

Iar grozava mea călăuză ştiuse să se prefacă de minune! De ce oare privise cu atâta îngrijorare printre copaci? Ah, acum se făcu lumină în mintea mea! Pe când mă aflam în spatele casei boiangiului, calfa plecase călare. Fusese trimis de stăpânul lui să-i adune pe gentlemenii prezenţi aici şi să-l vestească pe cerşetor de venirea mea. Călăuza mă aşteptase pe câmp şi apoi se temuse că ne-am fi putut întâlni cu mesagerul sau cu vreunul din domnii aceştia curăţei; caz în

care, aş fi putut să devin suspicios. Boiangiul-brutar îmi încredinţase comisionul pentru cerşetor, doar pentru că-şi făcuse acest calcul viclean. Aşa stăteau lucrurile şi nu altfel.

Iar acum se afla aici, împreună cu armurierul şi negustorul de cafea din Ismilan. Îl aşteptase pe acesta să vină azi sau mâine, iar cumnatul lui Schut sosise exact la momentul potrivit pentru ca, prin acest atac neaşteptat asupra mea, să-l scape din pericolul de moarte.

Cum aş fi putut să scap de bandiţi? Opt contra unu! Iar acesta mai era şi legat şi paralizat! Aşa-zisa fereastră era prea mică; nici un om nu putea ieşi pe acolo. Într-un colţ se aflau armele mele. Îmi fuseseră luate, împreună cu tot ceea ce mai aveam. Zăceam, în cămaşă şi pantaloni, pe grămada de frunziş.

Acum, am început să verific cu atenţie legăturile. Erau făcute din curele şi erau bine strânse. Nu era nimic de făcut. Chiar cu eforturi mai mari, n-aş fi reuşit decât să-mi tai pielea. Îmi storceam creierii să găsesc o cale de salvare — degeaba! Aveam o singură speranţă şi nici aceasta nu valora prea mult: trebuia să fac pe mortul. Criminalii m-ar fi dus, în orice caz, în pădure, să mă îngroape. Poate le venea ideea să-şi recupereze curelele, care nu prea erau de valoare, dar totuşi erau bune. Atunci aş fi avut membrele libere. Poate că bandiţii nu m-ar fi băgat în groapă îmbrăcat şi atunci, ca să mă dezbrace, ar fi trebuit să desfacă legăturile. Atunci, cel puţin, aveam speranţa ca şi dacă n-aş fi reuşit să scap, nu mi-aş fi încheiat existenţa pe acest pământ fără să opun rezistenţă. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să aştept răbdător, să văd ce se va întâmpla. Doar oamenii aceştia n-or să tacă veşnic. O discuţie între ei ar putea să-mi ofere vreun indiciu de care să profit.

Şi iată că omul a cărui voce îmi era necunoscută şi pe care îl luasem drept armurierul din Ismilan aruncă jos ultimul os. Îşi şterse cuţitul de pantaloni, îl băgă la brâu şi spuse:

— Aşa! Acum am mâncat, putem să stăm de vorbă. Am să plătesc batalul. Cât a costat?

— Nimic, râse cerşetorul. L-am furat.

— Cu atât mai bine. Ziua începe fără cheltuieli. Venisem să vă propun o treabă bine plătită şi între timp, voi aţi săvârşit alta care, probabil, este şi mai avantajoasă, încă nu ştiu exact cum s-au întâmplat lucrurile. Tocmai sosisem la Boschak, dar el se pregătea să plece, aşa că am pornit în viteză călare, împreună şi pe drum n-am putut vorbi.

— Allah! în viaţa mea n-am călărit aşa! se plânse grăsanul. Simţeam că-mi dau duhul.

— Nu ţi l-ai dat, prietene! Dar nu puteai să porneşti mai din timp la drum?

— Nu. N-am decât un animal de călărie şi mesagerul care plecase cu el s-a întors atât de târziu.

— Deci, cine este străinul acesta?

— Un creştin din ţara francilor, răspunse Boschak.

— Allah să-i distrugă sufletul, aşa cum noi i-am ucis trupul! Cum de-a venit la tine?

— S-a întâlnit cu nevasta mea pe drum şi a întrebat de mine. Ne cunoştea toate secretele şi voia să mă predea autorităţilor, ca să fiu pedepsit, dacă nu i-o dădeam pe fiica mea de nevastă librarului.

— Ea îi aparţine lui Mosklan, aliatul nostru, spuse Deselim. Cine i-a încredinţat secretele noastre acestui străin?

— Nu ştiu. N-a vrut să-mi spună nimic despre asta. Mi-a vorbit de Mosklan, de Schut, de toţi şi toate; cunoştea şi ascunzătoarea noastră de pe câmp şi m-a silit, sub ameninţare, să-mi dau consimţământul.

— Dar n-o să-ţi ţii promisiunea, nu-i aşa?

— În faţa unui credincios, îmi ţin cuvântul; dar el e creştin. Mergeţi la Stambul şi staţi de vorbă cu necredincioşii. Există acolo mulţi creştini care afirmă ca nimeni nu trebuie să-şi ţină cuvântul dacă, în timp ce a făcut promisiunea, şi-a propus în

secret să-l încalce. De ce să nu-i fac şi eu unui creştin ceea ce-şi fac ei între ei şi-i învaţă şi pe alţii?

— Ai dreptate.

— L-am trimis, deci, în secret, pe servitorul meu la Saban şi la prietenii care se află aici, să le spună ce aveam de făcut. Saban trebuia să se prefacă bolnav. Murad l-a aşteptat pe străin, pentru a-l aduce aici, iar ceilalţi s-au ascuns după copacii groşi, pentru ca apoi să năvălească peste el în colibă. Asta-i tot ce ştiu. Restul să-ţi povestească Saban sau Murad.

— Ei, Saban, cum a mers după aceea? întrebă armurierul.

— Foarte bine şi foarte uşor, răspunse cerşetorul. Străinul a venit cu Murad, care s-a prefăcut că vrea să-şi continue drumul. S-a oprit aici şi a descălecat. Eu l-am observat prin fereastră şi m-am întins repede în culcuş. Străinul a intrat şi mi-a adus ceea ce-i dăduse brutarul pentru mine

— Vinul mi-l dai înapoi! îi aruncă grăsanul. Ţi l-am trimis doar aşa de formă şi n-am decât o sticlă. Pâinea poţi s-o păstrezi.

— Ce? I-ai trimis vin? întrebă cel din Ismilan. N-ai să-l primeşti înapoi.

— De ce?

— Pentru că o să-l bem noi!

— Cum să-l beţi? Noi suntem dreptcredincioşi şi Profetul a interzis vinul.

— Nu, nu l-a interzis. A spus doar: „Tot ceea ce te îmbată este blestemat”. Dar n-o să ne îmbătăm doar din sticla asta.

— Dar e proprietatea mea!

Tonul pe care spusese aceasta demonstra că grăsanul avea intenţia fermă să-şi salveze vinul. Atunci, cerşetorul observă, râzând:

— Nu vă mai certaţi pentru poruncile Profetului. Vinul nu poate fi băut.

— De ce? întrebă brutarul.

— Pentru că a fost deja băut.

— Saban, ce-ţi trece prin cap? Cine ţi-a dat dreptul să faci asta? strigă Boschak.

— Chiar tu însuţi. Doar mi l-ai trimis mie. L-am împărţit cu tovarăşii mei. Dacă ai fi venit mai devreme, ai fi putut să bei şi tu. Uite sticla acolo. Ia-o şi miroase un parfum pe care sufletul tău nu l-a simţit până acum.

— Dracu' să te ia, ticălosule şi pungaşule! Niciodată în viaţa ta n-ai să mai primeşti vreun dar de la mine.

— Nici n-am nevoie, chiar dacă trec drept cerşetor. Ştii la fel de bine ca şi mine.

— Gata eu cearta! porunci armurierul. Povesteşte mai departe, Saban!

Cel numit se supuse.

— Străinul trebuia să creadă că dorm. S-a apropiat şi m-a salutat cu o voce atât de tare, încât m-am prefăcut că m-am trezit. M-a întrebat dacă mă numesc Saban şi dacă-l cunosc pe boiangiul Boschak, care îmi trimite un dar. A îngenuncheat lângă mine, ca să deschidă pachetul care conţinea darul de la Boschak. Atunci i-am văzut pe tovarăşii noştri care intraseră pe furiş. Imediat m-am agăţat de străin şi l-am tras jos lângă mine, apoi a primit acea lovitură cu patul puştii care l-a răpus pe loc. L-am dezbrăcat şi acum putem să împărţim între noi tot ceea ce are.

— Dacă o să împărţim, asta mai rămâne de văzut. Ce obiecte avea la el?

Le-au înşirat pe toate. N-a fost uitat nimic, nici cel mai mic fleac. Chiar şi acele cu gămălie, din care aveam la mine un pacheţel, au fost enumerate. Pentru acest ţinut ele erau aproape o raritate şi de aceea erau o achiziţie de valoare.

Am reuşit să văd, deschizând foarte uşor pleoapele, ea armurierul din Ismilan privea cu atenţie la ucigaşul meu de urşi.

— O astfel de armă nu valorează doar zece parale, spuse el. Cine poate s-o poarte? Este grea cât cinci flinte turceşti la

un loc. Este o armă de foc veche de acum două sute de ani.

Bunul bărbat nu ţinuse niciodată până acum o astfel de armă în mână. Şi mai nedumerit a fost atunci când i-a fost adusă flinta Henry. Deselim a întors-o pe toate părţile, a pipăit-o un timp, de jur împrejur şi apoi, cu un zâmbet dispreţuitor, şi-a exprimat părerea de expert:

— Străinul acesta trebuie c-a avut gărgăuni în cap. Arma asta nu-i nimic altceva decât o jucărie pentru băieţi. Nu poate fi încărcată, deci nu se poate trage eu ea. Aici e partea unde stă ţeava şi acolo e patul puştii, iar între ele o ghiulea de fier cu mai multe găuri. Oare la ce foloseşte această ghiulea? Ca să pui gloanţele în ea? Dar nu se poate răsuci. Dar unde-i cocoşul? Trăgaciul nu poate fi mişcat. Dacă omul ar fi viu, i-aş cere să tragă un foc. N-ar putea şi i-ar fi ruşine!

Aşa a fost examinat fiecare obiect şi s-au exprimat unele păreri care m-ar fi făcut să râd, dacă acest lucru s-ar fi potrivit cu starea în care eram.

Omul din Ismilan tocmai voia să se ridice ca să meargă să-mi studieze calul, când am auzit tropot de cal. L-au auzit şi ceilalţi, iar cerşetorul s-a dus la uşă.

— Cine vine? întrebă cel din Ismilan.

— Un străin, răspunse cel întrebat. Un omuleţ pe care nu l-am mai văzut până acum.

Chiar în clipa aceea, am auzit şi salutul:

— Ziua să-ţi fie binecuvântată!

— Şi a ta norocoasă! Cine eşti?

— Un călător care vine de departe.

— Astăzi de unde vii? se interesă, în continuare, Saban.

— Din Assemnar.

— Şi unde vrei să mergi?

— La Gümürdschina, dacă-mi permiţi.

— Eşti foarte politicos, dar n-ai nevoie de permisiunea mea.

— Sunt politicos, pentru că aş vrea să fii şi tu la fel. Aş

vrea să-ţi adresez o rugăminte.

— Spune!

— Sunt obosit şi mort de foame. Îmi permiţi să mă odihnesc şi să mănânc în coliba ta?

— N-am ce să-ţi dau de mâncare; sunt sărac.

— Dar eu am la mine pâine şi carne şi am să-ţi dau şi ţie. Ajunge pentru amândoi.

Aşteptam încordat să aud ce va răspunde cerşetorul. Vă puteţi imagina entuziasmul care mă cuprinsese: recunoscusem imediat vocea străinului; era cea a micului şi bravului meu hagiu Halef Omar.

Oare unde fusese în timpul nopţii? Cum de ajunsese aici? Cum aflase că trebuia să vină să mă caute în această direcţie? Astfel de întrebări şi altele asemănătoare îmi umblau prin cap. În orice caz, Halef trebuie să fi presupus că descălecasem aici, căci îmi văzuse calul aşteptând afară şi tot aşa, trebuie să-şi fi dat seama că fusesem tratat cu duşmănie. Căci, cerşetorul avea în mână pumnalul meu. Era uşor de tras concluzia că fusesem dezarmat.

Mă temeam pentru prietenul meu şi totuşi în suflet îmi coborî parcă un sentiment de siguranţă. Halef n-ar fi ezitat sub nici o formă să-şi rişte viaţa pentru mine.

Armurierul din Ismilan se ridicase. Îl dădu într-o parte pe cerşetor, se aşeză în uşă, îl cercetă cu privirea pe Halef şi spuse, uimit:

— Ce văd, străinule! Porţi *koptscha!*

— Ah! Cunoşti acest semn? întrebă Halef.

— Nu vezi că şi eu îl port?

— Într-adevăr, acum văd talismanul. Suntem, deci, prieteni.

— De la cine ai acest semn?

— Chiar crezi că un secret se dă aşa uşor în vileag?

— Ai dreptate. Descalecă şi fii bine venit, deşi vei intra într-o casă îndoliată.

— Dar după cine ţineţi doliu?

— După o rudă a stăpânului acestei colibe. A murit de scurt timp, l-a lovit damblaua. Leşul său zace acolo în colţ, iar noi ne-am adunat să rostim rugăciunile.

— Allah să-i dea bucuriile paradisului!

Zicând acestea, Halef descălecă. Apoi l-am auzit spunând:

— Ce cal frumos! Al cui este?

— Al meu, răspunse armurierul.

— Eşti de invidiat. Calul acesta se trage precis din iapa profetului, care a fost de faţă în noaptea când i s-au înfăţişat poruncile lui Allah.

Halef a păşit înăuntru, i-a salutat pe ceilalţi şi a aruncat o privire spre colţul unde mă aflu. L-am văzut ducându-şi mana la cingătoare. Din fericire, însă, avea destulă stăpânire de sine, pentru a nu se trăda.

— Asta-i mortul? întrebă el, arătând spre mine.

— Da.

— Permiteţi-mi să-i fac onorurile!

Micuţul vru să se apropie de mine. Atunci cerşetorul îl preveni:

— Lasă-l să se odihnească. Deja am rostit rugăciunile morţii.

— Dar eu nu, ripostă Halef. Sunt dreptcredincios şi urmez poruncile din *Coran*.

Halef putu să se apropie acum nestingherit şi îngenunche lângă mine, ca şi cum s-ar fi rugat, stând cu spatele la ceilalţi. L-am auzit scrâşnind din dinţi. Pentru că eram convins că privirile tuturor celor prezenţi erau acum îndreptate spre noi mi-am ţinut gura închisă şi am şoptit doar foarte încet, aşa încât să nu mă audă decât

— Halef, trăiesc!

A răsuflat o dată adânc, adânc de tot, de parca o mare greutate i se luase de pe piept, dar a mai rămas un timp îngenuncheat, apoi s-a ridicat, rămânând însă în picioare,

lângă mine şi a spus:

— Mortul acesta este legat!

— Te deranjează asta? l-a întrebat armurierul.

— Fireşte. Nu se leagă nici măcar leşul unui duşman. Un mort nu mai poate face nici un rău.

— Ai dreptate. Dar a trebuit să-l legăm pe sărmanul om. Când l-a lovit damblaua, a început să se zbuciume ca un nebun. Alerga furios de colo-colo, lovea şi împungea în jurul său, aşa că ne era viaţa în pericol din pricina lui.

— Acum, însă, prietenul vostru o mort. De ce nu-l dezlegaţi?

— Nu ne-am gândit la asta.

— Asta înseamnă, profanarea unui răposat, în felul acesta, sufletul lui nu poate pleca de aici.

— Dar nu ştii că te spurci, dacă atingi un leş?

— Nu trebuie să atingeţi leşul. Tăiaţi legăturile cu un cuţit şi apucaţi-le cu un şervet. Vreţi să fac eu asta pentru voi?

— Eşti foarte preocupat de sufletul lui.

— Nu sunt decât de al meu. Sunt adept al învăţăturilor şi poruncilor lui Merdifah şi îmi fac doar datoria de dreptcredincios!

— Fă ce vrei!

Halef scoase cuţitul. Două tăieturi şi mâinile şi picioarele îmi erau libere.

— Aşa! spuse el. Acum mi-am eliberat sufletul şi pot mânca liniştit.

Hagiul ieşi afară la calul său. Bărbaţii vorbiră între ei în şoaptă până ce se întoarse şi se aşeză lângă ei, cu pâinea şi eu carnea.

— Nu am prea mult, dar o să împărţim.

— Mănâncă doar tu. Noi suntem sătui, spuse cel din Ismilan. Între timp, poţi să ne spui cine eşti şi de ce mergi la Gümürdschina.

— Veţi afla, dar eu sunt musafirul şi ar trebui mai întâi să

aflu în casa cui mă găsesc.

— Eşti printre prieteni buni. Cred că ţi-ai dat seama după *koptscha*.

— Nici nu pun la îndoială acest lucru. Nici n-ar fi bine pentru voi să nu-mi fiţi prieteni!

— De ce?

— Pentru că este periculos să mă aveţi drept duşman.

— Chiar aşa? râse armurierul. Eşti chiar aşa un om periculos şi înspăimântător?

— Da, replică, grav, Halef.

— Vrei să spui că eşti un căpcăun?

— Nu. Dar niciodată nu mi-a fost teamă de un duşman, însă, pentru, că voi îmi sunteţi prieteni, nu trebuie să vă fie teamă de mine.

Răspunsul a fost un hohot de râs şi unul dintre ei l-a asigurat:

— Oh, în nici un caz n-o să ne fie frică de tine.

— Deci, spuneţi-mi cine sunteţi!

— Eu sunt ţăran din Kabatsch şi la fel şi ceilalţi de aici. Dar tu?

— Patria mea este Kurdistanul. Sunt vânător de urşi.

Urmă o scurtă pauză. Apoi izbucniră toţi în hohote, de râs.

— De ce râdeţi? întrebă, foarte serios, Halef. Este pentru a doua oară când râdeţi în hohote. În apropierea unui mort se cuvine ca adevăraţii credincioşi să fie cât se poate de serioşi.

— Cum poate să fie posibil aşa ceva? continuă Deselim discuţia. Tu, vânător de urşi?

— De ce nu? răspunse, scurt, Halef.

— Dar eşti aproape un pitic. Ursul te-ar înghiţi cu totul, de îndată ce te-ar vedea, dar, în nici un caz, nu s-ar sătura. E nevoie de zece oameni de dimensiunea ta, ca să-şi potolească foamea.

— Ba mi-ar înghiţi gloanţele, nu pe mine.

— Vânătoarea de urşi este meseria ta?

— Da. Am avut două mătuşi pe care le-am iubit foarte mult. Una era sora tatălui meu şi cealaltă sora mamei mele; un urs le-a mâncat pe amândouă. Atunci m-am jurat să mă răzbun pe urşi şi să-i ucid, oriunde i-aş întâlni.

— Ai omorât până acum vreunul?

— Şi încă destul de mulţi. Glonţul meu nu dă niciodată greş.

— Atunci înseamnă că eşti un bun trăgător?

— Aşa se spune. Cunosc toate tipurile de arme şi cu toate nimeresc ţinta.

Abia acum mi-am dat seama de ce vicleanul Halef se dăduse drept vânător. Încerca să pună mâna, cu orice preţ, pe armele mele. Poate avea chiar intenţia să-i determine pe inamici să-l supună la probă. În acest caz, ar fi trebuit, să-l urmeze cu toţii afară din colibă, iar eu aveam astfel ocazia să mă ridic.

— Ce spui? întrebă armurierul. Chiar cunoşti toate tipurile de arme?

— Da.

— O cunoşti şi pe asta de aici?

Deselim arătă spre flinta Henry.

Halef luă arma în mână, o privi şi apoi răspunse:

— Fireşte. Este o puşcă cu repetiţie, din America.

— N-am mai văzut până acum o astfel de armă. Am crezut că e o jucărie, vrei să spui că se poate trage cu ea de mai multe ori, fără s-o încarci?

— De douăzeci şi cinci de ori!

— Hai, că spui gogoşi! zâmbi armurierul.

— Ba spun adevărul. În America există un armurier renumit. El a inventat această armă. Era un om ciudat şi s-a gândit că, în scurt timp, vor fi stârpite toate animalele sălbatice dacă va construi mai multe astfel de arme. De aceea a păstrat secretul pentru el şi a făcut doar câteva arme ca aceasta. După scurt timp, a murit. Au încercat şi alţii să

afle secretul, dar cine reuşea să desfacă arma în bucăţi nu mai ştia s-o facă la loc. Arma a rămas nefolosită. Cei puţini care aveau o astfel de armă, au plecat în sălbăticie şi le-au pierdut. Se pare că arma aceasta, de aici, este singura care a mai rămas. Se numeşte flintă Henry şi aş vrea să ştiu cum a ajuns în mâinile voastre.

— Am cumpărat-o de la Stambul, de la un american explică armurierul.

— N-a fost înţelept din partea lui s-o vândă. Ghiuleaua asta de aici, din spatele ţevii, adăposteşte gloanţele. Se mişcă singură, după fiecare foc tras, aşa încât gaura în care se află glonţul se aşează în dreptul ţevii. Vreţi să vă arăt?

— Da, arată-ne!

— Cum se face, însă, că americanul ţi-a vândut arma, fără să-ţi explice cum s-o foloseşti?

— Am uitat să-l întreb.

— Nu pot să înţeleg, ce fel de om eşti? Te-ai născut în Arkilik, acolo unde încălţările n-au tălpi, căruţele n-au roţi şi oalele n-au fund? Veniţi afară cu mine! Am să vă arăt cum se trage cu arma asta.

— Este, deci, încărcată?

— Da. Arătaţi-mi o ţintă şi am s-o lovesc de zece ori, una după alta.

Halef părăsi coliba şi bandiţii îl urmară. Erau atât de preocupaţi de arma aceea, încât uitaseră de mine.

— Ei, în ce să trag? I-am auzit pe Halef întrebând.

— Trage în cioara care stă acolo pe ramură.

— Nu. O să se prăbuşească moartă, iar eu vreau să trag mai multe împuşcături într-o singură ţintă. Să mergem de cealaltă parte. Am să trag în colibă. Vedeţi bucata aceea de şindrilă, de sus, pe care vântul aproape că a rupt-o? Este o ţintă bună. Am să trag de zece ori.

I-am auzit îndepărtându-se. Halef îi ademenise pe duşmanii noştri cât mai departe de colibă, ca să-mi fie mai

uşor să-mi duc planul la îndeplinire. Se aflau acolo straiele mele, cuţitul, gloanţele, ceasul, portofelul, punga cu bani, toate la un loc, aşezate frumos, iar carabina era agăţată de perete.

Am sărit în sus şi mi-am întins bine oasele. Parcă aveam plumb în mădulare; le simţeam grele şi inflexibile, dar puteam să le mişc. Capul mă durea foarte tare şi când am atins cu mâna locul dureros, am simţit o umflătură mare. Dar n-aveam timp de asta acum. M-am îmbrăcat cât am putut de repede, am băgat totul în buzunare şi am apucat ucigaşul de urşi. Sigur, am avut nevoie de mai mult timp decât de obicei, dar Halef trăgea cu pauze mari, aşa încât deja la a cincea împuşcătură eram gata. De, câte ori trăsese, auzisem strigătele de entuziasm ale spectatorilor lui uimiţi. Stăteam acum în mijlocul odăii şi puteam să-l observ prin deschizătura ferestrei pe micuţul trăgător. Tocmai trăsese cea de-a şasea împuşcătură. Am văzut cu claritate că privirea sa nu era îndreptată spre bucata de şindrilă, că spre fereastră. Oare hagiul aştepta să primească vreun semn de la mine? M-am apropiat repede de fereastră şi am scos mâna, doar două secunde, dar a văzut-o. A dat din cap şi s-a întors spre spectatorii lui.

N-am putut să înţeleg ce spunea Halef, dar am văzut că-şi pusese arma pe umăr şi se îndrepta spre colibă.

— Zece împuşcături, zece! l-am auzit strigând pe armurier. N-ai tras decât de şase ori!

— Ajunge, răspunse Halef.

Se apropiase atât de mult, încât puteam auzi ce spun.

— Aţi văzut, doar, că am lovit de fiecare dată ţinta. Nu trebuie să prăpădim gloanţele, căci s-ar putea să am nevoie de ele!

— Pentru ce?

— Ca să vi le trag vouă în cap, nemernicilor!

Zicând acestea, se opri şi îndreptă flinta spre ei: sosise

momentul acţiunii. Micuţul viteaz nu dădea nici un semn de îngrijorare sau teamă. Criminalii îşi lăsaseră armele în colibă şi nu puteau să se împotrivească decât folosind cuţitele. Au rămas buimăciţi — atât de cuvintele lui, cât şi de poziţia pe care o luase împotriva lor. Chiar credeau că e vorba de o glumă, căci Deselim începu să râdă.

— Ce? Pe noi vrei să ne împuşti, micuţule? Dacă îţi arde de glumă, găseşte ceva mai bun de făcut! Eşti un trăgător foarte bun. Dar n-ai să îndrăzneşti să tragi asupra noastră.

Halef îşi vârî un deget în gură şi scoase un fluierat ascuţit. Apoi răspunse:

— Glumă? Dar cine v-a spus că-mi arde de glumă? Ia uitaţi-vă în partea cealaltă. Sunt două persoane acolo care vor să vă arate ce serioasă-i treaba.

Halef arătă spre marginea luminişului. M-am uitat şi eu în direcţia aceea. Se aflau acolo, la o oarecare depărtare unul de altul, Osco, muntenegreanul şi Omar Ben Sadek, fiul călăuzei din Schott el Dscherid, care stăteau cu armele lipite de obraz, pregătiţi să tragă. Se ascunseseră, iar fluieratul lui Halef fusese un semn pentru ei, să-şi facă apariţia de după copaci.

— Allah să reverse nenorocirea asupra lor! exclamă involuntar cel din Ismilan. Cine-s oamenii aceştia? Ce vor de la noi?

— Vor leşul care zace acolo, în colibă.

— Dar ce-i interesează pe ei mortul?

— Îi interesează foarte mult. Mortul nu-i o rudă a acestui cerşetor, ci prietenul şi conducătorul nostru. L-aţi ucis şi am venit să vă plătim pentru asta.

Cei luaţi prin surprindere puseră mâna pe cuţite. Dar Halef îi ameninţă:

— Lăsaţi cuţitele, nu vă ajută la nimic. Mai am încă nouăsprezece gloanţe în arma asta şi la primul foc pe care îl trag, vor trage şi cei doi de acolo. O să fiţi nişte leşuri, înainte

chiar de a vă apropia de mine!

Halef rostise aceste cuvinte atât de hotărât, încât oamenii se convinseseră de seriozitatea situaţiei. Se aflau la distanţă de numai zece, cincisprezece paşi de el. Ţinea ţeava puştii îndreptată spre ei. Dacă sar fi aruncat asupra lui, n-ar fi putut să-l nimerească decât pe unul, dar nici unul dintre ei nu dorea să fie acela nimerit. Se uitară înverşunaţi şi confuzi unii la alţii. Apoi Deselim întrebă:

— Dar cine este omul acela pe care-l numeşti prietenul şi conducătorul vostru?

— Este un şi mai bun trăgător şi vânător decât mine. Este invulnerabil şi chiar şi atunci când este ucis, sufletul i se întoarce rapid înapoi în trup. Dacă nu credeţi, priviţi spre colibă.

Haimanalele se răsuciră. Stăteam acum, în dreptul intrării, cu arma ridicată. Osco şi Omar strigară de bucurie.

— Vedeţi, acum, că sunteţi pierduţi, dacă încercaţi să opuneţi rezistenţă? continuă Halef.

— Dacă am avea armele! bubui armurierul.

— Dar nu le-aveţi. Şi chiar dacă le-aţi avea, nu v-ar ajuta la nimic. Sunteţi în puterea noastră. Dacă vă predaţi de bunăvoie, o să fim milostivi cu voi.

— Cum poţi să te porţi duşmănos cu noi, când ai şi tu *koptscha*?

— Aţi atentat la viaţa tovarăşului meu. Faptul că posed *koptscha* poate fi o garanţie pentru voi că veţi fi trataţi cu indulgenţă, dacă vă predaţi. Intraţi în colibă. O să continuăm acolo discuţia.

Deselim lăsă să-i alunece privirea dincolo de clădire. Mi s-a părut că observ în ochii lui o străfulgerare rapidă.

— Da, spuse el. Să intrăm în colibă! Acolo o să se lămurească totul. Eu sunt nevinovat. Când am venit, străinul era deja mort, aşa cum am crezut cu toţii. Intraţi! Haideţi, haideţi!

Armurierul îşi împingea înăuntru camarazii. Halef lăsă jos flinta, iar eu m-am tras repede înapoi pentru a aduna armele duşmanilor noştri. Le-am strâns la un loc şi le-am pus într-un colţ.

În vreme ce mă ocupam de arme, i-am văzut intrând, în frunte cu grasul boiangiu-brutar, care avea o figură de condamnat la moarte. Tocmai eram pe punctul de a lua focoasele de la ultimele arme, când am auzit un strigăt. Afară au răsunat două împuşcături; gloanţele s-au izbit de pereţi şi în acelaşi timp, l-am auzit pe Halef strigând:

— Sidi, sidi, afară, afară! Am dat să ies repede, dar atunci strigă şi Murad, cel care fusese călăuza mea:

— Stai! Nu-l lăsaţi să iasă!

Haimanalele mi s-au pus în cale. Eu, însă, l-am lovit pe unul dintre ei cu ţeava ucigaşului de urşi, încât acesta se împletici de durere şi se prăbuşi, i-am tras următorului un pumn în faţă şi am sărit apoi afară. Totul nu durase mai mult de trei secunde, dar armurierul se afla deja dincolo de luminiş, călare pe armăsarul meu şi fluturând în mână flinta mea Henry.

Deselim îi smulsese pe neaşteptate flinta din mâna lui Halef, îi trăsese una în cap cu patul armei şi se aruncase fulgerător în spinarea lui Rih al meu. Osco şi Omar văzuseră totul şi trăseseră după el, dar nu-l nimeriseră.

— Rămâneţi aici! am strigat spre ei. Nu lăsaţi pe nimeni să iasă pe uşă! Trageţi în oricine încearcă să fugă!

Se aflau acolo măgarul brutarului cel gras, calul lui Halef şi cel al lui Deselim. Cel mai odihnit părea să fie calul armurierului. Am sărit pe el, mi-am înfipt pintenii în burta lui, încât animalul se săltă cu toate cele patru picioare în aer, l-am smucit într-o parte şi am pornit în galop după hoţ.

Îmi era acum indiferent ce se va întâmpla în urma mea. Trebuia să-mi recuperez calul! Ţineam în mână ucigaşul de urşi şi eram hotărât să-l împuşc pe hoţul de cai, dacă nu

aveam altă soluţie.

7. Hăituiala

Deselim o luase spre Kabatsch. Nu era în raza mea vizuală. Urmele duceau prin pădure. Dacă îl lăsam să câştige un avantaj încă de la început, Rih ar fi fost pierdut pentru mine. Am zorit deci mârţoaga cât am putut de tare.

Mi se păru că aud tropot de cal în faţa mea, dar din cauza copacilor nu vedeam nimic. Trecură aşa aproape cinci minute, timp în care alergam printre copacii rari. După socoteala mea, lăsasem în urmă, în acest scurt timp, aproape cinci kilometri — nu era o iluzie; am auzit într-adevăr tropot de cal înaintea mea. Înaintea mea? Nu, nu putea fi decât din spatele meu. M-am răsucit şi l-am văzut pe Halef care venea după mine, val-vârtej. Se sprijinea în scări şi biciuia atât de tare bietul cal, încât se auzeau până la mine plesniturile.

— *Hâkuddâm! Serian*, *we illâ*, *ja Rih*, *bihijs Allah* — înainte! Repede, altfel, o Rih, rămâi cu bine! striga Halef în arabă şi acesta era un semn că era deosebit de agitat.

— De ce ai părăsit coliba? l-am întrebat, întorcându-mă spre el. Acum vor evada cei de acolo!

— Sunt acolo Osco şi Omar! se scuză el.

N-am putut să vorbim mai departe. Pădurea se luminase acum şi mai mult şi în sfârşit, am ajuns în câmpul care oferea o privelişte fără nici un obstacol. Ne aflam pe înălţime. Jos, se afla un sat, în orice caz Kabatsch, la o distanţă de jumătate de oră. Din stânga, curgea un pârâu lat, care se unea, în spatele satului, cu râuleţul Soudlii. Deasupra acestui loc se afla un pod de lemn.

Acum l-am văzut şi pe armurierul din Ismilan. Galopa mult înaintea noastră. Era imposibil să-l nimerim cu un glonţ. Rih era un alergător extraordinar, care acum doar se juca. Dacă armurierul ar fi fost un călăreţ mai bun ar fi putut să aibă un

avans de trei sau chiar cinci ori mai mare. Deselim nu o luase în direcţia satului. Se temea să fie văzut pe-acolo. Se îndrepta, nu înţelegeam de ce, spre pârâu. Chiar credea că va putea să sară peste el? Nu-mi venea să cred. Pârâul avea maluri late, foarte înalte.

— După el! i-am strigat lui Halef. Mână-l spre pod.

Eu însumi am luat-o spre sat. Era cea mai dreaptă cale spre pod. Poate reuşeam, totuşi, în ciuda calului prost pe care-l aveam, să ajung acolo înaintea hoţului. Din păcate, animalul meu era prea greoi. M-am lăsat pe el cât de uşor am putut — degeaba! A trebuit să recurg la un act de cruzime: am scos cuţitul şi am înţepat calul în gât, cam un centimetru adâncime. A gemut din greu şi a început să alerge cât de tare putea. Am zburat efectiv spre sat. Dar animalul părea acum că-şi ieşise din fire. Nu mai asculta de comenzi. Se repezi orbeşte înainte, mereu înainte şi pentru că aici nu exista ceva ce se putea numi drum, a trebuit să îndur totul, pentru a evita o prăbuşire care putea deveni periculoasă.

Cel din Ismilan călărea în stânga, în partea cealaltă. Se uitase în jur şi-l zărise pe Halef, dar nu şi pe mine. Se înălţa în şa şi ridică flinta furată. Mi-am dat seama că Deselim râdea batjocoritor. Avansul lui faţă de Halef se mări. Din fericire, însă, calul meu gonea acum cu o viteză din ce în ce mai mare spre sat.

Fuseserăm văzuţi de cei din sat. Oamenii stăteau în faţa uşilor. În apropierea primei case se afla un morman lung de pietre. N-am mai avut timp să-l ocolesc şi am sărit peste el. În timpul săriturii, calul a scos un sunet ea un grohăit. Părea că orbise şi dacă l-aş fi lăsat ar fi intrat cu capul direct într-un zid. Nu pierdusem controlul asupra calului, dar nici nu puteam să-l stăpânesc prea bine. Nu puteam decât să mă limitez la evitarea unei nenorociri.

Acum treceam pe lângă prima casă. Se afla acolo o cotigă încărcată cu fructe. O apăsare, o săritură — trecusem peste

ea. Spectatorii strigau din toate puterile. Urma o cotitură. Conducând cu greu calul după colţ, am zărit un om care ducea o vacă. M-a văzut, a dat un ţipăt de spaimă, a lăsat animalul în drum şi a sărit într-o parte. Vaca se răsuci de-a curmezişul drumului, în clipa următoare, sărisem deja peste ea.

— Effendi, effendi! am auzit strigând.

În goana calului l-am auzit pe omul care mă strigase. Era Ali, librarul, care stătea în faţa casei sale. Îşi ţinea gura deschisă şi îşi lovea palmele una de alta. Mă calificase drept un călăreţ prost şi gândea probabil că animalul o luase pur şi simplu la goană.

Atunci am văzut podul. Armurierul din Ismilan nu ajunsese încă. M-am răsucit şi l-am văzut venind în fugă de-a lungul apei, Halef fiind la o distanţă destul de mare de el. Am reuşit să opresc calul şi am pus mâna pe ucigaşul de urşi. Armăsarul avea mai multă valoare pentru mine decât viaţa călăreţului. Dacă hoţul de cai nu renunţa de bunăvoie la prada sa, eram hotărât să trag în el. Numai că trebuia să se mai apropie puţin.

Acum, mă zări şi Deselim îi rămase încremenit. Nu putea pricepe cum ajunsesem aici înaintea lui. Apoi, îl răsuci rapid pe Rih spre dreapta. Eu şi Halef aflându-mă unul în faţă şi celălalt în spatele său, fluviul în stânga, nu-i rămânea altceva de făcut decât s-o ia pur şi simplu prin sat. M-am întors într-o clipa, mi-am înţepat din nou calul şi am pornii înapoi, în goana mare. L-am văzut pe hoţ venind din spatele unei case. Avea intenţia să treacă pe lângă casa de vizavi. Patru sau cinci sărituri ale lui Rih al meu şi cal şi călăreţ ar fi dispărut. M-am înălţat, deci, în seara şed, am pus arma la umăr şi am ochit, în plin galop fiind. Dar, rapid, am lăsat din nou arma jos, căci mi-am dat seama că în faţa fugarului se afla un obstacol pe care fie că nu-l văzuse mai înainte, fie că-l subapreciase. Casa pe lângă care vroia să treacă armurierul

avea o îngrăditură înaltă. Eu, dacă aş fi fost în locul lui, nu m-aş fi lăsat împiedicat de acel obstacol; dacă nu se poate pe deasupra, se poate prin. El însă avea îndoieli şi cârmi înapoi spre intrarea în sat, pe unde venisem eu. Nu l-am urmat. Scopul meu fusese să-l mân pe fugar spre apă. Acum eram destul de aproape de Deselim ca să-l pot nimeri eu glonţul, dar hoţul de cai era totuşi un om şi trebuia, cel puţin, să încerc să-mi recapăt proprietatea fără jertfa unei vieţi omeneşti.

De aceea mi-am îndreptat calul chiar spre gardul viu de care se speriase Deselim. Pentru Rih, săritura n-ar fi fost una prea înaltă, mârţoaga, însă, nu putea decât constrânsă să facă acest salt. L-am ridicat cât am putut de sus şi am trecut prin el. Pe locul pe unde trecusem prin gard era o deschizătură. Am trecut prin ea şi apoi, de partea cealaltă a gardului, din nou afară. Calul meu alerga acum, de parcă era posedat de diavol, în spatele satului, în sus şi când am ajuns la aceeaşi înălţime cu prima casă, a apărut în raza vizuală şi armurierul. A găsit drumul barat şi a luat-o atunci spre dreapta, în direcţia pârâului pe care mai înainte voise să-l evite. Mai departe, jos, apăru şi Halef, căruia nu-i rămase altceva de făcut decât să întoarcă şi el.

Îl urmăream acum pe fugarul care avea un avans de cincizeci de lungimi de cal. Îşi îndemna calul cu pintenii, lucru cu care armăsarul nu era obişnuit. Rih se cabra şi refuză să mai asculte.

— Rih, opreşte, opreşte! am strigat, în speranţa că, auzindu-mi vocea, bravul cal va continua să refuze să se mişte.

Atunci, însă, armurierul din Ismilan îl lovi pe Rih cu patul puştii în cap, aşa încât, nechezând puternic, porni din nou să alerge înainte. Distanţa dintre noi începu să se mărească. Era evident că înfricoşatul călăreţ voia să sară peste pârâu, singurul mijloc: care-i rămăsese să scape. În cazul în care îi

reuşea această îndrăzneaţă săritură, armăsarul era pierdut pentru mine, dacă nu trăgeam. Am apucat, deci, din nou, ucigaşul de urşi şi l-am pus la umăr.

Aşa alergam nebuneşte înainte. În clipa în care armurierul ar fi ajuns în partea cealaltă, aveam de gând să trag. Nu mai avea până la mal decât cinci-patru-trei lungimi de cal. Aducându-şi copitele din spate în faţa celor din faţă, Rih descrise un arc ireproşabil şi sări dincolo. Călăreţul însă pierdu scara de şa, se prăbuşi la pământ şi rămase acolo, zăcând nemişcat.

Nu mai aveam timp să-mi înfrânez calul; alerga nebuneşte. Avea o educaţie proastă, era agitat şi m-ar fi aruncat în pârâu, putând să-mi rup gâtul şi picioarele. Un strigăt de încurajare din partea mea — făcu săritura, reuşi să treacă dincolo, dar se poticni şi se răsturnă. Ştiusem că dacă săream peste pârâu îmi riscam viaţa. De aceea, încă de când strigasem la cal, pentru a-l încuraja, mi-am tras picioarele din scăriţă, m-am sprijinit cu ambele mâini de greabănul animalului, ţinând de frâu şi m-am aruncat jos de pe spinarea lui, atunci când s-a poticnit. Elanul îmi fusese îngreunat de carabină, m-am rostogolit şi am rămas câteva clipe zăcând inconştient.

— Allah! strigă, în spatele meu, micuţul hagiu. Sidi, mai trăieşti sau ai murit?

Din poziţia în care mă aflam, l-am putut vedea. Era foarte aproape de malul pârâului şi voia să-şi îndemne calul să sară. Şi-ar fi putut rupe gâtul. Acest lucru mi-a redat într-o clipă capacitatea de mişcare. Am ridicat braţul, avertizându-l.

— Rămâi acolo, Halef! Nu fi prost!

— Mulţumesc Profetului! jubilă hagiul. Sidi al meu îmi spune prost. Asta înseamnă că nu e mort!

— Nu. M-am lovit însă foarte rău.

— Ţi-ai rupt ceva? se interesă el, mai departe.

— Nu cred! Să vedem!

M-am ridicat încet şi m-am întins. Mădularele îmi erau întregi, dar capul îmi vâjâia ca un contrabas, datorită căzăturii de pe cal şi a faptului că mă lovisem de patul armei. Halef descăleca, se căţără pe malul povârnit şi sări peste apă. Pârâul nu era prea lat, doar malurile erau foarte înalte, ceea ce făcea ca săritura cu calul să fie atât de periculoasă.

— Mare e Allah! spuse hagiul. A fost o adevărată hăituiala! N-am crezut că-l vom putea ajunge din urmă pe Rih cu caii pe care-i avem.

— A avut un călăreţ prost.

— Da, omul acesta şedea pe cal ca maimuţa pe cămilă, aşa cum am văzut la Stambul, la un om care avea şi un urs. Iată-l acolo pe Rih. Mă duc să-l aduc.

Armăsarul era liniştit şi se desfăta păscând fire de iarbă. Nu părea să fi făcut nici un efort, pe când calul armurierului din Ismilan, pe care îl călărisem eu, era atât de obosit, încât i se zbăteau până şi coastele. Se ridicase şi el şi se vedea că nu păţise nimic.

— Lasă animalul acolo! i-am răspuns. Mai întâi trebuie să ne uităm după călăreţ.

— Bine-ar fi să-şi fi frânt gâtul! spuse, mânios, hagiul.

— Nu trebuie să-i dorim aşa ceva, l-am potolit eu.

— De ce nu? E un hoţ de cai!

— Dar e totuşi un om. Nu mişcă. Şi-a pierdut conştiinţa.

— Poate nu numai conştiinţa, poate l-a părăsit şi sufletul.

— În *Djehenna*[1] să i se ducă! bombăni Halef, neînduplecat.

Am îngenuncheat lângă Deselim şi l-am cercetat.

— Ei? Vezi cumva unde i s-a vârât sufletul? întrebă micuţul.

— S-a dus de la el. Probabil că şi-a frânt grumazul. Fie ca Allah să-l judece cu milostenie!

— Doar el singur e vinovat şi de acum înainte n-o să mai fure nici un cal şi în nici un caz armăsarul tău! mormăi micul

[1] Infern. (n. trad.)

hagiu.

Zicând acestea se apropie şi arătă spre obiectul de îmbrăcăminte pe care armurierul îl purta pe cap.

— Ia *koptscha* aia pentru tine! zise.

— Ai dreptate. Nu mă gândisem la asta.

— Şi totuşi, o un lucru important. Cine ştie dacă aş fi putut să te salvez, dacă nu ţineam la mine talismanul.

— De la cine îl ai?

— De la prizonierul fierarului.

— Asta înseamnă că ai fost la Schimin?

— Da. Dar asta am să-ţi povestesc mai târziu. Acum avem altceva de făcut. Uite, vin nişte oameni.

Întreaga suflare a satului părea să se fi grăbit să vină la pârâu. Bărbaţi, femei, copii stăteau în număr mare la mal şi discutau cu voce tare. Un asemenea eveniment deosebit le captase întreaga atenţie.

Doi dintre ei se căţărară pe povârniş şi săriră peste apă. Primul era Ali, librarul.

— Ce s-a întâmplat, effendi? întrebă el. De ce l-aţi urmărit pe călăreţul acesta?

— N-ai băgat de seamă al cui cal îl călărea?

— Calul tău. Te-ai luat la întrecere cu el sau a vrut să-l cumpere de la line şi l-a pus întâi la încercare, să vadă cât de repede aleargă?

— Nici una din două. Mi-a furat animalul.

— Dar, effendi, nu mai ştiu ce să cred. Doar tu nu ştiai să călăreşti!

— Nici acum nu călăresc altfel decât înainte.

— O, ba da! Călăreşti ca un instructor de cavalerie al sultanului. Nimeni n-ar fi îndrăznit să facă o asemenea săritură cu calul acesta.

— Ei, poate că am învăţat între timp.

— Nu. M-ai păcălit şi ţi-ai râs de mine. Mai întâi stăteai pe cal ca un băieţel, iar acum, când te-am văzut sărind peste

pârâu, am fost sigur c-o să-ţi frângi gâtul.

— Asta o las pentru alţii, de exemplu pentru omul ăsta de aici.

Am arătat spre cel din Ismilan.

— Allah! E mort?

— Din păcate, a trebuit să mărturisesc.

— A plătit scump hoţia pe care a comis-o! Cine e?

Ali se apropie de cel mort, se apleca spre faţa lui şi strigă mirat:

— Minunea lui Dumnezeu! Dar ăsta-i armurierul Deselim din Ismilan!

— Îl cunoşti?

— Da. Are şi o cafenea şi am băut şi eu acolo, câteva ceşti de cafea şi am fumat multe lulele.

— Deci, era un prieten de-al tău?

— Nu, doar un cunoscut.

Atunci se apropie şi celălalt bărbat care sărise peste pârâu în urma lui Ali. Privise şi el la faţa mortului. Acum, mă întrebă:

— Tu l-ai hăituit pe omul acesta şi în urma acestui fapt şi-a pierdut viaţa?

— Da.

— Atunci tu eşti criminalul. Trebuie să te arestez!

— N-ai să faci asta, interveni librarul. Omul acesta nu se află sub jurisdicţia ta.

Atunci, celălalt îşi luă o figură impozantă şi spuse:

— Tu eşti Ali, librarul şi trebuie să taci! Eu sunt primarul acestei aşezări şi trebuie să vorbesc. Dar, tu cine eşti?

Întrebarea îmi era adresată mie.

— Un străin, am răspuns.

— De unde?

— Din Ţara Nemţească.

— Eşti şi tu subordonat unui primar?

— Sunt subordonat unui împărat puternic.

— E totuna. Eu sunt împăratul din Kabatsch, sunt deci

ceea ce este şi acela. Vino, urmează-mă!

— Ca prizonier?

— Fireşte! Doar eşti un criminal.

— Nu mă întrebi mai întâi ce motive am avut să-l urmăresc pe omul acesta?

— Asta o s-o fac mâine, de îndată ce o să am timp şi o să pot să mă concentrez.

— Dar eu am acum timp, mâine n-o să mai am.

— Nu mă interesează. Dă-i drumul înainte.

Mai marele satului făcu un semn poruncitor cu braţul în direcţia pârâului. Atunci se apropie de el micul Halef, îi arătă, aşa cum îi era obiceiul, biciul din piele de hipopotam, pe care îl avea la brâu şi întrebă:

— Deci, tu eşti primarul acestui sat?

— Da.

— Ai mai văzut până acum un asemenea bici?

— Oho, destul de des.

— Ai şi simţit vreunul?

— Ce vrei să spui cu asta?

— Oh, vreau să spun următoarele: dacă ai sa-i mai adresezi acestui sidi şi effendi, care este prietenul şi tovarăşul meu de drum, încă un singur cuvânt nepoliticos, am să-ţi trag una cu biciul peste faţă, încât ai să-ţi confunzi nasul cu moscheea din Adrianopol pe care a ridicat-o sultanul Murad, Allah să-l binecuvânteze. Crezi cumva că am venit la Kabatsch să ne minunăm de măreţia ta? Crezi cumva că noi ne închipuim că un primar este cel mai grozav om de pe pământ? Am văzut grăjdari ciupiţi de vărsat şi escroci cu nasurile tăiate care erau mai frumoşi şi mai onorabili decât tine. De ce ţi-a dăruit Allah picioare strâmbe şi un neg roşu pe nas? Cumva ca să te distingi de ceilalţi credincioşi? Fereşte-te de mânia mea şi păzeşte-te de furia mea! I-am mai ajutat eu şi pe alţii, cu biciul acesta, să se comporte politicos!

Primarul era mai mult uimit decât speriat. Îl privi pe micuţ

din cap până-n picioare, apoi întrebă:

— Străine, eşti nebun?

— Nu, dar dacă vrei să faci cunoştinţă cu un nebun, atunci priveşte aici, în apă! Numai un nebun poate avea îndrăzneala să se poarte grosolan cu effendi al meu, puternicul Kara Ben Nemsi.

— Dar tu cine eşti?

— Sunt hagiul Halef Omar Aga, ocrotitorul nevinovaţilor, răzbunătorul tuturor nedreptăţilor şi stăpân al stăpânului tuturor primarilor, atâta timp cât soarele străluceşte.

Acum chiar că bunul primar nu ştia cum să se mai poarte. Fanfaronada micuţului făcuse impresie. Mi se adresă mie:

— Effendi, chiar eşti un asemenea distins domn?

— Oare nu arăt că-ş fi aşa? l-am întrebat sever.

— Desigur, ai înfăţişarea unui effendi. Dar, totuşi, l-ai ucis pe omul acesta, hăituindu-l.

— Deselim este singur vinovat de asta. Mi-a furat calul şi l-am urmărit, ca să mi-l dea înapoi.

— Cum, armurierul din Ismilan fură cai?

— Ce, nu crezi ce spune effendi? întrebă Halef şi se apropie şi mai mult de primar, arătându-i semnificativ spre cingătoare.

— Oh, nu mă îndoiesc de spusele lui, se grăbi să răspundă primarul. Dar effendi poate să dovedească faptul că armăsarul este într-adevăr proprietatea lui?

— Iată dovada!

Zicând acestea, Halef puse mâna pe bici. Eu, însă, am arătat spre librar.

— Întreabă-l pe hagiul Ali! El ştie că armăsarul este proprietatea mea.

— De unde să ştie el? Nu te cunoaşte. Doar eşti străin!

— Hagiul Ali mă cunoaşte şi m-a văzut călărind pe armăsar.

— Este adevărat?

— Da, confirmă librarul, căruia îi fusese adresată ultima întrebare.

Atunci, primarul se înclină adânc în faţa mea şi spuse:

— Cred. Totuşi, effendi, va trebui să mă însoţeşti.

— Ca prizonier?

— Nu chiar, doar pe jumătate.

— Bine! Care jumătate vrei s-o arestezi? Cealaltă nu are timp să meargă cu tine şi va pleca mai departe.

Primarul mă privi cu gura căscată. Dar locuitorii care se aflau de cealaltă parte a malului izbucniră într-un hohot de râs. Atunci primarul strigă furios spre ei:

— Ce-aveţi de râs? Nepricepuţilor, supuşilor, sclavilor! Nu ştiţi că sunt împuternicitul şi reprezentantul sultanului? Am să poruncesc să fiţi biciuiţi!

Şi, adresându-mi-se, stăpânul din Kabatsch continuă:

— De ce mă faci de râs în faţa oamenilor mei?

— De ce te faci tu de râs în faţa mea? Oare nu-i de râs să spui că sunt pe jumătate prizonier?

— Nevinovăţia ta e doar pe jumătate dovedită!

— Afumi am să ţi-o dovedesc în întregime! Vezi cuţitul şi arma asta? Am să-l împuşc sau am să-l tai pe oricare vă încerca să mă împiedice să plec. Şi iată şi o altă dovadă. Ştii să citeşti?

— Da. Atunci citeşte firmanul[1] meu care poartă pecetea sultanului.

I-am dat documentul. Când primarul văzu pecetea, îşi apăsă mâna pe frunte, gură şi piept.

— Effendi, ai dreptate: eşti nevinovat şi poţi să pleci.

— Bine! Să-l îngropaţi onorabil pe Deselim şi să-i anunţaţi rudele că a murit, ca să poată veni la mormântul lui. Trebuie să ajungă aşa cum se cuvine la strămoşii lui. Dacă aud cumva că nu aţi făcut cum vă poruncesc, am să mă prezint la

---

[1] Ordin emis de sultan (prin care erau numiţi sau mazilţi guvernatorii şi domnitorii depinzând de Imperiul Otoman). (n. trad.)

judecătorul suprem al Rumelie.

— Eşti prietenul lui?

— Ce-ai zis? răspunse Halef în locul meu. *Kasi Askeri* din Rumelia este prietenul şi ruda noastră. Iubita mea nevastă este fiica iubitei sale neveste. Vai de voi, dacă nu, vă supuneţi!

Plecă să-l aducă pe Rih. Primarul, însă, se înclină adânc şi îmi spuse:

— Allah să-i dăruiască iubitei neveste a însoţitorului tău o sută de ani şi o mie de copii, nepoţi şi nepoate! Am să fac aşa cum mi-ai poruncit!

— Asta aştept de la tine. Să dai calul şi tot ceea ce avea la el mortul, rudelor lui.

— Vor primi totul, effendi.

Eram convins de contrariu, dar puţin mă interesa. Eram bucuros că puteam pleca nestingherit şi am încălecat pe armăsarul pe care fusese cât pe ce să-l pierd.

Am plesnit din limbă şi el şi făcu saltul peste pârâu. Oamenii se împrăştiară care încotro, ţipând de spaimă. Halef mă urmă pe jos şi apoi încalecă şi el pe cal, când ajunse pe celălalt mal.

— Effendi, nu vrei să vii la mine în vizită? întrebă librarul.

— Da, condu-ne! Vreau să-l salut pe tatăl tău.

Noi călăream în frunte, iar populaţia venea în urma noastră, după ce primarul lăsase câţiva paznici lângă cel mort. Când am ajuns la căsuţa librarului, am descălecat şi am intrat. Interiorul colibei era-împărţit în două jumătăţi inegale. În cea mai mare, am văzut în culcuş un bătrân, care ne-a urat bun venit din ochi, fără, însă, să poată vorbi sau să se poată mişca.

— Tată, acesta este effendi acela despre care ţi-am povestit, spuse Ali.

M-am apropiat de bătrân şi l-am salutat prietenos. Mi-a mulţumit cu strălucirea din privire. Culcuşul era curat, iar

bătrânul era şi el curat şi bine îngrijit, lucru neobişnuit pe aici. M-am bucurat.

— Mă înţelegi ce spun? l-am întrebat pe tatăl lui Ali.

Îmi făcu semn cu ochiul.

— Am venit să prezint omagiile mele venerabilului tată al unui fiu bun şi să-l fac fericit pe Ali.

Privirea, sa a căpătat o expresie întrebătoare, de aceea am continuat, explicân-du-i:

— O iubeşte pe Ikbala, cea mai frumoasă fiică din Rumelia. Tatăl ei nu vrea să i-o dea, dar eu am să-l silesc s-o facă. Ali va merge acum cu mine.

— Este adevărat, effendi? întrebă, uimit, librarul. Ai vorbit cu Ikbala?

— Am vorbit şi cu mama şi cu tatăl ei.

— Şi ei ce au spus?

— Au spus „da” amândoi, dar brutarul a plănuit să trădeze. Am să-ţi povestesc după aceea. Acum, însă, arată-mi ceasul!

— N-ai vrea întâi să guşti ceva, effendi?

— Îţi mulţumesc, dar nu avem timp. Trebuie să mă întorc repede.

— Atunci, vino!

Mă conduse în încăperea mai mică, unde se afla o masă, lucru rar pe aici. Acolo am zărit opera de artă. Îi lipsea cadranul cu cifre. Rotiţele fuseseră cioplite manual, din lemn, o activitate foarte migăloasă!

— Ştii în ce constă măiestria? mă întrebă.

— Da, am răspuns, arătând spre limbile ceasornicului.

— Aşa e, ai ghicit. Ceasul acesta va arata nu doar orele, ci şi minutele. Ai mâi văzut un astfel de ceas?

O, bietul de tine, mai ai mult până să cunoşti adevărata măiestrie! am spus în gând. Dar, cu voce tare, am replicat:

— Da. Uită-te la ceasul meu. El arată anul, luna, ziua, ora, minutul şi secunda.

Ali îmi luă ceasul din mână şi examina, uimit, cadranul.

— Effendi, mă întrebă şi chiar funcţionează bine?

— Da, chiar foarte bine.

— Dar nu ştiu să-l citesc, spuse, copleşit, ceasornicarul.

— Pentru că numele şi cifrele sunt scrise într-o limbă pe care n-o cunoşti. Dar să asculţi poţi.

— I-am dat să asculte bătaia ceasului.

Auzind acest sunet ascuţit şi limpede, Ali se trase speriat înapoi:

— *Allah akbar*[1]*!* se miră ceasornicarul din Kabatsch. Ceasul acesta a fost făcut fie de Allah, fie de dracul!

— O, nu! Cel care l-a făcut a fost un om evlavios din Ţara Nemţească. A făcut ceasul ca pe o operă de artă, dar nu l-a vândut niciodată! Când a murit, la primit moştenitorul său, iar după moartea acestuia, l-am primit eu.

— Se poate deschide?

— Da.

— Deschide-l atunci, să văd cum este făcut.

— Acum nu, dar la Dschnibaschlü am să-ţi dau voie să te uiţi la el. Acolo o să avem timp pentru asta.

— Deci, vrei să pleci imediat, effendi?

— Da. Mai întâi, însă, vreau să-mi ţin cuvântul şi să-i scriu tatălui tău un vers care să-i fie ca o consolare pentru suferinţa lui.

— Un vers din *Biblia* voastră?

— Da.

— Atunci, vino. Am să-i citesc tatălui meu ce-i vei scrie şi o să se bucure tare mult.

M-am reîntors cu Ali în încăperea din faţa. Acolo, el se adresă bolnavului:

— Tată, îţi mai aduci aminte de bătrânul creştin care mi-a scris versul acela frumos?

Ologul confirmă din ochi.

---

[1] Allah cel Mare!

— Acest effendi este şi el creştin şi îţi va scrie şi el un vers. Am să ţi-l citesc eu.

Am rupt o foaie din carneţelul meu de notiţe, am scris pe ea şi i-am dat-o librarului:

— *Dacă trăiesc*, *trăiesc întru Domnul*; *dacă mor*, *mor întru Domnul*; *de aceea*, *fie că trăiesc*, *fie că mor*, *aparţin Domnului*, citi el.

Ochii bătrânului se umeziră. Am şters lacrimile tatălui lui Ali.

— Allah e milostiv, înţelept şi drept, am spus. Ţi-a imobilizat picioarele, pentru ca sufletul tău să comunice şi mai mult cu el. Când spiritul tău despărţit de trup se va întâlni, odată, la podul de trecere spre eternitate, cu cei doi îngeri care judecă faptele răposaţilor, atunci suferinţa ta va atârna mult mai greu în mâinile lor decât toate greşelile pe care le-ai făcut aici, pe pământ. Fie ca splendorile Paradisului să-ţi lumineze calea!

Bătrânul închise ochii şi pe faţa lui plină de cute se aşternu pacea bine venită, după o crâncenă luptă sufletească sfârşită în mod fericit. Nici când am ieşit din colibă, el nu deschisese încă ochii.

— Effendi, îmi spuse afară, librarul, de ce n-ai scris în limba care se vorbeşte acum?

— Nici preceptele din *Coran* n-au fost scrise în noua limbă arabă, am replicat. Dar, acum, adu-ţi calul. Plecăm spre Dschnibaschlü.

Pe când îl aşteptam pe Ali, l-aş fi întrebat cu plăcere pe Halef despre aventurile sale, dar am fost înconjurat de o grămadă de oameni care, vorbind cât se poate de tare, emiteau tot felul de păreri cu privire la cele întâmplate şi ne copleşeau cu atenţia lor, încât nici nu putea fi vorba despre o discuţie între noi doi.

Apoi a apărut librarul călare şi am pornit la trap pe drumul înapoi, căci nu ştiam nimic de soarta lui Omar şi a lui Osco.

În vreme ce călăream, am început să-l chestionez pe micuţul hagiu:

— V-am aşteptat timp îndelungat şi n-aţi venit. V-aţi rătăcit cumva?

— Nu, sidi. Am venit exact pe drumul pe care ni l-ai indicat. Dar...

Şi-a întrerupt vorba şi s-a uitat la mine dintr-o parte, ca să vadă în ce stare sufletească eram, să ştie dacă poate îndrăzni să-mi dea o veste neplăcută.

— Eşti bine dispus? se interesă Halef.

— Nu, hagiule, am replicai doar ca să fac haz pe seama lui.

Răspunsul meu a sunat atât de străin, încât s-a speriat.

— Oh, vai!

— De ce te vaieţi?

— Pentru că am să te supăr, sidi.

— Cu ce?

— Ni s-a întâmplat o nenorocire, recunoscu Halef şi se uită din nou la mine, dintr-o parte.

— Cum aşa?

— A plecat.

— Cine?

— Ultimul.

— Care ultimul? Dar vorbeşte odată! am spus eu, făcând pe mâniosul.

— Ultimul poliţai.

Halef rostise aceste cuvinte cu un oftat care, în ciuda tropotului cailor, se auzi foarte clar.

— Slavă Domnului! am explodat în arabă şi am spus-o atât de bucuros, încât hagiul se uită la mine consternat.

— Cum? întrebă el, vădit uşurat.

— Îmi face o deosebită plăcere; îmi convine de minune!

— Sidi, oare te-am înţeles bine? Nu eşti furios că a plecat?

— Nu. Dimpotrivă, sunt recunoscător pentru asta şi ţie şi

lui, am zâmbit.

— Dar de ce?

— Pentru că acel caporal doar ne incomoda şi din cauza lui am fi întârziat pe drum.

— Atunci, de ce l-ai mai luat cu noi?

— Câţiva poliţai ne-ar fi putut fi de folos. Dar, pentru că oamenii aceia nici nu ştiau să călărească, iar comandantului lor mai mult îi plăcea să poruncească decât să se supună, e mai bine că am scăpat de ei.

— Foarte bine! Mi-ai luat o mare greutate de pe inimă!

— A spălat putina, deci?

— Da, chiar aşa, confirmă Halef.

— Ah, am o presimţire: a fugit şi cu calul care era încărcat cu provizii, nu-i aşa?

— Da, cu calul care purta darurile pe care ni le adusese bunul paznic.

— Lasă-l să plece!

Dar micuţul făcu o figură de-a dreptul supărată.

— Ce? Să-l las să plece? întrebă. Ba n-am făcut asta. Am fugit după el o bună bucată de drum. Vroiam să-l prindem. Dar era noapte şi n-am mai văzut urmele!

— Aţi alergat, deci, orbeşte. O, vai! Uite aşa aţi pierdut un timp preţios.

— Din păcate! Ne-am întors aproape până la Geren. Poţi să-ţi închipui cât timp am pierdut. Am tunat şi am fulgerat de s-a mirat şi Allah, căci, altfel, sunt un om evlavios. Azi-noapte, însă, eram atât de furios, încât aş fi fost în stare să dobor o mie de căpcăuni dacă mi s-ar fi aşezat în cale.

— Să ne consolăm! Trebuie să ne gândim la altele.

— Să ne consolăm? Sidi, nu te mai recunosc. Ştii care ce daruri ne trimisese prietenul nostru Hulam?

— Probabil merinde.

— Eu am deschis şi m-am uitat! recunoscu micuţul.

— Ah, ai fost curios?

— Curios? Nu vorbi aşa! E foarte avantajos să ştii ce ai primit în dar şi ce duci eu tine. Se afla acolo o prăjitură minunată, mare cât o piatră de moară. Din păcate, fusese deja zdrobită. Apoi mai erau două pături de cal scumpe, în orice caz, una pentru tine şi una pentru mine. Am mai găsit şi câteva năframe de mătase care erau foarte bune de pus pe cap. Tare mi-ar fi plăcut să-i duc una şi lui Hanneh a mea. Acum, însă, am rămas fără ea. O, lumină a dragostei, o soare al speranţei, o trandafir între fiice!

Izbucnea acum din el toată dragostea pentru buna lui Hanneh! Am încercat să-l consolez:

— Nu te mai văicări! Aşa era scris în cartea vieţii: să pierdem prăjitura, păturile şi năframele. Mai există şi în altă parte năframe de mătase şi voi avea grijă să nu te întorci cu mâna goală acasă la cea mai frumoasă dintre fiice!

— Să dea Allah! Mă bucur că, cel puţin, am reuşit să salvez punga.

— Ce pungă?

— Când am deschis balotul, am găsit şi o pungă din blană de pisică. Era legată cu un şnur şi sigilată, dar era atât de grea şi când am scuturat-o scotea un sunet ca de arginţi, încât am fost sigur că sunt bani înăuntru.

— Aha, deci pe *asta* ai luat-o? am zâmbit.

— Da, o am aici, la brâu. Are atârnată de ea o foaie de pergament pe care scrie: *Dostuma* Kara Ben Nemsi effendi. Deci, traista îţi o destinată ţie — poftim, ia-o!

Halef scoase punga de la brâu şi mi-o întinse. Am cântărit-o în mâna. Da, înăuntru se aflau bani. *Dostuma* înseamnă: „prietenului meu”. Oare să fie vorba de un dar prietenesc? Hm! Am băgat punga în buzunar şi am spus:

— O s-o deschidem mai târziu. În orice caz, ai fost foarte deştept că ai luat punga la tine. Acum, însă, trebuie să vorbim despre altceva, căci deja am străbătut jumătate din drum. Deci, cum a reuşit caporalul s-o şteargă?

— Era beznă. Am descălecat în faţa unei case, în apropierea căreia se afla o fântână cu cumpănă. Voiam să ne adăpăm caii. Poliţaiul scotea apă. Eu am intrat în casă, pentru a întreba de drum. Osco şi Omar au intrat şi ei cu mine, şi când ne-am reîntors la fântână, caporalul dispăruse, împreună cu mârţoaga sa şi cu calul încărcat cu baloturile noastre.

— Dar n-aţi auzit tropotul animalelor?

— Nu. Dar ne-am grăbit să fugim după el.

— O, nu, n-aţi făcut asta! am râs eu.

— Nu? Am alergat înapoi, în galop, dar n-am putut să-l mai ajungem.

— Ştii sigur că poliţaiul a luat-o pe drumul înapoi? S-ar putea să fi fost atât de isteţ, încât s-o apuce pe alt drum.

— Ah! Escrocul! Prefăcutul!

— Poate doar a tras caii de-o parte şi a aşteptat să vadă ce faceţi. După aceea, a putut, să plece liniştit.

— Ah, la asta nu m-am gândit! Să fi fost el chiar atât de deştept? Avea, totuşi, o figură de prostănac! Ce n-aş da să fie acum aici, în faţa mea! Să mă înşele el pe mine, pe mine Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah!

Smulse biciul de fa brâu şi pocni o dată cu el, de parcă ar fi avut un răufăcător în faţă.

— Consolează-te! i-am spus şi atunci, când aţi ajuns la Koschikawak?

— La o oră după plecarea ta. I-ai spus fierarului cum arătăm. Ne-a recunoscut imediat şi ne-a oprit. De la el am aflat ce s-a întâmplat. Ni l-a arătat pe prizonier. Am aşteptat. Nu mai veneai şi eu am început să mă îngrijorez. Atunci m-am hotărât să vin după tine la Dschnibaschlü. În acelaşi timp mi-a venit o idee care te va bucura.

— Ce idee?

— Schimin mi-a vorbit despre *koptscha*. Şi prizonierul purta aşa ceva. Nasturele este un semn de recunoaştere şi

putea să-mi fie de folos. L-am luat deci, de la omul acela, care a spus că se numeşte agentul Pimosa şi mi l-am prins la turban.

— Admirabil! Am văzut deja ce efect a avut.

— Ai să mai spui iarăşi că sunt un prost?

— Nu, eşti un exemplu de înţelepciune, am zâmbit.

— Da, dar din când în când, îi las pe poliţai s-o şteargă! Apoi, ajunşi la Dschnibaschlü, am mers direct la brutar. Nu le-am găsit decât pe nevasta şi pe fiica lui. Sidi, când am văzul-o pe cea bătrână, aproape c-am leşinat!

— Dar ce suflet bun!

— Da. Tschileka şi Ikbala m-au prevenit. Calfa fusese trimisă cu o solie. Apoi venise armurierul din Ismilan şi vorbise cu brutarul despre tine, după care se grăbiseră să plece. Asta ne-a povestit Ikbala. Se temea foarte tare pentru Ali, care călăreşte acum în urma noastră. M-a rugat să mă duc după tine, ceea ce am şi făcut, fără să stau pe gânduri.

— Ai sosit exact la momentul potrivit, dragă Halef!

— Da. M-am grăbit. Dar am fost şi precaut. Am auzit un cal nechezând. De aceea, am mers singur înainte. Am văzut luminişul şi coliba şi l-am găsit pe Rih al tău şi alţi câţiva cai. Te aflai, deci, în colibă, printre duşmani. Te făcuseră prizonier. Trei călăreţi le-ar fi atras atenţia inamicilor, pe când unul singur nu li s-ar fi părut periculos. De aceea i-am ascuns pe Osco şi pe Omar printre copaci şi le-am spus ce trebuie să facă. Apoi m-am îndreptat singur spre colibă. De aici înainte, ştii ce s-a întâmplat.

— Da. Dar acum îmi fac griji pentru cei doi însoţitori ai noştri.

— Nu e cazul. Sunt nişte viteji.

— Da, dar sunt în minoritate. Duşmanii lor sunt la adăpost în colibă.

— Nu sunt numai la adăpost în colibă, sunt şi prinşi.

— Dar pentru cât timp? Ar putea să tragă, prin fereastră

sau pe uşă şi să-i nimerească pe Omar şi pe Osco.

— Nu. Tu le-ai dat indicaţiile necesare, iar eu, înainte de a te urma, le-am spus să se ascundă după copaci şi să tragă în oricine va încerca să iasă din colibă. Ce vrei să faci cu oamenii aceia?

— Depinde de purtarea lor. Dă pinteni calului!

Librarul se ţinuse, modest, în spatele nostru. Când observă că am încheiat discuţia cu Halef, veni lângă mine şi întrebă:

— Effendi, pot să aflu şi eu ce s-a întâmplat şi de ce trebuie să le însoţesc?

— Mai târziu! Sper ca, încă astăzi, sa o poţi saluta pe Ikbala, cea mai frumoasă din Rumelia, în prezenţa tatălui ei. Acum, trebuie să ne grăbim.

Între timp, ajunsesem în pădure şi ne apropiam de luminiş. Ne-am înfrânat caii, ca să nu fim auziţi că ne apropiam. Aproape de marginea luminişului am descălecat şi i l-am dat hagiului să mi-l ducă.

— Rămâneţi în urmă! am poruncit. Vreau întâi să arunc o privire în jur. Dă-mi flinta, Halef!

— Chiar aşa! Iat-o, sidi! Să aşteptăm până te întorci?

— Da. Aşteptaţi, până vă strig eu.

M-am furişat pe lângă copaci, până ce am putut să privesc spre colibă. Caii se aflau în faţa ei. Pe fereastră, afară, erau scoase două ţevi de flinte. Cei din interior îşi luaseră măsuri de apărare a fortăreţei. Din păcate, nu reuşisem să le iau armele.

8. Împăcarea şi logodna

Trupa de asediu, formată din Osco şi Omar, nu se vedea. Cei doi se ascunseseră în spatele unor copaci groşi. Am făcut un ocol, ca să ajung în pădurea de lângă colibă şi acolo i-am găsit pe cei doi, cu armele gata pregătite să tragă.

M-am apropiat cât mai mult posibil de ei, fără să pot fi văzut de dincolo. M-au observat şi ei şi mi-au dat de ştire, prin strigăte înăbuşite, că m-au recunoscut.

— A scăpat vreunul? am întrebat.

— Nu, a răspuns Osco.

— Aţi tras?

— De cinci ori.

— Şi cei dinăuntru?

— De trei ori; dar nici unii, nici alţii n-am nimerit, fii nu pot să iasă, iar noi nu putem să intrăm. Ce e de făcut?

— Aşteptaţi aici, până ce ajung lângă colibă.

— Ce? Vrei să intri?

— Da.

— Dar oamenii aceia te vor împuşca.

— Nu. Am să mă strecor prin spate. Acolo nu există nici o fereastră. Deci, nu pot să mă vadă. Halef vine cu mine. Când ajungem dincolo, veniţi şi voi, bineînţeles tot prin spate. O să vedem abia atunci ce avem de făcut. Unde vă sunt caii?

— Ceva mai departe, în pădure, legaţi.

— Lăsaţi-i acolo, până încheiem asediul.

M-am întors la Halef şi i-am spus ce hotărâre am luat. Era de acord şi zâmbi, viclean, spre mine.

— Vezi ţevile alea de armă de la fereastră, sidi?

— Da, fireşte.

— Armele acelea n-o să mai fie mult timp atât de curioase!

— Aha! Aşa crezi? La asta mă gândeam şi eu.

— Ne furişăm, le înhăţăm şi le tragem afară pe fereastră.

— Să încercăm.

— Dar eu ce trebuie-să fac? întrebă Ali.

— Când ajungem lângă colibă, tu aduci caii, dar pe un drum ocolit. Îi legi de copaci, în spatele colibei şi apoi vii la noi.

Ali luă caii de frâu, iar noi o cotirăm spre partea din spate a colibei. Ajunserăm cu bine şi apoi am rămas pe loc, trăgând, cu urechea. Era linişte.

— Acum, sidi! şopti Halef.

Am pândit de după colţ. Ţevile armelor ieşeau cam un sfert de metru afară. M-am aplecat — am făcut câţiva paşi uşori, cu Halef lângă mine — am apucat, am smucit, am făcut o săritură înapoi; eram din nou amândoi după colţ, ţinând în mână ambele flinte turceşti, cu ţeava lungă.

Dinăuntru nu se auzi, câteva clipe, nimic şi asta probabil din cauză că fuseseră luaţi prin surprindere. Atunci, din partea cealaltă Osco şi Omar începură să strige:

— *Aferim*, *aferim* — bravo, bravo!

Abia acum se auzi gălăgie şi din interiorul colibei. Am auzit diverse înjurături strigăte de spaimă şi de mirare, întrebări nedumerite; n-am răspuns.

— Tu du-te în colţul celălalt, i-am şoptit lui Halef. Aşa o să avem uşă între noi.

Se execută.

Acum am auzit şoapte în interiorul colibei. Mi-am ascuţit auzul şi cred că am auzit rostindu-se „ascunşi sub fereastră”! Bănuiam ce se va întâmpla acum şi am privit spre fereastră, doar cu jumătate de faţă, de după colţ.

Exact! Şi-au făcut apariţia ţevile duble ale unui pistol. Vroiau să tragă în josul ferestrei. Acest lucru nu era posibil să fie făcut cu o puşcă, de aceea foloseau pistolul. Am apucat de ţeava ucigaşul de urşi şi l-am ridicat cu patul în sus.

Mai întâi am văzut ţevile pistolului, apoi închizătorul şi în sfârşit, mâna care ţinea arma. Posesorul acestei mâini era fie curajos, fie nechibzuit; aş fi putut să i-o retez cu un glonţ. În loc să fac asta, l-am pocnit cu patul puştii, nu prea tare, dar, când am atins mâna, dinăuntru s-a auzit un strigăt sălbatic. Mâna dispăruse, iar pistolul zăcea pe jos, sub fereastră.

Halef urmărise totul, de la celălalt colţ.

— Bine, foarte bine, sidi! mă, lăudă el, cu voce tare. Prostănacul ăsta o să prefere, pe viitor, să-şi ţină mâna la cingătoare. Am capturat trei arme până acum!

— Vânătorul de urşi! am auzit strigându-se dinăuntru.

Deci, vocea lui Halef fusese recunoscută.

— Da, eu sunt, răspunse el. Ieşiţi afară! Pentru că aici nu sunt urşi, am de gând să vânez arici urât mirositori.

Urmă o pauză. Inamicii stăteau la sfat. Apoi răsună întrebarea:

— Eşti singur?

— Nu.

— Cine e cu tine?

— Effendi acela pe care l-aţi prins voi şi încă trei.

I-am văzut într-adevăr pe Osco şi Omor apropiindu-se, iar Ali lega cei trei cai. Prin urmare, Halef spusese adevărul.

După un timp, se auzi o nouă întrebare:

— Unde-i Deselim?

— E mort.

— Minţi.

— Mai spune asta o dată şi vă dau foc la acoperiş, de-o să ardeţi cu toţii. Nu glumesc cu lucruri din astea!

— Cum se face de-a murit?

— Armurierul şi-a frânt gâtul. A vrut să sară peste pârâul din Kabatsch, cu calul furat, dar a căzut şi şi-a frânt gâtul. Calul l-am recuperat.

— Dacă este adevărat, atunci să-i auzim şi vocea lui effendi.

— Asta se poate, am replicai.

— Pe Allah, el este!

Omul care rostise, speriat, aceste cuvinte era brutarul cel gras. Îi cunoşteam vocea unsuroasă.

— Da, eu sunt! am continuat. Vă întreb dacă vreţi să vă predaţi?

— Du-te dracului!

— N-am să fac asta, dar am să fac altceva. Aţi vrut să mă ucideţi, iar acum sunteţi în mâna mea. Sunt creştin şi n-am să mă răzbun pe voi. Trimiteţi-l afară pe Boschak. El să fie mijlocitorul. Am să-i spun lui în ce condiţii renunţ la răzbunare. Dacă nu urmaţi această poruncă, am să trimit unul din oamenii mei la primarul din Dschnibaschlü. El o să vă aresteze şi vă închipuiţi ce-o să urmeze după aceea.

Înăuntru se auziră şoapte.

— Ieşi afară, am auzit apoi.

— O, Allah! O sa mă ucidă! se opuse grăsanul.

— Gândiţi-vă şi la covoarele pe care le-aţi ascuns! i-am avertizat eu. O să le pierdeţi şi pe astea, dacă nu faceţi ce vă cer!

— Ce-ai să-i faci boiangiului? întrebă unul.

— Vreau doar să-i spun în ce condiţii sunt de acord să vă eliberez.

— N-ai să-i faci nici un rău?

— Nu. Dacă mi-l trimiteţi pe boiangiu şi vă comportată liniştiţi, până vorbesc cu el, n-o să ne atingem nici de un fir de păr din capul lui şi va putea să se întoarcă nevătămat la voi.

— Dar dacă nu cazi de acord cu el?

— Şi atunci poate să se întoarcă nestânjenit la voi, ca să vă spună ce am discutat. De fapt, dacă staţi liniştiţi, o să puteţi auzi fiecare cuvânt ce se va rosti. O să vă daţi seama cât sunt de îngăduitor, da, chiar o să vă bucuraţi să faceţi ce vă cer.

— Atunci, să vină la tine.

Se părea că grăsanul nu prea voia, căci se auzi un schimb de cuvinte. Între timp, i-am aşezat pe Osco şi pe Omar la cele două colţuri unde ne aflam Halef şi cu mine. Au primit indicaţia ca la cel mai mic semn de ostilitate, să-şi folosească armele.

— Allah să vă ierte! l-am auzit zicând pe boiangiu. Trebuie să mă jertfesc pentru voi. Dacă or să mă răpună, să vă îngrijiţi de nevasta şi de copilul meu.

Cuvintele acestea sunau atât de caraghios de jalnic, încât cu greu m-am stăpânit să nu izbucnesc în râs.

Apoi Boschak ieşi din colibă. Mai văzusem oameni care păreau întruchiparea sfielii, a fricii şi a perplexităţii, dar o asemenea imagine pe care o oferea grăsanul nu mai văzusem niciodată până acum. Nu îndrăznea să ridice ochii şi rămase, tremurând, în faţa uşii.

— Vino aici, în partea asta, i-am poruncit. Aceşti doi viteji vor avea grijă, deocamdată, ca tovarăşii tăi să nu întreprindă ceva ostil împotriva noastră.

— Au să stea liniştiţi în colibă! mă asigură.

— Sper, spre binele tău! N-o să ţi se-ntâmple nimic, dar la cea mai mică abatere din partea lor am să-ţi înfig cuţitul între coaste, l-am ameninţat, arătându-i pumnalul.

Boiangiul îşi duse imediat ambele mâini la burtă.

— Effendi, gândeşte-te că sunt tată de familie!

— Dar tu, când m-ai dat pe mâna criminalilor, nu te-ai gândit la familia mea? Vino!

L-am înhăţat pe grăsan de mână şi l-am tras după colţ. Acolo se aflau Ali şi Halef.

— *Maschallah!* strigă Halef. Ce bucată mare şi informă de carne este omul ăsta! Am rămas cu gura căscată şi când l-am văzut prima dată.

Boiangiul îl zări pe celălalt şi strigă speriat:

— Hagi Ali, librarul!

— Da, ginerele tău, care se află aici, spre norocul tău, i-

am răspuns. Salută-l, aşa cum se obişnuieşte între astfel de rude.

Am crezut că Boschak se va împotrivi, dar l-a salutat scurt pe librar. Apoi, am spus, arătând spre pământ.

— Aşează-te Boschak. Putem începe discuţia.

Se uită, încurcat, în jos.

— Dar cum o să mă ridic după aceea?

Atunci micuţul hagiu puse mâna pe biciul său din piele de hipopotam.

— Iată, o rege al tuturor grăsanilor, am aici un mijloc sigur care te ajută să te aşezi rapid şi să te ridici şi mai rapid. Am uitat să-ţi aducem un divan.

Într-o clipă, brutarul se trânti cu zgomot la pământ, ca un sac de făină şi îl imploră:

— Lasă biciul la cingătoare! M-am aşezat deja!

— Vezi ce sprinten ai fost! Sper ca şi celelalte să ne reuşească tot atât de repede. Sidi, spune-i ce vrei de la el.

— Da, spune-mi! repetă grăsanul, gemând de spaimă.

— În primul rând, vreau de la tine să mărturiseşti tot cinstit! i-am explicat. La prima minciună, te trimit înapoi în colibă şi trimit după primar. Sunt un effendi din Occident şi nu e un fleac să atentezi la viaţa unui asemenea om. Ştii ce se va întâmpla cu tine, dacă depun mărturie?

— Nu.

— Vei fi trimis în faţa judecătorului şi vei fi condamnat la moarte.

— Da, interveni şi Halef, ameninţător. Vei fi spânzurat cu capul în jos. Apoi vei primi trei sticle mari cu otravă, să le bei, şi în sfârşit, vei fi decapitat.

Omul era atât de înfricoşat, încât nici nu-i trecu prin cap să se mai gândească la absurditatea pe care o rostise hagiul. Îi tremurau mâinile şi se bâlbâia:

— Îndurare! Doar n-o să faceţi asta?

— Ba am s-o fac, dacă refuzi să-mi dai consimţământul,

am replicat. Acum răspunde-mi! Mi-ai dat consimţământul cu privire la Ali şi Ikbala, doar aşa de formă?

— Nu... da, da, adăugă rapid Boschak, când îmi văzu mâna ameninţătoare.

— Apoi l-ai trimis pe ajutorul tău să-i adune pe oamenii care sunt acum în colibă?

— Da, effendi.

— Trebuiau sa mă ucidă?

— N-am poruncit să le spună aşa ceva!

— Dar inofensiv trebuiau să mă facă, nu?

— Da... da!

— Ei, asta-i totuna! Mai departe: covoarele din ascunzătoare se află acolo fără ştirea autorităţilor?

— Nu... da, effendi.

— Ei, acum ascultă! Ar trebui să informez despre atentatul vostru la viaţa mea şi ar trebui să-i spun primarului şi unde se află covoarele. Am să vă iert pentru actele de ostilitate comise împotriva mea, iar covoarele nu mă privesc, pentru că sunt străin de locurile astea. Dar am să-i povestesc librarului despre depozitul de covoare. Poate să facă apoi ce consideră el că este de datoria lui, ca supus al padişahului.

— O, effendi, nu-i spune nimic.

— Ali va afla, asta-i sigur. Şi acum depinde de tine, dacă te va considera prietenul sau duşmanul lui. I-ai promis-o pe fiica ta lui Mosklan din Palatza?

— Da.

— Ei, Mosklan a fost prins. Eu însumi l-am făcut prizonier. Ikbala şi Ali se iubesc. Aştept acum să-ţi ţii promisiunea pe care mi-ai făcut-o.

Boschak se scarpină în spatele urechilor crestate.

— Ei? l-am întrebat.

— Da, am s-o ţin! mârâi el.

— Juri pe barba profetului?

— Asta n-am voie s-o fac!

— De ce nu?

— Doar tu eşti creştin!

— Dar ginerele tău este musulman. Lui să-i juri, nu mie. Hotărăşte-te!

— Effendi, dacă Mosklan scapă din nou, atunci...

— Taci! se răsti micul hagiu la el. Nu vrem să ştim nimic de nemernicul ăla! Nu mai întinde vorba, spune pe scurt ce ai de spus, altfel te plesnesc cu biciul, de-o să mă ţii minte două sute de ani! Vrei sau nu să i-o dai pe fiica ta librarului? Da sau nu?

— Da, da!

— Îi juri lui Ali? continuă Halef.

— Da.

— Pe barba Profetului şi pe bărbiile tuturor califilor şi credincioşilor?

— Da.

— Norocul tău. Altfel, nu mai aşteptam nici o clipă.

— Effendi, acum e bine? mi se adresă cel înspăimântat. Ne eliberezi acum?

— Nu. Încă n-am terminat.

— Ce mai ceri de la noi, effendi?

— Mi-ai mai promis o dată şi nu te-ai ţinut de cuvânt. Acum o să-mi iau masuri de siguranţă. Ai să-i dai librarului consimţământul tău în scris.

— Cum adică?

— O să întocmim un document valabil, iar tu ai, să-l semnezi.

— Bine, o să-l scriem la mine acasă. Dar mai întâi eliberează-ne!

— Nu, nu-i eliberaţi! mă preveni librarul, care tăcuse până atunci. Îl cunosc eu. Ştii, effendi, că vând scrieri sfinte. Am în coburi hârtie, pană şi cerneală. Să întocmim documentul chiar acum.

— Asta am spus şi eu! l-am aprobat.

— Dar eu nu pot! obiectă boiangiul. Sunt atât de agitat, tremur tot. Corpul meu parcă e un munte cuprins de foc şi cutremur!

— N-ai vrea să linişteșc eu cutremurul ăsta? îl întrebă hagiul, ducând semnificativ mâna la bici.

— O, Allah, o, Allah! se văicări grăsanul. Sunt ca o tufă sfărâmată între două stâncii

— Sau ca o oaie sfâşiată de doi lei! râse Halef. Effendi nu-ţi dă răgaz de gândire decât un minut.

— Este adevărat, effendi? întreba Boschak.

— Da. Cum trece minutul, te poţi reîntoarce în colibă, iar eu trimit după primar.

— Ei bine! Mosklan poate să se supere pe mine; n-am altă soluţie! Am să semnez.

— Da, dar pentru mine nu-i suficient.

— Nu? Dar ce mai vrei? se văietă Boschak.

— Tovarăşii tăi au păcătuit împreună cu tine. Acum trebuie să aibă grijă ca tu să-ţi ţii cuvântul. Trebuie să jure şi să semneze şi că trebuie să vină cu noi, la tine acasă, iar tu vei anunţa acolo logodna fiicei tale cu librarul.

— Prietenii mei nu vor semna.

— De ce nu?

— Nu ştiu să scrie.

— Poate nu atât de bine ca tine. Şi dacă într-adevăr nu ştiu să-şi scrie numele, atunci o să-şi pună amprenta degetului în josul documentului. Doar atât cer de la ei şi apoi sunt liberi.

— Dar n-o să facă asta, căci…

— Stai, Boschak! îl întrerupse o voce dinăuntru. Ce crezi că avem de gând s-o păţim din cauza ta? Effendi, asta-i într-adevăr tot ce ne ceri?

— Da.

— Şi chiar n-ai să spui nimic din ceea ce s-a petrecut aici?

— Nu.

Am recunoscut vocea cerşetorului. El era principalul răufăcător şi cel măi zelos să scape de pericol. Nici n-am rostit bine cuvântul „nu” că a şi strigat:

— Atunci, boiangiul să semneze documentul! O s-o facem şi noi.

— Dar ce-o să zică Mosklan de asta? obiectă, încăpăţânat, grăsanul.

— N-are voie sa spună nimic. Ştii doar că trebuie să se teamă de mine. N-are voie să se opună.

— Bine! am hotărât. Suntem de acord. Poţi sa te duci înapoi în colibă, boiangiule.

— Fără să semnez? întrebă el, bucuros.

— O să scriem documentul aici, afară. Vin şi eu.

— Pentru numele lui Allah, rămâi aici, sidi! mă avertiză Halef şi mă prinse de mână.

— Aida, de! Oamenii ăştia ni-o să-mi mai facă nici un rău. Am să intru. Dacă auziţi că mi se întâmplă ceva, daţi foc la acoperiş şi păziţi intrarea cu armele. Aşa n-o să scape nici unul.

— Da, vino înăuntru, effendi! Eşti în siguranţă! strigă cerşetorul.

— Sidi, vin şi eu! spuse Halef.

— Bine, convinge-te ca nu trebuie să ne mai facem griji. Ridică-te Boschak!

Boiangiul se ridică, gemând din greu şi intră clătinându-se în colibă. L-am urmat. Halef scosese pistolul dar îl băgă la loc, atunci când observă că oamenii stăteau într-un colţ, iar armele erau sprijinite în celălalt colţ. Le-am făcut semn lui Osco, Omar şi librarului şi intrară şi ei.

Grăsanul tot nu voia să se supună. Se temea de Mosklan, dar ceilalţi, îndeosebi cerşetorul, se ţineau de capul lui, aşa că, până la urmă, se declară de acord.

Atunci, foarte bucuros, librarul ieşi afară să aducă toate cele necesare scrisului.

— Vrei să întocmeşti tu documentul, effendi? mă întrebă.

— Nu. Tu eşti mirele. Ai grijă şi întocmeşte-l în aşa fel încât mireasa să nu-ţi poată scăpa!

Şi, astfel, Ali începu să scrie capodopera stilistică. Dură mult până ce termină, apoi mi-o dădu s-o citesc. Citind-o, mi-am dat seama că documentul era atât de îngrădit de clauze, încât nu exista nici o portiţă de scăpare.

Acum, când brutarul trebuia să semneze, începu din nou să se jeluiască.

— Sidi, n-ar fi mai bine să-l spânzurăm chiar acum pe grăsan? mă întrebă Halef. Căci spânzurat tot o să fie! Dacă nu semnează în clipa asta, plec să-l aduc pe primar. Până atunci, legaţi-l voi pe burduhănos!

— Semnez, semnez! ţipă Boschak, ca din gură de şarpe.

Şi imediat îşi aşternu numele în josul documentului. Librarul dădu, apoi, celorlalţi documentul şi obţinu repede şi semnăturile şi promisiunile lor verbale. În sfârşit, cum totul era în ordine. Ali spuse:

— Acum să plecăm spre Dschnibaschlü. Vreau să fiţi martori când Boschak îmi va da mana Ikbalei!

— Lasă-mă întâi să mă odihnesc! gemu din greu boiangiul. Sunt sleit…

— Ascultă! îl întrerupse Halef, arătând spre intrare.

Auzisem şi eu galopul unui cal. Într-adevăr, călăreţul era deja aici, căci, datorită faptului că pământul din pădure era moale, tropotul de cal putea fi auzit doar când ajungea în apropiere. Nici n-am avui timp să ne ridicăm, că el îşi şi făcu apariţia. Puteţi să vă închipuiţi consternarea mea când l-am recunoscut pe Mosklan, care se dăduse drept agentul Pimosa.

Oare cum scăpase de la fierar? Oare… dar nu mai aveam timp pentru asemenea gânduri, căci şi e! mă recunoscu în dată.

— Ticălosul dracului, aici erai! răcni Mosklan spre mine.

Am văzut pistolul în mâna lui. Glonţul porni. M-am aruncat

rapid într-o parte şi în clipa următoare, i-am pocnit una în cap trăgătorului cu patul armei, încât scăpă pistolul din mână şi cu un ţipăt gutural, îşi acoperi faţa cu amândouă mâinile, căci nu-l nimerisem în ţeastă, ci direct în faţă, pentru că geambaşul se răsucise brusc. Aproape în aceeaşi clipă, Halef îl şi trânti la pământ şi se aşeză cu genunchii deasupra lui. Totul se petrecuse atât de rapid, încât nici unul dintre ceilalţi nu avusese timp să se ridice în picioare.

Acum, într-adevăr, săriră cu toţii în picioare. Halef îi ţinu strâns pe nemernic, iar Osco îi legă mâinile. Mosklan nu opuse practic nici o rezistenţă. Îşi ţinea mâinile la faţă şi scotea un urlet gutural. Lovitura cu patul armei îi zdrobise dinţii din faţă sau poate chiar maxilarul.

Dar mai era cineva care scotea strigăte de durere sau, mai bine zis, urla de parcă era înfipt într-un par: grăsanul boiangiu-brutar.

Când Mosklan trăsese, iar eu mă aruncasem într-o parte, grăsanul, de spaimă, făcuse o mişcare involuntară cu mâna. Astfel, mâna îi nimerise exact pe direcţia glonţului, care îi atinsese degetul cel mic.

— Degetul meu, mâna mea, braţul meu, trupul meu! urla el. Am fost atins, m-a împuşcat, pe mine, pe mine!

Zicând acestea, grăsanul sărea ca un nebun încolo şi încoace, în ciuda greutăţii corpului său.

— Arată-mi! i-am poruncit.

— Aici, aici! Îmi curge sângele, mi se scurge viaţa pe-acolo! Sunt mort, sunt un cadavru!

Am văzut că glonţul atinsese doar foarte uşor degetul. Se rupsese doar un pic din piele şi carne.

— Da' mai taci din gură! m-am răstit la el. Asta nici măcar nu-i o rană! Nici, măcar nu te doare, de-abia dacă simţi ceva!

— Cum? Nu simt? întrebă, uimit.

Boschak se uită mai atent la deget, aşteptă să vadă dacă într-adevăr îl doare şi răsuflă uşurat:

— *Allah kerihm*[1]*!* De data asta am avut noroc să scap cu viaţă. Dar dacă eram numai un pic mai la dreapta, aş fi păţit-o!

— Da, două picioare mai la dreapta!

— Doar două picioare! Effendi, pentru tine era glonţul! De ce ţi-ai tras capul atât de repede într-o parte?

— Ca să nu mă nimerească, fireşte!

— De aceea m-a nimerit Mosklan pe mine! Mizerabilul ăsta putea să mă omoare! Eu i-am promis-o pe fiica mea şi el trage în mine! Nu putea să ochească mai bine? Nu putea să fie mai atent? Între noi doi s-a sfârşit totul, pentru totdeauna! Saban, vino şi leagă-mă!

Dar cerşetorul se ghemuise lângă Mosklan, să-i cerceteze rana acestuia. Rănitul voia să vorbească, dar nu putea. Nu scotea decât nişte sunete guturale. Dar ochii îi erau cu atât mai grăitori, ochii cu care ne-ar fi înjunghiat pe toţi, dacă aşa ceva ar fi fost posibil. Îşi dăduse seama că nu existau nici un fel de ostilităţi între noi.

— Cum e? l-am întrebat pe Saban.

— Încă nu ştiu. Şi maxilarul este rănit, va trebui să aducem un doctor. Mosklan trebuie să rămână aici, întins.

Am înţeles foarte clar gândul ascuns al vorbitorului şi am replicat:

— Asta înseamnă că tu nu poţi merge cu noi la Dschnibaschlü, căci trebuie să rămâi aici. Noi, ceilalţi, însă, trebuie să plecăm imediat.

— Ce? spuse Halef. Vrei să-l laşi pe omul acesta aici, sidi?

— Da.

— Dar gândeşte-te că geambaşul a evadat! Cum a reuşit să fugă? Poate l-a ucis pe fierar?

— Asta o să aflăm. Mosklan nu poate să ne scape. Saban va avea grijă de el, până îi trimitem noi un mesaj.

— Iar eu am să aduc un doctor, spuse Murad.

---

[1] Allah cel Sfânt!

— Adu! i-am răspuns. Voi ceilalţi, însă, veniţi cu mine.

Nici unul nu se opuse. M-am uitat cu atenţie la ei. Se suplineau voinţei mele, dar nu voiau nici să-şi abandoneze aliatul rănit. Osco şi Omar le aduseră caii. Am încălecat. În mod uimitor, grăsanul era cel mai grăbit să plece.

Ceilalţi veneau încet după noi, tot mai încet. Când lăsaserăm deja în urmă pădurea, nu mai era nici urmă de ei.

— Sidi, nu-i aşteptăm să vină? întrebă Halef.

— Nu. Mă bucur că am scăpat de ei!

— Dar trebuiau să vină cu noi la Boschak!

— N-am nevoie de ei! mormăi grăsanul. N-am nevoie de prieteni care trag în mine.

— Iată, vine un alt călăreţ!

Îl văzusem deja pe omul care se îndrepta spre noi, calare pe un cal neînşeuat. Am observat că a încetinit mersul calului, atunci când ne-a zărit.

— Ah, deci nu i s-a întâmplat nimic, răsuflai eu uşurat.

— Cine e? întrebă Osco, din spatele meu.

— Fierarul. Astăzi toţi se urmăresc unul pe altul. O adevărată hăituiala!

Ne-am apropiat. Când Schimin m-a recunoscut, a strigat de departe:

— *Hamdulillah!* Trăieşti! Tare mi-am mai făcut griji din pricina ta!

— Şi eu din a ta. Ţi s-a întâmplat ceva?

— Nu.

— Dar nevestei tale?

— Mosklan i-a tras un pumn în cap, dar n-a fost chiar atât de grav pe cât crezusem la început.

Acum ne aflam faţă în faţă. Fierarul abia mai respira.

— L-aţi văzut pe Mosklan? întrebă Schimin.

— Da. A tras în mine, dar nu m-a nimerit.

— Oare de unde o fi avut arma?

— Dar cum se face că a scăpat?

— Mai întâi au venit prietenii tăi, povesti fierarul şi i-am trimis după tine la Boschak, pe care îi văd aici, lângă tine. Apoi m-am dus în fierărie să lucrez. Deodată, l-am văzut pe prizonier luând-o la goană. Am sărit imediat sa văd ce făcea soţia mea. Zăcea pe jos, în colibă şi se ţinea cu mâinile de cap. Nu-şi revenise încă în simţiri. O trântise şi o lovise.

— Dar cum a fost posibil? Cum a putut Mosklan să iasă din pivniţă?

— Effendi, am făcut o mare greşeală. Hagi Halef Omar a vrut să-l vadă pe prizonier. I-am făcut pe voie şi apoi am uitat scara acolo. Mosklan a reuşit să se dezlege şi apoi a ieşit din pivniţă, urcând pe scară.

— Dar a putut să deschidă uşa?

— Dar nu-i făcută decât din lojniţă de salcie. A ţâşnit pur şi simplu prin ea. N-am putut să aud zgomotul, pentru că lucram în fierărie. În spatele casei, se afla calul lui. L-a văzut, a încălecat pe el şi dus a fost.

— Dar cum se face că geambaşul a venit după noi? De unde ştia el unde suntem?

— Probabil că Mosklan a auzit ce-am vorbit cu prietenii tăi.

— Înseamnă că aţi fost într-adevăr neprevăzători.

— Ai dreptate. Vroiam să îndrept lucrurile. De aceea i-am dat apă nevestei mele, ca să-şi răcorească ţeasta, am fugit în sat, am luat primul cal pe care l-am găsit şi am pornit-o spre Dschnibaschlü. Acolo, am aflat de la nevasta brutarului că plecaseşi la Kabatsch, după tine plecaseră bărbatul ei împreună cu Deselim şi apoi prietenii tăi. Apoi sosise evadatul, aflase şi el acelaşi lucru şi plecase după voi. Am pornit îndată mai departe şi mă bucur din inimă că vă văd întorcându-vă bine sănătoşi. Acum, povestiţi-mi voi ce s-a întâmplat.

I-am povestit, pe scurt, tot ce se petrecuse. Când am terminat, a spus, gânditor:

— Aşa a vrut Allah. Mosklan şi-a primit pedeapsa, iar eu

am scăpat de el. Cum l-ai fi transportat de la mine, effendi?

— N-ar fi fost greu, dar acum nu mai e necesar, i-am răspuns.

Sincer vorbind, eram cam încurcat. Mosklan n-avea cum să stea o veşnicie în pivniţa fierarului. Acum că era liber, oare nu se va răzbuna?

Am rostit acum câteva cuvinte în legătură cu această răzbunare. Dar fierarul m-a liniştit:

— Nu-ţi face griji pentru mine! Am aflat acum atât de multe despre acest geambaş, datorită vouă, încât nu mai am de ce mă teme. Acum nu poate să vorbească, aşa că nu-ţi poate face nici o încurcătură, iar eu am să am grijă să termin cu el.

— Şi eu! mârâi grăsanul. A tras în mine. Viaţa mea a atârnat doar de-un fir de pâr!

— Ba nu, doar de capul meu!

— Poate că a vrut să ne împuşte pe amândoi cu un singur glonţ! Dar, effendi, iată satul. Să mergem mai încet. Aş vrea să te mai întreb ceva.

Am rămas puţin în urmă cu Boschak şi atunci spuse:

— Ai să-i povesteşti lui Ali despre covoare?

— Da.

— O să afle şi despre locul unde se află?

— Am să i-l arăt chiar eu.

— N-ai vrea să renunţi la asta?

— Nu. Vreau ca Ali să te denunţe.

— Ce crud eşti. Chiar ai să-i ceri asta?

— Da.

— Şi ai să-l sileşti pe librar s-o facă, chiar dacă el nu va avea de gând să mă denunţe?

— Eu trebuie să plec, deci n-am cum să-l silesc. Dar are s-o facă, dacă nu-ţi ţii cuvântul pe care i l-ai dat. Conformează-te, deci!

— Am să-mi ţin cuvântul.

— Ei, acum trimite imediat după primar şi trei vecini, să vină ca martori. Te sfătuiesc să faci asta.

— Chiar crezi că trebuie?

— Da. Trebuie să-i dovedeşti librarului că eşti sincer în privinţa logodnei.

— Am să te ascult şi — o, Allah — ce-or să se mai bucure nevasta şi fiica mea!

În sfârşit, firea blândă înnăscută a grăsanului ţâşnise la suprafaţă! Faţa i se însenina tot mai mult şi când am descălecat în faţa casei lui, noi de pe cai şi el de pe măgar, se grăbi să ne-o ia înainte, împinse uşa şi l-am auzit strigând:

— Tschileka, Ikbala, veniţi, veniţi, alergaţi, am sosit!

Femeile sosiră în grabă. Primul pe care îl zăriră fu stăpânul casei, iar eu al doilea.

— Effendi, ai venit! strigă cea mai iubită din întreaga Rumelie. Nu ţi s-a întâmplat nimic? Slavă lui Allah! Am trimis oameni care să te prevină. Tu te-ai ţinut de cuvânt?

— Da, ţi-l aduc pe acela mult dorit.

— Unde e, unde e?

— Aici!

Zicând acestea, am arătat spre micuţul Halef, care intrase îndată după mine. Ceilalţi încă nu apăruseră.

— Du-te dracului! îi scăpă lui Halef, dar, din fericire, în limba lui arabă, pe care fata n-o înţelegea.

Dar Ikbala spuse, consternată:

— Pe acesta de aici?

— Da, dulce fiică a culorii roşii.

— Dar nici nu-l cunosc!

— Însă el vrea să-şi închine viaţa ţie! Ei, uite că mai vine unul! Alege între cei doi!

Ali îşi făcuse şi el apariţia, în spatele lui Halef. Ikbala se uita confuză şi întrebătoare spre tatăl ei.

— Dar atunci, pe care-l cunoşti? întrebă grăsanul, râzând.

— Pe acesta, răspunse fata, arătând spre librar.

— Eşti mulţumită de el?

— Da, pe deplin!

— Ia-l! râse brutarul cel gras.

Atunci, Ikbala îşi acoperi faţa cu mâinile, scoase un suspin sonor, nu se ştie dacă de ruşine sau de încântare şi fugi înapoi pe uşa de unde venise.

— Effendi, vezi ce necaz ai pricinuit? mă întrebă brutarul, pe jumătate îngrijorat, pe jumătate râzând.

— Trimite fericirea după ea! am râs şi eu şi am arătat spre librar.

— Asta nu se poate! refuză Boschak. Nici un tânăr nu poate rămâne singur cu fecioara înainte de ziua nunţii.

Bietul de el nici nu bănuia că Ikbala a lui se întâlnise deja între patru ochi, destul de des, cu credinciosul ei Ali, afară, în spatele casei, ocrotiţi de discreta Tschileka şi, de şi mai discreta, Lună.

— Atunci du-te tu cu el! l-am sfătuit.

— N-am timp.

— Nu poate să-l însoţească Tschileka?

— Nici ea nu poate. Sunteţi oaspeţii noştri şi trebuie să ne îngrijim de voi.

Să se îngrijească? Nu cumva voia să ne dea să mâncăm şi să bem? Oare ce? Trufandalele cu care făcusem deja cunoştinţă? M-am grăbit, deci, să refuz cât mai repede.

— Suntem mulţumiţi doar să ne saluţi! Timpul meu este măsurat. Trebuie să plec.

— Effendi, sper că n-ai să-mi faci asta! Uite, începe să se lase seara unde vrei să pleci?

Boschak avea dreptate. Era deja după-amiaza târziu. Atunci, mă întrebă încetişor şi Halef:

— Chiar vrei să pleci azi, sidi?

— Trebuie neapărat.

— Singur? Fără noi?

— N-aş mai cuteza.

— Atunci gândeşte-te că am stat destul de mult în şa, iar caii sunt şi ei obosiţi şi au nevoie de odihnă.

— Bine, fie, mai rămânem puţin aici, iar la noapte dormim la prietenul meu, Schimin.

Auzind acestea, bravul fierar scoase un strigăt de bucurie şi spuse:

— Effendi, nici nu ştii ce bucurie mi-ai făcut!

— Ştiu!

— M-ai numit prietenul tău!

— Dar asta şi eşti. Mi-ai dovedit-o. Când am să ajung, în cele din urmă, în patria mea, te vei număra printre aceia la care mă voi gândi cu mult drag.

— Trebuie să-i spun asta şi nevestei mele. Ah, dacă-aş şti cum îi este!

— Ai împrumutat un cal şi trebuie să-l înapoiezi. Ia-l pe-al meu, vezi ce face nevasta ta şi apoi vino înapoi.

— Nu cutez să fac aşa ceva. Un astfel de cal nu poate să-l încalece decât un bărbat nobil şi distins. Am să fac rost uşor de altul şi mă voi întoarce.

Schimin plecă. Îmi convenea că nu avusese neapărată nevoie de armăsarul meu. Pentru siguranţa noastră, trebuia să aflu ce se petrecuse între timp în coliba cerşetorului. Pe când ceilalţi se aşezaseră, iar brutarul şi ai săi se ocupau să ne pregătească „ospăţul” promis, i-am spus lui Halef:

— Nu-ţi face griji dacă am să plec puţin! Vreau să văd ce mai e cu Mosklan.

— Ai înnebunit, sidi? Vrei să te întorci la colibă?

— Da.

— Or să te omoare.

— Ei, aş! Acum nu mă mai pot lua prin surprindere. De fapt, sunt convins că am să găsesc coliba goală. Precis l-au dus pe Mosklan de acolo, ca să nu-l mai putem găsi.

— Dar n-are de ce să se teamă de tine. N-ai nici un drept să-l bagi la închisoare.

— Asta aşa e. Şi totuşi, Mosklan se teme de mine. A tras asupra mea şi nici în alte privinţe n-are conştiinţa curată. Nu-i spune boiangiului unde am plecat.

— Dar, dacă nu te întorci repede, vin după tine!

— Bine, sunt de acord.

Am ieşit şi am dispărut în linişte. M-am ferit să merg pe acelaşi drum. Aş fi putut să am parte de-o întâlnire neplăcută. De aceea, n-am călărit spre sud, ci spre vest ca să ajung în pădure prin altă parte.

Având în stânga marginea nordică a pădurii, am galopat spre câmpie şi am ajuns curând, datorită vitezei lui Rih al meu, în locul unde pădurea se întindea la sud, spre Kabatsch. Atunci am zărit afară, alături de locul numit, un grup de călăreţi care păreau că nu pot înainta decât foarte încet. Oamenii se opriseră la o casă singuratică şi acum îşi reluaseră drumul.

Eram sigur că în faţa mea se aflau cei pe care-i căutam. Ne despărţea o distanţă de aproape doi kilometri.

— Repede, repede! i-am strigat calului.

Era suficient atâta pentru Rih, ca s-o pornească în mare goană. Era o plăcere să zbori aşa. În câteva minute am ajuns în dreptul casei şi am descălecat. Am făcut în aşa fel, încât clădirea să se afle între mine şi grupul de călăreţi, pentru a nu putea fi observat.

În faţa uşii şedea o femeie de vârstă mijlocie şi tăia pepeni.

— Bună seara! am salutat-o în limba arabă.

Femeia mă privi, prin deschizătura maramei care o purta pe cap, fără să rostească vreun cuvânt. Am salutat-o din nou, dar în limba turcă, şi de data aceasta a înţeles. Îmi mulţumi cu prietenie.

— Nu vrei să mă laşi să gust din pepenele tău? Mi-e sete, am rugat-o.

— Cu mare plăcere, effendi.

Îmi tăie o bucată mare şi mi-o întinse. Când observă cu câtă plăcere muşcam din fruct, îmi spuse mulţumită:

— Eu însămi i-am plantat. Acum câteva minute a trebuit să tai un fruct întreg pentru alţii. Ei n-au fost atât de prietenoşi ca tine.

— Dar ţi-au plătit, nu?

— Nu cer plată, deşi sunt foarte săracă şi nici n-am plantat prea multe fructe. Dar, pe deasupra, m-au şi jefuit.

— Nerecunoscătorii! Ce ţi-au luat?

— Cea mai bună maramă. Unul dintre ei era rănit şi l-au bandajat cu ea.

— Nu-i cunoşteai?

— Era cu ei cerşetorul Saban, care locuieşte în pădure şi mai era şi Murad, camaradul lui.

— Nu ştii încotro au luat-o?

— Vor să ajungă la Usundere. Acolo locuieşte o rudă a lui Saban, care se dă drept doctor, dar e un şarlatan. Acolo voiau să-l ducă pe cel rănit.

— N-au vorbit cumva şi despre modul în care se rănise omul?

— A căzut din pom cu faţa direct pe o piatră. Şi-a rupt câţiva dinţi.

— Bietul om!

— Oh, nu-l mai compătimi! Îl cunosc, doar că nu ştiu cum îl cheamă. Este cel care ne ademeneşte bărbaţii!

— L-a ademenit şi pe al tău?

— Nu. Eu sunt văduvă. Stăpânul meu e mort.

— Ai copii?

— Trei. Cel mai mic e bolnav de scarlatină, cei doi mai mari s-au dus la apă să prindă lipitori, pe care i le vând şarlatanului. Îmi plăteşte câte o para pentru zece bucăţi.

Biata femeie! Ce plată mizerabilă! Am scos cinci piaştri şi i-am întins.

— Poftim, cumpără-i copilului tău o băutură vindecătoare.

Cinci piaştri erau o nimica toată, dar pentru această femeie reprezentau o sumă mare. M-a întrebat, neîncrezătoare:

— Chiar mi-i dăruieşti?

— Da.

— Effendi, aşa bogat eşti?

— Da.

— Atunci bunătatea inimii tale e la fel de mare ca averea ta. Allah să...

Restul nu l-am mai auzit, căci sărisem deja în şa şi plecasem înapoi spre tovarăşii mei. Aflasem destul şi ştiam acum că nu mai aveam de ce să ne temem.

Când am descălecat în Dschnibaschlü, în spatele casei gazdei noastre celei grăsane şi tată al miresei, am văzut atârnând într-un par o blană sângerândă şi mi-a mirosit a friptură. Până în urmă cu câteva minute, blana fusese haina de gală a unei oi.

În faţa casei acolo unde se simţea mai puţin curenţii de aer, i-am găsit pe brutar şi pe nevasta lui ocupaţi cu o îndeletnicire foarte ciudată. Pe pământ se află un vas din lemn, nu prea adânc, din acelea care, prin ţinuturile Germaniei, se numesc ciubere, doniţe, capace şi aşa mai departe. Pe marginea acestuia fuseseră puse trei ţepuşe groase. În cea din mijloc fusese înfiptă oaia înjunghiată. Peste corpul ei şi peste celelalte două ţepuşe fuseseră stivuite bucăţi de lemn şi după aceea, acestui rug i se dăduse foc. Oaia căpătase sus o culoare neagră, iar dedesubt se frigea. Din stratul care se prăjea, grăsimea pica, din când în când, pe fundul vasului, unde am văzut că se afla un strat de orez. Părţile laterale ale acestei minunate tigăi erau frumos colorate în roşu garantă, ca şi pantalonii de la uniforma militară a francezilor. Şi n-am putut să mă stăpânesc să nu mă gândesc la mâinile roşii ale grasei Tschileka, la haina bărbatului ei, care bătea în toate culorile şi atunci mi s-a

trezit bănuiala că vasul folosit acum pentru friptură fusese utilizat altă dată ca hârdău pentru culori.

— Unde ai fost, effendi? mă întrebă grăsanul. Bine că ai venit. În cinstea voastră, am înjunghiat o oaie. Mi-a vândut-o un vecin.

— Se arde carnea. Nu întorci friptura?

— Se vede că eşti străin, effendi. Dacă o întorc aş strica gustul delicios al cărnii.

— Orezul se înmoaie de la picăturile de grăsime?

— Dar nu trebuie să se înmoaie. Nu cunoşti zicala: *Pilaful trebuie ronţăit, ca să trosnească!* Dacă e moale, n-are nici un gust.

— Nu ţi se pare că au căzut bucăţi de lemn ars în orez?

— Nu face nimic. Uite, le scot eu.

Boschak întinse mâna şi încercă să îndepărteze cu degetele urmele de cenuşă căzute în orez. Mi-am adus aminte, involuntar, de gingaşa Issirghana din Amadiya, care îşi ştergea ochii urduroşi cu ceapă.

Am renunţat la încercarea de a pătrunde în tainele artei culinare a acestei familii de boiangii şi m-am retras, scârbit, în casă.

De după uşa odăii de toate zilele, m-a întâmpinat Halef.

— Iată-te, sidi! strigă el bucuros. Mi s-a părut că ai lipsit prea mult. Tocmai mă pregăteam să încalec.

— Vezi, doar, că nu mi s-a întâmplat nimic. Voi ce-aţi făcut până acum?

— Oh, nu ne-am plictisit deloc. Am fost cu brutarul să încheiem afacerea cu oaia şi ne-am distrat grozav. Voia să primească în dar animalul, pentru că era destinat unui aşa distins domn, pe care tot satul trebuia să-l considere oaspete. Pe treaba asta, s-a iscat o ceartă, încât a trebuit să fie chemat primarul.

— Dar cine-i acest distins domn?

— Tu! Cine altcineva? Eu, poate?

— A, aşa vasăzică. Pentru mine era pregătita această friptură? Atunci, poftă bună! Să intrăm în casă.

Tocmai voiam să mă aşez, când am auzit din camera alăturată, care se pare că era destinată femeilor, un zgomot ciudat. Parcă cineva primise nişte palme peste faţă urmate de gemete şi suspine, ceea ce mă făcu să mă îngrijorez pentru persoanele aflate acolo.

— Cine-i acolo? l-am întrebat pe librar.

— Ikbala, steaua ochilor mei.

— Şi mai cine?

— Nu ştiu.

— Şi ce face acolo?

— Ştiu eu, effendi? O aud gemând. Mă tem că i s-a întâmplat o nenorocire. Aş vrea s-o ajut pe Ikbala, dar eu sunt mirele şi n-am voie să merg la ea.

— Crezi că eu aş avea voie să intru acolo?

— Da. Tu eşti creştin şi i-ai văzut deja chipul. Nu se va simţi stânjenită, dacă te duci acolo.

— Nu-ţi face griji. Cea mai frumoasă fată din Rumelia nu are de ce să se teamă de mine.

Am intrat, deci, pe uşa camerei de alături. Acolo, Ikbala şedea direct pe pământ. În dreapta ei era un vas asemănător unei copai în care se afla un aluat de o culoare ciudată. Ambele ei braţe erau mânjite, până mai sus de coate, cu această pastă. Tocmai rupsese o bucată mare din acest aluat şi încerca să-i dea o formă rotundă. Cu o mână îl răsucea şi cu cealaltă îl lovea din toate puterile. Astea erau palmele pe care le auzisem. Făcea acest lucru cu atâta devotament, încât transpirase toată. Faţa îi era de un roşu aprins şi era udă leoarcă.

— Ce faci aici? am întrebat-o.

— Coc, răspunse, cu importanţă.

— Ce?

— Ghiulele.

— Pentru cine?

— Pentru voi, fireşte, căci sunteţi oaspeţii noştri.

— Ce gust au aceste ghiulele?

— Gustul unui fel de mâncare din Paradis.

— Ce-ai pus în ele?

— Mai multe: făină, apă stafide, migdale, ulei de măsline, sare, piper şi alte mirodenii parfumate.

— Cât durează până se fac?

— Când e gata friptura, ele se cufundă în grăsimea de la acest aluat şi în orez.

— Parcă-ar avea un gust din al şaptelea cer!

— Da. Gustă aluatul! N-ai mai mâncat în viaţa ta aşa ceva.

Ikbala întinse mâna şi rupse cu degetele din aluat, apoi mi-o întinse mie, cu un zâmbet gingaş.

— Îţi mulţumesc, floare a ospitalităţii! Dacă gust acum, am să-mi stric pofta cu care voi mânca mai târziu aceste ghiulele.

— Ia, totuşi! Tu eşti cel care mi-a adus fericirea. Doar ţie trebuie să-ţi mulţumesc că tatăl meu şi-a schimbat atât de repede părerea.

Cea mai frumoasă fiică din Rumelia mă tot îndemna să iau. Eu, însă, am refuzat cu atâta ardoare, încât în cele din urmă renunţă şi îşi băgă degetele în propria gură, plescăind cu plăcere.

Stafide, migdale, ulei de măsline, piper! Îngrozitor gust trebuie să fi avut. Să nu mai vorbim de apa care-mi făcuse atâta scârbă. Şi tot felul de mirodenii. O, vai de tine Ali, ce-o să fie în burta ta, peste câteva luni!

Se bucură foarte tare când auzi de la mine că aleasa inimii lui nu era ameninţată de nici un pericol. Între timp se reîntorsese şi fierarul şi chiar în aceeaşi clipă descălecă afară un călăreţ, în care l-am recunoscut pe unul dintre oamenii care fuseseră în coliba cerşetorului. L-am auzit întrebând de mine şi am ieşit afară. Mă trase de-o parte şi spuse:

— Effendi, ai fost milostiv cu noi şi eşti şi bogat. Vreau să-ţi spun ceva.

— Vorbeşte!

— Ce-mi dai pentru asta?

— Nu ştiu dacă ceea ce vrei să-mi spui are vreo valoare pentru mine.

— Oh, una foarte mare! mă asigură omul.

— În ce măsură?

— Eşti în pericol de moarte.

— Nu cred.

— Dacă-ţi spun eu, este adevărat, effendi.

— Tocmai pentru că îmi spui tu, nu-i adevărat.

Omul se uită consternat la mine.

— Chiar crezi că te mint?

— Da. Aţi vrut să mă omorâţi şi să mă jefuiţi. Criminalii şi tâlharii sunt şi mincinoşi.

— Dar acum îţi vreau binele şi îţi spun adevărul, mă asigură el.

— Păstrează-l pentru tine. Pe mine nu mă interesează.

— Deci, nu vrei să-mi dai nimic? Gândeşte-te că e vorba de viaţa ta!

— Nu dau nici măcar un piastru pentru viaţa mea.

— Cum? Viaţa ta nu are nici o valoare pentru tine?

— Ba are şi încă una mare, dar ea se află în mâinile Domnului. Nu se spune oare şi în *Coran* că Allah hotărăşte durata vieţii fiecărui om, încă de la început?

Asta l-a pus, evident, în încurcătură. Nu mai ştia ce să spună. De aceea, am continuat.

— Vezi, deci, că ar fi aproape un păcat să plătesc bani pentru viaţa mea. Ceasul hotărât va sosi, fie că plătesc, fie că nu plătesc.

Deodată văzui o tresărire pe faţa lui. Îi venise un gând salvator.

— Effendi, dar tu eşti creştin, nu-i aşa? Tu poţi să-ţi

prelungeşti viaţa.

— Cum aşa?

— Allah a stabilit doar durata vieţii adevăraţilor săi dreptcredincioşi.

— Te înşeli. Stă scris în cel de-al cincilea capitol al *Coranului*, capitolul intitulat „Masa”, ca ceasurile tuturor oamenilor, ale credincioşilor şi necredincioşilor, sunt numărate dinainte. Cunoşti acest capitol?

— Îl cunosc.

— Atunci, ai să-mi dai dreptate. Nu pot şi nici nu am voie să plătesc pentru viaţa mea.

Camaradul, dornic de bani, al lui Saban, se trăgea, încurcat, de barbă, ca şi cum în felul acesta ar fi putut să-i mai vină vreo idee salvatoare. Dar se pare că nici una nu voia să iasă la iveală.

— Effendi, dar eu am nevoie de bani, recunoscu el, descurajat.

— Şi eu.

— Tu ai bani, dar eu n-am.

— Ei, am să-ţi dovedesc că nu sunt nemilos. Nu-mi place să fiu şantajat, dar celor nevoiaşi le fac cu plăcere câte un dar, dacă îmi dau seama că îl merită. Dacă, îmi spui în ce constă pericolul care mă paşte, sunt gala să-ţi dau un bacşiş.

— Cât oferi? se grăbi să întrebe.

— Să ofer? De oferit se oferă doar când e vorba de o afacere, de un preţ şi doar ţi-am spus deja că nu se pune problema să te plătesc. Îţi promit un dar. Cât de consistent va fi darul, asta o hotărăşte cel care îl oferă şi nu cel care îl primeşte. Deci, ce vrei să-mi spui?

— Nimic!

Voia să se întoarcă. Eu, însă, l-am apucat de braţ şi l-am avertizat:

— Ai spus că mă paşte un pericol de moarte. Există, probabil, oameni care vor să atenteze la viaţa mea. Tu ştii

ceva, deci eşti complicele lor. Am să te arestez, dacă nu vorbeşti.

— Am vrut doar să fac o glumă.

— Minţi!

— Effendi! spuse, ameninţător.

— Aida de! Ai vrut să primeşti bani, indiferent dacă spusele tale erau adevărate sau nu. Ştii cum se pedepseşte un asemenea şantaj?

— Dar nu-i vorba de nici un şantaj.

— Bine! N-am de gând să mă necăjesc din cauza ta. N-am nici timp, nici chef. Poţi să pleci.

L-am lăsat acolo şi m-am întors să intru în casă, dar nici n-am ajuns bine la uşă, că m-a şi strigat:

— Effendi, are să-ţi pară rău!

— Asta s-o crezi tu. Am impresia ca mă crezi mai prost decât sunt. Ce vrei să-mi spui ştiu deja de mult.

— Imposibil.

— Aida de! E pe drum un mesager.

Am văzut după faţa lui că ghicisem adevărul.

— De unde ştii? mă întrebă.

— Ăsta-i secretul meu.

— Deci cerşetorul a vorbit ce nu trebuia!

Am zâmbit cu superioritate. Nici nu-mi trecea prin cap să dau bani pentru un secret pe care deja îl aflasem pe jumătate şi speram să-l aflu în totalitate, prin viclenie.

— Şi nu-ţi faci griji? întrebă el mai departe.

Mai întâi trebuia să aflu cine e mesagerul; de aceea, am izbucnit în râs.

— Şi ce, crezi că trebuie să mă tem de omul acesta?

— Nu-l cunoşti pe Saban! O dată l-ai păcălit, dar a doua oară n-o să-fi meargă.

Deci, cerşetorul era. El îl dusese pe cel rănit la Usundere. Se putea deci presupune că fusese însărcinat de Mosklan să meargă întâi la Palatza, unde se afla căminul celui rănit şi

unde, probabil, avea şi rude şi apoi mai departe, la Ismilan, la rudele armurierului care îşi frânsese gâtul.

Cei pe care îi întrecusem în viclenie încheiaseră pace cu noi. Eram sigur că îşi vor ţine cuvântul, în ceea ce-i privea. Dar puteau să se răzbune prin intermediul altora, în acelaşi timp, trebuiau să-şi ia măsuri să nu le scap. Întrucât aflaseră de la brutar în ce direcţie voiam să ne continuăm călătoria, restul era foarte uşor de ghicit.

— Dar nici nu vreau să-l păcălesc, am spus, calm.

— Atunci ce vrei?

— Nu vreau să mai am de-a face cu Saban. Mi-a dat cuvântul că n-o să mă mai deranjeze.

— Saban o să se ţină de cuvânt. El însuşi n-o să te mai deranjeze, dar are să-i aţâţe pe alţii contra ta. Alianţa e mare.

— Nu mă tem şi pe cei care mă vor înfrunta cu duşmănie am să-i dau pe mâna judecătorului.

— Da' ce, poţi să denunţi un glonţ?

— Nu te face de râs! Mai bine spune-mi cum se face de-ai ajuns să-l trădezi pe Saban care, totuşi, ţi-a fost prieten?

— Prietenul meu? La asta nu-ţi răspund. Ţi-ai zăvorât inima şi punga. Am venit degeaba până aici.

Se îndreptă spre cal, dar atât de şovăitor, încât mi-am dat seama că aştepta să-i mai fac o ofertă. Dar eu doar am remarcat:

— Pleci? Nu vrei să poposeşti aici? Ştii doar că aici se dă un ospăţ.

— N-am timp pentru astfel de ospeţe. Deci, nu dai nimic?

Se uită ameninţător la mine.

— Nu.

— Pleci azi de aici?

Faptul că pusese această întrebare fusese o nerozie din partea lui. Îşi trădase pur şi simplu intenţiile. Voise să câştige bani, nu primise nimic, iar acum era capabil de orice act de ostilitate.

— Crezi c-o să renunţ la ospăţul care ni se pregăteşte? am răspuns. Şi caii noştri trebuie să se odihnească înainte de a pleca mai departe.

— Aşa să te ajute Allah, cum m-ai ajutat tu pe mine!

Acum se urcă pe cal şi plecă.

În spatele intrării m-am ciocnit de Halef, pe care-l văzusem că se ascunsese acolo. La flacăra torţei care fusese înfiptă în zid, am văzut imediat că era furios.

— Sidi, de ce1 l-ai lăsat pe omul acela să plece? mă întrebă.

— Aici nu mi-e de folos.

— Dar în altă parte îţi poate face rău!

— Ai auzit ultimele lui cuvinte?

— Din păcate numai ultimele. M-am ascuns aici, ca să veghez asupra ta. Vă puteam vedea, dar nu vă puteam auzi. Dar, în cele din urmă, am aflat totuşi că vroia bani. De ce?

— Vino afară! Nu trebuie să tragă nimeni cu urechea la ceea ce vom vorbi.

I-am povestit lui Halef ce aflasem şi ce presupuneam.

— Vor să ne ia prin surprindere, mormăi micuţul hagiu.

— Poate că nu, dragă Halef.

— Atunci ce vor? De ce ne-a luat-o înainte cerşetorul ăsta, care nu e cerşetor?

— Evident, trebuie să le aţâţe împotriva noastră pe rudele lui Mosklan şi ale lui Deselim. Dacă noi ajungem la Palatza sau chiar la Ismilan, atunci putem să ne aşteptăm la o primire care numai plăcută nu va fi.

— Atunci s-o luăm pe alt drum.

— N-aş vrea. În primul rând, vreau să rămân pe urmele fugarilor şi în al doilea rând, mă gândesc sa mergem direct în Ismilan, în casa lui Deselim, unde am putea afla multe lucruri care ne ar putea fi de folos.

— Daca o să fim primiţi ca duşmani, n-o să aflam nimic. S-ar putea chiar să fim arestaţi ca ucigaşi.

— Tocmai de aceea vreau să i-o iau înaintea cerşetorului.

— Tu? Dar cum? se interesă Halef, încordat.

— Am să ajung acolo înaintea lui.

— Sidi, ce-ţi trece prin cap! Doar nu vrei să plecăm chiar în noaptea asta?

— Chiar asta vreau.

— Nu se poate. Nu te las să pleci. Gândeşte-te în ce pericol te-ai aflat astăzi, pentru că n-am fost cu tine!

— Şi totuşi m-ai salvat şi ai să mă salvezi şi mâine din nou, dacă va fi nevoie.

Vorbele acestea l-au făcut pe bravul Halef să se simtă flatat.

— Chiar aşa? întrebă el, mulţumit de sine.

— Da, sigur. Să-ţi spun acum ce am plănuit. Voi înnoptaţi la fierar şi plecaţi dimineaţa cat mai devreme. Alegeţi altă direcţie decât cea pe care urma să mergem. Călăriţi de la Koschikawak la Mastanly Stajanowa şi Topoklu, până la Ismilan, eu, însă, voi lua-o acum în direcţia sud spre Goldschik, Maden şi Palatza.

— De ce prin aceste aşezări?

— Pentru că ăsta este drumul pe care-l va urma cerşetorul, pornind de la Usundere.

— Este o noapte neagră ca pana corbului. Ai să te rătăceşti.

— Sper să nu mă abat de la drum. Dar cerşetorul are un avans mare.

— Rih aleargă mai iute. Am să-l întrec pe Saban.

— Şi pe bezna asta, ţi-ai putea frânge gâtul.

— Mai vedem. Când ajungeţi la Ismilan, vă duceţi la cafeneaua armurierului Deselim. Se află pe uliţa care duce spre satul Tsehatak. Acolo o să mă găsiţi.

— Şi dacă nu eşti acolo?

— Mă aşteptaţi.

— Şi dacă n-ai să vii, sidi?

— Atunci vii după mine a doua zi dimineaţă, până la Palatza. S-ar putea ca acolo să fiu reţinut, din cauza lui Mosklan.

— Unde te găsesc acolo?

— Asta încă n-o ştiu acum. Satul este mic şi va fi suficient să întrebaţi de mine.

Halef îşi dădu toată osteneala să mă convingă să renunţ la acest plan, dar am rămas ferm pe poziţie.

Când au aflat apoi şi ceilalţi că voiam să-l părăsesc, am întâmpinat o rezistenţă căreia cu greu i-am putut face faţă. Ikbala şi mama sa Tschileka şi-au pus mâinile în cap, pentru că nu voisem să gust din friptură şi din ghiulele. Şi librarul m-a rugat să rămân. Pe el l-am luat deoparte şi i-am spus tot ceea ce trebuia despre covoare.

— Effendi, zise Ali, ai făcut bine că mi-ai spus. Ceilalţi ştiu că aici se serbează logodna şi deci, vor încerca în acest timp să golească, în secret, ascunzătoarea. Am să-i împiedic să facă asta.

— Ai să-l denunţi pe socrul tău?

— Da, o să fie spânzurat, râse librarul.

— Nu mă priveşte pe mine ce-ai de gând să faci. Transmite-i salutul meu tatălui tău şi fii veşnic fericit cu Ikbala a ta, cea mai frumoasă din Rumelia.

Când Schimin văzu că era imposibil să mă fadă să rămân, mă întrebă pe ce drum aveam de gând s-o apuc. Nu prea aveam încredere în boiangiul cel gras, aşa că am numit mai multe locuri prin care nici n-aveam de gând să trec, fierarul m-a urmat afară, la cal şi acolo i-am dezvăluit adevăratele mele intenţii. A stat o clipă pe gânduri, apoi mi-a spus:

— Cerşetorul va ajunge curând în Usundere. Va zăbovi puţin acolo, apoi va pleca. În orice caz, se va îndrepta spre Maden şi Palatza. De aici până la Maden ai de străbătut zece *aghatsch*[1] şi trebuie neapărat să treci prin Mastanly şi

[1] Milă turcească = 5.010 m. 22,22 mile turceşti se împart exact la un grad

Goldschik, dar eu cunosc această porţiune de drum şi am să te ajut să ajungi acolo mult mai repede. O să mergem pe cea mai dreaptă linie posibilă.

— Cum, vrei să vii şi tu?

— Da. Am să te însoţesc până când am să fiu sigur că nu te mai poţi rătăci.

— E un gest foarte frumos din partea ta, dar...

— Nu mai spune nimic! mă întrerupse Schimin. Ştii doar cât de recunoscător îţi sunt.

— Dar va trebui să călăresc foarte repede.

— Am un cal destul de bun. Era cel mai bun al omului de la care l-am împrumutat. Va trebui să-şi încordeze toate puterile. După ce mă voi despărţi de tine, voi merge mai încet.

Halef venise după noi, ca să-mi atragă atenţia asupra unui lucru la oare nu mă mai gândisem şi anume asupra pungii despre care discutasem pe drumul de la Kabatsch spre coliba lui Saban. Am scos-o de la brâu şi la lumina unei torţe, i-am cercetat conţinutul. Se aflau acolo o sută de ducaţi austrieci şi zece lire turceşti. Un astfel de ducat valorează, în funcţie de ţinutul respectiv, 53 până la 58 de piaştri. Deci suma se urca până la 1.150 de mărci sau 5.300 — 5.800 piaştri, în monedă naţională. În plus, se mai aflau încă cincizeci de *beschliks*, monede de cinci piaştri. Mai era şi un bilet, în care se preciza că monedele de aur erau pentru mine, iar cele de argint pentru Halef. După cum am aflat mai târziu, Omar Ben Sadek primise de la gazda noastră, încă la Adrianopol, un dar de bani şi mai mare, pentru salvarea bijuteriilor lui Iacub.

Un asemenea dar de bani putea fi considerat de unii ca o lipsă de delicateţe. Mi-a trecut şi mie un asemenea gând prin cap, dar l-am alungat. În primul rând, donatorul era bine intenţionat. Ştia că nu sunt milionar. În al doilea rând, darul principal constase în celelalte obiecte şi în calul de povară cu

---

ecuatorial.

care fuseseră trimise, dar pe care le pierdusem, prin bunăvoinţa caporalului care fugise cu ele şi în al treilea rând, am mai găsit în pungă, tot pentru mine, un inel de o lucrătură minunată, cu un hiacint uriaş. De fapt, nu suportam să port inele pe degete — podoabele bărbăteşti trebuie să fie de alt tip — dar inelul acesta face parte dintre obiectele pe care le păstrez ca pe nişte amintiri deosebit de plăcute.

Bineînţeles că i-am dat imediat lui Halef cei cincizeci de *beschliks*. I-a băgat în pungă, zâmbind pe sub mustaţă.

— Sidi, acest binefăcător este un om foarte inteligent. Eu, în locul lui Hulam, aş fi fost, poate şi mai deştept. Un *kaf* este mai bun decât un *nun* şi se află şi mai în faţă în alfabet.

Fiecare literă a alfabetului arab este reprezentată şi de un număr anume. *Kaf* (K) înseamnă o sută şi *nun* (N), (care, însă, în limba elevată, este folosit ca M în faţa lui B), înseamnă doar cincizeci. Micuţul Halef iar îşi dădea în petic. Circa cincizeci de mărci nu însemnau într-adevăr prea mult pentru un „prieten şi ocrotitor” al lui sidi al său, dar ca bacşiş pentru un servitor preţuiau, totuşi, destul de mult.

Trec peste despărţirea care mi-a mai oferit câteva scene minunate. Grăsuna Tschileka a vărsat câteva lacrimi, de emoţie. Când mă aflam deja călare pe cal, şi-a făcut apariţia şi calfa, care mi-a întins mâna. Oare voia sa şi ia rămas-bun sau dorea un bacşiş? Nu prea obişnuiam să scot atât de repede biciul, care era prins la şa, precum viteazul meu hagiu Halef Omar. Acum, însă, l-am înhăţat fulgerător şi i-am tras ticălosului câteva lovituri peste spate, încât, cu o săritură rapidă, s-a ascuns în spatele grăsunei sale stăpâne.

— O, vai! Ce piperat e! a strigat el, apucându-se cu mâna de dos.

— Vrei şi sare? l-am întrebat, zâmbind.

Într-o clipă, hagiul a şi sărit lângă mine, şi-a scos biciul de la brâu şi a întrebat:

— Să-l sărez eu? O merită!

— Am şters-o! strigă cel ameninţat şi dispăru în graba mare după colţul casei.

Apoi am plecat la drum.

9. O cursă călare nocturnă

Noaptea era la fel de întunecoasă ca şi cea trecută. Doar câteva stele clipeau pe cer. Abia acum mi-am dat seama că era o adevărată cutezanţă din partea mea să călăresc într-o astfel de noapte, prin ţinuturi necunoscute şi încă atât de repede, cât era necesar pentru a-l ajunge din urmă şi chiar a i-o lua înainte cerşetorului.

Timp de un sfert de oră, Schimin şi cu mine am călărit unul lângă altul în tăcere. Fiecare se lăsase în voia gândurilor sale. În faţa noastră nu se afla un drum, ci câmpul liber. Lui Rih nu-i păsa, căci ochii lui erau obişnuiţi cu o asemenea beznă.

La un moment dat, tovarăşul meu de drum mă întrebă:

— Effendi, îţi mai aminteşti discuţia noastră pe care, din păcate, a întrerupt-o sosirea lui Mosklan?

— Mi-o amintesc exact.

— Voiai să-mi demonstrezi că voi, creştinii, sunteţi mai buni decât credeam eu.

— Peste tot există oameni buni şi oameni răi, deci şi printre creştini şi printre musulmani. Nu despre creştini voiam să-ţi vorbesc, ci despre creştinism.

— Vrei să spui că este mai bun decât învăţătura noastră?

— Da.

— Îţi va fi greu să dovedeşti asta.

— Ba nu. Compară *Coranul* cu *Biblia* noastră. Profetul vostru s-a inspirat din cele mai minunate revelaţii ale cărţii noastre. A luat pasaje din învăţăturile Vechiului şi *Noului Testament* şi le-a adaptat la condiţiile specifice de atunci ale ţării şi poporului său. Dar condiţiile s-au schimbat. Arabul care hoinăreşte prin deşert nu mai este singurul adept al islamului. De aceea, islamul a devenit acum pentru voi o cămaşă de

forţă, sub a cărei apăsare suferiţi neputincioşi. Mântuitorul nostru ne-a adus învăţătura iubirii şi a împăcării. Ea nu este împrumutată din obiceiurile unui mic popor al deşertului, ci se revarsă de la Dumnezeu, care înseamnă iubire. Ea este veşnică, omniprezentă şi cuprinde toţi oamenii, toate pământurile şi toţi sorii. Ea nu te oropseşte, ci te face fericit. Ea nu luptă cu spada, ci cu milostenia. Ea nu mână popoarele cu biciul, ci le strigă cu vocea unei mame iubitoare, care vrea să-şi reunească toţi copiii lângă inimă.

— Vorbeşti de dragoste şi totuşi, ea vă lipseşte.

— Tu arunci toată recolta, dacă doar câteva roade sunt roase de viermi?

— S-ar putea ca prin alte părţi recolta să fie mai bună decât a noastră. De ce, însă, tocmai la noi nu creşte grâul creştinismului, ci cresc doar buruienile?

— Chiar aşa e? l-am întrebat. Atât de rău? Ei, atunci trebuie să ştii că buruienile prosperă pe un pământ prost. Prin asta depui mărturie împotriva islamului, căci înseamnă că el ar fi acest pământ prost. Suntem singuri şi avem timp. Vrei să-ţi vorbesc despre Hristos, despre profeţii care au vestit venirea lui şi despre minunile care le-a făcut?

— Povesteşte-mi! Demonstrează-mi că este mai mare decât Mohammed! Pe tine pot să te ascult, fără să-mi încarc conştiinţa. Nu eşti un vânător de suflete, care vrea să mă ademenească. Cunoşti şi islamul şi creştinismul. N-ai să mă ispiteşti, ci ai să-mi spui adevărul.

De acum înainte ai să atragi oamenii! La aceste cuvinte ale Mântuitorului mă gândeam, când am început să povestesc. Fierarul avusese dreptate; eram cinstit faţă de el. El făcea parte dintre acei oameni simpli care, deşi înzestraţi cu puţine daruri, aspirau spre adevăr, în vreme ce aceia bogaţi din punct de vedere spiritual îşi iroseau deseori energia cu tot felul de rafinamente sterile.

Era o călătorie neobişnuită. Eu povesteam iar Schimin

asculta în tăcere. Doar din când în când, mai punea câte o întrebare sau rostea vreo vorbă de mirare. Călăream, în trap cât se poate de rapid, iar calul lui trebuia să facă eforturi destul de mari pentru a se menţine lângă al meu şi totuşi, fierarul acorda mai multă atenţie vorbelor mele decât calului şi drumului şi se întâmpla că, împiedicându-se sau făcând o săritură neaşteptată, calul lui Schimin îşi pierdu scăriţa de şa, fapt în urma căruia trase o înjurătură care nu se potrivea nicicum cu conţinutul povestirii mele. Cu toate acestea, dacă din punct de vedere fizic am înaintat rapid şi din punct de vedere spiritual am făcut progrese mari, aşa cum am observat după un timp.

Trecuseră mai multe ore. Am escaladat un munte, lucru deloc uşor pe o asemenea beznă şi neexistând aici o cărare. Apoi am coborât, printr-o pădure rară, cu coaste abrupte. N-am putut să mergem tot atât de repede ca până atunci.

— Şi tu chiar crezi că Hristos a înviat şi s-a înălţat la ceruri? m-a întrebat fierarul.

— Da, sunt convins de asta.

— Dar cum poate să ajungă în ceruri un trup pământean? Chiar şi trupul profetului nostru a rămas pe pământ!

— Dar nu ţi-am povestit despre muntele de pe care s-a ridicat în slăvi? Şi nu spune şi profetul vostru că Hristos s-a înălţat chiar în faţa ochilor apostolilor lui?

— Da, este o mare minune. Şi va reveni cândva?

— Pentru a-i judeca pe cei vii şi pe cei morţi. Lucrul acesta îl confirmă şi Mohammed. Pe unii îi va mântui şi pe alţii îi va osândi. Atunci, nu este el Dumnezeu? Nu este el mai mare, mai grandios şi mai puternic decât Mohammed, care nici măcar o dată n-a spus despre sine însuşi că ar fi judecător?

— Aproape că îmi vine să cred, recunoscu Schimin.

— Aproape? Numai aproape? Cuvintele lui Hristos sunt adevărate, aşa cum el însuşi este Adevărul. El spune despre sine: *Eu sunt atotputernic în cer şi pe pământ!* A vorbit

vreodată aşa Mohammed al vostru?

— Nu, effendi. Am să le povestesc şi nevestei mele şi prietenilor mei ceea ce mi-ai spus. Aş fi vrut să am şi eu *Cartea* voastră *Sfântă*. Atunci aş fi putut să citesc şi să învăţ şi poate, s-ar fi pogorât şi asupra mea acel *Duh Sfânt* despre care mij-ai vorbit, aşa cum l-a pogorât asupra enoriaşilor la prima sărbătoare a Rusaliilor. Când omului îi este sete, trebuie să-i dai apă. Şi sufletul este însetat. L-am simţit şi am crezut că beau apă atunci când mi-am spus rugăciunile şi am fost la moschee. Acum, însă, simt de parcă n-aş fi băut o apă curată, căci cuvintele tale sunt mai clare şi mai îmbucurătoare decât ale celor după care noi repetăm rugăciunile. Tare rău îmi pare că eşti străin de locurile acestea şi că n-o să te mai văd niciodată.

— Am să rămân cu tine, Schimin, căci cuvintele mele vor rămâne în sufletul tău. Ele se odihnesc în inima ta, aşa cum sământa se odihneşte în pământ şi vor încolţi, vor înmuguri şi vor da roade şi pentru că te-am îndrăgit şi îţi sunt atât de îndatorat, am să-ţi fac un dar care să-ţi amintească de această noapte ori de câte ori îl vei ţine în mână. Ştii să citeşti. Este o carte. Am cumpărat-o la Damasc, în amintirea oraşului grădinilor şi apelor răcoritoare. Dacă citeşti cartea, vei auzi curgând apa înviorătoare şi vei bea din ea. Iat-o!

Am deschis coburul, am scos cartea şi i-am dat-o.

— Ce stă scris în ea? m-a întrebat. Este o carte de poveşti?

— Nu. Nu o poveste ai să citeşti, ci adevărul despre veşnicie. Sufletul tău este însetat de adevăr şi trebuie să-l cunoşti. Această carte este *Noul Testament*, care conţine tot ceea ce ţi-am povestit şi încă multe altele.

Atunci Schimin a scos un strigăt de bucurie prin care mi-a arătat cât de fericit îl făcuse darul meu.

— Effendi, spuse, darul acesta este atât de mare încât nu îndrăznesc să-l primesc!

— Păstrează cartea, în numele lui Dumnezeu! Nu m-a costat mult, dar în ea se află ascunsă cea mai mare bogăţie de pe pământ, drumul spre mântuire. Apostolul spune că trebuie să cauţi şi să cercetezi în această carte, pentru că ea conţine viaţa veşnică. Îţi doresc din toată inima să găseşti în ea şi viaţa ta veşnică!

Cu greu am reuşit să pun capăt mulţumirilor lui. Ar fi continuat mult şi bine să-mi mulţumească, dacă n-ar fi fost întrerupt de altceva.

Ajunsesem din nou la câmpie şi am observat că ne aflam pe o cărare destul de bine nivelată, adică pe ceea ce se numeşte acolo — cărare.

— Acesta este drumul de la Usundere la Maden, îmi spuse Schimin, întrerupându-şi mulţumirile.

În aceeaşi clipă, am apucat de frâul calului lui.

— Stai! Ascultă! Mi s-a părut că aş fi auzit în faţa noastră un sforăit de cal.

— N-am auzit nimic şi nu aud nici acum nimic.

— Pământul este moale şi înăbuşă zgomotul tropotului de cal. Dar calul meu şi-a ciulit urechile şi adulmecă aerul cu nările, cercetător. Asta-i un semn sigur că cineva se află înaintea noastră. Ascultă!

— Da, acum aud. Un cal a călcat pe o piatră şi a alunecat. Oare cine călătoreşte atât de târziu prin acest ţinut singuratic?

— Poate e cerşetorul?

— Nu prea-mi vine să cred, spuse fierarul.

— De ce?

— Atunci înseamnă că a plecat foarte târziu.

— Şi de ce n-ar fi de crezut aşa ceva?

— Dar Saban vrea să ajungă înaintea ta! spuse Schimin.

— Ei, a crezut că am să plec abia mâine dimineaţă şi atunci n-avea de ce să se grăbească. N-am putea să-l ocolim, aşa încât să nu-şi dea seama că mă aflu deja înaintea lui?

— Ba da. Dar nu te sfătuiesc să faci asta.

— Ce-i drept, dacă facem un ocol pentru a-l lăsa în urmă, n-o să ştim dacă este într-adevăr cerşetorul sau nu.

— De aceea, trebuie să mergem direct la el.

— Dar ce-am să fac cu Saban? Pot să-l împiedic să-şi continue drumul? Asta pot s-o fac doar cu forţa şi nu vreau vărsare de sânge!

— Nici nu este necesar aşa ceva, effendi. Lasă-mi-l mie.

— Cum adică?

— Îl sileşti să se întoarcă, iar eu rămân cu el şi-l duc cu mine la Koschikawak. N-o să-mi scape.

— Şi dacă Saban te întreabă ce drept ai să-l duci acolo?

— Chiar n-am nici un drept? N-a vrut el să te omoare, effendi?

— Ăsta ar putea fi un motiv. Dar ai să-ţi faci astfel un duşman, care va încerca să se răzbune pe tine.

— Nu mă tem de cerşetor. Îmi este deja duşman. Saban este duşmanul tuturor oamenilor cinstiţi. Trebuie să-mi dai voie să-ţi fiu de ajutor şi nu-i nevoie să-ţi faci griji din pricina mea. Dacă este într-adevăr el, îl legăm şi ne luăm rămas-bun, fără ca el să audă încotro porneşti.

— Care-i drumul de aici până la Maden?

— Urmezi cărarea asta şi ajungi acolo într-o jumătate de oră. De acolo, n-ai cum să te mai rătăceşti. Voiam să mai discut cu tine şi despre *koptscha*, dar micuţul tău hagiu are una, iar tu ai luat-o pe aceea a lui Deselim. Sunt de ajuns. Şi acum, vino, effendi!

Schimin îşi puse calul în mişcare, ca semn că nu voia să mai audă nici un fel de împotrivire din partea mea. Trebuia să-mi convină acest lucru, pentru că, astfel, cerşetorul ar fi fost împiedicat să transmită mesajul, fără a avea de suferit din pricina mea.

N-a durat mult şi am ajuns atât de aproape de călăreţul nocturn, încât trebuia să ne audă. Am observat că a început

să călărească mai repede, ca să nu-l prindem din urmă.

— Rapid, înainte! spuse Schimin. Saban nu-i un călăreţ bun şi o să-l prindem uşor, numai să fie el şi nu un altul.

— Dar dacă se abate din drum?

— N-o va face. Nimeni nu îndrăzneşte să facă aşa ceva aici, într-o asemenea noapte întunecoasă. Şi eu m-aş abţine să fac aşa ceva, dacă n-ar fi vorba să te însoţesc pe tine.

Schimin avusese dreptate. Călăreţul îşi dădu curând seama că eram mai rapizi decât el. Ca să se abată din drum nu îndrăznea şi atunci considera că cel mai bine era să se oprească şi să ne aştepte.

Fierarul călărea în faţă, iar eu rămăsesem mai în urmă, aşa încât să nu mi se observe statura. Călăreţul se trăsese puţin într-o parte, ca să ne lase să trecem mai departe. Dar fierarul se opri lângă el şi salută.

— Bună dimineaţa!

— 'Neaţa, replică celălalt, scurt.

— De unde vii?

— De la Deridere.

Era o minciună, căci, după voce, l-am recunoscut pe cerşetor.

— Şi încotro te duci?

— Peste tot şi nicăieri.

Asta suna a aroganţă. Dar Saban nu reuşi să scape cu asta, căci Schimin îi spuse pe un ton care lăsa clar să se înţeleagă că era ferm hotărât să nu se lase intimidat:

— Va trebui să-mi spui exact unde!

— Va trebui? mârâi, recalcitrant, cerşetorul.

— Da, nu mă cunoşti?

— Da' ce, tu mă cunoşti cumva?

— Eşti cerşetorul Saban.

— Ah! Şi tu?

— Noaptea nu-i chiar atât de neagră ca sufletul tău. Nu poţi să-mi recunoşti faţa? Sunt Schimin, fierarul din

Koschikawak.

— De aceea mi s-a părut vocea ta atât de cunoscută! Pleacă pe drumul tău mai departe! N-am nimic de-a face cu tine!

— Dar eu am cu tine. Nu-l cunoşti pe omul care este aici, lângă mine?

— Nu. Căraţi-vă!

— Asta am să şi fac, am replicat, mai înainte, însă, trebuie să-ţi spun o vorbă, Saban!

Zicând acestea, mi-am apropiat calul de al lui, ca să mă poată recunoaşte. Eram atât de aproape unul de altul, încât capul unuia dintre cai se afla lângă coada celuilalt.

— *Scheitan!* Străinul! exclamă cerşetorul.

— Da, străinul! Acum vezi într-adevăr că aş vrea să vorbesc cu tine?

— Dar eu nu vreau să vorbesc cu tine!

Am observat că Saban a dus mâna la brâu. Am luat flinta şi am aşezat-o cu patul pe gâtul calului.

— Deci, spune, încotro te duci? am întrebat, privindu-l cât se poate de aspru.

— Ce te interesează pe tine, ucigaşule? mă înfruntă.

— Ucigaş?

— Da. Cine şi-a frânt gâtul din cauza ta şi cui i-ai zdrobit faţa?

— Şi pe cine aţi ademenit în coliba ta, ca să-l ucideţi? Ştiu încotro te îndrepţi, dar ai să ai bunătatea să te întorci din drum.

— Cine o să mă silească?

— Eu. Descălecă!

— Oho! Vrei să mă ucizi şi pe mine? Am să mă apăr. În iad cu voi!

Saban îşi îndreptă braţul spre mine. Instantaneu am lovit şi în aceeaşi clipă a tras şi el. S-a auzit detunătura — dar glonţul nu m-a nimerit, căci lovitura pe care i-am tras-o i-a

deviat braţul. Şi n-a apucat să-şi coboare braţul, că am şi făcut un pas într-o parte cu calul şi l-am pocnit cu patul armei la subsuoară, încât s-a clătinat în şa şi s-a prăbuşit de cealaltă parte a calului.

Tocmai voiam să descalec, rapid, dar nu apucasem să pun piciorul pe pământ, când l-am auzit pe fierar strigând:

— Stai pe loc ţopârlanule; altfel te strivesc sub copitele calului!

Mârţoaga cerşetorului rămăsese pe loc. Am vrut să sar peste animal, când am văzut fulgerarea unui al doilea foc de armă. Calul fierarului făcu un salt şi Schimin sări fulgerător din şa. Oare tovarăşul meu de drum fusese atins? M-am apropiat rapid.

Doi bărbaţi zăceau la pământ, unul peste celălalt. Era atât de întuneric încât nu-i puteam deosebi. L-am apucat de braţ pe cel care se afla deasupra.

— Stai, effendi! strigă acesta. Eu sunt!

— Ah, tu Schimin! Te-a atins cumva glonţul lui Saban?

— Nu. L-am văzut că vrea s-o ia la fugă şi l-am avertizat. Atunci a tras şi eu l-am dărâmat cu calul. S-a apărat, dar numai cu un braţ. Probabil calul l-a lovit cu copita în celălalt braţ.

— Nu, l-am lovit eu cu patul armei.

— Muşcă precum un jder. Va trebui să-i astup gura! N-am putut vedea ce făcea Schimin, dar am auzit un horcăit. Apoi, fierarul se ridică.

— Aşa, acum l-am liniştit.

— Ce-ai făcut? Doar nu l-ai ucis?

— Nu. Pune mâna pe el să vezi cum se zvârcoleşte. I-am înfundat doar un şervet în gură.

— Acum trebuie să-i legăm braţele.

— Dar cu ce?

— Cu cingătoarea.

— Da. Are o cingătoare lungă şi îngustă. Ajunge ca să-l

legăm şi de cal.

L-am ajutat pe fierar. Aproape să-l sugrumase pe Saban. Înainte ca învinsul să-şi fi recăpătat respiraţia, era deja aşezat pe cal. Cingătoarea îl ţinea bine legat acolo, pentru că era suficient de lungă şi îi legasem picioarele unul de altul, trecând-o pe sub burta calului, îi legasem bine şi braţele cu o bucăţică ruptă din cingătoare. Ne-am dat seama că Saban avusese două pistoale: pe unul îl scăpase atunci când l-am lovit peste mână, iar pe celălalt atunci când Schimin se urcase cu calul peste el. Aveau câte o singură ţeava şi acum erau descărcate, iar alte gloanţe n-am mai găsit.

Acum, Saban începu să ne înjure. Cerea să-l eliberăm şi ne ameninţa cu autoritatea publică. Dar fierarul îi râse în nas şi îi spuse:

— Nu-mi pasă ce-ai făcut înainte, dar acum ai încercat să mă împuşti, aşa că te iau cu mine ca să-ţi dovedesc că tu eşti acela care trebuie să te temi de autorităţi. Poate te iert, dacă te comporţi bine pe drum. Dacă ai să continui să înjuri în halul ăsta, să nu te aştepţi la nimic bun.

— Voi v-aţi legat de mine. Eu doar m-am apărat. Trebuie să-mi continui drumul.

— Ai timp şi mai târziu pentru asta. Şi acum, ţine-ţi gura! O să mai stăm de vorbă, după ce-mi iau rămas-bun de la effendi.

Cerşetorul se potoli. Credea, probabil, că ar fi putut afla ceva din discuţia noastră. Dar Schimin era isteţ, căci îl indusese în eroare, spunându-mi:

— Deci, effendi, de aici încolo, găseşti şi singur drumul. Mergi înapoi şi aşteaptă-mă la fierărie. Eu o iau pe drumul spre Goldschik. N-o să îmi fie prea uşor s-o scot la capăt cu omul ăsta, aşa că am să mă străduiesc să ajung cât mai repede posibil într-un sat. Poţi să le spui alor tăi că l-am prins pe Saban, ca să nu-l mai caute inutil. Ne revedem la mine acasă.

Spunând acestea, Schimin încalecă. Apucă frâul celuilalt cal şi o luă de-a dreptul peste câmp. Am mai auzit doar puţin timp vocea cerşetorului care continua să ocărască, apoi s-a făcut din nou linişte.

Nu prea-mi venea să cred că Saban luase de bune cuvintele lui Schimin. Dar scăpasem de el şi ăsta era cel mai important lucru pentru mine. În acelaşi timp, fierarul mă scutise să-mi iau rămas-bun, căci despărţirile nu plac nimănui, cu excepţia cazului când te desparţi de oameni faţă de care nu simţi nici o afecţiune.

Am urmat drumul pe care venisem până atunci şi am ajuns la Manden după o jumătate de oră, aşa cum spusese Schimin.

Începuse să se lumineze de ziuă. Chibzuiam. Aşa cum stau lucrurile acum, n-avea nici un rost să mai merg la Palatza, ca să mă interesez de rudele lui Mosklan. Mesagerul trimis spre el, fusese obligat să se întoarcă din drum şi se afla sub paza bravului fierar. Deci nu se va afla azi nici în Ismilan despre moartea lui Deselim. Atunci, de ce să-mi mai obosesc armăsarul, care şi aşa, făcuse deja două curse nocturne destul de grele? M-am hotărât să domolesc goana până voi ajunge în sat, la vreun han. Am ajuns fără dificultăţi, dar clădirea hanului părea pustie. În sfârşit, după un timp apăru şi hangiul care, cum mă văzu, luă o oală mică atârnată pe perete şi vărsă în ea dintr-un ulcior un lichid pe care mi-l prezentă drept rachiu de prune.

— Asta e chiar rachiu? l-am întrebat, mirosind lichidul din oală.

— Da.

— N-ai altul?

— Nu. Da' ce nu e suficient de bun pentru tine rachiul?

— E prost.

— Atunci, cară-te dacă nu-ţi place la mine! Doar nu le-am obligat eu să poposeşti aici. Poate eşti cumva vreun paşă, de

ai asemenea pretenţii?

— Nu. Cât costă acest rachiu?

— Doi piaştri.

Am gustat rachiul. Oala avea mai mult de o jumătate de litru. Rachiu de prune, însă, nu cred să fi conţinut mai mult de două degete. Pe deasupra, marginea oalei era lipicioasă ca o răşină. Asta era precis murdăria rămasă acolo după ce oala fusese folosită de câteva sute de băutori. Rachiul era la fel cu celelalte soiuri din care mai gustasem până atunci. Să coste doi piaştri? Treizeci şi opt până la patruzeci de pfenigi! Asta era şarlatanie curată în această ţară a prunilor. Dar m-am stăpânit să mai fac vreo observaţie.

— Ei, are gust bun? întrebă hangiul.

— Da şi încă cum!

M-a înţeles greşit şi a spus:

— Dacă mai vrei, spune-i femeii. O să-ţi mai dea. Trebuie să ies afară, să ţin judecata.

Plecă, iar eu am început să privesc acum mai îndeaproape prin odaie. Câteva tablouri jalnice, care erau pur şi simplu lipite pe pereţi, mi-au confirmat că mă aflam în casa unui armean creştin. Ce-i drept, era unul dintre acei creştini pe care Schimin îi numise „buruieni”.

Alături nevasta hangiului amesteca de zor prin nişte găleţi rău mirositoare. M-am uitat apoi printr-una din găurile care aici erau numite ferestre. Afară, soarele începuse să încălzească. Aici înăuntru era întuneric şi fum. M-am gândit la poetul persan Hafis:

Când dulcea mireasmă a părului tău
Deasupra movilei mele-a pluti;
Atunci mii de flori vor răsări
Din biet mormântul meu.

Fiinţa căreia Hafis îi dedicase aceste versuri nu avea nimic

comun cu această femeie; din faţa mea, care acum căra găleţile cu lapte acru. Şi miresme plăcute! Brr!

M-am ridicat ca să ies afară, să respir aer curat. N-aveam de ce să-mi prelungesc şederea aici.

Tocmai făcusem primii paşi spre ieşire, când de afară răsună un ţipăt lung, strident. Într-o clipă mă şi aflam în faţa uşii. Un al doilea ţipăt la fel de groaznic şi am şi sărit dincolo de curte, spre colţul unde fiinţa acea de sex feminin era într-adevăr pironită de scară. Cu partea din faţă a corpului lipită de scară, îşi oferea spinarea despuiată biciului pe care unul dintre argaţi îl agita în aer, pentru a trage o a treia lovitură. Înainte de a apuca să lovească, i l-am smuls din mână.

Pe spinarea celei pedepsite se puteau vedea două dungi late care, precis, cât de curând aveau să plesnească. Hangiul stătea alături, cu figura unui legiuitor care se delectează privind cum îi sunt îndeplinite poruncile. Se îndreptă spre mine şi întinse mâna după bici.

— Străinule, ce-ţi trece prin cap? ţipă la mine. Dă-mi imediat biciul. Este al meu, nu al tău!

Mă înfuriase foarte tare acest mod ruşinos de a pedepsi o femeie. Indiferent ce făcuse, nu suportam să fie lovită astfel, mai ales în prezenţa mea. Am simţit cum îmi ardeau obrajii de mânie şi l-am întrebat pe hangiu, cu o voce ridicată:

— Ce-a făcut fata aceasta?

— Nu te interesează pe tine! â replicat el, arogant. Dă-mi imediat biciul, altfel ai să-l simţi chiar pe pielea ta!

— Ce? Să mă biciuieşti pe mine? Poftim, iată răspunsul meu!

I-am tras una peste spate, încât, instantaneu, armeanul se încovoie de durere. Dar, în aceeaşi clipă, se şi aruncă asupra mea şi cu atâta putere, de căzu lat la pământ, pentru că eu mă ferisem rapid într-o parte.

— Să nu te mişti, că te plesnesc cu biciul peste faţă! l-am ameninţat.

Totuşi, hangiul, ridicându-se brusc, sări din nou asupra mea. De data aceasta nu m-am dat înapoi, ci am ridicat piciorul drept şi l-am întâmpinat cu o lovitură în burtă. Armeanul s-a prăbuşit din nou în mizeria din curte, dar asta-i pusese capac, căci nu se mai putu ridica decât cu mari eforturi. Vru să spună ceva, dar nu-i ieşi decât un geamăt din gură şi şchiopătând, intră în odaie, fără măcar să-mi fi aruncat o singură privire.

Era mai rău decât dacă ar fi rostit cea mai îngrozitoare ameninţare la adresa mea. M-am dus până la armăsar, mi-am luat flinta şi apoi m-am întors în locul unde se afla scara. Acolo, am verificat mai întâi dacă nu era cumva posibil să se tragă asupra mea de la vreo fereastră. Nu era posibil. Apoi m-am aşezat în aşa fel, încât între uşă şi mine să se afle în permanenţă unul dintre oameni.

— Dezlegaţi femeia! le-am poruncit argaţilor.

Mă mirase deja faptul că oamenii nu mişcaseră nici măcar un deget să-şi ajute stăpânul. S-au executat imediat.

— Îmbrăcaţi-o!

Cea care fusese pedepsită abia putea să-şi mişte braţele, atât de strâns fusese legată şi atât de tare o dureau loviturile, primite peste spinare.

— De ce a fost bătută? am întrebat.

Se aflau acolo trei femei şi patru bărbaţi, unul mai necioplit decât celălalt.

— Aşa a poruncit hangiul, răspunse unul dintre ei.

— De ce?

— Pentru că a făcut glume.

— Cu cine?

— Cu străinii.

— Este rudă cu stăpânul?

— Nu. Este servitoare.

— De unde e?

— Din Stajanowa.

— Are rude?

— O mamă.

— Şi hangiul îndrăzneşte să poruncească să fie bătută o fată, doar pentru că a fost prietenoasă cu străinii?

Această discuţie, neplăcută în orice alt loc, nu avea nimic penibil în ea aici. De altfel fata se retrăsese în spatele unei uşi din apropiere.

— Da, n-a făcut nimic altceva, spuse vorbitorul. Hangiul este foarte sever, iar astăzi, chiar de dimineaţă, a fost neobişnuit de furios.

În această clipă, cel numit îşi făcu apariţia în curte. Avea în mână o flintă turcească lungă. Părea să-şi fi revenit oarecum, după lovitura cu piciorul pe care i-o dădusem, iar acum putea să şi vorbească, căci strigă la mine, încă de departe, cu o voce stridentă:

— Fiu de căţea, acum o să mă răfuiesc cu tine!

Hangiul duse arma la umăr şi ţinti spre mine. Nevasta sa ieşise din casă după el. Dădu un ţipăt de spaimă şi îi apucă flinta.

— Ce vrei să faci? se văicări ea. Doar nu vrei să-l ucizi?

— Taci! Cară-te! se răsti la femeie şi o îmbrânci, încât aceasta căzu la pământ.

Făcând această mişcare, ţeava armei lui luă o altă direcţie. Am pus şi eu arma la umăr şi am ţintit cât de exact puteam la o asemenea viteză. Nu voiam să-l rănesc, în ciuda faptului că intenţia lui clară era să-mi tragă un glonţ. Împuşcătura mea pocni, mai înainte decât a lui. Armeanul scoase un strigăt şi lăsă arma să cadă. Glonţul atinsese închizătorul flintei, izbind cu putere, chiar sub nasul hangiului. El nu păţise practic nimic, doar patul armei îl lovise zdravăn în faţă, iar mâinile îl dureau din cauza izbiturii. Şi le bălăbănea, blestemând şi suduind şi apoi începu să urle:

— Aţi văzut? A tras asupra mea! E un criminal. Prindeţi-l, arestaţi-l!

Hangiul înhaţă de la pământ arma deteriorată şi se repezi asupra mea, luându-şi avânt, să mă lovească.

— Înapoi! l-am avertizat. Altfel, trag din nou!

— Să tragi de două ori? Încearcă! mă luă el în râs.

Flinta lui era descărcată. Nu mai avea cum să tragă, deci, o a doua împuşcătură şi credea că şi eu sunt în aceeaşi situaţie. Am tras din nou, ţintind în ţeava flintei lui şi i-am smuls-o iar din mână. Am mai tras încă două împuşcături, una după alta, de data aceasta în aer. Hangiului îi stătea pe buze un nou blestem, dar nu reuşi să articuleze nici un cuvânt. Rămase consternat, cu gura căscată.

— O flintă drăcească! bâlbâi el, în cele din urmă.

— E un vrăjitor, asta-i vrăjitorie! strigară şi ceilalţi.

Ţineam arma la ochi, dar n-am zis nimic. Armeanul şi-o ridică pe a sa şi o privi.

— E o ruşine; e distrusă!

— Până acum, doar arma ta e distrusă, i-am spus. Intenţionat n-am tras în tine, ci doar în armă. Dacă, însă, mai faci un pas, nu te mai cruţ şi te zdrobesc şi pe tine, căci am să trag asupra ta!

— Să nu cutezi! ameninţă.

— Nu eu am cutezat! Tu ai îndreptat arma împotriva mea şi ai atentat la viaţa mea. Eu am fost în legitimă apărare şi aveam tot dreptul să te împuşc.

— Ai vrut să mă împuşti, dar, din întâmplare, ai nimerit în flintă. Doar nu vrei să spui că aşa ai intenţionat, să tragi în închizătorul armei!

— Da' ce, până acum n-ai mai văzut trăgători buni?

— Şi mai înainte, m-ai lovit. Ştii ce înseamnă asta? Nimeni nu mă poate socoti vinovat dacă te ucid. Aşa o ruşine nu poate fi spălată decât cu sânge.

— Dar onoarea fetei care a fost biciuită din ordinul tău cine o spală?

— Da' ce, o servitoare are onoare? replică hangiul, râzând

trufaş. Şi ce-ţi pasă ţie de problemele mele? Pot să-mi pedepsesc servitorii aşa cum am eu chef!

Conform obiceiurilor din acel ţinut avea dreptate. Numai că eu gândeam altfel şi în afară de aceasta, o dată ce începusem, trebuia să intervin energic. De aceea, am perseverat.

— În prezenţa mea nu suport lipsa de omenie. Am folosit biciul împotriva ta, pentru că ai încălcat regulile politeţii. La astfel de ofense răspund doar cu biciul. Aşa sunt obişnuit.

— Dar, de fapt, ce fel de mare domn eşti? Câte cozi de cal ţi-a dăruit sultanul? Am să ordon să se cerceteze imediat acest lucru.

Şi, adresându-se argaţilor, continuă.

— Vă avertizez! Nu-l lăsaţi pe străin să plece! Mă întorc imediat!

— Te duci să-l aduci pe primar? l-am întrebat.

— Da. Te dau pe mâna judecătorului. O să-ţi arate el ce încăperi frumoase are în temniţă.

— Adu-l doar pe primar! Aştept cu plăcere şi nu trebuie să-i pui pe oamenii aceştia să mă păzească. Dacă aş vrea să plec, nu m-aş lăsa oprit de ei. Dar am să rămân, ca să-ţi dovedesc că ai să iei tu însuţi drumul spre temniţă.

Hangiul se grăbi să iasă pe poartă, trecând prin noroiul şi mizeria din curte. Eu, însă, deschisei uşa în spatele căreia dispăruse fata. Am văzut o magazie pentru unelte agricole şi tot felul de alte scule de acest gen. Fata stătea ghemuită pe o claie de fân şi plângea de durere. Tocmai voiam să-i pun nişte întrebări, când am simţit că mă atinge cineva din spate. Întorcându-mă, am văzut-o pe femeia care încerca să mă tragă înapoi. Părea că se temea de ceea ce ar fi putut să-mi spună fata.

— Ce cauţi aici? ţipă hangiţa, strident. Afară cu tine!

— Ba nu, înăuntru cu tine! m-am răstit la ea.

Femeia se dădu speriată înapoi şi strigă:

— Un adevărat canibal!

— Da, am replicat sumbru, am mâncat deja mulţi bărbaţi şi multe femei, dar tu nu prea eşti pe gustul meu!

Era înspăimântată şi nu mai încercă să mă împiedice să intru.

— Vezi că vreau să te ajut, i-am explicat fetei. De aceea, trebuie să-mi spui de ce te-a pedepsit stăpânul tău, într-un mod atât de îngrozitor.

— Dacă îţi spun, o să poruncească să fiu din nou bătută, se jelui fata.

— O să am eu grijă să nu mai poată face asta. Cine era străinul cu care ai glumit?

— Era un domn din... din... am uitat numele locui lui de unde spunea că este. A înnoptat aici. Ce era? Cum îl chema?

— Îşi spunea Madi Arnaud şi voia să se reîntoarcă aici.

Madi Arnaud? Asta era numele bărbatului despre care îmi vorbise Schimin.

— Şi de ce s-a înfuriat stăpânul tău pentru că te-ai purtat prietenos cu străinul?

— Oh, dar nu s-a supărat de asta. Hangiul era furios din pricina portofelului pe care l-am găsit.

— Portofelul? Al cui era?

— Madi Arnaud îl pierduse şi îl căuta. L-am găsit eu în odaia de dormit a stăpânului şi voiam să i-l dau înapoi străinului. Dar hangiul m-a încuiat, până a plecat acesta şi apoi, după ce i-am spus că acel portofel nu-i aparţinea, a poruncit să fiu biciuită.

— Aşa care vasăzică, hangiul e un hoţ. Ce era în portofel?

— N-am putut să mă uit, pentru că a apărut stăpânul.

— Ştii cumva unde l-a pus?

— Da, am fost atentă. I l-a dat nevestei, iar aceasta l-a ascuns în spatele lemnelor de lângă vatră.

Atunci am auzit afară o voce stridentă întrebând:

— Unde este criminalul?

Am ieşit afară şi am văzut un bărbat mititel, uscat ca un ţâr, care purta pe cap o uriaşă căciulă de blană şi în picioare nişte ghete de scoarţă foarte mari. Era îmbrăcat în pantaloni şi vestă de culoare roşiu-stacojiu şi un caftan albastru cu mâneci scurte. Acesta era tot zdrenţuit, iar pantalonii şi vesta nu mai aveau nasturi şi fuseseră legate cu un şnur din cânepă. Pe nas purta nişte ochelari uriaşi eu ramă din corn, care aveau doar o lentilă şi jumătate, iar în mâini avea o călimară, o pană de gâscă şi mai multe foi de hârtie pătate de grăsime.

— Iată-l! spuse hangiul, arătând spre mine.

Vasăzică omuleţul ăsta bizar era seniorul satului!

A făcut asupra mea exact aceeaşi impresie ca şi simbolul funcţiei lui. De la prima vedere, am observat că vârful penei de gâscă era prea mult crăcănat, iar călimara părea sa conţină un fel de nămol negru, aproape uscat.

— Deci, tu eşti criminalul? mi se adresă primarul, cu o gravitate demnă de funcţia lui.

— Nu.

— Dar aşa afirmă acest hangiu!

— Dacă aş fi criminal, ar fi trebuit, totuşi, să omor pe cineva!

— Ai vrut să omori şi asta-i suficient. Intraţi cu toţii în odaie! Am să vă supun unui interogatoriu aspru, iar cel vinovat să nu-şi închipuie cumva că poate să scape de focul încrucişat al întrebărilor mele. Înconjuraţi-l!

— Nu permit aşa ceva! am protestat violent. Încă nu se ştie cine-i vinovatul. Am să merg înainte.

În odaie m-am aşezat lângă oala mea cu rachiu. Era locul cel mai comod.

— Şterge-o de aici! îmi porunci primarul. Ăsta-i locul meu.

— Da' ce, nu vezi că-i al meu. Şedeam deja aici.

— Atunci, ridică-te!

— Dar nu văd printre voi pe nimeni în faţa căruia ar trebui

să mă ridic.

— Nu mă vezi pe mine? Dacă nu te supui de bunăvoie, am să poruncesc să ţi se ia locul cu forţa!

— Pe cel care va îndrăzni să se atingă de mine, îl voi găuri cu toate aceste şase gloanţe!

Am îndreptat revolverul spre el. Căpetenia satului făcu un salt înapoi, care ar fi putut fi demn de un gimnast.

— Omul acesta este într-adevăr periculos, spuse. Deocamdată, să-l lăsăm să stea acolo.

Micuţul îşi căută un alt loc, îşi aşeză hârtiile în fata, puse alături călimara, îşi încruntă fruntea, ridică pana în dreptul luminii şi îi cercetă vârful. Rezultatul acestei examinări fu următoarea poruncă:

— Daţi-mi un cuţit!

Hangiul aduse un cuţitoi cu care s-ar fi putut ciopli lemne. Primarul începu să ascută cu el pana, o adevărată artă. Apoi porunci din nou:

— Daţi-mi apă!

Călimara fu umplută şi apoi autoritatea satului începu să piseze şi să amestece cu pana în nămolul acela, care doar cu greu se înmuia, de parcă pregătea un aluat.

Toată treaba mă înveselise. I-am întins oala cu rachiu şi l-am invitat:

— E o treabă grea. Bea!

Se întâmplă exact aşa cum prevăzusem.

— Ce o acolo? se interesă primarul.

— Rachiu.

Luă oala, se uita înăuntru, mirosi şi apoi bău.

— Mai vrei? l-am întrebat. Ai bani?

— Da. Plătesc eu.

— Spune-i s-o umple. O să bem cu toţii.

Oala fu umplută ochi şi circulă de la gură la gură. Când îmi veni mie rândul, primarul spuse:

— Acesta este răufăcătorul. Nu primeşte nimic!

Asta îmi convenea, deşi am observat că argaţii mi-ar fi dat şi mie, cu plăcere, să trag o înghiţitură. Păreau să fie cu totul de partea mea. Ultima înghiţitură o luă onorabilul şef al satului. Apoi îşi aşeză mai bine ochelarii pe nas.

— Deci, să începem interogatoriul. Ai tras asupra acestui om? Nu-i aşa?

— Nu asupra lui, ci în flinta lui.

— E totuna. Ai tras şi ai mărturisit. Interogatoriul s-a terminat. Nu trebuie să mai scriu nimic. Plăteşte rachiul şi apoi o să fii escortat.

— Unde, o, primarule?

— O să afli. Acum trebuie să te supui, fără să pui întrebări.

— Bine! Dar dacă eu nu am voie să întreb, atunci aş vrea ca cel puţin tu să pui câteva întrebări.

— Ce-aş avea de întrebat? Sunt gata, mă sfida omuleţul.

— Cum vrei! Şi eu sunt gata şi am să-mi continui drumul.

— Ba, n-ai să faci asta, pentru că eşti prizonierul meu.

— Ascultă aici, dacă ai chef de glumă, măcar fă una bună. Aş vrea să ştiu, cine vrea să mă oprească! Poate tu, cumva?

Micuţul se umflă în pene.

— Da, eu.

— Atunci vino şi încearcă! Dacă intri în mâinile mele, te îndoi într-o clipă ca pe-o trestie. Şi dacă mai îndrăzneşte vreunul să mă oprească, îl împuşc.

— Aţi auzit? strigă el. Va trebui să-l legăm.

— Nu-i nevoie. Nu vă fac nimic, căci ştiu că nici voi n-o să-mi faceţi nimic. Ai încheiat un interogatoriu fără măcar să întrebi cine sunt. Nu trebuie să le comunici superiorilor tăi numele meu?

— Da. Cine eşti şi cum te cheamă?

— Ei, vezi, acum poţi să pui întrebări!

— N-am vrut să încep să pun întrebări, pentru că nu doream să te fac complet nefericit. Căci, dacă aş fi pus întrebări, ar fi ieşit la iveală şi celelalte fapte rele pe care le-ai

comis.

— Întreabă, pentru numele lui Allah! Am să-ţi mărturisesc toate păcatele şi poţi să-ţi notezi. Ştii să scrii?

Întrebarea aceasta l-a luat pe neaşteptate. După câteva clipe de ezitare, a spus:

— Cerneala asta e prea groasă şi nici pana nu-i prea ascuţită. Trebuie să-mi prepar altă cerneală. Am auzit că eşti străin.

— Da, sunt.

— Ai *teskere* de nouă piaştri?

Un *teskere* este paşaportul obişnuit pe care trebuie să-l aibă fiecare călător. În fiecare localitate, trebuie să fie ştampilat.

— Da, am, am răspuns.

— Arată-l!

Îi dădui *teskere*. Nici nu se uită la el şi spuse:

— Dar n-a fost nici măcar o dată ştampilat! De ce?

— Pentru că nu l-am arătat până acum nimănui.

— Înseamnă că eşti un vagabond cum nu mai există altul. Pedeapsa ta o să fie şi mai grea!

— Dar nu mă întrebi de ce n-am arătat până acum *teskere?*

— Ei, de ce? întrebă primarul, plin de importanţă.

— Pentru că pot arăta altceva şi anume asta.

I-am întins *bjuruldu*. Micuţul rămase perplex.

— Ei, nu saluţi pecetea şi semnătura l-am întrebat.

Micuţul făcu o plecăciune, îşi apăsă documentul pe frunte şi spuse:

— De ce n-ai pomenit nimic până acum despre acest *bjuruldu?*

— Ai fost foarte repede gata cu interogatoriul. De altfel, nu ţi-ai dat prea multă silinţă cu salutul. Ridică-te de la locul tău şi scoate-ţi încălţămintea, căci am să-ţi mai arăt un paşaport!

— Allah! Ai un firman al sultanului?

— Da, iată-l!

Am desfăşurat foaia cea mare de hârtie. Firmanul era paşaportul cel mai important. Sus, între ornamente caligrafice, se afla titlul padişahului. În conţinutul lui, se ordonă autorităţilor să trateze cu toată consideraţia posibilă dorinţele exprimate de posesorul acestui document. De asemenea, mai sunt prevăzute pentru posesor tot felul de dispoziţii avantajoase, ca de exemplu la ce preţ poate avea caii, însoţitorul, sau călăuza de care are nevoie.

Firmanul avu imediat efectul dorit. Primarul părea alt om.

— Ei, voi, salutaţi rangul, pecetea şi semnătura stăpânitorului tuturor credincioşilor! De pe buzele lui curge adevărul şi harul şi ceea ce porunceşte el aşa trebuie să fie, în orice loc de pe pământ.

Plecăciunile nu mai conteneau. Între timp, am băgat la loc în învelişul de piele cele trei paşapoarte şi apoi l-am întrebat pe primar:

— Ce-o să spună padişahul când îi voi scrie şi îi voi spune că am fost batjocorit aici şi că m-ai numit criminal?

— Fii, milostiv, *bei kasretlerim!* N-am ştiut absolut nimic!

— Am să te iert, deşi este o mare greşeală să mă numeşti pe mine răufăcător, când eu tocmai pentru asta venisem, să descopăr un răufăcător. Du-te la vatră şi caută în spatele lemnelor! Ai să găseşti acolo ceva ce nu aparţine nimănui din această casă!

Mai marele satului se supuse imediat. Hangiul nu-şi putu ascunde spaima, iar nevasta lui găsi că cel mai bun lucru era să dispară. Se strecură afară pe uşă. Primarul descoperi, într-adevăr, portofelul şi mi-l dădu mie. Era vechi şi tocit. Când l-am deschis, am văzut că înăuntru se afla şi un carneţel de notiţe. În el erau scrise o mulţime de observaţii şi tot felul de prostioare în versuri — în limba germană.

Conţinutul carneţelului n-avea nici o valoare în sine. Poate

compartimentele portofelului cuprindeau ceva mai interesant? Am căutat şi am găsit o carte poştală veche, pe care erau desenate două mâini împreunate iar dedesubt scria: *Nici moartea nu ne poate despărţi!* — un bilet perforat de călătorie cu trenul, de clasa a treia, de la St. Peter în Krain spre Nabresina — două foi dintr-un dicţionar străin — o bucată de scoarţă de stejar lustruită, având desenat un trandafir pe ea iar, dedesubt scris: *Atât de frumoasă eşti!*, un caieţel foarte uzat, purtând titlul: *Calculul exact al preţurilor tuturor jocurilor de scat cu şi fără grund* — lista de preţuri dintr-o cârciumă din Budapesta şi în sfârşit, ceva important, anume, optzeci de guldeni austrieci, în bancnote. Banii aceştia reprezentaseră, de fapt, motivul pentru care hangiul reţinuse pentru sine acest portofel.

— De unde ai acest *dschusdan*? l-am întrebat.

— Este al meu, răspunse armeanul.

— Cine a scris aceste foi?

— Eu.

— Ce limbă e asta?

— Este... este... se bâlbâi hangiul.

— Persană, nu-i aşa?

— Da.

— Ei bine, află că tot ce e scris aici e scris în limba germană. Poftim, citeşte ce scrie pe foaia asta!

Era în mare încurcătură, nu ştia ce să mai facă.

— Nu ştii să citeşti! Acest *dschusdan* aparţine unui om care îşi spune Madi Arnaud. O să am eu grijă să-l primească înapoi. În ceea ce te priveşte, meriţi să fii pedepsit, dar, depinde de tine, poate am să fiu milostiv. Dacă recunoşti cinstit că ţi-ai însuşit ilegal acest portofel, am să te iert de pedeapsă. Deci, vorbeşte! Chiar îţi aparţine ţie?

Armeanului îi venea greu să răspundă, dar firmanul avusese o mare influenţă. Mă considera acum un mare domn, de care trebuia să se teamă. De aceea, recunoscu, în cele din

urmă:

— Nu, îi aparţine lui Madi Arnaud.

— Ştii încotro a plecat?

— Spre Ismilan.

— Bine, vei fi iertat! Dar pun condiţia să dai tuturor celor de faţă câte o oală plină cu rachiu. Altfel ai să fii biciuit şi întemniţat mai multe săptămâni. Vrei?

— Da, mârâi el, câinos.

Atunci, micuţul primar mă înhaţă de mână cu atâta ardoare, încât răsturnă călimara cu cerneală.

— Effendi, bunătatea ta este mare, dar înţelepciunea ta este şi mai mare. Îl pedepseşti pe el, făcând în schimb o faptă bună pentru noi! N-o să te uităm niciodată!

— Atunci, arătaţi-vă demni de bunătatea mea şi savuraţi băutura, pentru voi toţi, bucurie şi sănătate!

Servitoarea maltratată nu venise în odaie. M-am dus afară, la ea. Stătea tot pe claia de fân. I-am spus că hangiul recunoscuse furtişagul, dar faptul acesta o îngrijoră.

— Effendi, acum o să se poarte şi mai rău cu mine, se jelui.

— Hangiul nu ştie că tu mi-ai spus. Dar de ce rămâi aici, la el, dacă e un stăpân atât de rău?

— N-am încotro. Mi-a plătit în avans treizeci de piaştri. Am nevoie de bani pentru mama şi nu pot pleca acum la alt stăpân, până ce nu muncesc ca să achit acest avans.

— Am să-ţi dau eu bani. Ai să-ţi găseşti imediat alt serviciu?

— Oh, imediat. Dar hangiul n-o să mă lase să plec chiar acum.

— Ba o să te lase, pentru că am să-i poruncesc eu.

— Effendi, cum să-ţi mulţumesc?

— Fii liniştită! Te îngrijeşti de mama ta şi o astfel de faptă trebuie răsplătită. Cinsteşte-o şi de acum înainte, căci cel care-şi iubeşte părinţii şi are grijă de ei, acela se bucură de

dragostea lui Allah.

I-am dat acea sumă mică şi încă ceva pe deasupra. A făcut o cu totul altă figură decât hangiul cu care m-am întâlnit în faţa uşii casei. Mergea să umple ulciorul şi bombăni nemulţumit:.

— Effendi, chiar era necesar să le dau tuturor de băut rachiu? Era suficient dacă primea doar primarul o oală plină.

— Chiar aşa? Vreau să-ţi spun că nici unul dintre voi nu valoraţi nici măcar o para. Dar rachiul tău e şi mai prost decât tine. Punându-vă să-l beţi, vă pedepsesc şi am să mă gândesc cu plăcere la efectul pe care-l va avea. Acum, însă, vreau să-ţi mai spun o vorbă în legătură cu servitoarea ta. Te sfătuiesc să-i dai drumul să plece.

— Dar îmi este datoare eu bani.

— O să ţi-i dea înapoi.

— I-ai dat tu bani?

— Da.

— Atunci poate să plece. Nici nu vreau s-o mai văd, pentru că ea e vinovată de tot ce s-a întâmplat.

— Bine. Spune asta înăuntru, în faţa tuturor celor, prezenţi.

— Nu e necesar.

— Oh, ba dimpotrivă, mie mi se pare că este absolut necesar, căci nu am încredere în tine. N-am să plec de aici, până nu pun lucrurile la punct.

— Dar, am spus că poate pleca. Crezi cumva că sunt un mincinos?

— Da. Eşti un hoţ şi un om brutal. De aceea sunt convins că eşti şi mincinos.

— Să-mi fi spus altul aşa ceva! Dar am să îndur. Am suferit pagube mari, dar sunt convins că ai să-mi plăteşti flinta pe care mi-ai distrus-o.

— Chiar aşa crezi? De unde eşti?

— Sunt armean creştin.

— Atunci să-ţi fie ruşine! Cel pe care l-ai jefuit era tot un creştin. Asta face ca fapta ta să fie şi mai mârşavă. Voi creştinii ar trebui să fiţi pentru musulmani lumina tuturor virtuţilor. Dar ce sunteţi în realitate? Nu vreau să-ţi ţin o predică, ar fi, oricum, inutil. Ceva, însă, tot am să-ţi spun: nu-ţi plătesc nici arma, nici rachiul pe care nu l-am băut eu. Pentru nutreţul calului meu o să-ţi dau cinci piaştri. Iată-i şi cu asta suntem chit!

Hangiul luă banii, fără să rostească nici un cuvânt şi se îndepărtă. M-am aşezat pe o piatră, care se afla lângă uşă şi am aşteptat. N-a durat mult şi a apărut servitoarea cu o bocceluţă în mână. Mi-a spus că i-a plătit stăpânului şi că a primit foaia de concediere iar, apoi, şi-a luat rămas-bun de la mine, mulţumindu-mi sincer, din toată inima.

Apoi, am plecat şi eu din locul acesta care era cât pe ce să devină periculos pentru mine. Nimănui nu i-a mai păsat de mine, căci erau ocupaţi cu rachiul. În timp ce plecam, fără să-mi fi luat rămas-bun, mă gândeam cu plăcere la posibilitatea ca spiritul rachiului să-mi fi putut înţelege intenţia. Nu le-ar fi stricat locatarilor acestui trist birt să se ia niţel la bătaie între ei.

În Topoklu, am găsit un alt han al cărui stăpân era un turc. Aici domnea ordinea şi curăţenia şi se găsea şi cafea bună. Întrucât drumul de la Mastanly şi Stajanowa trecea pe acolo, am rămas la han ca să-i aştept pe tovarăşii mei de drum.

Crezusem că vor ajunge la Topoklu abia seara, dar nici nu se făcuse după-amiază, când i-am văzut venind. Mi-am plătit consumaţia şi m-am grăbit să-l întâmpin. S-au mirat destul de mult să mă găsească aici, pentru că avusesem intenţia să merg la Palatza. Când le-am povestit apoi prin ce trecusem, lui Halef i-a părut foarte rău că n-a putut fi şi el de faţă.

Tovarăşii mei de drum nu dormiseră deloc, căci plecaseră încă din zori. Şi caii lor erau osteniţi de drumul lung, dar mai puteau rezista până la Ismilan, unde aveam să ne odihnim cu

toţii, oameni şi animale.

10. O veche cunoştinţă

Când am ajuns în Ismilan, am întrebat de cafeneaua armurierului Deselim. Am aflat că nu era doar cafenea ci şi han şi că înnoptau acolo mulţi călători. Desigur, era destul de periculos să descindem în casa omului care îşi frânsese gâtul din cauza mea. Dar acest accident nu era cunoscut încă aici şi întrucât Deselim era cumnatul lui Schut, mă aşteptam ca şi fugarii noştri să tragă în gazdă la el. Poate puteam afla ceva important.

Casa avea o curte destul de mare, cu grajduri şi o clădire mai scundă, unde se aflau odăi de dormit pentru străini. Erau nişte încăperi mici cu paturi simple. Pături şi toate celelalte trebuia să şi le aducă însuşi călătorul.

După ce am descălecat, şi-a făcut apariţia un om cu o privire întunecată şi după ce ne salutarăm, ne întrebă dacă doream să rămânem acolo peste noapte. La răspunsul meu afirmativ, spuse:

— Atunci, trebuie să dormiţi în curte. Odăile sunt toate ocupate. Nu mai este loc.

— Nici pentru astfel de oameni?

Întrebând aceasta, îi arăta-i *koptscha*. Eram curios să văd ce impresie va produce aceasta.

— Ah, sunteţi fraţi, replică el. Asta-i cu totul altceva, o să găsim loc pentru voi. Dar va trebui să dormiţi câte doi, căci, nu pot să eliberez decât două-odăi.

Am fost de acord şi l-am urmat în grajd, pentru a ne adăposti caii. Cu această ocazie, mi se păru că aud, din depărtare, un cântec neobişnuit pentru locurile acestea, dar nu am dat prea multă importanţă. Am fost îndrumaţi întâi spre cafenea, unde ni s-a comunicat, spre bucuria noastră, că puteam servi un pilaf proaspăt cu găină. Am acceptat cu

plăcere.

Nu mai era nici un alt oaspete în odaie, în afară de noi, iar tinerelul care ne servea părea să considere vorbitul un păcat. Am mâncat în tăcere şi netulburaţi de nimeni. Apoi a venit morocănosul care ne întâmpinase, ca să ne arate odăile.

— Aveţi *koptscha*, spuse el şi aş sta cu plăcere de vorbă cu voi. Dar acum n-am timp, căci avem în grădină un teatru cu cântec.

— Dar cine cântă? l-am întrebat.

— Un cântăreţ străin care a sosit astăzi şi va înnopta aici. S-a aşezat în grădină şi a început să cânte şi atunci toţi oaspeţii s-au dus acolo. Continuă să cânte, iar ei îl ascultă. Deci va trebui să le ducem tutunul şi cafeaua în grădină. E mult de lucru.

— Ştii de unde e cântăreţul şi cum îl cheamă?

— Este dintr-o ţară numită *Avusturya*[1] şi are un nume străin. A spus să-i zicem Madi Arnaud. Dacă nu sunteţi obosiţi, puteţi să mergeţi şi voi în grădină. Dar de înţeles n-o să înţelegeţi nimic, pentru că el cântă într-o limbă străină. Totuşi sună foarte frumos, aşa de frumos cum n-am mai auzit până acum. Are şi o ţiteră şi pe strunele ei parcă se aud vocile tuturor păsărilor.

După aceea, ne-a condus prin curte şi a deschis două uşi care se aflau una lângă alta, în clădirea cea joasă. Din curte se intra direct în odaia de dormit. Pe jos fusese pus fân şi ni se pregătiseră şi pături, o atenţie de care ne bucuram datorită faptului că aveam *koptscha*.

Omar şi Osco au primit o odaie, în vreme ce eu urma s-o împart pe cealaltă cu Halef. Călăuza noastră se îndepărtă, iar Omar şi Osco plecară şi ei să aducă din grajd calabalâcul nostru.

În vreme ce ne ocupam de culcuş, am auzit sunetele unei ţitere. Odaia noastră de dormit avea, faţă în faţă cu uşa, o

[1] Austria.

deschizătură pentru fereastră, care era închisă eu un oblon. Lumină primeam de la o ulcică umplută cu seu, în care ardea un fitil.

Ceea ce auzeam era un preludiu de opt măsuri şi apoi, spre mirarea mea, am auzit, în limba germană, chiuitura în formă de catren:

Mândruţa mea e dulce foc,
Are dinţi de nea curaţi,
Chiar de sunt încălecaţi,
Nu o supără deloc.
Şi are-n cap a mea mândrucă
O bonetă gălbioară.
Dar sub ea poartă perucă,
Ptiu, *drace*, *mă înfioară!*

Am ascultat cu atenţie. Mi-a venit în minte o amintire. Să fie oare posibil? Şi Halef asculta cu atenţie.

— Sidi, ştii cine cânta aşa? mă întrebă.

— Ei, cine?

— Omul din Dschidda, care a fost cu noi la Malek, şeicul din Atëibeh şi la Hanneh, nevasta mea, cea mai frumoasă dintre fiice. Purta o sabie imensă şi avea un lucru alb în jurul gâtului, pe care tu l-ai numit „ucigaş de tată”[1].

— Da, ai dreptate. Omul acesta cântă la fel.

Tatălui meu drag, odată,
Se-apucă mama să-i zică,
Cum că fără mine mândra-mi
N-ar face-o nicicând bunică.

Aceasta se auzi acum şi apoi cântăreţul continuă:

---

[1] Vatermörder (lb. germ.): ucigaş de tată; guler tare şi înalt de cămaşă. (n. trad.)

Veselă, bucătăreasa
La gâscan gâtul îi frânge,
că de-ar fi prea multe gâşte,
De prostie nu ne-am plânge.

Halef era entuziasmat.

— Sidi, eu mă duc afară, spuse el. Trebuie neapărat să aflu dacă este omul acela pe care l-a văzut Hanneh.

— Da, să mergem, am hotărât.

Nu departe de uşa noastră, se trecea, printr-o poartă, direct în grădină. Când am ajuns acolo, am văzut arzând, pe o pajişte, mai multe lămpi cu seu, la a căror lumină se puteau observa ascultătorii aşezaţi în semicerc, în faţa lor se afla — da, l-am recunoscut imediat — Martin Albani, cunoştinţa noastră din Dschidda! Ne-a văzut venind, ne-a aruncat doar o privire scurtă, apoi nu ne-a mai luat în seamă şi a cântat:

Turcul şi cu rusul
Fraţi sunt, când nu-i fata;
Cum apare Gretl,
Trânta este gata!

Am păşit încet înainte, până am ajuns în spatele cântăreţului. Voiam şi eu să-l surprind, aşa cum ne surprinsese şi pe noi, prezenţa lui aici. Fără să observe că mă aflam în spatele lui, a început strofa:

Pe când sus în poieniţă
Cocoşul mireasa-şi strigă,
Sărut mândra pe guriţă
De sărut buza să-l frigă.

Cânta în fa major. M-am aplecat spre el, i-am luat ţitera

din mână şi am început să cânt în aceeaşi măsură:

Draga mea e ca o floare
Din cap până în picioare
Şi la gât poartă o salbă
Prinsă strâns pe pielea-i albă.

Martin Albani sări în sus şi se holbă uimit la mine.

— Ce? întrebă el. Tot un german?

— Da. Salutare, domnule Albani!

— Mă cunoaşteţi? Minune după minune!

— Dar dumneavoastră nu mă cunoaşteţi? N-am călătorit noi împreună călare pe cămile? Nu vă mai amintiţi?

— Călare pe cămile? Asta n-am îndrăznit s-o fac decât o singură dată — trăsnete şi fulgere, acum mi-aduc aminte! Dumneavoastră sunteţi? Dumneavoastră! Ce bucurie pe mine să vă văd! Dar cum se face de aţi venit aici, la Ismilan?

— Vă căutam pe dumneavoastră.

— Pe mine? Cum adică? Ştiaţi deci că mă aflu în Ismilan?

— Da. Veniţi de la Tschirmen şi vreţi să mergeţi la Melnik.

— Într-adevăr, ştii! Dar de la cine aţi aflat toate acestea?

— Mai întâi mi-a vorbit despre dumneavoastră fierarul Schimin, din Koschikawak.

— Da, am fost la el.

— Adică, mi-a vorbit despre un *tschaghyrydschi* turc, care a poposit la el şi nici nu mi-a trecut prin cap că tocmai dumneavoastră eraţi acel om.

— *Tscha* — *tschi* — *tscho* — *tschu* — *turc*, cum era cuvântul ăsta? Cum îi zice în germană?

— *Sänger*. Cântăreţ.

— Ah, asta! Numai dracu' poate să şuiere limba asta turcă! Mie îmi vine foarte greu s-o vorbesc.

— Şi totuşi călătoriţi prin ţinutul acesta!

— Ei, reuşesc, totuşi, să mă fac înţeles. Dacă nu merge cu

cuvintele, merge cu gesturile. Grimasele sunt o limbă universală, pe care o înţelege toată lumea. Dar, aşezaţi-vă şi povestiţi-mi ce...

— Vă rog, nu vreţi să vă întoarceţi? Se află cineva acolo care ar vrea să vă ureze bună seara.

— Unde? Aici? Ah, dar acesta este domnul hagi Ha — Hi — Ho cu numele acela lung!

Halef îşi dădu seama că era vorba de numele lui şi spuse, cu demnitate:

— Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah.

— E în regulă, e în regulă! Nu pot să reţin această mulţime de hagii. Să rămânem doar la numele Halef. Deci, bună seara, domnule Halef!

Albani îi întinse mâna şi Halef i-o strânse, fără să înţeleagă nici măcar un cuvânt.

— Vă rog, nu uitaţi că bunul hagiu este arab, i-am spus. Nu vă înţelege.

— Ah, aşa! Atunci, ce limbă vorbeşte?

— Araba şi turca.

— Exact acestea sunt părţile mele slabe. Ei, o să ne facem cumva înţeleşi. Dar acum gata cu cântarea. Acum, povestim!

Cei prezenţi observaseră că aici avusese loc o întâlnire neaşteptată. Erau vizibil nemulţumiţi că ţitera fusese lăsată deoparte. Albani, însă, renunţase la plăcerea de a fi admirat de ei. Mă trase jos lângă el şi mă îndemnă:

— Acum, povestiţi-mi ce aţi mai făcut de atunci!

— Ar dura, câteva nopţi, am replicat. Mai întâi povestiţi-ne dumneavoastră cum v-a mers!

— Şi bine şi rău, spuse, amândouă alternativ. M-am ocupat de diverse, unele mai cu noroc, altele mai fără noroc. Acum sunt asociatul asociatului meu şi am venit aici să văd ce posibilităţi de afaceri oferă această ţară.

— De aici, unde plecaţi?

— La târgul anual din Melnik.

— Şi eu.

— Minunat. Putem merge împreună?

— Da, cu condiţia să aveţi un cal bun. Eu mă cam grăbesc.

— Oh, am un cal foarte bun. Nu există nici o îndoială în acest sens.

— Sper că ştiţi să călăriţi ceva mai bine decât, atunci, pe cămila pe care am închiriat-o pentru dumneavoastră la Dschidda.

— Nici o grijă! se făli cel din Triest. Călăresc ca un indian!

— Aveţi propriul dumneavoastră cal?

— Nu.

— O, ce păcat! Deci e împrumutat? l-am întrebat, gânditor.

— Da. Am doi măgari, unul pentru mine şi unul pentru marfă. Stăpânul călăreşte pe un al treilea, ca gonaş şi călăuză.

— Cât plătiţi?

— Desigur, plătesc doar pentru cele două animale ale mele şi anume, câte zece piaştri pe zi.

— Da. Acesta este pe aici preţul obişnuit pentru străinii care nu prea cunosc cum stau lucrurile şi de aceea sunt uşor de tras pe sfoară.

— Cum adică? Plătesc prea mult?

— Da. Localnicii plătesc numai jumătate.

— Ah! Stai aşa, ştrengarule! De azi înainte n-ai să mai primeşti decât cinci piaştri pe zi!

— Staţi, nu vă repeziţi! Ce fel de paşaport aveţi?

— Un *teskere*.

— Deci n-aveţi o recomandaţie către autorităţi? Atunci nu puteţi avea o atitudine atât de hotărâtă. Unde aţi închiriat animalele şi călăuza?

— La Mastanly.

— Atunci, plătiţi-i preţul care trebuie până astăzi şi vom închiria alte animale. Am să tratez eu afacerea.

— Grozav! Vă sunt foarte îndatorat! Cât mai avem de aici până la Melnik?

— Aproape douăzeci şi cinci de mile turceşti, sau o sută douăzeci de kilometri. Vreau să spun, în linie dreaptă.

— Asta ar însemna trei zile de mers. Dar, pentru că munţii ne obligă să ocolim, ne va lua mai mult timp.

— Hm! Eu, cu armăsarul meu, aş ajunge acolo în mai puţin de două zile. Măgarii sunt deseori foarte încăpăţânaţi. Cum se comportă ai dumneavoastră?

— Oh, foarte bine!

Făcuse afirmaţia pe un ton atât de tărăgănat, încât am bănuit că îmi spunea un mic neadevăr, ca să nu renunţ cumva să-l mai iau ca tovarăş de drum.

— Ascultaţi, Albani, nu cumva mă minţiţi, aşa puţin?

— O, nu, deloc!

— Chiar să fie aceşti măgari închiriaţi atât de perfecţi?

— Ei, mărturisi, Martin Albani, măgarul pe care-l călăresc eu nu prea e în toate minţile. Are obiceiul ca, din când în când, să se aşeze pe picioarele din faţă şi să izbească în aer cu picioarele din spate. Iar măgarul care duce marfa nu prea aleargă întotdeauna cum ar trebui. Rămâne uneori pe loc, să admire ţinutul. Chiar se întinde pe jos ca să facă exerciţii mintale şi în mod curios, mereu acolo unde este noroiul mai mare. Dar asta nu dăunează, căci recuperează întotdeauna timpul pierdut. Dacă îi intră în cap ideea că puţină mişcare face bine la sănătate, atunci aleargă ca o locomotivă de tren accelerat. Şi apoi nechează de încântare, când vede că trebuie să alergam înapoi, să adunăm lucrurile pe care le-am pierdut. Fiecare animăluţ are dreptul la mica lui plăcere şi eu sunt destul de uman pentru a i-o permite.

— Mulţumesc frumos! Cea mai mare plăcere a unui astfel de animăluţ trebuie să fie aceea de a se supune stăpânului

său.

— Nu judecaţi prea aspru! Opoziţie există peste tot. De altfel, acestea sunt singurele lipsuri pe care le au măgarii mei.

— Deci, mi se pare mie, sau călăuza şi-a păstrat pentru ca cel mai bun animal?

— Aşa este. Dar nu pot să i-o iau în nume de rău. Oricare altul în locul lui ar fi făcut la fel.

— Acesta este un principiu după care trebuie să vă conduceţi şi dumneavoastră. Sunt curios cum vă veţi descurca cu astfel de animale, pe drumurile grele care ne aşteaptă. De la Melnik unde vreţi să mergeţi?

— Încă nu m-am hotărât. Fie merg spre sud, la Salonik, fie spre vest, până la Marea Adriatică, pentru ca, de acolo, să mă întorc la Triest, pe mare.

— Vă sfătuiesc să alegeţi prima variantă.

— De ce?

— Pentru că este mai puţin periculoasă?

— Credeţi, deci, că oamenii de pe aici sunt răi?

— Nu chiar răi, dar oamenii care trăiesc în zona aceasta, de aici şi până la Marea Adriatică, au obiceiuri ciudate, uneori. Le place uneori stăpânirea în comun a unor lucruri, adică numai atunci când un altul are ceva. Şi apoi fac deseori tot felul de exerciţii de tragere sau de înjunghiat şi iau ca ţintă de preferat, în mod miraculos, o oarecare fiinţă vie.

— Asta este, într-adevăr, neplăcut, recunoscu Albani.

— Aveţi tot felul de mărfuri la dumneavoastră, poate chiar şi bani. Este foarte tentant pentru oameni cu astfel de concepţii. Aţi putea fi foarte uşor jefuit de lucrurile dumneavoastră. Sau s-ar putea să fiţi împuşcat acolo sus, în munţi şi apoi să fiţi aruncat în vreo prăpastie.

— Vă mulţumesc pentru aceste remarci. Nu mi-am închipuit că lucrurile stau chiar aşa. Până acum, nu mi s-a întâmplat nimic altceva, cu excepţia faptului că am fost bătut

la Adatschali şi apoi mi-am pierdut un portofel. Pentru acest al doilea ghinion este de vină doar neglijenţa mea şi nu pot să-l pun pe socoteala oamenilor de aici.

— Poate totuşi poţi, am zâmbit.

— Vreţi să spuneţi că mi s-a furat portofelul?

— Posibil. Altminteri, cel care l-a găsit ar fi putut să vi-l dea înapoi.

— Hm? Ar fi putut? Nici măcar nu ştiu unde mi-a dispărut portofelul.

— Paguba este cumva importantă?

— Nu. Erau doar vreo optzeci de guldeni austrieci, în bancnote. Nu-i chiar aşa o pierdere. Din păcate, însă, aveam şi unele amintiri dragi, după care îmi pare foarte rău.

— În ce constau?

— Diverse lucruri, care nu v-ar putea interesa.

— Da. *Nici moartea nu ne poate despărţi!*

— Cum? Ce spuneţi?

— *Aşa de frumoasă eşti!*

— Nu vă înţeleg!

— *Calculul exact al preţurilor tuturor jocurilor de scat*. Aceasta este într-adevăr o amintire valoroasă despre un solo de culoare jucat cu şapte atuuri şi trei decari albi. Aţi studiat scatul austriac?

— Ce tot spuneţi? se miră Albani. Cred că ştiţi ce se afla în portofelul meu!

— Aproape.

— Dar, de unde?

— Oh, am avut plăcerea să mă întreţin cu o drăgălaşă tânără doamnă despre dumneavoastră.

— Drăgălaşă? Tânără? De unde?

— Păreţi să cunoaşteţi destul de multe astfel de doamne!

— Aproximativ.

— Da. Doar călătoriţi ca să vă căutaţi o soţie.

— Ah, acum ştiu la cine vă referiţi: servitoarea hangiţei cu

găleata de lapte acru...

— Tot aşa amesteca laptele acru şi atunci?

— De dimineaţa până seara. Asta pare să fie pasiunea ei.

— Fiecare îşi are slăbiciunile lui. Şi hangiul are una.

— Care? Bădărănia?

— Nu, asta este doar o obişnuinţă. Slăbiciunea lui este să nu mai dea înapoi lucrurile pe care le găseşte.

— Dar ce, a găsit ceva?

Am scos portofelul şi i l-am dat.

— Portofelul meu! sări în sus Albani. Hangiul l-a găsit?

— Da. Şi chiar în timpul prezenţei dumneavoastră acolo.

— Ticălosul! Dar cum se face că vi l-a dat dumneavoastră, după ce mie mi-a ascuns că l-a găsit?

— L-am silit s-o facă. Servitoarea mi-a dezvăluit că hangiul a ascuns captura.

Apoi i-am povestit lui Albani cum s-au petrecut lucrurile. A deschis portofelul şi a văzut că nu lipsea nimic din conţinutul lui.

— Din cauza mea, v-aţi pus în pericol, spuse. Vă mulţumesc!

— Din cauza dumneavoastră? O, nu! Când am discutat cu cea maltratată, nu bănuiam că dumneavoastră fuseserăţi acolo. Nu aveţi, deci, nici un fel de obligaţie faţă de mine.

— Şi biata fată! A încuiat-o? Iar eu am căutat-o prin toate colţişoarele, fără s-o găsesc.

— Voiaţi să vă luaţi rămas-bun de la ea?

— Fireşte. Îmi place foarte mult să-mi iau rămas-bun şi îmi plac momentele emoţionante. Nu v-aţi mirat când aţi văzut scrisul în limba germană?

— M-am mirat. Dar, destul cu asta! Vreau să pornesc la drum mâine dimineaţă, în zori şi aş dori să mă odihnesc acum.

— Să mergeţi la culcare? Încă nu! Acum trebuie să-mi povestiţi dumneavoastră ce-aţi mai făcut în tot acest timp de

când nu ne-am văzut.

— E prea mult pentru azi. De altfel, mâine plecăm împreună la drum şi vom avea destul timp de povestit.

— Unde dormiţi?

— În prima odaie de lângă poartă.

— Iar eu în cea de-a treia.

— Deci suntem vecini, căci doi dintre însoţitorii mei stau în odaia de lângă dumneavoastră. Ei şi acum vă spun noapte bună.

— Noapte bună!

Mai întâi am mers cu Halef la grajduri, să ne uităm la cai. Fuseseră bine îngrijiţi. I-am şoptit lui Rih la ureche obişnuitul capitol din *Coran* şi voiam să mă duc şi eu la culcare, dar, în curte, ne-am întâlnit cu omul acela tăcut care ne întâmpinase. S-a oprit lângă noi şi a spus:

— Effendi, oaspeţii au plecat, pentru că s-a terminat spectacolul. Acum am timp să vorbesc cu tine. Vrei să vii cu mine?

— Cu plăcere. Ne va însoţi şi prietenul meu.

— Are şi el *koptscha* şi deci e bine venit.

Omul ne conduse în casa din faţă şi apoi într-o încăpere mică, unde ne-am aşezat pe pernele care se aflau acolo. A adus cafea în delicate ceşcuţe turceşti, fără tortiţe şi lulele de o lucrătură neobişnuită. Toate acestea dădeau impresia de bunăstare. După ce ne-am aprins lulelele, s-a aşezat lângă noi şi a început:

— Aveţi semnul. De aceea nici nu v-am cerut paşapoartele. Dar spuneţi-mi măcar numele eu care trebuie să mă adresez.

— Pe prietenul meu îl cheamă Hagi Halef Omar iar mie să-mi spui Kara effendi.

— De unde veniţi?

— De la Adrianopol. Trebuie să vorbim urgent eu trei oameni despre cate presupunem că au fost găzduiţi aici.

— Cine sunt?

— Precis îl cunoşti pe Manach el Barşa. Mă refer la el şi la cei doi însoţitori ai lui.

Ne examină cu o privire tăioasă.

— Sper că sunteţi prieteni?

— Am mai fi venit la tine, dacă eram duşmani?

— Ai dreptate, recunoscu el.

— Sau am mai fi avut *koptscha?*

— Nu. Tu, cel puţin, chiar nu aveai de unde s-o iei pe a ta; o cunosc foarte bine.

Asta suna destul de periculos. N-am lăsat, însă, să se vadă că eram în încurcătură şi am întrebat:

— De unde?

— *Koptscha* ta este puţin deosebită faţă de cele obişnuite; este aceea a unui conducător. A fost proprietatea fratelui meu Deselim.

— Ah, tu eşti fratele stăpânului cafenelei, de aici?

— Da.

— Îmi pare bine. Am *koptscha* de la fratele tău. Înseamnă că şi tu eşti un conducător şi ai făcut schimb cu el. Prietenii îşi schimbă, uneori, între ei *koptscha*. Unde l-ai întâlnit?

— La Kabatsch, în pădure, în coliba cerşetorului.

— Dar, parcă nu voia să meargă acolo!

— Nu, voia să meargă la boiangiul şi brutarul Boschak din Dschnibaschlü. Acolo eram găzduit ca oaspete.

— Şi unde este acum fratele meu?

— Se află încă la Kabatsch.

— Aş putea să ştiu cine şi ce eşti de fapt? Sunt mulţi şi diferiţi effendi.

— Vreau să-ţi spun doar un cuvânt şi apoi vei şti cum ar trebui să mă judeci şi anume cuvântul *usta*.

A fost doar o încercare pe care am făcut-o, dar a reuşit cu desăvârşire. Pe faţa lui am putut citi că a fost plăcut surprins.

— Da, e suficient atât. Nu mai vreau să ştiu altceva. Cu ce

ţi-aş putea fi de folos?

— În primul rând, spune-mi dacă Manach el Barşa este găzduit aici, la tine?

— A fost aici, cu încă doi oameni.

— Când?

— Au rămas aici o noapte, iar ieri, pe la amiază, au plecat mai departe.

— Înseamnă că a călărit foarte repede. A fost şi la ruda ta, primarul din Ortaköj şi a schimbat un cal.

— Ai fost şi tu la primar?

— Da. Îţi trimite multe salutări. Manach el Barşa a plecat spre Melnik. Ştii cumva, unde poate fi găsit acolo?

— Da. Ne-a spus unde-i va fi sălaşul. Locuieşte acolo un bogat negustor de fructe, pe nume Glawa. La el va sta Manach el Barşa. Oricine de acolo poate să-ţi spună unde locuieşte Glawa.

— Manach el Barşa a întrebat de Schut?

— Da. Vrea să meargă la el.

— Şi eu.

— Atunci, o să mergeţi împreună.

— Aşa cred şi eu. Dar, ştii cum se spune, miraculoase sunt căile lui Allah şi deseori nu totul se petrece aşa cum te-ai aştepta să se petreacă. Poate Manach el Barşa pleacă înainte să-i ajung eu din urmă. Atunci, ar fi bine dacă aş şti unde l-aş putea găsi pe Schut.

— Am să-ţi spun eu. Dacă pleci de la Melnik spre Ischtib şi ajungi pe drumul Radowitsch, atunci trebuie ca, de acolo, s-o iei spre nord, prin Plaschkawitza Pianina şi vei ajunge la Shiganzy. Se află între apele Bregalnitzei şi Sletowskei. Acolo locuieşte măcelarul Tschurak. Îl întrebi pe el despre coliba din văgăună. O să-ţi răspundă. Când vei ajunge la această colibă, ai să poţi să afli despre Schut tot ceea ce vrei şi ceea ce eu nu ştiu astăzi.

— Îţi mulţumesc, i-am răspuns scurt şi apoi, am continuat

cât se poate de indiferent: credeam că-l voi întâlni la Palatza pe geambaşul Mosklan, dar nu era acolo.

— Cum, îl cunoşti pe Mosklan?

— Îi cunosc pe toţi aceşti oameni. El este unul din mesagerii lui Schut.

— Ştii şi asta? Effendi, văd că eşti un membru de seamă al alianţei. Ne-ai făcut o mare onoare trăgând în gazdă la noi. Poţi să dispui cum vrei de mine. Sunt gata să-ţi fac orice serviciu.

— Îţi mulţumesc. N-aveam nevoie decât de aceste informaţii. Acum, lasă-ne să mergem să ne odihnim.

— Când ne părăseşti?

— Mâine, în zori de zi. Nu-i nevoie să ne trezeşti, ne sculăm noi, atunci când trebuie.

După ce ne-am salutat prieteneşte, am plecat.

— Sidi, spuse încet Halef, pe drum, am aflat tot ceea ce voiam. Te crede un mare pungaş iar pe mine prietenul şi aliatul tău. Există oameni care, în loc de creier, au în cap tărâţe. Dacă ar şti că fratele lui şi-a frânt gâtul şi că lui Mosklan i-ai rupt dinţii, s-ar abţine să ne dorească o noapte minunată.

— Dragă Halef, să nu ne bucurăm prea devreme. Oare n-o fi cumva posibil ca vestea despre cele întâmplate să ajungă aici încă în această noapte?

— Doamne păzeşte-ne! Omul acesta ne-ar gâtui. Trebuie, deci, să fim cu ochii în patru. Ne-am strecurat în ascunzătoarea hienei să dormim împreună cu ea. Să vedem dacă mai putem ieşi nevătămaţi!

Şi totuşi, am dormit bine. M-am trezit primul, când am auzit afară vocea puternică a lui Albani, care cânta chiuiturile sub formă de catren. Era un om fără griji, imprudent, şi din păcate, nu mai cântase de mult ca tirolezii. S-a întors fericit acasă după această călătorie, dar, la scurt timp după aceea, şi-a găsit moartea pe mare.

Când am ieşit în curte, era ocupat să-i achite plata fratelui hangiului. Nota de plată i se părea cam mare, dar trebuia să plătească. Era într-adevăr cam mult. I-am atras atenţia hangiului, dar el mi-a explicat, cu voce joasă:

— Ce vrei? Dacă iau de la acest străin mai mult decât trebuie e şi spre binele tău. E necredincios şi trebuie să plătească şi pentru aceia care au *koptscha*, căci de la ei nu iau nici un ban.

— Deci, nici de la mine?

— Nu. Tu şi însoţitorii tăi aţi fost oaspeţii mei şi nu trebuie să plătiţi nimic.

Nu-mi convenea deloc treaba asta, căci nu primeşti cu plăcere ospitalitatea duşmanilor. Dar, din prevedere, trebuia să accept.

Am mers în odaia de oaspeţi cu Halef, Osco şi Omar şi am băut cafea. Apoi am pus şeile pe cai, ne-am luat rămas-bun şi am pornit la drum…

11. Altarul creştinei

Am pornit pe lângă Arda. Călăuza lui Albani îşi alesese, aşa cum deja constatasem, cel mai bun animal şi şedea pe o şa turcească foarte bună. Lui Albani îi dăduse un animal îndărătnic şi o şa insuportabilă. Dacă ar fi fost măcar o şa pentru bagaje, tot era ceva, dar lucrul acesta era un stativ de lemn, cu muchii ascuţite şi atât de lat, încât picioarele călăreţului se aflau la destul de mare distanţă de corpul măgarului. Faptul acesta putea să-i provoace dureri călăreţului, dacă nu-şi trăgea în sus genunchii. Curele şi scăriţă de şa nu avea. În locul lor, de ambele părţi ale stativului de tortură atârna câte o frânghie care avea înnodate mai multe laţuri pentru picioare, procedeu ce se evidenţia mai degrabă prin faptul că era foarte ieftin, decât prin faptul că prezenta siguranţă.

Nu lăsasem mult în urmă oraşul, când ne ieşi în întâmpinare un om cu un câine. Javra lătră la noi şi îndată, animalul lui Albani îşi ridică în aer picioarele din spate. Se vedea că animăluţul avea antrenament în acest sens şi o făcea cu multă artă şi plăcere.

— Ah, ei, oh! strigă călăreţul. Iar ai luat-o de la capăt, bestie?

Albani încercă să se menţină în şa, dar nu reuşi. Alunecă peste capul animalului şi zăcea deja la pământ, înainte ca picioarele din spate ale măgarului să fi atins din nou solul. Sări în sus şi lovi măgarul cu pumnul între urechi. Atunci, stăpânul acestuia spuse:

— De ce-l loveşti? E al tău sau al meu? Ce drept ai să chinuieşti un animal care nu-i al tău?

— Dar ce, vita asta are dreptul să azvârle din şa un om străin? mârâi Albani, în turca lui stricată.

— Să azvârle? Dar ce, el te-a azvârlit? El te-a lăsat să aluneci încet şi cu băgare de seamă, ca să nu păţeşti nimic. Trebuia, deci, să-i mulţumeşti, dar, în schimb, îl loveşti!

— Am închiriat animalul ca să-l călăresc, nu ca să alunec de pe el. Trebuie să-mi asculte ordinele. Am plătit, deci e al meu. Dacă nu ascultă, îl pedepsesc!

— Oho! Dacă-l mai loveşti o dată, mă întorc şi te las aici în drum. Încalecă!

Albani se caţără în şa. Dar acum, drăguţul dobitoc nu voia să meargă mai departe. Nu se mişca din loc. Călăreţul ocăra şi tuna şi fulgera. Animalului părea că-i place această furie. Îşi răsucea coada şi îşi agita urechile, dar nu se mişca din loc, Albani nu se mai încumeta să-l lovească. Îl somă pe proprietar să-i pună animalul în mişcare, dar acestuia nici nu-i trecea prin cap aşa ceva.

— Lasă-l în pace! replică. Dacă vrea să stea pe loc, să stea. O să-i vină lui cheful s-o ia la fugă. Între timp, noi mergem mai departe.

Aşa am şi făcut. La o cotitură a drumului, m-am răsucit şi m-am uitat în spate. Creatura încăpăţânată stătea tot pe loc şi îşi agita în continuare urechile. Dar, nici n-am dat bine colţul şi a şi pornit într-un galop atât de rapid, încât aşa zisa şa, de pe care Albani era aruncat când în sus, când în jos, începu să trosnească din toate încheieturile şi pentru că acum măgarului i se făcuse de alergat, nici măcar nu se opri în dreptul nostru, ci trecu în mare viteză pe lângă noi, alergând tot înainte.

Acest galop avu un efect molipsitor. Animalul de povară, pe care proprietarul îl ducea de frâu, se smuci deodată şi se luă după fugar; desigur, am luat-o şi noi la fugă după ei. Dar, curând, a trebuit să ne oprim ca să adunăm lucrurile care se împrăştiaseră pe jos, căzând de pe spinarea animalului de povară. Când l-am ajuns din nou pe Albani, acesta se afla iar la pământ şi îşi freca porţiunea din corp cu care şezuse pe şa.

Cele două animale stăteau alături, îşi răsuceau cozile, îşi agitau urechile şi îşi rânjeau dinţii. Puteai uşor să crezi că rânjitul ăsta nu era decât un zâmbet batjocoritor, răutăcios.

Lucrurile care fuseseră aruncate pe jos fură din nou încărcate. Albani încălecă şi plecarăm. Dar nu trecu o jumătate de oră şi drăgălaşul dobitoc se opri din nou şi nu vru să se mai mişte din loc.

— O să vină după noi. Să mergem mai departe, spuse stăpânul.

Până acum tăcusem, dar de data aceasta i-am spus:

— Iar vrei s-o ia la goană animalul de povară? Dacă se repetă iar episodul, n-o să ajungem prea departe. Trebuie biciuit puţin.

— Nu îngădui aşa ceva.

— Aşa, aşa! Ce ţi-a spus străinul acesta când a închiriat animalele?

— A cerut doi cai sau doi măgari, unul pentru călărit şi unul pentru cărat marfa.

— Bun! Deci nu a precizat exact care animal să i-l dai?

— Nu.

— Atunci descăleca şi fă schimb cu el!

Cel care împrumuta măgari se uită la mine cu o figură mirată. Părea să considere drept absurdă propunerea mea.

— Ce vrei să spui? Că ar trebui să-i dau lui animalul acesta? Dar acesta e al meu!

— Şi ceilalţi sunt tot ai tăi, ai înţeles?

— Dar eu nu călăresc decât pe acesta, pe altul nu.

— Ei, acum ai să faci o excepţie. Străinul a cerut un animal de povară şi unul pentru călărit. Pentru a călări ai nevoie de şa. La tine nu există aşa ceva, decât aceea pe care şezi tu. Cine plăteşte un animal pentru a-l călări trebuie să primească şi aşa ceva. Aşa că o să faci schimb cu el.

— Nici nu-mi trece prin cap!

— Dar îmi trece mie! i-am răspuns, pe un ton răstit. Am la

mine firmanul sultanului, iar străinul este acum însoţitorul meu şi se află sub ocrotirea mea, deci şi a padişahului. Dacă-ţi dau o poruncă, trebuie să te supui. Deci, jos din şa, imediat!

Albani descălecă din nou. Dar celălalt mârâi:

— A cerut două animale şi le-a primit. Nu îngădui să mi se poruncească!

— Halef!

Micuţul hagiu aşteptase de mult această comandă, ţinând mâna pe coada biciului. Nici nu-i rostisem bine numele şi biciul din piele de hipopotam se şi năpusti asupra spinării celui nesupus, cu o asemenea putere, încât acesta sări, ţipând, din şa. Nu mai avea acum nimic de obiectat împotriva „mutării”.

Bineînţeles că Albani era de acord cu acest schimb. Avusese de câştigat din asta, din păcate nu şi noi ceilalţi, căci, până să ajungem în următoarea localitate, fostul lui animal o luase de două ori la goană cu stăpânul lui, iar celălalt încă o dată, cu încărcătura. Din fericire, am găsit acolo un proprietar de cai care se oferi să ne ajute să ieşim din încurcătură. Celuilalt, celui cu măgarii, i se făcu socoteala şi fu concediat. Când am plecat mai departe, ne-a adresat tot felul de ameninţări, cărora, bineînţeles, nu le-am dat nici o importanţă.

Dacă voiam să ţinem drumul drept spre Melnik, atunci trebuia să ne îndreptăm spre Boltischta, dar drumul drept nu este întotdeauna şi cel mai scurt. Ne stăteau în faţă crestele înalte ale munţilor Kruschowa Dach, cu multe văgăuni pe drum. Pentru a evita dificultăţi de neînlăturat şi pierderi de timp, am apucat-o spre nord.

În jurul amiezii ne-am oprit în Nastan, iar seara am ajuns ta Kara Bulak, unde am înnoptat. Apoi ne-am îndreptat din nou spre sud-vest, în direcţia Nevrekup.

Pe la prânz, ne aflam pe un platou care cobora abrupt spre valea Dospad Dere. Nu se afla nici un fel de cărare pe

acolo şi ne-a fost foarte greu să ne strecurăm printre numeroasele şi densele grupuri de tufişuri.

Când am trecut pe lângă un astfel de grup, Rih a făcut deodată o săritură într-o parte, ceea ce era un lucru absolut neobişnuit la el. L-am lăsat în voia lui şi începu să sforăie bizar, în vreme ce adulmeca tufişul.

— Sidi, este cineva acolo, spuse Halef.

— Posibil. În orice caz, trebuie să fie ceva neobişnuit.

Hagiul coborâse deja de pe cal şi sărise în tufiş. Am auzit un strigăt puternic, apoi s-a întors şi mi-a spus:

— Vino, sidi. E un leş acolo.

L-am urmat, împreună cu ceilalţi. Am găsit un locşor liber, înconjurat de tufe dese. Aici zăcea cadavrul unei femei, în poziţie îngenuncheată, cu fruntea sprijinită de o construcţie ciudată. Fuseseră aşezate acolo pietre, unele peste altele, încât formau un fel de altar, iar sus, într-o nişă, se afla un mic crucifix din lemn.

— O creştină, spuse micul hagiu.

Avea dreptate. Era un sanctuar tainic, ascuns între tufişuri, ridicat, probabil, cu multe eforturi, chiar de această femeie. Îl construise pentru a-şi putea servi nestânjenită Dumnezeul, în faţa unui altar. M-am simţit adânc mişcat şi la rândul lor şi ceilalţi au rămas tăcuţi. Locul unde Dumnezeu cheamă la el un suflet este sfânt. Am îngenuncheat să mă rog, iar însoţitorii mei au cinstit moarta, fiecare după obiceiul său. Apoi, am cercetat cadavrul.

Femeia n-avea mult peste treizeci de ani. Faţa ei nobilă, cu trăsături fine, era uscăţivă. Mâinile, care şi le ţinea împreunate şi în care avea nişte mătănii, erau aproape descărnate. Pe degetul mic la mâna dreaptă purta un inel de aur cu ametist, dar fără vreun semn gravat pe el. Era îmbrăcată cu straie de turcoaică. Se descoperise în faţa tabloului celui crucificat. Voalul se afla lângă ea. Femeia fusese frumoasă şi nici moartă nu se prea schimbase.

Zâmbea, iar deasupra trăsăturilor sale coborâse o pace care te făcea să-ţi dai seama că îngerul morţii coborâse lin asupra ei.

— Ce ai de gând să faci? întrebă Halef.

— Nu-i decât un lucru de făcut: trebuie să căutăm rudele moartei. Locuiesc precis prin apropiere, căci o femeie nu se poate îndepărta singură prea mult de locuinţa ei. Ne aflam în apropiere de Barutin. Să mergem! O lăsăm deocamdată aici.

Am încălecat şi am plecat mai departe.

Platoul se înclina acum mai abrupt iar tufişurile se mai răriseră. Curând am zărit o clădire în formă de turn, în apropierea căreia se aflau mai multe căsuţe. Atunci, proprietarul de cai spuse:

— Asta trebuie să fie *karaulul* căpitanului.

Karaul înseamnă turn de pază, unde stau de obicei militarii, pentru a păzi drumul şi ţinutul. Ele îşi au originea în timpuri străvechi, dar nu şi-au pierdut încă semnificaţia.

Turnul era înalt, iar jos în vale se vedea un fel de drum ce ducea spre o localitate pe care o zărisem din depărtare.

— Acela este Barutin, spuse călăuza. N-am mai fost pe aici, dar am auzit de acest *karaul*. Aici locuieşte un căpitan care a căzut în dizgraţie. Nu prea se lasă văzut şi trăieşte ca un pustnic. Este un mizantrop, dar nevasta lui se pare că este prietena celor săraci şi nefericiţi.

— Să mergem acolo!

Când am ajuns la turn, ne-a ieşit în întâmpinare, în faţa uşii, un bătrân în care se recunoştea fostul soldat. N-am mai văzut până acum aşa o barbă groasă şi lungă, cum purta el.

— Unde vreţi să mergeţi? ne întrebă, posac.

— Am auzit că aici locuieşte un ofiţer.

— Da.

— Este acasă?

— Da. Dar nu stă de vorbă cu nimeni. Vedeţi-vă de drum!

— Asta o să şi facem. Dar spune-ne mai înainte, dacă nu

cumva a dispărut vreo femeie de pe aici, din acest ţinut?

Figura i se încordă deodată.

— Da, da, replică. Stăpâna a dispărut. Am căutat-o încă de ieri dimineaţă, dar zadarnic.

— Am găsit-o noi.

— Unde? Unde este? De ce n-a venit cu voi?

— Condu-mă la stăpânul tău!

— Veniţi, veniţi!

Bătrânul devenise deodată foarte prietenos. Am descălecat şi l-am urmat. Turnul era masiv. Jos nu se afla nici o încăpere de locuit. Am urcat pe o scară şi am ajuns într-o odaie mică, unde a trebuit să aştept. Am auzit în încăperea de alături nişte strigăte, apoi s-a deschis uşa şi în prag a apărut căpitanul. Nu avea nici cincizeci de ani şi era un bărbat frumos. Ochii îi erau roşii — plânsese.

— Ai găsit-o pe Hara? Unde e? strigă, febril.

— Permite-mi mai întâi să te salut, i-am răspuns. Pot să intru?

— Da, vino înăuntru!

Odaia în care am intrat acum era destul de mare. Avea trei ferestre înalte, înguste, în formă de crenel. Pe lângă pereţi se aflau perne şi acestea erau singurul mobilier, iar deasupra lor atârnau multe arme şi lulele. Doi băieţi stăteau într-un colţ, strâns îmbrăţişaţi. Mi-am dat seama că şi ei plânseseră. Bătrânul cel bărbos nu plecă. Voia şi el să asculte ce aveam de spus.

— Fiţi bine venit, îmi ură căpitanul. Deci, unde se află soţia mea?

— Aici, în apropiere.

— Dar asta este imposibil. Am căutat-o peste tot pe Hara, fără s-o găsim. Şi acum toţi oamenii mei încă mai cercetează.

Nu voiam să-i dau aşa brusc vestea despre moartea ei şi de aceea am întrebat:

— Nevasta ta era bolnavă?

— Da, Hara era de mult timp bolnavă. Dar de ce mă întrebi? A murit? Ştiu că nu mai avea mult de trăit, căci doctorul mi-a spus că suferă de tuberculoză.

— Eşti pregătit să afli adevărul?

Ofiţerul păli şi îşi îndreptă ochii în altă parte.

— Sunt bărbat, spuse. Vorbeşte!

— E moartă.

Atunci, amândoi băieţii izbucniseră în plâns. Tatăl tăcu, dar îşi sprijini capul de zid. Am văzut cum i se ridica şi îi cobora pieptul. Lupta din răsputeri să nu izbucnească într-un plâns cu suspine. Abia după un timp destul de lung, se întoarse spre mine şi mă întrebă:

— Unde ai găsit-o pe Hani?

— Într-un tufiş, la zece minute distanţă de aici.

— Vrei să ne conduci acolo?

Înainte de a putea răspunde, am auzit în spatele meu un sunet, de parcă cineva era sugrumat. M-am întors rapid. Acolo se afla bătrânul. Îşi înfundase în gură un colţ al hainei, pentru a nu i se auzi plânsul, dar nu reuşise. Îşi smulse colţul de haină din gură şi suspină răsunător.

Atunci, nici căpitanul nu se mai putu stăpâni şi începu şi el să plângă, la fel şi băieţii. M-am apropiat de fereastră şi m-am uitat afară, dar n-am văzut nimic, pentru că şi eu aveam lacrimi în ochi.

A mai durat ceva, până ce amândoi bărbaţii s-au mai liniştit. Căpitanul se scuză:

— Te rog să nu râzi de noi, străinule. Am iubit-o foarte mult pe mama copiilor mei. Iar acesta de aici a fost plutonierul meu şi atunci când am căzut în dizgraţia sultanului, Risa nu m-a părăsit, ca toţi ceilalţi. Ham era mângâierea mea în această singurătate. Cum am să mai trăiesc fără ea?

Ceea ce urma să spun acum, nu trebuia să audă decât bătrânul plutonier, de aceea l-am întrebat pe Risa în şoaptă:

— Se găseşte vreo targa pe aici?

— Da, effendi, răspunse.

— Pregăteşte-o şi îngrijeşte-te să aduci şi nişte oameni.

Risa plecă şi acum l-am întrebat pe căpitan:

— Nevasta-ta era creştină?

Îndreptă o privire întrebătoare spre mine.

— Nu. Dar... ai cumva vreun motiv să mă întrebi aşa ceva?

— Da. Cred că trecuse la creştinism.

— Hara era prietena necredincioşilor. Când am venit aici, aveam nevoie de o servitoare. Am angajat o femeie bătrână. Nu ştiam că Joka este creştină. Mai târziu, însă, mi-am dat seama că era şi că voia s-o convertească şi pe nevasta mea. De aceea am gonit-o pe Joka. De atunci, Hara a devenit din ce în ce mai tăcută. Din când în când plângea şi apoi s-a îmbolnăvit. Tuşea şi îşi pierdea puterile.

— Ai fost aspru cu ea?

Ofiţerul îmi răspunse doar după un timp:

— S-o fi lăsat să devină necredincioasă?

— Şi totuşi, nevasta ta a devenit creştină şi s-a îmbolnăvit şi a murit pentru că a mâhnit-o severitatea ta. Şi-a construit afară, în tufişurile acelea, un altar, pentru a se putea ruga acolo după obiceiul creştinesc. A murit rugându-se. Lasă pacea să se aştearnă acum între tine şi ea!

— Eşti şi tu cumva creştin?

— Da.

M-a privit lung în ochi. S-a luptat cu el însuşi şi apoi a spus:

— Nu eşti tu de vină că eşti necredincios şi că şi ea s-a dăruit învăţăturii voastre. Du-mă la ea, pe mine şi pe copii.

— N-ai vrea mai bine să laşi băieţii acasă? Nu cred că au încă vârsta potrivită pentru a vedea chipul morţii.

— Ai dreptate. Să mergem doar noi!

Tovarăşii mei de drum se aflau încă în faţa uşii de jos.

Când îi zări, căpitanul spuse:

— Credeam că eşti singur, căci nu v-am văzut venind. Sunteţi oaspeţii mei. Iată, acolo se află grajdul şi dincolo casa propriu-zisă. În turn locuiesc doar eu singur. Nu e nimeni acasă, dar intraţi şi simţiţi-vă ca acasă la voi.

— Unde este targa? am întrebat.

— Risa n-a găsit pe nimeni şi probabil, s-a dus să-i caute. Sunt cu toţii plecaţi pentru a o căuta pe cea dispărută. Să pornim singuri!

Însoţitorii mei se duseră spre casă. Halef îl ţinea pe Rih de frâu. Căpitanul văzu armăsarul şi fiind un prea vechi soldat, îşi uită pentru o clipă mâhnirea.

— Calul acesta este al tău? mă întrebă.

— Da.

— Un creştin şi un astfel de cal? Trebuie să fii un om bogat, cu stare. Iartă-mă dacă am uitat să-ţi acord cinstea cuvenită!

— Allah i-a creat pe toţi oamenii şi le-a poruncit să fie fraţi. N-am ce să-ţi iert. Vino!

Am urcat pe platou în sus. Când am ajuns în dreptul tufişului şi m-am oprit acolo, căpitanul a început să se uite cercetător în jur.

— Aici este?

— Da. Acolo, în interior.

— În acest hăţiş? Cine s-ar fi gândit? Dar tu cum ai reuşit s-o găseşti pe Hara?

— Calul meu a descoperit-o. A început să sforăie, când am ajuns aici. Vino cu mine!

Am pătruns prin desiş până am ajuns la locul liber. N-am să uit niciodată scena care a urmat. Când privirea căpitanului s-a oprit asupra cadavrului, el a scos un ţipăt puternic şi s-a aruncat lângă ea. A luat-o în braţe, i-a sărutat buzele reci, i-a mângâiat drăgăstos obrajii şi părul. Probabil c-o iubise toarte mult şi totuşi, fusese aspru cu ea. Nevasta lui îşi ţinuse

secretă credinţa faţă de el. Ce chinuri sufleteşti trebuie să fi îndurat! Se părea că aceleaşi gânduri îi treceau şi lui prin cap. Îi privea fix trăsăturile feţei, de parcă ş-ar fi aşteptat să descopere acolo un secret. Apoi spuse:

— Hara s-a îmbolnăvit şi a murit de mâhnire.

Ar fi fost o greşeală să încerc să-l consolez, de aceea l-am spus:

— A murit cu credinţa mântuirii. Creştinismul permite şi femeilor să intre în paradis, iar tu ai vrut s-o lipseşti de acest paradis.

— Nu vorbi aşa! Cuvintele tale îmi sfâşie inima. Hara e moartă şi probabil, numai eu sunt vinovat de asta. Dacă ar putea să mai deschidă ochii o dată, dacă ar mai putea vorbi măcar o dată! Nu vreau decât o privire, un cuvânt. Dar a plecat, fără să-şi ia rămas-bun şi niciodată n-am să-i mai văd ochii şi n-am să-i mai aud vocea! Mă simt de parcă eu aş fi criminalul!

N-am răspuns. Privi spre mătănii.

— Astea nu sunt mătăniile musulmane, spuse el, după un timp. Ar fi trebuit să aibă treizeci şi trei de bobite, pentru a se putea număra, luându-le de trei ori la rând, cele nouăzeci şi noua de însuşiri ale lui Allah. Aceste mătănii au însă, bobite mici şi mari. Ce să însemne asta?

I-am explicat.

— Poţi să-mi spui rugăciunea către Fecioara Maria şi cuvintele de la Tatăl Nostru?

I le-am spus. Când am sfârşit, căpitanul a repetat încet:

— *Şi iartă greşelile noastre!* Crezi că Hara le va ierta pe ale mele?

— Cred, pentru că era creştină şi te-a iubit...

— Astea sunt mătăniile bătrânei Joka, pe care am alungat-o. Am să păstrez aceste mătănii, pentru că Hara le-a ţinut în mână, când a murit. Şi acolo sus este crucea bătrânei. Joka i le-a lăsat ei pe amândouă. Locul acesta trebuie să rămână

aşa cum este acum, iar eu voi veni deseori aici, dar nimeni nu trebuie să-l vadă. Am s-o scot pe Hara de aici. Vino, effendi!

Nu a pus jos cadavrul chiar lângă acel hăţiş, ci l-a dus ceva mai departe, pentru a nu se găsi cu uşurinţă locul unde murise nevasta lui. Apoi acoperi chipul moartei cu voalul şi spuse:

— I-ai văzut faţa. Asta era, contrar obiceiurilor noastre, dar, pentru că tu eşti creştin, iar Hara a murit creştină, pot să fiu liniştit. Un altul, însă, nu trebuie s-o vadă.

Văduvul stătu încă mult timp lângă moartă şi o jeli. Durerea lui era sinceră, dar, încet, încet, se linişti. Apoi apăru caporalul cu doi oameni, care aduceau targa. Era şi Halef cu ei, căci el îi condusese. Cadavrul fu dus acasă, în încăperea din turn, unde stătusem de vorbă cu căpitanul. Băieţii aveau nouă şi cincisprezece ani şi erau în stare să-şi dea seama de pierderea pe care o suferiseră. Plânsul lor îţi zguduia inima. A trebuit să plec de acolo, ca să nu încep şi eu să plâng. Locuitorii care stăteau în casele din jurul turnului se întorseseră. Se aflau într-o relaţie de subordonare faţă de căpitan, căci toate casele erau ale lui.

A poruncit să ne fie servită masa, dar el nu s-a arătat. Mai târziu i-am transmis că voiam să plecăm, iar el mi-a trimis vorbă să vin să-l văd. Când am intrat în odaia din turn, stătea lângă cadavru. Arăta istovit şi spuse:

— Vrei să mă părăseşti?

— Da, trebuie să-mi continui călătoria.

— Chiar este absolut necesar? N-ai putea rămâne astăzi la mine? Dacă Hara ar mai trăi, acum ar fi trebuit să-mi vorbească despre credinţa creştinilor. Dar, pentru că e moartă, numai de la tine pot afla câte ceva. Rămâi! Nu mă lăsa singur cu gândurile care mă chinuiesc.

Nu aveam timp de pierduţi dar mi se păru că nu aveam voie să-i refuz această dorinţă, aşa că am acceptat.

Tovarăşii mei de drum n-au avut nimic de obiectat, am

rămas cu căpitanul până s-a lăsat seara şi încă mult mai târziu. Discuţia noastră a fost sinceră. Nu puteam, în nici un caz, să mă transform în misionar, dar inima lui era deschisă şi am încercat să semăn acolo sămânţa, cât am putut mai bine, cu speranţa că va încolţi şi va da roade. Am rămas împreună toată noaptea, până în zori, apoi am pornit din nou la drum.

Am călărit prin Barutin, după-amiaza prin Dubnitza şi spre seară, am ajuns la Nevrekup, care, mai demult, fusese renumit pentru minele sale de fier. Nu puteam pretinde mai mult de la caii noştri care şi aşa, erau foarte obosiţi. A doua zi, am pornit mai departe. Ne aflam într-un ţinut renumit, căci aici, pe aceşti munţi, conform cu legenda grecească, reuşise Orfeu, cu puterea cântecului său, să dea viaţă pomilor şi stâncilor şi să-i mişte din loc. Pe la amiază am ajuns, în sfârşit, la Melnik.

12. În porumbar

Bineînţeles că nu am mers acolo unde se oprise Manach el Barşa. Am căutat un alt han, dar am găsit toate casele complet ocupate. Începuse târgul anual şi afluenţa de străini era considerabilă. Întrucât Albani îşi achitase datoriile faţă de proprietarul de cai şi îl concediase iar acum era singur, el şi-a găsit un adăpost, dar pentru noi ceilalţi, care aveam şi cai era mai greu.

Tocmai fusesem refuzaţi la un alt han, când un om s-a apropiat de noi şi ne-a întrebat:

— Căutaţi cumva un loc unde să înnoptaţi?

— Da, am răspuns. Ştii tu vreunul?

— Pentru voi da, pentru alţii nu.

— De ce numai pentru noi? m-am interesat.

— Pentru că voi aveţi *koptscha*. Deci, sunteţi fraţi. Stăpânul meu vă va primi la el. Este căruţaş şi nu locuieşte departe de aici. Dacă mă urmaţi, am să vă conduc.

— Condu-ne, am să-ţi fiu recunoscător!

A pornit înainte, iar noi după el.

— L-am mai văzut pe omul acesta, îmi spuse Halef, în şoaptă.

— Unde?

— La intrarea în oraş. Stătea acolo şi părea că aşteaptă pe cineva.

Acum mi-am amintit şi eu că trecusem călare pe lângă el. În orice caz, era o întâlnire absolut întâmplătoare. Mai târziu mi-am dat seama că pe noi ne aşteptase.

Ne-a condus la o casă care avea o intrare atât de lată şi înaltă, încât am putut intra în curte fără să descălecăm. Se aflau acolo două căruţe cu boi, proprietatea căruţaşului. În faţa noastră, în partea din spate a curţii, se afla o clădire

construită din scânduri, despre care călăuza noastră ne-a spus că era grajdul şi că putem să ne ducem caii acolo.

— Nu crezi c-ar fi mai întâi necesar să vorbim cu stăpânul tău? m-am interesat.

— De ce?

— Dar nu ştim încă dacă e pregătit să ne găzduiască.

— Hamdi, stăpânul meu, vă găzduieşte. Are loc, iar cei care poartă *koptscha* sunt întotdeauna bine veniţi la el.

— Deci şi Hamdi este frate?

— Da. Iată-l că vine.

Îşi făcu apariţia în curte un omuleţ gras, care mie nu mi-a făcut o impresia bună. Era saşiu. N-am nici un fel de idei preconcepute despre oamenii care au un asemenea defect, dar omul acesta mai avea şi un mers furişat, ca de pisică, precum şi fălci colţuroase şi m-am convins întotdeauna că astfel de oameni sunt falşi.

— Pe cine ai adus, Esgar? îl întrebă Hamdi pe argat.

— Sunt prieteni, poartă *koptscha* şi n-au găsit nici un loc unde să fie găzduiţi. Eşti de acord să rămână aici, nu?

— Sunt bine veniţi. Cât vreţi să rămâneţi la mine? mi se adresă Hamdi.

— Poate câteva zile, am răspuns. O să-ţi plătim, cu plăcere, aşa cum am fi plătit la han.

— Nici vorbă de aşa ceva! Oaspeţii mei nu plătesc. Duceţi-vă caii în grajd şi apoi intraţi în casă. O să găsiţi tot ce vă trebuie.

Hamdi plecă. Mie, însă, mi se păru că schimbase cu Esgar o privire foarte mulţumită.

Grajdul era lung şi avea două compartimente, într-unul se aflau mai mulţi boi, celălalt era pentru noi. Argatul se urcă pe o scăriţă îngustă şi spuse:

— Am să vă aduc fân. Sau poate vreţi altceva pentru caii voştri?

— Adu ce ai!

Cum Esgar dispăruse, m-am uitat printr-o gaură aflată într-o scândură a peretelui din fund al grajdului şi am văzut o curte destul de mare. Se afla acolo un bărbat înalt, robust, care stătea la pândă. Părea că trage cu urechea să audă ce vorbim. Atunci, argatul care se afla sus tuşi, iar omul răspunse, tuşind şi el la fel. Apoi părăsi curtea. Asta mi-a bătut la ochi, dar n-am lăsat să se observe nimic, atunci când s-a reîntors Esgar. Ne-am îngrijit de animale şi apoi ne-am dus în odaia unde ne aştepta grăsanul. Hamdi stătea pe o pernă în faţa unui trepied pe care se găsea o tavă cu ceşti de cafea. Ne ură din nou bun venit şi apoi bătu din palme. Apăru un băiat care umplu ceştile. Se potrivea aşa de bine, de parcă am fi fost aşteptaţi. Se afla acolo şi un vas cu tutun. Ne-am îndesat lulelele şi le-am aprins cu jar.

— Ai un cal foarte bun, începu Hamdi. Îl vinzi?

— Nu, am replicat, îngrijorat de modul în care debutase discuţia.

— Păcat! L-aş fi cumpărat pe loc.

— Înseamnă - că eşti un om bogat. Nu oricine poate plăti un asemenea cal.

— Căruţaşii trebuie să aibă bani.

Apoi Hamdi începu să vorbească despre altceva.

— De unde veniţi?

— Din Nevrekup.

— Şi încotro vă îndreptaţi?

— Spre Seres.

Nici nu mi-a trecut prin cap să-i spun adevărul. Grăsanul făcu o figură ca şi cum ar fi ştiut ei mai bine cum stăteau lucrurile, dar voia să ţină asta pentru el şi întrebă:

— Ce treburi ai pe aici?

— Aş vrea să cumpăr cereale şi altele de acest fel. Se găseşte cineva pe aici de la care aş putea cumpăra aşa ceva, vreun negustor de cereale?

Hamdi nu reuşi să-şi stăpânească un zâmbet viclean.

Răspunse:

— Da, există un *mejwedschi* aici. Îl cheamă Glawa şi te va servi bine, căci şi el este frate.

Deci reuşisem să îndrept discuţia spre Glawa, cel la care trebuia să se afle Manach el Barşa.

— Locuieşte departe de aici? m-am interesat în continuare.

— Pe cealaltă stradă. Îl cunosc bine. Chiar acum un sfert de oră am fost la el.

— Este ocupat?

— Da. Astăzi nu te poate primi.

— A primit deci oaspeţi?

— Încă nu, dar aşteaptă oaspeţi. Va veni şi Deselim, armurierul şi proprietarul unei cafenele din Ismilan. Îl cunoşti cumva?

— Da. Şi el este frate.

— Când l-ai cunoscut?

— În urmă cu câteva zile, am fost găzduit la el acasă.

— L-ai văzut şi pe fratele lui?

Hamdi făcu pe naivul. Dar era clar că, punându-mi aceste întrebări, urmărea un scop precis. M-a întrebat despre relaţiile mele şi i-am dat informaţiile care mi s-au părut necesare. Când, după un timp, i-am spus că aş vrea să plec pentru a vedea Melnikul şi târgul anual, a insistat atât de mult să-l las să mă însoţească, încât nu l-am putut refuza, deşi mi-ar fi convenit mult mai mult să merg singur cu Halef.

În oraş domnea mare animaţie, dar un asemenea târg nu se poate compara cu un târg anual german. Turcul taciturn străbate liniştit străduţele cu maghernițe, ale căror proprietari stau tăcuţi în faţa mărfurilor şi nici nu le trece prin cap să ademenească vreun client. Dacă intră câte unul, lucrurile se desfăşoară în linişte, aproape pe ascuns, de parcă ar fi vorba de cine ştie ce secrete importante.

Diferenţa constă tocmai în lipsa populaţiei de sex feminin.

Nu vezi decât bărbaţi şi numai ici colo, îşi face apariţia câte un văl, din spatele căruia scânteiază nişte ochi negri. Nevestele celor care nu sunt mahomedani nu sunt obligate să fie la fel de rezervate, dar nici pentru ele nu este cuviincios să se expună în această îmbulzeală din târg.

Nu există panorame, magherniţe cu jocuri şi gherete unde se joacă zaruri. Zarurile le produc oroare drept-credincioşilor musulmani, pentru că sunt interzise de Coran. Nu trebuie căutate aici flaşnetele, tarafurile de lăutari care fac târgurile europene să fie atât de animate. Dar ceva tot se găseşte şi anume ceva care place turcului foarte mult — un cort cu teatrul de umbre chinezesc. Aici i se spune *Kara gös ojunu* — jocuri *Kara gös*[1]. Spre locul acesta se revarsă masele de oameni, care intră şi ies. Intră cu o expresie de mare încordare pe faţă şi ies cu mine zâmbitoare, foarte fericite.

— Nu există nimic mai frumos decât acest teatru de umbre, spuse căruţaşul. Hai să intrăm!

Părea imposibil să găsim loc, dar, cu ajutorul coatelor pe care le-am pus în funcţiune în mod brutal, am reuşit să găsim un loc în faţă. Apoi, însă, ne-am trezit înghesuiţi între o mulţime de oameni care aşteptau, cu nerăbdare, foarte, gălăgioşi, să înceapă desfătarea mult dorită.

Mie mi se făcuse deja rău. Orientalul doarme în straiele pe care doar rareori le dezbracă. N-are nici cea mai vagă idee că trebuie să-şi schimbe regulat rufele de corp. De aceea, nici nu-i de mirare că apropierea sa este observată nu numai de ochi ci şi de nas. Şi acum, aceşti oameni care se înghesuiau îngrozitor! Poetul Infernului a dat dovadă de o imaginaţie extraordinară, dar a scăpat totuşi din vedere o pedeapsă înfiorătoare — un biet suflet plasat între orientali, aşteptând un spectacol de teatru cu umbre, incapabil să-şi mişte braţele şi să-şi astupe nasul. Noroc că nu aveam pe atunci nici cea

---

[1] Kara gös (textual: ochi negru) este personajul principal asemănător cu măscăriciul sau paiaţa din piesele cu umbre, deseori foarte grosolane.

mai vagă idee despre existenţa microbului holerei şi a altor nenorociri asemănătoare. Ce imensitate de microbi trebuie să fi fost atunci în jurul nostru!

În sfârşit, răsună un fluierat strident. Începu reprezentaţia. Ceea ce am văzut era o mare necuviinţă, dar era răsplătită cu hohote de râs, deşi orientalii se feresc în general să râdă zgomotos. Voiam să plec imediat, dar nu puteam, pentru că eram atât de strâns în înghesuială încât nu-mi puteam mişca nici mâinile, nici picioarele şi am fost silit să rămân pe loc, până ce un al doilea fluierat îi informă pe spectatori că văzuseră destul pentru un sfert de piastru cât plătiseră.

Acum, grămada de oameni se puse în mişcare şi se descompuse încetul cu încetul. Afară, am tras mai întâi puternic aer în piept. Răul de mare este o adevărată desfătare faţă de ceea ce îndurasem acum.

— Mai intrăm o dată? întrebă căruţaşul Hamdi.

Halef refuză categoric, iar eu n-am dat nici un răspuns.

În timp ce colindam încoace şi încolo, am observat că Hamdi era foarte preocupat să nu se piardă de noi. De asemenea, se străduia cât putea să mă împiedice să leg vreo discuţie cu cineva. Dacă apucam să vorbesc cu vreun om întâlnit în cale, căruţaşul mă întrerupea imediat şi încerca să mă împingă înainte. Asta îmi dădu de bănuit. Presimţeam că urmărea un anumit scop.

— Nu trecem pe lângă casa negustorului de cereale Glawa? l-am întrebat.

— Nu. De ce?

— Pentru că aş dori să ştiu unde locuieşte, întrucât mâine vreau să-i fac o vizită. Mi-o arăţi?

— Negustorul de cereale este sârb?

— De ce crezi asta?

— Pentru că numele lui este de origine sârbă.

— Ai ghicit. Urmează-mă!

După puţin timp, Hamdi îmi arătă o casă, ca fiind aceea a

negustorului de cereale, iar eu mi-am întipărit-o în minte.

Începuse să se lase seara, când ne-am întors acasă. Am aflat că argatul căzuse şi se rănise atât de rău, încât se trimisese după doctor. Căruţaşul se duse să-l vadă pe Esgar, iar eu m-am dus prin curte, la grajd.

Când am intrat acolo, am constatat că nimeni nu supraveghea caii, întrucât Osco şi Omar plecaseră şi ei. Rih întoarse capul spre mine, necheză brusc şi suflă apoi zgomotos, într-un mod cum nu-l mai auzisem până atunci. L-am mângâiat pe cap. De obicei, îşi freca, apoi, nasul fin de obrazul meu şi mă săruta pe obraz — căci un cal sărută — dar, de data aceasta nu făcu aşa. Armăsarul sforăia în continuare şi era neobişnuit de agitat. L-am cercetat. În grajd era destul de întuneric, dar am observat, totuşi, că animalul se sprijinea doar pe piciorul drept din spate. I-am ridicat copita şi am examinat-o. Rih sforăi şi lovi cu piciorul ca şi cum îl durea.

— Şchioapătă, spuse Halef. Asta ne mai lipsea! Oare unde s-o fi rănit?

— O să vedem imediat. Să-l ducem pe Rih afară, în curte. Acolo mai e încă lumină.

Armăsarul şchiopăta atât de tare, încât toată treaba mi se păru foarte ciudată. Când descălecasem, nu mi se păruse nimic ciudat la mersul calului. De unde, aşa, dintr-o dată, această rană? I-am pipăit piciorul bolnav. Nu simţea nici o durere. Răul era la copită. I-am ridicat-o şi am examinat-o, dar n-am descoperit nimic. Am început să pipăi cu buricele degetelor, dar, zadarnic. Deodată, calul se înfioară, iar eu am simţit cum mi se ridică părul în cap — un ac cu gămălie era înfipt în marginea copitei bietului animal.

— Iată, Halef, un ac!

— Allah! Dar cum e posibil? Dar unde să fi călcat Rih pe el?

— Să fi călcat? Nici vorbă să fi călcat pe aşa ceva într-un

asemenea loc. Priveşte.

Hagiul se uită la gămălia acului şi în aceeaşi clipă, înşfacă biciul de la cingătoare. Vru să plece, dar l-am oprit.

— Stai! Fără prostii!

— Prostii! Da ce prostie se cheamă dacă vreau să-l biciuiesc pe acela care chinuie astfel un animal şi vrea să-l facă să sufere?

— Aşteaptă puţin! Mai întâi trebuie să scoatem acul. Ţine-i piciorul!

Rih şi-a dat seama că voiam să-l ajut. Nu mă puteam folosi decât de cuţit, ca să scot acul. Bineînţeles că bietul armăsar avea dureri, dar stătu liniştit. După ce am scos acul, Halef întinse mâna şi spuse:

— Dă-mi-l mie! Am să-l descopăr eu pe nelegiuitul care a făcut asta Şi am să i-l bag... în... spune mi, sidi, unde ar putea să-l doară cel mai tare!

— Să-l bagi acul în carne, indiferent în orice loc, asta nu-i pedeapsă. Hai să ducem armăsarul la grajd.

Rih nu mai şchiopăta. Nici eu nu eram mai puţin furios decât Halef, dar se impunea să chibzuim bine asupra acestei probleme. Care să fi fost scopul pentru care făcuseră animalul să şchioapete?

— Eu ştiu de ce, spuse Halef.

— Ei, de ce?

— Ca să te determine să vinzi armăsarul.

— Nu cred. Ţiganii folosesc, din când în când, acest şiretlic. Dacă acul nu se găseşte, calul este considerat irecuperabil şi este vândut pe un preţ de nimic. Aici, însă, alta a fost intenţia.

— Dar Hamdi doar te-a întrebat dacă nu vrei să vinzi calul!

— Şi-a dat, însă, precis seama din răspunsul meu că nici nu-mi trece prin cap aşa ceva şi dacă, într-adevăr, a crezut că mă poate determina să-l vând, folosind o asemenea

şmecherie josnică, atunci s-a înşelat. Nu poţi, însă, alunga şi bănuiala care deocamdată e confuză, dar, probabil, se va dovedi întemeiată. De ce oare căruţaşul nu s-a dezlipit deloc de lângă mine? De ce a încercat să împiedice orice comunicare a mea cu alţi oameni? Şi în plus, trebuie să luăm în calcul şi ceea ce am auzit când am ajuns acasă. Argatul Esgar pare să fi fost rănit, după cum a afirmat stăpânul lui. Hm!

— Hm! mormăi, gânditor şi Halef. Sidi, mă gândesc la ceva!

— La ce?

— M-am tot gândit, din ce motiv facă un cal să şchioapete, dacă n-ai intenţia să-l sileşti astfel pe stăpânul lui să-l vândă.

— Şi?

— Nu există decât un motiv: calul nu trebuie să mai poată alerga. Se doreşte împiedicarea călăreţului să plece în grabă.

— Exact. La asta m-am gândit şi eu. Şi dacă cineva este silit să meargă încet, atunci care este scopul clar al celuilalt?

— Să-l ajungă din urmă sau chiar să-l întreacă.

— Da. Nu-mi dă pace gândul că vor să ne urmărească când vom pleca.

— Dar ce-are căruţaşul de-a face cu treaba asta? Nu i-am făcut nimic. Hamdi este gazda noastră primitoare. Prin urmare, ar trebui să ne ocrotească nu să ne facă rău.

— Ospitalitatea lui a fost bine venită, căci n-am găsit loc în altă parte, dar comportamentul lui mă surprinde, mi se pare acum cam supărător. Dacă, într-adevăr, Esgar pe noi ne aştepta pe drum, înseamnă că au fost anunţaţi de venirea noastră. O asemenea înştiinţare nu putea veni decât de la Ismilan. Am pierdut ceva timp la turnul căpitanului şi ar fi deci posibil să fi fost depăşiţi pe drum de vreun mesager. În acest caz…

— Priveşte, sidi! mă întrerupse Halef.

Îl dusesem înapoi în grajd pe Rih. Înăuntru era destul de

întuneric şi chiar afară începuse să se lase noaptea, dar era încă destul de lumină, pentru a putea cuprinde cu privirea întreaga curte. În faţa intrării stătea o femeie bătrână. Se uită în jur de parcă era preocupată să se ferească, sa nu fie văzută, apoi traversă repede curtea şi făcu un pas în interiorul grajdului.

— Esgar, eşti aici? întrebă ea.

— Nu-i aici.

— Nu? E întuneric aici. Cine eşti?

— Un oaspete al căruţaşului.

Atunci ea intră repede înăuntru şi spuse, agitată:

— Vorbeşte, eşti cumva creştin şi vii de la Ismilan?

— Da.

— Pleacă, effendi. Părăseşte această casă şi acest oraş, dar cât se poate de repede, chiar în noaptea asta!

— De ce?

— Te ameninţă un mare pericol şi pe tine şi pe ai tăi.

— Din partea cui? La ce pericol te referi?

— Din partea lui Glawa, negustorul de cereale. În ce constă pericolul, asta nu ştiu. Vor mai întâi să discute. Eu am fost trimisă să-i spun lui Hamdi că, într-o oră, când va fi întuneric deplin, să treacă dincolo.

— Dincolo? La cine?

— La Glawa, stăpânul meu.

— Ai spus „*dincolo*”? Dar negustorul de cereale nu locuieşte aici în apropiere!

— Ţi-au ascuns unde se află locuinţa lui? E o dovadă că am dreptate să te avertizez. Glawa locuieşte aici, alături. Curtea lui se învecinează cu grajdul acesta.

— Aha, aşa! Aici, în spatele acestor scânduri este curtea voastră?

— Da. Fugi! Nu mai am timp. M-am furişat până la tine, căci mă gândeam că am să găsesc pe vreunul din voi în grajd, dar nu trebuie să mă vadă nimeni. Trebuie să merg

imediat la căruţaş.

Bătrâna dădu să plece. Am prins-o de braţ şi am rugat-o:

— Mai stai doar o clipă! Am bănuit deja că suntem în pericol. Tu ai făcut ca această bănuială să devină siguranţă. Dar din ce motiv te expui unui pericol, pentru a ne avertiza?

— Veneaţi de la târg şi aţi trecut pe lângă casa noastră. Aţi fost văzuţi şi atunci cineva te-a numit ghiaur. Şi eu sunt creştină, iar inima mi-a spus că trebuie să te previn. Avem aceeaşi credinţă şi ne închinăm amândoi Sfintei Fecioare. Sunt sora ta şi nu am voie să-mi las fratele să piară.

— Dumnezeu are să te răsplătească! Dar, spune-mi, cine e acel cine de care mi-ai vorbit?

— Sunt doi. Au venit astăzi după-amiază de la Ismilan. Nu ştiu cum îi cheamă. Celui mai bătrân i se spune cerşetorul, dar ăsta nu-i nume. Are o figură de om rău. Cred că l-am mai văzut. Trebuie să fi tras odată în gazdă la fostul meu stăpân, acolo sus, în vechiul turn din Barutin.

Se întoarse să plece, dar ultimele ei cuvinte m-au determinat s-o mai reţin puţin.

— Stai! i-am spus. Nu cumva ai construit acolo, între tufişuri, împreună cu stăpâna ta, un altar cu chipul Celui Răstignit?

— Da. De unde ştii?

— De acolo vin. Am fost oaspetele fostului tău stăpân. Pe stăpână am găsit-o în faţa altarului, unde se dusese să moară. Era moartă când am găsit-o.

— Moartă? Doamne Dumnezeul meu! Este adevărat?

— Da. Dacă ai avea timp, ţi-aş povesti. Căpitanul mi-a vorbit despre tine.

— Oh, mă rugă Joka, febril, trebuie să-mi povesteşti. Nu mai pot rămâne nici o clipă aici, dar pentru că aşa stau lucrurile, am să risc totul. Pot să mă omoare, dacă mă prind. Am să mă întorc, dar nu aici. Mai rămâi în grajd?

— Vrei să mai rămân?

— Da, răspunse Joka. Am să vin la peretele de scânduri. Atunci vom putea sta de vorbă, tu aici şi eu afară.

— Poţi, să vii înăuntru. Scândurile astea nu-s o piedică. Pot să îndepărtez vreuna sau chiar două, dacă scot cuiele.

— Dar se va vedea mai târziu.

— Nu; am să le pun la loc.

— Bun. Să nu scoţi vreun cuvânt despre venirea mea aici. Acum plec şi când se întunecă să nu se mai poată vedea, mă întorc.

Joka se grăbi să plece.

— Dumnezeu a trimis-o! spuse Halef şi avea dreptate. Tocmai această bătrână servitoare, această credincioasă creştină trebuia să se afle dincolo, la negustorul de cereale!

— Oare crezi că Saban e cel la care s-a referit? întrebă apoi, din nou, micuţul hagiu.

— Mai mult ca sigur.

— Dar mi-ai spus că fierarul l-a luat cu el pe cerşetor.

— O fi găsit Saban vreo cale să scape.

— Cine-o fi celălalt, sidi?

— Presupun că este hangiul nostru din Ismilan, fratele stăpânului cafenelei, Deselim, cel care şi-a frânt gâtul. Cerşetorul i-a povestit tot şi acum ne urmăresc, ca să se răzbune.

— O să le fie cam greu! mârâi micuţul.

— Înainte de toate, trebuie să încercam să aflăm ce au hotărât împotriva noastră. Să sperăm că în acest sens ne va ajuta servitoarea.

— Această bătrână şi bună Joka! Am s-o răsplătesc. Ce să-i dau, sidi? Ce zici de câteva piese de argint din acelea care se aflau în pungă pentru mine?

— Cred că banii sunt cel mai potrivit dar. Este săracă. Dar păstrează-ţi banii Halef. Am s-o răsplătesc eu pe Joka.

— Ştiam eu, chicoti Halef. Eu n-am decât argint, dar tu ai aur. Am să fac darul din buzunarul tău. Eşti un om generos şi

plăteşti şi pentru prietenul şi ocrotitorul tău. Dar nu-i da mai mult de o monedă de aur. Mai avem încă mult de mers şi nu ştim de câţi bani vom avea nevoie.

— Eşti un gospodar foarte econom astăzi! Gândeşte-te ca această femeie este salvatoarea noastră!

— Chiar salvatoare, nu. Ne-a prevenit, dar noi ştiam deja că ne paşte un pericol. Am fi fost oricum prevăzători. Dar, spune-mi, sidi: de ce să mai aşteptam să vedem ce hotărăsc împotriva noastră oamenii aceştia care poartă *koptscha*? Hai să mergem la trădătorul ăsta de căruţaş! Abia aştept să-mi sprijin pumnii în nasul lui. Apoi căutăm un alt han.

— Nu se poate. Trebuie să punem mâna pe Manach el Barşa şi Barud el Amasat, care se află aici. Nu trebuie să bănuiască sub nici o formă că ştim ceva. Trebuie să aflu de ce au venit, de fapt, la Melnik. Dacă vrei neapărat să-ţi foloseşti pumnii, vei avea timp mai încolo.

— Dă, vrei să aştepţi până vor să te denunţe ca ucigaş! Apoi să te spânzure, iar eu o să stau sub leşul tău şi o să plâng. Sunt eu ocrotitorul tău, dar nici tu nu poţi să-mi ceri chiar atât de mult!

— Marele pericol despre care vorbeşti, Halef, doar s-ar agrava, dacă ridicăm mâna împotriva căruţaşului. De fapt, n-avem acum timp de stat inutil la taifas. Nu trebuie ca Hamdi să-şi dea seama de ceea ce ştim. Dacă rămânem aici, în grajd, o să devină bănuitor şi pentru că vreau să mă întâlnesc aici cu Joka, trebuie să merg la el, fie şi pentru scurt timp. Mai întâi, însă, să ne ocupăm de scânduri.

Faptul că acestea erau destul de putrezite mi-a uşurat munca. N-a fost nevoie de mare efort să scoatem câteva. Apoi m-am dus în odaie.

Hamdi se afla acolo împreună cu nevasta lui care, la sosirea mea, s-a îndepărtat îndată. Se pare că discutaseră despre ceva foarte serios, lucru de care mi-am dat seama după mutra căruţaşului.

— Ţi-a trimis Allah griji? l-am întrebat. Se citesc pe faţa ta.

— Da, effendi, am probleme, confirmă. Argatul meu zace plin de sânge, îi curge şi pe gură şi pe nas.

— Du-mă la el.

— Eşti doctor? A fost deja unul aici. Dar bolnavul are nişte dureri atât de mari încât l-am chemat şi pe alchimist. Şi el a plecat deja.

— Ce părere şi-au făcut despre boală?

— Alchimistul a recunoscut-o imediat; este mult mai deştept decât celălalt. Cunoaşte toate bolile, toate leacurile şi toate medicamentele. A spus că bolnavul are un ulcer la stomac care provine de la faptul că a mâncat portocale acre. Ulcerul a pătruns până sub piele. Faptul că argatul a căzut sau s-a lovit n-a făcut decât să împrăştie boala în corp. Alchimistul o să-i trimită un întăritor pentru stomac, iar mai târziu are să-i scoată furunculul din burtă.

— O să reuşească?

— Oh, are un cuţit cu care a separat şi cele mai groase oase, iar stomacul este cu mult mai moale.

— Da, alchimistul pare să fie un mare doctor, dar lasă-mă, totuşi, să văd şi eu bolnavul.

Hamdi fu de acord. Pacientul zăcea, gemând din greu, pe o pătură veche. Pierduse mult sânge. Pentru că purta pantalonii şi jacheta peste corpul gol, am putut să-i văd uşor rana. Esgar a scos un ţipăt puternic, când i-am atins-o.

— Te pricepi la ulcere stomacale? m-a întrebat Hamdi.

— Bineînţeles. Dar aici nu-i vorba despre un astfel de ulcer.

— Atunci, despre ce este vorba? Ce are Esgar?

— Este vorba despre foarte periculoasa boală a potcoavei.

Hamdi mă privi prostit.

— Boala potcoavei? N-am mai auzit până acum de boala asta.

— Priveşte! Umflăturile astea de aici arată de parcă ar fi

fost provocate de lovitura dată de un cal. Locul înroşit are forma copitei unui cal. Boala aceasta are ca particularitate zdrobirea coastelor şi de ea suferă doar aceia care nu au învăţat să fie prevăzători atunci când umblă cu acele cu gămălie.

Căruţaşul nu prea ştia cum să-mi interpreteze spusele, de aceea se ajută cu o întrebare:

— Vrei să spui că are coastele rupte?

— Da. Şi plămânul este rănit, după cum dovedeşte sângele de aici. Alchimistul tău este un prostănac, primul doctor a fost mai deştept. Dacă n-ai să chemi cel mai bun doctor din Melnik, omul acesta o să moară. Dar dacă argatul tău scapă cu viaţă, atunci, pe viitor, să fie mai atent faţă de caii străini.

— Dar Esgar nu s-a atins de nici un cal străin!

— Atunci calul l-a atins pe el şi deci, ar face bine să-mi urmeze sfatul.

— Ştii cum s-ar putea vindeca?

— Da, dar trebuie timp mult pentru a se vindeca. Cheamă doctorul şi între timp, pune-i bolnavului şervete umede de piept. Asta-i cel mai bun mijloc.

— Avem aici un doctor militar foarte bun. Dar, din cauza târgului anual, e foarte ocupat. Oare n-ar trebui să-i dau bolnavului, deocamdată, o băutură din revent[1] şi să-i aplic o vezicatoare?

— Bea tu zeama de revent şi pune-ţi mai înainte vezicatoarea. Ţie n-o să-ţi facă rău nici una, dar pentru el sunt foarte tari.

— Văd că eşti foarte sarcastic, effendi! Am să plec chiar eu să-l caut pe felcer.

— Când te întorci?

— Nu ştiu exact. Mai întâi trebuie să trec şi pe la un

---

[1] Plantă erbacee cu frunze mari şi flori mici, verzui, cu rădăcina şi rizomul cu un gust foarte amar, întrebuinţată în medicină ca purgativ. (n. trad.)

prieten care n-o să mă lase să plec chiar imediat. Când mă reîntorc, o să mâncăm de seară. Sau, poate, ţi-e foame deja?

— Nu. Ai un suflet caritabil. Dar pot să aştept până te întorci.

Hamdi plecă îndată. Ştiam acum că se va duce mai întâi la negustorul de cereale, Glawa. Îmi convenea asta pentru că puteam să stau de vorbă cu servitoarea, fără să mă tem că aş putea fi deranjat de el.

Vasăzică argatul îi înfipsese acul în copită lui Rih şi fusese lovit de el. Nu mai era nevoie să-l pedepsesc.

Jos, m-am întâlnit cu Osco şi cu Omar, care se întorseseră de unde fuseseră plecaţi. Osco mă luă de braţ şi îmi spuse:

— Effendi, suntem traşi pe sfoară. Acest căruţaş Hamdi este un mincinos şi un om periculos.

— Cum aşa?

— Negustorul de cereale Glawa locuieşte chiar aici, lângă noi. Am întrebat de el. Şi ştii cine se află la el?

— Ei, cine?

— Omul la al cărui han am fost găzduiţi în Ismilan. Stătea în spatele uşii casei.

— V-a văzut?

— Da. Dar s-a tras repede înapoi, ca să se ascundă. Crede, probabil, că nu l-am observat. Ce facem?

— Poate va trebui să părăsim oraşul chiar la noapte. Poftim bani. Cumpără pâine, fructe şi o friptură de pasăre şi dă-le lui Halef. Dar să nu întârziaţi mult.

Plecară din nou, iar eu m-am dus în grajd. Era întuneric deja şi n-a trebuit să aştept mult, până când am auzit pe cineva ciocănind cu vârfurile degetelor. Am dat deoparte scândurile pe care le desfăcusem şi m-am furişat în curtea vecină.

— Allah! De ce ai ieşit tu afară? spuse bătrâna.

— E mai bine. Dacă suntem deranjaţi, mă furişez repede înapoi. Nu-i nici un pericol. Căruţaşul a venit deja la voi?

— Nu. N-a trecut încă ora stabilită. Dar, effendi, mi-ai promis că îmi povesteşti despre Hara, buna şi iubita mea stăpână.

De fapt, aveam altceva mai important de făcut, dar Joka merita să-i îndeplinesc dorinţa. I-am povestit pe scurt, atât cât ne permitea situaţia actuală. Vestea despre moartea stăpânei ei îi zdrobise inima bătrânei Joka. Plânse înăbuşit. Apoi îmi povesti cum fusese alungată de la foştii stăpâni şi cum ajunsese, după mai multe peripeţii, la negustorul de cereale Glawa.

Am ascultat-o cu răbdare, căci îi făcea plăcere să povestească, dar abia îmi puteam stăpâni neliniştea. Din păcate, a trebuit să întrerup povestirea acestui suflet bun şi să-i atrag atenţia asupra prezentului.

— O *Isa*, *Jussuf*, *Marjan!* se văicări. Mă gândesc doar la mine şi la tine nu. Pot să te ajut cu ceva? Am s-o fac cu plăcere.

— Poţi. Ai auzit cumva numele de Manach el Barşa sa îi Barud el Amasat?

— Da. Amândoi, împreună cu un al treilea, au fost până astăzi aici, la stăpânul meu.

— Până astăzi? Dar unde sunt acum?

— Asta n-o ştiu. Când au apărut cei doi, despre care ţi-am spus, au ţinut sfat secret şi apoi ceilalţi trei au plecat. De aceea a fost chemat căruţaşul. Nu ştiau exact când şi de unde veţi veni. Argatul lui Hamdi trebuia să vă aştepte la drumul spre Nevrekup, iar al nostru la drumul spre Vessme şi Wlakowitza. Aşa nu puteaţi să le scăpaţi. I-am auzit spunând că ai fi creştin şi că vor să se răzbune pe tine. Trebuia să fii primit în gazdă la căruţaş şi apoi urmau să decidă ce aveau de făcut. Am auzit toate astea trăgând, din când în când, cu urechea şi m-am hotărât să te previn. Acum sunt fericită că am reuşit şi aş vrea să fac şi mai mult pentru tine!

— Îţi mulţumesc, Joka. Nu ştiu cât o să mai rămân aici şi

nici dacă am să te mai văd vreodată. De aceea, vreau să-ţi las o amintire, de la străinul pentru care ai făcut o faptă bună!

I-am pus în mână darurile deja pregătite. A tăcut. Era întuneric şi probabil că pe lângă ban pipăise şi celalalt obiect. Apoi, deodată, strigă destul de tare:

— O, Doamne! Mătănii creştine! Effendi, cât de bun eşti! De câte ori o să mă rog, o să mă gândesc la tine. Dar, acum, ce să fac pentru tine?

Darul acesta o însufleţise atât de tare pe Joka, încât era în stare să se expună oricărui pericol, dacă i-aş fi cerut-o.

— Crezi că ar fi imposibil să aflăm ce discută oamenii aceia care s-au adunat la stăpânul tău, în casă?

— O să fie foarte greu. Mi s-a poruncit să duc rogojini şi vin în foişor. Acolo va avea loc discuţia şi acolo nu se poate trage cu urechea.

Prin cuvântul „foişor” se referise la o odăiţă aşezată sus, în coama casei, unde se afla frontonul. Ticăloşii îşi luaseră măsuri de prevedere.

— Dar ce, credincioşii profetului beau vin?

— Oho, beau deseori, până ce nu mai ştiu de ei, dar nu trebuie să afle nimeni altcineva. Cămăruţa este bine ascunsă. Trebuie să urci pe nişte trepte. Aş trage eu cu urechea, dar de acolo nu poţi să fugi prea repede, în caz de nevoie. Dacă s-ar deschide uşa, aş fi pierdută. Stăpânul mi-a interzis sa urc astăzi acolo.

— Nici nu vreau săi te expui unui asemenea pericol şi totuşi, tare aş dori să ştiu ce vorbesc.

Joka mă privi o clipă gânditoare, apoi spuse:

— Mi-a venit o idee! Am să trag, totuşi, cu urechea! Mă întind pe acoperişul cămăruţei.

— Cum adică, Joka?

— Se află acolo sus un porumbar. Mă furişez înăuntru şi de acolo am să pot auzi tot.

Era caraghios, un porumbar!

— Deci, se poate intra înăuntru, în porumbar? am întrebat.

— Da. De mulţi ani nu mai sunt porumbei acolo. Gaura pentru ieşire şi intrare este suficient de mare pentru ca un om să se poată furişa înăuntru.

— Dar podeaua din ce e făcută?

— Din reteveie de lemn, aşezate unul lângă altul.

— Sunt bine înţepenite?

— Foarte bine, mă asigură bătrâna servitoare. Dar sunt şi mici spaţii printre ele şi aşa se poate privi în cameră şi se poate auzi totul. Am să mă urc acolo şi am să mă întorc după aceea să-ţi povestesc.

— Hm! Nu aş vrea să te expun unui asemenea risc şi apoi este...

— Effendi, mă întrerupse Joka, o fac cu plăcere!

— Te cred. Dar se va vorbi despre multe lucruri, iar tu n-ai să înţelegi chiar tot. S-ar putea ca ceea ce-mi vei relata după aceea să mă inducă mai degrabă în eroare, decât să-mi fie de folos. Dacă aş putea să mă urc eu în porumbar, ar fi mult mai bine!

— Dar e foarte murdar acolo sus!

— Asta nu trebuie să mă împiedice s-o fac. Întrebarea e dacă pot să urc acolo, fără să fiu văzut.

— Poţi foarte bine.

— Cum?

— Este beznă, altfel ai fi văzut scara care se află aici, lângă această clădire. Urcă-te pe ea şi ai să ajungi sus, acolo unde-şi ţine stăpânul fânul. Mai e o scară mică şi ajungi mai sus, unde se află tot fân. Mergi apoi pe sub acoperiş, până ajungi la acoperişul clădirii principale şi apoi direct la uşa porumbarului. Dacă te strecori înăuntru şi tragi uşa după tine nimănui n-o să-i treacă prin cap că se află cineva în porumbar. În stânga acestei uşi se află o scară ce duce în clădirea principală. Am să te conduc.

— Bine. La coborâre, mă descurc singur.

— Când aceia vor încheia sfatul, am să ştiu că ai plecat. Atunci, am să vin din nou aici. Poate îţi voi putea fi de folos cu ceva. Vrei să te conduc sus? Se apropie ora stabilită.

— Da. Dar mai aşteaptă o clipă.

M-am furişat înapoi în grajd. Acolo am dat peste Halef, care mă aştepta.

— Sidi, am auzit tot, spuse.

— Bun. Atunci nu trebuie să-ţi mai dau nici o explicaţie. Osco şi Omar s-au întors?

— Încă nu.

— I-am trimis să cumpere merinde. Nu ştiu cum o să se sfârşească această aventură. Ţine caii înşeuaţi şi gata pregătiţi, ca şi cum ar trebui să plecăm imediat. Dar, să nu te vadă nimeni.

— Presimţi vreun pericol?

— Nu, dar trebuie să fim pregătiţi pentru orice.

— Atunci merg şi eu sus cu tine.

— Imposibil.

— Sidi, e periculos, iar eu sunt ocrotitorul tău!

— Cel mai bine mă ocroteşti dacă faci ce-ţi spun.

— Atunci, ia măcar armele cu tine!

— Arme într-un porumbar? Prostii!

— Văd că vrei neapărat să dai de bucluc. Dar am să veghez eu asupra ta.

— Aşa să faci. Dar nu pleca de lângă cai! Am pumnalul şi două revolvere, e suficient.

Apoi m-am furişat din nou în curte. Servitoarea m-a luat de mână şi m-a dus până la scară. Fără să rostească vreun cuvânt, urcă înaintea mea, iar eu am urmat-o. Sus, am simţit fânul. Apoi Joka m-a tras câţiva paşi înainte, spre o altă scară, dar care era mai puţin înaltă. După ce am urcat-o, ne-am trezit — aşa cum spun cei de la mine de-acasă — pe podeaua grinzii false a clădirii de alături. Acolo, bătrâna mă luă din nou

de mână şi mă trase mai departe, pe sub coama acoperişului. Ne croiam drum prin fân. Întrucât eram mai înalt decât servitoarea, m-am lovit de câteva ori de grinzi. Joka tot spunea: „aici a fost o grindă!” Dar o spunea, abia după ce mă lovisem deja de ea.

Deodată fu cât pe ce să ne prăvălim, căci locul era atât de înclinat, încât nu ne-am mai putut opri şi am alunecat amândoi. Dar nu s-a întâmplat nimic, pentru că în jur era doar fân.

Călăuza mea dăduse un ţipăt de spaimă şi am tras cu urechea să vedem dacă nu cumva fusese auzit. Dar totul rămase liniştit şi atunci, ea îmi şopti:

— Chiar aici, în faţa noastră, este porumbarul, iar în stânga e scara. Eu mă întorc pe drumul pe care am venit.

— Oare or fi deja aici?

— Nu. Altfel i-am auzi.

— E bine, căci te-ar fi auzit şi ei pe tine ţipând.

— Ţi-am deschis uşa. Plec. Ai grijă să nu ţi se întâmple ceva!

Am auzit-o pe Joka îndepărtându-se şi apoi se făcu linişte în jurul meu, linişte şi întuneric beznă. Noaptea, într-o pădure virgină americană nu m-aş fi simţit, cu siguranţă, atât de neliniştit şi neajutorat ca în această încăpere întunecoasă, necunoscută şi apăsătoare. În dreapta era un perete, în stânga scara, îndărătul meu o podea de fân şi în faţă un perete subţire de lemn, cu o uşiţă deschisă, o uşiţă atât de mică, încât cu greu mă puteam strecura înăuntru. Tot ce era în jurul meu era inflamabil, dar trebuia neapărat să văd unde mă aflu. De aceea, am scos un chibrit de ceară şi l-am aprins. Am privit repede în jur, în afara porumbarului şi apoi am luminat înăuntru. Bătrâna avusese dreptate! Era o mizerie acolo, dar trebuia să suporţi. Din fericire, cămăruţa era destul de încăpătoare, aşa că am găsit loc unde să stau. Acolo, în dreapta, părea că lipseşte o bucată de podea, dar jumătatea

stângă mi se păru destul de sigură. M-am furişat, deci, înăuntru şi am tras uşa după mine. Nici nu m-am aşezat destul de comod, când a început să se simtă mirosul scârbos. Mi-am dat seama că nimeni n-ar fi putut sta aici mai mult de două minute fără să-l apuce strănutul. Asta era foarte periculos. Pipăind, am căutat cu mâna în jur şi am găsit un şnur. Am tras de el şi s-au deschis, într-adevăr, două urdinişuri, pe unde pătrundea cel puţini atâta aer cât era necesar să pot respira.

Acest „lux” m-a făcut să devin pretenţios. M-am furişat din nou afară şi mi-am adus nişte fân, pentru ca cel puţin coatele să mi le pot sprijini pe ceva moale. Acum era ceva mai plăcut, atât cât putea să fie plăcut în locul acesta. Ar fi fost grozav să fi venit mai repede cei pe care îi aşteptam. Dar, din păcate, răbdarea mea a fost pusă la grea încercare. Mi-am dat seama, între timp, că nu poţi rezista aici, fără să-ţi iei anumite măsuri. Nu era suficient aer proaspăt. Mirosul fânului era oricum mult mai plăcut decât duhoarea pe care o răspândeau găinaţii de porumbei. De aceea am deschis din nou uşa. Pentru ca să evit strănutul, mi-am scos batista şi m-am legat cu ea peste nas, iar apoi m-am aşezat cu gura cât mai aproape de cele două urdinişuri. Pe aici se strecurau, înăuntru şi afară, păsările purtătoare ale ramurii de măslin.

O privire aruncată în afară m-a lămurit că mă aflam sub acoperişul cu fronton. Larma şi luminile din târg pătrundeau până la mine. Între timp, îmi treceau prin cap tot felul de gânduri. Renumitul effendi Kara Ben Nemsi al micului meu Halef se afla într-un porumbar! Am pufnit în râs, în sinea mea, ceea ce a produs o mişcare a corpului care a fost transmisă şi podelei — aceasta a trosnit. Era cât pe ce să-mi pierd încrederea în forţa ei de susţinere, dar lemnele rezistaseră mai înainte la alte mişcări mai puternice pe care le făcusem, deci n-aveam nici un motiv de îngrijorare. Nu avea ce să se întâmple.

Am stat aproape nemişcat o oră şi poziţia aceasta devenea din ce în ce mai incomodă. Pentru că mă legasem la nas, respiram pe gură. Îmi intrase praf pe gât şi îmi venea să tuşesc. Dar n-aveam cum să-mi astup şi gura!

Într-un sfârşit, se auziră dedesubt paşi şi voci. Se deschise uşa, se făcu lumină, intrară doi, patru, cinci, şase bărbaţi, care se aşezară pe rogojinile de paie, aşternute pe jos. Acum, când lumina pătrundea de jos în sus prin aşternutul de reteveie pe care eram întins, acesta nu mi se mai păru chiar atât de sigur. Erau cam multe găuri. „Foarte bine înţepenite”, îmi spusese bătrâna Joka. Mi s-a părut, însă, că nu era deloc aşa. Ploaia pătrunsese prin acoperişul stricat, udase găinaţul de porumbel şi îl transformase într-o crustă destul de groasa. Probabil că acesta era motivul pentru care nu se prăbuşise până acum peste cămăruţa de dedesubt.

Acum, însă, făcusem o mişcare peste această crustă. Urmarea era cât pe ce să-mi fie fatală, căci, spre spaima mea, am văzut învelişul gri-albicios de înălţimea unui deget pe care îl căpătaseră, pe ici-pe colo, obiectele ce se aflau jos şi pe deasupra şi praful fin care se cernea neîntrerupt. Asta s-a văzut limpede, când bărbaţii s-au aşezat.

Cel care avea în mână sursa de lumină, un lungan uscat ca un ţâr, precis negustorul de grâne, Glawa, se uită furios în sus şi începu să ocărască:

— Blestemata de pisică! Am s-o omor!

Vă puteţi închipui că n-am mai îndrăznit să mă mişc şi aproape nici să respir.

Lângă Glawa şedea amabila, mea gazdă, căruţaşul Hamdi, apoi urmau cerşetorul Saban şi fratele lui Deselim din Ismilan. Cerşetorul avea un braţ legat şi un cucui zdravăn în frunte. Se pare că scăpase de curajosul fierar, doar în urma unei lupte. Pe ceilalţi doi oameni nu îi mai văzusem. Purtau *koptscha*, erau deci tot adepţi şi aveau nişte feţe care puteau fi cel mai bine definite ca „feţe care cer palme”. Unul dintre ei, pe

lângă arma obişnuită, mai avea ceva la cingătoare, pe care eram înclinat s-o iau drept praştie.

Pe vremea aceea, nu ştiam că această armă se mai folosea încă în acel ţinut.

Aceştia doi tăceau, de vorbit vorbeau numai ceilalţi patru.

Saban povesti cele întâmplate în coliba din pădure şi apoi relată despre întâlnirea noastră nocturnă, atunci când căzuse în mâinile mele şi ale fierarului. Trebuise să-l urmeze pe fierar, fără să se poată împotrivi, căci era prizonier, legat de cal, până dimineaţa, când ajunseseră într-un sat şi se opriseră la un cunoscut al fierarului. Acolo, însă, se afla în vizită şi un prieten al cerşetorului, care îl dezlegase şi astfel, reuşise să fugă călare pe calul său. Fierarul îl urmărise apoi din nou pe Saban şi chiar îl ajunsese din urmă. Se încăieraseră, cerşetorul primind câteva lovituri zdravene, dar reuşise totuşi, să scape. Bineînţeles, că, după aceea, alergase în goana calului, fără să se oprească, până la Ismilan şi fusese găzduit în acelaşi han unde fuseserăm şi noi, dar noi deja plecaserăm.

Când fratele lui Deselim a aflat că eu eram vinovat de moartea fratelui lui, s-a urcat pe cal şi a pornit, împreună cu Saban, în urmărirea mea, căci era setos de răzbunare. Ştia deja că aş fi găzduit în Melnik, la negustorul de cereale şi era sigur că mă va găsi acolo. Pe drum, se întâlniseră cu fosta călăuză pe care Albani o concediase şi acesta le povestise ce ştia. Au aflat că o luasem pe un drum ocolit şi se grăbiseră să ajungă la Melnik înaintea noastră ceea ce le şi reuşise, căci schimbaseră calul cerşetorului cu unul mai bun.

Se întâlniseră în Melnik, la Glawa, cu Barud el Amasat, Manach el Barşa şi fugarul care era cu ei şi le povestiseră acestora totul. Ceilalţi plecaseră apoi imediat, pentru a nu putea fi ajunşi de noi, dar le ceruseră acestora să le promită solemn că ne vor împiedica să continuăm să-i urmărim. Fuseserăm aşteptaţi la ambele intrări din partea de sud a

oraşului, pentru a ne atrage în casa căruţaşului. Restul urmau să-l discute acum.

— Nu încape îndoială, explică Glawa, că aceşti câini nenorociţi nu trebuie să-i ajungă din urmă pe prietenii noştri.

— Să nu-i ajungă din urmă? spuse furios cel din Ismilan. Numai atâta vrei să faci? Altceva nimic? Oare nu l-a ucis străinul acesta pe fratele meu? Nu m-a înşelat şi pe mine şi mi-a smuls toate secretele noastre? N-a intrat el în posesia *koptschei*, aşa încât să mă facă să cred că este membru al alianţei noastre şi chiar unul dintre conducători? O să ne facă mult rău, dacă îl lăsăm să plece. Trebuie să rămână aici!

— Şi cum ai să-l determini să facă asta?

— Cum? Mai şi întrebi? Îmi vine să râd! Cu cuvinte frumoase şi amăgiri din astea prietenoase n-ajungem nicăieri. Trebuie să-l constrângem. Asta putem s-o facem în două feluri. Fie îl denunţăm ca sa fie arestat, fie punem noi mâna pe el.

— Pe ce motiv vrei să-l denunţi?

— Da' ce, nu sunt destule motive?

— Nici un motiv n-o să fie de folos. Doar mi-ai spus deja că acest ghiaur deţine trei documente: *teskere*, *bjuruldu* şi *firmanul*. Nu numai că se află sub ocrotirea autorităţilor, dar este şi recomandatul sultanului. Dacă va fi arestat îşi va arăta documentele şi i se va face o plecăciune şi apoi va fi întrebat ce porunceşte. Mă pricep la astea. Şi chiar dacă străinul ar fi întemniţat, tot poate să-şi râdă de noi. Este franc şi se va adresa consulului său. Şi chiar dacă viceconsulul se teme de noi, există un consul general căruia nici prin cap nu-i va trece să ne asculte.

— Ai dreptate. Atunci vom acţiona noi.

— Dar cum? întrebă Hamdi.

Atunci Saban făcu o mişcare energică din mână şi mârâi:

— Ce tot vă pierdeţi vremea, spunând vorbe goale. Ghiaurul este un trădător şi un criminal. Înfigeţi-i un cuţit în

spate! Atunci o să tacă şi n-o să mai poată trăncăni vrute şi nevrute.

— Ai dreptate, fu de acord cel din Ismilan. Fratele meu e mort. Sânge pentru sânge! Aţi înţepat calul în copită, ca să nu poată alerga şi ghiaurul să fie nevoit să meargă încet. Dar, de fapt, de ce trebuie neapărat să plece de aici? Cuţitul meu e ascuţit. Când doarme, mă furişez înăuntru şi-i înfig pumnalul în inimă. Cu asta ne încheiem socotelile.

Atunci căruţaşul interveni, agitat:

— Nu merge aşa! Sunt prietenul vostru şi vă ajut. M-am oferit să-l primesc la mine, ca să putem să-l ţinem sub observaţie şi am sa fac în continuare ceea ce trebuie să fac. Dar să moară la mine în casă, asta nu permit. Nu vreau să fiu nevoit să apar în faţa judecătorului, pentru că un protejat al sultanului a fost ucis în casa mea.

— Laşule! bombăni fratele lui Deselim.

— Taci! Ştii foarte bine că nu sunt laş. Am şi aşa destule necazuri, pentru că argatul meu a fost grav rănit. Cred, chiar, că străinul bănuieşte ce i-am făcut calului.

— Cum să bănuiască?

— Spunea ceva de un ac cu gămălie. Poate că a şi descoperit acul în piciorul calului. Câinii ăştia necredincioşi de franci au ochii diavolului. Văd tot ceea ce nu ar trebui să vadă.

Atunci, unul dintre cei doi pe care nu-i cunoşteam, puse ibricul deoparte şi spuse:

— Scurtaţi-o! Vorbele sunt pentru copii şi femei. Noi, însă, suntem bărbaţi şi vrem să trecem la fapte. Manach el Barşa ne va aştepta la ruinele de la Ostromdscha, la un aliat de-al nostru, ca să-i spunem cum l-am anihilat pe câinele ăsta. Eu, împreună cu fratele meu, care stă aici lângă mine, trebuie să ducem mesajul şi n-am nici un chef să aştept aici la nesfârşit.

Cuvintele acestuia au fost foarte importante pentru mine, căci acum ştiam unde trebuia să-i caut pe fugari. Acum

aşteptam cu nerăbdare, încordat la maximum, să aflu ce hotărâre se va lua. Oricine este cuprins de un sentiment ciudat, atunci când aude că este ameninţat de un mare pericol şi vrea să ştie în ce fel. De aceea, mi-am dat toată osteneala să nu-mi scape nici un cuvânt din ceea ce se vorbea jos.

Cu atât mai mult m-am supărat când, tocmai acum, am auzit afară, în fân, ceva foşnind. Am ridicat capul. Să fi fost dare pisica despre care vorbise stăpânul casei? Animalul apucase să se plimbe pe aici exact acum, când lucrul acesta mă incomoda foarte tare. Jos se auziră voci stridente. Dar un zgomot chiar mai mare se auzi în acest moment în faţa porumbarului. S-a auzit cum ceva sau cineva a alunecat cu zgomot... buf... un „Ah! „supărat şi apoi, afară s-a făcut linişte, dar şi sub mine.

O privire aruncată în jos şi am văzut că toţi ciuliseră urechile. Auziseră şi ei zgomotul. Mare noroc că vorbiseră la fel de tare ca şi mai înainte.

— Ce-a fost asta? întrebă Saban.

— Probabil pisica, răspunse căruţaşul.

— Ai aşa mulţi şoareci acolo sus?

— Şoareci şi şobolani.

— Dar dacă a fost un om care ne spiona?

— Cine să îndrăznească aşa ceva?

— Mai bine du-te şi te uită!

— Nu-i nevoie, dar am să mă duc.

Glawa se ridică şi părăsi odaia. Acum eram în pericol. Mi-am strâns, cât am putut, picioarele sub mine. Ce-i drept, Glawa nu avea nimic de luminat la el, dar dacă ar fi simţit că uşa porumbarului era deschisă, i s-ar fi trezit bănuielile şi ar fi intrat. Am auzit scara scârţâind.

Urcase într-adevăr, dar nu de tot.

— E cineva acolo? întrebă stăpânul casei.

Nu răspunse nimeni, dar fânul începu să foşnească uşor,

aşa încât îl auzi şi el.

— Cine-i acolo? repetă el.

— Miau! răsuna acum.

Apoi se auzi un pufăit furios de pisică. Era într-adevăr pisica pe care tocmai o blestemase ceva mai devreme, Glawa mormăi supărat, în barba şi apoi se reîntoarse în odaia de consiliu.

— Aţi auzit-o? întrebă. Era dobitocul.

Îmi ţineam mâna pregătită pe cuţit. Acum m-am simţit ceva mai liniştit, dar nu pentru mult timp, căci tocmai reîncepuse discuţia, când am auzit un zgomot uşor în spatele meu, ca şi cum cineva pipăia cu mâna prin încăpere. Am ciulit urechile. Deodată, am simţit o mană pe picior.

— Sidi! şopti.

Acum ştiam cine-i pisica.

— Halef? am replicat cât se poate de încet.

— Da. N-am imitat grozav vocea pisicii?

— Ce-ţi trece prin cap! Ne expui şi pe tine şi pe mine, unui mare pericol.

— N-ar fi trebuit să vin? Eşti de foarte mult timp aici şi mi-am făcut griji. Ce uşor puteai fi înhăţat!

— Trebuia să aştepţi.

— Să fi aşteptat până te omorau? Nu, eu sunt prietenul şi ocrotitorul tău.

— Care, însă, mă bagă în încurcătură. Acum fii liniştit!

— Îi vezi pe duşmanii noştri?

— Da.

— Şi îi şi auzi?

— Da, da! m-am răstit nerăbdător. Dar dacă mai continui să vorbeşti, n-o să-l mai aud.

— Bine, tac. Dar doi aud mai bine decât unul; vreau să aud şi eu. Intru.

L-am auzit pe hagiu pregătindu-se să se furişeze în porumbar.

— Pe naiba! i-am şoptit. N-am nevoie de tine. Rămâi afară!

Din păcate însă, tocmai acum ridicase tonul şi cel din Ismilan şi Halef n-a înţeles ce i-am spus. Intră strecurându-se spre mine, intră, într-adevăr! I-am tras una cu piciorul, dar micuţul avea intenţii bune. Era dornic să tragă cu urechea şi considerase probabil că piciorul pe care i-l trăsesem fusese o mişcare fără voie.

Acum era înăuntru. M-am tras cât am putut mai mult spre stânga.

— Allah! Ce duhneşte aici! şopti.

— Aici lângă mine! Aici, aici, chiar lângă mine! i-am poruncit, şoptit. Acolo, în dreapta, se rupe!

Hagiul făcu o mişcare pripită, ca să vină spre mine, şi cu ocazia asta, răscolise probabil o cantitate considerabilă de găinaţ de porumbei, căci, jos, negustorul de cereale începu să ocărască:

— La dracu' cu pisica asta! Acum e deasupra noastră şi ne aruncă murdărie în cap!

— Pff! Ah, of, uf! suflă Halef, căruia îi intrase praf în nas şi în plămâni.

Ca urmare a somaţiei, se apropiase foarte tare de mine, de aceea simţeam mişcările spasmodice pe care le făcea corpul lui.

— Bagă de seamă! l-am admonestat, căci am simţit ca-i vine să strănute.

— Da, sidi! Nu trebuie să mă audă nimeni... oh... ih... beheh... gchchch... dchchchch... Allah să m-ajute!

Zadarnic se luptă micuţul împotriva strănutului de neînvins. Am auzit un geamăt de nedescris, o respiraţie grea, ca un gâfâit şi am întins involuntar mâna, ca să-i astup gura.

— O Allah... Al... ill... ell... a... h ha... ha... hap... habziiuh, habzuauuh!

Atunci strănută şi încă atât de puternic, încât tot corpul îi

tremura, dar trosni şi sub noi. Am simţit cum tot porumbarul se clătina şi era gata să se prăbuşească.

— Şi… şi… sidi, o, Allah, o Mohammed, mă duc în jos!

Halef voise să spună încet aceste cuvinte, dar, întrucât îi fugise pământul de sub picioare, de spaimă, le dădu drumul cu voce tare, ca un strigăt de ajutor. Mă înhaţă de mână. Mi-am dat seama că m-ar fi tras şi pe mine în jos şi m-am smucit. În următoarea clipă, pârâi totul în jurul meu, de parcă întreaga clădire sta să se prăbuşească: o zarvă îngrozitoare, un nor gros de găinaţ şi mai îngrozitor — sub mine, strigăte, blesteme, tuse şi strănuturi; hagiul cel peste măsură de zelos se prăbuşise împreună cu jumătate de porumbar.

Şi eu eram pe jumătate suspendat. O săritură rapidă mă aduse cu picioarele afară din gaură; după un al doilea efort dureros, mă aflam afară cu tot corpul. Mi-am smuls batista de la nas, am tuşit şi am strănutat, de parcă urma să fiu plătit pentru asta. Acum, puţin îmi păsa dacă sunt sau nu auzit.

Jos se iscase o zarvă infernală. Halef era, clar, în pericol. Lumina nu se stinsese. Puseseră mâna pe el, sau avusese o asemenea prezenţă de spirit şi reuşise să fugă iute. Am coborât pe scăriţă, cât am putut de repede, pe întuneric. Mă orientam după zgomotul infernal. Am pipăit cu mâna după uşa odăiţei şi mi-am dat seama că putea fi zăvorâtă de afară. Nu trebuia decât să tragi de un şnur de care atârna un stâlp de lemn şi uşa se zăvora îndată. Din interior nu era asigurată. Am deschis. Plutea în aer un praf gros provenit de la găinaţul uscat, care estompase până în lumina lămpii. Deşi ţineam ochii aproape închişi, căci nu îndrăzneam să-i deschid din cauza prafului, am zărit o încurcătura de braţe, picioare şi reteveie de lemn căzute de sus, toate în mişcare. Am auzit o zarvă de nedescris, în care se amestecau tuşea, strănuturi, blesteme şi apoi un alt zgomot, de parcă cineva plesnea cu biciul din toate puterile. Am observat că oamenii erau toţi claie peste grămadă cu intenţia vădită de a pune mâna pe

intrusul neaşteptat. Apoi a răsunat vocea lui Halef:

— Sidi, unde eşti? Eşti şi tu aici jos?

— Da sunt aici!

— Ajutor! Ajutor! Acum m-au prins!

Atunci am sărit, fără să mă mai gândesc, în mijlocul grămezii. Da, îl prinseseră. L-am înhăţat cu mâna stângă, l-am smuls dintre pumnii lor şi l-am azvârlit afară pe uşă. Am mai tras câţiva pumni cu dreapta şi ei s-au retras. Într-o clipă am fost şi eu afară, am trântit uşa şi am zăvorât-o.

— Halef!

— Aici!

— Eşti, rănit?

— Nu. Să plecăm!

— Da, pe aici, pe scara asta.

L-am înhăţat de mână şi l-am tras spre locul unde presupuneam că se află scara. M-am orientat după vocile de jos. Se auzise zgomotul şi acum veneau să vadă ce se întâmplase.

Mai mult ne-am rostogolit pe scări, ne-am izbit de câteva persoane, am ajuns cu bine jos şi am traversat în fugă curtea, spre locul de unde scosesem scândurile din peretele grajdului. Când am ajuns acolo şi ne-am oprit să mai răsuflăm, micuţul hagiu spuse:

— Slavă lui Allah! Nimeni n-o să mă mai urce vreodată într-un porumbar.

— Dar nimeni nu ţi-a poruncit să te urci acolo!

— Ai dreptate, sidi. Eu sunt vinovat de toate. Dar tot a fost frumos, căci mi-am pus biciul la treabă de-o să-mă ţină ăia minte! Îi auzi cum strigă? Ascultă!

— Da. Ne caută. Unde-i Osco? Unde-i Omar?

— Aici, răspunseră cei doi, din apropiere.

— Caii sunt gata de drum?

— Da. Aşteptăm de mult.

— Afară din grajd şi să ieşim repede din oraş!

Fiecare îşi luă calul în primire. Armele mele atârnau la şa. În curte, am încălecat. Poarta era deschisă şi am ajuns netulburaţi pe uliţă.

Halef călărea alături de mine.

— Încotro ne îndreptăm? mă întrebă. Cunoşti drumul? Nu vrei să întrebăm pe cineva?

— Nu. Nu trebuie să ştie nimeni în ce direcţie am luat-o. Mergem spre vest. Dar mai întâi să ieşim din oraş. Apoi, o să găsim noi un drum.

— Chiar trebuie să zburăm? E neapărat necesar?

— Mergem mai departe. În orice caz, asta-i bine. Dacă vrei să tragi o înjurătură, atunci fă-o! Ştiu unde se ascunde Barud el Amasat. Nu e aici, iar noi îl vom vizita, pe el şi pe însoţitorii lui.

În scurt timp, Melnikul se afla mult în urma noastră. Când intrasem astăzi în oraş, nu bănuisem că aveam să-l părăsim atât de repede. Din păcate nu mi-am putut lua rămas-bun de la Martin Albani.

13. Un vampir

Lăsasem Melnikul în urmă şi călăream înconjuraţi de întunericul deplin al nopţii. Cu toate acestea, am reuşit, să ne dăm seama că ne aflam pe un drum neted, în faţă aveam fluviul Struma, denumit în antichitate Strimon. Ne mişcăm pe un teren necunoscut. Ştiam doar că trebuie să călăresc spre Ostromdscha, care poartă şi numele Strumiţa[1], după râul cu acelaşi nume, pe malurile căruia se află. Ar fi trebuit acum, de fapt, s-o apucăm spre Petric[2], dar mă gândeam că s-ar fi putut aştepta la acest lucru şi ne-ar fi urmărit. De aceea, după puţin timp, am ales direcţia spre vest.

— Sidi, unde vrei să mergi? întrebă Halef. Te abaţi din drum!

— Dar am un motiv bine întemeiat. Fii atent! Caut o potecă care duce spre fluviul Struma. Vreau să-i derutez pe urmăritorii noştri.

— Deci, trebuie să fim cu băgare de seamă. Este întuneric beznă.

În faţa noastră se afla acum un fel de pârloagă. Curând, am observat că ne aflam din nou pe un drum neted. Din stânga, am auzit scârţâitul strident al roţilor unui car cu boi. Am apucat-o în această direcţie şi după puţin timp, am ajuns din urmă căruţa. Doi bivoli mari se târau, trăgând-o după ei. Căruţaşul mergea pe jos, înaintea căruţei. În partea de mijloc a jugului uriaş atârna un lampion de hârtie.

— Încotro? l-am întrebat pe căruţaş, după salutul de rigoare.

— Spre Lebnitza, răspunse el, arătând cu mâna înainte.

Cu asta mă lămurisem. Drumul ducea spre Lebnitza, care

---

[1] Se mai spune şi Strumitza.

[2] Petrich.

se afla pe malul râuşorului ce purta acelaşi nume şi se vărsa în Struma.

— Dar voi, încotro vă îndreptaţi? întrebă el.

— Spre Mikrowa.

— Atunci fiţi cu băgare de seamă. Drumul e prost. Eşti morar?

— Noapte bună! i-am spus, fără să-i răspund la întrebare.

De fapt, nu pusese o întrebare fără rost. La lumina lanternei observasem că, atât eu cât şi Halef, arătam de parcă fusesem băgaţi într-un sac de făină. Nu avusesem timp să ne curăţăm. Dacă nu voiam să ne distrugem straiele, trebuia să aşteptăm până a doua zi dimineaţă să facem asta.

După un timp, am auzit în faţa noastră tropot de cal şi am ajuns din urmă un călăreţ care era singur şi care ne-a salutat politicos.

— Şi voi veniţi de la Melnik? s-a interesat, după ce i-am răspuns la salut.

Am răspuns afirmativ.

— Eu merg spre Lebnitza. Voi încotro?

— Tot acolo, am răspuns.

— E bine. Podarul nu m-ar fi trecut dincolo doar pe mine. Pentru un singur om, nu s-ar mai fi deranjat la ora asta. Dar, pentru că şi voi trebuie să treceţi râul, se va lăsa înduplecat, căci va câştiga mai mult. Pot să mă alătur şi eu vouă?

— Da, dacă vrei.

De fapt, propunerea lui nu prea îmi convenea, dar, pentru că ne servea drept călăuză, m-am hotărât să nu-l refuz. La drept vorbind, nu ştiusem nimic despre podul umblător.

De vorbit nu s-a mai vorbit. Omul călărea într-o parte, în spatele meu şi al lui Halef şi ne examina. În ciuda întunericului, probabil că ne observase armele, precum şi stratul de murdărie albicioasă de pe straie şi nu prea ştia ce să creadă despre noi.

Ajunşi la râu, coti, spre podul umblător pe care, fără el, nu

l-am fi găsit atât de repede. În partea cealaltă ne-am despărţit, după ce ne-am salutat.

În nici un caz, nu intenţionam să rămânem în Lebnitza. Alesesem acest drum pentru a-i deruta pe duşmanii noştri şi a evita localitatea Petric de unde drumul duce dea lungul Strumiţei, spre Ostromdscha. Acolo se aflau ruinele unde aştepta Manach el Barşa. Intenţionam să ajungem pe acest drum încă la noapte. De aceea, am călărit mai departe, spre Derbend, care se afla la sud-vest de Lebnitza.

Dar, curând, am observat că pe Rih îl împiedica ceva la mers. Să fi fost vreo urmare a înţepăturii cu acul? Dacă nobilul animal se îmbolnăvea, eram legat de mâini şi de picioare. Trebuia să-l menajez şi să-i pun comprese. De aceea, m-am bucurat când. după un timp, am observat, într-o parte a drumului, lumina unui foc. Ne-am îndreptat spre locul acela.

În mijlocul câmpului liber se afla o colibă de lemn, lungă şi joasa şi curând, mi-am dat seama că era un *sahan*. În aceste *sahane* se înjunghie cornutele, deseori m număr mare, pentru a li se extrage, prin fierbere, grăsimea. Turcului nu-i place carnea de vită. Până de curând nu ştiuse să aprecieze valoarea turmelor de vite. În aceste *sahane* se fierbe grăsimea, pentru a fi apoi transportată în oraşele mari. Deseori, erau tăiaţi în fâşii numai muşchii şi apoi uscaţi şi vânduţi ca alimente.

Deci, în faţa unei astfel de colibe am poposit acum. Partea cea mai mare servea ca încăpere pentru înjunghiere şi fierbere, iar cea mai mică părea să fie sălaşul măcelarului. Primul compartiment avea mai multe uşi late, care stăteau deschise. Acolo ardeau câteva focuri, deasupra cărora atârnau ceaunuri uriaşe. Lângă ele şedeau măcelarii, figuri sălbatice, murdare, unsuroase. Focurile luminau până departe pe câmp şi făceau ca toate obiectele să se vadă deformat. Oamenii ne văzură venind şi se aşezară între uşi. Am salutat,

iar eu am întrebat dacă putem găsi aici un loc să ne odihnim.

Unul dintre ei s-a apropiat de mine, m-a examinat şi a spus, râzând:

— Un vierme de făină care vine dintr-o covată! Nu e nici un măcăleandru pe aici care ar vrea să-l mănânce?

Începură şi ceilalţi să râdă şi se apropiară şi ei. Era o primire într-adevăr drăgăstoasă! Am vrut să-i dau un răspuns aspru dar Halef mi-a luat-o înainte:

— Ce spui, grangure? Linge-ţi seul de pe faţă, dar unge-ţi mai întâi mintea cu el şi apoi distrează-te pe seama altora! În nici un caz, râsul nu te înfrumuseţează, căci aşa îţi arăţi dinţii de crocodil şi botul de buldog care a înfulecat hrean! N-ai cumva şi vreun fiu?

A spus toate astea atât de rapid şi de neaşteptat, atât de eficace şi de arogant, încât omul a căzut în propria sa cursă.

— Da, răspunse, buimăcit.

— Ei, uite aşa se face că bietul copil este progenitura unui - om care n-are creier în cap, pentru că aparţine poporului maimuţelor. Mi-e milă de el, sărmanul micuţ!

Abia acum îşi dădu măcelarul seama ce a vrut să spună Halef. Îşi duse mâna spre buleandra de lână pe care o purta. Scoase de acolo un cuţit lung de măcelărie.

— Am auzit bine? continuă. Ce-ai zis?

— Văd că nu eşti în stare să pricepi ce ţi-am spus şi totuşi, am vorbit destul de clar. Vrei cumva să repet?

— Pitic nenorocit ce eşti! N-ai vrea să te străpung niţel cu cuţitul ăsta?

Tocmai voiam să-mi împing calul între el şi Halef, când unul dintre tovarăşii lui îl apucă de mână şi spuse, agitat:

— Taci, nu vezi că poartă *koptscha*!

Asta l-a făcut să-şi schimbe pe loc atitudinea. Ne-a privit mai atent şi apoi a spus, scuzându-se:

— Iertaţi-mă, n-am văzut.

— Altă dată să-ţi deschizi mai bine ochii gingaşi! spuse

Halef. Doar e destul de uşor de observat că acest effendi, care este prietenul şi stăpânul nostru, poartă *koptscha* de conducător! Ne-ai primit cu vorbe de ocară. Ar fi trebuit să-ţi dau un brânci să faci o tumbă direct până-n ceaunul cu grăsime. Dar sunt milostiv şi deci, te vom ierta. Daţi-ne un loc unde să ne odihnim, nutreţ pentru cai şi o perie să ne curăţăm straiele, ca să vă puteţi da seama după aceea dacă suntem într-adevăr viermi de făină!

Halef era un bărbat neînfricat. Până acum avusese noroc cu comportamentul lui arogant. Dacă, datorită acestuia, intra cumva într-o încurcătură, reuşeam, prin intervenţia mea, să-l scot de la strâmtoare. De aceea, nu manifestase teamă nici faţă de aceşti oameni, deşi înfăţişarea lor nu-ţi putea trezi încrederea.

Măcelarul, căruia Halef îi trăsese o săpuneală, îl privea cu un fel de bunăvoinţă morocănoasă, cam aşa cum ar privi un copoi american un căţeluş de salon, care latră la el. Pe faţă i se putea citi uşor ce gândea: „Biet vierme! O muşcătură şi o înghiţitură şi te-am dat gata! Dar n-am s-o fac, pentru că mi-e milă de tine!”

Am descălecat şi am primit pentru cai uruială de porumb. Pentru noi — carne din belşug. M-am ocupat mai întâi de armăsar şi am cerut o bucată de cârpă veche, de care aveam nevoie s-o folosesc pentru compresă. Când am înfăşurat-o pe piciorul armăsarului, unul dintre măcelari m-a întrebat dacă acesta era bolnav.

— Da, am răspuns. I-a intrat un ac în copită.

— Şi pui doar o compresă cu apă? Asta nu face decât să-l răcorească, dar eu ştiu un mijloc mai bun.

— Ce anume?

— Sunt cunoscut în întregul ţinut ca doctor de cai. Ştiu să pregătesc o unsoare care îi ia fierbinţeala şi vindecă imediat toate rănile. Dacă vrei să foloseşti acest mijloc, ai să-mi lauzi priceperea.

— Bine, să facem o probă.

Auzisem că în astfel de *sahane* se făcuseră tratamente de care n-ar fi avut de ce să se ruşineze nici cel mai învăţat doctor. N-avea să-mi pară nici mie rău că avusesem încredere în el. Trei zile purtă Rih, unsoarea la picior, dar după aceea nu mai rămase nici urmă din rana pricinuită de înţepătura acului.

Halef dormise cu mine, lângă cai, afară sub cerul liber. În vreme ce Osco şi Omar se mutaseră în partea din faţă a colibei. La scurt timp după apariţia zorilor, am fost treziţi de hăitaşii care aduseseră o mulţime de bivoli; aceştia fuseseră vânduţi la *sahan* fie pentru că erau prea bătrâni - fie datorită firii lor nesupuse. Nici vorbă să mai dormim, deşi ne culcaserăm abia de două ore. Animalele trebuiau imediat înjunghiate. Voiam sa văd ce procedeu foloseau pentru aceasta. Bivolul era izbit cu putere de două ori, între coarne şi apoi agăţat de un stâlp, la înălţime. Deasupra, pe o grindă transversală, stătea un om care izbea biata creatură cu o bardă, până ce aceasta murea. Spasmele agoniei, erau îngrozitoare.

Am cerut permisiunea să-i împuşc pe cei destinaţi morţii. Au râs de mine, căci nu credeau că glonţul va putea ucide asemenea animale uriaşe cu oase atât de tari Le-am dovedit contrariul. Primul bivol, care a primit glonţul ucigaşului de urşi, a rămas nemişcat, în picioare, cu capul adânc înclinat. Nu mişca nici măcar vârful cozii. Cu ochii ţintă la mine şi cu picioarele crăcănate, stătea ca o figură din gheaţă.

— Aduce-ţi barda! Barda şi frânghia! strigă unul. Acuşi se va năpusti!

— Stai liniştit! am răspuns. Ni-o să se năpustească, ci o să se prăbuşească.

Aşa s-a şi întâmplat. Deodată, ca şi cum în clipa aceea fusese lovit de glonţ, puternicul animal s-a prăbuşit la pământ şi nu s-a mai mişcat. La fel am făcut şi cu ceilalţi, împuşcarea animalelor nu era o activitate onorabilă, dar, cel puţin, eram

mulţumit că nu le mai vedeam chinuindu-se.

M-am mirat că n-am fost întrebaţi de unde veneam şi încotro ne îndreptam. Probabil, pentru că purtam *koptscha* de conducător. Nu aveau curajul să întrebe, înainte de a pleca, ne-am aprovizionat cu o rezervă de pastrama, adică fâşii uscate din şale de bivol. Această carne se păstrează timp îndelungat şi este foarte gustoasă. Când am întrebat cât eram datori, nici n-au vrut să audă de plată. N-au primit nimic şi ne-am despărţit în termeni prietenoşi de aceşti oameni, deşi primirea nu fusese deloc aşa.

Într-o oră am ajuns la Derbend şi chiar înainte de amiază eram deja la Jeniköj, pe malul, stâng al râului Struma. Aici am făcut un popas şi apoi am plecat mai departe, spre Tekirlik.

Caii erau obosiţi — nici nu era de mirare, căci, de la Adrianopol, nu avuseseră parte de o perioadă mai lungă de odihnă. Am călărit în tihnă, având râul în stânga şi înălţimile, care urcau spre platoul Plaschkawitza Plànina, în dreapta. În timpul acestei călătorii liniştite, Halef îşi lăsase capul să-i atârne în jos. Era prost dispus, lucru foarte rar la el, de aceea m-a surprins în mod deosebit. L-am întrebat ce motiv avea şi mi-a spus că îl durea pieptul.

Se vede treaba că asta se datora evenimentelor prin care trecusem ieri. Probabil că atunci când se prăbuşise în odaie, se lovise foarte rău. Eram tare îngrijorat în privinţa dragului băiat şi am hotărât să scurtez călătoria de azi.

La Tekirlik am întrebat de han. Mi s-a arătat o coliba a cărei înfăţişare exterioară nu mi s-a părut prea atrăgătoare. Am descălecat, totuşi, l-am lăsat pe Omar să supravegheze caii şi am intrat. Înăuntru ni s-a oferit o privelişte mizerabilă. În încăperea mică şi afumată de negreală şedeau mai mulţi bărbaţi. Unul era foarte ocupat să-şi taie unghiile de la picioare, cu un cuţit în formă de pumnal. Lângă el, se ghemuise un al doilea, care avea în mână un obiect ce fusese, probabil, cu mulţi ani în urmă o perie şi îşi peria cu ea

partea de îmbrăcăminte pe care doar el o numea pantalon. Acesta era atât de murdar, iar posesorul lui depunea atâta energie să-l cureţe, încât se înconjurase de un nor gros de praf. În faţa lor, un al treilea ţinea între picioarele întinse o strachină cu lapte şi răzuia în el, cu lama cuţitului, usturoi. Lângă al treilea perete, se ghemuise la pământ un al patrulea bărbat şi ţinea în poală capul unui al cincilea, pe care îl rădea. Acesta era un arnăut bărbos. Avea doar o şuviţă de păr pe mijlocul ţestei pline de săpun. Bărbierul întindea, pe îndelete, pe perete, tot ceea ce răzuia din şuviţa de păr a arnăutului şi în timp ce lucra, făcea nişte strâmbături pe care nu le-am văzut în viaţa mea nici măcar la bărbierii negri din Statele Unite. Şi asta înseamnă ceva, căci aceşti bărbieri negri sunt renumiţi pentru minunatele lor grimase.

Aceşti domni ne-au văzut intrând, au răspuns la salutul nostru şi apoi ne-au privit cercetător. După aceea, cel care îşi tăia unghiile şi cel care-şi curăţa pantalonii şi-au reluat ocupaţiile. Cel cu laptele, s-a folosit de această întrerupere pentru a băga în gură o cantitate aproape fatală de usturoi.

Dar bărbierul a sărit în sus, s-a înclinat adânc şi a spus politicos:

— Bine aţi venit, servitorul vostru vă sărută mâna! Întrucât nu eram, totuşi, la fel de murdari ca cel ce-şi peria pantalonii, bărbierul ne luă drept nobili.

— Unde este hangiul? am întrebat.

— E afară.

— Eşti bărbier?

— D'apoi cum nu? Sunt medic şef!

Spuse aceasta pe un ton mândru şi arogant, arătă spre arnăut şi continuă, dându-şi importanţă:

— Am să-i aplic şi ventuze!

Înainte să-i pot spune că această înştiinţare îmi înzecise consideraţia faţă de el, arnăutul îi trase cu putere un picior şi strigă:

— Câine, pe cine trebuie să slujeşti? Pe mine sau pe ăla de acolo? Crezi că am de gând să zac aici cât ai tu chef? Am să-ţi arăt eu că ai de-a face cu un slujbaş al padişahului!

Medicul şef se grăbi să se ghemuiască din nou şi îşi reluă activitatea.

De fapt voiam să plec, dar expresia „să-i aplic ventuze” m-a determinat să rămân. Voiam să văd cum va folosi ventuzele acest renumit doctor. Ne-am ghemuit şi noi pe jos şi ne-am strâns cât am putut, unii lângă alţii, ca să nu ne atingem de ceilalţi.

Când a intrat hangiul şi ne-a întrebat ce dorim, am comandat rachiu, aceasta fiind singura băutură care se putea găsi pe-aici.

Bărbierul terminase şi îşi ştergea lama strălucitoare a cuţitului cu caftanul. Apoi arnăutul îşi descoperi partea superioară a corpului. Fu, într-adevăr, o cinste pentru noi faptul că binevoi să ne dea următoarea explicaţie, prin care se scuza oarecum:

— Am mâncărime.

De fapt, ar fi fost mult mai folositoare o baie bună, decât ventuzele!

Medicul şef aduse un sac şi scoase din el nişte obiecte pe care eu le-am luat drept greutăţi de ceas vechi şi găunoase. Fiecare din acestea avea capacitatea de aproximativ patru decilitri. Apoi a mai scos o unealtă care semăna ca două picături de apă cu o mucarniţă inutilizabilă. Se aduse rachiul; doctorul ţinu deasupra flăcării una dintre greutăţile de ceas. Când aerul dinăuntrul acesteia se rarefie, datorită căldurii, arnăutul trebui să se aşeze pe burtă, iar bărbierul încercă să-i lipească pe spate ventuza uriaşă.

Marginea recipientului se înfierbântase. Arnăutul simţi durerea, întinse mâna şi-i trase medicului şef o palmă atât de puternică, încât acesta se întinse cât era de lung lângă pacientul său.

— Ce-ţi trece prin cap? tună acesta. Trebuie să-mi pui ventuze nu să mă arzi!

— Eu sunt de vină? răsună scuza. Ventuza trebuie să fie fierbinte, altfel nu prinde.

Bărbierul fu, apoi, mai cu băgare de seamă şi reuşi să prindă de piele două ventuze. Îmi aruncă o privire din care se vedea că jubilează, dar fu smuls din extazul său de strigătul furios al arnăutului:

— Hekim, vrei să mă omori? Cine crezi că poate să rabde asemenea dureri?

— Ai puţină răbdare! Te mai mănâncă spinarea?

— Nu. Mă arde şi mă pişcă şi mă muşcă!

— Vezi că te ajut? Mâncărimea deja a dispărut. Acum vine amnarul.

Scoase din sac o bucată lungă de fier şi începu să ascută obiectul pe care eu îl luasem drept mucarniţă. În timp ce făcea acest lucru, avea o mină atât de îndrăzneaţă, de parcă urma să dea lovitura de graţie unui hipopotam, încercă ascuţişul instrumentului pe o grindă a peretelui şi apoi îngenunche lângă victima sa.

Între timp ventuzele se răciseră şi căzuseră, lăsând în urmă două locuri roşii şi umflate.

Medicul începu să numere:

— Unu — doi — trei! Allah, Allah! Ce faci? Asta-i mulţumirea că te-am vindecat?

În momentul în care arnăutul simţi înţepătura, doctorul încasă o nouă palmă. Pacientul sări în sus şi îl apucă de guler pe făcătorul de minuni.

— Câine, aproape că m-ai înjunghiat! urlă el. Cum poţi să verşi aşa, fără măsură, sângele unui slujbaş al sultanului? Oare să te trag în ţeapă sau să te gâtui?

M-am ridicat şi eu, dar nu din pricina acestui incident, care nu mă privea sub nici o formă, ci din alt motiv. Omul care îşi tăiase unghiile de la picioare terminase aceasta activitate şi

începuse alta, din păcate, la fel de scârboasă.

Îşi scosese şervetul pe care îl purta pe cap în formă de turban şi şi-l întinsese în faţă, apoi scosese de la brâu un pieptene grosolan, cioplit din lemn şi se dedicase, foarte natural, unei îndeletniciri, care ar trebui recomandată mult mai des orientalilor, dar care nu ar trebui făcută chiar aşa spontan şi în public. Nu era mahomedan, căci purta părul lung — şi ce păr! Şi începu să-l descâlcească cu o vigoare — ah, dar destul cu asta!

Întrucât tratamentul medical părea să aibă un sfârşit palpitant, nu voia nici el să piardă spectacolul. Se ridică, deci şi scutură şervetul, pur şi simplu, peste locul unde ne ghemuisem noi.

În clipa următoare eram deja afară şi ceilalţi la fel. Halef spuse, râzând:

— Iartă-l, sidi! N-a mai putut să reziste!

I-am plătit hangiului şi am părăsit acest loc care putea interesa doar un colecţionar de insecte. Un al doilea han, dacă s-ar fi aflat aici aşa ceva, ar fi fost la fel de neatractiv şi am propus ca mai bine să ne petrecem noaptea sub cerul liber, decât să mai intrăm în asemenea locuri, lucru cu care tovarăşii mei de drum au fost de acord.

Când am ieşit din sat, am ajuns din drum un bărbat îmbrăcat sărăcăcios, care mergea pe lângă o tărăboanţă pe două roţi, trasă de un măgăruş slab. L-am salutat şi l-am întrebat cât mai era până la Radowa şi dacă pe drum puteam găsi un han. De călărit trebuia să călărim o oră, sună răspunsul, dar han nu se găsea pe acest drum. Am intrat în discuţie şi el s-a comportat foarte modest. Părea că-i vine foarte greu să ne pună întrebări:

— Vrei să rămâi în Radowa, effendi?

— Poate mă opresc mai înainte.

— Atunci va trebui să înnoptezi sub cerul liber!

— Nu face nimic. Cerul este cel mai bun acoperiş.

— Ai dreptate. Dacă n-aş fi sărac şi creştin, ţi-aş oferi acoperişul meu.

— Unde locuieşti?

— Nu departe de aici. La câteva minute mai sus de gârlă se află coliba mea.

— Şi cu ce te ocupi?

— Sunt muncitor şi fac cărămizi nearse. Mă cheamă Jovo.

— Tocmai pentru că eşti sărac şi creştin, am să rămân la tine. Şi eu sunt creştin.

— Tu, effendi? întrebă, în acelaşi timp uimit şi bucuros. Am crezut că eşti musulman.

— De ce ai crezut asta?

— Creştinii de aici sunt toţi săraci.

— Dar nici eu nu sunt bogat. Nu trebuie să-ţi faci griji. Avem carne la noi. N-o să te rugăm să ne dai decât apă fiartă, pentru cafea. Ai familie?

— Da, nevastă. Am avut şi o fiică, dar a murit. I-am văzut faţa atât de îndurerată, încât nu i-am pus şi alte întrebări.

Poate că nu era corect din partea noastră să cădem aşa pe capul bietului om, dar am constatat deseori că tocmai săracul este mai fericit şi mai mândru când poate oferi ospitalitate unuia mai înstărit decât el. Omul acesta era foarte sărac. Se vedea după straiele pe care le purta, o bluză de lucru şi pantaloni din pânză.

După scurt timp, am ajuns la o gârlă care se vărsa în Struma şi am mers înainte, pe valea ei, până la colibă, care se afla lângă o carieră de argilă. Avea doar uşă şi o gaură pentru fereastră, dar hornul era bun. Lângă uşă se afla o bancă din cărămizi, iar în spatele căsuţei o mică grădină de zarzavaturi şi o plantaţie de pomi. Toate acestea făceau o impresie plăcută. În părţi se aflau şiruri lungi de cărămizi aşezate una peste alta, pentru a se usca la aer. Apăru şi nevasta, dinspre cariera de argilă. Ne auzise venind, dar părea să se fi speriat de prezenţa unor oameni străini.

— Vino aici, Stasa[1]! spuse bărbatul ei. Acest effendi va rămâne astăzi la noi.

— O, cerule! Glumeşti! strigă ea.

— Nu, nu glumesc. Acest effendi este creştin. Urează-i bun venit.

Atunci faţa ei se însenină.

— Effendi, permite-mi să mă spăl! spuse Stasa. Am muncit în carieră.

Femeia se duse la gârlă, se spălă pe mâini, se şterse pe şorţ şi apoi, mă salută:

— N-am avut niciodată aşa oaspeţi distinşi. Suntem atât de săraci şi nici nu ştiu ce-aş putea să vă ofer.

— Avem tot ce ne trebuie, am liniştit-o. Am fi mers mai departe, dar am auzit că sunteţi creştini şi atunci ne-am hotărât să rămânem la voi.

— Atunci, intraţi în coliba noastră! Ni s-a făcut o mare cinste astăzi.

A spus acestea cu sinceritate, din toată inima. Şi femeia era sărăcăcios îmbrăcată, dar era curată, în ciuda muncii murdare pe care o făcea. Pantalonii, jacheta şi şorţul erau zdrenţuite, dar cârpite cu grijă. Amândoi aveau feţele supte şi li se citea pe ele o adâncă suferinţa sufletească.

Am intrat într-o încăpere micuţă, care servea pentru păstrarea uneltelor, dar şi ca grajd pentru măgar. De acolo, printr-o altă intrare din stânga, se intra în odaia de toate zilele.

Acolo se înălţa o vatră făcută din cărămizi. Se găseau şi o masă, o bancă şi câteva scăunele făcute de bărbat, strălucitor de curate. Pe câteva scânduri de lângă perete se aflau mai multe vase. În colţul din spate, am zărit scheletul patului, îngrădit cu ramuri de răşinoase, care ajungeau până la pătură, iar alături se afla o nişă în care fusese aşezat

---

[1] Anastasia.

tabloul Sfântului *Basilius*[2], deasupra căruia ardea o lampă mică. Totul era sărăcăcios, dar atmosfera era intimă şi plăcută.

Stasa se uită stingherită spre bărbatul ei. Acesta îi făcu un semn eu capul. M-am îndreptat spre fereastră şi am văzut-o pe femeie trecând peste pârâu, cu un târnăcop în mână. Dădu deoparte câteva pietre şi apoi începu să sape, în apropierea unui tufiş. Mi-am dat imediat seama despre ce era vorba.

În aceste ţinuturi şi mai ales în Grecia, există obiceiul, în rândul creştinilor, să se îngroape ulcioare sau altfel de vase, pline cu vin, bine legate la gură, pentru a fi apoi dezgropate la nunta fiicei. Vinul dobândeşte astfel o calitate deosebită. La nunţile de oameni bogaţi se face chef mare, căci nu e îngăduit să rămână nici o picătură.

— Lasă-l acolo în pământ, i-am spus lui Jovo. Eu prefer apa iar doi dintre însoţitorii mei sunt musulmani şi credinţa lor le interzice să bea vin.

— Dar de unde ştii că am trimis-o pe nevasta mea să dezgroape vin?

— Am ghicit, Jovo.

— N-am decât un ulcior mic. Fata mea l-a primit în dar de la tânărul care îi era logodnic. Am îngropat vinul, ca să avem să închinăm la nuntă. Dar, pentru că ea a murit, vreau să vi-l ofer vouă.

— Nu sunt de acord. M-ar durea inima, când l-aş bea.

— Effendi, primeşte-l, totuşi! Ţi-l dăm cu drag.

— Ştiu. Darul săracului e de o sută de ori mai valoros decât cel al bogatului.

Am ieşit afară şi am strigat-o pe femeie să vină înapoi, dar, cu mare greutate, mi-a dat ascultare. Am rugat-o să fiarbă apă. Între timp, ne-am dus caii pe o păşune acoperită cu iarbă grasă şi le-am împiedicat picioarele din faţă. Apoi i-

---

[2] Vasile. (n. trad.)

am dat Stasei cafea s-o piseze. Am văzut cum i s-au luminat ochii. Cine ştie de când nu mai băuseră bieţii oameni o cafea adevărată, gustoasă!

Când băutura a fost gata şi întreaga odaie se umpluse de o mireasmă ademenitoare, i-am scos pe sărmanii oameni din încurcătură, dând la iveală pocalele noastre. Apoi a venit rândul proviziilor de carne. Când am terminat de băut cafeaua, se făcuse deja noapte şi friptura ne îmbia ispititoare să ne aşezăm la masă.

I-am invitat pe amândoi să stea cu noi la masă, dar nu i-am putut convinge. N-au vrut să ia nici o bucăţică de carne.

— Iartă-ne, domnule! spuse Jovo. Nu avem voie astăzi să mâncăm.

— De ce nu? Dar astăzi nu e zi de post.

— Noi nu mâncăm nimic lunea, miercurea şi vinerea.

— Ştiu că în aceste zile călugării voştri postesc. Dar voi sunteţi laici!

— Şi totuşi postim. Aşa ne-am propus.

— Aţi făcut legământ?

— Nu. N-am făcut nici un legământ. Aşa am hotărât noi doi.

— Atunci am să vă dau nişte făină, ca sa va coaceţi ceva.

— Îţi mulţumim. Dar nu mâncăm nimic!

— Dar şi preoţii voştri mănâncă în zilele de post, cel puţin păstăi, rădăcinoase şi verdeţuri.

— Dar noi nu luăm nici o înghiţitură. Nu ne-o lua în nume de rău, effendi!

Bieţii oameni! Stăteau acolo, unui lângă altul, pe scaunele, li se citea suferinţa pe feţele supte, dar, cu toate bunele lor intenţii, nu-şi puteau lua ochii de la cea ce mâncam. Mi-a făcut rău această privelişte, fiecare îmbucătură pe care o înghiţeam era ca un chin. M-am ridicat şi am ieşit afară. Nu puteam să privesc, liniştit şi rece, la o asemenea mâhnire.

Căutam un loc potrivit pentru culcuş şi am găsit repede un peticel minunat. În seara aceasta nu mai era aşa beznă iar stelele străluceau pe cer. În spatele casei, se înălţă, spre pădure, o colină acoperită cu tufişuri, Sus, unde începeau pomii, se afla un locuşor luminos, îi zărisem deja, de jos, de când sosisem. Locul aceia îl căutam acum cu privirea. Era acolo o pajişte cu iarbă moale, unde te-ai fi putut odihni minunat. Sub un platou, am observat ceva întunecat, care avea patru colţuri. M-am apropiat. Era un mormânt. La căpătâi, fusese-pironită o cruce, la rădăcina copacului. Să fi avut oare legătură acest mormânt cu tristeţea vizibilă a gazdelor noastre? Cu postul lor? Neapărat.

Eram foarte curios, dar am hotărât să nu pun nici o întrebare. Nu este bine să adânceşti o rană sângerândă sau s-o redeschizi, dacă s-a cicatrizat. Am coborât de pe colină şi jos, în apropierea casei, l-am întâlnit pe cărămidar, care ieşise să se uite după mine.

— Effendi, de ce-ai ieşit afară? Te-ai mâniat pe mine.

— Nu. De ce să mă mânii pe tine?

— Pentru că ţi-am refuzat darul. Vii de sus. Ai descoperit mormântul?

— Da.

— Este al fiicei mele. Aş vrea să te întreb un lucru foarte important. Îmi dai voie?

— Da. Am timp.

— Te rog, hai să mergem acolo unde se află caii. Nu vreau să audă nimeni altcineva ceea ce-ţi voi spune.

Ne-am dus pe păşune şi ne-am aşezat jos, unul lângă altul. A trecut ceva timp, până Jovo s-a hotărât să vorbească. Se vedea că îi era greu să găsească vorbele potrivite, dar, în cele din urmă, începu:

— După ce ai ieşit din casă, am discutat despre tine. Am auzit că eşti scriitor, că scrii cărţi şi eşti un om foarte învăţat şi că poţi să-mi răspunzi la orice întrebare.

Iar îl luase gura pe dinainte pe fluşturaticul acela, pe micul hagiu! Cu cât mă descria în culori mai luminoase, cu atât i se părea că se răsfrânge mai multă lumină şi asupra lui. Am protestat:

— Nu este adevărat. Mă preocupă doar un singur lucru şi asta stă scris în Cartea Sfântă: „*Aspiraţi*, *mai înainte de orice*, *la împărăţia Domnului*. *Vă va veni*, *apoi*, *foarte uşor să rezolvaţi toate celelalte lucruri*”.

— Ai mare dreptate. Cunoşti *Cartea Sfântă* şi învăţăturile ei?

— Am cercetat-o, căci în ea se află viaţa veşnică. Dar spiritul omului este prea slab ca să poată înţelege lumina Dumnezeiască. Deseori, săptămâni întregi am cugetat la un singur cuvânt din Biblie şi am recunoscut, astfel, că am procedat greşit. Apoi, am citit cu inima şi am găsit imediat calea cea bună.

— Cu inima? Dacă s-ar putea citi şi acolo! Ai aflat ce spune *Biblia* despre moarte şi despre viaţa veşnică?

— Da, am răspuns.

— Crezi în viaţa de după moarte?

— Dacă n-aş fi avut această credinţă, ar fi fost mai bine să nu vin pe lume. Credinţa în mântuirea veşnică reprezintă tocmai începutul mântuirii.

— Înseamnă că spiritul continuă să trăiască şi după moarte?

— Cu siguranţă.

— Şi există un purgatoriu?

— Da, am răspuns.

— Noi negăm acest lucru. Există fantome?

— Nu.

— Oh, dacă aş putea crede asta! Există suflete care nu-şi găsesc liniştea şi care se reîntorc ca fantome. Ştiu asta! De aceea sunt atât de nefericit şi de aceea postesc, împreună cu nevasta mea. Credem că doar aşa o putem izbăvi.

— O puteţi izbăvi? Pe cine?

— Pe aceea la al cărei mormânt ai fost. Fiica mea, mărturisi Jovo.

— Oare Vrei să spui că umblă pe aici, ca stafie?

— Da.

— Ce josnicie? Cine a putut fi atât de duşmănos încât să facă un tată să creadă că fiica lui bântuie pe aici ca o stafie?

— Ştiu cu siguranţă că aşa este, mă asigură, cu tărie, cărămidarul.

— Asta înseamnă că ai văzut-o?

— Eu nu, dar alţii da.

— Nu le da crezare!

— Şi am şi auzit-o.

— Eşti nebun? Şi sub ce formă apare?

— A apărut ca liliac, răspunse, încet, Jovo, apropiindu-şi gura de urechea mea. Nu trebuie să vorbeşti despre aşa ceva, cel puţin nu cu voce tare. Mor de supărare. Şi pentru că am auzit că eşti un mare învăţat, m-am gândit că ai putea să-mi arăţi vreun mijloc prin care să-i redau fiicei mele liniştea.

— Nici un învăţat nu cunoaşte un asemenea mijloc. Dar, dacă ai să crezi cu tărie că nu există fantome, ai să te eliberezi de această mâhnire!

— Asta nu pot s-o fac, tot aud fantoma! Şi întotdeauna exact la ora când a murit

— Când e asta?

— La două ore după miezul nopţii. Atunci vine vâjâind prin aer şi bate în oblonul de la fereastra noastră.

— Ce liliac? Bate în oblon?

— Nu ştiu. Doar am auzit. Dar alţii au văzut-o ca liliac iar, acum, logodnicul ei zace bolnav de moarte.

Atunci mi-a venit o bănuială.

— Vrei cumva să spui că fiica ta ar fi vampir? l-am întrebat.

— Da, asta este!

— Dumnezeule! Este chiar mai îngrozitor decât mi-am închipuit!

— Nu-i aşa? Mor de grijă! se jelui tatăl.

— Da, mori de grijă! Dar de grija prostiei tale! Ai înţeles?

Am fost dur. Dar nu orice medicament are gust bun. Jovo şedea, plângând, lângă mine. Mă durea sufletul de mila lui. Superstiţiile sunt atât de adânc înrădăcinate în aceste ţinuturi, încât sunt necesare mijloace dure pentru a lupta împotriva lor. De altfel, nu voiam să rămân prea mult timp aici, aşa că nu prea aveam timp de pierdut.

— Effendi, am aşteptat o mângâiere din partea ta, spuse necăjit, cărămidarul, nu o asemenea batjocură!

— Dar nu-mi bat joc de tine, ci doar sunt indignat împotriva acestor superstiţii. Du-te la popă şi întreabă-l! Are să-ţi explice el ce mare păcat e să crezi că fiica ta e vampir.

— Dar am fost deja la el!

— Ei şi ce ţi-a spus?

— Acelaşi lucru pe care i l-a spus şi lui Vlastan, care a fost şi el la popă.

— Cine-i Vlastan?

— Mai demult a fost prietenul meu cel mai bun, dar acum îmi e cel mai mare duşman. Fiul lui a fost logodnicul fiicei mele. Acum ea iese din mormânt şi îi suge sângele din corp. Lâncezeşte şi va muri.

— Hm! Deci Vlastan a fost la popă? Şi ce i-a spus acesta?

— A recunoscut că fiica mea este vampir.

— De necrezut! Dar ce, a murit fără să fie spovedită şi dezlegată de păcate? Se spune că aşa se întâmplă cu vampirii.

— Din păcate, aşa a fost. Popa locuieşte departe de aici şi n-a putut să vină. N-am putut s-o îngrop în Tekirlik din cauza vărsatului de vânt.

— Fiica ta a murit de această boală?

— Da. Au fost atunci mai mulţi bolnavi de vărsat. Fiica

mea era bolnavă. O durea capul şi nu putea să mănânce. A plecat la Vlastan să o îngrijească pe nevasta acestuia, viitoarea ei soacră, care era bolnavă de vărsat. Fiica mea a venit curând acasă. Avea febră. Probabil că i se întâmplase ceva, pentru că era foarte speriată. N-am reuşit, însă, să aflu motivul. Doar aiura şi spunea să mirele ei, fiul lui Vlastan, va muri. Apoi s-a îmbolnăvit şi ea de vărsat şi a murit. Şi acum, copilul meu este vampir şi o să-l ia la ea pe fiul lui Vlastan, dacă n-o să facem aşa cum a spus popa.

— Dar ce-a spus? l-am întrebat.

— A spus că trebuie să deschidem mormântul şi să-i înfigem în inimă un par ascuţit care a fost uns cu grăsimea unui porc tăiat cu opt zile înainte de Crăciun.

— Îngrozitor, îngrozitor! Şi crezi că asta o să ajute la ceva?

— Da. Dar nu-mi dau încuviinţarea. Să vină popa şi să vegheze la căpătâiul bolnavului şi atunci stafia n-o să mai apară. Dacă stă, douăsprezece nopţi acolo, vampirul n-o să mai revină, iar spiritul fiicei mele va fi mântuit. Dacă, însă, se va înfige parul în trupul moartei, atunci sufletul ei, va reveni diavolului. Trebuie să fie înspăimântător când ţipă un asemenea vampir şi se roagă atunci când este înjunghiat. Asta se face la miezul nopţii. Trupul vampirului nu putrezeşte. Zace în mormânt, cald şi roşu, de parcă ar fi viu. Şi pentru, că nu vreau să deschid mormântul fiicei mele, Vlastan a devenit duşmanul meu de moarte.

— Ce e omul ăsta? l-am întrebat.

— Vlastan face olane pentru acoperişuri. Suntem amândoi din ţinutul Drenowa şi am venit aici să luăm în arendă cariere de argilă. El era avut, iar eu sărac, dar nu era mândru, iar fiul lui trebuia să-mi fie ginere. Acum, totul s-a sfârşit.

— Vlastan locuieşte departe de aici?

— Un sfert de oră de mers în susul pârâului.

— Am să-l caut mâine dimineaţă şi am să-i spun părerea mea. Amândoi sunteţi incredibil de proşti!

— Atunci şi popa e prost? spuse Jovo, încă stând la îndoială.

— Poate că e chiar mai mult de-atât. Dar spune-mi: ai ieşit vreodată afară să vezi vampirul?

— Nu. Cum să fac aşa ceva? Vederea unui vampir te costă viaţa.

— Ei, tare aş vrea să vină astăzi!

— Astăzi este sâmbătă şi de cele mai multe ori vine sâmbăta.

— Grozav! Am să-l întreb pe vampir de ce nu te lasă să dormi.

— Effendi, ar fi o nebunie să faci asta! Ar trebui să mai îngrop un mort.

— E posibil.

— Pe tine ar trebui să te îngrop.

— Cam greu! Dar, să încheiem acum discuţia. Îi aud vorbind, pe tovarăşii mei de drum. Au mâncat şi acum mă caută.

— N-ai să le spui nimic, nu?

— Doar micului hagiu am să-i povestesc, căci el mă va ajuta să scăpăm de vampir.

— Effendi, te rog din suflet, nu fi nechibzuit! Îţi sacrifici nebuneşte viaţa!

— Ba, din contră, voi fi foarte chibzuit. De când îmi doresc eu să mă întâlnesc cu o stafie şi tare m-aş bucura dacă mi s-ar îndeplini această dorinţă.

— Am auzit că nu te temi şi cred că am ghicit şi motivul de ce. O să ai bunătatea să-mi arăţi şi mie ce vrăjitorie foloseşti?

— Da, cu plăcere. Iat-o!

I-am băgat sub ochi pumnul strâns.

— Deschide mâna să văd ce-ai acolo!

— Uită-te! N-am nimic în mână. Pumnul este talismanul. Asta am vrut să spun.

N-am mai continuat discuţia, pentru că ne-am întâlnit cu ceilalţi. În faţa casei, am mai stat puţin de vorbă, timp în care i-am dat cărămidarului să fumeze tutun de-al meu şi apoi le-am urat, lui şi nevestei lui, noapte bună.

Amândoi au rămas foarte uimiţi când au auzit că voiam să mergem să ne odihnim sus, lângă mormânt. S-au împotrivit din răsputeri, dar n-au avut nici un succes. Acolo unde-şi doarme somnul cel veşnic o făptură omenească, poţi să te odihneşti o noapte, fără nici o grijă.

Osco şi Omar urcară pe colină. Eu, însă, am rămas în urmă cu Halef, sub pretextul că vrem să mergem să vedem de cai.

— Sidi, tu ascunzi o taină despre care nu vrei să ştie şi ceilalţi doi? spuse micuţul.

— Da. Ai văzut până acum vreo stafie, Halef?

— Or fi tot felul de *dschinns*[1] în deşert şi în păduri, pe munţi şi prin văi, dar, din păcate, n-am văzut până acum nici un spirit.

— Ei, ştiu eu unul pe care ai să-l poţi cunoaşte.

— Unde? se interesă, cu ardoare, Halef.

— Aici. Vine noaptea, în zbor, o stafie şi bate în oblonul de la fereastra lui Jovo.

— Cu voia lui Allah! Crezi c-o să vină şi astăzi?

— Nu ştiu, dar tare aş vrea să vină.

— Şi eu. Am putea-o întreba dacă are permis de trecere de la sultan. Ce zici?

— Da. Cam peste o jumătate de oră e timpul când obişnuieşte să vină. Nu pierdem mai mult de câteva minute, dacă nu apare.

— Şi unde o aşteptăm, sidi?

— Aici, lângă pârâu, în spatele tufişurilor! Ne aşezăm comod pe iarbă şi suntem şi foarte aproape de casă, încât din cinci paşi ajungem acolo. Aşteptăm până apare şi apoi, o înhăţam din două părţi.

---

[1] Spirite.

— Folosim armele, dacă se împotriveşte?

— Aş vrea să evităm acest lucru. Doar vom fi noi doi în stare să punem mâna pe o stafie!

— Evident! La drept vorbind, nici n-am nevoie de tine pentru asta. Poţi să dormi liniştit.

Zicând acestea, se ghemui în spatele unui tufiş, iar eu mă aşezai puţin mai încolo, în spatele altuia. Eram ferm convins că vampirul nu va veni. De aceea, nu m-am mai gândit că ar trebui să fiu prevăzător şi de la distanţă, l-am întrebat cu voce tare pe Halef despre durerea de piept pe care o avea şi l-am rugat să se cruţe, în cazul în care s-ar ajunge la o încăierare.

— Linişte, sidi! replică el. Cine vrea să prindă un *dschinn* acela nu trebuie să-l aştepte vorbind tare. Asta s-o ţii minte de la mine.

M-am supus poruncii lui, căci micuţul avea dreptate. Dacă tot ne aflam acolo, cel puţin trebuia să luăm în serios această problemă. Şi chiar era serioasă. Auzisem şi citisem mult despre această superstiţie referitoare la vampiri. Urma acum să vedem cam ce se ascundea în spatele acestui fantomatic băutor de sânge şi să-l vindecăm de frică şi de mâhnire pe cei doi bieţi şi bravi oameni. Era mai mult decât evident că la mijloc se afla o farsă grosolană.

Am aşteptat ceva mai mult de o jumătate de oră. Tocmai voiam să plec, când, dinspre partea de unde mă aflam, am auzit pe cineva furişându-se, repede şi fără zgomot. Era o statură bărbătească, întunecată care, alunecând uşor, cu mişcări dibace, spre oblonul de la fereastră, se opri o clipă acolo şi trase cu urechea. Apoi individul începu să şuiere aşa cum auzisem odată la Viena, la Teatrul Kasperl, când diavolul se prezentase să-l înhaţe pe doctor Faust. Şuieră o dată tare, apoi tonul se îngroşă scăzu din nou şi apoi ţiui cu putere. Se auzea ca şuierul înăbuşit al vântului care se izbeşte de un colţ de stâncă. Apoi omul lovi de două, trei ori puternic în oblon şi

vru să plece. Atunci, însă, se auzi vocea lui Halef:

— Stai, făţarnicule, că te-am prins!

Se năpusti asupra bărbatului pentru a-l prinde. Spiritul, însă, avea prezenţă de spirit. Îi trase una în faţă lui Halef şi strigă:

— *Eredj a tatárba*[1]*!*

Zicând aceasta, o luă la fugă.

Dacă micuţul şi-ar fi ţinut gura, altfel ar fi stat lucrurile. Omul fugi pe partea cealaltă, aşa că luă un avans de jumătate de lăţime de casă. Totuşi, am alergat după el şi sărind pe lângă Halef, l-am gratulat pe acesta, furios cu un „neghiobule”. Neprevăzătorul se grăbi să vină după mine.

Fugarul era un bun alergător. Dar eu învăţasem de la indieni să ţâşnesc ca glonţul şi destul de repede m-am apropiat atât de mult de el, încât am reuşit să întind mâna, mai, mai să-l apuc. Dar nici acum nu-l părăsi prezenţa de spirit. Se abătu din drum, cu o săritură rapidă într-o parte. Bineînţeles că, într-o clipă, m-am răsucit şi eu într-o parte. Fugarul o luă de-a curmezişul, peste pârâu şi aproape ajunsese la margine. Atunci, mi-am luat avânt şi dintr-un salt, am fost dincolo de pârâu. Am înhăţat spiritul de picior, pe la spate şi m-am năpustit asupra lui. L-am apucat de cingătoare şi m-am proptit cu genunchiul în el, ca să-l răstorn, la pământ.

— *Az Istenért*[2] a exclamat omul, involuntar.

Fie căi şi slăbise fulgerător cingătoarea, fie aceasta era doar o cârpă zdrenţuită, am rămas cu o bucată din ea în mână şi m-am împleticit, căzând pe spate, în vreme ce spiritul dispăruse deja în spatele tufişurilor, unde nu mai avea rost să-l urmez.

— L-ai prins? întrebă Halef, din spatele meu, pregătindu-se şi el să sară.

---

[1] Să te ia Han Tătar.

[2] Pentru Dumnezeu!

— Nu. Dar am să te prind imediat pe tine şi încă de urechi. Ieri m-ai dat de gol, făcând praf porumbarul şi acum l-ai alungat pe omul acesta, strigând exact atunci când nu trebuia!

— Sidi, dar a fost curat entuziasm! *Dschinnul* a şters-o, într-adevăr, doar de frică!

Era de-a dreptul caraghios şi în ciuda supărării, m-a pufnit râsul.

— Sigur că de frică, doar nu de îndrăzneală! Acum poţi să te duci să-l cauţi, dacă vrei să-i ceri să-ţi arate permisul de la sultan!

— La lumina zilei, o să-i găsim urmele.

— Da, exact, atunci când va trebui să plecăm de aici.

— Cel puţin ţi-a rămas ceva de la el. Ce-i aia?

— După cum arată, o bucată de cârpă veche pe care am rupt-o din cingătoarea fantomei.

— Ai înţeles ce-a spus?

— Da. Era în limba maghiară. Am să-l întreb pe cărămidar dacă ştie pe cineva care vorbeşte această limbă. Aici, în bucata asta din cingătoare, se află ceva. Oare ce-o fi?

Simţeam ceva în bucata de cârpă, un obiect rotund cu o tijă. L-am scos şi tocmai mă pregăteam să mă uit la el, dar, după mirosul pătrunzător care m-a izbit în nas, mi-am dat seama că ţineam în mână o pipă scurtă.

— Ce e? mă întrebă Halef.

— O pipă francă.

— Allah! Dar ce stafiile fumează?

— După cum pare, fumează din când în când dar nu cel mai bun tutun.

— Arată-mi-o!

Hagiul luă pipa şi o mirosi.

— Oh, vai, de mine! strigă. Ce duhneşte!

Halef ridică mâna, pregătindu-se să arunce pipa, dar l-am împiedicat s-o facă.

— Stai! Ce-ţi trece prin cap? Am nevoie de pipă!

— Ferească Dumnezeu! Vrei să fumezi cu ea?

— Nu. O să-mi slujească să aflu cine a fost stafia.

— Ai dreptate, recunoscu Halef. Aş fi făcut o mare prostie dacă aruncam acest ciubuc mititel.

— Într-adevăr, am zis, râzând. Hai să ne întoarcem la Jovo!

Omul cel superstiţios auzise strigătul lui Halef, cuvintele aşa-zisei stafii şi apoi paşii noştri. Se îngrozise de spaimă. Când am intrat în casă, era alb ca varul la faţă, iar nevasta lui tremura.

— Ai văzut vampirul, effendi? mă întrebă, ridicându-se agitat de la locul lui.

— Da.

— Înseamnă că o să mori. Cine priveşte un vampir, acela nu mai poate rămâne în viaţă.

— Atunci, am să mor foarte repede, căci nu numai că l-am văzut, dar am şi pus mâna pe el.

— Doamne Sfinte!

— L-aş fi prins cu mare plăcere. Din păcate, însă, mi-a scăpat.

— A zburat prin aer?

— Nu, a luat-o de-a dreptul pe drum şi apoi a trecut peste pârâu. Ba a mai spus şi câteva cuvinte.

— Ce cuvinte?

— *Eredj a tatárba şi az Istenért*.

— Nici un om nu înţelege vorbele astea. Este limba stafiilor.

— O, nu! Este limba ungurilor, ştiu precis. Stafia s-a speriat îngrozitor şi aşa i-au scăpat două strigăte de spaimă în limba maghiară. Nu se află cumva prin apropiere cineva care provine din Ungaria?

— Ba da.

— Cine?

— Argatul lui Vlastan.

— Aha, curios! Îl cunoşti bine?

— Sigur că da.

— Cunoşti şi obiectul acesta?

I-am arătat lui Jovo pipa.

— Este a argatului, răspunse. Cunosc bine pipa. Fumează din această măciulie de argilă cu o trestie. Trestia se îmbină cu zeamă de tutun şi atunci când nu mai are tutun, muşcă tot timpul câte o bucăţică din ea şi o mestecă. El zice că ăsta ar fi adevăratul gust. Este duşmanul meu, căci pusese ochii pe fiica mea, iar noi l-am dat pe uşă afară. El a fost cel care a venit?

— Nu ştiu sigur. Dar cred că vampirul n-o să mai revină vreodată. Mâine dimineaţă am să ţi-l arăt. Aveam de gând să plecăm în zori, dar o să mai rămânem câteva ore, pentru că vreau să merg cu tine la Vlastan.

— Ce-ţi trece prin cap, effendi? refuză, speriat, Jovo. O să ne arunce pe uşă afară.

— Îţi dau cuvântul meu că, în ciuda faptului că Vlastan ne va face o primire neprietenoasă, se va despărţi de noi în termeni amicali. Ai să vezi că ai să te împaci cu el.

— Dar cum ai să izbuteşti să faci asta?

— La asta vreau să mă gândesc acum şi de aceea, am să merg să mă odihnesc.

Jovo nu voia să admită aşa ceva. Ceea ce se petrecuse în faţa casei era o enigmă pentru el şi nu putea să priceapă cu nici un chip ceea ce-i povestisem. Mă rugă să-i explic. Am considerat, însă, că era mai bine să-l las să aştepte, până se va convinge singur, cu ochii lui, că nu există vampiri sau stafii. Refuzând să-i răspund la orice întrebare, am plecat împreună cu Halef şi ne-am urcat pe colină. Osco şi Omar dormeau deja duşi. N-am mai stat nici, noi de vorbă. Eram convins că argatului, aceluia, ca să se răzbune că fusese refuzat, îi venise ideea să se dea drept un vampir în care s-ar

fi transformat fiica moarta a cărămidarului. Mâine dimineaţă aveam de gând sa mă ocup de ticălosul ăla şi să-l silesc să mărturisească.

Pentru că atât Halef cât şi eu eram foarte obosiţi, am adormit imediat. Dar somnul meu a fost uşor. Aveam sentimentul că trebuia, totuşi, să se mai întâmple ceva. Să fi visat, sau era realitate, dar am auzit ceva rostogolindu-se, de parcă s-ar fi desprins o piatră şi ar fi căzut de pe platou, lovindu-se de tufişuri. M-am ridicat şi am ciulit urechile. Da, într-adevăr, se auzeau paşii mai multor oameni.

I-am trezit repede şi pe tovarăşii mei de drum. Au fost suficiente câteva cuvinte ca să-l fac să înţeleagă despre ce era vorba şi am început să ne furişăm, spre direcţia de unde se auzeau paşii. Nu ne ghemuisem bine în spatele tufişurilor şi şi-au şi făcut apariţia sus cei care ne tulburaseră somnul. Sub platan era mult mai întuneric decât sub cerul liber, dar am putut zări destul de uşor patru persoane. Cea care mergea în faţă, părea că duce mai multe unelte, pe care le-a aruncat în iarbă, în faţa mormântului. În spatele ei, alte două persoane cărau pe braţe o a treia, pe care au aşezat-o cu grijă jos lângă mormânt.

— Începem, stăpâne? a întrebat primul.

— Da. Trebuie să ne grăbim. Se apropie miezul nopţii. Nu trebuie s-o lăsăm pe vrăjitoarea diavolului să mai iasă din nou din mormânt.

— Oare n-o să ne facă vreun rău? întrebă, temătoare, femeia.

— Nu. Ţi-am spus doar de o sută de ori până acum că facem o faptă bună. Pune mâna pe târnăcop, Andras!

Andras este un nume unguresc. Am ştiut îndată cine se afla în faţa noastră: bătrânul Vlastan cu nevasta, fiul şi argatul.

Nici că se putea mai bine. M-am hotărât îndată să nu-i las să se atingă de mormânt şi să isprăvesc repede cu ei. Câteva

cuvinte spuse tovarăşilor mei de drum au fost de ajuns. Am făcut o săritură, toţi patru în acelaşi timp şi fiecare dintre noi a înhăţat de guler câte o persoană din cele patru. Eu am pus mâna pe argat.

— *Nagy Isten*[1]*!* urlă acesta.

L-am trântit la pământ, l-am ţinut strâns, am scos cuţitul şi i-am pus vârful acestui la gât.

— *Oh*, *en szerencsétlen*, *vége mindennek*[2]*!* gemu el. Am constatat foarte des că omul, oricâte limbi ar şti să vorbească, în asemenea momente se foloseşte de limba maternă. Aşa cum făcuse şi ungurul acum. Nu trebuia să-i dau răgaz să reflecteze prea mult.

— Tu ai fost vampirul! m-am răstit la el.

— Da, se bâlbâi András, îngrozit.

— Ai vrut să te răzbuni pentru că fata cărămidarului te-a respins? Tu ai bătut nopţile la oblonul lui Jovo şi ai făcut pe stafia?

— Da.

Mărturisirea acestuia fu suficientă pentru a-i convinge pe ceilalţi de adevăr. Dar mi-a venit în minte şi lâncezeala de care suferea fiul lui Vlastan. Putea fi şi o consecinţă a fricii faţă de vampir, totuşi mi-a venit pe buze o întrebare:

— Iar tânărului tău stăpân i-ai dat ceva, în secret, ca să-l omori?

— Îndurare! gemu argatul.

— Ce i-ai dat?

— Otravă pentru şobolani, dar doar câte puţină în fiecare zi.

— Trebuia deci să se stingă încetul cu încetul?

— Da.

— De ce? Spune adevărul, altfel îţi tai beregata!

— Voiam să iau eu locul fiului, bâigui Andras. Acum, totul

---

[1] Dumnezeule mare. (lb. maghiară)

[2] Oh, nefericitul de mine, totul e pierdut! (lb. maghiară)

îmi era foarte clar. Fiica lui Jovo venise îngrozită acasă şi spusese, înainte să moară, că logodnicul ei se va prăpădi, dar fusese nevoită să nu mărturisească de la cine ştia acest lucru. L-am înhăţat pe ticălos mai strâns cu mâna de gât şi l-am întrebat:

— Mireasa tânărului tău stăpân te-a surprins când îi dădeai otrava şi prin ameninţări, ai silit-o să tacă?

Să fi fost oare frică de cuţitul meu sau poate credea cumva Andras — aici în apropierea mormântului şi din cauza intenţiilor pe care le avusese de a profana cadavrul — că avea de-a face cu nişte fiinţe supranaturale; în tot cazul recunoscu imediat:

— Am ameninţat-o că am să-i omor şi pe părinţii ei, dacă îi trecea cumva prin cap să mă denunţe.

— Ajunge. Să mergem acum cu toţii la Jovo şi Stasa.

L-am tras în sus pe argat şi l-am silit să coboare panta în faţa mea. Ceilalţi ne-au urmat. Nimeni nu scotea nici o vorbă. Bravul proprietar al căsuţei nu se culcase încă. A rămas mut de uimire, când ne-a văzut intrând împreună cu duşmanii lui de moarte.

— Poftim, i-am spus, azvârlindu-l pe argat într-un colţ, iată, acesta este vampirul! Uită-te bine la el! Trăieşte din trestii pentru pipe şi vrea să dezgroape cadavre.

Jovo se uita la noi, când la unul, când la altul. Nu scoase nici un cuvânt. Vlastan, în schimb, îşi revenise şi întinzându-i rugător mâna lui Jovo, spuse:

— Iartă-mă! Am fost înşelaţi.

— Dar cum se face de-ai venit aici?

— Voiam să deschidem mormântul. Am adus cu noi parul pe care trebuia să-l înfigem în inima fiicei tale. Nu-mi dau seama cum... cum...

N-am stat să ascult mai mult. Simţeam că nu aveam dreptul să fim nişte martori nedoriţi la această împăcare. Am ieşit afară. Halef, Osco şi Omar m-au urmat.

Micuţul hagiu începu să facă tot felul de remarci răutăcioase la adresa vampirului ce fusese demascat, între timp, am auzit vocile celor din odaie, mai întâi furioase şi ameninţătoare, evident împotriva argatului, apoi vocile s-au calmat şi au devenit chiar prietenoase, în cele din urmă, am fost invitaţi înăuntru.

— Dumnezeule, spuse cărămidarul, plângând de bucurie, vouă trebuie să vă mulţumim! Voi ne-aţi scăpat de necaz şi de mâhnire. Cum aş putea să vă răsplătesc?

Şi nevasta lui ne mulţumi, plângând cu suspine. Dar eu am spus:

— Vouă înşivă trebuie să vă fiţi recunoscători pentru această bucurie. Voi aţi fost cei care ne-aţi oferit găzduire, în ciuda faptului că sunteţi atât de săraci. Acum sunteţi răsplătiţi. Nu trebuie să mai postiţi din cauza acestei calomnii absurde, care v-a amărât viaţa. Dacă nu mi-ai fi vorbit despre suferinţa ta, n-aş fi putut să te ajut aşa repede.

— Da, văd că te pricepi la toate. Te pricepi şi la otrăvuri?

M-am uitat la fiul lui Vlastan, care zăcea palid şi cu obrajii, supţi. Ochii îi străluceau acum, dar de bucurie şi speranţă.

— Mă pricep suficient la otrăvuri, la efectele lor şi la leacurile împotriva lor, pentru a vă putea asigura că acest tânăr se va însănătoşi curând, dacă mergeţi la un doctor adevărat şi nu la un şarlatan. Dar pe omul acela care stă ghemuit în colţ să-l daţi pe mâna judecătorului! Andras trebuie să fie pedepsit.

Părerea pe care mi-am exprimat-o a trezit o mare bucurie, mai ales bolnavului, asupra căruia a avut chiar un efect mai puternic, căci se sculă vesel şi îmi mulţumi.

Fără să rostească un cuvânt, Vlastan luă o sfoară, legă mâinile argatului şi plecă cu el. Printr-un semn cu capul, îi porunci şi nevestei lui să-i urmeze.

Când s-au întors, după aproape o oră, femeia a adus cu ea un coş mare plin cu merinde. Vlastan, însă târa după sine un

ulcior uriaş.

— Effendi, spuse, n-ai vrut să bei vinul de nuntă al bietului meu duşman, care de acum înainte va fi din nou prietenul meu pe viaţă, tocmai pentru că este sărac. Eu, însă, sunt bogat. De la mine puteţi să beţi, căci pentru voi l-am dezgropat.

— Bine, aşa să fie. Dar, ca să îl bem cu plăcere, trebuie să ne promiţi că, de acum înainte, vei avea grijă de prietenul tău, să nu mai muncească din răsputeri ca să-şi câştige existenţa şi că-l vei lua lângă tine.

— Promit asta, cu mare bucurie! De câte ori vom fi împreună, ne vom gândi cu drag la voi şi la noaptea asta.

Apoi începu ospăţul. Însoţitorii mei musulmani văzură cât de mult ne plăcea vinul. Lui Halef şi lui Omar le lăsa gura apă. Atunci, Halef îmi şopti la ureche:

— Sidi, este de culoare roşu închis şi a fost îngropat în pământ. Nu cred că ăsta mai e vin.

— Atunci ce e?

— Acum e sânge al pământului. Şi asta se poate bea, nu-i aşa?

— Cu siguranţă, am zâmbit.

— Atunci, permite-ne să ne servim şi noi. Vrem şi noi să fim veseli ca tine.

Şi se servi de multe, multe ori.

Nu mai e nevoie să spun că nici nu s-a mai pus problema să ne culcam. Şi, când de dimineaţă, ne conduceam din nou caii pe drum şi lăsasem în urmă micuţa vale, micul hagiu spuse:

— Când am să mă întorc acasă la Hanneh, frumoasa frumoaselor, am s-o învăţ să facă din vin sângele pământului, căci o picătură din această băutură biruieşte toate suferinţele din lume. Allah este mare şi Mohammed e profetul lui!

14. La hanul din Dabila

Ţările aflate sub stăpânirea sultanului aparţin ţinuturilor în care călătorul află, spre regretul şi poate mai des, spre paguba sa, că hărţile de care trebuie să se slujească în mod necesar nu corespund cu realitatea. Chiar şi un bun cititor al hărţilor se află deseori în mare încurcătură, dacă face greşeala de a se lăsa în baza acestui desen inexact.

De exemplu, pe multe hărţi este desenată o linie dublă care duce de la vechiul şi vestitul Seres, spre nord, în direcţia Demir Hissar şi Petric şi de acolo, peste Ostromdscha şi Ischtib spre Köprülü şi Üskub. Se deduce, din această linie dublă, că există acolo o cale sau chiar o şosea largă dar, în realitate, arată cu totul altfel!

Nici urmă de cale, în sensul adevărat al cuvântului. Când ne-am abătut din drum, din valea laterală pe valea Struma, ştiam cu precizie, din hartă, că, de-a lungul malului fluviului, trebuia să se întindă o cale bine construită. Ceea ce am găsit însă, nu se putea, în nici un caz, compara nici măcar cu ceea ce în germană numim drum de ţară. Drumurile pe care ţăranii noştri merg spre câmpuri sunt mult mai bine construite şi îngrijite decât această şosea. De aici înainte, de unde ne abătusem din drum pe această aşa-zisă şosea, trebuia să călăreşti aproximativ patru ore, pentru a ajunge la Ostromdscha, dacă voiai să-ţi cruţi animalele. Localitatea aceea era ţelul călătoriei noastre pentru ziua de azi.

Am avut odată în mână o veche lucrare geografică despre Turcia. Era dedicată alteţei sale regale Karl, principele Federaţiei Rinului, mare duce de Frankfurt, arhiepiscop de Regensburg, ş.a.m.d., *generosului principe german*, *cunoscător şi prieten al ştiinţelor şi ocrotitor mărinimos al învăţaţilor*. Călărind acum spre Ostromdscha, mi-am adus

aminte că, aşa cum se arăta în lucrarea menţionată, acea localitate s-ar afla la marginea unei coline pe care ar fi trebuit să se găsească ruinele unui vechi castel. În vecinătate se ţinuse, înainte vreme, un vestit târg, iar la poalele muntelui ar fi trebuit să se găsească izvoare cu apă fierbinte. Dar cine se poate încrede în panorama Turciei europene care venise pe lume în anul 1812!

Cunoşteam, din însemnări mai noi, că oraşul ar fi avut şapte sau opt mii de locuitori, în majoritate turci şi bulgari, care cultivau tutun şi bumbac. Eram nerăbdător să văd cum arăta acest oraş.

Din păcate, Halef tot mai simţea dureri în piept. Se pare că suferise totuşi o uşoară leziune internă de la aventura cu porumbarul. Nu se văieta, dar am lăsat caii să meargă în pas uşor, ca să nu fie nevoit să se obosească prea tare.

În dreapta şi în stânga fluviului, se întindea câmpia, care se ridica apoi uşor spre munţii Welitza, iar mai departe, în dreapta, coborau abrupt înălţimile Plaschkawitza Pianina.

Am ajuns la Radowa, un orăşel prăpădit, ai cărui locuitori păreau să se fi dedicat cultivării tutunului nobil, iar apoi, aşa numita cale ne duse spre un pod peste care am trecut pe malul celălalt al fluviului. Întrucât călăream încet, am ajuns abia după prânz în satul Dabila, ultimul nostru loc de popas, înainte de a ajunge la Ostromdscha.

Observasem că Halef îşi muşca, din când în când, buzele, de durere. De aceea, străbătând satul, m-am uitat după un loc unde am fi putut opri să ne odihnim. Am zărit un zid lung, destul de înalt, în spatele căruia se aflau trei clădiri. O poartă largă, arhaică, ducea în curte. Partea de sus a acestei porţi era văruită în alb şi deasupra am văzut, spre mirarea mea, scrise în limba turcă, cuvintele „*mekjan i rahat we emnijet we refah*”. Această inscripţie mi s-a părut ceva intim. O inscripţie, o firmă la un han turcesc este o raritate. Aceste cuvinte scrise aici însemnau „Han pentru odihnă, siguranţă şi comoditate”.

Oare ne puteam încrede în ele?

— Să poposim aici? l-am întrebat pe Halef.

— Dacă vrei, sidi, răspunse el. Fă cum vrei tu.

— Atunci, haideţi!

Am intrat pe poartă în curtea unde se aflau acele clădiri joase şi care erau înconjurate de zidul mai-sus amintit.

În mijloc se afla ceea ce obişnuieşte a se numi „mina de aur a agricultorului” şi anume groapa de gunoi. După înălţime şi volum, se putea presupune că proprietarul ei trebuie să fi fost bogat în amintitul metal rar, de fapt, întreaga curte putea fi ridicată la rangul de mină de aur, căci nici nu intrasem bine pe poartă şi caii noştri abia îşi croiau drum printre resturile de la animale şi plante, care îşi făceau simţită prezenţa şi prin mirosurile deloc plăcute pe care le emanau.

— O, miros plăcut, o binefacere a nasului! strigă Halef. Da, acesta este într-adevăr un han al comodităţii. Cine se întinde aici, se întinde pe moale. Nu vrei să încerci, sidi?

— Eşti prietenul şi ocrotitorul meu. Am să fac ceea ce ai să-mi arăţi tu să fac, i-am răspuns.

Şi cu aceasta, schimbul nostru de idei luă sfârşit, căci se repezi deodată spre noi, lătrând furios, o haită de câini răi. Se părea că bestiile aveau de gând să ne sfâşie. M-am repezit cu calul în mijlocul lor. Atunci s-au împrăştiat şi au fugit.

Ne-am uitat în jur, în zadar, după vreun om. Clădirile care se aflau în dreapta şi în stânga noastră se pare că serveau unor scopuri agricole, în vreme ce aceea care se afla în faţa noastră părea să fie locuinţa propriu-zisă. Doar părea, căci nu se vedea nimic care să confirme această presupunere. Existau obloane, dar nu şi ferestre. Nici horn n-am zărit. Uşa era îngustă şi joasă, totuşi ne-am îndreptat călare în direcţia aceea şi am descălecat în faţa ei.

Abia acum îşi făcu apariţia o fiinţă umană. Nu-mi dădeam seama dacă această persoană era bărbat sau femeie. Personajul purta pantaloni largi, de culoare roşu garanţă, care

erau legaţi strâns deasupra gleznei. N-am putut să disting dacă avea ceva în picioare, dar acestea erau negre; nu încăpea nici o îndoială. De la gat, pornea o cămaşă care ajungea până la genunchi. Era strânsă cu o curea deasupra şoldurilor şi am presupus că, odată, fusese albă. Acum însă arăta de parcă servise drept bluză de lucru pentru zece generaţii de strămoşi ai unui zugrav şi fusese apoi tăvălită prin nămolul unui iaz. Gâtul şi faţa îi erau uscăţive şi se vedea clar că nu luaseră prea des contact cu apa şi săpunul. Capul i se clătina încolo şi încoace ca o pagodă chinezească. De sub basmaua zdrenţuită care îl acoperea, atârnau câteva laţe cenuşii, încâlcite, de păr.

— Bună ziua! am salutat. Cine eşti?

— Sunt menajera, mi se răspunse, cu demnitate.

— Unde este stăpânul?

— Înăuntru.

Zicând aceasta, menajera ospitalierei case făcu un semn cu degetul arătător, spre interiorul casei.

— Am vrea să-i adresăm salutul nostru.

— Foarte bine, domnul meu!

Ieşi afară, ca să ne facă loc. A trebuit să mă aplec, ca să nu mă lovesc cu capul de partea de sus. După cum am observat, nu exista un pridvor. Clădirea era compusă numai din cele patru ziduri de împrejmuire şi din acoperişul de paie, aşternut deasupra lor. Interiorul era împărţit, după cum era obiceiul în acest ţinut, în mai multe încăperi despărţite prin lojniţe de-salcie.

— La stânga! strigă la noi menajera.

Am urmat indicaţia ei şi am intrat într-o încăpere, în care, însă, nu l-am găsit pe hangiu.

Lumina intra în odaie prin două deschizături făcute în zid şi din faţa cărora fuseseră trase obloanele. După cum am amintit mai înainte, geamuri nu erau. În mijloc se afla o masă mare, cu patru bănci aşezate în jurul ei. Era vopsită în alb şi

era atât de curată încât m-am minunat peste poate.

După cum arăta menajera nu m-aş fi aşteptat să găsesc aici o astfel de curăţenie. Şi băncile erau nepătate, întrucât n-am văzut nici un tablou cu sfinţi, am presupus că proprietarul hanului era musulman.

În deschizăturile din pereţi se aflau câteva ghivece cu flori îmbobocite, care dădeau un aspect intim încăperii, iar butoiul de lemn, plin cu apă, care se afla într-un colţ, era vopsit într-un alb atât de strălucitor, încât îţi venea să bei cu multă plăcere apă din interiorul lui.

Am bătut în masă cu măciulia biciuştii. Imediat s-a tras puţin într-o parte un perete despărţitor şi a apărut un bărbat care ne-a întrebat ce doream.

Era îmbrăcat cu straie turceşti, iar pe cap purta un fes roşu. Avea o statură robustă, iar barba lungă şi neagră, care îi ajungea până la piept, îi dădea o înfăţişare impunătoare.

— Tu eşti hangiul? l-am întrebat.

— Da, dar nu mai găzduiesc pe nimeni, răspunse.

— Atunci trebuie să ştergi inscripţia de pe poartă.

— Am să fac asta chiar astăzi. Am să poruncesc să fie văruită.

Spusese toate acestea atât de furios, încât era de presupus că avusese parte doar de necazuri, cât timp fusese hangiu.

— Nici noi n-am venit ca să rămânem aici la tine, i-am explicat. Vrem numai să ne odihnim şi să bem ceva.

— Asta da. Pot să vă dau şi ceva de mâncare.

— Ce ai de băut?

— Rachiu şi o bere foarte bună pe care v-o recomand.

Aşa vasăzică, avea şi bere. Era ceva surprinzător.

— Cine a preparat-o?

— Chiar eu.

— Cum păstrezi berea?

— În ulcioare mari. Prepar zilnic alta nouă, căci le-o dau

oamenilor mei s-o bea.

Asta nu mai era o recomandare. Probabil că observase figura pe care am făcut-o, căci îmi spuse:

— Poţi să încerci cu încredere. Este proaspătă, abia astăzi de dimineaţă am preparat-o.

Hangiul credea, deci, că berea, cu cât era mai proaspătă, cu atât era mai gustoasă. Eu aveam altă părere, dar am comandat totuşi băutura pentru că eram curios să văd ce amestec era acela care se numea aici bere.

Aduse un ulcior maro şi îl aşeză pe masă, în faţa mea.

— Bea! mă încurajă. Dă putere şi alungă toate grijile.

Mi-am făcut curaj, am apucat ulciorul cu amândouă mâinile şi l-am dus la gură. N-avea miros rău. Am luat o înghiţitură, încă una şi am băut tot lichidul. Era slab, foarte slab, amestec munchenez cu de cinci ori mai mare cantitatea de apă, dar n-avea gust rău. Nu făcea altceva decât să-ţi potolească setea.

Au băut şi ceilalţi şi s-au declarat mulţumiţi, poate doar pentru că eu nu-mi exprimasem dispreţul faţă de aceasta băutură. Asta l-a bucurat vizibil pe hangiu. Faţa lui întunecată s-a luminat pentru câteva clipe şi el a spus, plin de sine:

— Da, eu sunt producător de bere. Aici nu mă imită nimeni.

— De la cine ai învăţat să faci bere?

— De la un prieten care s-a născut în ţara berii. A lucrat mai mult timp la Stambul şi de fapt, era cizmar. Dar în ţara lui, toţi preparau bere, aşa că se pricepea şi el foarte bine. Omul era foarte sărac şi s-a reîntors în patria lui. Mi-a fost milă de el şi pentru un timp, i-am oferit găzduire, mâncare şi băutură. Fiindu-mi recunoscător, m-a învăţat să prepar berea.

— Cum se numeşte ţara de unde venea omul acela?

— Am ţinut minte numele: se numea *Elanka*.

— După cât se pare, n-ai ţinut bine minte numele. Nu cumva a spus Erlangen?

— Erla, effendi, ai dreptate! Aşa se numea ţara, cum spui tu. Acum îmi amintesc. Cuvântul nu-i uşor de pronunţat. Cunoşti ţara asta?

— Da, dar Erlangen nu-i o ţară, ci un oraş în Bavaria.

— Da, da, aşa e. Era bavarez. Acum îmi vine în minte. Bavaria este o parte din Almania[1], unde toţi oamenii beau bere, chiar şi sugarii.

— Aşa ţi-a spus cizmarul?

— Da, effendi.

— Ei, eu nu-l cunosc şi deci nu ştiu dacă a băut bere chiar din fragedă pruncie. În orice caz, ţi-a dovedit că această băutură nu-i face pe oameni să fie nerecunoscători. Am putea să primim şi ceva de mâncare?

— Spune-mi, doar, ce-ţi pofteşte inima, effendi!

— Dar nu ştiu ce ai?

— Cere ce vrei! Pâine, carne; păsări, se găsesc de toate.

— Hm! Ai putea să ne faci nişte ouă jumări?

— Da, se poate.

— Dar cine o să le pregătească?

— Servitorii mei.

— Nu cumva menajera care ne-a întâmpinat?

— O, nu, effendi! Ştiu de ce întrebi. Este cea mai harnică, dar se ocupă de grajd, nu are nimic de-a face cu pregătirea mâncărurilor.

— Ei, atunci să încercăm.

Hangiul ieşi pentru a porunci să se pregătească ceea ce cerusem. Şi tovarăşii mei de drum şi-au exprimat mulţumirea că menajera cea de treabă nu era şi bucătăreasă.

Când hangiul s-a reîntors, se aşeză lângă noi şi ne cercetă acum mai atent, decât înainte.

— V-am întâmpinat cu ostilitate, spuse apoi. Să nu mi-o luaţi în nume de rău, dar există oaspeţi care îţi taie cheful să mai fii hangiu.

[1] Germania de astăzi. (n. trad.)

— Ai avut experienţe rele?

— Chiar foarte rele.

— Nu cumva de curând?

— Ba da, effendi. Azi-noapte am fost jefuit.

— De către oaspeţi? Dar cum s-a întâmplat aşa ceva?

— Eu cultiv mult tutun. La anumite perioade, vine la mine un negustor de tutun din Salonic, ca să cumpere. Ieri a fost aici şi mi-a plătit ultima rată pentru recolta de anul trecut. Era o sută de lire. Exact atunci când mi s-a pus, aici, pe masă, în monede de aur, au sosit trei străini care m-au întrebat dacă pot dormi la mine. Le-am urat bun venit şi am dus banii în odaia unde dorm eu. De acolo mi i-au furat.

— Dar cum au reuşit? Se intră atât de uşor în odaia unde dormi? Are şi ea tot pereţi din ăştia de nuiele cum sunt în încăperea asta?

— O, nu! Se află în spate, în colţul din stânga al casei şi doi pereţi sunt formaţi din zidul care înconjoară casa, iar ceilalţi doi sunt din cărămidă şi sunt înalţi pană în tavan. Uşa este şi ea rezistentă şi e zăvorâtă. Am luat măsurile acestea de siguranţă, pentru că ţin acolo tot ce am de preţ.

— Atunci, cum au intrat hoţii? De unde au ştiut, de fapt, că ai dus banii acolo?

— Vezi doar, că toţi pereţii de aici sunt din împletituri de nuiele şi se pot deplasa uşor. Probabil că unul dintre că s-a furişat după mine şi m-a văzut unde am pus banii. Apoi a ieşit repede afară, s-a dus în spatele casei şi s-a uitat pe fereastră să vadă unde i-am ascuns. Când am încuiat caseta, mi s-a părut că aş fi auzit un zgomot afară. M-am dus repede la oblonul deschis şi am tras cu urechea. Am auzit nişte paşi îndepărtându-se. Apoi, când m-am întors aici, unul dintre ei lipsea. A apărut după câteva clipe.

— Şi asta nu ţi-a bătut la ochi?

— Pe moment, nu, effendi. Paşii pe care-i auzisem puteau fi ai argaţilor mei, care la ora aceea au, de obicei, de lucru în

spatele casei. Abia mai târziu, când am observat lipsa banilor şi am făcut cercetări, am aflat de la unul din zilerii mei că tocmai se dusese la ora aceea spre târgul oilor şi se întâlnise cu străinul care venea din direcţia odăii mele de dormit.

— Dar nu ştii, cumva, în ce mod s-a comis furtul?

— Este încă o enigmă pentru mine. Când m-am dus să mă culc, era foarte târziu, câteva ore după miezul nopţii. Jucasem şi câştigasem bani şi voiam să-i pun lângă ceilalţi. Când am deschis dulăpiorul, era gol.

— Hm! Fusese încuiat mai înainte? Vreau să spun, cu o cheie?

— Da.

— Şi odaia de culcare?

— Nu. Ea stă aproape mereu deschisă, căci femeile din haremul meu, precum şi copiii mei intră deseori acolo şi mi-ar fi greu să închid de fiecare dată.

— Ai spus că ai fi câştigat. Cu cine ai jucat?

— Cu cei trei bărbaţi.

— Nu şi cu negustorul de tutun?

— El a plecat încă de la căderea serii. Oaspeţii nu erau încă obosiţi şi m-au întrebat dacă nu voiam să joc cărţi cu ei. Am intrat în joc şi am câştigat aproape o liră. A trebuit să beau rachiu cu ei şi mă cam cherchelisem. Mi s-a făcut aşa de somn, că a trebuit, în cele din urmă, să renunţ la joc şi să merg să mă culc.

— Şi te-ai dus direct în odaia de dormit, ca să-ţi pui câştigul în dulăpior?

— Nu. Mai întâi a trebuit să le deschid poarta celor trei. Spuneau că era prea târziu să se mai culce. Se apropiau zorile şi s-au hotărât să plece chiar atunci.

Mi-au plătit pentru ceea ce consumaseră, mai mult chiar decât le-am cerut şi au plecat.

— Încotro? Ţi-au spus cumva?

— Da. Voiau să meargă la Dorian.

— Hm, deci spre sud, peste Furkoj şi Oliwetza. Şi de unde veneau?

— De la Melnik.

— Aha, de la Melnik. Şi zid că erau trei? Te-ai uitat eu atenţie la ei?

— Ei, bineînţeles! Doar am jucat cărţi cu ei vreo şase ore.

Mi s-a trezit bănuiala că cei trei hoţi erau bărbaţii pe care îi urmăream. De aceea, l-am întrebat mai departe:

— Te-ai uitat şi la caii lor?

— Da. Erau trei cai bălani.

— Ce frumos! îi scăpă micului Halef. Sidi, am bănuit chiar de la început, chiar de la început!

— Da, eşti un prieten şi un ocrotitor foarte perspicace.

— Ce-ai bănuit? se grăbi să întrebe hangiul.

— Ceva ce ai să afli şi tu, dar mai târziu, i-am răspuns. Mai întâi, însă, te rog să-mi dai şi alte informaţii.

— Te referi la cei care m-au jefuit? Atunci, întreabă-mă? Am să-ţi spun tot ceea ce vrei să ştii.

Faţa sa avea acum o cu totul altă expresie. Cuvintele micului hagiu l-au făcut să presupună că exista o oarecare relaţie între noi şi hoţi şi era curios să afle mai multe. I se putea citi pe chip că începuse să tragă oarecare speranţe.

— Deci, ei plecaseră deja, când tu ai descoperit lipsa banilor, am spus. Nu i-ai bănuit atunci, imediat, pe ei?

— Nu. Mai întâi i-am trezit pe toţi oamenii mei şi i-am interogat. Toţi sunt oameni cinstiţi şi nu se află nici unul printre ei căruia să-i pot atribui o astfel de faptă. I-am percheziţionat pe toţi, bineînţeles fără să găsesc nimic. Abia apoi, m-am gândit la cei trei străini. Am făcut cercetări şi am aflat acum de la un ziler că unul din ei se dusese în spatele casei, exact atunci când fusesem să-mi duc în odaia de dormit banii cei mulţi.

— Dar furtul n-a avut loc la acea oră, ci trebuia să se fi petrecut mai târziu!

— Cu siguranţă. Aşa zic şi eu.

— Iar mie mi se pare că n-a fost suficient un om, pentru a-şi însuşi banii. Au fost cel puţin doi. Nu poţi să-ţi aduci aminte dacă nu cumva doi dintre ei s-au îndepărtat în acelaşi timp?

— Ba, chiar foarte exact. La început nici asta nu mi-a dat de bănuit, abia mai târziu m-am gândit la acest lucru.

— Asta s-a întâmplat mai devreme sau mai târziu?

— Încă înainte de a se duce ai mei la culcare.

— Familia ta doarme cu tine în cameră?

— Fireşte, toţi.

— Deci jaful trebuia să aibă loc înainte ca ei să meargă la culcare. Hoţii au chibzuit bine. Dar cum au reuşit să vă păcălească pe toţi, să nu-i vedeţi ce fac?

— Unul dintre ei a început să-mi arate tot felul de scamatorii cu cărţile. Întrucât mie îmi plac foarte mult aceste scamatorii, mi-a dat voie să-mi chem toţi oamenii să se uite. Chiar şi femeile din haremul meu s-au uitat prin împletitura de nuiele. În vreme ce acesta ne distra, ceilalţi doi s-au îndepărtat, dar mie nu mi-a bătut la ochi, aşa cum v-am spus deja. Abia după ce s-au reîntors aceştia, celălalt ne-a spus că ne arătase tot ce ştia. Atunci oamenii mei au plecat, iar noi am jucat mai departe.

Nu este nicidecum de mirare faptul că, aici, în acest izolat sat turcesc, se jucau cărţi. Am văzut deseori în Turcia jucându-se cărţi. Da, am fost şi spectator la tot felul de scamatorii cu cărţile. Dar, de obicei, cei ce jucau cărţi erau greci sau armeni. Turcul nu are răbdarea necesară să-şi însuşească, prin exerciţii îndelungate, agilitatea necesară. Acum eram curios să aflu care dintre cei trei făcuse pe artistul în scamatorii.

L-am pus pe hangiu să mi-l descrie şi am ajuns la concluzia că fusese temnicerul de la închisoare. Prin urmare, fapta fusese comisă de Manach el Barşa şi Barud el Amasat şi era clar că-şi primise şi el partea.

— Deci, după ce i-ai interogat pe oamenii tăi, ai ajuns la concluzia că străinii erau hoţii? l-am întrebat, mai departe. Şi ce-ai făcut după aceea?

— I-am trimis pe toţi argaţii mei călare după ei.

— Aşa! De ce nu te-ai dus şi tu cu ei?

— Am plecat în grabă la Ostromdscha, la şeful poliţiei, ca să fac reclamaţia şi să-l rog să-mi dea nişte poliţai. Dar mi-a îndeplinit această dorinţă după multe negocieri şi după ce am plătit cinci sute de piaştri. Trebuia să mă oblig că voi achita toate cheltuielile pentru urmărirea hoţilor şi dacă erau prinşi, trebuia să-i dau şi lui o recompensă de zece lire.

— Acest om respectabil este un administrator priceput al propriului buzunar. Allah să vi-l ţină sănătos mulţi ani de-acum înainte!

— Ba să-l ia dracu'! replică hangiul, la urarea mea. Profetul a spus că pe pământ trebuie să domnească dreptatea. Slujbaşii sultanului ar trebui să ne servească, fără să pretindă daruri.

— Şi nu ştii ce măsuri va lua şeful poliţiei? mi-am continuat interogatoriul.

— Ba da. Îşi va trimite poliţaii să-i urmărească pe ticăloşi. Se va organiza o adevărată vânătoare în toate localităţile aflate între satul nostru şi Dorian. El însuşi se va afla în fruntea poteraşilor săi.

— Tare-mi vine mie să cred că şeful poliţiei se află acum acasă la el, şezând pe perne, fumându-şi ciubucul şi bându-şi cafeaua.

— N-o să-i fie bine deloc, dacă aflu că asta face!

— Ai să afli, căci ai sa mergi acum cu noi la Ostromdscha, ca să-l vizitezi.

— Eu? De ce? întrebă, mirat, hangiul.

— Despre asta vorbim mai târziu. Mai întâi, altceva! Te-ai dus să te convingi tu singur că şeful poliţiei şi-a ţinut promisiunea şi şi-a trimis într-adevăr toţi slujbaşii?

— N-am avut timp, căci a trebuit să mă întorc acasă, să fiu de faţă la reîntoarcerea argaţilor mei.

— S-au întors toţi?

— Da. S-au împrăştiat care încotro şi au călărit până la Furkoj şi Welitza, dar n-au găsit nici urmă de hoţi. Atunci au considerat că trebuie să se întoarcă acasă. I-am luat serios la rost. Sunt slujbaşi şi nu le pasă de fericirea stăpânului lor.

— Ba nu, oamenii tăi au avut dreptate.

— Crezi? De ce?

— Puteau să fi mers şi până la Dorian şi chiar mai departe, tot n-ar fi găsit pe nimeni. Hoţii nici n-aveau de gând să meargă la Dorian.

— Dar aşa au spus cei trei!

— Te-au minţit, ca să te inducă în eroare. Chiar crezi că un hoţ este atât de neprevăzător încât să-şi atragă singur potera pe urme?

— Dar când mi-au spus, nu mă jefuiseră încă!

— Da, dar aveau de gând s-o facă. Şi mai aveau şi alt motiv să-ţi ascundă adevăratul ţel al călătoriei lor. Erau deja urmăriţi pentru alte fapte comise anterior. S-au gândit că urmăritorii lor, dacă ar fi venit la Dabila, ar fi tras în gazdă aici, la tine. De aceea ţi-au indicat o direcţie falsă.

Hangiul mă măsură cu o privire întrebătoare.

— Effendi, eşti cumva slujbaş la poliţie?

— Nu. De ce mă-ntrebi?

— Pentru că, aşa, ca persoană, cam semeni a poliţai şi vorbeşti ca unul care ştie totul cu precizie, înainte de a i se spune ceva.

— Te înşeli, l-am contrazis. Nu suntem decât nişte simpli călători care, ca oricare alţii, apelăm la protecţia poliţiei. Dar, am trecut prin multe ţări şi ţinuturi şi am văzut şi am aflat mai multe decât mulţi alţii. De aceea ne vine mai uşor să tragem nişte concluzii cu privire la această problemă a ta.

— S-ar putea să ai dreptate... dar, iată, a sosit mâncarea

voastră! Nu vreau să vă mai deranjez acum. O să mai discutăm despre necazul meu, după ce terminaţi de mâncat. Nu vreţi să le dau şi cailor voştri apă şi nutreţ? Am nişte uruială de porumb foarte bună.

— Da, dă-le şi apoi spune-i unui argat să le scoată şeile şi să-i ude cu nişte apă, să se mai răcorească şi ei. Ne-au adus de la Adrianopol până aici, fără să aibă parte de prea multă odihnă.

— Nu departe, în spatele casei, am un heleşteu a cărui apă este limpede şi curată. Nu vrei să-i ducă argaţii acolo să-i spele?

— Aşa să facă.

Omul părea să fie un hangiu întreprinzător şi foarte destoinic, având în vedere condiţiile de aici. Cele 100 de lire care i se furaseră, circa 1850 de mărci, reprezentau preţul doar pentru o parte a recoltei sale de tutun de anul trecut. În orice caz, era un om cu stare. Şi faptul că îşi înjghebase chiar şi un heleşteu dovedea că se pricepea să profite excelent de terenul ce-i aparţinea.

În afara de aceasta, ştia să trăiască altfel decât marea majoritate a locuitorilor de acolo. Despre asta aveam să primesc imediat o dovadă, din care am tras şi concluzia că nu ne considera drept nişte călători obişnuiţi.

Mâncarea ne fu adusă de doi flăcăi curat îmbrăcaţi. Ea consta din jumări de ouă aburindă şi mirosind apetisant, lângă care fuseseră adăugaţi pepeni muraţi în oţet şi condimentaţi cu piper, precum şi alte fructe proaspete. Spre mirarea mea, am văzut că felurile de mâncare erau aşezate pe talere curate, din faianţă albă şi doar strachina mare cu pepene avea o nuanţă de galben.

Hangiul supraveghease să vadă dacă totul era servit cum trebuie şi apoi porunci să fie adus chiar şi un coşuleţ, în care se aflau cuţite, furculiţe şi linguri.

— Aduceţi patru şerveţele şi patru ştergare. Bărbaţii care

iau masa aici vin de departe şi sunt nişte domni distinşi. Nu trebuie să spună că au fost prost trataţi la hangiul Ibarek.

Deci Ibarek era numele acestui bărbat grijuliu, care avea chiar şi şerveţele! Abia acum se îndepărtă.

Când am primit şerveţelul şi la fel şi tovarăşii mei de drum, m-am amuzat teribil în sinea mea de privirile lor întrebătoare îndreptate către mine. Habar nu aveau ce să facă cu acele lucruşoare albe, curate. Micuţul hagiu a fost singurul care s-a sacrificat să fie luat în râs de mine.

— Sidi, ce ar trebui să facem cu aceste şervete? întrebă Halef. Doar este deja aşezat un şervet deasupra mesei.

— Există şi şervete mică.

— *Maschallah!* Cu voia lui Allah! Astea sunt cumva batiste? Dar n-are nici unul dintre noi guturai!

— Nu sunt batiste. Şervetele trebuie legate aşa cum vă arat eu acum, pentru ca să nu ne murdărim cu mâncare pe straie.

— *Allah akbar!* — Allah este cel mare! Tare neîndemânatică trebuie să mai fie nobilii, dacă au nevoie de cortine speciale, ca să poată duce mâncarea la gură fără s-o verse pe straie. Eu am învăţat să mănânc cuviincios, iar jacheta mea poate să-şi pună pofta-n cui, căci n-o să guste din deliciosul suc de pepene.

Mi-am legat şervetul dinadins cât am putut mai neîndemânatic şi întrucât toţi au făcut acelaşi lucru, ne-am aşezat la masă ca şi copiii pe care mama îi îndoapă cu păsat cu lapte. M-am distrat grozav, în sinea mea.

În timp ce mâncam, am observat că animalele noastre fuseseră duse în spatele casei. Hangiului, ca unui adevărat musulman, i se păru că este politicos să ne lase să mâncăm fără martori. Apăru doar când terminaserăm şi porunci celor doi flăcăi să strângă şi să ne aducă un lavoar şi acesta era din faianţă albă şi acum veni şi rândul ştergarelor să fie folosite.

În timp ce ne spălam pe mâini, Halef îmi şopti la ureche:

— Sidi, nu ţi-e teamă?

— De ce?

— De cât o să ne coste toate acestea! Această mâncare bună, berea rece, cuţite, furculiţe şi linguri, un şervet de masă, un lavoar, ştergare şi chiar şi agăţătorile astea de pus pe piept, din pânză albă. Cred că bravul Ibarek o să ceară de la noi cât i-a cerut şi lui şeful poliţiei.

— Nu-ţi mai face griji, sunt convins că n-o să trebuie să plătim nimic aici.

— Vrei să spui că hangiul va avea acest gând minunat, filantrop?

— Precis. O să le dăm doar argaţilor un bacşiş.

— Dacă Ibarek este atât de înţelept, am să mă rog azi, mâine şi chiar şi poimâine, înainte ca profetul să adoarmă, să intervină pe lângă îngerul morţii pentru acest brav hangiu.

— De ce doar până poimâine?

— E suficient de trei ori. Până atunci o să mai cunoaştem şi alţi oameni care ne vor trata la fel de bine şi care vor merita şi ei intervenţia mea.

Micuţul hagiu zâmbi viclean în barbă, aşa cum îi era obiceiul.

După ce ne-am spălat, hangiul ne invită din nou înăuntru, să stăm la masă. Voia să umple, din nou ulciorul cu bere care fusese golit. Eu, însă, l-am refuzat.

— M-aş bucura dacă mi-ai arăta dulăpiorul din care ţi-au fost furaţi banii. Vrei să-mi faci această favoare?

— Da. Vino! Urmează-mă!

Veni şi Halef cu noi. Flerul său înnăscut jinduia să intre în acţiune.

Ibarek nu trebuia să deplaseze decât doi dintre pereţii despărţitori subţiri şi ne şi găsirăm în faţa uşii odăii sale de dormit. Era descuiată. M-am convins îndată că avea un zăvor pe dinăuntru. Paturi nu existau. Pe lângă pereţi, de jur împrejur, se afla un cadru scund de scânduri peste care erau

aşezate perne. Pe acestea dormeau membrii familiei, vara neacoperiţi, iar iarna înveliţi cu pături sau blănuri. Nici nu le trecea prin cap să se dezbrace de haine.

Aceste proaste obiceiuri ale orientalului — lipsa de aşternuturi şi faptul că doar rareori îşi schimba lenjeria de corp — îl făceau nu numai să fie foarte sensibil la multe boli, ci reprezentau şi motivul apariţiei în număr mare a două feluri de insecte setoase de sânge: puricii şi păduchii.

Pereţii erau văruiţi în alb. Singura lor podoabă era versetul scris în limba arabă, chiar sub acoperişul de paie:

Somnul celor drepţi este păzit de îngeri; *la culcuşul celor nedrepţi*, *însă*, *se jeluiesc şi gem din greu reproşurile*.

Încăperea avea doar o singură deschizătură pentru fereastră. Faţă în faţă cu ea se afla dulăpiorul.

— Acolo am pus banii, spuse hangiul, arătând spre dulăpior. Era încuiat, atunci când s-a produs furtul.

— Descuie-l! i-am spus.

Ibarek scoase de la cingătoare o cheiţă şi descuie. Dulăpiorul era gol-goluţ. Am cercetat cheia şi încuietoarea. Nu aveau o lucrătură obişnuită. Întrebându-l pe hangiu, am aflat că lăcătuşul care le confecţionase era din Ostromdscha. După părerea mea, dulăpiorul nu fusese deschis cu vreun cârlig sau vreun piron.

— Deci, tu eşti absolut sigur că ai încuiat dulăpiorul? l-am întrebat.

— Da, absolut sigur.

— Hm! înăuntru se aflau doar banii?

— Nu. Mai erau şi bijuterii şi diverse mărunţişuri din aur şi argint.

— Ţi s-au furat şi astea?

— Da, effendi, s-a dus totul.

— Asta înseamnă că hoţii n-au avut timp să mai stea să aleagă şi au operat şi pe întuneric: N-au putut să vadă ce era de valoare şi ce nu.

— Oh, bijuteriile erau în majoritate medalii mari sau mici din aur. În ciuda întunericului, pe astea cred că le-au văzut bine hoţii. Celelalte erau câteva catarame, broşe şi inele, care aveau toate o valoare.

— Dar care pot duce şi la descoperirea hoţilor, am completat. Hoţul care e prevăzător nu fură aşa ceva. Dacă cei doi au furat aceste obiecte, au dovedit că nu sunt nişte spărgători de meserie şi nici prevăzători nu sunt. Dar trebuie neapărat să descoperim cum au descuiat dulăpiorul.

Am vrut să cercetez mai atent, dar micuţul hagiu o făcuse deja.

— Am găsit, sidi, zâmbi pe sub mustaţă. Iată! indică spre interior.

Când m-am uitat, am observat imediat că partea din spate a dulăpiorului nu era bine lipită. Am cercetat să văd cum era fixat dulăpiorul de perete. Nu era prevăzut cu o bară de fier, pentru siguranţă, ci atârna pur şi simplu de un cui, din care putea fi uşor scos.

Am luat dulăpiorul din cui şi s-a văzut acum clar că partea din spate fusese îndepărtată. Se observau urmele unei lame puternice de cuţit.

Părţile casetei nu erau prinse cu cuie ci doar îmbinate cu cep şi bucea. Spargerea părţii din spate trebuie deci să fi produs un zgomot destul de puternic.

— N-aţi auzit nimic, atunci? am întrebat.

— Absolut nimic.

— Şi totuşi, trebuie să fi trosnit destul de tare. Poate că aţi făcut zgomot mare?

— Oh, chiar deloc. Urmăream scamatoriile atât de încordaţi, încât, din contră, am stat foarte liniştiţi. Probabil că hoţii n-au lăsat uşa deschisă.

— Fără îndoială că s-au ferit s-o lase deschisă. În orice caz, cred că au tras şi zăvorul la uşă, pentru a nu fi luaţi prin surprindere.

— Ei şi atunci n-am fi putut auzi nimic?

— Ba da! Până la odaia de dormit nu există ziduri despărţitoare, ci numai lojniţe de salcie în toată casa. Ar fi trebuit să auziţi zgomot când a fost desprinsă partea din spate a dulăpiorului. Presupun că... hm!

M-am apropiat de fereastră. Era destul de mare încât să poată trece pe acolo un bărbat destul de voinic. Şi dulăpiorul era suficient de mic pentru a fi scos afară pe fereastră.

— Haideţi afară! am spus şi am ieşit din odaie.

Au venit după mine până în spatele casei.

— Ai căutat afară lângă fereastră? l-am întrebat pe hangiu.

— Nu. Cum să mă fi gândit la asta! Dulăpiorul era în odaie. Acolo a avut loc furtul. Ce-am putea găsi aici?

— Poate n-o să căutăm degeaba, aşa cum crezi tu. Hai, să cercetăm! Dar lăsaţi-mă pe mine! Nu vă apropiaţi prea mult de fereastră! S-ar putea să ştergeţi urmele.

Când am ajuns la locul din faţa ferestrei, amândoi, au rămas puţin în spate. Lângă zid se lăţise un desiş sălbatic de urzică. Chiar sub fereastră, fusese călcat în picioare.

— Aha! am zis. Vezi că cineva a sărit pe fereastră!

— Da, dar mai demult. Poate a fost unul dintre băieţii mei.

— Nu. N-a fost un băiat, căci văd aici, pe pământul moale, urma unei încălţări de bărbat. Şi n-a trecut chiar aşa mult timp de atunci. Urzicile zdrobite nu s-au ofilit încă. Şi urmele de paşi sunt proaspete. Marginile paşilor imprimaţi ar fi trebuit să fie uscate, dacă urmele erau vechi.

— Dar de unde ştii toate astea? spuse Ibarek, mirat.

— Ca să ştii toate acestea, nu trebuie decât să deschizi bine ochii şi să te gândeşti puţin. Priveşte! Vezi aici locul unde a fost aşezat dulăpiorul. S-a murdărit de la pământul umed, dar, în ciuda întunericului, hoţii l-au curăţat.

— Asta de unde o mai ştii?

— N-am văzut nici o urmă de murdărie pe casetă; este

foarte simplu. Şi acum, să cercetăm mai departe.

Am căutat pe pământ... zadarnic. Atunci, mi-am scos cuţitul şi am început să tai urzicile de la rădăcină. Apoi am cercetat locul care rămăsese gol. Între ţepii rămaşi putea să se afle ceva. Şi chiar aşa era, bănuiala mea s-a adeverit. Din două locuri, am văzut lucind ceva auriu. Am ridicat cele două obiecte. Erau un inel subţire cu peruzea şi un cercel din aur solid, aşa cum poartă femeile prin ţinutul acela.

— Aici le-a scăpat, totuşi, ceva ticăloşilor, i-am spus lui Ibarek. Cunoşti aceste bijuterii?

— Ah! Sunt ale noastre. Oare n-o fi şi celălalt cercel pe aici?

— Ajută-mă să caut!

Ibarek mi-a dat ascultare, dar toate eforturile noastre au fost zadarnice. N-am mai găsit nimic altceva. Acum ştiam cum se produsese furtul. Pungaşii se temuseră să nu fie auzit zgomotul. De aceea, unul dintre ei sărise pe fereastră pentru a deschide afară dulăpiorul pe care i-l dăduse celălalt.

Ce urma să facem în continuare puteam discuta şi înăuntru. De aceea ne pregăteam sa ne întoarcem înapoi în odaie. Dar, înainte de asta, ne-am dus pentru câteva clipe să vedem caii.

Fuseseră duşi deja la heleşteu; stăteau pe mal şi se hrăneau cu uruială de porumb din sacii care le fuseseră atârnaţi de gât. Le-am spus argaţilor că puteau lăsa animalele aici, unde, chiar dacă se aflau lângă heleşteu, nu erau atâtea muşte şi ţânţari ca în curtea cea murdară. După cum se va vedea curând, a fost un noroc faptul că mi-a venit această idee.

Nici nu intrasem bine în odaie şi voiam să luăm din nou loc la masă, când am auzit doi călăreţi intrând în curte. Caii lor nu erau buni de nimic şi în plus, era evident că erau foarte obosiţi, gloabe bătrâne pentru care n-aş fi oferit nici cincizeci de mărci. Şi călăreţii se potriveau foarte bine cu caii lor, atât

arătau de zdrenţăroşi şi de scăpătaţi.

— Ai oaspeţi noi, îi spuse Halef hangiului.

— Din ăştia de genul ăsta nu mă interesează, bombăni Ibarek. Mă duc să-i dau afară.

Tocmai voia să plece, dar l-am apucat de braţ şi l-am tras înapoi.

— Stai! Lasă-i să intre!

— De ce?

— Vreau să aflu ce vorbesc între ei.

— Asta înseamnă că-i cunoşti?

— Da. Dar, sub nici un motiv, nu trebuie să afle că suntem aici. De aceea, nu trebuie să ne vadă nici pe noi şi nici caii noştri.

— Asta se rezolvă foarte uşor. Nu trebuie decât să mergeţi în odaia mea de dormit şi să aşteptaţi până pleacă.

— Asta au s-o facă tovarăşii mei de drum. Eu, însă voi trage cu urechea.

— Nu ştiu ce urmăreşti, dar n-o să-ţi fie greu să asculţi ce vorbesc. Vino! Am să te ascund.

Ibarek mă duse în spatele unuia dintre pereţii despărţitori. Acolo stăteau sprijinite mai multe legături mari de ramuri de salcie din care fuseseră construiţi pereţii de împletituri.

— Ascunde-te în spatele acestor legături, spuse. În felul acesta, vei putea să priveşti în odaie prin spaţiile dintre ramuri. Străinii vor sta atât de aproape de tine, încât ai să poţi auzi tot ce spun, chiar dacă nu vor vorbi prea tare.

— Dar dacă vor vrea să controleze, să vadă dacă nu cumva sunt urmăriţi?

— Am să aşez legăturile în aşa fel încât să nu poţi fă observat.

— Bine! Dar trebuie să-ţi spun că va trebui să plec imediat, dacă cei doi călăreţi se îndreaptă spre Ostromdscha. Şi trebuie să vii şi tu cu noi!

— Eu? De ce?

— Ca să-ţi recuperezi banii de la hoţi.

— Asta înseamnă că hoţii se află la Ostromdscha?

— Am toate motivele să presupun că acolo se află. Porunceşte, deci, imediat să ţi se pună şaua pe cal şi să fie dus, împreună cu ai noştri, într-un loc unde să nu fie văzuţi de aceştia doi. De îndată ce am să aflu tot ceea ce trebuie, mă voi furişa în odaia ta de dormit. Unul dintre argaţii tăi trebuie să ne aştepte acolo, pentru a ne duce la cai şi trebuie să vii şi tu rapid acolo. Acum pleacă, înainte să apară cei doi.

Am putut purta această discuţie, doar pentru că cei doi călăreţi nu se prea grăbeau să intre în odaia de oaspeţi. Descălecaseră şi apoi se duseseră spre una dintre clădirile laterale, „să vadă dacă nu găsesc cumva ceva de furat pe-acolo”, după cum se exprimase Ibarek.

Hangiul plecă iar eu m-am aşezat comod pe pământ, între peretele din leasă şi legăturile de ramuri de salcie.

Spaţiile dintre împletiturile peretelui îmi permiteau să îmbrăţişez cu privirea întreaga odaie. Apoi, ani auzit paşi apropiindu-se.

— Sidi, unde eşti? a întrebat vocea micuţului hagiu Halef, de după legături.

— Aici. Ce tot vrei? Câtă nechibzuinţă din partea ta!

— Ei, aş! Cei doi încă nu vin, stau în grajd să se uite la caii hangiului. Spuneai că-i cunoşti. Cine sunt?

— Dar ce, tu nu i-ai recunoscut? Ia adu-ţi aminte de porumbar! Doar te-ai uitat la cei care se aflau în odaia de sub noi!

— Şi peste care s-a prăbuşit pisica, împreună cu reteveiele din care era construit porumbarul, iar pisica eram chiar eu! Da, m-am uitat bine la ei.

— Şi la cei doi zdrenţăroşi care stăteau în partea stângă? Erau fraţi!

— Ah, sidi! Acum îmi amintesc. Unul dintre ei avea o praştie. Crezi că ei sunt?

— Da, ei sunt. Le-am ţinut bine minte figurile.

— O, Allah! Spuneau că trebuie să meargă la Ostromdscha să le comunice celor doi nemernici ce ar fi trebuit să se întâmple cu noi, poate chiar că ne-au expediat direct în paradis.

— Asta voiau să facă. Misiunea aceasta o primiseră de la Manach el Barşa şi Barud el Amasat.

Deci, n-au ajuns încă la Ostromdscha, iar cei trei bandiţi, pe care-i urmărim şi care l-au prădat şi pe Ibarek, cred că nu ne mai aflăm pe urmele lor. Sidi, dă-mi voie să-ţi fac o propunere inteligentă! N-ar fi bine să-i scoatem din joc pe ăştia doi?

— Da şi nu, dragă Halef. Să-i omorâm nu putem. Dar o să avem grija să nu ajungă înaintea noastră la fugarii care se află la Ostromdscha. Şi acum, pleacă, să nu cumva să fii văzut. Spune-i, însă, hangiului să ia măsuri ca cei doi oaspeţi sa fie reţinuţi aici cât mai mult timp posibil, după ce pleacă şi el cu noi. Să li se dea să bea şi să mănânce, să aibă motiv să rămână aici cât mai mult. Spune-i asta şi acum pleacă!

— Da, sidi, mă fac nevăzut, se pare că vine cineva.

Ultimele cuvinte mai mult le şopti şi apoi dispăru, în sfârşit, cei doi îşi făcură apariţia în odaie. Găsiră încăperea goală. Şi Osco şi Omar plecaseră de mult, iar Ibarek venise doar ca să ia de acolo ulciorul cu bere.

Acum puteam să-i privesc mai bine pe cei doi vagabonzi, decât reuşisem s-o fac alaltăieri seara. Aveau într-adevăr mutre de ticăloşi. Există oameni pe feţele cărora citeşti imediat la ce te poţi aştepta din partea lor. Acestui soi de oameni aparţineau şi ei. Straiele le erau sărăcăcioase, foarte murdare şi zdrenţăroase. În schimb, aveau arme bune, care păreau şi bine întreţinute.

În vreme ce unuia dintre ei îi atârna la cingătoarea zdrenţuită o praştie, celălalt avea o armă atât de temută cândva, folosită de sârbii şi valahii refugiaţi în păduri, din faţa

turcilor, o secure haiducească, al cărei mâner încovoiat era îmbrăcat în pielea perlată a unui rechin. Cunoşteam această armă doar din auzite şi chiar văzusem, pe ici pe acolo, prin unele colecţii, unele securi de acest fel, dar nu văzusem niciodată cum se foloseşte. Nu-mi trecea prin cap că, doar peste puţin timp, aveam să devin chiar eu ţinta ei.

Vagabonzii se uitară prin odaie.

— Nu-i nimeni pe-aici, mârâi cel cu praştia. Se crede cumva că n-o să putem plăti rachiul pe care vrem să-l bem?

— Da' ce, chiar trebuie să-l plătim? râse celălalt. Nu ne-am refugiat noi în păduri? Nu avem noi *koptscha* de care se tem toţi? Dacă nu vrem să plătim de bunăvoie, să văd eu care-i ala care o să ne poată sili s-o facem!

— Ia mai tacă-ţi gura! Noi suntem doar doi, iar Ibarek ăsta e om bogat şi are o mulţime de argaţi şi zilieri, pe care nu-i putem răzbi singuri. Doar n-o să-mi pun viaţa în pericol pentru câteva înghiţituri de rachiu. Dar mă deranjează faptul că nimănui nu pare să-i pese de noi. Nu cumva le-o trece prin cap să ne ia drept vagabonzi?

— Hm. Da' ce, suntem cumva altceva?

— Ha chiar asta şi suntem! Suntem eroii munţilor şi ai pădurilor, care au misiunea să se răzbune pe nedreptăţile săvârşite împotriva lor.

— Oamenii de rând, însă, ne zic bandiţi în loc de eroi, ceea ce pentru mine e totuna. Poate că de aceea nu e nimeni în odaie, pentru că aceşti oameni buni stau afară, pe lângă pereţi şi se holbează la noi printre crăpături. Numai că asta n-o să le priască. Ia hai să ne uităm pe aici!

Zdrenţăroşii se îndreptară spre pereţii de împletitura. Când ajunseseră lângă peretele în spatele căruia mă ascunsesem, unul dintre ei spuse:

— Aici, în spatele acestor legături, poate să se ascundă uşor cineva. Cuţitul meu este suficient de lung.

Modul în care se comportau cei doi arăta dar ce soi de

oameni erau. Diavolul împieliţat scoase cuţitul şi începu să împungă prin legăturile de ramuri, dar, din fericire, la o înălţime prea mare. Dacă nu mi-ar fi venit ideea să mă aşez, cu siguranţă m-ar fi nimerit cu cuţitul.

— Nu-i nimeni aici, spuse el, mulţumit. Nici nu cred că ar fi îndrăznit vreunul. Hai!

Intrară din nou în odaie şi strigară tare că vor să fie serviţi. Apăru hangiul, îi salută şi se scuză, foarte politicos, că nu putuse să vină mai repede.

— Mă pregătesc de plecare, le explică el. Din păcate, de aceea a trebuit să aşteptaţi.

— Da' unde pleci? întrebă omul cu praştia.

— La Tekirlik.

Ibarek era destul de isteţ ca să le indice exact direcţia inversă. Totuşi, zdrenţărosul se interesă mai departe:

— Ce vrei să faci acolo? Ai afaceri?

— Nu, mă duc de plăcere. Cu ce să vă servesc?

— Rachiu. Dar adu destul. Ne e sete şi o să-ţi plătim.

Oamenii aceştia îşi potoleau, deci, setea cu rachiu. Era şi asta o chestie!

— Să plătiţi? replică, zâmbind, hangiul. Astăzi, voi sunteţi primii mei oaspeţi şi eu respect un vechi obicei: cei care vin astăzi primii la mine, primesc pe gratis tot ce doresc.

— Aşa? Şi ce zi anume este astăzi?

— Ziua mea de naştere.

— Atunci, îţi dorim fericire şi să trăieşti o sută de ani. Deci, orice mâncăm sau bem nu trebuie să plătim?

— Bineînţeles că nu, zâmbi Ibarek.

— Atunci, adu un ulcior plin cu rachiu. Trebuie să bei şi tu cu noi.

— Nu pot, pentru că trebuie să plec imediat. Vreau să-mi petrec ziua de azi cu rudele mele care locuiesc la Tekirlik. Dar am să ciocnesc cu voi.

Plecă să aducă băutura.

— Auzi, spuse cel cu securea haiducească, hai c-am nimerit-o bine. Nu-i aşa?

— Da, rânji celălalt, cu mare plăcere. N-o să ne refuzăm nimic.

— Omul nu trebuie să spună, când se va întoarce din călătorie şi va afla ce-am consumat, că n-am fost în stare să-i sărbătorim cum se cuvine ziua de naştere.

M-am bucurat că hangiului îi venise ideea să-i reţină aici sub acest pretext. Aduse un ulcior care, după părerea mea, era suficient de mare încât să se îmbete cu conţinutul lui zece bărbaţi. Puse lângă el, pe masă şi un pahar şi voi să toarne rachiu în el.

— Stai! îi porunci cel cu praştia. Vasul ăsta e atât de mic, de parcă-i pentru copii. Dar noi suntem bărbaţi şi bem direct din ulcior. Ceea ce ne dă Allah trebuie savurat din plin.

Trase două înghiţituri, mari, aşeză ulciorul jos, mai trase încă una şi apoi făcu o figură de parcă sorbise nectar. Camaradul lui îi urmă exemplul, nu bău nici el mai puţin, plescăi din limbă şi îl întinse ulciorul lui Ibarek.

— Bea, prietene! Această desfătare nu-şi are pereche pe pământ. Dar să nu bei prea mult, ca să nu rămânem noi cu prea puţin, căci suntem oaspeţii tăi.

Hangiul abia îşi înmuie puţin buzele şi îi asigură:

— N-o să rămâneţi cu prea puţin, căci puteţi să porunciţi să vi se umple din nou ulciorul.

— Chiar dacă n-ai să mai fit tu aici?

— Da. I-am poruncit argatului care vă va servi să vă dea tot ce cereţi, dacă bineînţeles există ceea ce cereţi.

— Eşti un credincios smerit şi respectabil al Profetului şi duci o viaţă demnă de laudă şi de aceea îngerul morţii te va duce cândva direct în sânul lui Abraham.

— Vă mulţumesc. Acum, însă, am să plec. Deci, adresaţi-vă argatului, dacă eu nu mai sunt aici.

— Dar unde se află acesta?

— Afară, în curte. Nu e nimeni aici, în casă. Oamenii sunt la câmp, dar se vor întoarce curând.

Vicleanul spusese aceasta, pentru ca cei doi să se simtă în siguranţă. Trebuiau să fie convinşi că puteau să discute liniştiţi cu voce tare şi să se simtă comod.

— Atunci, îţi urăm drum bun, spuse posesorul securii, înainte de asta, însă, aş dori să aflu ceva de la tine.

— Ce anume?

— N-au trecut cumva pe aici, în urmă cu puţin timp, trei bărbaţi, trei distinşi domni?

— Hm! Pe la mine trece multă lume. Ar trebui să mi-i descrieţi.

— Nu-i nevoie. E suficient să-ţi spunem pe ce cai călăreau. Erau trei cai bălani.

— Ah, exact! Ieri seară ei au fost aici.

— Au dormit aici?

— Nu. Aşa intenţionau, dar am jucat cărţi împreună, aproape până în zori şi atunci, s-au gândit c-ar fi mai bine să plece imediat.

— Ţi-au spus cumva unde se duc?

— Da.

— Cumva la Ostromdscha?

— O, nu! Mergeau spre Dorian.

— A, aşa! Şi chiar acolo au plecat?

— Fireşte. Doar aşa mi-au spus. De ce să le fi venit altă idee?

— Corect! Întrebam doar aşa... Şi încă ceva. N-au mai venit, după aceea şi alţii care soseau din aceeaşi direcţie?

Întrebarea se referea la mine şi la însoţitorii mei. Nu ştiam ce răspuns va primi. Aşteptam încordat replica lui Ibarek. Ar fi fost cel mai bine să recunoască faptul că am trecut pe aici. Şi dacă era destul de şiret, putea să le spună că am plecat după ceilalţi trei, spre Dorian.

În felul acesta, ar fi putut să-i facă să creadă că n-aveau

de ce să se aştepte la vreun pericol din partea noastră, deocamdată, cel puţin pentru câteva zile. Dar nu îl credeam capabil de o asemenea perspicacitate. De aceea, am fost foarte plăcut surprins de desfăşurarea, în continuare, a discuţiei. În ciuda aşteptărilor mele, hangiul a dovedit că poate fi şi foarte perspicace.

— De ieri seară, n-au mai poposit alţi oaspeţi aici, spuse Ibarek. V-am spus doar că voi sunteţi primii.

— Hm! Dar oamenii despre care vorbim au venit precis la Dabila.

— Probabil că au trecut prin sat, fără să se oprească pe aici.

— Precis. Ceea ce este foarte neplăcut pentru noi, căci am fi dorit să-i găsim aici. Trebuie neapărat să vorbim cu ei.

— Sunt cumva cunoştinţe de-ale voastre?

— Chiar prieteni buni.

— Atunci trebuie să vă grăbiţi să plecaţi după ei şi deci, nu puteţi rămâne mai mult timp pe-aici.

— Din păcate! Am dori, totuşi, să-ţi onorăm ospitalitatea, savurând bunătăţile pe care ni le-ai oferit. Poate o să-i întâlnim pe cei patru la Ostromdscha.

— Patru erau?

— Da.

— Nu cumva unul dintre ei călărea un armăsar de rasă nobilă?

— Da, da. L-ai văzut?

— Sigur că da. N-avea şi două arme, în loc de una?

— Aşa e!

— Între ceilalţi trei, era unul mititel căruia, în loc de barbă, îi atârnau pe faţă zece sau unsprezece firicele subţiri de păr?

— Chiar aşa! Pe ei i-ai văzut. Dar unde, dacă n-au poposit aici la tine?

— Afară, în faţa porţii. Stăteam cu vecinul acolo, când au venit. Voiau să tragă la mine, la han. Când le-am spus că eu

sunt hangiu, cel cu barbă neagră, care călărea pe calul arab, m-a întrebat dacă nu cumva au poposit la mine trei bărbaţi călare pe cai bălani.

— Drace! Ce i-ai spus?

— Adevărul, fireşte.

— Vai de mine!

— Cum adică „vai de mine”?

— Ei, am spus şi eu aşa. Zi-i mai departe!

— Omul m-a întrebat când au fost cei trei aici, cât au stat şi încotro au plecat.

— Ah, excelent! Şi ce i-ai răspuns?

— Tot ce ştiam. I-am spus că cei despre care mă întrebase au plecat spre sud, la Dorian. N-ar fi trebuit să fac asta?

— O, ba da. Ai făcut foarte bine. Şi după aceea, ce s-a mai întâmplat?

— Călăreţul mi-a spus că trebuie să plece imediat după ceilalţi şi că, de aceea, nu poate descăleca aici. S-a interesat de drumul care duce de aici spre Dorian. Apoi au pornit în galop spre Furkoj. Probabil că erau foarte grăbiţi.

— Deci, ştii sigur că s-au îndreptat spre sud?

— Sigur. Cum te văd şi cum mă vezi. Am rămas în poartă mai mult timp şi i-am urmărit cu privirea până au dispărut de cealaltă parte a munţilor. Armăsarul m-a fermecat atât de tare, încât n-am putut să-mi mai desprind ochii de la el.

— Da, e un cal splendid. Asta aşa e.

— Atunci, trebuie să mergeţi şi voi la Dorian, ca să vorbiţi cu cei patru?

— Neapărat. Da' acum nu ne mai grăbim. Dacă sunt acolo, ştim că ne vor aştepta.

— Atunci mă bucur că i-am văzut şi că am stat de vorba cu ei. Ei, dar acum trebuie să plec. Vă rog sa nu mi-o luaţi în nume de rău că nu mai pot să rămân cu voi.

Zdrenţăroşii îl asigurară pe hangiu, în cel mai prietenos mod posibil, de recunoştinţa lor şi îşi luară rămas-bun de la el,

de parcă i-ar fi dăruit întreaga lor dragoste. După ce acesta plecă, cel cu praştia bătu cu pumnul în masă şi strigă:

— Ce noroc! Am scăpat de grijă. Nu s-au dus la Ostromdscha.

— Da, avem de ce ne bucura. Ce deştepţi au fost Manach el Barşa şi Barud el Amasat că au reuşit să-l păcălească pe prostănacul ăsta de hangiu, spunându-i că merg la Dorian! Acum, câinii ăia ordinari care ne-au spionat s-au dus acolo şi o să caute degeaba.

— N-am fost niciodată la Dorian şi nu ştiu cât de departe e.

— Cred că e un drum cam de şapte ore de mers călare. Indivizii n-or să ajungă decât seara acolo. Mâine vor face cercetări. Atunci or să afle că au fost duşi de nas. Dar până poimâine după-amiază n-au cum să ajungă la Ostromdscha. Putem, deci, să stăm aici, să mâncăm şi să bem, cât avem chef.

— Şi dacă hangiul se întoarce tot astăzi?

— Nu cred că are de gând asta!

— Ar fi trebuit să-l întrebăm.

— De ce?

— Dacă aş şti că se întoarce abia mâine, ţi-aş propune să rămânem aici toată ziua. O să primim, pe gratis, tot ce-o să cerem. De aşa ceva trebuie să profiţi din plin.

— Eu zic că-ţi faci griji degeaba. Hangiul rămâne precis acolo până mâine.

— Chiar crezi?

— Când îţi serbezi ziua de naştere, faci petrecerea seara.

— Asta aşa e.

— Petrecerea nu se poate termina decât după miezul nopţii. Crezi cumva că la ora aia se va urca pe cal să vină acasă, pe un drum pare durează câteva ore?

— Ai dreptate, fu de acord şi celălalt şi trase o înghiţitură zdravănă din ulcior. Hangiul o să doarmă mâine până târziu.

Putem sta foarte bine aici şi o să rămânem şi peste noapte. N-avem de ce să ne mai temem de cei patru şi nici nu trebuie să ne mai grăbim.

— Bun! Rămânem. Merităm şi noi câteva ore plăcute. Când mă gândesc la noaptea de alaltăieri, îmi vine să înnebunesc. Omul acesta, care călăreşte armăsarul, care e pe deasupra şi un câine de creştin, un necredincios, s-a aflat în mâinile noastre şi l-am lăsat să ne scape!

— Da, suntem de neiertat! O singură lovitură de cuţit şi ghiarul era mort!

— O să fie vai de el şi de tovarăşii lui de drum, când vor veni la Ostromdscha. Direct în iad o să-i trimitem, pe toţi patru!

— Hm! De fapt, pe noi doi nici nu ne interesează treaba asta. Suntem doar soli şi vom fi plătiţi pentru asta.

— Da, dar cel care mă plăteşte îmi este prieten şi îi stau alături.

— Chiar şi dacă e vorba de o crimă?

— De ce nu, dacă asta aduce bani? Ce, e cumva păcat să omori un ghiaur?

— Nu, e chiar o faptă lăudabilă. Cine ucide un ghiaur, acela mai urcă o treaptă spre cel de-al şaptelea cer. Asta este vechea învăţătură, de care, din păcate, oamenii nu mai vor să audă. Mă mănâncă degetele să-i trag un glonţ în cap străinului, dacă apare la Ostromdscha.

— Şi pe mine.

— Gândeşte-te ce câştig am avea de pe urma acestui lucru! Am fi şi bine plătiţi şi în plus, tot ceea ce are asupra lui ne-ar reveni nouă. Numai calul singur ar fi o adevărată avere pentru noi. Am putea primi pe el o sumă considerabilă.

— Sau poate n-am primi nimic, căci tare mă tem că nu noi vom fi aceia care vor primi calul!

— De ce nu?

— Manach el Barşa şi Barud el Amasat sunt la fel de

deştepţi ca şi noi.

— Hm! Asta cam aşa e. Dar am putea să-l tragem uşor pe sfoară.

— Cum?

— N-o să le spunem că străinul s-a dus la Dorian. O să le spunem că a scăpat şi probabil s-a duş spre... spre... spre orice localitate, o să ne mai gândim unde anume. Apoi, poimâine plecăm spre Dorian şi îi pândim pe cei patru străini.

— Ai avut o idee excelentă. Mă tem, însă, că Manach şi Barud nu se vor lăsa păcăliţi.

— Am pornit-o cu stângul, atunci!

— Şi de fapt, cine ştie cât o să dureze până-i găsim.

— Nici măcar o oră.

— Eu sunt convins de contrariu. Ştim doar că trebuie să ajungem la ruine. Dar acolo putem să pierdem o mulţime de timp, căutându-i.

— Ai uitat că trebuie să ne adresam bătrânului *mübarek?*

— Ştiu foarte bine. Dar, mai întâi, se pune întrebarea dacă i-au spus exact unde se vor afla şi în al doilea rând, nici nu-l cunoaştem pe bătrân.

— Poarta şi el *koptscha*, semnul tainic al alianţei noastre.

— Dar ăsta nu-i un motiv să ne spună nouă orice secret.

— Atunci, avem parola pe care ne-a spus-o Barud el Amasat şi pe care i-o va comunica şi bătrânului. Auzind-o ne va destăinui sau ne va arăta locul unde se află fugarii. Deci, de găsit, o să-i găsim imediat. Nu-mi fac griji din pricina asta. Se pune întrebarea dacă... dar, uite, tocmai iese hangiul pe poartă! Bea, să vedem dacă într-adevăr argatul ne va umple din nou ulciorul.

Au băut şi au băut şi spre mirarea mea, era cât pe ce să spun spre groaza mea, au golit într-adevăr ulciorul. Apoi unul dintre ei se duse la fereastră şi strigă afară, după care intră un argat care primise indicaţiile necesare de la stăpânul lui.

Cei doi oaspeţi neobişnuiţi aflară de la el că le va aduce

tot ceea ce-i vor cere şi aceştia îi porunciră mai întâi să le umple din nou ulciorul. Chiar şi un rinocer s-ar fi îmbătat criţă din două ulcioare pline cu un asemenea rachiu, aşa că am fost convins că, în scurt timp, se vor afla într-o asemenea stare, încât nu mai avea nici un rost să-i spionez.

Într-adevăr, când a fost adus cel de-al doilea ulcior, plin, stăteau tăcuţi unul lângă altul, priveau fix în faţă şi beau, cu scurte pauze. Mi-am dat seama că nu mai era nimic de aflat de la ei, aşa că m-am hotărât să plec.

15. Un poliţai cu multe probleme pe cap

Nu eram prea mulţumit de izbânda mea. Ce reuşisem, de fapt? Ştiam acum precis că trebuia să-i căutăm la ruinele de la Ostromdscha pe Barud el Amasat, Manach el Barşa şi pe temnicerul care fugise cu ei din Adrianopol. Dar ruinele acestea puteau să fie foarte distanţate între ele. Şi poate ca respectivii nici nu stăteau acolo, decât noaptea sau la anumite ore.

Mai auzisem, de asemenea, că există un bătrân, un aşa-numit „Sfânt”, de la care cei doi puteau afla cu ajutorul unei parole unde se aflau ceilalţi trei. Dar unde se afla acest „Sfânt” care deţinea în alianţa ticăloşilor un loc de frunte? Unde era de găsit? Tot la ruine? Şi care era acel cuvânt de recunoaştere? Pe „Sfânt” mă încumetam să-l găsesc destul de uşor. Dar să aflu cuvântul magic era cel puţin foarte greu, dacă nu chiar imposibil. Poate, totuşi, reuşeam să-l iau prin surprindere pe bătrân şi să-i smulg secretul.

Eram convins că cei doi beţivi din odaie deveniseră inofensivi, cel puţin până mâine. În scurt timp se vor chercheli în aşa hal, încât n-or să mai ştie nimic de ei. Nici mâncare n-o să le mai trebuie şi or să se ghemuiască într-un colţ, unde vor dormi adânc, după beţia trasă. Era un mare avantaj pentru mine, căci, în felul acesta, cei pe care-i căutam nu mai puteau fi avertizaţi de venirea noastră şi puteam să petrec timpul, de astăzi după-amiază până mâine după-amiază — căci beţivii n-aveau cum sosi mai devreme la Ostromdscha — făcând cercetări în legătură cu cei trei fugari.

Şi acum, întrucât nu mai era nimic de spionat, m-am furişat, fără zgomot, din spatele peretelui de leasă şi m-am îndreptat spre odaia de dormit. Era zăvorâtă pe dinăuntru.

Am zgâriat uşor cu vârfurile degetelor uşa, iar Halef mi-a

deschis. Împreună cu el se aflau ceilalţi doi tovarăşi de drum ai noştri şi un argat.

— Trebuie să zăvorâm uşa, sidi, spuse acesta, în şoaptă. Ticăloşilor le-ar putea trece prin minte să vină să vadă dacă nu-i cineva pe aici.

— Ai dreptate. Unde sunt cei ai casei?

— S-au ascuns, pentru că hangiul le-a spus că s-ar afla pe câmp.

— Trebuie să pornim îndată la drum. Du-te tu înainte şi ai grijă să putem pleca fără să fim văzuţi!

Argatul, căruia îi adresasem aceste cuvinte, ne lăsă să ieşim, închise uşa, puse zăvorul şi apoi o luă înainte, fără zgomot.

Celălalt argat, cel care îi servea pe oaspeţi, era şi el pregătit. Intră în odaia unde se aflau cei doi cheflii şi începu să vorbească tare cu ei, pentru a le distrage atenţia şi în felul acesta, ne-a fost uşor să ieşim nevăzuţi din casă şi să ajungem în curte.

De aici, am ajuns repede în spatele clădirii, unde ne aştepta un argat care ne-a condus o bucată de drum, până pe câmp, unde ne aştepta Ibarek, cu câţiva argaţi şi cu caii.

— În sfârşit! spuse el. Cred că ţie ţi-a trecut timpul mai uşor decât mie. Acum, însă trebuie să pornim îndată. Încălecaţi!

— Dar mai întâi, vreau să plătesc Spune-ne cât îţi datorăm!

— Voi să-mi datoraţi? rase. Nimic, absolut nimic!

— Aşa ceva nu putem să acceptăm!

— Ba da! Aţi fost oaspeţii mei.

— Nu. Am venit la tine neinvitaţi şi noi am fost aceia care v-am cerut tot ce am băut şi am mâncat.

— Effendi, vrei să mă superi? Tu vrei să-mi facă un serviciu-nepreţuit, iar eu să cer bani de la tine pentru bere şi pentru ouă? Asta n-am s-o fac în nici un caz!

În ceea ce mă priveşte, aş fi acceptat de la bun început, dar m-am împotrivit doar din cauza lui Halef. Mă amuza să-i văd figura zguduita parcă de un spasm nervos. Probabil că se temuse că, totuşi, am să plătesc, de aceea se grăbi să intervină în discuţie:

— Sidi, cunoşti *Coranul* şi tălmăcirile sale. De ce te împotriveşti învăţăturilor îngerului Gavril? Nu pricepi că este un păcat să respingă mâna binefăcătoare care ţi se întinde? Cine dă de pomană, acela îi dă lui Allah, iar cine respinge un dar, acela îl jigneşte pe Allah. Sper să te căieşti pentru asprimea inimii tale şi săi ţi îndeplineşti datoria faţă de Profet, încalecă şi nu-ţi mai bate capul cu piaştrii de care n-are nimeni nevoie!

Spuse totul cu atâta seriozitate şi ardoare de parcă era vorba de osândă şi mântuire. Râzând, am cedat şi le-am dat doar argaţilor un bacşiş, o nimica toată, de care aceştia au fost bucuroşi. Apoi am pornit la drum, luând-o prin spatele satului şi după aceea cotind spre drumul care ducea spre Ostromdscha.

N-am mers pe acest drum decât puţin timp. Când am lăsat satul în urmă, l-am întrebat pe Ibarek:

— Drumul acesta este singurul care duce spre Ostromdscha?

— Este cel mai drept. Altele sunt mai lungi.

— Atunci să căutam un astfel de drum. Vreau să-l evit pe acesta.

— De ce?

— Pentru că mâine, când cei doi zdrenţăroşi vor veni după noi.

— Mâine? mă întrerupse hangiul.

— Da, vor să rămână până mâine la tine, pentru că nu trebuie să plătească. Nu se aşteaptă să vii decât mâine, pentru că, după părerea lor, în seara asta vei bea zdravăn, fiind ziua ta de naştere.

— Ticăloşii! Am să le fac o surpriză şi-am să le spun că ziua mea de naştere nu-i astăzi.

— N-ai să faci asta. Este şi în interesul tău ca cei doi să nu ajungă la Ostromdscha decât mâine după-amiază. Ai să înţelegi de ce. Dacă vin după noi, s-ar putea să-şi dea seama că am plecat spre Ostromdscha şi nu spre Dorian. Asta ar putea să-mi strice toate planurile.

— Bine! Dacă aşa vrei, vom merge pe alt drum. Chiar de aici, porneşte un drum spre stânga, peste câmpuri. O să mergem în aşa fel, încât să ajungem pe drumul Kusturlu.

Am cotit, deci, într-o parte. Dar ceea ce numea Ibarek drum, era orice altceva numai drum, nu. Se vedea după urme că trecuseră, din când în când, oameni pe aici, dar drum nu exista.

În dreapta şi în stânga erau câmpuri, cultivate în mare parte cu tutun. Se observau şi câteva mici şi sărăcăcioase plantaţii de bumbac. Urma apoi iarăşi teren necultivat şi în sfârşit pădure, prin care am trecut, fără să fi găsit vreo cărare.

Până aici mersesem în tăcere, acum însă, hangiul nu-şi mai putu înfrâna curiozitatea.

— Ai auzit ce-am vorbit cu băutorii ăia de rachiu? mă întrebă.

— Nu mi-a scăpat nici un cuvânt...

— Ei, eşti mulţumit de mine?

— Ţi-ai jucat excelent rolul. Trebuie să te felicit.

— Mă bucur. Nu mi-a fost chiar aşa de uşor s-o brodesc.

— Ştiu, tocmai de aceea m-am bucurat de două ori mai mult de agerimea minţii tale. Mi-ai dovedit că eşti un mare şmecher.

— Effendi, sunt încântat să aud asta din gura ta, căci o laudă venită de la tine are o valoare înzecită.

— Aşa? De ce?

— Pentru că eşti un învăţat, care ştie totul, de la soare şi

până la cel mai mic bob de nisip şi un erou pe care n-a reuşit nimeni să-l învingă până acum. Cunoşti împăraţi şi regi, care te stimează şi te afli şi sub protecţia sultanului.

— Cine ţi-a spus toate acestea?

— Unul care le ştie pe toate.

Mi-am dat imediat seama că micul meu hagiu, Halef, dăduse iar frâu liber lăudăroşeniilor. Îşi spunea „prietenul şi ocrotitorul meu" şi cu cât mă ridica mai mult în slăvi, cu atât i se părea că se răsfrânge mai multă strălucire şi asupra lui. O privire aruncată spre el mi-a dovedit că se temuse să nu izbucnesc şi de aceea, chiar de când începuse Ibarek să vorbească, rămăsese puţin în urma noastră.

Faptul că hangiul nu-mi dăduse un răspuns direct la întrebare era o dovadă că Halef îi interzisese să-i pomenească numele.

— Şi cine-i acela care le ştie pe toate, chiar şi lucruri de care eu nu am habar? am întrebat.

— N-am voie să-i spun numele.

— Bine! Atunci, am s-o fac eu. Ţi-a spus cum îl cheamă?

— Da, effendi.

— Are un nume foarte lung. Nu-l cheamă cumva pe micul netrebnic Hagi Halef Omar... şi aşa mai departe?

Ibarek ezită, încurcat. Dar, când i-am aruncat o privire mai încruntată, a recunoscut.

— Da, aşa îl cheamă.

— Ei, trebuie să-ţi spun că este un mare mincinos.

— Effendi, asta o spui din modestie.

— Nu. Să nu-ţi treacă prin cap aşa ceva! Nu sunt deloc modest. De asta poţi să-ţi dai seama şi din faptul că am mâncat nişte jumări de ouă minunate, pe care nici nu le-am plătit.

— Fii liniştit, effendi, mă întrerupse el.

— Nu, trebuie să vorbesc, ca să îndrept greşeala făcută de acest hagiu Halef Omar. Pur şi simplu a minţit. Cunosc într-

adevăr regi şi împăraţi, dar după nume, iar pe unii dintre ei chiar i-am văzut, dar ei nu mă stimează. Nici măcar nu-mi cunosc numele. Nici nu exist pentru ei.

După expresia feţei lui Ibarek, mi-am dat clar seama că acorda mult mai multă încredere lăudăroşeniilor micuţului decât adevărurilor spuse de mine.

— Iar în ceea ce priveşte erudiţia mea, am continuat, lucrurile nu stau tocmai aşa. Cum adică, să cunosc totul de la soare până la bobul de nisip? Ei, da, despre bobul de nisip ştiu şi eu câte ceva, ca oricare altul. Dar despre soare nu ştiu nimic altceva decât că pământul se învârteşte în jurul lui, la ce distanţă ne aflăm de el, ce volum are, ce greutate prezumtivă are, ce diametru are, cum...

— Cu voia lui Allah! Cu voia lui Allah! strigă omul, se uită speriat la mine şi îşi trase calul de lângă al meu.

— Da' ce te-a apucat de strigi aşa? l-am întrebat.

— Asta ştii? Tot ce mi-ai spus acum?

— Fireşte.

— La ce distanţă se află soarele de noi?

— La aproximativ treizeci şi trei de milioane de mile turceşti.

— *Oh*, *Allah*, *Wallah*, *Tallah*! Effendi, mi-e groază de tine!

Se holba pur şi simplu la mine. Atunci, Halef îşi apropie calul de noi şi spuse:

— Oh, sidi al meu ştie mult mai multe. Ştie că există stele pe care nu le vedem şi că nu mai există stele pe care le zărim în fiecare noapte. El însuşi mi-a spus toate astea şi mi-a explicat. Dar am uitat, deoarece capul meu este prea mie ca să încapă în el aşa o mulţime de sori şi de stele.

— Este adevărat? strigă turcul.

— Da, întreabă-l chiar tu.

Atunci Ibarek dădu drumul frâului şi îşi ridică mâinile spre faţă, aşa încât toate cele zece degete erau îndreptate spre mine. Acesta este obiceiul în ţările mediteraneene, atunci

când vrei să te aperi de vrăjitorii.

— Nu! strigă. Nu-l întreb. Nu vreau să ştiu nimic. Nu vreau să mai aflu nimic. Să-mi ferească Allah capul de asemenea lucruri şi asemenea cifre. Mi-ar plesni în bucăţi ca o piuliţă veche în care s-a pisat prea mult praf. Hai, mai bine, să ne continuăm drumul.

Apucă din nou frâul şi îşi puse calul în mişcare, în vreme ce mormăia:

— Şi mai zici că hagiul este un mincinos. Mi-a spus chiar prea puţine despre tine!

Am considerat de datoria mea să pun lucrurile la punct:

— Ibarek, i-am explicat, ceea ce ai auzit de la mine, acum, în ţara mea ştie orice copil.

Dar cuvintele mele au avut un efect invers decât cel pe care-l aşteptam.

— Cu voia lui Allah! strigă el. Foarte mulţumesc pentru o asemenea ţară, unde chiar şi copiii trebuie să cântărească stelele. Ce fericire că nu m-am născut în Ţara Nemţească! Cizmarul de la care am învăţat să prepar berea nu mi-a spus nimic despre aceste lucruri şi bine a făcut. Hai să vorbim despre altceva! Ai fost mulţumit de mine şi asta îmi dă speranţa că-mi voi recupera banii.

— Dacă speranţele mele nu mă înşeală, ai să ţi-i recuperezi.

— Speranţe? Ce şi tu doar speri?

— Da. Dar ce altceva ai vrea să fac?

— Credeam că ştii cu siguranţă, effendi.

— Te-ai înşelat.

— Nu, pot să jur că ştii cu siguranţă. Cel care poate citi, în deşert, în pădure şi pe câmp, urmele oamenilor care demult au dispărut, acela ştie cu precizie şi unde se află-banii care mi-au fost furaţi.

Acum chiar că m-am înfuriat. Micuţul hagiu mă putea uşor pune într-o situaţie proastă, cu lăudăroşeniile lui rostite fără

să gândească.

— Fireşte, asta tot Halef ţi-a spus-o? l-am întrebat pe Ibarek şi apoi m-am adresat micuţului:

— Halef, de ce ai rămas în urmă? Vino lângă noi!

— Ce trebuie să fac, sidi? întrebă el, prietenos, aşa ca un căţel care ştie că a fost chemat să fie ciomăgit şi vine dând din codiţă.

— Ar trebui să încasezi nişte lovituri de bici pe spinare, asta ar trebui! Şi ştii de ce?

— Sidi, pe credinciosul tău Halef nu-l baţi niciodată. Asta ştiu precis!

— Tocmai asta-i nenorocirea, că-ţi închipui, că n-aş putea să te pedepsesc. Mai există şi alte pedepse în afară de bici. Ar trebui să te lăsăm să te uiţi, în timp, ce noi mâncăm friptură de găină!

Am spus-o ameninţător şi pe un ton furios. Friptura de găină era slăbiciunea vieţii lui. El, însă, zâmbi:

— Sidi, mai degrabă n-ai mânca tu nimic şi mi-ai da mie găina toată.

— Gura! Dacă nu pot s-o rezolv altfel, o să te gonesc!

— Sidi, doar ştii foarte bine că aş veni după tine. Sunt tovarăşul tău de drum. Împreună am flămânzit şi am suferit de sete, am asudat şi am îngheţat, am plâns şi am râs... sidi, doi oameni ca noi nu se despart aşa de uşor.

Bunul hagiu avea dreptate. Ştia el sigur ce urma când atingea această coardă sensibilă. Furia mea se risipi pe loc.

— Dar, Halef, n-ar trebui să mai torni atâtea gogoşi!

— Da' ce, sidi, astea erau gogoşi? N-am ştiut. Tu eşti ca o trufă de Perigord. Asta e o delicatesă şi costă scump, dar se piteşte sub pământ, pentru că nu vrea să se vorbească despre ea. Numai eu te cunosc foarte bine şi pentru că te văd zâmbind din nou prietenos, îmi creşte inima de bucurie. Allah aduce norii şi tot el aduce şi strălucirea soarelui. Omul trebuie să ia tot ceea ce-i dă Allah.

Ce-i drept, îmi strălucea faţa de plăcere. Dracu' poate să rămână grav când e comparat, în felul acesta ingenios, cu o trufă. A trebuit să râd, iar micul hagiu a râs şi el. De fiecare dată, acesta era sfârşitul când începeam să-mi vărs furia pe el.

Ne-am continuat drumul.

Mi-am dat seama, din privirile pe care turcul mi le arunca, din când în când şi din faptul că-şi înfrânase puţin calul, că simţea faţă de mine o teamă deosebită.

Ne apropiasem de capătul pădurii şi acum mergeam în trap peste o pârloagă, care oferea cailor cale deschisă. Atunci, se trezi din nou curiozitatea hangiului Ibarek:

— Effendi, oare voi putea să mă întorc astăzi acasă?

— Nu prea cred, doar vrei să-ţi recuperezi banii, nu?

— Fireşte.

— Atunci, precis va trebui să rămâi mai mult timp. Mai întâi trebuie să-i găsim pe ticăloşi şi apoi să le cerem socoteală.

— Dar tu ştii unde sunt!

— Nu te lăsa păcălit de hagiu. Ştiu că s-au ascuns la Ostromdscha, mai mult nu. Va trebui să-i caut.

— Atunci, o să cerem informaţii despre ei.

— Ar fi inutil. Fugarii vor fi cu băgare de seamă, să nu-i vadă nimeni.

— Vai! Înseamnă că n-o să-i găsim nici noi!

— Poate totuşi o să-i găsim. Am dat de-o urmă.

— Unde, aici pe pământ?

Ibarek auzise de la Halef că m-aş pricepe la citirea urmelor. Acum credea că un asemenea lucru trebuia să se afle în faţa mea, pe sol.

— Nu, am răspuns şi i-am indicat fruntea. Aici se află urma după care trebuie să mergem. Eşti cumva cunoscut în Ostromdscha?

— Da. Doar e cel mai apropiat oraş de satul meu.

— Este vreun munte acolo pe unde se află nişte ruine?

— Sunt o grămadă de ruine.

— De unde provin?

— Nu se ştie exact. Bulgarii spun că ar fi avut odată o mare împărăţie şi unul dintre principii lor ar fi locuit în acest castel. Apoi au venit duşmanii, au cucerit cetatea şi au distrus-o.

— La fel spun şi turcii?

— Unii, da. Alţii spun că ar fi fost greci acolo.

— Pentru noi, e totuna. Se poate ajunge uşor la ruine?

— Da, foarte uşor.

— Şi nu este interzis să urcăm până la ele?

— Nu. Poate să urce oricine şi totuşi, doar puţini se încumetă s-o facă.

— De ce?

— Pentru că acolo sus îşi au sălaşul nişte duhuri rele.

— Aha, aşa vasăzică! Ei, noi o să facem cunoştinţă cu ele.

— Ai înnebunit, effendi?

— Nici gând. Întotdeauna mi-am dorit să văd un asemenea duh. Acum mă bucur că îmi voi îndeplini dorinţa.

— Las-o baltă, effendi!

— Ei, aş! Nici nu mă gândesc.

— Dar, gândeşte-te că duhurile nu apar ziua!

— Dar nici n-o să le caut ziua.

— O, Allah! Doar nu vrei să urci noaptea acolo?

— Ba, poate că da.

— Dar n-ai să te mai întorci niciodată. Or să te ucidă duhurile!

— Tare sunt curios cum vor face asta.

— N-o lua în râs, effendi! Duhurile rele nu te întreabă, din păcate, dacă poţi să masori luna şi stelele. Nu te întreabă nimic, ci te apucă de chică şi-ţi sucesc gâtul, cu faţa la spate.

— Oho!

— Da, da! replică el.

— S-au mai întâmplat până acum astfel de cazuri?

— Mai multe!

— Sus, la ruine?

— Da. Dimineaţa au fost găsiţi oameni între ruine, cărora faţa le era sucită la spate.

— Oamenii aceia erau cunoscuţi?

— Nu. Erau străini. Doar odată; venise un poliţai nou în Ostromdscha. Spunea că nu crede în duhuri. Şi-a luat cuţitul şi pistolul şi a urcat printre dărâmături. A doua zi, l-au găsit şi pe el la fel ca pe ceilalţi. Toată faţa îi era roşie şi umflată, iar limba îi atârna afară din gură.

— De mult s-a întâmplat asta?

— Cu mai puţin de doi ani în urmă. Eu însumi l-am văzut pe omul ăsta atât de îndrăzneţ.

— Când încă mai trăia?

— Da, dar i-am văzut apoi şi leşul.

— Descrie-mi-l.

— Arăta îngrozitor.

— Doar atât poţi să-mi spui? Aş vrea să ştiu, mai ales, cum îi arăta gatul.

— Înspăimântător! Se vedea clar cum îl înhăţase duhul cu ghearele.

— Cum arătau urmele de gheare?

— Ca nişte semne lungi, înguste, învineţite, în spate două şi în faţă opt.

— Eram sigur.

— Ai văzut şi tu vreunul care a fost ucis de stafii?

— Nu, niciodată. Duhurile din patria mea nu ucid oameni. Sunt nişte spirite paşnice. Ele sunt de trei feluri. Li se spune *Plagegeister*, *Schöngeister* şi *Salmiakgeister*[1]. Doar primele dintre ele pot deveni supărătoare, celelalte nu fac nimic.

— Ce noroc pentru patria ta că nu există asemenea duhuri

[1] Joc de cuvinte (în lb. germ.): *Geist* înseamnă spirit, duh; *Plagegeist* = spirit rău (în basme); *Schöngeist* = estet; *Salmiakgeist* = amoniac.

acolo! Ale noastre sunt mult mai rele; îţi sucesc gâtul şi mori. De aceea, te rog, în numele lui Allah, nu urca noaptea acolo. Altfel va trebui să-ţi coborâm leşul dintre ruine.

— Hai să nu mai vorbim despre ruine. Spune-mi mai bine dacă nu cumva cunoşti la Ostromdscha vreun om căruia îi zice, bătrânul *mübarek*?

— Bineînţeles că-l cunosc.

— Aş putea să-l văd şi eu?

— Dacă este acasă, da. Oricine poate merge la el.

— Deci, ai fost şi tu la el?

— Deseori. I-am dus nişte piaştri pentru leacurile sale.

— Ah, este doctor sau farmacist?

— Este un „Sfânt”.

— Dar un „Sfânt” nu foloseşte leacuri!

— De ce nu? Cine ar putea să-i interzică? Din contră, toţi oamenii se bucură că există el acolo. Acolo unde nici un doctor sau farmacist nu mai poate ajuta, el ajută precis.

— Deci, te-a ajutat şi pe tine?

— Destul de des. M-a ajutat pe mine, pe ai mei şi chiar vitele mele.

— Înseamnă că este doctor de oameni şi animale. Este ceva foarte ciudat.

— Oh, el însuşi este şi mai ciudat.

— Cum adică?

— Are peste cinci sute de ani.

— Asta n-o mai cred.

— Să nu spui asta, căci eşti pierdut!

— Dar ce, e chiar aşa periculos să-l vorbeşti de rău?

— Da. Are un spirit care zboară încoace şi încolo să afle ce se mai vorbeşte despre el.

— Minunat! Nu ştii cumva dacă acest spirit poate fi văzut?

— Fără îndoială că poate fi văzut. Îl poartă cu el. Este un corb uriaş, negru ca noaptea.

— Hm! N-are cumva şi o pisică mare, neagră?

— Într-adevăr! De unde ştii?

— Am bănuit doar. Ai fost şi în odaia unde pregăteşte leacurile? N-ai văzut acolo păsări şi şerpi împăiaţi? Boi de baltă în borcane? Lilieci care atârnau de tavan?

Ibarek era din ce în ce mai uimit.

— Effendi, strigă, îl cunoşti pe bătrân?

— Nu.

— Dar văd că ştii ce are în odaie.

— Asta, pentru că am cunoscut alţii la fel ca el.

— Fiecare are o astfel de odaie?

— Majoritatea au. Da şi mulţi alţii pretindeau că ar avea o vârstă de câteva sute de ani. Omul acesta este de mult la voi?

— Nu. Doar de şase ani

— Aşa, aşa! Şi de când există duhurile rele la ruine?

— Oh, dintotdeauna.

— Şi întotdeauna au frânt gâturile oamenilor?

— Nu. Doar de câţiva ani au început să facă asta.

— Foarte curios! Nu ştii cumva cam de câţi ani?

— Primul, căruia i-a fost sucit gâtul era un grec care, cu o zi înainte venise să-mi vândă ceva. A doua zi dimineaţa zăcea mort, între ruine. De atunci au trecut, după câte ştiu eu, cam cinci sau şase ani.

— Deci, cam tot atât de când locuieşte bătrânul în Ostromdscha. „Sfântul” ăsta n-are şi alte calităţi neobişnuite?

— Ba da. Nu bea şi nu mănâncă niciodată.

— Şi totuşi trăieşte?

— Spune că, tocmai pentru că n-a mâncat şi n-a băut, a depăşit vârsta de cinci sute de ani. Nici Allah nu mănâncă şi de aceea este etern. Sfântul n-a avut niciodată dinţi, tocmai pentru că nu a mâncat.

— Încep să cred că este un mare sfânt.

— Chiar aşa şi este. Allah îl iubeşte şi de aceea, i-a dat darul de a se putea face nevăzut.

— Chiar aşa? Ai fost tu vreodată martor când s-a făcut nevăzut?

— Da.

— Povesteşte-mi!

— Ştiam că fiul vecinului meu era bolnav şi că bătrânul urma să vină la el. Femeile din haremul meu se plângeau de dureri de cap şi doream ca bătrânul să le dea o amuletă. De aceea, la ora când ştiam că trebuie să sosească *mübarekul*, m-am aşezat în faţa porţii. Când a apărut, l-am strigat pe nume, dar nu mi-a răspuns. L-am strigat din nou şi pentru că nici de data aceasta nu mi-a răspuns, am trecut drumul, m-am dus la el, l-am salutat şi i-am spus că femeile din haremul meu aveau nevoie de ajutorul lui. El m-a privit furios şi m-a întrebat drept cine îl luam. Când i-am spus că el este renumitul sfânt, mi-a râs în nas, dar tot nu mi-a dat nici un răspuns şi a intrat în curtea vecinului. Am aşteptat mult timp, dar n-a mai apărut; doar invalidul, pe care nu-l văzusem intrând, a ieşit, şchiopătând, sprijinindu-se în cârje. Când l-am căutat apoi pe vecin şi l-am întrebat de sfânt, mi-a spus că nici nu fusese pe-acolo. Eu am jurat că l-am văzut intrând, iar el a jurat că doar invalidul fusese acolo. Bătrânul, însă, dispăruse. Ei, ce zici de asta, effendi?

— Deocamdată, nimic.

— De ce, deocamdată?

— Ca să-ţi poţi forma o părere, ar fi trebuit sa-l supraveghezi mai mult timp pe „Sfânt”. Dar poate că lucrurile se pot lămuri mai simplu decât crezi.

— Cum, effendi?

— „Sfântul” a intrat la vecinul tău prin faţă şi a ieşit prin spate.

— N-avea cum. Curtea este în faţa, iar în spatele casei nu se află nici vreo grădină şi nici vreo ieşire. Poarta pe care l-am văzut intrând este singurul loc pe unde ar fi putut ieşi.

— Poate s-a ascuns cumva?

— Unde? Casa vecinului este atât de mica. Încât oricine ar încerca să se ascundă ar fi descoperit imediat.

— Atunci toată treaba este, într-adevăr, misterioasă. Nu găsesc nici o explicaţie.

— Ba există o explicaţie, effendi, cea pe care li-am dat-o deja... „Sfântul” se poate face nevăzut, nu crezi?

Povestea asta era o şarlatanie. Dar de ce să mă fi certat cu hangiul, care părea să fie destul de destupat la minte, dar căzuse totuşi pradă superstiţiilor orientale? Poate că era chiar mai bine să-l las să creadă ceea ce voia. De aceea, am fost prevăzător şi m-am stăpânit.

— Cine nu s-a gândit până acum la astfel de lucruri şi nici n-a văzul ceva asemănător, nu poate spune nici da, nici nu.

— Dar eu spun da, zise Halef, care auzise totul.

Am observat că în ochi îi apăruse o privire vicleană.

— Crezi? l-am întrebat. Mă miră acest lucru.

— De ce, sidi?

— Pentru că după câte ştiu eu, n-ai cunoscut încă până acum pe nimeni care să aibă puterea să se facă nevăzut.

— Eu? Oh, sidi, dar de data asta te înşeli!

— Aşa? Şi când ai făcut cunoştinţă cu o astfel de persoană?

— Foarte des şi ultima dată chiar astăzi.

Am presupus că micuţului iar îi trecuse vreo drăcovenie prin cap. De aceea, am tăcut. Dar turcul parcă luase foc. Credea că dobândise o dovadă în favoarea poveştii lui şi se grăbi să-l întrebe:

— Astăzi? Cumva pe drum?

— O, nu!

— Atunci, la mine?

— Ai ghicit.

— Allah! A fost cineva la mine care s-a făcut tot atât de repede nevăzut?

— Da, la tine.

— L-am văzut şi eu?

— Fireşte.

— Cumva vreunul din cei doi, zdrenţăroşi?

— Nu-i vorba de ei.

— Atunci, cine?

— Omleta. Ai văzut-o clar când a intrat şi apoi, deodată, a dispărut.

Ibarek avea întâi o figură uluită, apoi una decepţionată şi în sfârşit, una furioasă şi îi strigă micuţului:

— Hagi Halef, vrei să spui că ai fost la Mecca, oraşul Profetului?

— Aşa e.

— Nu cred, pentru că unui hagiu evlavios i-ar fi ruşine să-şi bată astfel joc de un dreptcredincios. Am crezut că eşti un om bun şi sincer; dar nu eşti decât un pierde-vară pus pe glume.

— Ascultă, fiu al frumoasei văi a fluviului, ştii cum mă cheamă?

— Am auzit.

— Ei, cum?

— Halef.

— Acesta este numele pe care doar prietenii mei intimi au voie să mă strige. Pentru alţii mă numesc Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah. Ţine minte!

— Nimeni nu poate ţine minte aşa un nume lung, iar eu cu atât mai puţin.

— Asta dovedeşte că ai mintea cam scurtă. Sper, însă, că nu chiar atât de scurtă încât să nu reţii următoarele: sunt un adept evlavios al islamului. Dar ştiu că viaţa nu poate consta doar din rugăciuni. Allah vrea ea fiii lui să se bucure. Deci nu este un păcat să facă o glumă nevinovată. Dar dacă îmi spui că sunt un pierde-vară, doar pentru că am făcut o mică glumă, asta reprezintă pentru mine o jignire care nu se poate spăla decât cu sânge. Tu, însă, eşti gazda noastră şi trebuie

să-ţi fiu recunoscător, aşa că am să-mi înghit furia şi am să te iert.

Ţinuse acest mic discurs cu atâta haz, încât hangiul nu-avu ce face şi izbucni în râs. Împăcarea fu deplină.

— Şi tu crezi că opinia mea este caraghioasă? mă întrebă, apoi, Ibarek.

— Oh, nu! Poate am să-l văd şi eu pe bătrânul *mübarek* şi atunci este posibil să-mi pot forma propria părere. Unde locuieşte de fapt?

— Pe munte.

— Ah! Cumva la ruine?

— Nu la, ci în ruine.

— Asta — da, ăsta este, într-adevăr, un lucru foarte important pentru mine. Dar de ce s-a retras acolo?

— Ca să alunge duhurile rele.

— Da, dar din păcate n-a reuşit.

— O, ba da!

— Dar ele continuă să-şi facă apariţia şi să sucească gâturile oamenilor.

— Numai unora dintre ei. Aceste duhuri sunt foarte puternice. Nimeni, nici chiar bătrânul, nu poate să le facă să dispară, mai cu seamă că există doar o singură noapte pe an când le poţi veni de hac duhurilor.

— Care noapte este aceasta?

— Nu ştiu, în fiecare dintre aceste nopţi, bătrânul a reuşit să înfrângă câte un duh, deci, anual, câte unul.

— Asta înseamnă şase în total?

— Da. Dacă vrei sa le vezi, îţi vor fi arătate.

— Ah, pot fi văzute?

— Leşurile lor.

— Dacă aceste duhuri au trupuri?

— Da, altfel n-ar putea să se arate muritorilor! De obicei, nu au trup, dar când vor să fie vizibile, atunci au nevoie de el, şi tocmai în corpul acesta pot fi prinse, astupându-li-se toate

orificiile, ca să nu mai aibă pe unde ieşi.

— Asta-i o noutate pentru mine. Aş vrea să văd şi eu leşurile acestor duhuri.

— Am să te duc să le vezi. Dacă vrei tu neapărat, am să merg şi pe munte şi la ruine, dar numai ziua. Noaptea n-o să mă facă nimeni să merg acolo.

— Poate nici n-o să-ţi ceară nimeni să faci o asemenea faptă de eroism. Dar, aş vrea să te mai întreb ceva. Ai fost vreodată la Radowitoch?

— Deseori şi o să mă mai duc.

— Cunoşti localitatea Shiganzy?

— Am fost doar o dată acolo şi n-am stat mai mult de o oră. Este un sătuc care se află între două râuleţe.

— Ştii numele celor două cursuri de apă: Bregalnitza şi Sletowska. Cunoşti cumva pe cineva de-acolo?

— Doar câţiva.

— Poate pe măcelarul Tschurak?

— Pe acesta nu-l cunosc.

— Păcat! Aş fi vrut să-mi dai câteva informaţii despre el.

— Atunci, putem întreba de el în Ostromdscha. Am să găsesc precis pe cineva care îl cunoaşte.

— Lasă-mă mai bine pe mine să fac asta. Trebuie să fim foarte precauţi. Nu trebuie să afle nimeni că mă interesez, în mod deosebit, de el. Acolo, sus, în ţinutul Shiganzy trebuie să existe un loc care se numeşte „coliba din văgăună”. N-ai auzit cumva de numele acesta?

— S-ar putea, dar nu-mi amintesc.

— Atunci, consideră că nu ţi-am pus această întrebare.

— Asta înseamnă că aici se-ascunde vreo taină?

— Bineînţeles.

— Vezi că şi tu ai secrete, ca şi bătrânul de ale cărui puteri miraculoase te îndoieşti!

— Aşa, aşa! Chiar este o fiinţă neobişnuită?

— Mai mult decât atât. De exemplu, este atât de uscăţiv

încât i se aud oasele zornăind, când merge.

— Imposibil!

— Dar ăsta-i adevărul! Toată lumea l-a auzit!

— Chiar şi tu, Ibarek?

— Chiar şi eu, cu urechile mele!

— Atunci, sunt tare curios dacă o să aud şi eu zornăitul.

— Precis îl vei auzi, dacă vei fi atent.

— Cum se îmbracă?

— Are doar trei straie şi anume, un şal vechi, pe care-l poartă ca cingătoare pe trupul gol, un caftan larg vechi şi un şervet vechi pe cap.

— Nu poartă pantofi sau sandale?

— Niciodată, nici chiar iarna.

— Se pare, deci, că nu-i un prieten al luxului de nici un fel. Dar staţi, ce-i asta? Aici trebuie să se fi ascuns cineva.

Ajunsesem într-un ţinut împânzit de tufişuri rare. Armăsarul meu scosese un sforăit, semn că, în apropiere, se afla un om străin.

M-am oprit şi m-am uitat în jur. Nu se vedea nici picior de om. Ezitau şi ceilalţi.

— Să mergem mai departe, spuse turcul. Ce ne interesează pe noi dacă s-a ascuns cineva aici?

— Aş vrea să ştiu cine se află în spatele nostru, am replicat.

— Atunci, ai să te apuci să cauţi?

— Nu. O să-mi spună calul meu.

— Allah! Ai să-l întrebi, effendi?

— Bineînţeles.

— Şi el răspunde?

— Clar şi precis.

— Exact ca măgăriţa din Balham! Ce minune! Numai în minunile mele nu vreţi să credeţi!

— Dar asta nu-i nici o minune, căci armăsarul îmi răspunde pe limba lui nu pe a mea, aşa cum ai să vezi îndată.

Fii atent!

Vorbisem încet. Am îndemnat calul să păşească înainte şi s-a supus fără nici un fel de împotrivire. Şi spre stânga a mers de bunăvoie. Când, însă, l-am îndemnat spre dreapta, Rih sforăi din nou, începu să mişte din urechi şi să-şi învârtă coada.

— Vezi! i-am spus hangiului. Acolo, în dreapta, e cineva. Asta mi-a spus armăsarul. Mă duc să cercetez.

Fiind sigur că am să dau peste vreun vagabond, am îndemnat armăsarul s-o ia printre tufişuri. După câţiva paşi, am zărit omul pe care-l adulmecase calul. Purta straie şi arme de poliţai, şedea, comod în iarba grasă şi îşi fuma ciubucul.

După mina de automulţumire pe care o avea, se părea că omul acesta era împăcat cu Dumnezeu, cu lumea şi chiar cu el însuşi. Nici sosirea pe neaşteptate a cinci bărbaţi călări nu părea să-i fi făcut să-şi piardă cumpătul.

— Allah fie cu tine! l-am salutat.

— Şi cu voi! răspunse el.

Îi văzuse şi pe ceilalţi, care mă urmaseră.

— Cine eşti, prietene? l-am întrebat.

— Un poliţai al sultanului căruia i se supune toată lumea. Allah să-l binecuvânteze!

— Aşa să fie! Căci, atunci, o parte din binecuvântare se va răsfrânge şi asupra ta.

— Da, dar e cam sărăcăcioasă bucăţica asta de binecuvântare. Şi nici nu-i plătită niciodată la timp.

— Unde eşti slujbaş?

— În Ostromdscha.

— Şi câţi camarazi ai acolo?

— Încă nouă.

— Deci, sunteţi zece poliţai. Aveţi mult de lucru?

— Foarte mult. Omenirea e rea. Faptele celor nelegiuiţi nu ne lasă niciodată să ne odihnim. Alergăm zi şi noapte să-i prindem pe răufăcători.

— Mi se pare că te-am surprins exact în timpul unei asemenea alergături.

Nu-şi pierdu cumpătul în faţa acestei glume, ci spuse indiferent:

— Am alergat până am transpirat, de fapt numai în gând. Gândurile sunt mai rapide decât picioarele omului. De aceea, ar trebui mai degrabă cu ele să mergem, decât cu picioarele. În felul acesta nu ne-ar mai scăpa nici un răufăcător.

— Asta-i un punct de vedere admirabil cu privire la îndatoririle tale.

— Da, le iau în serios, căci asta-i datoria mea.

— Deci, urmăreşti pe cineva?

— Te interesează cumva treaba asta?

— Nu.

— Atunci de ce întrebi?

— Pentru că îmi place de tine şi pentru că eşti un filozof de la care ai ce învăţa.

— Nu ştiu exact cine-i „filozoful” ăsta, dar probabil că l-am văzut cândva. E uşor de ghicit din ceea ce ai spus că este un om deştept şi admirabil, căci ai afirmat că ai de învăţat de la el. De aceea, mă bucură că mi-ai făcut onoarea să mă compari cu el. Văd că eşti un om fin, superior. Eşti de pe aici?

— Nu. Sunt dintr-o ţară îndepărtată, care se află în Vest.

— Ah, o cunosc! Se cheamă Hindustan.

— Eşti un excelent geograf, numai că eu am căutat vestul în altă direcţie.

— Nu, vestul se află în Hindustan. Asta-i singura ţară unde se poate afla vestul; în altă parte, nu. Dar dacă nu eşti de pe aici, atunci datoria mă obligă să-ţi cer să-mi arăţi paşaportul. Ai aşa ceva?

— Am, în buzunar.

— Arată-mi-l!

Întrucât, dându-mi această poruncă, omul şedea în continuare liniştit şi-şi fuma pipa, l-am întrebat:

— Nu vrei să vii aici, să-l vezi?

— Nu, aşa ceva nu se cuvine. Nu pot să-mi ştirbesc demnitatea.

— Corect! Dar nici eu pe a mea.

— Deci, se pune întrebarea, care dintre noi este mai mare. În orice caz, a mea.

— Cum aşa?

— În primul rând, sunt poliţai, iar tu eşti un străin. În al doilea rând, patria ta se află într-un vest fals; deci, aş putea presupune că la voi sunt false chiar şi paşapoartele. Şi ca sa mă uit la un paşaport fals, n-am să mişc nici măcar un deget, cu atât mai puţin am să mă ridic de-aici.

Am izbucnit în râs.

— Eşti un slujbaş fără asemănare. Părerile pe care le ai despre obligaţiile tale sunt atât de admirabile, încât s-ar putea spune că ţi le-a inspirat însuşi Profetul.

— Dacă gândeşti aşa, atunci descalecă şi legitimează-te!

Am descălecat, într-adevăr, am scos o monedă de argint, i-am întins-o şi am zis:

— Asta-i paşaportul meu.

Privi moneda, făcu o figură bucuros-mirată, îşi scoase pentru prima oară ciubucul din gură şi strigă:

— O monedă de zece piaştri? E adevărată?

— Uită-te singur la ea!

— Asta nu mi s-a întâmplat niciodată în viaţa mea, nici măcar la Stambul. Effendi, purtările tale sunt chiar mult mai fine decât am crezut. Ai ajuns pe cea mai înaltă treaptă de educaţie şi toate porţile paradisului îţi sunt deschise.

— Vrei să spui că paşaportul meu e bun?

— E foarte bun. Nici nu-i fals, aşa cum m-am temut la început. Nu vor şi tovarăşii tăi de drum să se legitimeze?

— Nu e nevoie.

— Cum adică?

— Uită-te mai bine la paşaportul meu! Este completat

pentru noi toţi.

— Asta nu-i bine. Padişahul ar trebui să ordone ca fiecare străin să se legitimeze cu un astfel de paşaport.

— Poate o s-o facă mai târziu. Deci, ai fost la Stambul?

— Mai mulţi ani.

— De când eşti aici?

— Doar de două săptămâni.

— Atunci este explicabil de ce nu-l cunoşti pe unul dintre însoţitorii mei, care locuieşte pe aici, prin împrejurimi, zicând acestea, am arătat spre hangiu. Vezi, deci, că nu toţi sunt străini. Acum ne permiţi să ne continuăm drumul?

În ciuda acestei întrebări, aveam intenţia să mai rămân. Iar el îmi răspunse, aşa cum mă aşteptam.

— Sigur că da. Dar, dacă doreşti poţi să mai rămâi puţin. Îmi face plăcere să mă întreţin cu oameni a căror purtare este o desfătare pentru mine.

— Şi eu sunt la fel de încântat de purtarea ta. Aş putea să aflu cine era omul pe care îl urmăreai aşa de grăbit în gândurile tale?

— Cu drag ţi-aş face pe plac, dar îmi vine greu să vorbesc.

— Nu mi s-a părut, până acum.

— O, ba da. Când alergi în felul acesta în gând, asuzi din greu şi plămânii îşi pierd respiraţia. N-ai nimic care mi-ar putea răcori limba înfierbântată?

L-am înţeles perfect, totuşi am întrebat:

— De obicei, cam ce preferi?

— Metal rece, de exemplu puţin argint. Asta răcoreşte excelent.

— Şi cât de mare ar trebui să fie?

— O monedă de cinci piaştri.

— Ei, atunci, pot să-ţi fiu de ajutor. Iată una!

Am scos moneda de cinci piaştri şi i-am dat-o. În loc s-o pună pe limba înfierbântată, a băgat-o la cingătoare şi a zâmbit.

— Ei, acum pot să vorbesc mai uşor. Este ceva natural. Cine n-a aflat, nici nu poate să înţeleagă. Atunci când aştepţi luni de zile să primeşti solda, viaţa şi vorba ţi se par tare grele, mai ales atunci când trebuie să faci şi asemenea salturi, ca mine. Trebuie să prind nu unul ci trei răufăcători.

— Ţi se cere cam mult!

— Aşa de mult, încât de astăzi de dimineaţă stau aici şi mă gândesc cum să fac să-i prind pe ticăloşi. Situaţia-i foarte grea, nu-i aşa?

— Foarte!

— Sper totuşi să-mi vină un gând bun.

— Dar nu se presupune că ar trebui să fii pe urmele răufăcătorilor?

— Chiar sunt pe urmele lor!

— Da, în gând! Dar ar trebui să fii şi cu picioarele.

— Nu, nici un om cu judecată n-ar gândi aşa. Dacă aş fi alergat de astăzi de dimineaţă, fără să mă odihnesc, aş fi fost peste măsură de istovit şi tot nu i-aş fi înhăţat pe răufăcători. Am preferat să mă aşez aici şi să mă gândesc cât de departe ar fi putut să ajungă.

— Deci nu ştii încotro au fugit?

— Da' cine poate şti? S-a spus că s-ar fi îndreptat spre Dorian. Cel care, însă, e destul de deştept, acela îşi spune în sinea sa că nu s-ar fi dat ei de gol încotro au pornit-o după ce au comis fapta cea rea.

— Ai perfectă dreptate. Nu ţi s-a dat nici o indicaţie despre ei?

— O, ba da! Călăresc pe cai bălani şi au furat, pe lângă nişte obiecte de aur şi o sută de lire. Acum stau şi mă gândesc cum m-ar putea ajuta lucrurile acestea dau de ticăloşi.

Era atât de caraghios, cum îşi bătea singur joc de el, încât cu greu m-am stăpânit să nu izbucnesc în râs.

— Deci, toţi camarazii tăi sunt la fel de ocupaţi ca şi tine

să reflecteze la cei trei cai bălani? l-am întrebat.

— Nici nu le trece aşa ceva prin cap, căci habar n-au de lucrul acesta.

— Şeful politiei nu le-a spus nimic?

— Nu.

— Deci, nu i-a trimis şi pe ei după hoţi?

— Nu.

— Ar fi trebuit, totuşi, s-o facă!

— Chiar crezi? Şeful poliţiei e de altă părere. A trimis doar după mine, căci eu sunt cel mai bun şi cel mai perspicace spion al lui şi mi-a dat timp de gândire şase zile, cu privire la acest eveniment. Eu, însă, sper să rezolv lucrurile chiar aici. De aceea m-am retras în singurătate şi stau serios la sfat cu mine însumi. Camarazii mei n-au aflat nimic, căci nu trebuie să se zvonească nimic. Dacă află hoţii că suntem pe urmele lor, or să fugă tot mai departe şi nu ne alegem cu nimic.

— Şi dacă, până atunci, cheltuiesc banii?

— Înseamnă că aşa a fost voia lui Allah şi nici un om deştept n-o să aibă nimic de obiectat.

În timpul întregii mele conversaţii cu ochiul legii, am observat că Ibarek era deosebit de agitat în sinea sa. Fusese absolut convins că toată poliţia era în picioare, pentru a-l ajuta să-şi recupereze banii care-i fuseseră furaţi. Acum, spre stupefacţia lui, afla că doar un singur poliţai fusese însărcinat cu rezolvarea cazului. Şi chiar şi acesta primise un răgaz de şase zile şi nu ca să pună mâna pe hoţi, că doar ca să mediteze asupra acestui eveniment!

Omul se retrăsese în singurătate şi ducea o viaţă liniştită, îndulcită de ciubucul său. Alergase în gând după hoţi, aşa cum se exprimase, foarte liniştit, chiar el.

Era prea mult pentru cel care fusese jefuit. Voise să intervină în discuţie de mai multe ori, dar privirile şi semnele mele rugătoare îl împiedicaseră s-o facă.

Acum, însă, nu-şi mai putu ţine în frâu furia. Ibarek sări de

pe cal, se îndreptă spre slujitorul dreptăţii, care trăgea din pipă şi strigă:

— Ce-ai spus? Că ar fi voia lui Allah?

— Da, răspunse, candid, cel întrebat.

— Ca banii să fie cheltuiţi?

— Dacă au dispărui, înseamnă că aşa a vrut el.

— Aşa! Frumos! Asta-i chiar culmea! Ştiţi de unde au fost furaţi?

— Din Dabila, cred.

— Aşa cred şi eu. Şi de la cine?

— De la un om pe care-l cheamă Ibarek.

— Îl cunoşti?

— Nu.

— Atunci ar trebui să faci cunoştinţă cu el!

— Poate! Când îi voi aduce pe hoţi.

— Nu! Chiar acum, pe loc, ai să-l cunoşti! Pe mine mă cheamă Ibarek şi eu sunt acela care am fost jefuit.

— Tu? întrebă poliţaiul, mirat, fără să se mişte de la locul său. Asta-i bine! Mă bucur! Trebuie să-ţi spun ceva important.

— Ce anume?

— Pe viitor să nu-ţi mai pui banii acolo unde-i pot găsi hoţii.

— Cu voia lui Allah! Ce fel de om e ăsta? Effendi, ce părere ai? Ce-ar trebui să fac?

Aceste întrebări, pline de furie, îmi fuseseră adresate mie. Dar n-am apucat să răspund. Pe micul meu Halef îl supăraseră foarte tare comportamentul şi indiferenţa poliţaiului. Atât cât putea să-l privească pe el personal această problemă, era totuşi un om prea înfocat, ca să poată asista liniştit la aşa ceva. De mult se tot frământa încoace şi încolo în şa. Acum, însă, sări de pe cal, se îndreptă spre poliţai şi strigă:

— Ce-ar trebui să faci? Am să-ţi arăt eu imediat. Ştii cum trebuie să te comporţi în faţa unui distins effendi şi a

însoţitorilor lui?

— Ştiu exact. De ce urli aşa la mine?

— Pentru că, de fapt, habar n-ai şi pentru că am să te învăţ eu acum. În clipa asta să te ridici!

Halef spusese aceasta pe un ton imperios. Paznicul siguranţei publice zâmbi dispreţuitor spre ei şi clătină din cap.

— Ce-ai zis, mititelule?

Fără îndoială, aceasta era o mare jignire pentru micuţul hagiu. Niciodată nu permisese să i se spună „mititelule”, fără să reacţioneze dur.

— Ce-ai zis că sunt? întreba, turbat de mânie. Un mititel? Am să-ţi arăt îndată cât de înalt sunt, canei te-oi măsura cu biciul meu. Ridică-te sau te ajut eu!

Smulse biciul din piele de hipopotam de la brâu. Abia acum începu să se clatine indiferenţa poliţaiului. Se sculă de jos, ridica ameninţător mâna şi avertiză:

— Pune biciul deoparte! Aşa ceva n-am să tolerez, piticule!

— Ce? Mă facă chiar pitic? Ei, aşteaptă tu c-o să-ţi arate îndată piticul că poţi să tolerezi biciul. Na-na-na-na-na!

Halef îşi luase avânt şi la fiecare „na”, biciul şuiera peste spinarea poliţaiului.

Acesta rămase câteva secunde încremenit de uimire faţă de cutezanţa hagiului. Apoi sări deodată în sus, urlă ca un taur înfuriat şi se azvârli cu pumnii strânşi asupra lui Halef.

Stăteam liniştit deoparte, sprijinindu-mi mâna pe şa. Poliţaiul era un bărbat puternic, dar nici nu-mi trecu prin cap să-i sar în ajutor micul meu hagiu. Acum că luase el problema în mână sau mai bine-zis în bici, trebuia s-o şi ducă până la capăt. Orice amestec al altuia chiar şi al meu, l-ar fi jignit. Şi, pe deasupra, eram convins că, în ciuda înălţimii sale mici, avea mai multă forţă fizică şi mult mai multă agilitate decât poliţaiul.

Cel biciuit voise să se arunce asupra lui Halef, dar, după

primul pas se întoarse împleticindu-se, căci micuţul îl întâmpină cu lovituri încrucişate, care urmau atât de repede una după alta, încât biciul parcă formase, pur şi simplu, un zid prin care duşmanul nu putea pătrunde.

Loviturile vâjâiau ca grindina deasupra lui: pe spinare, pe umeri, pe braţe, în părţi, pe şolduri şi coapse. Omul era pur şi simplu cuprins ca într-o reţea de lovituri. Micuţul însă avea mare grijă să nu-l lovească peste faţă sau, mai ales, în cap.

Cu cât poliţaiul era din ce în ce mai puţin capabil să se apere, cu atât mai puternic era urletul lui. În cele din urmă, rămase liniştit şi îşi încasă loviturile, urlând ca un tigru.

— Aşa! strigă, în sfârşit, Halef, lăsând jos biciul. Acum ţi-ai primit plata pentru sfatul cel bun pe care i l-ai dat mai înainte celui jefuit. Dacă mai ai ceva minte în capul ala, abţine-te de la asemenea sfaturi. Şi dacă mai îmi spui vreodată pitic, o să-ţi primeşti pe loc plata.

Poliţaiul nu răspunse. Se zvârcolea de durere. Îi arunca micuţului priviri pline de ură. Nu-i ieşeau din gură decât nişte sunete bâlbâite. Apoi, deodată, păru că-şi aminteşte de demnitatea slujbei lui. Îşi îndreptă spinarea şi strigă:

— Străinule, cred că eşti nebun! Cum poţi să baţi un slujbaş al sultanului?

— Fii liniştit! L-aş fi bătut şi pe sultan, dacă ar fi îndrăznit să se comporte aşa faţă de noi şi de fapt, cine te crezi? Cine eşti tu? Un soldat, un poliţai, un servitor al unui supus al sultanului. Nu eşti nimic altceva, absolut nimic!

Se părea ca lui Halef iar îi venise cheful să-şi pună biciul în mişcare. Numai că cel pedepsit nu mai avea de gând s-o încaseze din nou. De aceea, încercă s-o cotească:

— Aşa, insultă-mă în continuare! Regulamentele noastre ne poruncesc să fim indulgenţi cu oamenii din popor, când...

— Cu care oameni din popor? îl întrerupse hagiul. Suntem noi cumva oameni din popor?

— Dar ce sunteţi?

— Ce suntem? Ce, eşti orb? Ia uită-te la mine! Chiar nu se vede cine sunt?

— Eu nu văd nimic.

— Înseamnă că eşti orb şi prost. Am să-ţi spun eu cine sunt. Sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah! Dar pe tine cum te cheamă?

— Selim, răspunse slujbaşul padişahului.

— Selim! Doar Selim?

— Dar cum ai vrea să mă mai cheme? Selim e suficient[1].

— Selim e suficient! Da, pentru tine s-ar putea să fie suficient, căci ce altceva eşti tu, decât un poliţai!

Poliţaiul habar nu avea că arabii liberi aveau obiceiul să adauge lângă numele propriu pe acelea ale strămoşilor lor. Cu cât era mai lung un nume, cu atât mai mândru era purtătorul lui.

— Adică vrei să spui că un poliţai e un nimeni, un nimic? strigă cel insultat.

— Gura! răspunse micuţul. Un poliţai pe care-l cheamă doar Selim n-are voie să spună nimic. Ia uită-te ce fel de oameni se află în faţa ta!

Arată spre Omar şi continuă:

— Acesta este Omar Ben Sadek Ibn Saban Ilf el Habadschi Ben Abu Musa Dschafar es Soli Otalan Ibn Avisenna Ali Nafis Abu Merwan el Hagali!

Apoi arătă spre Osco şi spuse:

— Şi acest războinic renumit se numeşte Osco Abd el Latif Mefari Ben Mohammed Hassan el Dschaseris Ibn Wahab Alfirat Biruni es Seirafi! Acum ştii?

A trebuit să fac mari eforturi, pentru a nu izbucni în râs. Bineînţeles că pe cei doi nu-i chema aşa. Dar, ca să facă impresie, micuţul hagiu înşirase o mulţime de nume şi strămoşi. Şi Halef făcu asta cu atâta seriozitate, iar numele

[1] Numele de familie au fost introduse la turci doar prin reformele lui Kemal Ataturk, după primul război mondial. (n. a.)

arabe ţâşneau cu o asemenea viteză din gura lui, încât poliţaiul rămase încremenit, de parcă fiecare nume era un glonţ care îl lovea.

— Hai, răspunde! strigă, enervat, Halef. Ce, nu mai ştii să vorbeşti, făptură omenească ce te mulţumeşti doar cu numele de Selim? N-ai şi alt nume, n-ai strămoşi? Cum l-a chemat pe tatăl tău, dar pe bunicul şi străbunicul tău? N-au făcut nici o faptă de vitejie, sau au fost nişte molâi de care ţi-e ruşine şi de aceea nu vrei să ne spui numele lor? Sau poate nici n-ai fost născut, ci te-ai furişat într-o zi întunecoasă dintr-o cursă de şoareci? Uită-te la noi! În faţa ta se află nişte bărbaţi adevăraţi!

Poliţaiul tot nu ştia încă ce-ar fi putut să răspundă. Reproşurile micuţului cădeau ca o grindină asupra lui.

— Uită-te şi la acesta! spuse Halef, arătând spre hangiu. Nu este arab, ci turc şi totuşi nu-l cheamă pur şi simplu Selim, ci Konakdschi Ibarek, deci Ibarek Hagiul. Lui i s-au furat o sută de lire. Ţie ce-ar fi putut să ţi se fure, ţie care nu deţii nimic altceva decât numele de Selim?

— Oho! răspunse, în sfârşit, poliţaiul. Nici eu nu sunt un cerşetor. Am slujba mea şi...

— Slujbă? Mare scofală, slujba ta! Am văzut ce înseamnă slujba asta. Slujba ta nu pare să constea în altceva decât să stai pe iarbă şi să furi zile şi săptămâni de la Allah. Dar am să vă pun eu în mişcare, leneşilor! Am să merg la şeful poliţiei şi am să-l pun să bea argint viu, ca să dea din mâini şi din picioare. Îţi poruncesc să porneşti imediat la drum şi să te duci în oraş. Dacă într-o jumătate de oră nu ajungi la şeful poliţiei, am sa poruncesc să fii aruncat în apă, acolo unde e mai adâncă şi apoi, pe deasupra, să se tragă cu tunul. Noi plecăm acum. Să nu crezi cumva că am glumit, dându-ţi această poruncă! Am vorbit foarte serios. Ai să vezi.

Poliţaiul râmase cu gura căscată de uimire.

— Ce? se repezi el. Tu îmi porunceşti mie, tu?

— Da! N-ai auzit ce-am spus?

— Ai ceva să-mi porunceşti?

— Ce întrebare! Fireşte! Tu eşti doar un biet Selim, un anonim, pe când eu sunt Hagi Halef Omar Ren Hagi Abul Abbas Ibn...

— Opreşte-te, opreşte-te! îl întrerupse poliţaiul, ducându-şi amândouă mâinile la urechi. Numele ăsta al tău parc-ar fi un şarpe lung de care ţi-e frică să nu le-năbuşe. Da, o să mă duc îndată în oraş. Dar nu pentru că aşa mi-ai poruncit tu, ci pentru ca să te denunţ şefului. Ai ridicat mana împotriva unui slujbaş al sultanului. Pentru asta ai să încasezi o pedeapsă, cum n-a mai primit nimeni de pe aici.

Poliţaiul îşi adună în grabă lucrurile şi dispăru în spatele tufişurilor. Să se fi temut oare de o nouă izbucnire, de energie a micului meu hagiu, sau era setos de răzbunare pentru bătaia pe care-o primise? Cred că ambele variante erau valabile.

— Ia, uite-l cum a şters-o! spuse Halef, mulţumit. Ei, sidi, ce părere ai, cum m-am descurcat?

Mă privea, de parcă se aştepta să fie lăudat, numai că eu l-am admonestat serios:

— Prost, foarte prost te-ai descurcat. Ai mai făcut prostii şi altă dată, dar nu aşa mari ca cea de astăzi.

— Sidi, vorbeşti serios?

— Bineînţeles.

— Dar ştrengarul ăsta leneş şi-a meritat pedeapsa!

— Da' ce era angajatul tău, să-l pedepseşti tu?

— Atunci, cine să-l fi pedepsit?

— Şeful lui.

— O, Allah! Până să-l fi ciomăgit ăla, adormeau amândoi. Nu, cine vrea să acţioneze, acţionează rapid! Omul acesta stătea jos, în faţa noastră, de parcă ar fi fost străbunicul sultanului, pe care trebuie să-l cinstească toţi supuşii credincioşi şi necredincioşi. L-am privat de această plăcere.

— Da, dar fără să te gândeşti la urmări.

— Şi ce urmări ar putea să aibă treaba asta? Dacă ne reclamă la şeful poliţiei, s-ar putea să încaseze şi acesta câteva lovituri pe spinare.

— Halef, l-am avertizat, ajunge! E adevărat, poliţaiul şi-a meritat pedeapsa. Trebuia, însă, să aştepţi să vezi ce fac eu. Nu ştim ce primejdii avem de înfruntat şi a fost o nesăbuinţă de neconceput să ne mai învrăjbim acum şi cu poliţaiul. Ai văzut doar că eu l-am luat în râs. La fel ar fi trebuit să faci şi tu. Dar, în loc să procedezi aşa, l-ai luat la bătaie. Nu eu ţi-am poruncit să faci asta, aşa că puţin mă interesează pe-mine urmările. Te priveşte cum te descurci...

Am încălecat şi am plecat. Ceilalţi m-au urmat. Halef mergea cu capul în pământ. În suflet îi încolţise o bănuială că ne pricinuise un mare rău.

Turcul, care avea cele mai multe motive să fie furios, călărea tăcut, lângă mine. Abia după un timp, mă întrebă:

— Effendi, chiar s-ar putea ca urmările să fie rele pentru hagiu?

— Fireşte.

— Dar ai să-l aperi, nu-i aşa?

— Câtuşi de puţin! i-am răspuns, întrucât Halef auzea ceea ce spuneam. S-a făcut vinovat de împotrivire faţă de autoritatea de stat şi de leziune corporală asupra unui slujbaş împărătesc al poliţiei. N-am cum să-l scap, dacă pun mâna pe el.

— Atunci hagiul, Halef Omar ar trebui să fugă!

— Halef poate să facă ce vrea. A acţionat fără încuviinţarea mea, ca un puştan care nu-i capabil să-şi dea seama de urmările faptei sale. Acum, va trebui să le suporte. N-am cum să-l ajut.

Nu mi-a fost deloc uşor să pronunţ aceste cuvinte aspre. Cred că mai rău mi-au făcut mie, decât micului hagiu. Dar am considerat necesar să-l dojenesc în felul acesta. Mă urmase

cu credinţă prin toate pericolele prin care trecusem şi ce pericole! De câte ori nu-şi riscase viaţa pentru mine! Îşi părăsise patria şi chiar mai mult, o părăsise pe Hanneh, floare între femei. Inima mea era plină de recunoştinţă faţă de el. Dar începuse să devină nechibzuit. Faptul că ne reuşiseră atâtea acţiuni îndrăzneţe, că avuseserăm norocul să ieşim din cele mai mari încurcături, toate acestea l-au făcut să se cam umfle în pene. Parcă era un căţeluş viteaz, care avea curajul să sară chiar şi la gâtul celui mai puternic leu. O singură muşcătură a uriaşului l-ar fi ucis. Şi chiar acum, când ne apropiasem de cel mai periculos ţinut al aliaţilor Schutului. Acum trebuia să fim de două ori mai prevăzători…

În sinea mea, mă bucuram de bătaia pe care i-o aplicase poliţaiului leneş şi bineînţeles, eram hotărât să fac totul ca acest lucru să nu aibă nici o urmare nefastă pentru Halef. Dar mi se părea nimerit să-i mai potolesc puţin cheful lui de acţiune şi nechibzuinţă.

16. Un „Sfânt”

După puţin timp, am ajuns la drumul care ducea de la Kusturlu la Ostromdscha şi am cotit din nou la dreapta. Ne-am apropiat de un râuleţ şi am călărit între plantaţiile de tutun şi bumbac.

În curând, am văzut ridicându-se în faţa noastră un munte. De o parte şi de alta a lui se puteau observa casele din oraş. Sus, pe un vârf rotund al muntelui, am zărit o pată verde închis, pe care se aflau zidurile ruinelor.

— Aceasta este Ostromdscha, ne-a spus turcul.

— Numit şi Strumiţa, după numele fluviului care curge la o oarecare distanţă de oraş, am completat, cu aceasta, epuizându-se toate cunoştinţele mele despre această localitate.

Halef se apropie de mine. Vederea oraşului îl făcuse să se gândească la consecinţele acţiunii sale nechibzuite.

— Sidi, începu…

M-am prefăcut că nu-l aud.

— Sidi!

Priveam ţintă spre oraş.

— Nu mă auzi, sau nu vrei să mă auzi?

— Te aud.

— Crezi că ar trebui să fug?

— Nu.

— Nici n-aş face aşa ceva. Mai degrabă mi-aş trage un glonţ în cap. Sau poate crezi că ar trebui să mă las întemniţat de şeful poliţiei?

— Fă cum vrei!

— Mai degrabă i-aş trage un glonţ în cap!

— Şi apoi chiar că ai fi întemniţat.

— Atunci spune-mi, cel puţin, ce s-ar putea întâmpla,

după părerea ta?

— Nu ştiu. Trebuie să aşteptăm.

— Da, să aşteptăm. Dar ai să mă iei sub protecţia ta?

— Credeam că eu mă aflu sub protecţia ta. Nu spui tu că eşti prietenul şi ocrotitorul meu?

— Iartă-mă, sidi. Doar tu ai fost, tot timpul, ocrotitorul.

— Nu, Halef. Deseori m-ai protejat. Asta n-am s-o uit niciodată şi o să vedem dacă oamenii de aici vor îndrăzni să se atingă de renumitul hagiu Halef Omar.

— Slavă Domnului! Mi s-a luat o piatră de pe inimă, mare şi grea cât un munte. Orice pot să suport, numai sidi al meu să nu fie supărat pe mine. Mai eşti furios?

— Nu.

Privirea plină de dragoste şi credinţă pe care mi-o aruncă mi-a pătruns adânc în inimă. Ce lucru minunat este totuşi, să poţi face ceva pentru fericirea unui prieten credincios!

Ne apropiam din ce în ce mai mult de oraş. Cu puţin înainte de a ajunge la primele case — de fapt, colibe — am întâlnit un cerşetor care şedea pe o piatră aflată pe drum, o imagine a mizeriei, sărăciei şi decăderii.

De fapt e greşit spus că şedea în drum, căci nu şedea. Cerşetorul părea că nu putea sta drept. Zăcea cu spatele încovoiat, într-o parte, cârjele aflându-se lângă el. Picioarele goale îi erau înfăşurate în nişte zdrenţe legate cu aţe. Singurul lui veşmânt consta dintr-un lucru vechi, jumătate şervet şi jumătate manta, pe care şi-l răsucise în jurul soldurilor. Sub acest şervet, se părea că-şi pusese darurile care-i fuseseră oferite: pâine, fructe şi altele, căci această cingătoare forma o umflătură extrem de mare în jurul corpului său. Trupul, de culoare galben închis, era uscăţiv şi murdar. Coastele şi claviculele îi erau ieşite în afară, ca la un schelet. Capul îi era acoperit cu un păr încâlcit, ţepos; se vedea clar că de ani de zile nu-l atinsese vreun pieptene. Avea o faţă buhăită şi totuşi trăsăturile îi erau destul de

ascuţite. Pielea avea o culoare vineţie, de parcă fusese îngheţată. Ochii îi erau adânc înfundaţi în orbite.

Figura lui m-a surprins. Era o contradicţie aici, dar nu eram în stare să-mi dau seama în ce sens. Făcea impresia ca este faţa unui om apatic, năuc, nerod. Şi totuşi, parcă se reflecta pe ea o pornire sufletească violentă.

Toate acestea nu le-am văzut de la început, ci le-am observat abia mai târziu, când am oprit în faţa cerşetorului, să-i dăm ceva de pomană. L-am examinat cu atenţie, căci, aflasem de la Ibarek cine era.

Când îl văzusem de la distanţă, hangiul îmi spusese:

— Asta-i Basra, ologul despre care ţi-am povestit.

— Cel care a fost la vecinul tău, atunci când ai crezut că fusese acolo „Sfântul”?

— Da, effendi.

— Crezi că ar trebui să-i dăm ceva de pomană?

— Da. Nu poate să muncească, căci nu mai are măduva spinării.

— Dacă ar fi, aşa, n-ar mai fi trăit. Mie mi se pare că are doar picioarele paralizate.

— Nu mă prea pricep eu la asta. Aşa se spune. Merge sprijinindu-se în două cârje şi îşi târăşte picioarele după el. Nu le poate mişca. Pe deasupra mai e şi idiot şi nu ştie să scoată mai mult de câteva cuvinte. Toata lumea îi dă câte ceva. Dacă rămâi mai mult timp aici, ai sa-l vezi mai des.

— Unde locuieşte?

— Nicăieri. Mănâncă acolo unde primeşte ceva şi doarme acolo unde îl doboară oboseala. Este un biet nenorocit; căruia Allah îi va da în viaţa de apoi ceea ce i-a refuzat aici, pe pământ.

Invalidul stătea cu spatele spre noi. Când auzi tropotul cailor noştri, se întinse cu mare greutate după cârje şi se îndreptă cu faţa spre noi. Acum i-am văzut figura tâmpă, cu ochii inexpresivi, parcă morţi. Omul putea foarte bine să aibă

vreo patruzeci de ani, dar era foarte greu să-i stabileşti vârsta exactă.

Mi-a fost milă de cel suferind şi nici o clipă nu mi-a trecut atunci prin cap că avea să joace un rol extrem de ostil faţă de mine. Ne-am oprit lângă el. A întins mâna spre noi şi a început să rostească, bâlbâit şi parcă fără glas, acelaşi şi acelaşi cuvânt:

— Faptă bună, faptă bună, faptă bună!

Fiecare i-a dat câte ceva şi i-am întins şi eu o monedă de doi piaştri. Dar, aproape m-am speriat, căci, atunci când i-am pus în mână moneda, aplecându-mă de pe cal, corpul i-a fost zguduit de un fior, de parcă ar fi vrut să se repeadă în sus, şi din ochii lui până atunci atât de lipsiţi de viaţă, a fulgerat spre mine o privire plină de ură şi mânie, cum nu mai văzusem până acum în ochii unui duşman. Dar, în acelaşi clipă, a lăsat pleoapele în jos şi faţa lui şi-a recăpătat aceeaşi expresie tâmpă de mai înainte.

— Mulţumesc, mulţumesc! bâlbâia invalidul.

Totul a fost atât de straniu, aproape incredibil, încât m-aş fi putut îndoi chiar de spiritul meu de observaţie, dacă nu aş fi privit atât de atent spre el. Ce-avea cu mine? De ce această ostilitate fără motiv contra unuia care era un străin pentru el? Şi dacă din ochii aceştia putea să ţâşnească o asemenea privire plină de ură, oare era într-adevăr omul acesta un imbecil? Pe lângă asta, aveam un sentiment vag că parcă mai văzusem cândva figura aceasta. Dar când şi unde? Oare mă înşelam? Pe de altă parte, nu părea oare că şi el m-ar cunoaşte?

Ne-am continuat drumul, eu rămânând în urma celorlalţi. Involuntar, m-am mai întors o dată să privesc spre cerşetor. Dar ce era asta? Nu se mai ghemuise atât de neajutorat pe piatră. Invalidul părea viguros, chiar încordat, aş zice şi îşi ridicase braţul drept, cu cârja în mână, agitând-o ameninţător în direcţia noastră. A noastră? Poate numai în direcţia mea.

Aproape că mi s-a făcut frică. În clipa aceea, parcă în locul cerşetorului apăruse Satana. Da, trăsăturile feţei sale erau schimonosite ca ale Satanei. Şi deodată, parcă am avut o presimţire cu privire la locul unde îl văzusem. Un oraş oriental, o învălmăşeală îngrozitoare de oameni, strigăte şi urlete înspăimântătoare, mii de mâini se întindeau spre mine! … Să fi fost la Mecca? Imaginea dispăru dintr-o dată, iar eu ştiam la fel de puţin ca mai înainte.

— Cerşetorul ăsta chiar nu poate să meargă? l-am întrebat pe Ibarek.

— Doar cu ajutorul cârjelor, răspunse. Picioarele îi atârnă ca nişte zdrenţe agăţate de trup.

— Nu poate nici să stea drept?

— Nu. Nu mai are măduva spinării.

Nu mai are măduva spinării! Ce prostie! Am trecut sub tăcere faptul că tocmai îl văzusem stând într-o poziţie încordată, căci nu mi s-a părut indicat să-i fac musulmanului confidenţe în legătură cu un secret despre care eu însumi nu ştiam ce să cred.

În scurt timp am ajuns în oraş. Îl întrebasem pe Ibarek despre izvoarele cu apă fierbinte, amintite mai înainte şi aflasem de la el că existau, dar nu la modul la care mă aşteptam eu. Pe vremuri, apa curgea din belşug, ca apoi, aproape să sece. Din când în când, mai venea apă fierbinte în cantităţi destul de mari, apoi, din nou, izvorul nu mai curgea. Acum nu prea era apă.

După ce am lăsat în urmă primele căsuţe, mai bine zis colibe, ale oraşului, hangiul spuse:

— Effendi, n-ai chef să mergem chiar acum sa vezi izvoarele cu apă caldă?

— Se află în drumul nostru?

— Nu. Dar nu trebuie să mergem prea mult pentru a ajunge la ele.

— Atunci, condu-ne acolo!

Ibarek s-a abătut din drum şi am trecut pe lângă nişte colibe şi grădini care, de fapt, nici nu puteau fi numite aşa.

Ajunse până la noi ţipătul strident al unei voci de femeie...

— Acesta, este izvorul, spuse călăuza noastră.

— Cel în legătură cu care există atâtea certuri?

— Da. Trebuie, de fapt, să ştii că se crede, că apa aceasta ar fi bună pentru tratarea anumitor boli. Pentru că acum curge doar aşa puţină, femeile care au venit sa ia apă se ceartă tot timpul între ele.

Am cotit după un tufiş de oleandru şi am ajuns în faţa izvorului termal.

Cursul apei era indicat de un pârâiaş. Pământul de culoare galben-ocru, de pe fundul acestuia, indica faptul că izvorul era feruginos. Astăzi nu era decât puţină apă. Ţâşnea dintr-o scobitură rotundă, din pământ, care era acoperită cu un strat roşcat. Solul bătătorit din jur dovedea că locul era foarte des vizitat. Pe marginea scobiturii se aflau nişte pietre mari, care fuseseră puse acolo pentru a sluji ca locuri de şezut pe ele.

Acum, se aflau aici doar trei persoane: două femei şi o fetiţă de aproape opt ani.

Una dintre femei era destul de bine, deşi neglijent, îmbrăcată şi era impunător de corpolentă. Ea fusese aceea a cărei voce certăreaţă o auzisem. Stătea cu spatele la noi şi nu ne auzise când sosisem, căci continua să ţipe ca din gură de şarpe.

La picioarele ei se aflau nişte cârpe şi o oală veche a cărei toartă era spartă. Oala era răsturnată şi din ea curgea încet o pasta vâscoasă, al cărei aspect nu era deloc ademenitor.

Cealaltă femeie şedea pe o piatră. Era îmbrăcată sărăcăcios în portul naţional al acelui ţinut, cu pantaloni bufanţi şi îşi încolăcise un postav demodat peste partea superioară a corpului, care îi acoperea şi braţele şi mâinile. Arăta, însă, destul de curăţică, mult mai curată decât cealaltă femeie care, după straiele pe care le purta, părea să fie de o

condiţie mai bună. Avea o faţă uscăţivă pe care lipsurile şi sărăcia îşi lăsaseră urme adânci. Copila care şedea lângă el era înfăşurată doar într-o cămaşă de bumbac, dar care fusese bine spălată.

Cuvintele pline de furie ale grăsanei certăreţe ţâşneau cu o asemenea viteză, încât cu greu puteau fi înţelese. Doar expresiile mai importante, pe care le repeta de cate două ori, accentuându-le, se înţelegeau clar. Nici măcar un hamal n-ar fi fost în stare să rostească vorbe mai injurioase. Pe deasupra, se repezea, când la cealaltă femeie, când la copila care plângea şi le lovea cu pumnii.

La vederea noastră, cea bătută făcu o mişcare, ceea ce o determină pe cealaltă tipă să se răsucească. O, cerule! Ce chip mi-a fost dat să văd! Pe lângă acesta, figura grotescă, tatuată, a unui, insular din Marea Sudului pare un adevărat ideal de frumuseţe. Femeia cea trupeşă îşi unsese faţa cu o substanţa vâscoasă de culoare roşie şi arăta înfiorător. Zărindu-ne, se retrase de lângă cealaltă şi îşi înfrâna brusc şuvoiul furtunos al vorbelor.

— Pace vouă! am salutat.

— În vecii vecilor amin! răspunseră amândouă femeile.

Cuvintele acestea atestau că cele două erau creştine.

— Acesta este izvorul tămăduitor?

— Da, effendi, răspunse cea cu faţa unsă, izvorul este renumit în întreaga ţară şi chiar şi în multe alte ţinuturi îndepărtate.

După ce-mi dădu această informaţie, se porni să înşire vreo sută de boli care îşi găsiseră leacul aici şi încă multe alte minuni care se petrecuseră în acest loc. Talentul oratoric de care dădu dovadă efectiv mă ului. Cuvintele îi curgeau parcă din gură şi n-am găsit nici măcar o singură lacună în cele spuse, pentru a, profita de ea şi a strecura o întrebare. Nu-mi rămase altceva de făcut, decât să o las pur şi simplu să vorbească până la capăt, ceea ce s-a petrecut însă, după un

timp îndelungat, întrucât m-a întrebat despre nenumărate boli, infirmităţi şi defecte care m-ar fi putut aduce aici. Răspuns, însă, la aceste întrebări, nu părea să fie aşteptat.

— O, Allah! Cu voia lui Allah! strigă hagiul Halef Omar, în cele din urmă, lovindu-şi palmele una de alta.

Se pare, însă, că femeia considerase că această exclamaţie ar fi fost menită nu şuvoiului ei de vorbe, ci calităţilor enumerate ale izvorului cu apă caldă şi se simţi obligată să continue lista. Pentru a o reduce la tăcere, am atins uşor cu pintenii burta armăsarului. Nu era obişnuit cu aşa ceva şi se ridică deodată în aer, cu toate cele patru picioare.

Vorbitoarea se opri, făcu o săritură înapoi şi scoase un ţipăt de spaimă. M-am folosit de acest moment, ca să iau şi eu cuvântul.

— Cum te cheamă? am întrebat-o.

— Bărbatul meu îmi spune Nohuda[1], dar numele pe care l-am primit la botez este Irene. M-am născut în Radowitsch, ca şi tatăl meu. Mama a murit la scurt timp după naşterea mea. Bunicii se aflau de partea cealaltă a râului.

Am atins iarăşi calul, făcându-l să sară, căci mă temeam şi nu fără motiv, că o să înceapă acum să-mi prezinte lot arborele genealogie, până la Matusalem. Din fericire, s-a oprit şi am avut prezenţa de spirit să mă folosesc de această întrerupere, pentru a-i da unele explicaţii:

— Dragă Nohuda, trebuie să-ţi spun că am venit aici din cauza unei suferinţe la cap. De fapt, mă simt...

— O suferinţă la cap? se grăbi ea să mă întrerupă. Effendi, e corect, e bine c-ai venit! Dacă ai şti câte mii şi mii de capete s-au...

Armăsarul se năpusti acum asupra ei, încât Bob de Mazăre, cea iute de limbă, făcu iarăşi o pauză.

— Durerea mea de cap este atât de puternică încât pană

[1] Bob de mazăre.

şi sunetul vocii omeneşti îmi produce chinuri mari. Din această cauză, te rog să ai bunătatea să vorbeşti doar atunci când te întreb. Văd după figura la că ai un suflet deosebit de milos. De aceea, cred că ai să-mi îndeplineşti dorinţa.

Probabil că am atins o coardă sensibilă, căci îşi duse ambele mâini la inimă şi susură cu o voce înăbuşită:

— Adevărat ai grăit, effendi. Am să tac precum mortul din mormânt. Am să răspund doar la întrebările tale. Ţi-ai dat seama ce inimă sensibilă şi bună am. Nu vreau ca bietul tău cap să sufere din pricina mea.

Micuţul hagiu se încruntă cât putu mai mult, ceea ce la el însemna că făcea eforturi deosebite să nu izbucnească în hohote de râs. Şi pe figurile celorlalţi se putea observa că se străduiau să se abţină.

— Mai întâi, trebuie să te rog să mă ierţi că v-am deranjat, dragă Nohuda, am continuat. Tocmai vă aflaţi în cursul unei discuţii aprinse. Despre ce era vorba?

Ochii îi fulgerară iarăşi, furioşi. Părea că intenţionează să izbucnească din nou, de aceea m-am apucat cu mâna de cap, luându-mi o înfăţişare de om suferind.

— Nu te teme, effendi! spuse, încet, Nohuda. N-am să reiau cearta şi vreau doar să-ţi spun că discutam despre aceea de acolo.

— Îmi arătă oala.

— Ce-i aia?

— Oala mea cu clei.

— Ai nevoie de oală aici, la izvor?

— Chiar foarte mare nevoie!

— Dar de ce vii aici, la izvorul cu apă caldă?

— De ce? Pentru că apa aista ajută la întinerire.

— Aha, aşa vasăzică! Vrei să întinereşti? Dar eu cred că n-ai nevoie.

— Chiar aşa? Eşti foarte amabil. Dacă ar fi şi bărbatul meu de aceeaşi părere! Ţi-am spus deja că mă numeşte Bob de

Mazăre, dar uneori îmi zice şi Păstaie bătrână. Nu-i aşa că-i jignitoare expresia asta?

— Poate că n-o spune cu intenţii rele. S-ar putea să fie un nume de alint.

— O, nu! Îl cunosc eu bine. Este un om brutal, un tiran, un...

Mi-am dus mâna la cap.

— Ai dreptate, spuse. Nu trebuie să vorbesc tare. Dar vreau să-i dovedesc că nu sunt nici mazăre şi nici păstaie bătrână. De aceea vin zilnic aici şi mă ung pe faţă cu nămolul frumuseţii.

Nu era aşa de uşor să rămâi serios.

— Foarte înţelept din partea ta, am încuviinţat. Dar cum se pregăteşte acest nămol?

— Se fierbe un terci din petale de trandafiri, făină şi apă. Apoi se aduce aici şi se amestecă în părţi egale cu pulberea de culoare roşie de la izvor şi se întinde pe faţă. Acest mijloc ajută, cu siguranţă.

— Într-adevăr?

— Precis! Nici un neg, nici o aluniţă, nici un rid, nici o cută nu rezistă acestui clei. De aceea eram atât de furioasă, pentru că fetiţa aceasta îmi vărsase oala. Dar eu am un suflet milos, aşa cum foarte bine ai remarcat şi de aceea am încetat discuţia şi am să iert această imprudenţă.

— Faci foarte bine. Blândeţea este cea mai mare podoabă a unei femei, iar capacitatea de a şti să tacă îi sporeşte farmecul.

— Aşa ziceam şi eu, afirmă Nohuda.

— Da, dragă Nohuda, capacitatea de a şti să taci, este cel mai bun mijloc de a-ţi păstra frumuseţea până la o vârstă înaintată. Dacă nici o suferinţă nu desfigurează faţa, atunci frumuseţea trăsăturilor se păstrează foarte bine. Cred că ştii ce a spus înţeleptul Bahuwi despre o femeie care se ceartă mereu şi e cicălitoare.

— Nu ştiu, effendi, pentru că n-am stat niciodată de vorba eu acest om înţelept.

— A spus despre chipul unei femei schimonosit de furie că seamănă cu un sac murdar plin cu broaşte şi broscoi. Sacul se află într-o mişcare continuă; căci aceste animale scârboase sunt tot timpul neliniştite.

— Are dreptate! Şi eu m-am gândit mereu aşa, de aceea mă străduiesc ca sufletul să-mi fie totdeauna liniştit. Dar bărbatul meu nu este de acord cu asta. Dimpotrivă, el ar vrea să fiu mai vioaie.

— Atunci, povesteşte-i despre sac şi ai să vezi că îţi va da îndată dreptate. Dar văd că ţi s-a uscat unsoarea de pe faţă. Va trebui să-ţi întinzi alta.

— Imediat, imediat! Îţi mulţumesc.

— Dar nu mai vorbi. Unsoarea nu trebuie să se mişte.

— N-am să rostesc nici un cuvânt.

Nohuda ridică oala şi adăugă în restul de clei care se mai afla în ea sedimentele galben-roşcat din albia izvorului. După ce amestecă bine această pastă, cu mâinile, îşi curăţă de pe faţă resturile uscate şi întinse un nou strat din „nămolul frumuseţii".

Însoţitorii mei se distrau de minune. Dar cel mai caraghios lucru era că, în cele din urmă, ajunseserăm amândoi să vorbim în şoaptă, pentru ca bietul meu cap să fie cruţat.

Abia acum am avut timp să mă uit cu mai multă atenţie la cealaltă femeie. Văzându-i obrajii căzuţi şi ochii înfundaţi în orbite, am întrebat-o:

— Ţi-e foame?

N-a răspuns, dar am citit în ochii ei că aşa era.

— Şi eşti bolnavă? De ce suferi?

— Effendi, mă dor foarte tare braţele.

— Şi acest izvor te ajută?

— Da, este bun pentru orice boală.

— Dar cum te-ai ales cu suferinţa asta?

— Sunt culegătoare de plante. Părinţii mei m-au botezat Masa, dar mi se spune *Nebatja*, după numele plantelor. Adun ierburi, pe care le vând farmacistului, pentru a mă hrăni pe mine şi pe copila aceasta. Am fost în pădure şi pe câmp pe orice fel de vreme. De aceea m-am răcit deseori şi acum boala mi-a intrat în braţe şi abia pot să le mişc de durere.

— N-ai fost la nici un doctor?

— Am fost refuzată peste tot, căci sunt săracă.

— Dar farmacistul căruia îi vinzi plante nu a putut să-ţi recomande nimic?

— Ba da. Dar nu mi-a ajutat. S-a înfuriat atât de tare din cauza asta, încât nu mai am ce căuta la el.

— Asta-i rău. Dar mai există cineva aici, care vindecă diferite boli: bătrânul *mübarek*. N-ai fost la el?

— Am fost şi la el. Dar, din păcate, m-a refuzat, pentru că mă urăşte.

— Bătrânul te urăşte? L-ai jignit?

— Niciodată.

— Înseamnă că nu are nici un motiv să se poarte atât de urât cu tine.

— Dar el spune că are un motiv, întrucât uneori... stai, iată-l!

Nebatja arătă în direcţia din care venisem noi.

Din locul unde ne aflam, putea fi văzut întregul drum care ne adusese până în oraş. În timpul cât stătusem de vorbă, mă uitasem spre bucata de drum şi privisem şi la piatra lângă care se aflase cerşetorul invalid. Acesta dispăruse şi am observat o siluetă înaltă care venea încet şi demn din direcţia unde se afla piatra.

Unde era cerşetorul? Ţinutul din jurul nostru era ca în palmă. Ar fi trebuit să-l vedem, chiar dacă s-ar fi îndreptat spre stânga, spre dreapta sau chiar dacă ar fi luat-o direct peste câmpie. Şi chiar dacă s-ar fi îndreptat spre oraş, ar fi trebuit să-l observăm, căci un invalid cu două cârje nu se

poate deplasa decât foarte încet. Dar el dispăruse pur şi simplu, fără urmă. Nu departe de piatra pe care şezuse, se afla o plantaţie de bumbac.

Plantele nu aveau nici măcar un metru înălţime. Cerşetorul nu s-ar fi putut ascunde printre ele, afara doar dacă nu se întinsese pe jos. Dar lucrul acesta n-ar fi putut să-l facă, pentru ca nu era în stare să se ridice singur de jos. Această dispariţie bruscă m-a pus pe gânduri.

Între timp, „Sfântul” se apropia încet de noi. Ţinea capul înclinat, ca şi cum ochii i-ar fi fost pironiţi în pământ Când a ajuns în apropierea primelor case, nu şi-a continuat drumul înainte, ci a cotit puţin şi s-a îndreptat direct spre noi. Am fost convins că nu s-a abătut din drum pentru că ar fi fost adânc cufundat în gânduri, ci pentru că se îndrepta spre noi, cu o anumită intenţie.

Atunci ne atrăsese femeia atenţia asupra lui. Ceilalţi se răsuciră spre el.

— Da, „Sfântul” spuse hangiul Ibarek. El este, effendi. Uită-te bine la el!

— M-am uitat.

— Acum poţi să-i auzi oasele zornăind.

— Să sperăm! Poate ne face şi plăcerea de a se face brusc nevăzut.

— Dacă vrea, poate s-o facă, perseveră hangiul, în superstiţia sa.

— Spune-i s-o facă!

— Nu îndrăznesc.

— De ce nu?

— „Sfântul” mi ar putea-o lua în nume de rău.

— Ei, aş! Doar te cunoaşte!

— Nu contează asta.

— Şi a câştigat mulţi bani de la tine?

— Da, dar ne-a vindecat. Nu ne este dator cu nimic.

Acum, bătrânul „Sfânt” se apropiase. Trecu foarte încet pe

lângă noi, fără să ridice privirea din pământ. Ambele femei stăteau în picioare, pline de consideraţie. Turcul ridică mâna şi-şi atinse fruntea în semn de salut. Noi ceilalţi, însă, ne-am făcut că nu ne pasă de el. Eu m-am comportat de parcă nici nu-l observasem, întorcându-mă pe jumătate, dar nu l-am scăpat o clipă din ochi. Aşa am băgat de seamă cum se uita la noi, pe sub genele lăsate în jos. Prin urmare, starea asta de concentrare era doar o mască. Aşa făcea mereu sau acest comportament, această privire furişată avea vreo legătură doar cu mine?

Mi-am încordat auzul şi într-adevăr, când a trecut pe lângă noi, am auzit un uşor zornăit. Pe unul stăpânit de prejudecăţi un asemenea lucru l-ar fi umplut de groază.

Îmbrăcămintea lui era aşa cum o descrisese hangiul: în jurul capului avea înfăşurat un şervet, iar trupul îi era acoperit de un caftan vechi. Nu se vedea nici un fel de cingătoare, căci caftanul fusese petrecut în faţă, parte peste parte. Omul era uscăţiv, cu ochii adânc înfundaţi în orbite, ca şi cerşetorul pe lângă care trecusem. Faţa osoasă avea o tentă pământie. Oasele maxilarului erau ieşite în afară şi gura căzută. Probabil că bătrânul nu mai avea nici un dinte. Bărbia îi era ascuţită, la fel şi nasul.

Acesta era, deci, renumitul „Sfânt” pe care Allah îl binecuvântase cu atâtea daruri. A trecut-pe lângă noi ca un Dalai-Lama, pentru care ceilalţi, oameni sunt nişte creaturi atât de demite de dispreţ, încât nu merită să-şi îndrepte privirea spre ei. În mod curios, mi s-a părut ca şi pe el îl mai văzusem cândva şi anume în condiţii care nu fuseseră prea plăcute pentru mine. M-a cuprins un sentiment ciudat.

Mă înşelasem crezând că „Sfântul” n-o să ne acorde nici o atenţie. Abia trecuse de noi, când, deodată, se răsuci şi îşi îndreptă privirea străpungătoare spre grupul nostru; apoi răsună vocea lui fornăită:

— Nebatja!

Culegătoarea de plante se cutremură.

— Nebatja! Vino încoace!

Făcu un semn cu arătătorul în faţa sa, spre pământ, de parcă ar fi strigat un câine care urma să fie pedepsit.

Femeia se îndreptă, păşind încet şi temătoare, spre el. Se uita ameninţător la ea, cu o privire atât de pătrunzătoare, de parcă ar fi vrut s-o străpungă.

— De cât timp a murit bărbatul tău? o întrebă.

— De trei ani.

— Te-ai rugat pentru sufletul lui?

— În fiecare zi.

— N-a fost un adept al gloriosului Profet, al cărui nume este prea sfânt ca să-l poată auzi urechile tale. Bărbatul tău a făcut parte dintre creştinii care habar nu au în ce ar trebui să creadă şi de aceea s-au despărţit în mai multe secte, care se duşmănesc între ele. Dar Allah, în milostenia sa, a hotărât ca şi ei să poată fi primiţi în părţile cele de mai jos ale paradisului. Însă bărbatul tău va fi ars în focul iadului.

Se părea că bătrânul aştepta un răspuns, dar femeia tăcu.

— Ai auzit? întrebă el cu o anume intonaţie.

— Da, răspunse, încet, culegătoarea de plante.

— Şi crezi?

Ea tăcu.

— Trebuie să crezi, căci l-am văzut eu însumi. Azi-noapte, îngerul lui Allah m-a răpit de pe pământ şi m-a ridicat în ceruri. La mare adâncime, sub mine, se afla iadul cu abisurile lui incandescente. Acolo l-am zărit, printre mulţi alţii şi pe bărbatul tău. Era legat de o stâncă. Insecte diabolice îi rodeau trupul şi limbi de foc i se întindeau pe faţă. L-am auzit urlând de durere. Deodată, m-a văzut sus, plutind deasupra lui şi m-a rugat să-ţi spun că parii care fuseseră bătuţi în apropierea lui pe stânci îţi erau destinaţi ţie şi puilor tăi.

S-a oprit. Femeia plângea.

Cu mare plăcere i-aş fi tras un pumn în nas şarlatanului,

dar m-am stăpânit. Halef îşi ţinea mâna pe bici; privirea i se tot plimba de la mine la „Sfânt”. Numai un semn să-i fi făcut şi micuţul hagiu s-ar fi repezit să-i tragă renumitului om o mamă de bătaie.

— Şi acum, încă ceva! continuă bătrânul escroc. Ai fost la poliţie?

Nebatja lăsă capul în jos.

— Ar trebui să-ţi plătesc despăgubiri! Ar trebui să-ţi dau bani, pentru că bărbatul tău s-a furişat în locuinţa mea? Mai fă tu aşa ceva, şi-am să trimit toate spiritele întunericului asupra ta să te tortureze până îţi dai duhul! Ţine minte ce ţi-am spus!

Bătrânul se răsuci şi plecă.

— Allah! scrâşni Halef din dinţi. Sidi, dă-mi voie să mă duc după nemernicul ăsta şi să-i trag o biciuială după cum merită.

— În numele lui Allah, taci! îl avertiză Ibarek.

— Să tac! Da' cine poate să tacă, auzind aşa ceva?

— „Sfântul” aude fiecare cuvânt!

— Mă faci să râd!

— Uite! Acolo sade servitorul lui.

Ibarek făcu semn spre un copac sfrijit, pe ramura căruia se afla un corb.

— Eşti al dracului? se mânie Halef.

— Nu, această pasăre este un duh căruia i-a poruncit să ne spioneze şi apoi să-i comunice lui tot ceea ce s-a spus aici.

— Dar eu îţi spun că această pasăre nu este altceva decât un corb obişnuit!

— Te înşeli. Nu vezi ce curios se uită în jos spre noi?

— Fireşte! Pasărea asta este întotdeauna curioasă. Aş avea chef să o dobor cu un glonţ.

— Să nu faci asta! Ai muri pe loc!

— Prostii, râse Halef de turcul cel superstiţios.

— Glonţul n-are să atingă pasărea, ci te va lovi chiar pe tine.

— Glonţul meu nu urmează o traiectorie inversă. Halef puse într-adevăr, mâna pe armă. Atunci, însă, cele două femei se repeziră la el şi îl rugară să nu tragă, căci va atrage nenorocirea nu numai asupra lui însuşi, ci şi asupra noastră, a tuturor.

— Dar ce, n-aveţi deloc creier în capul ăia, femei nesocotite? tună micuţul hagiu.

— Trebuie să ne crezi, trebuie! îl rugă culegătoarea de plante. Şi alţii au fost la fel de neprevăzători şi temerari ca tine. S-au căit amarnic!

— Aşa? Şi ce li s-a-ntâmplat?

— S-au îmbolnăvit.

— A fost destinul hotărât de Allah!

— Unul chiar a înnebunit.

— Era dinainte aşa.

— Şi unii au murit.

— Pentru că le venise sorocul.

— O, nu, ci pentru că ridicaseră mâna împotriva păsărilor Sfântului.

Întrucât toată atenţia le era îndreptată spre Halef, eu n-am mai fost luat în seamă. M-am dat după cal, am ochit şi am lovit pasărea. Femeile au început să ţipe, înspăimântate. Glonţul străpunsese cioara şi o omorâse pe loc. Pasărea zăcea fără suflare, sub pom.

— Ce-ai făcut, effendi! strigă Ibarek. Asta te-ar putea costa mântuirea!

— Fugă acolo! i-am răspuns indiferent. Acoperă toate orificiile păsării, pentru ca duhul să nu poată ieşi! Arunc-o apoi peste celelalte leşuri de duhuri pe care voiai să mi le arăţi. Oh, dar prostănaci mai sunteţi.

Hagi, Halef sărise de pe cal şi aduse corbul. Era plin de insecte. Îl arătă femeilor şi lui Ibarek şi spuse:

— Dacă „Sfântul” nu poate să-şi scape de păduchi duhurile aflate în slujba lui, înseamnă că nu e bun de nimic.

Să vă fie ruşine! Aţi auzit vreodată ca un duh să aibă păduchi? Unde stă scris aşa ceva? Profetul, care vorbea atât de des despre duhuri, n-a pomenit niciodată despre faptul că acestea trebuie să fie curăţate.

Această dovadă, că, de fapt, corbul nu era un spirit, fusese pe cât de promptă, pe atât de originală, dar avu un efect mai bun şi mai rapid decât o explicaţie mult mai lunga.

Cei trei care credeau în duhuri se uitară unii la alţii, apoi priviră spre corb şi în cele din urmă, turcul îmi spuse:

— Effendi, tu ce părere ai? Un duh poate să aibă păduchi?

— Nu.

— Dar este, totuşi, un duh rău.

— Care este cel mai rău duh?

— Diavolul.

— Corect! Acum spune-mi dacă Profetul, sau vreunul dintre adepţii săi, a spus vreodată că, stăpânitorul duhurilor rele va fi torturat de păduchi.

— Nu stă scris nicăieri aşa ceva. Iar insectele ar fi cu siguranţă arse, daca ar ajunge în iad împreună cu diavolul.

— Ei, vezi ce perspicace eşti! Acum răspunde-ţi singur la întrebare.

Această întâmplare comică era mult mai importantă pentru noi, decât crezusem. Locuitorii colibelor aflate în spatele nostru văzuseră totul şi abia mai târziu am aflat că vestea se răspândise în oraş mai repede decât un incendiu. O pasăre a „Sfântului” fusese împuşcată de un străin care plecase, apoi, nestânjenit. Era ceva nemaiauzit! Cel care nu cunoaşte superstiţiile acelui ţinut cu greu poate crede aşa ceva. Pe deasupra mai era şi respectul pe care „Sfântul” ştiuse să şi-l câştige. Ceea ce avea legătură cu persoana lui era pentru ceilalţi intangibil.

Dovada lui Halef avusese efect. Femeile şi chiar şi Ibarek se simţeau liniştiţi. Culegătoarea de plante nici nu avea liniştea necesară să se mai gândească la moartea corbului.

Cuvintele pe care i le spusese bătrânul erau mult mai importante. Maşa, creştină fiind, era sub influenţa popilor ei şi trebuie să-i cunoşti pe popii din Balcani, ca să ştii ce înseamnă asta. Aceşti stăpâni religioşi proveneau din păturile cele mai de jos ale populaţiei şi primiseră o educaţie care lăsa foarte mult de dorit. Vă daţi seama cum erau aceia care-şi încredinţaseră sufletele unor astfel de oameni. Se vedea clar că nefericita femeie fusese distrusă de vestea că bărbatul ei se cocea în focurile iadului şi că o aştepta acolo şi pe ea şi pe copiii lor.

Halef îi puse consolator mâna pe umăr:

— Nebatja, nu mai fi mâhnită! Bărbatul tău se află în paradis.

Se uită cercetătoare spre micuţ.

— Nu mă crezi? o întrebă.

— De unde poţi să ştii tu asta?

— L-am văzut.

— Tu?

— Da, afirmă foarte serios Halef.

— Când?

— Azi-noapte. Îngerul lui Allah a venit şi l-a răpit din această lume. M-a purtat în sus, spre cer, aşa încât am putut vedea totul. L-am văzut pe bărbatul tău şezând în paradis…

— Dar cum ai putut să priveşti în paradis? îl întrerupse femeia. Doar tu nu eşti creştin!

— Dar ce, bătrânul este cumva creştin? Lucrul acesta îi păru evident femeii.

— Şarlatanul ăsta bătrân, continuă Halef, lipsit de consideraţie, n-are mai multe informaţii despre cer decât mine sau oricare altul. Dar, dacă tu crezi că doar un creştin ar avea un cuvânt de spus în privinţa asta, atunci adresează-te acestui effendi. El poate să-ţi dea toate informaţiile.

Arata spre mine, iar femeia se uita întrebătoare în direcţia mea.

— Roagă-te pentru bărbatul tău, i-am spus. Aceasta este datoria ta de creştină. Bătrânul, însă, te-a înşelat, căci nici un înger nu vine, să ia un muritor în ceruri şi apoi să-l aducă din nou pe pământ. *Cartea Sfântă* ne învaţă că Dumnezeu trăieşte într-o lumină, la care nu poate ajunge nici o fiinţă de pe pământ. O să ne mai revedem şi o să mai vorbim despre asta. Acum, însă, am vrea să ne ocupăm de boala ta. Cauţi zadarnic un leac aici, la izvorul acesta. De când foloseşti apa lui?

— De mai bine de un an.

— Suferinţa ta s-a mai uşurat?

— Nu, effendi.

— Vezi, deci, că am dreptate. Izvorul acesta nu-ţi tămăduieşte boala.

— Dumnezeule! Ce-o să se întâmple cu mine şi cu copiii mei? Nu prea mai pot să muncesc şi deja de mult timp murim de foame. Acum mi-am pierdut speranţa şi în această apă!

Începi să plângă amarnic.

— Nu mai plânge, Masa! am consolat-o. Am să-ţi spun cu un mijloc mai bun pentru tine.

— Eşti cumva doctor?

— Da, pentru boala aceasta, da. N-ai auzit niciodată despre doctori străini care vin din Occident?

— Destul de des. Se spune că sunt oameni foarte înţelepţi şi pot să vindece toate bolile.

— Ei, eu vin din Occident şi am să-ţi vindec boala. Cum ai folosit apa de aici?

— Am stat aici de dimineaţa până seara şi mi-am pus comprese.

— Cu asta n-ai făcut altceva decât să agravezi boala. Dar ce s-a întâmplat cu băiatul despre care a pomenit *mübarekul?*

— Pentru că eu abia mai rezist, l-am trimis pe Costa[1] să caute plante. Cele mai bune ierburi se găsesc sus pe munte:

---

[1] Diminutiv de la Constantin. (n. trad.)

chimen, laba gâştei, mentă sălbatică şi încă multe altele. Dar bătrânul nu admite să le culegem. L-a gonit pe băiat o dată şi când ne-a împins nevoia şi am mai îndrăznit şi a doua oară, l-a aruncat pe Costa de pe stânci, iar fiul meu şi-a rupt braţul.

— Şi tu l-ai dat în judecată?

— Nu. Doar m-am dus la poliţie şi am cerut sprijin. Ceilalţi trei copii sunt mici şi nici nu cunosc plantele Nu pot să-i trimit să adune ierburi.

— Dar ai fost refuzată, nu-i aşa?

— Da. Şeful poliţiei mi-a spus că numai eu trebuie să muncesc.

— I-ai, spus că nu mai poţi să munceşti?

— Da, dar m-a azvârlit afară şi m-a ameninţat cu bătaia, dacă mă mai întorc.

— Să baţi o femeie! Dar nu ţi mai face griji, o să primeşti sprijin.

— Chiar poţi să faci asta, effendi?

— Sper.

— Am să-ţi rămân recunoscătoare şi am să mă rog pentru tine, în fiecare zi.

— Mai întâi, spune-mi unde locuieşti, am continuul.

— Chiar aici în apropiere, în a doua casă.

— Ah, foarte bine. Du-mă acolo, vreau să-ţi văd odaia. Între timp, tovarăşii mei de drum or să aştepte.

Împuşcătura trasă în corb adunase un număr de curioşi care stăteau la o oarecare distanţă şi acum, văzură cu uimire că mergem cu Nebatja în locuinţa acesteia. Cel care cunoaşte gospodăriile mizerabile, pline de troace, din aceste ţinuturi pe jumătate asiatice, o să fie convins că oamenilor acestora eu, cu straiele mele, le păream un adevărat prinţ.

— Nu locuiesc singură, effendi, îmi spuse culegătoarea de plante cea amărâtă. Mai locuieşte o familie cu mine.

Cam bănuiam despre ce era vorba şi bănuiala mea se adeveri. N-am văzut o odaie ci un bordei, fără tavan şi pereţi

tencuiţi, atât de umed încât picăturile atârnau pur şi simplu pe pereţi, totul fiind acoperit de mucegai. Un miros îngrozitor domnea în această încăpere şi în această vizuină, erau vreo zece copii. Două găuri mici serveau drept ferestre, care lăsau să pătrundă doar atâta lumină câtă era necesară să recunoşti feţele celor dinăuntru. Se mai aflau în încăpere pături şi straie urât mirositoare, diverse unelte. Într-un cuvânt, era ceva înfiorător.

Într-un colţ, şedea o femeie bătrână şi mesteca dintr-un obiect deschis la culoare. Uitându-mă mai bine, am văzut că era o bucată de dovleac crud.

Nu departe de ea, se ghemuise un băiat, care avea un braţ prins într-o legătură. Era Costa, fiul Nebatjei. L-am dus în faţa uşii, pentru ca să-l pot vedea mai bine şi i-am scos legătura, să-ţi pot cerceta bandajul. Nu sunt nici doctor, nici chirurg, deci nu sunt specialist, dar mi-am dat seama, spre mulţumirea mea, că doctorul care îi îndreptase braţul rupt nu fusese un prostănac. Ce-i drept, însă, Costa arăta ca întruchiparea celui mort de foame.

— Nu se poate să mai rămâneţi în grota asta, i-am spus mamei lui. Aici n-ai să te faci niciodată sănătoasă.

— Dar unde să mă duc, effendi?

— Trebuie să pleci de aici!

— E uşor de spus. Şi locuinţa asta abia pot s-o plătesc.

— O să mă îngrijesc eu să-ţi fac rost de alta.

— Oh, dacă ai vrea să faci asta!

— Sunt străin şi am venit aici pentru prima oară, dar sper să-ţi pot fi de folos.

— Şi poţi să-mi dai şi ceva pentru durerile mele?

— Nu trebuie să-ţi dau nimic. Poţi să-ţi iei singură. Frunzele de mesteacăn sunt cel mai bun remediu pentru suferinţa ta.

— E posibil aşa ceva? Chiar sunt bune pentru boala mea frunzele de mesteacăn?

— Da, aşa cum îţi spun. Chiar eu însumi, le-am încercat. Există oameni care n-au cum ajunge la un doctor şi atunci se tratează cu astfel de mijloace simple. De la ei am învăţat că frunzele de mesteacăn vindecă durerile de încheieturi. Când am avut şi eu astfel de dureri, le-am încercat şi au avut un efect miraculos.

— Cum se folosesc?

— Trebuie să aştepţi până plouă. Atunci rupi frunzele umede de pe ramuri şi le aduci repede acasă, să nu se usuce. Apoi te aşezi jos. Dacă ţi-s bolnave picioarele, le bagi într-un sac umplut cu frunze, pe care îl legi deasupra coapselor. Curând, cazi într-un somn adânc şi vei asuda puternic, de aceea trebuie să te înveleşti bine. Sudoarea membrelor bolnave şi apa din frunziş vor ieşi, picătură cu picătură, din acest înveliş. Vei dormi mult şi adânc. Când te vei trezi, te vei ridica şi vei constata că boala a trecut, dacă nu e aşa gravă. Dar în cazuri mai grave, ca cel al tău, trebuie să repeţi această împachetare.

Masa mă ascultase cu cea mai mare atenţie. Acum, mă întrebă:

— Nu se pot aduna frunzele şi dacă nu plouă şi apoi să le ud cu apă?

— Nu. În cazul ăsta, n-au efect. Este o cură istovitoare. De aceea, trebuie ca mai întâi să nu mai suferi de foame.

Biata femeie îşi coborî, tristă, privirea în pământ.

— Effendi, dacă n-am de nici unele, nici nu pot mânca. Bucuroasă aş răbda de foame, doar să nu-mi mâi văd copiii îmbolnăvindu-se de atâtea lipsuri.

— Asta se poate remedia. Un bun prieten mi-a dat o mică sumă pentru ca să o dăruiesc unui sărac demn s-o primească, în cazul în care aş întâlni un asemenea om în cursul călătoriilor mele. Ce zică: să-ţi dau ţie banii sau să aştept să se ivească altă ocazie?

Culegătoarea de plante îşi ridică ochii strălucitori spre

mine.

— Effendi!

Maşa nu rostise decât acest singur cuvânt, dar în ea se simţea rugămintea, ruşinea şi mulţumirea.

— Ei, să ţi-i dau?

— Ce sumă este?

— Două lire.

— Lire? Nu ştiu ce sunt alea. Câte parale înseamnă?

— Parale? Înseamnă mult mai mult!

— Câţiva piaştri?

— Două lire înseamnă două sute de piaştri.

— O, cerule!

Nebatja vru să-şi lovească palmele una de alta, dar durerea o împiedică.

— Şi pentru că sunt de aur, va trebui să ţi se dea, atunci când le vei schimba, două sute şaisprezece piaştri.

Am luat din punga cu bani, primită în dar de la Hulam în Adrianopol, suma respectivă şi i-am întins-o săracei. Ea, însă, s-a tras înapoi.

— Effendi, glumeşti!

— Nu, vorbesc serios. Ia-i!

— Dar n-am voie.

— Cine îţi interzice?

— Nimeni. Însă un dar atât de mare…

— Taci! Omul care mi-a dat această sumă este înstărit! Poftim, pune banii bine şi dacă vrei să-i schimbi, să mergi la un om cinstit. Cumpără de mâncare pentru tine şi pentru copii. Şi acum, rămâi cu Dumnezeu! Mâine am să vin din nou.

Am îndesat banii în mâinile chinuite ale femeii şi am plecat. A venit după mine, dar i-am făcut semn să se întoarcă, aşa încât nu s-a mai încumetat să mă urmeze la tovarăşii mei de drum, care mă aşteptau. Am plecat cu toţii mai departe. Când am încălecat, am văzut că toţi curioşii se adunaseră în jurul culegătoarei de plante, ca să o descoasă. De la Nohuda,

Bob de Mazăre, care voia să întinerească, nu mi-am mai luat rămas-bun. Se amestecase printre spectatorii curioşi — în ciuda faptului că-şi dăduse cu unsoare pe faţă — şi acolo nu mai m-am dus s-o caut.

De la termă, am cotit pe o ulicioară îngustă, la colţul căreia am zărit stând sprijinit un om zdrenţăros, care se uita la noi cu o privire tăioasă. Nu mi-a bătut la ochi, căci mai toate persoanele pe care le-am întâlnit pe aici erau mai mult sau mai puţin zdrenţăroase.

Acum, însă, nu ştiam unde vrea Ibarek să ne ducă. L-am întrebat şi mi-a dat lămuriri:

— Vă conduc la hanul „*El tohr el ahmar*”, unde o să vă simţiţi bine.

Numele hanului mi-a atras atenţia. Suna de parcă ne-am fi aflat pe o străduţă dintr-un orăşel german. Expresia arabă *El tohr el ahmar* înseamnă „La boul roşu”.

— Îl cunoşti pe hangiu? l-am întrebat.

— Foarte bine chiar, răspunse el, zâmbind. Hangiul Bajro este, de fapt, cumnatul meu.

Lucrul acesta mi-a făcut plăcere, căci mă aşteptam să ne bucurăm şi din partea cumnatului de aceeaşi prietenie pe care ne-o arătase Ibarek.

17. O arestare nereuşită

Ostromdscha — cel puţin atât cât reuşisem să vedem pană acum — nu oferea nimic deosebit. Casele şi colibele turceşti arătau spre stradă ferestre prevăzute cu grilaje groase de lemn, la etajele de sus, altminteri doar ziduri netede. Drumurile erau „pavate” cu nămol uscat, din care, în zilele fierbinţi, se ridica un praf îngrozitor, în vreme ce, atunci când ploua, te scufundai într-un noroi adânc. Aici, fiecare oraş semăna cu celălalt:

De câte ori m-am uitat în urmă cu vreo ocazie oarecare, l-am zărit şi pe vagabondul pe care-l văzusem stând la colţul uliţei. Mergea încet în urma noastră şi am ajuns la concluzia că ne urmărea. Din ce motiv? Cred că bănuiam.

În sfârşit, Ibarek făcu semn spre o poartă mare, deschisă, deasupra căreia era atârnată o placă cu numele firmei: „La boul roşu”.

— Acesta este! spuse el.

— Intraţi! Eu am să mă prefac că vreau să-mi continui drumul singur.

— De ce?

— Ne urmăreşte un om, pe care, de fapt, „Sfântul” l-a însărcinat să vadă unde vom trage în gazdă. Vreau să-i pregătesc o surpriză drăgălaşă.

Tovarăşii mei de drum îşi îndreptară caii spre poarta deschisă, dar eu am mai mers o bucată de drum.

Apariţia noastră a stârnit vâlvă. Peste tot, oamenii se opreau în drum şi se uitau după noi. Cu toate acestea, nu l-am scăpat din ochi pe urmăritorul nostru. Acum m-am întors din drum şi am făcut un mic ocol. Acest lucru a fost posibil, pentru că hanul nu se afla pe o uliţă, ci într-o piaţă. Oamenii tot stăteau şi se uitau, când ia poarta deschisă, când la mine,

dar mai mult la mine. Se părea că splendidul meu armăsar le captase toată atenţia. L-am lăsat pe Rih să salte şi l-am condus aşa spre locul unde stătea suspectul. Omul purta nişte pantaloni largi şi o jachetă scurtă. Cele două erau unite printr-o cingătoare lungă, care fusese înfăşurată de mai multe ori în jurul şoldurilor.

Am scos fluieratul acela, la auzul căruia armăsarul meu pornea într-un galop nebun. Calul s-a supus şi a ţâşnit înainte. S-a auzit un ţipăt general şi toţi s-au retras în grabă. Probabil crezuseră că armăsarul o luase pur şi simplu la goană. Spionul era atât de preocupat de însărcinarea pe care o primise, încât nici măcar nu se gândise s-o ia la sănătoasa. Apoi, însă, de spaima, aruncă arma în aer şi răcni din toate puterile, căci văzu că armăsarul se năpustea direct spre el. Probabil că intenţionase să sperie calul cu urletul acela, pentru că era deja prea târziu să mai poată fugi. Se sprijinise de un zid pe lângă care am trecut în galop. Acum mă aflam chiar lângă el. Se lipi pur şi simplu de zid. Eu, însă, m-am aplecat, l-am apucat de cingătoare şi l-am ridicat.

L-am răsucit peste capul calului şi l-am trântit de-a curmezişul peste genunchii mei.

— Allah! Allah! ţipa ca din gura de şarpe, încercând să scape.

— Stai liniştit! am strigat. Altfel, te ia dracu'!

Într-o clipă a închis şi gura şi ochii. Omul nu era în nici un caz un erou.

Mi-am îndrumat calul spre han şi m-am grăbit să intru pe poartă. Acolo se aflau Halef şi ceilalţi tovarăşi de drum. Urmăriseră incidentul, râdeau în hohote şi se grăbiră să închidă poarta şi să tragă zăvorul cel mare. Era chiar necesar să facă asta, căci o mulţime de gură-cască se repeziseră să vadă ce însemna oare acest eveniment curios. L-am pus jos pe prizonier şi am descălecat. Lângă Ibarek, îşi făcu apariţia un bărbat în straie turceşti, care veni spre mine şi mă salută.

Era hangiul Bajro. În vreme ce schimbam cu el salutul obişnuit, cel care mă însoţise pe cal îşi veni în fire. Se repezi cu pieptul înainte şi întrebă ameninţător:

— De ce mi-ai făcut asta? Aş fi putut să mor!

— N-ar fi fost nici o pagubă.

— Nu-ţi bate joc! Ştii cine sunt?

— Nu, n-am aflat până-acum.

— Sunt podarul de pe fluviul Vodotschnitza.

— Grozav! Deci, tu trăieşti la porţile oraşului, pe apă. Nu te-ai bucurat că ai avut o asemenea ocazie să călăreşti?

— Să mă bucur? Da' ce, te-am rugat eu să mă iei pe cal?

— Nu, dar aşa am avut eu chef.

— Am să te reclam.

— Grozav! am zâmbit.

— Şi o să poruncesc să fii pedepsit.

— Şi mai grozav!

— Acum, imediat, o să mergi cu mine la şeful poliţiei.

— Mai târziu, prietene! Acum n-am timp!

— Nu pot să aştept. Trebuie să mă întorc la bacul meu.

— Şi unde se află acesta?

— Pe Vodotschnitza.

— Probabil nu departe de drumul spre Kusturlu?

— De unde ţi-a venit ideea asta? Acolo nu se află nici un râu. Vodotschnitza curge la nord de oraş.

— Ştiu asta foarte bine. Dar podarul, care afirmă acum că nu are timp, se reazemă acolo, la sud-est, de un perete şi apoi vine liniştit la plimbare, după noi. Aşa e sau nu?

— Da. Da' ce te interesează asta pe tine?

— Mă interesează chiar foarte mult, dragul meu. De ce-ai venit după noi?

— Da' ce, pot să merg după cine vreau.

— Ei şi eu pot să călăresc cu cine vreau! Aşa că amândoi am făcut ce-am vrut.

— Călăritul e cu totul altceva. Puteam să-mi rup gâtul.

— Nu cred că ar fi fost vreo pagubă prea mare.

— Effendi! O dată să mai zici aşa şi înfig lama asta în tine!

Podarul spion, cu un gest ameninţător, apucă teaca unui cuţit pe care îl avea la cingătoare.

— Lasă-te de chestii de-astea! am continuat. Doar nu-ţi închipui că mă sperii cu aşa ceva.

— Aşa! Da' cine eşti tu de-ţi permiţi să mă jigneşti?

— Sunt *hasretleri* effendi Kara Ben Nemsi. N-ai auzit până acum de numele ăsta?

M-am îndreptat de spate, dându-mi toată osteneala să iau o poziţie cât mai mândră şi mai impunătoare. Faptul că-mi dădusem titlul de *hasret*, deci excelenţă, era mai mult decât o exagerare. M-am gândit, însă, că trebuia să mă fălesc şi eu o dată ca micuţul meu hagiu. N-aveam nici o putere asupra acestui spion şi voiam, totuşi, să-l silesc să-mi spună cine îl însărcinase să ne urmărească. Prin urmare, trebuia să-l înfricoşez şi de aceea, îmi atribuisem un rang pe care, din păcate, nu-l posedăm. Mi-am dat seama imediat că nimerisem în plin, deoarece podarul se înclină adânc şi răspunse smerit:

— Nu, sultane, n-am auzit până acum de acest nume măreţ.

— Ei, îl auzi acum şi ştii cine sunt, crezi cumva că-mi face plăcere să văd spionii umblând după mine?

— Excelenţă, nu te înţeleg.

— Ba mă înţelegi foarte bine. Răspunde! Cine te-a însărcinat să mă urmăreşti, ca să afli unde am de gând să mă opresc?

— Nimeni, excelenţă. Am venit după tine pentru că ăsta era şi drumul meu.

— Asta era drumul cel mai drept, spre râu?

Era vizibil încurcat.

— Hai, răspunde! I-am presat.

— Excelenţă, te înşeli într-adevăr. Am făcut acest ocol fără

nici o intenţie.

— Grozav! Te cred. Dar, dacă îţi închipui că asta e în avantajul tău, te înşeli amarnic. Un podar care ar trebui să fie la bacul lui, dar în schimb se plimbă, făcând ocoluri, pe uliţele din Ostromdscha, de aşa ceva n-avem nevoie, pe un asemenea om nu te poţi bizui. Am să-i poruncesc *mudirului* să te înlocuiască. Sunt alţii care merită şi sunt demni de slujba asta.

Acum chiar că se sperie.

— O, excelenţă, să nu faci asta! mă imploră.

— Ba da, exact asta am să fac, cu atât mai mult cu cat văd dar că m-ai înşelat.

Spionul privi o clipă în pământ. Apoi, spuse, şovăitor:

— Effendi, vreau să fiu sincer, şi-ţi mărturisesc că te-am urmărit.

— Acum spune-mi şi cine te-a însărcinat să faci asta.

— Nimeni. Am făcut-o din curiozitate.

— Minţi!

— Nu, effendi.

— Vom vedea! Cine minte o dată, acela minte şi a doua oară.

Şi, întorcându-mă spre Halef, i-am poruncit:

— Hagi Halef Omar aga, adu imediat doi poliţai aici. Omul acesta trebuie să primească nişte bastoane la tălpi!

— Imediat sultane! răspunse micuţul şi mimă că vrea să plece.

— Stai! strigă înspăimântat podarul. Aga, rămâi pe loc! Am să mărturisesc!

— Prea târziu! Aga, grăbeşte-te!

Atunci omul se aruncă la pământ şi începu să se jeluiască, ridicându-şi mâinile:

— Nu bastoane, nu bastoane! Nu pot să le suport.

— De ce nu?

— Tălpile îmi sunt moi şi sensibile, pentru că stau mult în

apă.

A trebuit să-mi muşc buzele, ca să nu izbucnesc în râs. După cum se ştie, bastoanele se aplică pe talpa goală a piciorului şi această parte a corpului lui era prea sensibilă pentru a suporta asemenea lovituri puternice. Dacă se admite un asemenea motiv, atunci trebuie să se renunţe la orice pedeapsă, întrucât tocmai în aceea constă o pedeapsă: să provoace o durere trupească, sufleteasca sau morală. Asta nu înseamnă, însă, că îmi face plăcere să văd cum sunt maltratate tălpile picioarelor semenilor mei. De aceea, l-am sfătuit prieteneşte:

— Tocmai pentru că durerile ce le-ai avea de îndurat ar fi de două ori mai mari, ar fi trebuit să fii de două ori mai prevăzător, pentru a evita acele lucruri care ar putea determina autoritatea să te pedepsească. Totuşi, ai noroc că m-ai prins la ora când sunt milostiv şi s-ar putea să mă îndur de tine.

— Încearcă, effendi, vreau să mărturisesc sincer.

— Atunci spune-mi cine te-a însărcinat să mă urmăreşti.

— *Mübarekul*.

— Ce ţi-a oferit pentru asta? Bani?

—Nu. „Sfântul” nu dă niciodată bani. Mi-a promis o amuletă pentru ca să am noroc la prins peşti. Întrucât sunt podar, dar şi pescar, în acelaşi timp.

— Şi ce ordin ţi-a dat?

— Trebuia să te urmăresc şi apoi să-i spun unde locuieşti.

— Când şi unde trebuia să-i spui?

— În seara asta, în coliba lui de pe munte.

— Deci, se poate vorbi cu el la o oră aşa de târzie?

— Nu e acolo decât pentru cei cărora le-a încredinţat o misiune. Nu trebuie decât să baţi la uşa şi să spui cuvântul…

Se opri, speriat

— Zi-i mai departe! i-am poruncit.

— Atâta tot.

— Iar vrei să mă înşeli?

— O, nu, effendi.

— Şi totuşi, mă minţi!

Mă gândeam la ceea ce-mi spusese mai înainte şi anume că bătrânul nu dădea niciodată bani. Dacă ştia atât de exact, probabil că mai executase şi alte misiuni trasate de bătrân. De aceea, am continuat:

— Dacă baţi, ca de obicei, la uşă, nu-ţi răspunde?

— Nu.

— Dar dacă pronunţi şi un anumit cuvânt, eşti lăsat să intri?

Podarul rămase tăcut.

— Hai, vorbeşte. Sau vrei să ordon să ţi se deschidă gura? Bastoanele sunt un mijloc foarte bun.

Se uita, încă nehotărât, în pământ. Se pare că groaza de „Sfânt” era la fel de mare ca cea faţă de bastoane.

— Bine! Dacă nu vrei să vorbeşti, va trebui să suporţi consecinţele. Hagi Halef Omar aga!

Nici nu rostisem bine acest nume şi podarul nu mai stătu pe gânduri. Spuse încet:

— Excelenţă nu chema poliţaii! Am să-ţi mărturisesc. Din partea mea, *mübarekul* poate să se supere. N-am de gând să mă las bătut de dragul lui.

— Dar de ce să se supere pe tine?

— „Sfântul” mi-a interzis categoric să spun cuiva acest cuvânt.

— Şi ce, ai de gând să-i mărturiseşti că mi l-ai dezvăluit mie?

— Nu. Nici nu-mi trece prin cap. Dar ai să-i spui chiar tu.

— Fii fără grijă. N-am nici un motiv să te dau de gol.

— Atunci, o să afle prin păsările lui.

Din nou păsările alea. Se pare că bătrânul escroc se pricepea extraordinar de bine să speculeze în favoarea lui prostia acestor oameni.

— Dar nu-i nici una pe-aici! Vezi vreuna?

Se uită în jur. Nu se vedea nici un corb, nici o stăncuţă, nici o cioară.

— Nu. N-a trimis nici o pasăre, pentru că n-a ştiut unde o să te opreşti.

— Bătrânul ar fi putut să-i poruncească vreuneia să mă urmărească în zbor. Atunci nu te-ar mai fi pus în încurcătură, căci nu pot să poruncesc să fie bătută o pasăre. Aşa că bătrânul tău, „Sfânt” nu-i chiar aşa de deştept pe cât crezi. Deci, nu trebuie să-ţi fie teamă! Vorbeşte! Dacă vrei să te duci în secret la el, atunci trebuie să rosteşti un anumit cuvânt?

— Da, effendi.

— Există mai multe astfel de cuvinte pentru diferite persoane?

— Nu. Toţi ştiu doar un singur cuvânt.

— Şi care e acesta?

— *Ssyrdasch*.

Această parolă nici nu era rău aleasă, căci însemna „un prieten intim, un confident”.

— Asta este într-adevăr cuvântul? Nu cumva l-ai născocit tu?

— Nu, effendi. Cum aş îndrăzni să fac aşa ceva?

— M-ai înşelat de mai multe ori. Nu meriţi, deci, să ţi se acorde încredere.

— Acum, însă, spun adevărul.

— Am să te pun la probă cu o nouă încercare. Ai mai executat până acum misiuni secrete pentru *mübarek*?

Răspunse, abia după câteva clipe:

— Da, effendi.

— Ce misiuni?

— Asta chiar nu pot să-ţi mărturisesc.

— Chiar dacă vei fi bătut la tălpi?

— Nu, în nici un caz!

— De ce?

— Am depus un jurământ. Mai degrabă mă las omorât decât să ajung în iad, pentru că mi-am călcat jurământul.

Se vedea clar că spune adevărul. De aceea, am profitat de ocazie, ca să-l întreb:

— Cunoşti cumva cuvântul *En Nassr*?

— Da.

Nu mă aşteptasem să mărturisească aşa repede.

— Cum l-ai aflat?

— La fel ca şi pe celelalte. Mi l-a spus „Sfântul”.

— În ce scop era folosit?

— Ca semn de recunoaştere între cunoştinţele lui.

— Acum nu mai este?

— Nu, effendi.

— De ce nu.

— Pentru că a fost trădat.

— De cine?

— Nimeni de aici nu ştie. A fost trădat la Stambul.

— Cum?

— Nu pot să-ţi spun.

— Poţi să vorbeşti liniştit, căci ştiu mai multe decât crezi. Exista la Stambul o casă a adunării *En Nassr*. A fost descoperită de un om, care locuia alături, în casa unui brutar. Nu-i aşa?

— Effendi, ştii asta? întrebă uluit.

— O, ştiu mult mai multe. Casa a ars şi s-a declanşat o luptă.

— Ştii totul exact!

— Aş putea chiar să te întreb de *Usta*. Ai auzit de el?

— Cine nu-l cunoaşte pe stăpânul acesta?

— L-ai văzut cu ochii tăi?

— Nu.

— Dar ştii cine este?

— Nici asta.

— Nu ştii nici unde poate fi găsit?

— Asta ştiu doar adepţii.

— Eu cred că şi tu faci parte dintre ei, nu-i aşa?

— O, nu, effendi.

Podarul mă privi cu atâta sinceritate, încât am fost convins că spunea adevărul.

— Ei, acum, după ce mi-ai dovedit, că, nu eşti chiar aşa de rău cum am crezut la început, am să te scutesc de bastoane.

— Dar ai să mă reţii aici?

Asta era mai mult decât mă puteam aştepta. Fanfaronada mea avusese un efect nebănuit. Mi-am păstrat mina aspră şi i-am spus:

— De fapt, ar trebui să poruncesc să fii închis. Dar pentru că până la urmă ai fost sincer, am să te iert. Eşti liber şi poţi să pleci.

— Şi pot să rămân podar?

— Da. Dacă te iert de toate pedepsele, atunci poţi să rămâi ceea ce eşti.

Faţa i se lumină de bucurie.

— Excelenţă! Sufletul mi-e plin de recunoştinţă fată de tine. Mai îndeplineşte-mi o dorinţă şi am să fiu fericit!

— Ce anume?

— Să nu-i spui *mübarekului* ceea ce ţi-am destăinuit.

Puteam să-i îndeplinesc uşor această dorinţă. Era şi în interesul meu ca bătrânul să nu afle nimic. Cu cât credea că ştiu mai puţine lucruri despre secretele lui, cu atât eram mai sigur că voi putea să-l păcălesc. L-am asigurat, deci, pe podar că n-am să spun nimic. Se îndepărtă foarte mulţumit de sfârşitul fericit al acestei incident.

Trebuie să amintesc faptul că ultima parte a discuţiei noastre avusese loc fără martori incomozi. Hangiul Bajro fusese strigat şi îl luase cu el şi pe cumnatul său, Ibarek. Deci, nici unul dintre ei nu auzise parola secreta. Ceilalţi, trei, însă, care se aflau de faţă, Halef, Osco şi Omar puteau, din partea

mea, să afle.

M-am convins apoi că animalele noastre au fost bine adăpostite. Între timp, pe poarta din nou larg deschisă intraseră o mulţime de oameni care mă priveau cu uimire. Se pare că pentru ei era de neînţeles cum reuşise un călăreţ în galop să ridice în şa lângă el un om. Sau, poate, pentru ei, persoana mea era importantă din alte motive?

Cred că această ultimă variantă era cea adevărată, căci Halef mi-a spus că unul dintre ei îl întrebase dacă eu sunt străinul *hekim başchi* care îi dăruise Nebatjei peste două sute de piaştri şi îndrăznise să împuşte o pasăre a „Sfântului”. De-abia ajunsesem în Ostromdscha şi eram deja renumit. Asta nu mi-a plăcut deloc. Cu cât mai puţină atenţie mi se acorda şi cu cât mai puţin se vorbea despre mine, cu atât mai uşor îmi puteam rezolva misiunea.

Am intrat în casă. Aceasta era rânduită la fel ca cea din Dabila, numai că aici pereţii erau din cărămizi făcute din lut şi uscate la aer. Era clar că Ibarek ne recomandase cu o deosebită căldură, căci am fost conduşi într-o odaie specială şi am primit mai întâi apă, pentru a ne spăla de praf, iar apoi ni s-a servit o masă care, având în vedere condiţiile de acolo, era cuviincioasă. Cei doi cumnaţi au mâncat cu noi. De data aceasta, nu ni s-au mai dat „cortine pentru piept”, cum se exprimase Halef. Bineînţeles că a venit vorba despre furt, dezbătându-se, din nou, împrejurările în care a avut loc cu ocazia aceasta, m-am gândit că, de fapt, deşi pe ceilalţi doi fugari îi cunoşteam foarte bine, nu-l cunoşteam, însă, după figură, pe temnicerul de la închisoare, care fugise împreună cu ei. De aceea, l-am întrebat pe Ibarek:

— I-ai recunoaşte pe cei trei hoţi, dacă i-ai revedea?

— Imediat.

— Deci, te-ai uitat cu atenţie la ei. Ai putea să mi-l descrii pe acela care v-a arătat şmecheriile cu cărţile? S-ar putea să-l întâlnim, iar eu nu l-am mai văzut şi nu ştiu cum arată.

— O, e uşor de recunoscut! Are un semn inconfundabil, pe care nu-l poate îndepărta: are o buză de iepure.

Apăru un argat care îi şopti ceva la ureche hangiului Bajro. Acesta, vizibil încurcat, se uită perplex la mine.

— Ce se întâmplă? l-am întrebat.

— Iertare, effendi, răspunse Bajro. Sunt... sunt mai mulţi poliţai afară.

— Au venit după noi?

— Da.

— Ce vor?

— Să vă aresteze.

— Mare e Allah! strigă Halef. Să intre! O să vedem care pe care: ei pe noi sau noi pe ei.

— Da, am fost de acord. Dar porunceşte să ne fie puse şeile pe cai.

— Vreţi cumva să fugiţi? întrebă hangiul.

— Nici nu ne trece prin cap.

Bajro ieşi afară şi prin uşa deschisă, pătrunseră în încăpere şase poliţai înarmaţi până-n dinţi. Era aşa cum mă aşteptam. Selim, care stătuse de vorbă cu noi, la tufişuri, era printre ei. Nici nu era de mirare, căci merseserăm încet şi ne opriserăm şi la izvorul cu apă fierbinte. În vreme ce ceilalţi se plantară în faţa uşii, cunoştinţa noastră păşi în încăpere. Probabil că ceruse să i se dea satisfacţia meritată de a fi purtător de cuvânt. Părea că nu mai rămăsese nimic din fosta lui predilecţie pentru liniştea interioară, căci strigă la noi, cu o mină de învingător, lovind cu patul puştii în pământ:

— Ei!

Singur acest cuvânt ar fi trebuit să ne şi distrugă. În el se afla o întreagă lume, plină de bucurie, superioritate, dispreţ şi mulţumire. Nici unul dintre noi, însă, n-a catadicsit să se mişte. Am mâncat liniştiţi mai departe, de parcă ne înţeleseserăm dinainte.

— Ei! repetă eroul.

Cum nici de data asta nu primi nici un răspuns, se mai apropie un pas şi întrebă ameninţător:

— Aţi surzit cumva?

Primi un răspuns la care nici el, dar nici eu nu mă aşteptam. Micuţul hagiu se ridică în picioare, luă tava mare pe care ni se pusese pilaful deosebit de gustos, care plutea în grăsime, se aşeză în faţa poliţaiului, îi puse dinainte porţia care era suficient de mare pentru încă cel puţin zece persoane şi rosti doar un cuvânt:

— Poftim!

Câteva clipe se priviră în ochi. Aroma delicioasă a mâncării preferate a tuturor turcilor plutea direct spre nasul poliţaiului. Figura lui severă se făcu din ce în ce mai puţin severă. Buzele i se deschiseră involuntar, nările îi palpitau şi pe gură începu să-i joace un zâmbet plin de amabilitate. Vârfurile mustăţilor i se înfiorară — pilaful ieşise învingător! Care poliţai turc ar fi putut rezista în faţa unui munte de orez, plutind în grăsime şi garnisit cu bucăţi de carne! Omul trânti flinta, apucă tava şi se întoarse spre camarazii săi, întrebându-i:

— Vreţi?

— Da, da! se grăbiră să răspundă cinci voci.

— Atunci, aşezaţi-vă!

Ceilalţi îşi rezemară armele de perete şi se ghemuiră pe jos, lângă camaradul lor. Era o adevărată plăcere să vezi cum se ghemuiseră în jurul tăvii, cu figurile serioase şi pline de demnitate ca nişte campioni greci; apucau orezul cu degetele, îl frământau în mână, transformându-l într-o bilă, care apoi, aluneca în gurile larg deschise.

Halef se aşezase din nou la locul lui şi nu schiţase nici un gest. Apoi apăru iarăşi în odaie hangiul Bajro. Când văzu simpatica societate care mesteca de zor bile de orez, dispăru într-o clipă, căci dacă ar mai fi rămas fie şi o singura secunda, ar fi izbucnit în hohote de ras.

După ce pilaful dispăru, demnul poliţai aduse tava înapoi:

— Bogdaproste! mulţumi el, puse tava la loc, pe măsuţa joasă, îşi luă arma, îşi scoase din nou pieptul în afara şi spuse, cu atitudinea unui dictator roman:

— Ei?

Acum, am considerat că era cazul să răspund eu.

— Ce vreţi? am întrebat scurt.

— Pe voi! veni răspunsul, la fel de scurt.

— De ce?

— Ca să va ducem la şeful poliţiei.

— Dar el ce vrea?

— Să aprecieze pedeapsa, spuse Selim, rostogolindu-şi ochi.

— Pentru ce? m-am interesat, prietenos.

— Pentru ciomăgeală.

— Care ciomăgeală?

— Cea pe care am primit-o eu! bubui acesta.

— Deci, ai fost deja pedepsit! De ce mai e nevoie de noi?

Dacă aş fi putut să pictez figura pe care o făcu acum poliţaiul, tabloul ar fi rămas cea mai preţioasă amintire despre şederea mea în Turcia. Era aproape de nedescris. Apărătorul siguranţei publice îşi pierduse cu desăvârşire firea. Dar îşi reveni destul de repede şi îşi aduse-aminte că trebuia să mai spună ceva. Îşi compuse o figură sumbră şi strigă:

— Mergeţi de bunăvoie?

— Nu.

— Deci, cu forţa?

— Nu! am repetat, pe un ton categoric.

— Allah! Allah! Atunci cum?

— Nicicum.

Selim nu ştia ce să mai spună acum. Zisese că e cel mai perspicace dintre toţi camarazii săi, dar este totuşi o deosebire între a alerga, în gând, după trei răufăcători şi a fi nevoit să arestezi cinci oameni, care nu se lasă scoşi din

sărite nici de poliţie şi nici de orice altceva. Făcu ceea ce consideră el că era înţelept să facă şi care, într-adevăr, era cel mâi înţelept lucru: se sprijini de perete şi îi spuse unuia dintre camarazii săi:

— Vorbeşte tu!

Respectivul făcu un pas înainte. El vedea altfel lucrurile. Probabil că avea un talent deosebit pentru învăţământul intuitiv, căci îşi ridică flinta, îmi băgă sub nas patul puştii, apoi îl arătă de jur împrejur şi întrebă:

— Ştiţi ce-i asta?

I-am răspuns, pe jumătate în glumă:

— Da.

— Ei, ce e?

— Un pat de flintă.

— Da. Şi iată şi ţeava, prin care se trage. Pricepi?

— Da.

— Ei, acum ştiţi totul!

— Nu, ştim doar că se poate trage cu flinta ta.

— E suficient. Am venit să vă arestăm.

— Ah! Asta trebuia să spui mai întâi!

— Asta-i de la sine înţeles. Dacă nu veniţi imediat cu noi, o să apelăm la arme.

— Cumva, ca să ne împuşcaţi?

— Da.

— Ei, suntem pregătiţi. Împuşcaţi-ne!

M-am aprins ciubucul, tovarăşii mei au făcut acelaşi lucru şi am continuat să fumăm; poliţaii, însă, se holbau la noi. Aşa ceva nu mai văzuseră până acum.

Jocul cel caraghios se repetă; comandantul îşi dădu demisia. Se răsuci, îi trase un ghiont altuia şi spuse:

— Vorbeşte tu!

Curajosul era deja pregătit să pună mana pe locul rămas vacant. Păşi în faţă, cu intenţia vădită de a ţine o cuvântare serioasă. Eram deja convins că se vor perinda prin faţa

noastră unul după altul, până ce vor obosi de atâtea insuccese şi vor pleca. Dar chiar atât de bine nu putea să ne fie, căci, tocmai când cel de-al treilea feldmareşal deschisese gura sa-şi înceapă discursul, uşa se trânti de perete şi îşi făcură apariţia figura şi uniforma unui plutonier.

— Unde v-aţi ascuns?

— Aici!

— Văd! Unde-s oamenii?

— Aici!

Cel care răspunse arătă spre noi.

— De ce nu-i aduceţi?

— Nu vor să vină.

— De ce nu i-aţi silit?

— N-am putut.

Aceste întrebări şi răspunsuri se succedau atât de prompt de parcă fuseseră învăţate pe de rost. Să mori de ras, nu alta!

— Ei, lasă c-am să vă arăt eu cum trebuie siliţi astfel de oameni!

Plutonierul se-apropie şi îşi scoase sabia. Ochii se rostogoleau ca nişte bile şi îşi arătă dinţii lungi şi galbeni.

— Aţi auzit, ticăloşilor, ce vrem de la voi? strigă spre noi.

Nimeni nu rosti nici un cuvânt.

— Aţi auzit sau nu? urlă plutonierul, cu faţa roşie de furie.

Tăcere generală.

— Sunteţi surzi? zbieră poliţaiul cu o voce stridentă. Aşa se părea, căci nici unul dintre noi nu clipea măcar.

Asta îl înfurie atât de tare pe plutonier, încât îşi pierdu total echilibrul. Îşi luă avânt, cu sabia în mâna, ca sa mă lovească şi strigă:

— Fiu de căţea! Ai să-nveţi tu să vorbeşti!

Sabia coborî vâjâind, dar nu pe spinarea mea, ci pe pământ, plutonierul, însă, observă, uitându-se în jur, că şi el şedea tot pe pământ. Sări apoi în sus, blestemând şi vru să se repeadă asupra noastră, dar rămase deodată pe loc şi se

holbă la noi, de parcă văzuse nişte duhuri necurate. Ne aflam tot la locurile noastre: liniştiţi, neînduplecaţi, fermi şi tăcuţi precum buştenii. Numai eu mă mişcasem, căci îi lovisem cu pumnul peste mâna în care ţinea sabia şi apoi îi trăsesem o lovitură care-l trimisese la pământ. Totul se petrecuse însă fulgerător, cât ai clipi din ochi.

Plutonierul de poliţie îşi plimbă privirea de la unul la altul, se întoarse apoi spre oamenii lui şi întrebă:

— Tot aşa au stat şi până acum?

— Da, răspunse cunoştinţa noastră de la tufişuri.

— Sunt nebuni!

— Cu siguranţă, fu de acord Selim.

Domnea, deci, între aceşti drăgălaşi oameni o unanimitate fericită de păreri. Se uitară unii la alţii şi începură să dea din cap şi ar fi continuat să dea aşa din cap, cine ştie cât, dacă nu m-aş fi sculat, în sfârşit şi nu m-aş fi îndreptat spre plutonier, pentru a mă interesa:

— Pe cine căutaţi aici?

Faţa i se însenină numaidecât, căci, din această întrebare îşi dădu seama, cel puţin, că puteam să vorbim.

— Pe voi, sună răspunsul scurt.

— Pe noi? Cum e posibil aşa ceva? Parcă ziceai ceva de fii de căţea şi ticăloşi!

Spunând acestea, l-am privit atât de fix în ochi pe poliţai, încât acesta se înroşi tot.

— Cine doreşte să ne vadă? am continuat.

— Şeful poliţiei.

— De ce?

— Vrea să vă pună nişte întrebări.

Mi-am dat seama după mutra lui că intenţionase să dea un cu totul alt răspuns, dar acesta nu voise să-şi facă apariţia pe buzele lui groase.

— Asta-i cu totul altceva. Mai înainte, cineva zicea ceva de-o pedeapsă. Du-te şi anunţă-l pe şeful poliţiei că o să

venim imediat.

— Nu pot face asta, effendi, replică el.

— De ce nu?

— Trebuie să mergeţi cu mine. Trebuie chiar să vă arestez.

— Dar şeful ştie cine suntem noi?

— Nu, effendi.

— Atunci, du-te repede la el şi spune-i că nu suntem dintre aceia care se lasă arestaţi fără multă vorbă.

— Aşa ceva nici atât nu pot să fac. Effendi, fă-mi plăcerea şi vino cu mine! Domnii aşteaptă deja de mult.

— Care domni?

— Asesori.

— Ah, aşa! Ei, atunci, din consideraţie faţă de aceşti domni, o să pornesc fără întârziere. Veniţi!

Poliţaii îşi închipuiseră cu totul altfel arestarea. Am ieşit în curte primul, în spatele meu se aflau tovarăşii de drum şi după ei, poliţaii. În curte se aflau caii noştri înşeuaţi. Se pare că plutonierul cam pricepu despre ce era vorba. Se apropie de mine şi mă întrebă:

— De ce mergeţi în curte? Drumul drept nu duce spre grajduri, ci spre poartă…

— N-ai nici o grijă, am răspuns. O s-o apucăm îndată pe drumul acela.

M-am dus repede spre armăsar şi am încălecat.

— Stai! striga el. Vreţi să fugiţi. Dă-te jos! Porunceşte celorlalţi să nu încalece!

Oamenii lui voiră să pună mâna pe cai şi chiar el însuşi mă apucă de picior, pentru a mă trage jos. L-am făcut pe Rih să se ridice în două picioare şi să descrie un cerc în aer cu copitele din spate. Plutonierul fu nevoit să-mi dea drumul.

— Băgaţi de seamă, oameni buni! i-am avertizat. Armăsarul meu se sperie foarte uşor.

L-am silit pe Rih să facă unele salturi, ca să poată trece

printre poliţaii care se împrăştiară ţipând, în toate părţile. Astfel, prietenii mei câştigară timp, ca să poată încăleca şi acum galopam cu toţii pe poartă afară.

— Rămâi cu bine! La revedere! am strigat către plutonier.

— Stai, stai! urlă el, în vreme ce se repezea după noi, urmat de subordonaţi. Nu-i lăsaţi să vă scape! Prindeţi-i, hoţii, ticăloşii, banditţii!

Ar fi fost, ce-i drept, destui oameni ca să ne poată prinde, căci vestea că vom fi arestaţi se împrăştiase repede în Ostromdscha şi ademenise acolo o mulţime de gură-cascâ. Dar, acestor bravi supuşi ai stăpânitorului dreptcredincioşilor nici nu le trecuse prin cap să pună mâna pe noi şi să ajungă, poate, în felul acesta, sub copitele cailor noştri. Fugiră cu toţii, ţipând, din calea noastră.

Pe ce drum trebuia s-o apucăm, pentru a ajunge în locul pe care în Germania îl denumeam cu cuvintele „judecătorie de primă instanţă” era uşor de văzut, căci acest drum era animat de o mulţime de oameni care voiau să fie de faţă la arestarea criminalilor. Totuşi, trecând călare pe lângă un bătrân, care se trase speriat într-o parte, l-am întrebat:

— Unde locuieşte cadiul[1] din Ostromdscha?

Arătă spre o uliţă care dădea într-o piaţă.

— Acolo, effendi! Ai să vezi semiluna cu stele deasupra porţii.

I-am urmat indicaţia şi am trecut pe lângă oamenii care urmau aceeaşi direcţie, ajungând la un zid lung şi înalt, în mijlocul căruia se afla poarta respectivă. Prin această poartă am intrat într-o curte mare pătrată, unde am fost întâmpinat de o ceată considerabilă de curioşi. Faţă în faţă cu poarta se găseau clădirea oficială şi locuinţa, construite din paiantă. Grinzile erau vopsite în verde, iar tăbliile în albastru, ceea ce făcea o impresie stranie. Curtea era murdară. Numai o parte, de-a lungul casei, era prevăzută cu un fel de caldarâm, lat de

[1] Judecător musulman (n. trad.)

câţiva metri. Dar acest aşa-zis trotuar, arăta de parcă fusese ridicat să slujească drept baricadă.

În faţa uşii de la casă, se afla un jilţ vechi, împodobit cu o tapiţerie primitiva. În apropiere se găsea o bancă ţinută în sus doar de două picioare aflate la un singur capăt. Câteva frânghii şi câteva mănunchiuri de bastoane ne-au făcut să ne dăm seama că aveam în faţa noastră instituţia justiţiei locale, care singură avea dreptul să se ocupe de bătaia la tălpi. Se aflau acolo câţiva poliţişti şi în apropiere, şedea şi o veche cunoştinţă de-a noastră, anume, ologul Basra, pe lângă care trecusem la intrarea în oraş.

Mutra pe care o făcu, atunci când ne zări, merita să fie văzută. Fusese absolut convins că vom sosi aici ca prizonieri. Faptul că venisem călare şi neînsoţiţi de poliţai dădu figurii sale o expresie de uimire de-a dreptul prostească. Încât aş fi izbucnit în râs, dacă n-aş fi observat în ochii lui plini de ură ceva care nu avea nici o legătură cu năuceala afişată.

Am descălecat. I-am aruncat frâul lui Osco şi m-am îndreptat spre poliţistul ce se afla acolo.

— Unde este *kodscha baschi*[1]?

Am rostit această întrebare pe-un ton poruncitor. Cel întrebat îmi dădu onorul militar:

— Înăuntru, în locuinţa sa. Vrei să vorbeşti cu el?

— Da.

— Atunci am să te anunţ. Spune-mi numele şi ce doreşti.

— Asta am să-i spun doar lui.

L-am dat deoparte şi m-am îndreptat spre uşă. Dar, chiar în clipa aceea, a fost deschisă dinăuntru şi a ieşit afară un om înalt, uscăţiv, care era mai sfrijit chiar decât cerşetorul şi decât bătrânul „Sfânt”. Era îmbrăcat într-un caftan, lung până la pământ, încât picioarele nu i se vedeau. Pe cap purta un turban de culoare albă. Gâtul îl avea atât de lung şi subţire, încât de-abia era în stare să-i poarte capul, căci acest cap se

[1] Căpetenia bătrânilor; primarul satului; cel mai bătrân.

clătina încolo şi încoace, în sus şi în jos, de parcă nasul uriaş, lung şi ascuţit nutrea o simpatie deosebită faţă de laringele ca o guşă. Clipii uimit spre mine, cu ochii mici urduroşi şi fără gene şi mă întrebă:

— La cine vrei să mergi?

— La *kodscha baschi*.

— Eu sunt. Tu cine eşti?

— Sunt un străin care vrea să facă o reclamaţie.

Voi să răspundă, dar nu ajunse s-o facă, deoarece, chiar în clipa aceea, intră în fugă pe poartă plutonierul, urmat de oamenii lui. La vederea noastră, rămase pe loc, consternat şi strigă:

— Allah, Allah! Iată-i!

În urma lui se înghesuiau o mulţime de oameni, dar nici unul nu scoase o vorbă. Era atâta linişte, de parcă ne aflam într-o moschee. Locul unde banca de lemn îşi înălţă cele două picioare spre cer era sfânt pentru aceşti oameni. Poate că unii dintre ei fuseseră cândva prinşi în curele de acea bancă şi legaţi cu tălpile goale de picioarele din lemn. Astfel de amintiri nu sunt uşor de uitat.

În loc să-mi răspundă, slujbaşul se adresă plutonierului:

— Tot nu l-aţi adus? Vreţi să încasaţi voi bastoanele în locul lui?

Atunci, poliţaiul, care îşi pierduse aproape respiraţia din cauza alergăturii, arătă spre mine şi răspunse:

— Acesta este, sultane!

— Ce, acesta este?

— Da.

Kodscha baschi se răsuci din nou, rapid, spre mine şi mă privi din cap până-n picioare. În acelaşi timp continua să clatine din cap ca şi cum scopul vieţii lui ar fi fost să dovedească, prin această mişcare neîntreruptă de pendulare, că pământul se roteşte. Faţa lui căpătă o expresie aspră, întunecată şi el se răsti la mine:

— Deci tu eşti prizonierul?

— Eu? Nu, nu sunt eu acela, am replicat liniştit.

— Totuşi, acest plutonier de poliţie aşa zice!

— Spune un neadevăr. Poate ai văzut cum am sosit în curte?

— Da, eram la fereastră.

— Înseamnă că ai observat că am venit călare. Am venit de bunăvoie la tine. Poliţaii tăi ne-au urmat mai târziu. Numeşti cumva asta o arestare?

— Da. E adevărat, ai venit ceva mai devreme, dar v-a adus poliţia, aşa că aţi fost arestaţi. Sunteţi prizonierii mei.

— Te înşeli amarnic.

— Sunt *kodscha baschi*, strigă, răstit, slăbănogul şi nu mă înşel. Să-ţi intre bine în cap asta!

Dădea din cap atât de tare, încât m-am temut, pur şi simplu, că vrea să-l azvârle spre mine.

— Ei, bine, am să-ţi dovedesc, totuşi, că te înşeli, i-am spus, hotărât. Nu voi permite nici unui *kodscha baschi* din lume să mă numească prizonierul lui.

Câţiva paşi rapizi spre cal, o săritură şi eram deja în şa. Tovarăşii mei de drum fură la fel de iuţi.

— Sidi, spre poartă afară? întrebă Halef.

— Nu, rămânem. Vreau doar să fac drumul până la poartă.

Armăsarul parcă îmi înţelesese intenţia. Sălta, ţinându-şi transversal trupul minunat, spre poartă şi din nou înapoi, azvârlind în faţă şi în spate şi sforăind, încât cei prezenţi făcură în grabă loc, lipindu-se temători de ziduri.

— Închideţi repede poarta! porunci judecătorul poliţailor săi.

— Pe cel care va atinge poarta îl voi zdrobi sub copitele calului! am ameninţat.

Nici un poliţai nu făcu vreo mişcare. *Kodscha baschi* repetă porunca, fără succes. Luasem în mână biciul din piele de hipopotam şi asta li se păru prea periculos bunilor oameni.

Am trecut, apoi, călare atât de aproape de slujbaşul judecătoresc, încât armăsarul i-a sforăit direct în faţă. Acesta a făcut un salt înapoi şi şi-a întins braţul slăbănog şi lung, ca pentru a se apăra:

— Cum îndrăzneşti? Nu ştii unde te afli şi cine sunt eu? strigă cadiul.

— Ba ştiu exact. Tu însă, habar nu ai cine se află în faţa ta. Am să mă plâng superiorilor tăi, la *makredşul* din Salonic. Are să te înveţe el cum să te comporţi cu un străin de rang nobil.

Aceste cuvinte ameninţătoare erau, de fapt, o lăudăroşenie pe care mi-am permis-o, având în vedere condiţiile existente. Dar ele au avut efectul scontat, căci bătrânul spuse acum, mai politicos decât înainte:

— Călătoreşti incognito? N-am ştiut. De ce nu mi-ai spus de la început?

— Pentru că nici măcar nu m-ai întrebat cum mă cheamă şi ce situaţie am.

— Atunci, spune-mi cine eşti?

— Mai târziu. Mai întâi vreau să ştiu dacă mă consideri într-adevăr prizonierul tău. În funcţie de răspunsul tău, voi şti cum să mă comport.

Această somaţie l-a pus în încurcătură pe *kodscha baschi*. Suveranul din Ostromdscha şi împrejurimi trebuia să-şi retracteze cuvintele! Se uită temător la mine şi ezită să răspundă. Capul i se mişca din ce în ce mai tare. Părea că gâtul e gata, gata să se rupă.

— Ei, aştept răspunsul! Altfel, plecăm.

— Effendi, recunoscu, în cele din urmă, de fapt n-aţi fost înhăţaţi şi legaţi, aşa că nu sunteţi nici arestaţi.

— Bun. Deocamdată mi-e suficient atât. Dar, vezi nu cumva să-ţi treacă prin cap să-ţi schimbi părerea! Dacă faci asta, am să mă plâng *makredşului*.

— Îl cunoşti?

— Nu-i treaba ta, dacă-l cunosc sau nu. E suficient că ştim noi doi, el şi cu mine. Deci, ai trimis după mine.

Prin urmare, am tras concluzia că vrei să-mi comunici ceva. Sunt gata să te ascult.

Era teribil de amuzant să vezi figura pe care o făcu judecătorul.

Se pare că rolurile se inversaseră. Eu eram acela care îi vorbea acum de sus, nu numai la figurat, ci şi la propriu, căci mă aflam călare pe cal. Pe figura lui se dădea o adevărată luptă între furie şi jena faţă de superior. Privi încruntat în jur şi apoi replică:

— Te înşeli. Nu am poruncit să ţi se spună că vreau să vorbesc cu tine, ci am poruncit să fiţi prinşi.

— Chiar aşa ai făcut? Aproape că nu-mi vine să cred. Doar aţi fost instruiţi de tribunalul suprem să vă purtaţi cu dreptate şi să fiţi cu băgare de seamă. Care a fost motivul acestei porunci?

— L-aţi maltratat pe unul dintre poliţaii mei şi apoi aţi pus în pericol viaţa unui locuitor din acest ţinut.

— Hm! Văd că adevărul a fost răstălmăcit. Am pedepsit un poliţai, pentru că merita, iar eu am salvat, viaţa podarului, ridicându-l în şa, lângă mine. Calul l-ar fi călcat în picioare, dacă n-aş fi avut prezenţa de spirit să fac ce-am făcut.

— Văd că lucrurile stau cu totul altfel decât mi s-a raportat mie. Va trebui să fac cercetări să văd care este adevărul.

— Este inutil să faci cercetări. Nu vezi că mă jigneşti cu aceste vorbe? Ai să faci cercetări! Deci pui la îndoială cuvântul meu. Nu ştiu cam ce ar trebui să cred despre politeţea şi tactul tău.

Judecătorul se simţi strâns cu uşa şi răspunse încetişor:

— Chiar dacă ai dreptate, trebuie să cercetez, ca să le dovedesc reclamanţilor că tu ai dreptate.

— Cu asta sunt de acord.

— Atunci, descălecă! Am să încep imediat audierea.

Toate aceste cuvinte fuseseră rostite cu voce tare, aşa încât cei prezenţi auziseră fiecare vorbă. Acum, oamenii se înghesuiră, ca sa poată auzi şi vedea mai bine.

Schimbau păreri între ei, în şoaptă, şi după felul cum ne priveau, se vedea clar că le impuneam respect. Nimeni, până acum, nu mai vorbise, aşa cum o făcusem eu, cu *kodscha baschi*. Onorabilul slujbaş se aşeză acum pe scaun. Îşi lua o atitudine impunătoare şi repeta indicaţia anterioară:

— Descălecă şi porunceşte oamenilor tăi să descalece. Respectul cuvenit magistraturii impune acest lucru.

— Sunt total de acord cu tine, dar nu văd unde este magistratura...

— Unde? Am înţeles eu bine? Eu sunt magistraturatura!

— Într-adevăr? Atunci, înseamnă că poate mă înşel. Cine este judecătorul de pace din Ostromdscha?

— Eu sunt. Ocup ambele funcţii.

— Această problemă ţine de judecătorul de pace?

— Nu, de cadiu.

— Deci, aveam dreptate. Naibul[1] poate da verdictul singur, fără asesori. Un *kodscha baschi* se poate prezenta în calitate de cadiu, numai dacă sunt de faţă un procuror, un reprezentant, un sublocotenent civil şi un grefier! Dar eu văd că eşti doar tu singur.

Capul începu să-i penduleze din nou încoace şi încolo.

— Obişnuiesc să judec şi astfel de cauze, spuse.

— Dacă locuitorii din Ostromdscha permit acest lucru, e treaba lor. Eu, însă, cunosc legile date de padişah şi cer să fie respectate. Pretinzi de la mine respect faţă de o magistratură care nu e prezentă.

— Am să poruncesc să fie aduşi oamenii, mă asigură el.

— Atunci, grăbeşte-te! N-am prea mult timp la dispoziţie.

— Va trebui, totuşi, să aşteptaţi, căci nu ştiu dacă *basc*

[1] Judecător de pace.

kiatib[2] poate fi găsit imediat, iar reprezentantul s-a dus la Kusturlu. Se întoarce abia după câteva ore.

— Este un lucru neplăcut pentru mine. Magistraţii ar trebui să fie prezenţi, nu să trimiteţi după ei să-i caute. Ce-o să zică *makredşul* când am să-i spun toate astea?

— Dar nu trebuie să-i spui nimic. Vei fi mulţumit de tratamentul pe care vi-l vom acorda.

— Cum ai spus? Despre ce tratament e vorba?

— Nu ştii? se interesă *kodscha baschi*, mişcând energic din cap.

— Nu.

— Trebuie să vă reţin aici, până ce se adună completul de judecată. Dar o să vă meargă bine, atât cât permit condiţiile.

— Ia ascultă! O să ne meargă bine, aşa cum ne convine nouă. Dacă vrei să ne reţii aici înseamnă că suntem prizonieri. Ştii, însă, că nu permit aşa ceva.

— Dar legea impune asta, insistă *kodscha baschi*.

— Se pare că ţi-ai făcut tu legile tale, pe care eu nu le recunosc. Am fost reclamat la tine şi m-am declarat de acord ca tribunalul să facă cercetări. Sunt deci gata să mă prezint în faţa curţii. Dar nu permit să fiu lipsit de libertate. Am să mă întorc la han şi am să aştept acolo înştiinţarea.

— Aşa ceva nu pot să permit, spuse *kodscha baschi* şi se ridică de pe scaun.

— Şi ce-ai să faci? l-am întrebat.

— Dacă mă sileşti, am să te reţin cu forţa.

— Ei aş! I-ai trimis deja după mine pe poliţaii tăi. Şi, ce-au realizat? Nimic! Şi o să ai acelaşi rezultat din nou. Dacă eşti deştept nu te face de râs în faţa acestor oameni. Îţi dau cuvântul meu că nici nu-mă gândesc să fug. Am să aştept citaţia ta şi am să-i dau urmare.

Probabil că judecătorul şi-a dat seama că era mai bine să renunţe la alte conflicte care ar fi putut dăuna prestigiului

[2] Grefier.

său. După ce chibzui o clipă, răspunse:

— Ţinând seama că eşti o persoană nobilă, am să accept propunerea ta. Dar trebuie să-mi promiţi solemn că n-ai să fugi.

— Îţi promit!

Mi-am păstrat seriozitatea necesară şi am fost eliberat, după ce slujbaşul, plin de demnitate, mi-a mai adresat câteva avertismente.

18. La ruinele din Ostromdscha

Când ne-am pregătit să plecăm, oamenii respectuoşi ne-au făcut loc. Judecătorul din Ostromdscha obişnuia să se considere, în mod tiranic, infailibil. Bătrânul *kodscha baschi* nu făcea nici o excepţie de la regulă. Astăzi, însă, înfăţişarea sa impunătoare suferise o puternică lovitură.

Am văzut, după privirea întunecată pe care ne-a aruncat-o, înainte să dispară în spatele uşii, că simţise acest lucru.

Şi mai era unul căruia nu-i convenea deloc deznodământul provizoriu al acestei proceduri judecătoreşti: cerşetorul. M-am uitat involuntar la el şi m-am speriat pur şi simplu de fulgerul pe care l-a aruncat spre mine din ochii-i întunecaţi. Un om care priveşte astfel nu poate fi tâmpit. Am început să nutresc convingerea că această tâmpenie afişată era doar o mască. Ura acestui om era un sentiment conştient şi bine întemeiat. Asta se vedea după privirea sa. Ce avea cu mine? Unde îl mai întâlnisem? Ce-i făcusem oare?

Acum eram sigur că nu-l vedeam pentru prima dată, ne mai întâlnisem cândva. Dar când, unde şi în ce condiţii? Nu puteam să-mi amintesc, oricât de mult m-aş fi gândit, în vreme ce mergeam înapoi spre han. Se năştea în mine convingerea, din ce în ce mai pronunţată, că mă voi ciocni în vreun fel cu cerşetorul.

Presimţeam că cerşetorul avea o anumită legătura cu scopul prezenţei noastre aici şi mi-am propus să fiu cu ochii pe el.

Bineînţeles că Ibarek şi cumnatul său, Bajro, s-au bucurat, foarte tare de deznodământul fericit, până acum, al afacerii noastre penale. M-au întrebat dacă mă temeam de judecata ce urma şi i-am asigurat că nici nu-mi trece prin cap aşa ceva. Când l-am întrebat pe Bajro dacă nu are cumva vreun argat

discret, demn de încredere, mi-a adus un om căruia i-am trasat misiunea de a pleca repede spre curtea lui *kodscha baschi* şi de a-l supraveghea, în secret, pe cerşetor. Voiam să aflu dacă rămăsese acolo sau dacă plecase.

Halef auzi ce-i spusesem omului. Se folosi de prima ocazie când rămaserăm singuri şi mă întrebă:

— Sidi, de ce ai poruncit să fie supravegheat ologul? Ai ceva de gând cu el?

— Nu. Mai degrabă cred că Basra are ceva de gând cu noi.

— Cum aşa, sidi?

— N-ai observat ce priviri ciudate ne aruncă?

— Nu, nu l-am urmărit.

— Atunci, fii atent, când îl vom reîntâlni. Mi se pare că l-am mai întâlnit cândva.

— Dar unde?

— Din păcate, nu ştiu. M-am tot gândit la asta, dar nu reuşesc să-mi aduc aminte. Trebuie să fi fost departe de aici.

— Poate te înşeli, sidi.

— Nu prea cred.

— Cum să fi venit ologul atâta drum până aici? Abia poate să meargă.

— Poate doar se preface.

— O, nu. Se vede pe el ce suferind este. Deseori ţi se pare că ai mai văzut undeva un om, dar asta doar pentru că unii oameni seamănă între ei. Când *mübarekul* a trecut pe lângă noi şi eu am avut impresia că-l mai văzusem cândva.

— Într-adevăr? Asta e totuşi ciudat, am spus, uimit.

— De ce?

— Pentru că şi eu cred că l-am mai văzut.

— Înseamnă că am văzut cândva pe cineva care seamănă foarte mult cu el.

— Nu, Halef. Precis pe el l-am întâlnit. Asta mi-o spun privirile lui nestăpânite. Parcă se ascunde o spaimă în ele. S-a trădat prin asta.

— Şi totuşi, s-ar putea să te înşeli. Ştii că şi eu mă înşel. Omul cu care îl confund avea o barbă lungă.

— Pe acela ţi-l aminteşti?

— Da, sidi. Dacă bătrânul ar avea barbă, ar semăna leit cu omul acela.

— Şi unde l-ai văzut pe omul acela cu barbă?

— Nu ştiu, spuse Halef.

— Ciudat. Dar, fie ce-o fi, trebuie să fim cu mare băgare de seamă la cerşetor şi la *mübarek*. Poate că nici nu trebuie să ne păzim decât de un singur om.

— Ce vrei să spui, sidi?

— Cred că „Sfântul" şi cerşetorul sunt una şi aceeaşi persoană. Nu-mi dau seama cum mi-a venit acest gând, dar mi-a intrat în cap şi nu mai pot să scap de el.

Am fost întrerupţi. Bajro a venit să ne comunice că bătrânul judecător trimisese după slujbaşii care trebuiau să participe la judecată.

— Ai să poţi să-l vezi şi pe *mübarek*, adăugă hangiul.

— Dar el ce caută acolo?

— Este grefierul.

— Grefierul? Cine i-a dat lui această slujbă?

— *Kodscha baschi*. Sunt buni prieteni.

— O, vai! Când se asociază vulpea cu lupul, nu iese nimic bun de aici.

— Îi consideri oameni răi pe amândoi?

— În nici un caz buni.

— Te înşeli amarnic, effendi, spuse Bajro.

— Aşa? Ai tu o părere mai bună despre *kodscha baschi* al vostru?

— Despre el nu. Este un om brutal şi nedrept. Dar el deţine puterea şi nu putem face nimic împotriva lui. În ceea ce-l priveşte, însă, pe *mübarek*, este binefăcătorul întregului ţinut. Dacă nu vrei să-ţi faci duşmani, să nu spui nimic împotriva lui.

— Mie, dimpotrivă, mi se pare că ar fi blestemul întregului ţinut.

— Dar, gândeşte-te, effendi, este un sfânt! mă contrazise, cu seriozitate, hangiul.

— Vreun *marabu* cumva? Nu.

— „Sfântul” vindecă toate bolile. Dacă ar vrea, ar putea trezi şi morţii.

— A spus el asta?

— Ne-a asigurat chiar el însuşi, replică Bajro.

— Atunci este un mincinos neruşinat.

— Effendi, să nu te audă cineva!

— Am să i-o spun şi lui în faţă, dacă va face această afirmaţie în faţa mea.

— Ai să fii pierdut. Te avertizez!

— Cum adică, pierdut? m-am interesat.

— Tot aşa cum poate scăpa pe cineva de la moarte, la fel poate să-i ia şi viaţa.

— Deci, îl poate ucide?

— Nu. Nici măcar nu te atinge. Pronunţă o sentinţă şi apoi trebuie să mori.

— Deci, se ocupă de vrăjitorii?

— Da, răspunse Bajro, categoric.

— Un sfânt şi un vrăjitor! Cum se potrivesc astea două? Doar Profetul i-a blestemat pe toţi vrăjitorii! Vă contraziceţi singuri. Dar, iată, vine argatul.

Omul îmi comunică faptul că cerşetorul părăsise şi el curtea judecătoriei.

— Ai observat încotro s-a îndreptat?

— Da. Infirmul urcă încet pe munte. Probabil vrea să meargă la „Sfânt”.

— Se duce deseori la acesta?

— Foarte des.

— De ce nu-l vindecă „Sfântul”?

— De unde să ştiu eu? Are el motivele lui de n-o face.

— I-ai văzut vreodată pe cei doi stând de vorba?

Argatul cugetă o clipă, apoi răspunse mirat:

— Nu, niciodată.

— Dacă cerşetorul se duce atât de des la el, înseamnă că stau de vorbă.

— Precis, effendi. Dar e ciudat că nu i-am văzut niciodată împreună.

— Da şi mie mi se pare ciudat acest lucru. Poate voi reuşi să găsesc o explicaţie. Tare aş dori să ştiu ce face cerşetorul acolo sus, pe munte. E oare posibil?

— N-ai vrea ca el să te vadă?

— Nu.

— Atunci trebuie să te conduc eu, căci nu cunoşti, zona.

— Foarte bine, atunci condu-ne!

Halef urma să vină şi el cu mine. Mi-am luat luneta şi apoi l-am urmat pe argat. Ne conduse afară din curte, în grădină, de unde se ieşea apoi direct în câmp deschis. Argatul ne indică spre stânga, sus.

— Vedeţi, acolo sus, urcă invalidul. Sărmanul, nu poate înainta decât cu greu. O să dureze cam vreo jumătate de oră până ajunge sus. Până atunci, noi o să fim de mult acolo.

Ne conduse spre dreapta, unde nişte tufişuri destul de groase urcau spre munte. Am cuprins cu privirea întinderea. Puteam ajunge pe înălţime neobservaţi, ascunşi de tufişuri. Acolo însă, de partea cealaltă, pe unde mergea cerşetorul, erau câmpuri semănate cu pepeni şi se putea vedea bine, până departe. Din acest motiv, l-am trimis înapoi pe argat, căci nu mai era necesar să ne conducă. Mă gândeam că prezenţa sa ar fi putut să ne încurce.

Am păşit iute înainte, ţinându-ne însă pe lângă marginea tufişurilor, pentru a nu-l scăpa din ochi pe cerşetor. Infirmul ştia că poate fi văzut de jos, din oraş şi se comporta ca atare. Înainta încet, şchiopătând şi se oprea foarte des să se odihnească. Curând am ajuns în pădurea care înconjura vârful

muntelui. La adăpostul ei, am cotit-o acum spre stânga, în direcţia spre care o luase infirmul. Dacă păstra această direcţie, trebuia să treacă pe lângă noi. M-am aşezat pe muşchiul moale şi Halef a luat loc lângă mine.

— Există ceva anume ce vrei să descoperi acum, sidi? mă întrebă.

— Da. Vreau să ştiu cum se preschimbă cerşetorul în „Sfânt”.

— Ai să vezi că te-ai înşelat.

— E posibil, dar eu nu cred. Infirmul Basra va trece precis pe aici. De îndată ce se apropie, ne ascundem în spatele pomilor şi îl urmărim mai departe.

A trebuit să mai aşteptăm câteva minute, apoi ne-am tras înapoi. Îndată ce cerşetorul a ajuns la marginea pădurii şi s-a simţit la adăpostul copacilor, ştiind că nu mai poate fi văzut din oraş, s-a oprit şi a privit în jur. Privirea aceasta aruncată împrejur era cea a unuia care are toate motivele să fie prevăzător. Se pare că infirmul se convinsese că nu se află nimeni prin apropiere, căci îşi îndreptă spinarea şi se întinse din toate încheieturile. Apoi pătrunse puţin mai adânc în pădure şi se strecură în spatele unui mic hăţiş. Am observat toate acestea foarte clar. Şarlatanul putea foarte bine să stea în picioare şi să meargă fără cârje.

— Sidi, cred că ai dreptate, şopti micul hagiu. Mergem după el?

— Nu, rămânem aici.

— Dar credeam că vrei să-l spionezi pe Basra. O să plece mai departe.

— Nu, infirmul are să-şi schimbe înfăţişarea în spatele hăţişului şi apoi va coborî în oraş transformat în *mübarek*.

— Iar eu cred că va urca aşa, ca „Sfânt”, până la locuinţa sa.

— Asta n-o s-o facă şarlatanul, căci nu mai are timp. În orice caz, are tot interesul ca judecata să aibă loc cât mai

repede. Fii atent!

Am scos luneta şi am îndreptat-o spre locul unde presupuneam că se află escrocul. Corect! Pe el n-am putut să-l văd, dar am zărit ramurile mişcându-se. El se ascundea în spatele lor. După circa cinci minute, ieşi de după hăţiş… în chip de *mübarek*.

— *Allah akbar*! spuse Halef. Cine s-ar fi gândit că ai dreptate, sidi!

— Eu m-am gândit. Există unele presimţiri despre care îţi dai seama că trebuie să se îndeplinească. Acest „Sfânt” este un mare păcătos. Poate reuşim s-o şi dovedim.

— Precis se întoarce în oraş. Mergem după el?

— Nici nu-mi trece prin cap. Ocazia de a-i cerceta lăcaşul din ruine este prea ispititoare.

— Ai dreptate, sidi. Hai! Să ne grăbim.

— Nu aşa repede! Mai întâi să ne strecurăm în locul unde s-a deghizat. Poate reuşim să ne dăm seama cum a reuşit s-o facă.

Bătrânul ajunsese deja la marginea pădurii şi acum ieşise din nou în câmp deschis. Se îndrepta spre oraş, printre culturile de pepeni.

Ne-am furişat spre hăţiş, dar n-am găsit nimic. Iarba şi muşchiul erau călcate în picioare, dar altceva nu se vedea. Oare unde pusese cârjele?

— Doar nu le-a putut face să dispară, spuse Halef. Le are precis la el.

— Hm! Probabil că sunt dotate cu articulaţii, aşa încât să le, poată strânge şi să le poarte sub caftan.

— Dar nu l-ar incomoda la mers?

— Fără îndoială.

— Probabil că le-a ascuns undeva.

— Asta ar fi şi mai incomod. Ar trebui ca, de fiecare dată când s-ar transforma din nou în cerşetor, să meargă la locul unde le-a ascuns. Dacă însă le-ar purta la el, i-ar fi uşor să se

deghizeze, oriunde şi oricând.

— Sidi, toate acestea mi se par atât de neînţeles, atât de ciudate, ca într-un basm.

— Te cred. În marile oraşe din Occident se petrec încă multe alte lucruri ciudate. De aceea cred eu că i se auzeau oasele zornăind. Ai auzit şi tu, nu-i aşa?

— Da, sidi. Aşa spunea. Ibarek. Şi apoi, atunci când a trecut pe lângă noi, le-am auzit şi eu zornăind.

— Ei bine, alea nu erau oasele, ci cârjele.

— Allah! Acum pricep şi eu.

— Mi s-a părut mie încă de atunci că cerşetorul a dispărut şi că *mübarekul* venea exact din direcţia aceea, deşi mai înainte nu văzusem nimic. În sfârşit, am rezolvarea acestui mister. Ei şi acum, să pornim spre coliba lui.

— Mergem prin pădure?

— Nu. O să folosim drumul deschis. Am văzut de jos încotro duce şi am ţinut minte.

— De ce vrei să mergem pe cărarea pe care putem fi totuşi observaţi?

— Din direcţia pe care a ales-o bătrânul, nu ne poate observa. Iar dacă ne văd alţii că mergem spre înălţimi, n-are nici o importanţă. Caut urme de cai.

— Aici sus?

— Da. Sau poate crezi că Barud el Amasat, Manach el Barşa şi temnicerul şi-au lăsat caii undeva în oraş?

— Nu, precis nu, fu Halef de acord. Nu s-au arătat, în nici un caz, pe acolo.

— Asta este şi părerea mea. Fugarii s-au dus pe munte şi şi-au luat şi caii cu ei.

— Dacă n-or fi plecat deja.

— Cei trei sunt încă aici. Vor să-i aştepte pe cei doi fraţi care au fost reţinuţi de rachiu în hanul lui Ibarek. *Mübarekul* are deja o ascunzătoare pentru ei. Cea mai bună şi sigură călăuză o reprezintă urmele lăsate de cai.

— Ai să descoperi urmele, sidi?

— Sper.

— Dar a trecut atâta timp.

— Nu face nimic. Cei trei, nu sunt indieni; numai aceştia obişnuiesc să şteargă urmele.

— Da, tu te pricepi să citeşti toate urmele. Sunt curios cum ai să te descurci aici.

Şi eu eram curios şi aveam mult mai puţină încredere în perspicacitatea mea, decât lăsam să se vadă. Atunci când călăreşti prin deşert sau prin marile prerii, este mult mai uşor să descoperi o urmă şi să mergi după ea, decât într-un ţinut cu construcţii sau aflat chiar în apropierea unui oraş. Am mers pe lângă lizieră, pe sub pomi, până ce am ajuns la drumul care ducea spre înălţimi. De fapt, nu era un drum. Nu era bătătorit, solul era pietros. Numai ici-colo se vedea câte un smoc de iarbă. De când urcam încet cărarea, mă uitam cu atenţie să descopăr urme de picioare. Nu se vedea nimic. Să nu fi folosit cei trei acest drum? Sosiseră aici de dimineaţă şi era de presupus că ocoliseră oraşul, ca să nu fie văzuţi.

Am urcat aşa o bucata de drum; până ce am descoperit primul semn că pe aici trecuseră cai. Veniseră din dreapta, trecând printre pomi. Urmele copitelor se puteau observa cu uşurinţă pe pământul moale. Acum puteam să mergem mai repede. Erau suficiente indicii ca, de aici încolo, călăreţii urmaseră acest drum. Curând, am ajuns sus. Drumul dădea într-un luminiş, la marginea căruia se ridicau zidurile ruinelor. O colibă construită din grindiş şi pietre se sprijinea de, un perete înalt, pe jumătate dărâmat.

— Acolo locuieşte bătrânul, spuse Halef.

— Cu siguranţă.

— Intrăm?

Vru să pornească înainte spre luminiş, dar l-am oprit.

— Stai! Mai întâi trebuie să ne asigurăm că nu suntem supravegheaţi. Cei pe care-i căutăm s-au ascuns aici. Ne-ar

putea foarte uşor vedea şi atunci, întreaga noastră strădanie a fost zadarnică. Rămâi pe loc, aici!

M-am furişat la marginea luminişului, până lângă colibă şi am încercat uşa. Era încuiată. Din câte puteam să-mi dau seama, trăgând cu urechea, nu se afla nimeni înăuntru. M-am dus şi în partea cealaltă şi apoi m-am întors la Halef.

— N-am fost observaţi, i-am spus. Acum trebuie să găsim ascunzătoarea celor trei. Caii ne vor conduce.

— Şi totuşi, animalele nu sunt aici.

— O să le găsim.

Solul era format din stânci goale. Pe ele nu se afla nici o urmă. Dar, sub pomi, precis erau şi în mijlocul luminişului, era un izvor care ieşea din piatră, dar nu se vedea încotro curge. La marginea lui crescuse puţină vegetaţie. Ne-am dus acolo. Caii trebuiau adăpaţi, de fapt la asta şi era folosit. Am cercetat marginile. Corect! Am descoperit că vârfurile firelor de iarbă fuseseră păscute. O plăntuţă, piciorul-cocoşului, plutea ruptă, pe apă. Floricica galbenă îmi amintea de casă.

— Asta este o păpădie, observă Halef. De ce te uiţi aşa de atent la ea?

— Ar trebui să-mi spună când au fost adăpaţi caii aici.

— Chiar îţi spune asta?

— Da. Priveşte floarea cu atenţie. Este ofilită?

— Nu, este încă proaspătă.

— Pentru că a stat în apa rece. Dacă ar fi stat pe câmp, n-ar mai fi fost aşa de proaspătă. Filamentele s-au lăsat deja în jos. Să fie cam vreo jumătate de oră de când a fost ruptă. Deci, atunci au fost caii aici. Ei, acum trebuie să aflăm de unde au venit caii şi încotro s-au dus.

— Cum ai să afli asta?

— În vreun fel. Acolo, în faţa noastră, se află zidurile. Trebuie, deci, să căutăm deschizăturile.

Mai întâi ne-am dus la colibă. Aici ne-am despărţit. Halef a luat-o la dreapta şi eu la stânga, pentru a cerceta marginea

luminişului. La mijlocul drumului ne-am reîntâlnit. Nici eu, nici el nu găsiserăm nimic. Pe ochii mei mă bazam, pe ai lui, mai puţin. De aceea, am mai verificat o dată, împreună, partea lui. Aici, solul de sub copaci era, la început, pietros.

— Am fost foarte atent, sidi, spuse Halef. Caii n-au trecut pe aici.

Printre conifere se aflau şi foioase. Un arţar avea ramurile de jos mult aplecate spre pământ şi aici, am găsit ceea ce căutam. I-am arătat lui Halef una dintre urme.

— Uite, ce vezi aici?

— Cineva a smuls vârfurile.

— Asta a fost un cal care a apucat cu botul frunzele.

— S-ar putea să fi fost şi un om.

— Greu de crezut. Să mergem mai departe. Curând, pământul a început să devină mai moale şi am văzut clar urmele de copite. Am ajuns apoi la o spărtură în zid, în spatele căreia se afla un loc îngrădit de patru pereţi înalţi. Arăta de parcă acolo s-ar fi aflat cândva o sală. În faţa noastră, o deschizătură, ca de uşă ducea spre o a doua încăpere asemănătoare, dar cava mai mică, care avea trei astfel de deschizături. Am intrat acolo. Nu se vedea nici o urmă pe sol. Primele două intrări-ieşiri duceau spre cămăruţe mici, dărăpănate. Cea de-a treia, ne duse spre un loc mai mare, care fusese mai demult o curte. Era pavată.

Şi aici, îmi arăta Halef, mândru de privirea lui ageră, o urmă infailibilă, bălegarul lăsat de un cal.

— Aici au fost, jubilă el, cu voce joasă. Vezi că şi eu mă pricep să găsesc urme?

— Da, te admir. Dar, de acum înainte, vorbeşte şi mai încet. În orice caz, ne apropiem de animale şi acolo unde se aflã ele, se găsesc probabil şi călăreţi.

Am privit în jur, dar zadarnic. Curtea părea să aibă o singură intrare şi pe aceea venisem noi. De jur împrejur se aflau ziduri, fără fisuri. Peretele din faţa noastră era tot

acoperit cu iederă.

— Mai departe nu putem merge, căci n-avem pe unde, spuse Halef. Caii au fost aici, asta aşa e. Dar au plecat.

— Eu mă cam îndoiesc. Hai să vedem!

Am pornit-o încet de-a lungul celor patru laturi. Când am ajuns la mijlocul zidului îmbrăcat cu iederă, mi s-a părut că simt mirosul specific pe care îl lasă caii. Chiar şi în marile oraşe, unde poliţia sanitară are mare grijă de întreţinerea curăţeniei, se simte acest miros pe străzile unde stau birjele. Acest miros l-am simţit aici. I-am făcut semn lui Halef să se apropie de mine. Când am început să cercetăm iedera, am descoperit o ieşire, atât de bine ascunsă, încât, dacă nu aş fi simţit mirosul acela specific, n-am fi găsit-o niciodată. Vrejurile lungi se desfăceau cu multă uşurinţă. După ce le-am dat deoparte, am văzut, în faţa noastră, o mică încăpere. Era goală. Am păşit înăuntru. Vizavi se afla o a doua deschizătură, de unde a ajuns la urechile noastre un sforăit.

— Acum, fii foarte precaut! am şoptit. Acolo, afară, se află caii. Ia pistoalele în mână. Ne putem aştepta la orice. Răufăcătorii se vor apăra.

— Îi luăm prizonieri?

— Poate.

— Sau aducem poliţia?

— Vedem noi. În funcţie de împrejurări.

— Am adus curele, spuse Halef. Am putea să-i legăm pe cei trei.

— Bine! Haide! Dar încet!

Ne-am furişat spre intrare şi am privit prevăzător prin deschizătură. Acolo se aflau cei trei cai bălani şi ronţăiau dintr-o mică provizie de ştiuleţi de porumb, care le fusese pusă dinainte. O deschizătură îngustă în zid ducea mai departe. Mi s-a părut că aud de acolo voci înăbuşite. Apoi a răsunat un hohot de râs şi am auzit clar o voce, fără însă a înţelege cuvintele rostite.

— Sunt acolo! i-am şoptit la ureche micului hagiu. Rămâi pe loc! Mă duc să mă uit.

— Pentru numele lui Allah, sidi, fii atent! mă avertiză.

— Nu-ţi face griji! Dacă trage careva, îmi sari în ajutor!

Aş fi preferat să mă strecor pe furiş înainte, dar asta ar fi putut să-i sperie pe cai. Dacă mergeam normal nu le-aş mai fi inspirat teamă. Deci, am păşit încet înainte. Animalele m-au zărit. Unul dintre ei a sforăit neliniştit. Dacă aş fi fost eu în locul celor trei bărbaţi, aş fi considerat acest sforăit drept un semnal de avertizare. Ei, însă, nu l-au băgat în seamă. Am ajuns la peretele de vizavi şi m-am aşezat jos. În vreme ce mă târâm încet, am scos capul prin deschizătură. Era un loc acolo, unde se sfărâmase o piatră. Prin acele spărturi am putut privi, fără să mi se vadă capul.

Şedeau acolo toţi trei. Manach el Barşa şi Barud el Amasat stăteau cu spatele la mine, în vreme ce temnicerul avea faţa îndreptată spre intrare. Jucau cărţi, probabil jocul pe care-l folosiseră ca să-i distragă atenţia lui Ibarek de la furt. Armele erau rezemate într-un colţ, îşi scoseseră şi pistoalele şi cuţitele. Am privit înapoi şi l-am văzut pe Halef stând lângă intrare. I-am făcut semn să se apropie. Din nou a sforăit un cal, tot fără să fie băgat în seamă de jucătorii de cărţi. Halef se înghesui lângă mine şi privi printre spărturi.

— Slavă Domnului! a murmurat el. I-am găsit. Ce vrei să faci?

— Îi înhăţăm. Eşti de acord?

— Fireşte. Dar cum procedăm?

— Tu ai grijă de temnicer, eu de ceilalţi doi.

— De ce de cei doi mai periculoşi?

— Vreau să termin cu ei.

— Atunci, hai! şopti nerăbdător micuţul.

— Mai întâi pregăteşte curelele, să le avem la îndemână.

Halef trase de la brâu curelele, atât cât să le poată smulge rapid. Dar, deodată Barud el Amasat se ridică mânios:

— Ce-ţi trece prin cap! Pe noi nu ne înşeli tu. Ştim că eşti un trişor şi suntem cu ochii pe tine. Amestecă din nou cărţile!

— N-ar fi mai bine să încetăm? întrebă Manach el Barşa. De ce să ne luăm unii altora banii?

— Ai dreptate. Este şi plictisitor şi de când bătrânul ne-a adus vestea aceea stupidă, nici nu mai pot fi atent la joc.

— Poate s-a înşelat.

— Imposibil. I l-am descris atât de exact pe străin, încât trebuie să-l recunoască imediat.

— Afurisit să fie! Ce are cu noi? Ce i-am făcut noi lui? Ar trebui să ne lase în pace!

— O să ne lase în pace! Mâine dimineaţă o să fie un om mort!

— Dacă ne reuşeşte planul!

— O să ne reuşească! *Mübarekul* este puternic. O să facă el în aşa fel încât să fie băgaţi la închisoare. Apoi, noaptea mergem şi-i împuşcăm.

— Şi dacă nu-i bagă la închisoare?

— Atunci, o să-l căutăm la han. *Mübarekul* o să spioneze să vadă când e momentul potrivit. Se preface în cerşetor.

Grozav plan! Deci voiau să ne ucidă! Aşadar bătrânul fusese deja aici şi le spusese despre sosirea noastră.

— Sunt curios cum arată străinul, spuse temnicerul. Dacă asemenea oameni ca voi se tem de el, înseamnă ca este un inamic periculos.

— Un diavol este, un ghiaur, un câine de creştin, care merită să ardă în focul iadului! răspunse Manach el Barşa. M-a fugărit prin Adrianopol pe vreo douăzeci de străzi. Am făcut tot ce-am putut să-l derutez şi tot m-a găsit. Iar micuţul acela care îl însoţeşte e un diavol. Dacă l-am fi înjunghiat atunci, în grajdul din Adrianopol! Aş vrea să ştiu şi cine sunt ceilalţi doi. Dar de murit trebuie să moară şi ei. Cred că-l protejează Satana, altfel n-ar fi putut să scape la Melnik!

— Cred că prietenii noştri de acolo au dat greş.

— Cine ştie, mesagerii n-au venit încă. În orice caz, nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne ajutăm singuri. Şi nici n-o să facem treaba asta pe gratis. Calul străinului valorează cât patru de-ai noştri. Şi armele lui sunt excelente. Abia aştept să se întoarcă bătrânul. Dacă reuşim să ne descotorosim astăzi de urmăritorii noştri, nu mai avem nici o grijă. Cu câtă plăcere o să-mi înfig cuţitul în inima ticăloşilor!

— Va trebui să renunţi la asta!

Rostind aceste cuvinte, mi-am făcut apariţia şi i-am tras un pumn lui Manach, încât acesta s-a prăbuşit la pământ. Ceilalţi doi se holbară câteva secunde la mine, încremeniţi de spaimă. A fost suficient. L-am apucat de gât pe Barud şi i-am aplicat şi lui o lovitură de s-a întins pe jos cât era de lung. Halef s-a aruncat asupra temnicerului care, de spaimă, mei nu se gândi să opună rezistenţă. L-am ajutat pe Halef să-l lege. Apoi, i-am legat pe ceilalţi doi unul de altul, spate în spate, untul cu picioarele la capul celuilalt. Am strâns curelele atât de tare, încât le, era imposibil să se mişte fără ajutorul cuiva. Apoi le-am cercetat buzunarele şi cingătorile, precum şi şeile, care se aflau şi ele acolo. Am găsit toate lucrurile pe care le furaseră de la Ibarek şi încă multe altele. Îndeosebi Manach el Barşa avea o sumă importanta de bani la el. Cei doi erau încă ameţiţi şi nu făceau nici o mişcare. Temnicerul se uita la noi, fără sa scoată vreun cuvânt. Nu ne mai văzuse până acum, dar îşi putea închipui cine eram.

Halef îi trase una cu piciorul şi întrebă:

— Mişelule, ştii cine suntem?

Cel întrebat tăcu.

— M-ai auzit? Te-am întrebat dacă ştii cine suntem? Răspunde, altfel am să te biciuiesc!

— Ştiu, mormăi temnicerul, căci se temea de bici.

— Da, voiai să ne cunoşti. Aşa spuneai mai înainte. Uite că ţi s-a îndeplinit repede dorinţa. Nici nu te-ai fi gândit!

Barud el Amasat îşi reveni mai repede, deschise ochii şi se

holba înspăimântat la mine.

— Vai! strigă el. Suntem pierduţi!

— Da! îi râse Halef, în nas. Sunteţi pierduţi. O să aveţi parte de soarta pe care ne-o pregătiserăţi nouă, nemernicilor. Voiaţi să ne ucideţi.

— Nu, nu-i adevărat!

— Gura! Am auzit tot, continuă micuţul.

— Ceilalţi voiau s-o facă nu eu.

— Poţi să minţi cât vrei! Ştim exact cu cine avem de-a face.

Începu să se mişte şi Manach el Barşa, atât cât îi permiteau legăturile. Se uită la noi şi apoi închise ochii.

— Ei, acum nu poţi să ne saluţi, perceptorule din Üskub! strigă Halef, trăgându-i o lovitură cu biciul.

Manach el Barşa deschise din nou ochii, se uită de la mine la Halef şi înapoi, după care porunci:

— Dezleagă-ne! Lasă-ne liberi!

— Ferească Dumnezeu! răspunse întunecat Halef.

— Vă plătesc.

— Nu eşti suficient de bogat.

— Sunt foarte bogat.

— Te referi, cumva la banii pe care i-ai furat? O să-ţi fie luaţi.

— Dar nimeni nu ştie unde sunt.

— Atunci lasă-i acolo. N-avem nevoie de ei. Sidi, ce facem cu ticăloşii ăştia? Nu putem să-i ducem în oraş.

— Nu, pot rămâne aici, până venim să-i luăm.

— N-ar putea cumva să se elibereze?

— Nu. O sa avem grijă ca nemernicii să rămână bine legaţi.

— Dar ceea ce am găsit la ei luăm cu noi?

— Le lăsăm aici. Poliţia trebuie să găsească totul aşa cum era.

Am folosit harnaşamentul de la cei trei cai ca sa-i legăm şi

mai strâns pe prizonieri, aşa încât le era imposibil să facă vreo mişcare. Dar am luat aceste măguri de siguranţă, fără să le provocăm nici o durere. Pe temnicer l-am legat transversal de ceilalţi doi. Împiedicându-i astfel să se poată rostogoli. Apoi am plecat. Prizonierii n-au mai rostit nici un cuvânt. Ameninţările ne făceau să râdem iar pentru rugăminţi nu aveam urechi de auzit.

Când am ajuns la luminiş, Halef se duse la coliba *mübarekului*, să vadă dacă era tot zăvorâtă.

— Ne-ar putea juca o festă frumoasă, dacă i-ar elibera pe cei trei, mormăi el

— N-o să mai apuce să facă asta bătrânul escroc.

— Cum nu, dacă se întoarce la coliba şi apoi merge la ei, sidi?

— Când o să urce, punem mâna pe el.

— Deci, tu crezi că nu e posibil ca „Sfântul” să vină aici înaintea noastră?

— Nu. Bătrânul va sta la *kodscha baschi* şi ne va aştepta. Nu are cum să plece de acolo, până nu se termină judecata.

— Dacă ar şti ce-l aşteaptă!

— Ticălosul va fi curând demascat. Să ne grăbim. Se înnoptează.

Ziua era pe sfârşite şi soarele coborâse spre asfinţit. Când am ajuns la han, am aflat că bătrânul judecător poruncise să fie adus hangiul Ibarek. Ibarek nu se mai întorsese. Apoi fuseseră trimişi doi mesageri să ne ia şi pe noi. Spuseseră că se adunaseră deja oficialităţile pentru judecată.

— Ţine-te bine, effendi, mă preveni hangiul Bajro. Ai să te afli în faţa unei mari adunări. Curtea este plină de oameni. Toţi sunt curioşi să afle cum vă veţi apăra.

— Le-am arătat deja oamenilor cum mă voi comporta.

— Da şi tocmai de aceea sunt de două ori mai curioşi să vadă un om care nu se teme de *kodscha baschi*.

Tocmai când voiam să plecăm, apăru podarul.

— Effendi, îmi spuse, am venit în secret ca să-mi dai un sfat. Nu ştiu cum să procedez.

— Trebuie cumva să depui mărturie împotriva mea?

— Da. M-a silit *mübarekul* s-o fac. Pentru asta m-a căutat.

— Şi ce trebuie să spui împotriva mea?

— Că mi-ai pus viaţa în pericol, iar aici, în curtea asta, m-ai fi maltratat.

— Am făcut eu asta?

— Nu, effendi.

— Deci mübarekul te îndeamnă să depui mărturie mincinoasă. O să plătească pentru asta.

— Effendi, să nu pomeneşti nimic de asta! Mai târziu, se va răzbuna pe mine.

— Nu-ţi face griji! O să-i fie imposibil să se mai răzbune.

— Adevărat?

— Da. Să spui doar adevărul. Bătrânul nu-ţi poate face nimic.

— Atunci mă întorc repede acolo. M-am strecurat pe furiş până aici.

Am plecat şi noi în urma lui, mergând încet.

KARL MAY – OPERE
cărţi apărute la editurile Eden şi Pallas

Ciclul **„De pe tron la eşafod"**
1. Castelul Rodriganda (Editura Pallas, 1994)
2. Piramida Zeului Soare (Editura Pallas, 1994)
3. Benito Juarez (Editura Pallas, 1994)
4. Plisc-de-uliu (Editura Pallas, 1994)
5. Moartea împăratului (Editura Pallas, 1994)

6. Comoara din Lacul de Argint (Editura Pallas, 1995)

7. Slujitorii morţii (Editura Eden, 1995)

Ciclul **„Satan şi Iscariotul"**
8. Capcana (Editura Pallas, 1995)
9. Omul cu 12 degete (Editura Pallas, 1995)
10. Răzbunarea (Editura Eden, 1995)

Ciclul **„În ţara leului argintiu"**
11. Leul răzbunării (Editura Pallas, 1995)
12. La Turnul Babel (Editura Pallas, 1995)
13. Sub aripa morţii (Editura Pallas, 1995)
14. Prăbuşirea (Editura Pallas, 1995)

15. Cacealmaua (Editura Eden, 1996)

16. Testamentul incaşului (Editura Eden, 1996)

17. Pirat şi corsar (Editura Eden, 1996)

18. Mustangul Negru (Editura Pallas, 1996)

Ciclul **„Inimi germane"**
19. Dervişul (Editura Pallas" 1996)
20. Valea morţii (Editura Pallas, 1996)

21. Vânătorul de samuri (Editura Pallas, 1996)

Ciclul **„Winnetou”**
22. Winnetou (Editura Eden, 1996)
23. Pe viaţă şi pe moarte (Editura Eden, 1996)
24. Testamentul lui Winnetou (Editura Eden, 1996)

25. Old Surehand (Editura Pallas, 1996)
26. Taina lui Old Surehand (Editura Pallas, 1996)

27. Secretul ţigăncii (Editura Eden, 1997)
28. Insula giuvaierurilor (Editura Eden, 1997)

Ciclul **„În ţara mahdiului”**
29. În ţara mahdiului (Editura Pallas, 1997)
30. Lacrimi şi sânge (Editura Pallas, 1997)
31. Ultima vânătoare de sclavi (Editura Pallas, 1997)

32. Vulturii deşertului (Editura Eden, 1997)

Ciclul **„Oriental”**
33. Prin deşert şi harem (Editura Eden, 1998)
34. Prin Kurdistanul sălbatic (Editura Eden, 1998)
35. De la Bagdad la Stambul (Editura Eden, 1998)
36. Prin văgăunile Balcanilor, va fi urmat de următoarele titluri, parte integrantă a aceluiaşi ciclu:
37. În ţara schipetarilor (sub tipar)
38. Schut – căpetenia bandiţilor (sub tipar)

Sfârşitul volumului IV

Editura PALLAS
București – sector 1
Piaţa Presei Libere nr. 1
Corp central, etaj 8, camera 860
Telefon 222.48.60
Pentru corespondenţă
Editura Pallas
Căsuţa poştală 33—99

Coli de tipar: 33
Bun de tipar: 31.V.1998
Tiparul executat la Imprimeria
„ARDEALUL” Cluj-Napoca
B-dul 21 Decembrie nr. 146
Comanda nr. 70309

PRIN VĂGĂUNILE BALCANILOR

Continuându-și pasionanta lor expediție de capturare a celor doi bandiți, Barud el Amasat și Manach el Barscha, eroii romanului trec de-a lungul Munților Balcani, reușind să afle multe din secretele asociației conspirative conduse de Schut, căpetenia întregei rețele criminale. Călătoria lor este presărată cu aventuri și situații neprevăzute, uneori comice, alteori dramatice, care ne duc cu gândul la povestirile Șeherezadei din *O mie și una de nopți*. Arta autorului se regăsește și în descrierea pitorescă a locurilor, cu referiri la caractere și personaje turcești, bulgărești și românești. Bandiții sunt capturați, dar expediția nu se termină, căci Schut, temuta lor căpetenie, se află în libertate și acționează din umbră. Urmăriți deci continuarea acțiunii în volumul ce va apărea în curând,

ÎN ȚARA SCHIPETARILOR

Lei 19.500 + 400 T.L. = 19.900